

242

Inc.

42
09

Epistola

Reuerēdissimo

in xpo pī z illustrissimo dño. dño
alfonso d aragonia archiepo de ce
sarugustanen. dignissimo subdit^o
Buillerin^o gozris post deuotissima
manu ofcula se buillime pmedat

On suz nescius reuerēdissi
me in xpo pī. illustrissia p/
sapia nat^o. a tuo gñali vica
rio. tui p̄citatoe amonitū me fuisse.
vt aliqd de meis moraliū studiū
p tua dignitate scriberē. nec ita p̄ce
ptoz tuoz oblit^o fui vt si diu a scri
bēdo cessaueri tue dignitati iobedi
ens viderer. Sz q̄a si citi^o scripsisses
illud sat^o diligēter nō fecisses. qd̄q̄
etiā facere p̄stituerā. tū dīturnita/
te t̄pis tū p̄p̄ia carēs patria. i aliud
t̄ps differēdū fore existiāui. Tū
tū cū nōnullis theologia scoti. doct
na nō īmerito subtil et obscura vi/
deat. idcirco nedū eoz utilitas cui
natura nos fauere iuber. verū etiā
tuoz p̄ceptoz alta recordatio me
admonuit vt pfugata negligentia
diut^o nō sustinerē quē si nō i vno scri
bēdi gñe. saltē in alio illoz utilitati
subuenirē. tueq̄ excellēt dignitati
obrgare. Obquā rē doctrinā illam
veluti aquā ab obscuro z cētro ter/
re primo pureo exhauriēdā decre/
ui. panēq̄ diuīo mūere sūmulatim
pactā. tibi reuerēdissio p̄t̄fici mit
to quā vellē sic legas vt eā renuā et
īnopē nec scriptōne magnopē di/
gnā iudices Ego em̄ vt tuis p̄ceptis
morē gerā ad te mittere volui illud
munusculū veluti vil^o vestis crasso
filo f̄monis p̄p̄tā. cuiusmōi mea

solēt eē mūera. Spero eq̄dē tuā ar/
chiepalē dignitatē quā forē iustaz
seuerā graue m̄gnanimē largā bñfi
cā z liberalē oēs mortaliū iudicār.
(nō iuste detrahētū. si q̄ sint īfama
re lūmā. Nec erit p̄terea. qd̄ isti ma
gnopē culpāre possint. si tua ingēs
studioz insectatō qd̄ crassius īuene
rit castigauerit. Sin p̄o cui p̄iā alē
q̄ in ip̄o opusculo videbūf obscuro
ra oro vt cogitet nullā artē in l̄ris si
ne interptē z exercitatioe p̄cipi poss
se nec lōge exēplū abest nā ius ciuile
aut canonicū ex libris sc̄ris p̄r Qui q̄
q̄ p̄līmī s̄t doctore tū vnūq̄ lumē
deliderāt q̄ viua voce mētē audito
rū ap̄iat. z tūc ip̄i auditores ex vno
fonte hauriūt q̄tū cupiūt. Tuo q̄p
pe p̄stātissimo īgenio nihil obscur
fieri posse credo cū te ita studiosum
mortales p̄dicēt vt nullū oīno ado
lescētū vel et̄ senū regali stirpe na
roz eisdē studiis feroci^o incūberem
opponere possim^o quē nō videar^o fa
cile supare. i p̄utibz qd̄ē antistitū z
in p̄sapia p̄ncipatū talē ob̄tes vt si
velī īsudādo tuas depingere lan/
des citius eaz mltitudie audiētuz
aures ob̄tūderē q̄ illas p̄bis exbau
rīre possem. Hoc vnū p̄fecto sup̄est
q̄ cū in his tibi maiores neq̄ parē
opponere phas erit te trās hoīem
iudicare. videat̄ igit̄ hoc opusculū
lucubrātū meis nocturnis z tholo
sanis vigilis. Nā qd̄ aliud nūc p̄
fuitō īp̄edere posses nescio. pecuniis
nō indiges. nec gloriā cares. sensu
abūdas. generatōi hūanos excellis
inclinatōe sc̄ie iter dignitatū cultor
res laudat̄. igit̄ ip̄m z me accipe. es
pro tuo libro manda et rege.

Prologus

Scotus pauper in quo
doctor et scoti opiniones
in quattuor libris senten-
tiarum compendioſe elucidantur
Tholoſe editus per erimiū
artiū et ſacre theologie pro-
feſſorē Builleriū gozris
arragonēſem ad pauperū
utilitatē feliciter incipit

Quandoquā

componēdi codices li-
bera facultas in infi-
nitū uſq; eorum nume-
rū augeat atq; vetu-

ſtiſſimorum ſententiā longo conſlatu
deſcriptas. tū eaz nō parua ſemita
tū hominum pſertim lris vacantiū eta-
tis maturitate et vite naturalis ſine
preueniēte. tū nōnullorum peregrinā-
tium utilitate penſata. tū oculis in-
ſtigatore Reuerēdiſſimi in chriſto
pātis et illuſtriſſimi dñi alſonſi de
arragonia archiepi ceſarauguſtani.
ope precii coagulādas fore exiſti-
mani. Eas obres opioni que i qua-
tuor libris ſubtiliſſimi ſacre theolo-
gie doctoris ſub quadā (vt ita di-
ferim) nube tradi videntur priores
auctores i mediū pducere ſpī mihi
pſuaſi. Et oīm ſententiāz extirparis
enigmatibus lapillos et flores cita-
rorum vel apū more pſelegendos et in
vniū locum tanq; in alieuū recondē-
dos q; cenſui et qd nōnulli ob plu-
rimorum librorum reuoluſionem nō par-

uo tpiſpacio ſequūtur. imo ple-
rūq; nunq; ob eorum diffidentia aut
breuitatē. Reliqui ſo cōtinuatēs et
pſertim peregrinatēs vno libello
ex pluribus redacto eiſdem precioſis
melliſſiſq; ſententijs haud micro te-
porē iterato potiātur Non enim ſe-
paratim fructus habēt argumētorum cō-
cluſiones et ſententiāz cōmoda bre-
uitas. Si aliter recta intelligētia al-
terum diffinita animi oprehenſione gu-
bernaſ. Nec vero hec arrogātē di-
cta exiſtimari velim. Nā cum pſbie
et theologie ſciam multis cōcedas
et in eo ſtudio etate pſumpſerim. Si
id mihi a ſuēre viderer id ipſum meo
iure quodāmodo vindicare Quā-
obrem magnopere opusculū illud le-
gentes hortor. vt ſi qd ibi precioſum
inuenerit. pmo dō altiſſimo oīm re-
rum illuſtratori Et poſtq; reueren-
do magro Johāni ſcoto bul^o diuine
ſapiētie clarificatori. necnō reuerē-
diſſimo et illuſtriſſimo archiepo p-
ſato horum laborum ſtimulatore tribuē-
dum recte putet. Quicqd autē erit
rephēſiōe dignū. inſufficiētie mee
aſcribi velim. Cognoscēd^o tū ē ve-
ritatis affect^o. et nō levis amor quē
erga ſtudiū et hui^o opusculū ſtimu-
latores gero. qbus attrahor et ab-
ſolute cōpelloz manū ad calamum
mittere vehemētē in his me excu-
ſatū reddant. Nō enim ad id ſpe que-
ſtus aut glā ſmotus accedo. ſed vt
industria mea (ſi ita loqui fas eſt) tā-
ti maximi vſui pſcipue hincq; nōnul-
lorum alios ſaciatos reddat. Laudan-
tes igit^o opusculū iſtud et melioribus
rōnibus roborātes. vel eſſe merito

Prologus

reprehēdētes āplectar detrahētibz
aut nō resistaz. sed veluti agnus (vt
ita dixerim) corā tondēte posū? nō
aperiā os meū. Nec em̄ p̄mittā
diuini fauoris grāz iuocare ne p̄us
ad hūanam q̄z diuina subsidia ha
beat recursus Idcirco ego Guille/
rinus gozns inter sacre pagine ma
gistros. liqz mīmus tñ indign⁹. cu/
piens oīa ad laudē et glām dei oī/
porētis genitricisqz p̄ginis marie
rotiusqz curie celestis initiari. p̄lequi
et finiri flectēdo genūa et si nō cor/
poris saltē cordis ad deū inquāruz
posuiz huius porzigo preces vt nō
ponderatū hūanis demeritis eius so
la infinita clementia et in me grām
suā influat scīe et eloquētie defectū
suppleat ingenij modulū et mēorie
quātitatē augeat vt possim doctri/
ne scoti p̄pendiose veritatē p̄adere.
errores fugare. enigmata referare.
nodos soluere. obscura delucidare.
et dubia declarare. vtqz sic plāte
edificet roboretz p̄seruet sacratissi/
ma scīa in mentibz desideratū au
ditoz et inditiora z bonoificēti/
ra sint corpa eoz que mētes sancte
exhortatōnis incūbant sicqz erudi/
te sint aīe et adeo pietate multisqz vir
tutibz indute z beatitudinē mereā/
tur Sic autē hoc opus exquisitū me
moriale. p̄uētis maturari incipiē
tibus mediū ad finē intentū citius
consequēdū iuuenibz viā p̄bēs.
et desideres et cūso negligētie z diffi
dentie somno assiduos z vigilātes
erga studiū reddat vt seremo me⁹
scintillā amoris hui⁹ scīe in eis iue
niens in illā influat eāqz nutriat et

cū creuerit flāmam dignissimā sa/
ciat. Et licet dicta mea a recto tra/
mite doctrine scoti tāqz illi submis
sa nō deuiare pure Atqz filiali obe
dientia correctōni z emēde p̄fari
Reuerēdissimi z illustrissimi dñi ar
chiepi. necnō cuiuslibet melius me
sentientis Et p̄cipue sancte romane
ecclesie que oīm fidelijū mater ē z ma
gistra subijctio z vere p̄fiteor me id
solū tenere qd ipsa approbat. Si q̄
tamē in hoc opusculo catholice sen
tentis obuiant vt rep̄bensionis no
tam euitare possim. item nūc ab aīo
mēte et libro deleo atqz deleri vo
lo. vez mibi (pur maximo legūla/
tori) visum fuit indecoz eē hui⁹ o/
peris denotatiōne z origine nō re/
petita p̄tinus constituā materiā ag
gredi. Nā iste p̄fationes libentius
nos ad lectōem p̄posite materie p/
ducunt. Et cuz ibi venerim⁹ eius e
uidentiōz p̄stant intellectū. Ne
cessario igitur mibi videtur in pri
mis hui⁹ opusculi originē z nomē
demonstrare. Et q̄dem cū oīm quat
tuor libroz scoti exp̄positas senten
tias hic recollerim. absqz medio
hūc riuulū ab illo (veluti a fonte)
originē ducere censeo. Ideo ip̄ius
nomē nō mibi vendicādo. sed ipsi
scoto tribuendū puto. Et itqz eius
epigramma Scotus pauperz. Nam
pauper facilius cū eo scotizabunt
At diuisiones opis nō taceaz. aim
em̄ legētis incitat mentē intelligētē
p̄parat et mēoriā artificiose refor
mat. Primo doctoz opiones reci
tabo. Secūdo doctoz subrilia opio
nem p̄quā vera theologia demon

Questio

I

stratur. Tercio doctoris subtilitas
tes p q̄s quicūq; intelligēs subtil
a p̄ellat. S; in recitatōe opintonū
secutus sum articulos scōr vt q̄cū
q; lector cognoscat vbi op̄ntio ip̄a
tangit et a q̄ doctore tradat. In p/
secutōe vero lūtere multoties p a/
liuz modum q̄ in scoto articuli in
ueniant eos descripsi. Hecq; id feci
vt facili^r materia enuclari possit.
Et studēs quoz mult^r amor me
solicitiū reddidit citi^r scōtisat. Sū
ma aut diuisio totius p̄ntis op̄is p
ut a scoto tradit hec est. Nā cū q̄/
tuor sint libri. In prima tangit mi
ra p̄claritas diuini generis scz ori/
go filiū a p̄e r spūsancti ab vtroq;
In scōdo tangit mira varietas pdu
cti op̄is scz nou^r exitus creature a
suo creatore. In tercio mira beni/
gnitas vniti federis scz vnio dei et
hoīs in n̄ro redēptore. In q̄rto mi
ra vtilitas imp̄m muneris, scz gr̄e
date in sacramēto r administratōe
vel susceptōe. et gloriificatio aīe et
corp̄is in beata resurrectōe.

Irca primā

questiōe plogi sentētiarū
querit. Vtrū hōi p̄ isto statu neces
sariū sit aliquā doctrinā sup̄natu
ralē inspirari ad quā vīez nō possit
attingere lūe naturali intellectus.
Vides q̄ nō. Nā oīs potētia hīs
aliq̄s cōe p obiecto. primo natura
li p̄ in illud r i q̄libet p̄ntiū sub
illo. Sed potētia n̄ra intellectiua
h̄z ens inquantū ens p obiecto. q̄
p̄t in ens r in q̄libet p̄ntiū sub
ente. S; de^r cōtinet sub ente, ergo

p̄t naturaliter in deū. Maior est
Arist. ij. de alā. minor est Auicē. i.
merphi. c. v. Ad oppositū. Baruc
ij. de sapia dī. Nō est q̄ possit scire
vias ei^r. Prima op̄io ponit duab;
paginis trāsacris vbi dī. p̄ra istā
q̄stionē arguo r p̄bo q̄ q̄cūq; neces
saria rē. Et sumit ex p̄e medij r ex
tremitatū. r ē doctoris solētis qui
henric^r serbonic^r ex collegio seu de
gandaui ex p̄ia noīa in sūma sua
Et in scoto incipit. Hec rō est p̄ra
p̄bos. Quarta rō p̄ p̄bos quedā in
cipit. Quarto sic arguit. Ordina
tū ad aliquē finē rē. Et est Tho. i.
p̄e summe. q. i. arti. i. in solutōe p̄n
cipali. Et sumit ex fine r ordinariis
a i finē. Quinta rō q̄ incipit. Quin
to arguit sic. Q̄m agēs rē. est hen
rici de ganda. i. sūma. Et Guilhel
mi varronis i li. i. q. ij. Et sumit ex
natura instrumētī r eo vītēis. et in
scoto. Hec rō videt cludere cōtra
eū dū dīcū dicit doctor subtil. q̄ ta
lis sū eū nō p̄t h̄z rē. Hec quidēz
h̄z Henrici in sum. ar. i. Et tū discuf
sa q̄stione p̄ p̄retheologoz. moti
uis p̄boz r̄ndit. Ad scdā in q̄t rō
nem q̄rēt sūm tho. Hec dicit sco
tus. Et signat ibi tho. i. p̄e sum. q.
i. ar. i. solūdo vltimū argumentū.
Et q̄ tho. solutio a doctore subtili
subtiliter impugnaf. Scdā addit
solutio i illo. S. vbi dīc. Dicta autē
r̄ntio ad scdāz rōem rē. Et ē tho. i.
p̄e. q. iij. ar. ij. maxie soluendo ar
gumētū secundū. Et gotfre. q̄be.
ruij. q. iij. ¶ Ad terciū r̄ndet sic. q̄
p̄ma p̄cipia rē. Et hec est solutio
Den. de gan. in sum. Et tūc aliter

Questio

scdo soluit dñi dñ. Et qd dñ q teremi/
nus pñi pñcipñ rñ. ex pñpositio in. i.
pre sum. capif. Et hac scda reiecta so/
lytoe. tercio rñdit ibi. Alia dñ rñfio
q ex maiorib solū. Est autñ fñs guil.
varro. li. i. q. ij. soluēdo. v. argu. Tan
dē ad argumēta pñcipalia qñis de/
scēdit vt suā pñpleat qñtionē dñci pñ.
Ad pñmū distinguo dñ obetō natura
li. Est autñ hec solu. guil. varro. li. i. q.
ij. soluēdo scdm argumentū. Sz ve/
niēdo ad doctorū opi. Rñdit affirma
tiue titulo. Et pñ bñ ab Aug. xv. de
tri. c. vi. sic inquit. Que inqñt cā cur
ipaz luct actē fixā videre nō possum?
nō nisi infirmitas. Et qñ tibi cā fecit
nisi inqñtas. Pñi tñ voluerit dicere q
nō erat necēria aliqñ doctrīa q supna/
turali inspiraret. imo q oēm sciaz si/
bi necēria qñ pñ naturalr acqñere. Sz
theologi rñ doctor dñcūt fñiū. Nā ali
ter nō posset intellect⁹ intelligere nisi
sub qdā cōi rñ in rōe entis qd ē falsuz.
Iō cū scoto tenēdū est q necm est boi
aliqñ sciam seu doctrīnā supnaturalr
inspirari. Ad cui⁹ euidentia nō. q po
tētia receptiua siue intellectia pñ pñ
ri ad actū quē recipit. et sic illa reqñit
supnaturalitas. qñ ad quālibet intelle
ctioz naturalr inclināf. et qñ naturalr
pñfici. pñt tñ scdo mō pñari ad agēs
a qñ recipit. rñc oīs cognitio q nō pñ
cārī ab intellectu agēter fantasmatē ē li/
bi supnatural. Tres autñ sūt multe ve
ritates cōplete de deo. vt de⁹ gñar. dñ
est trīn⁹ rñ vnus rñ bñōi. Dēs ēi tales
veritates habent supnaturalr rñ pñspi
rator. Ad arg. in pñ dñ q vñ est q
de⁹ pñ cognosci sub rōe entis sz nō ra/
lis entis sz deī.

Vñe dñ
dñm
q dñm
fama

II

Ecūda qñ pñ

logi vbi qñf vñruz cognitio
supnatural necia viatori tradita sit suf
ficiēter i sacra scptura. videt qñ. Nā
cognitio necia nūqñ defuit gñi hūano
sz scptura nō erat i lege nature. et tota
scptura nō erat i lege mosaica sz tñ
ver⁹ testm. gñc. Ad oppositū ē Aug⁹.
xi. deci. dei. c. ij. Et rñdit affirmatiue
doc. In hac ēi qñ nō sñt opi. Sz pñ ma
oñi declaratiōe dñ q hec doctrīa ē pñ
rñ neciaz sufficiēf viatori ad pñsequēdū
suū fñē. Nā aug⁹. xi. deci. c. ij. loqñ
de scptura sacra ait. Hic sñdē habem⁹
dñ his rebz qñ ignorare nō expedit. nec
pñ nos idonei sum⁹. In hac qñ sūt be
refes mltē deprauātes lñ dñnātes scri
pturā sacra totā lñ pñet⁹ vt hēf i libris
aug⁹. et damas. de heresibz. Nā qdā
heretici de scptura nihil recipiūt vt gē
riles. qdā testm ver⁹ iprobāt vt mani
chei. vt pñ i li. dñ vñlitate credēdī. q di
cūt ver⁹ testm a malo pñcipio Quidā
tñ ver⁹ testm recipiūt vt iudei. Qui
daz aliqd vñf qñ vt saraceni. Quidā
aliqd dñm in nouo testō vt heretici q
aliqd illi⁹ testamēti recipiūt rñ aliqd ne
gligūt vt hēf Jaco. v. Cōfitemi alter
utrū pctā vñf. Sz et hñ errauerūt circa
pñie sacm dicēdo illō posse dispēsarī
a qñ qñ nō sacerdotē. Sz pñ istos sñt. x
vie. Pñia pñnūciatio pñblica. nā pñbe
mlta pñnūciauerūt q pñplea sñt rñte au/
gu. xij. deci. dei. c. x. Scda scpturarū
pñcordia Nā scriptores canonū varie
dispositi rñ dñf iis rñbz exñtes iñ cui
dentibz oīno pñcordabāt quā vñf tra/
ctat aug. xvij. deci. dñ. c. xlij. Tercia
auctas scribentiū qñ tanta dñf fides.
vt paulo de vñf i rapty. et apliaz rñ.

Prologi

angelistis De qbo Ric. de tri. li. i. c. iij.
 A iume scitac vni st nob tradita elo
 qa dei. Quarta de recipiētiū diligētia
 Na scptores sacri canōis maxīmā ha
 buēr circa pītātē diligētiā. de q aug.
 d. ci. dei. ry. ij. c. xxxviiij. Quō scptura
 enoch de q iudas in epla sua facit mē
 tionē nō recipi i canōe. Et mltē alie
 scpture. De qbo sit mērio i libris regū
 vbi inuit q sola illa scpta recepta fue
 rūt i canōe q auctores n sic hoīes sz sic
 aphe dīna inspiratōe scpsē. Idē Au
 gu. in. i. epla ad Hiero. vt habet in de
 cre. di. fr. ego. Solis eis scptoz libz
 q canōici appellant. Didici hūc hono
 rē deferre vt nullū auctozē eoz scribē
 do errasse. aliqd firmissime credā. ali
 os aut ita lego vt qta scītate qtaue
 doctria ppolleat. n iovez purē qz ipi
 senserūt rē. Quita d rōnabilitate pte
 toz. Na qd rōnabilē qz deū tāq finē
 vltimū sup oīa debere diligi z pīmū
 sic seipm In qbo pceptū rōa ler pēder
 atqz pbe. mar. xxij. et Lu. x. h facz vi
 ues. Sexta de irrōnabilitate singloz
 erroz pz sic. Quid irrōnabili qz q pa
 gani p idolatriā suā adducūt. colētes
 opa manuū suarū q nihil ē vanū vt
 pz pphos. cū spectēt gulār coitū p bri
 tudie vt. i. etibi. hēf d rege sardanopo
 lo. qd iudei nouū testm dānāt z pmū
 xpi aduētū expectāt. Septia de ecclē
 stabilitate sz illd aug. viij. d vtilitate
 vrbēf a Ric. i. d tri. c. ij. inqente. Dñe
 si ē error a te decepti sum. nā tātis si
 gnis pfirmata st q n nisi pte fieri pnt
 Nona de exneoz test fcatōe. s. eoz q
 ex legē sūt vt ioseph i lib. artiqz. xviij
 poīe pulcerrimū testionū d xpo. vbi
 vix alia scptura de iesu ait Xps b ēra.

vbi etiā verā ei doctrinā z resurrectōis
 cōfitef. Itē de pphetia libille de ciuita
 te. xviij. c. xxxij. Decia q dñs n deest q
 rētibz toto corde saluē. Et sic mlti q
 rētes saluē ad hāc legē pueri sunt vt
 paul⁹ z mlti alij. et sic his. x. vijs pclu
 dit q doctrina canonū ē vera. Et no. i
 vij. via de secta mahumeti quō scēpit
 sepcētis ānis p legē xpi z q i bui dño
 volēte finiet q mltū debilitata fuit an
 no. m. ccc. Et h fr regis armenie aby
 nor⁹ i orientali scribit historia ad pbi
 lipū frācie regē. Et dū seqt Et ppha
 dī apd nos ēē rē. ex Calixto expōitaz.
 z i viagio sci iacobi repies vbi legim⁹
 apd saulē cadis mahumeti fore ima
 ginē clauē tenētē i maibz q dū ruer vt
 ruit. Et lex mahumeti dī salē lingua a
 rabica. sz dñs cadis ē mōi Scōbo no. q
 ppha ē apd saracenos q finieda ē eoz
 lecta. et rō est. Na scēpit in tali sig p
 astrologos q nō dū durare dz. Et h
 ab eis pcedit. nā vsq ad ānū. m. dc.
 finiri dz. Et si cōtingat eā pl⁹ durare
 erit magi sup naturā z p p delicta nra
 Lex xpo hebreoz durabit vsq ad finē
 scli. Na oz vt sint i mōdo p testio mor
 tis xpi. qd paul⁹ scribit ad Ro. dicēs
 Reliqe isrl pntent i finē. Ad arg. dz
 q scptura sacra erat i lege. z si nō expli
 cite in implicite.

Tercia qd plo

gi. Trinā sil mouet qstione
 de theologie obiecto. qd causaz mate
 rialē respicit. Atz theologia sit de dō
 vt d subiecto. Prio vt q n. pboetiū
 de tri. Forma inqz simplex subctm ēē
 n pōt gñ de. nec dñs subctm i theo. cū
 sit simplex. Ad op. aug. viij d tri. c. i.
 a iij

Sarac
 in no
 subiecto
 valent

Trinā
 teolo

Questio

III

Theologia est sermo vel rō de deo
dū descendit ad scōdaz pclusionē sub
q rōe sit obiectū theologie de^o. po/
sita pricula q̄liter aliqd pgnosci p̄
q̄drupl^r. Infert inde ita p̄t poni de
deo alia scia sub rōe ei^o ad extra vt
aliq̄ ponit^r. s. sub rōe reparatoris. Et
hic est Egid^o de roma q̄libet. iij.
q. ij. Vel posset poni sub rōne aliq̄
attributali rē. vt s̄ Guilbel. var.
li. i. in plogo. q. i. et. vi. Postea dīc
vel posset poni de deo sub rōe cōi.
sic Henric^o i sum. et B in duabus
pmis q̄stion b̄ de necessarioz theo
logia. Tūc descendit ad theologiaz
cōtingentiū et dicit i q̄dā correla/
tio. Et p̄dicit apparet improbatō
illi^o op̄inionis q̄ pōit xpm eē subie
ctū primū rē. Et hec fuit op̄i. doc.
sci Bonauen. vt p̄z i plogo sui p̄i
mi. q. i. Descendit hinc doctor vt sol
uat argumēta p̄me q̄stionis. Sol/
uēdo aut argumēta infra dīc qd ad
dīc de passionibz rē. frater guilbel.
varro. est li. i. di. ij. q. ij. art. i. et. ij.
Tūc terminatis duabz pmis q̄stio
nibz terciā sic incipit. Ad terciā q̄/
stionē sic posset p̄babiliter dīci. Et
introducīt hen. de gan. q̄lib. iij. q.
vi. S; dimissis op̄i. ad q̄stionē do
ctor r̄ndit. dicēdo q̄ theologia ē de
deo vt de subiecto. Qd pbat p̄ au/
gus. viij. de ciui. q. dīc. Theologia
est s̄mo de deo. Scda q̄o ponit. si
est theologia d̄ deo sub rōe aliq̄ spe
ciali. Tercia q̄stio. Si oia ad illud
subiectū attribuant. An q̄z tñ veni
am ad q̄stionē dico aliq̄. Primuz
q̄ theologia sumit̄ duobz modis.
Nāest theologia in se. et theologia a

in nobis. voco theologiā in se igni
tionē illā quā nata ē facere obiectū
theologicū in intellectu sibi p̄por/
tionato. sic intellectu dīno eēntia di
uina. S; theologia in nobis ē rei
cognitio qualē intellect^o n̄ natus
est hīc de illo obiecto. Scdo dico
q̄ theologia i se distinguit̄ i theolo
giā necessarioz cuiusmodi sunt ve
ritates ad intra vt de^o generat. Et
in theologiā p̄tingentiū sicut sunt
veritates ad extra. vt de^o creat mū
dum. Tercio dico q̄ primariū sub
iectū alicui^o habitus p̄inet virtua
liter oēs veritates illius hitus siue
mediatas siue imediatas. ¶ Tūc
ad primā q̄stionē dīc q̄ de^o ē subie
ctū p̄z. Nā honorabilissima scia ē
circa honorabilissimū ens. vi. mes
tha. S; honorabilissima scia ē the
ologia. et de^o nobilissimū ens. gr̄c.
Quantū ad secundā q̄stionē dīci/
tur q̄ aliqd pōt cognosci q̄drupl^r.
sicut hō pōt cognosci. Primo q̄ est
aīal rōnale. et hec ē p̄p̄ia cognitio.
Scdo q̄ est substantia. et hec est co
gnitio cōis. Tercio q̄ est aīal man
iuctū. et hec est cognitio p̄ accidēs.
Quarto q̄ est aīal nobilissimū. et
hec ē cognitio respectua. His q̄z
tuor modis de^o pōt cognosci. Et sic
a diuersis diuersimode ponit̄ subie
ctum. Henric^o pōit deū esse subie
ctū sub rōe cōi. Varro dīc q̄ ē sub/
iectū sub rōe q̄ bon^o ē. Egid^o q̄ est
subiectū inquantū glorificator et
saluator. S; posito henric^o cōis.
varronis acciderat. egid^o dī respectia
Nulla istaz ē p̄p̄ia iō ip̄obant. S;
p̄ op̄i. doctor ponit̄ tres p̄clones.

impliat
aliquid
atque

theolo
a p̄p̄ia

Prologi

in

Prima est quod sub eodem theologie nunciariorum in se deus sub ratione deitatis. Primum namque ista propter omnes rationes istas habetur Secunda propter quod sub eodem theologie continetur in se deus eadem Pariter namque ad illam rationem rationes habent vltima attributorum Tercia propter quod subiectum theologie in nobis est ens infinitum, tunc hoc propter quod illud est nobis primo notum et per illud venimus in dei cognitionem. Quartum ad tertia questionem dicitur quod omnia que in theologia tractantur attribuantur ad deum. Et de propter omnes rationes rationes non solum nunciariorum et ad intra vult quod deus generatur quod est trinus et vnus. Sed et ad extra et rationes vult quod ipse est incarnatus a regine vult quod deus creat mundum. Et nota quod si sine istis tribus questionibus vult deus quod omnis notitia que in intellectu diuino est theologica. Et ratio est quod habetur per obiectum theologicum siue sit de diuina eadem siue de creaturis. Ex quo sequitur quod in suo intellectu non est gratia matrica siue logica. Sed aliter est in intellectu beati. nam vltra rationem theologicam quam habet de creatura in eadem diuina omnia. per habet cognitionem naturalem de eis de ex prima ratione eorum. et sic beatus per habet de creatura aliam scientiam quam theologia. Ad argumentum dicitur quod boetius loquitur de subiecto actus non de subiecto considerationis

Quarta prolo

gi questio vbi ponuntur tres questiones. Prima vult theologia sit scientia. Secunda vult ad aliam scientiam habere habitum diuine subalternam vult subalternam Tercia vult ad theologum pertinere rationes et scientia scientia nunciariorum videtur quod non per augustinum de trinitate vi. vbi inquit. Forasse non e

runt cogitationes nostre volubiles ab alijs ad alia eundem atque redeunt. et sic intellectus beati non discurrerit quod discursus requirit ad scientiam. Ad oppositum namque in scriptis non sit discursus ipse est tunc discursus natus quod sufficit ad scientiam. Ad oppositum namque in scriptis est. Hanc questionem doctor subtilis sufficienter transigit. Nam nec in ea optiones ponit. Sed veniendo ad primam questionem est quod opinio quod dicitur quod theologia est scientia. non quod deus in luce fidei nec in luce glorie. Sed in quoddam luce medio eo modo quod dicimus lumen matutinum cui considerat lumen filii dei. et lumen meridiei cui considerat lumen glorie. et lumen medium quod primum sufficit a matutino ad meridiem. Scotus reprobat ob id quod non inuenit tale lumen medium. Et inuenit in reportatorijs. Est alia opinio frontis. quod. j. li. quod theologia per se habet duplicem finem. vel in preparatione ad scientiam. primo modo est scientia. Secundo modo vult est intellectus viatoris quod non habet principia euidentiora non deus dei scientia improbara. Est opinio doctoris quod capiendum scientiam per se de finem. posterioribus habet quatuor gradus. Primo quod est cognitio certa veri Secundo nunciariorum Tercio habet euidentiam ex nunciariorum primum euidentem Quarta applicata ad scientiam per discursus syllogisticum. Prima probatur vi. et bi. vbi dicitur. Circa scientiam operum certificari et non sequi similitudines Secunda probatur habet vi. metaph. 2. i. posse particularium et mutabilitatem non est scientia. Tercia probatur per 1. posse principia primum scientiam in quantum terminos agnoscimus. Et per hoc distinguitur scientia ab intellectu principiorum. vi. et bi. Quarta probatio non est per se de ratione scientie nec appetit scientiam nisi in illo intellectu cui primum discursus

tho an 2
fina

ad finem
et gradum
requirit

Questio

tere et pcedere a noto ad ignotum
Ex his adpositum quatuor ad tres pri-
mas additōes theologiae se et inel-
lectu diuino et brōz et pā scia S; de
q̄rta additōe aliq̄ dubitāt. ¶ S; dicit
doctor q̄ scia. et lz ibi nō sic discus-
sus ep̄is. est tñ discursus or die nate.
Et iūte sufficit ad sciaz Et si aliq̄ au-
ctoritates aug. inueniant vidētes re-
probare discursus. intelligunt de dis-
cursu rpalī. ¶ Quātū ad sc̄bas q̄stio-
nē Si theologia nra sit subalternata
theologie brōz et dei et metaphice.
Pro hac q̄stione est op̄io thōe. i. pre-
q̄. i. ar. ij. vbi dicit q̄ theologia nra ē
subalternata scie dei et brōz. Sed
doctor ip̄robat. nā scia subalternās
et subalternata nō sūt de eis dē p̄lo-
nibz. S; hec theologia. i. nra dei et
brōz sūt de eis dē p̄lo nibz. sic igitur
theologia nra nō ē subalternata theo-
logie dei et brōz. ita nec metaphice
subalternat. nā subalternās et subalf-
nata dñt eē diuersoz p̄ntoz. vt nūe-
rus et son⁹ in musica. nā nūer⁹ est in
p̄nto. q̄ntitat⁹. son⁹ q̄litat⁹. nō sic de
ente et de deo. nā si ponerēt in p̄nto
nō in distictē s; in eodē reponerēt.
¶ Quātū ad terciā q̄stionē. vtz ad
theologū p̄tineat p̄tīgētia sic nēa-
ria. Dicit q̄ sic. nā lz theolog⁹ cōside-
ret p̄tīgētia. tñ nō p̄tīgēti mō s; nēa-
rio. Et sic de eis hz sciaz nō p̄rōnes
p̄tīgētes. s; p̄rōnes nēarias. et hoc
sufficit ad sciaz. sic dicim⁹ in p̄bia
q̄ de gñābilibz et corruptibilibz he-
tur scia. nō q̄des p̄ p̄p̄es p̄tēlaret
et corruptibiles. s; p̄ p̄p̄es vles et i
corruptibiles. ¶ Ad argumētū. au-
ctoritas augustini nō cogit q̄a loq̄-
tur dubitare.

V

inta et xl

tima q̄stio plogi. s; vtrū
theologia sit scia p̄tēcia. Videl q̄ nō
q̄ boet⁹ de trini. assignat tres pres
speculatiue. q̄z vna ē theologia. Ad
oppositū ad Ro. xij. Finis legis ē
dilectio. s; dilectio ad practica p̄tē-
net. q̄ theologia ē practica. Hic sūt
mouer duas q̄stiones ad cognitōz
finalē theologie dirigētes oculum
P̄ia ē p̄tēcia. Sc̄ba est cōior.
Iō posita distinctōe articuloz et tri-
plici. terci⁹ articulus ē q̄ practica
cognitio accipit tales extēsiōē. et
incipit. Circa terciū art. sūt opinio-
nes. Una ē talis. s. gotsfre. de fontē-
bus. q̄libet. r. q̄. ij. q̄ subtilissime im-
probata sequēs euasio apponit. Ad
rōes doc. in. g. i. Ad primū. q̄ scie
practice rē. Et ē r̄sio Gotsfre. vbi
sup. q̄ euasioe semota sc̄ba ad idēz
opinionē adducit ibi. Aliiter dicit q̄
illud a q̄ act⁹ et hūus dicūt practici
est finis. Hec autē est op̄i. doc. solen-
tis q̄l. viij. q̄. i. s; mltifarie ip̄robat
a doctore. ¶ Sequit sc̄ba q̄o et ei⁹
apponit op̄i. dā pōit. iō alr dicit q̄ si
nis scie moralis sit et prudēcie ē a-
ctus virtutū moral. et ponit i sum-
ma. S; viuaciter hūc modū dicen-
di doc. euacuat. Deinde q̄rta huius
q̄ontis vtrū op̄io iō corrigat ab alijs
Ista op̄i. dicit q̄ habet dicit p̄tēcia
a fine. q̄ est p̄tēcia practica. est
autē hec op̄i. fratris Johis roditor
in plogo primi. q̄. vi. ar. ij. q̄ breuiter
reiecta. Sc̄baz termiat q̄stionē pri-
mam incipit. In cui⁹ principio opi-
nio henri. de gan. ponit in sum. the-
ologā pōnēs speculatiua esse non

Prologi

practicā. Et de duplici actu voluntatis. distinguens ex summa ar. ix. q. ii. in solutioe ad terciū argumētum. Et ponit fundata ex summa. et etiā alibi dñ addit. Itē p̄ argui fm̄ intellectū istū alibi q̄libet. suo. v. q. iij. et q̄libet. viij. q. i. Tūc incipit doctor arguere p̄cū. Et in p̄io argumēto qd̄ incipit. Cōtra istud p̄io sic. rōem istoz duco ad p̄positū rē. Arguit ex dictis opināis de fine vlti i p̄ticulari q̄libet. iij. q. xi. Rursus incipit argumētū quod incipit. Præterea cui dilectio principalis intendit rē. Et sumit rōem ex q̄libet. iij. q. ii. Tandē r̄ndit doctor ben. fundamētis. P̄io ad auctoritates eoz q̄ vident p̄cludere ad p̄radiationē adducit ex dictis alibi opi. nantis q̄libet. i. q. ix. Scda via seu opinio ad idē ponit dñ in textu secūda via dicit. q̄ h̄ dilectio finis recte et nō recte stat rē. Hec via ē fratris guilbel. varro. in anglia. et garronis in gallia li. i. q. iij. Poit aut̄ theologia nō ē practica. qz obiectū p̄tingēs nō habz hac ip̄obata. Tercia via sequit dñ d̄ i lra. Tercia via poit q̄ volitio nō est praxis p̄prie rē. Est aut̄ fr̄s ben. natalis brittonis origie. p̄dicatoz ordine. defensoris theologie. officio. q̄libet. i. q. iij. ar. iij. vbi cōcludit theologia nō ē practica sed speculatiua cū duobz p̄cedentibz. Ita q̄ hi fr̄s in hoc cōiueniūt. Itē primo p̄trahū in sp̄ali arguit. scdo tres sūt. Quarta via q̄ in textu incipit. Quarta via dicit theologia est affectiua ē doctorz deuoti li. i. q. iij. Et fratris

egidij de roma li. i. quā doctor dñ stringit vt possit bñ defendi. Quia via dicit theologia ē contemplatiua quā poit frater guilbel. varro. li. i. q. iij. Opio vltima quā excludit doctor subtilis vt bonū sensum capiat De q̄nqz opi. theologia nō ḡat practica. S; due vltime si pōnūt eā speculatiua s; bñ tres p̄cedētes. Sequunt̄ ex aduerso due opi. Prima est gottre. de fontibz q̄libet. iij. q. i. Et ponit theologie duplicem fore habitū. Unū practicū. reliquū speculatiuū. et incipit. Alia est opinio discordans a p̄cedentibus. Secunda est Thome. i. parte summe. q. i. arti. iij. In solutione principali. has duas nō approbat doctor. Primū improbat multipliciter. Secundū in p̄batione nō iudicat dignū. vt sc̄s idē habitus simplex sit practice et speculatiuus Doctor aut̄ tenet theologia ē practica. multiplici aut̄ distinctōe vt dicit queat sic et nō sic. Tunc cū descendit ad solutionē argumentozū Henrici de gandauo. post solutionē nemi principalē argumentozū p̄ime et secunde questionis in illo loco ad illud de medicina dicit quidā rē. Iste quidā est Henricus idē quolibet. xij. q. xxij. Sed vt meli⁹ hēc materia declaretur quattuor faciam. Primū quid sit praxis. Secundum que est differētia inter habitum practicū et speculatiuū. Tercium vñ habitus dicat practicus. Quartū vñ theologia sit practica vel speculatiua. et erit r̄sum q̄onis ¶ Ad p̄mū d̄ q̄ praxis ē act⁹ alie

praxis

Questio

V

praxis

rius ponē quā intellectus naturalr po-
sterior intellectōe nat^o elici cōformit^r
rōnī rectē vt sit rect^o hec definitō hz
tres p^oclās. Prima q^o praxis ē alte-
rius ponē q^o intellectus. i. volūtar^o.
Secūda naturalr posterior intellectōe
.i. volūtas p^ou pōit intellectū specū-
lariū vi. ethi. Tercia p^oclā nata ē
elici p^oformit^r rōnī rectē vt sit rectā p^o
vi. ethi. vbi d^r q^o electō rectā eget re-
cta rōne vt sit rectā. Et pono exēplū
vt meli^o hec materia intelligat. nā i
intellect^o apphēdit simplices q^oritas-
res. z circa illas ē tū spectatiū^o. vi.
ethi. Deū p^ontat q^oritates volūtari
vt puta florenos. z tū volūtas d^rer
miat eos velle s^o rōe boni illico vo-
lūtas vocat praxis p^o cōntā. z ip^o. ē
p^oncipiū act^o p^octici. Deū v^oit itelle-
ctus ip^oatus a volūtate in d^rēs me-
dia p^o q^o illi florent h^oā n^o. tū iste itel-
lect^o vocat p^octici^o ip^ofecte Deū mo-
uer mēbra ad exequēdū illa. z illis
posi^o in executōe illico fit p^octē pra-
cticus Et sic d^r arist. 3. de aīa q^o in
intellect^o extēsiōe fit p^octicus q^o ē sic i
telligēdū. i. intellect^o ip^ofecte p^octici^o
in p^oma extēsiōe fit p^octicus. i. p^octē
p^octicus i executiōe. intellect^o āt spe-
culariū nīhil mouet vi. ethi. ca. de
p^oari. A q^o aut mēbra moueāt v^o a
volūtate v^o ab intellectū p^octico. arist.
nō determinat nā iste cū est e.^o text^o
vi. ethi. Quapropt aut intellect^o ap-
petitiū^o ē electō aut appetit^o itellec-
tiū^o z tale p^oncipiū ē h^o. s^o scūis do-
cto^o d^r q^o a p^octē ē p^oncipiū. Quā-
rū ad scōz q^o d^r p^octiciū pōit duplicē
respectū ap^oitudinalē. s^o pōit^o et
cōformitatē ad obiectū vt h^oā i de-
claratōe definitōis. Et isti respect^o

st^o possit. sed spectatū p^ouar illos re-
spect^o et p^o hoc distiguūt. Quātus
ad tertiu si distiguūt sine p^o vtraz
p^ote s^o auctoritates arist. adō b^oū iū.
De aīa q^o distiguūt sine. S^o sic in
telligēdū q^o duplex ē finis. s^o q^o z q^o
ille auctoritates q^o tenet q^o distiguūt
tur obiecto intelligit de fine q^o q^o est
oblectus Ille q^o tenet de p^o fine itel-
ligūt de fine q^o z sic vtraz via p^o
sustineri z opioes p^ocordari. Quā-
tū ad q^o rōū dīco cū doctore z pōno
q^ongz p^oclōes. Prima q^o theologia ne-
cessarioz in intellectu creato tā b^oio q^o
nō b^oio. tā āgelico q^o hūano ē p^octica
Rō est. q^o noticiā illa hz ex obiecto
p^oformitatē ad p^oari aīa oēs actū
volūtari. z h^o ap^oitudinalr. Secūda p^oclu-
sio q^o theologia p^oigētū in se ē spe-
cularia. Et rō ē q^o talia p^oigētia cū
nō sint aīa volūtate d^remiantē n^o po-
terūt aliquā d^remiatōez praxis oī
dere. Tercia p^oclō q^o theologia p^oi-
gētū in intellectu creato ē p^octica. s^o p^o
accūs Et scōa z tēta p^oclō nō d^ri-
cūt. nā theologia p^oigētū i se ē spe-
cularia ex obiecto. in intellectu āt crea-
to ē p^octica ex volūtate d^remiantē
intellectus ad noticiā praxis. Quar-
ta p^oclō q^o theologia v^o noticiā i in-
tellectū diuīo de p^oigētibz ē spectari-
ua. Quīta p^oclō q^o noticiā i intellectu
diuīo de ncārijs ē p^octica. Et cā ista
rū p^oclusionū poni^o q^o i ncārijs ē oī
sio z ratificatio. s^o in p^oigētibz s^o sic
oī sio. nō tū ratificatō. nā opz q^o ve-
niat volūtas ratificās S^o q^o d^r dice-
m^o ad definitōez praxis vbi d^r pra-
xis ē alteri^o ponē q^o intellect^o. D^o
cūt aliqui q^o nō habz v^oz in d^o. s^o
in nobis. Alij dicūt. q^o intelligitur

Questio

prima

v

actu vel aptitudine. et sicutalis no-
ticia in intellectu diuino an actu vo-
luntatis et si non est alteri poterie a-
ctu. est in aptitudine. Nota in vltis
verbis an qd doctor dicat ibi vbi di-
cit In hunc articulum dico qd practica
et. Et quedam declaratio p ista ma-
teria qd si actus est bonus ex genere mo-
ris circumstantia est a fine. vt deus est
diligendus qd summe bonus. Sed si
actus non sit bonus ex genere moris
circumstantia erit ab obiecto. vt dare
elemosinam est bonum de se. et hz boni-
tatem ab obiecto et non a fine. quia
possum dare amore dei vt vt videar
a populo. et pondera pro ista materia
istud notabile. Nota ante respon-
sione primi vbi dicit Respondetur. si-
des non est habitus et. vbi habes qd
si aliquid predicatum primi vel secundi
modi alicui appetit. et oppositum ne-
q. p se neq. p accidens sibi appetit.
Ad argumentum in principio dico.
qd Boetius intelligit qd astrologia me-
taphisicam.

In circa pri-

ma distinctio querit
primo Utz obiectum
p se si uisio sit finis
vltim. Vnde qd non per auct. augu-
stini. q. q. xxxvi. fruendum est bonis
inuisibilibus. sed plura sibi bona inui-
sibilia. ergo non tunc est fruendum vlti-
mo fine. Ad oppositum est augustinus.
de doctrina christiana. ca. j. Res qui-
bus fruendum est sunt pater et filius et
spiritus sanctus. et hi tres sibi vna res.
ergo et. In hac questione ponitur
opini. Avicenna. nono metaph. ca. q. r.

to Qui dicit qd ordinata fruitio pre-
esse circa aliquid aliud a fine vltimo.
qua doctor multipharie redarguit
Et post aliorum rationes adducit rationes
Bonauenturae. li. j. dist. i. ar. xx. q. iij. Et
arguit ex ratione imaginis qd capax est
dei Et arguit contra Avicenna. Et po-
nitur dum doctor dicit Alii arguunt
contra istam opinionem Secundo ratione
beati Thome. i. pte summe. q. xij. ar. i.
que sinitur ex hoc qd anima nostra immedia-
te a deo creaturcludit. ergo in eo
immediate beatificatur Et sic non quie-
ratur nec in solo deo contra Avicenna.
et ponit ibi Alii arguunt contra rationes
eius sic. anima creatur. Sed p maiori
declaracione tria videbuntur. Primo
de obiecto fruitonis ordinare. Se-
cundo de obiecto fruitonis in comu-
ni. Tercio quomodo intelligit fruitio esse
circa finem.

Quantum ad primum dicit. qd fruitio
ordinata hz pro obiecto vltimum fi-
nem. Et ratio est. qd sicut tunc est assisten-
dum p intellectum. Primum propter
se ita tunc est assistendum p voluntatem
et primo bono propter se.

Quantum ad secundum dicit. qd obiectum
fruitonis in communi est finis vltimus
vel finis verus. qui scilicet est finis
vltimus et natura rei. Vel finis op-
parens qui scilicet ostenditur a ratione erran-
te tanquam finis vltimus vel finis pra-
cticus quem voluntas ex libertate sua
vult tanquam finem vltimum.

Quantum ad tercium dicit. qd fruitio
est circa finem tanquam concomitantem
oblectum. Et nota qd in hac questione
in secunda ratione qd appetitus no-
ster quibus licet subiective sit finis.

Finis
oblectum

Dist

qz nō detatur nisi i obiecto infinito
Secō nota in ea rñssione. q inter
deū et nos est pportio vitalis imu-
tationis. Nā qntus deus p̄t imuta-
re tñ intellect⁹ noster pōt imutari.
Tertio nota in fine vbi dicit. ad q
stionē dico. q nō quecūqz forma sa-
tiat appetitū materie totaliter ⁊ ef-
fētus sic q nulla forma p̄t satia-
re oēs ei⁹ appetitus. sed vna satiat
vnū pfectissime. s. forma pfectissi-
ma. Sed qz act⁹ ē peior vti fruen-
dis vel frui vtendis. Circa qd nō
tandū s̄m Ambro. q quattuor s̄t
genera p̄tutū in aīa nostra. Quedā
sunt ad regulandū sicut prudentia
Quedā ad actū remittendū sicut tē-
perantia. Quedā sunt ad actū intē-
dendū. vt fortitudo. Quedam ad
vitiū sicut iusticia cui⁹ vna pars ē
remūeratiua. ⁊ ista ē ad intēdendū
Et vocat ab aristo. iusticia distri-
butia Alia punitiaz ista ē ad remit-
tendū. Et vocat ab aristo. v. ethic.
iusticia pmutaria. Nūc at qñ vir-
tus datur ad actū intēdendū tunc
maius viciū est in deficiendo qz in
abundando sicut timiditas pl⁹ vi-
tupatur qz audacia. 3. ethic. Ecō-
tra autē est de ea que datur ad actū
remittendū sicut t̄pantia vñ. ethic.
Nō ad ppositū s̄tus amicitie ⁊ si
nō est s̄tus est tñ s̄tus vñ. ethico.
datur ad intēdendū. Et ideo vi-
ciū illoz q nihil diligūt maius ē et
mag⁹ vitupat. Nā q in aliq nō de-
lectat. lōge ab hoīe abest. nec nomē
hoīs s̄tut⁹ est. 3. ethi. Et isti mag⁹
vitupant qz illi q sunt mag⁹ amari
Tūc q autē vtūtur fruendis. i. dili-
gūt deū ppter alie deficiūt qz non

*Philos
2 gūa*

I

tñ diligūt qntū deberēt. Qui frui-
tur vtēdis. i. diligūt creaturā ppter
se supabūdāt. qz plus diligūt qz de-
berēt. Vnc ē q maius viciū est vti
fruēdis qz frui vtēdis Sed qz ē as-
ctus sūme viciosus. Dico q actus
sūme meritori⁹ est act⁹ dilectōis di-
uine. Et cōtrari⁹ actus isti vel op-
positus ē sūme demeritori⁹ vel vi-
ciosus. ¶ Ad argumentū in pñci-
pio intellect⁹ de fine qui est essentia
sub qua p̄sone cōtinentur.

Ecūda que

stio p̄me distictōis vbi q
rit. Arz. vltim⁹ finis ha-
beat tñ vnā rōem fruibilitatē. Vi-
det q sic. qz. i. e. hī. sicut ens ⁊ vnū
s̄t in omī gñe. ita ⁊ bonū. q si hēt p-
priā bonitatē ⁊ priā fruibilitatē. ⁊
p̄s cū ipa sit i deo alia ⁊ alia. ibi
erit alia ⁊ alia rō fruibilitatē. ¶ Ad
oppo:itū p̄mo efficienti cōtrādet vlti-
m⁹ finis. s. est tñ vnū efficiēs pri-
mū ⁊ sub vna rōne. q tñ vn⁹ finis.
¶ Doctor articulā hāc questionē
qduplici articulo. In pñcipio ar-
ti. scōdī q incipit. De scōdo arti. dī q
nō est possibile loquēdo de poñā di-
absoluta q aliqz pphenor fruatur.
diuīa eēntia nō fruēdo p̄sona rē. et
hec est op̄io henrici. quoli. ij. q. vñ.
vñ venit ad soluēdū argumēta pñ-
cipalia. Et scōm soluēdo dicit sic.
Ad scōm dī. q illa q vniformit̄ res-
piciūt eēntiā et p̄sonā rē. Sic rñc
henrici quoli. i. q. i. Sed s̄m do-
ctoris sniaz q̄tuor videbim⁹. Pri-
mū de fruēdo viator⁹ Scōz de frui-
tione p̄p̄bēsois loquēdo de poñā

Questio

III

vi

dei absoluta. Terciu de fructu co-
prehensoris. loqndo de poia creatu-
re. Quartu de poia et fructu via-
toris et prehensoris de facto. Qua-
ru ad pmu dr q possibile e viatoru
frui eentia no fruendo psona. Et hoc
fructu ordinata cu eentia sit qd abso-
lutu et pus. Quatu ad scdm q de
poia dei absoluta no videt dicitu
nez qn possibile sit ex pre intellect-
et volutat q vtriusq actu termiet
eentia diuina vel psona vl vna pso-
na et no alia. puta q intellect- videat
eentia et no psona vel vna psona et
no alia. Et q volutas fruat eentia
et no psona vl vna psona et no alia.
Ad terciu q no p intellect- de po-
sita sua naturali videre eentia et no
psonas. cu obiectu manifestat tres p-
sonas et ipe ad illas moueat natura-
liter nec est volutas illi repntat nec
absolute nec ordinate pr no frui. Et
ro est. qz lz in pte volutat sit ali-
qs act- vt ponat in ee vel no ponat
cu no est i pte ei- vt act- posu- est
q beat illa dicitu- vl librat. et hoc
nota diligeter. Ad qtu dr q de fa-
cto e vna fructu et visio eentie in tri-
bus psonis vl triu psonaz i eentia
S; qcuqz videt eentia videt et oes
creaturas. Ad qd dicit aliq q no.
qz pient reuelatōes scro- et agelo-
ru. Si beus videt oes eentia no videt
creaturas oes vel oia ibi repntata.
p que modu hnt noua noticia. Dr
qda q eode actu gnoscat deus et
cognoscat cognita i deo. S; illa
noua noticia sit p respect- nouos ad
scdaria obiecta. na act- hnt aptitu-
diu eentia et eentia ad pmu obie-

ctu. Ad alia at scz scdaria obiecta
no. qz pr ee act- sine tali respectu Dr
ergo q p aduetu noui respect- illi
actu ad scdaria obiectu intelligit
ad scdaria obiectu qd pus no intel-
ligebat. Et h p priore actu cui ad-
ueit respect-. et ille respect- est extri-
secus adueniens. S; agnita diuina eentia
cognoscat ydee Dr q no. S; si co-
gnoscat q beat noticia de eis p no-
uos respect- vt dem e S; eentia co-
ueit brificat no vt i tribu Dr q sic
qz ite pz no esset beus sine filio. Et
ido dr q eentia diuina sub rone sua
absoluta et obiectu brifi cu et no vt
in tribu. Quis sp sit i tribu. Nota i
pma xciuso vbi ponit auctoritas
Aug-. vii. de trini. ca. ij. Si eentia
relatie dr no e eentia. qz ois eentia
q relatie dr e aliqd excepto respectu
uo absolutu. et hoc h; veruz de pri-
mo respectu. S; si sup respectu su-
detur respect-. vt si sup pporioez su-
des silitudo regia angustini no va-
lebit i scda relatioe. naz remota illa
relatioe qd remanet no est absolutu
sed respectu. Ad argumetu i pn-
dico. q no est vn- finis vltim- in se-
tu ille h; rones distinctas aliqs q no
st rones vlti finis soialit. et ita possi-
bile e frui eo sub rone vlti finis n fru-
endo eo sub illis rōibz.

Tercia que

stio pme distinctōis. vbi q
nt. Urz fructu sit act- vo-
luntat. vel si e passio. i. si fructio e il-
la delectatio q plect actu fruendi vel
illu actu brificu. Probat q sit de-
lectatio, qz fruct- est vltimu qd ex-

finis
q sit

Dist

I

pectat de arboribus. et frui dicitur a fructu.
Sed ultimum quod expectat est delectatio
cum sequitur actum. per ethicorum. 2. 2. Ad op
positum. Voluntas actu elicitam amat
deum. igitur propter aliud et tunc vult. et ita
est pueria. aut propter se et tunc frui et
definitio fructus. et sic frui est actus et
non passio. Sed in hac questione tria vi
debentur. Primum si dilectio et delecta
tio sunt idem realiter. Secundum si frui est di
lectio vel delectatio. Tertium si frui
tio sit actus voluntatis.

De primo articulo est opinio Thomae quod
dilectio et delectatio sunt idem reali
ter. sed differunt ratione. doctor impro
bat utramque prem. Primam nam in
demonibus est dilectio. nam diligunt se
sed non delectantur. Secundam impro
bat. nam dilectio elicitur a voluntate.
sed delectatio non sed sequitur eam. Et
sic respondit doctor quod realiter distin
guuntur. Quantum ad secundum dicitur
quod dilectio est operatio elicitam a volu
tate presupponens cognitionem obiecti.
Sed delectatio est quedam operatio re
cepta in voluntate. carum ab obiecto.
Sed est opinio doctoris. quod frui est im
portat tam dilectionem quam delectatio
nem. Unde augustinus. 2. de trinitate. fruimur co
gnitionis bonis in quibus voluntas pro
pter se delectata quiescit. Quantum
ad tertium si frui est actus volun
tatis est opinio. egidius in principio distinctio
ne. quod frui aut dicitur actum quo attrin
gitur finis separatus non habitus prout
Et sic frui est actus intellectus. nam
per intellectum prius attingitur ob
iectum beatificum. Aut frui dicitur actum
per quem attingitur finis iam habitus
et sic est actus voluntatis. Et sic frui

sem eum prout spectat ad actum intelle
ctus. secundario autem ad actum volun
tatis in quantum dicitur quodammodo delecta
tionem consequentem actus intellectus.
Sed doctor ipse probat et dicit. quod frui
tio est actus voluntatis. Per per augustinum.
1. de doctrina christiana. Frui est amore in
herere. sed amor est in voluntate. ergo
2. 2. Sed si quis dicat quod ergo se habet
frui et delectatio. dicitur sicut subie
ctus et propria passio. per ethicorum 2.

Ad argumentum in principio dico
quod non dicitur fructus ut expectat ad
possidendum. sed ut expectat ad gu
standum quam gustationem sequitur dele
ctatio tanquam passio. et sic illa non frui
mur sed sequitur fructum nostrum

Quarta questio prime

distinctionis ubi queritur utrum
ultimo fine apprehenso per intellectum
possit voluntas non velle. Videtur quod
non. quia finis ut sic habet rationem omnis
boni. Naturaliter autem voluntas in
clinatur ad illud. ergo necario tendit in
illud. Ad oppositum. Nam si volun
tas necessitaretur non meretur nec de
meretur. sed in contrarium est voluntas
3. ethicorum. Hanc questionem doctor quod
duplici articulo facit articulo. Et in quo
liber articulo. introducit per. de gan.
quotlibero. 3. 2. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

Dilectio
Delectatio

Questio

V 24

Voluntas

det ab alio. rē. Poitur rīssio ben-
quoli. rī. q. v. S; veniēdo ad opi-
nionez doctoris vt moris est dī. q
ista questio p̄r intelligi quadrupl̄
P̄mo de fine obscure app̄bēto in
p̄li Scō de fine obscure app̄bēto
lo in p̄iculi. sicut p̄cipimus bea-
titudine in deo trino Tercō de fine
clare viso in hūte volūtatez supna-
turalē eleuā. vidēz in hūte volū-
tatē p̄fectiorē q̄ habitū supnaturalē
lem. s. caritatē. Quarto de fine cla-
re viso in nō hūte hūi supnaturalē
lē in volūtate. posito q̄ de potē-
tia absoluta se oñderet intellectui nō
dādo hūi aliq̄ supnaturalē vo-
luntatē. ¶ Ad p̄mū dicit doctor q̄
fine app̄bēto in p̄li q̄ sicut volū-
tas nō fruit̄ necessario hīs q̄ sūt ad
finē nec etiā illo fine vtr̄ app̄bēto r̄
in cōmuni. Ad scōm dī q̄ nō ne-
cessario fruit̄ fine viso i p̄iculi et
obscure. Ad terciū q̄ volūtas
eleuata p̄ hūm caritatis nō necessa-
rio fruit̄ q̄tū est ex p̄e sua. Ad q̄r-
tū dicit q̄ volūtas nō eleuata supna-
turaliter potest frui vltio fine sibi p̄-
sentato. Sanctus doctor tener vbi
supra q̄ postq̄ volūtas clare vidēz
obiectū q̄ illa visio r̄ pueniētia ob-
iecti necessitat̄ voluntatē. Sed do-
ctor cludit q̄ volūtas nō pōt co-
gi. S; tota vis et difficultas i hac
materia est in p̄bis Augustini. rīj
de trini. c. iij. vbi dicit q̄ oēs volūt-
eē bti naturalr̄. ḡ necessario volunt̄
vltimū finē in quo ēbūtudo. Ad
hoc doctor r̄ndit q̄ dicit̄ Augusti-
ni intelligit̄ hūiualr̄. i. naturalē ieli-
natiōe r̄ nō actualr̄. Ulterius dicit̄

doctor q̄ in hūiualr̄ appetitu nō est
fructio sed i actuali. Etia nota hic
q̄ volūtas licet possit in velle r̄ i su-
um oppositū qd̄ ē nō velle tū n̄ p̄-
in suū p̄trariū qd̄ est odire. deum.
Nā hoc est p̄ rōnez voluntatis cū
odire deū sit simplr̄ malū q̄ nō com-
p̄hendit sub obiecto volūtatis. i. q̄-
erbi. Nā ibi habes q̄ bonū absolu-
te est obiectū volūtatis. S; si quis
diceret. daminari oderūt deū ex illo-
p̄s. Qui te oderūt. dī q̄ odiū capis
hic qui te oderūt. nō luerit. Sed
volūtas nostra pōt ne ab aliq̄ cā ne-
cessitari. dī q̄ volūtas pōt capi q̄
drupl̄. s. vt passiva et vt receptiva
vt activa r̄ vt pductiva. p̄mis du-
obus modis pōt necessitari cū pa-
ti nō sit in p̄ate patiētiis. S; alijs
duobus modis nō necessitat̄. Ad
argumētū in principio dicēdū q̄ i-
telligit̄ de appetitu vel inclinatioe
naturali in habitu. nō aut̄ de appe-
titu actuali.

Vinta et xl

tia qd̄ p̄me distictōis vbi
doctor querit̄ questionē quinq̄.
Primo vtrū deo pueniat frui. Se-
cundo vtrū viator fruatur. Tercio
vtrū peccator fruatur. Quarto vtrū
bruta fruatur. Quinto vtrū oīa fru-
ant. ¶ U. dē q̄ nō. qz fructio est res
spectu finis. Sed de⁹ nō habet finē.
ḡ rē. ¶ Ad oppositū de⁹ amar
se r̄ nō p̄pter aliud. ḡ fruit̄ se. Conse-
q̄ntia tener. qz si amat se aut vtr̄do
aut fruendo. Dicēdo ad q̄stionē. in
aliq̄to repit̄ q̄ allegat sapiēs i dis-
sinōde dei sic inquis. De⁹ ē spera-
b

intelligibilis. cui⁹ centrū est vbiq.
circūferētia nūsq̃. Hoc fm̃ doctorē
irrefragabilē quē frat̃r Alexādrus
de hales notānt prima pte sūme. et
hermet⁹ termegesti i pperario suo.
frat̃ Bartholome⁹ asserit hāc eē se/
cundi pbi in de vita pboz. Sz ve
niēdo ad qōnes. Ad primā dī q
deo puenit frui. qz volūtas sua frui
tur suo obiecto. licet n̄ fruatur illo tā
q̃ sine. qz sic esset finis sup̃flūus.

¶ Ad secundā questionē dī qz via
tor fruit. qz p actū amicitie vult dō
in se bñ eē. g̃ illo fruit. Nā tal' actus
ē fructio z non actus desiderij. Ad
terciā questionē dī qz pctor fruit. nā
licet pctor in alio quietet nō tñ imo
biliter. Nā imobilitate quietari ē in
actu irrefertibili appetēte obiectum.
qd̃ satiat. i. in deo v̄l in infinito. Ad
quartā questionē qz bruta nō frui
tur. Et si Aug⁹ videt dicere p̄rari
iam dī intelligi sui auctoritas d̄ fru
itū abusiua. Nā p̄rie frui ē amo/
re inherere qd̃ in bestiis nō inuenit
v̄l p̄t haberi. v̄l i. et hī. Ad quintā
qōnes dī qz nō oibz cōuenit frui. nā
sunt puenit hūitibz rōnes z appeti/
tū. Et appetit⁹ dī sequi actū p̄no
scendi. Sz lapidibz alijsq̃ rebz ina
nimat⁹ ista nō cōueniūt. igit sequit⁹
qz nō oīa fruiūt. Ad argumētū in
principio dī qz licet de⁹ nō sit finis
iut. tñ respectu solūtatis sue ē obie
ctū illud cui nata ē p̄petere rō finis

Ica secūda distinctionem
in q̃ q̄runt aliq̃e q̄stiones.

Et p̄. mo ponit primā. in
qua ponunt due. vna realis. s. vtrū
sit in cōitibz aliq̃d actū infinitū. Sec̄

cūda vtrū deū eē s̄p se notū. vidē
tur qz nō Nā Aristoteles. viij. phi
si. dicit. si eēt virtus infinita mouē
ret in nō tpe. nulla aut̄ mouet in nō
tpe. g̃ nulla nata est infinita. Ad op
positū. viij. phisi. pbat primū mo
uens eē potentie infinite. qz mouet
motu infinito. Et primo argumē/
to in pte falsaz iudic̄ frat̃ Guilhel/
mus Clarro. dī. ij. p̄mi. q. j. soluen
do quintū argumētū. Et hoc s̄gē
doctor dū dicit Rūdit qz maior ē
vera zē. Notādū tñ qz quidā libe/
l̄ hūc hic terciā qōnem q̄ incipit. v̄l z
sit aliq̃d ens simplr̄ primū. s. nō ē
de textu. Et soluit scdā qōnes. p̄
mo. qz logica ē subtilissime discussi
ua p̄pōnis p se notē. Et sic inferre ne
gatiua correlaria. Primū qz nulla
est distinctio p̄pō p se. nota in se. et
nota nature. z nobis. sicut distigue
bat Tho. prima pte sūme. q. ij. ar/
ti. j. in solutōne principali. Scdm̄
nulla est distinctio bec. s. aliqd ē p se
notū nobis sapiētibz et insipientibz
sicut idē Tho. faciebat ibidē pte p̄
ma scdō. q. xliij. ar. ij. Terciū nō va
let distinctio qz aliq̃ sunt p se nota
primi ordīs z aliq̃ secūdi. sicut di/
stiguebat guilhelm⁹ varro. li. j. dī.
ij. q. viij. Et scdā tractata q̄stione
in principio solutōis prime dī. Cau/
sa exēplaris nō est aliqd gen⁹ cause
a cā efficiēte sicut ponebat Den. qz
libe. ix. q. i. et ij. In pbatōne prime
questiōis in scdō art. principali vbi
ip̄e pbat qz intellectō z volūtiō sui
sunt idē cum eēntia primi Et in p̄
mo inducit argumētū ex identita
te posse z obiecti. Et est ibo. primo

infini

Questio

V

viii

scripto. distinctioe. xij. q. j. soluendo
tertiu argumentu. Un idem hz egi
dius derbo. quoli. iij. Sedo post p
bat q intellecto oim e in primo ide
cu primo. Et in qnta pbatone dr.
Ite quinto posset sic argui. Iste in/
tellecto no est nisi qddaz intelligere
vbi ex identitate intellecto et intelli
gerecluditur q si vn intellectus
sit oim r ipz intelligere vnicu. r ita
ppositu sic arguit alexader de alexa
dria d ordine mioz officio gnalis
xxxv. q. ij. soluendo sedz argumetu
vltierius du doctor pbat infinitate
qduplici vta. Sed du probat. in/
finitas primi p essentia hoc mo. qa
creat inter naqz creatonis extrema
est distinctio. bec est raro Henrici q
libeto. iij. qstione vltima. Et Ri/
chardus de media villa in scda di/
stinctone pmi. arti. iij. qstione. iij.
Tandepost qrtuor vias pbat p
positu ex negatone materie. qz for/
ma finitur p materiam. Dec est ro
Thome pma pre sume. q. vij. arti.
j. Sed veniendo ad opinionem sco
ti. dr ad scdam questionem. Aliq di/
cunt q deum esse no est p se notum
Et ro eorum est Nam qd est demō
strabile no est p se notum. sed deus
esse e demōstrabile p pbm vij. phi
sicoz. et p Aulcanam. j. metaphice
caplo. j. ergo deū esse no est p se no/
tum. Sed dicat q deus est. essentia
diuina est. sunt p se noie ppositones
cum ex suis terminis habeant euidē/
tem veritatem. r sunt imediate ad
quas resoluuntur omnes ppositones
enūciantes aliquid de deo qualiter

cunqz conceptio. Et bec est intentio
Scoti. ppositones per se noie sic q
illa extrema nata sunt facere euidē
dentiam de illa complexione cuili
bet aprehendenti pfecte extrema il/
lius complexionis. ¶ Ad primā que
stionem dicat. q deus est infinitus
sed eius infinitas no potest demon/
strari a priori. sed tm a posteriori.
Et anteqz veniam ad declaran/
dum istam veritatem faciaz aliq s
propositones preabulas. Prima.
q est aliquod primū ineffabile. ali
ter esset processus in infinitum Se
cunda ppositio. q illud pmiuz est in
causabile. Patet sicut prima. aliter
esset processus in infinitum. Tercia
propositio. q illud primū effectiuū
est actu existens a se. Patet. nā si eēt
in potentia et reduceretur ad actuz
tūc oporteret per aliud reduci. r sic
aliud effectiuū esset prius illo. De/
inde inter istas ppositioes ponit
hoc q est danda vnitas nature pri
me. Quarta ppositio. q eius intel/
lectio r volitio no est aliud ab eius
essentia. cū idem sit pncipiū r finis
Quinta ppositio. q intelligere se ē
idem illi nature. quia nihil amatur
nisi cognitur. igitur si amare se ē ex
se necesse esse. seqtur q intelligere se.
Sexta propo. Nullum intelligere
potest esse accipiens prime nature.
cum p essentia suam intelligat r nō
mendicet ab exterioribz. His sup/
positis ostendit infinitatem in deo
quattuor vijs. Primo per viam ef
ficientie. quas viam probat philo/
sophus vij. phisicoz. r. xij. metap.

Deus quo
notus

infinitas
e boni
deus cognos

Disti.

II

Arguitur sic. Primum mouet motu
finito. ergo habet potentiam infinitam.
Secunda via per intellectum sic primum
est intelligens distincte omnia scibilia et
sic. sed illa sunt infinita. sed cum uni
us actu illa intelligat. igitur est potentia
infinita. Tercia est per viam finis. sic
voluntas nostra non quiescit in aliquo
finito. sed voluntas nostra non quie
scit nisi in summo bono. igitur illud est in
finitum. Quarta via ex pre eminentia
sic. sic. Eminenter impossibile
est esse perfectum. sed finito non est impos
sibile perfectum esse. igitur ens primum est in
finitum. Sed nota quod Scotus videtur
quod predicari sibi ipsi in positiuibus per se
non. Nam in prima ubi respondetur ad quod
questionem dicit quod illa deus est per se nota.
ponit istam conclusionem. ubi dicit. Et
sic gratia. et ex qua habet quod deus est non
est per se nota. Sed aliquid soluit istam
contradictionem sic quod in prima conclusi
one locutus est de notitia intuitiva.
In secunda de abstractiva. Sed fili
us cuiusdam soluit sic. quod esse per deo con
petere in primo modo dicendi per se. vel
in secundo. Si competere in primo est
per se nota. et sic tenet prima conclusio
Si in secundo modo dicendi per se non est per
se nota. quod potest probari a priori. Et
sic intelligitur secunda conclusio. et non addi
cunt. Ad argumentum in principio di
cendo quod philosophus. vii. philosophus. intellexit si
est infinita potentia et agit ex necessi
tate nature vel voluntate.

Ecunda que

secunda distinctio ubi
queritur utrum sit unum deus
Videtur quod non. Et ad Cor. vii. Si quod

dem sunt deus multi et domini multi.
Ad oppositum Deutro. vi. Audi is
rael deus tuus unus est. Et Esa. xlii.
Extra me non est deus. Sed ubi dicitur
aliqua ista questione conclusio est certa po
nitur opinio Guilhelmi. Var. li. i.
di. q. q. q. q. sed unitas dei accepta
est a lege ista demonstrari non potest. Et huius
intentionis est abraham moyses. Sic solu
do ultimum argumentum de pluribus bo
nis. Sed deus esse unum doctor per
barsepthe vii. Prima ex pre infini
tatis intellectus. Nam si essent duo deus
quilibet esset infinitus. Et infinitum co
gnosci debet per suam essentiam. et sic se
cundus deus per cognoscens alium per essentiam
alteri non esset infinitus. cum deus debeat
cognoscere omnia per suam essentiam et non per es
sentiam alteri. Secunda via est ex infini
ta voluntate. sic. Voluntas infinita est
recta. igitur diligit quodlibet diligibile quod
cum in se est diligibile. et si sic amaret
secundum deum infinite et per omnes magis
quod se vel equaliter quod est impossibile.
Tercia via est ex infinita bonitate
Nam voluntas potest appetere maius bo
num. Sed si essent plura infinita et plu
ra bona et summe bona. voluntas non de
deret in uno bono. quod est impossibile.
Quarta via est ex infinita potentia
sic In eodem ordine non sunt eiusdem ef
fectus plures cause totales. Sed infi
nita potentia est totalis causa. igitur non alie
cause. Quinta via ex infinitate sic in
finitum non potest excedi imo ibi omnia
Sed si bonum infinitum esset in pl. bono vel
excederet. vel non imbibere alio infini
tum. igitur non plura. Sexta via ex neces
se esse. Nam si sunt duo deus habent duas ne
cessarias rationes necesse est. Et cum in

1. 1. 1.
1. 1. 1.
1. 1. 1.
1. 1. 1.

Questio

III

11

alio tercio pueniā. s. in eētia 7 illa i vtroq; sit necē eē. igit q̄libet de^o hēbit duo necē eē qd est incōueniēs cum in deo nō sit nisi vnū necē esse. **Sēptia** via est rōne oī potētie. sic deus est oī potēs. q̄ pōt qdlibet aliud a se facere eē et nō esse. Et sic cū vn^o faceret aliū etiā nōset eū destruere. qd est falsū. ¶ **A** i argumētū in pncipio dī. q̄ ap̄lus loquitur de idola trīs. 7 iō de dīs nūcupatīe. Nā sub dī. nobis aut vnus ē deus

Tercia q̄stio

secūde dīstīctōis. vbi sūt querūtū q̄tuor q̄stiones. **Prima** vtz cū vnitate diuīe eētie sūt tres p̄sone. **Sēda**. vtz sūt tres p̄sone i eētia diuīa. **Tercia**. vtz in diuīs possit eē aliqua pductio intrīseca. **Quarta**. vtz sūt ibi mī due pductiōes intrīsece. **Videl** q̄ nō deus. xxxij. videre q̄ ego sūz solus. ¶ **A**d oppositū ap̄ls ad corinth. Gra dñi nri ihu xpi 7 cōmunicatō spūssci. Et dū obijcit p̄tra se. 7 rōes soluit. In fra dī sicut qdā dīcūt de noticiā ab dīca vt ben. q̄libet. it. q. xv. Et fral guilhelm^o varronis. dīst. iij. bñius pmi. q. Urz aīa se intelligat actu e līcīto. Rursus post q̄ram suā rōez ad pbandū q̄ in diuīs est pductio. adducit pbarōnes alioz. **Prima** h arguit aliter qdā doctor q̄ ex hoc q̄ p̄sone cōstītuūt per relatōez. **A**d scdm arguit in deo pductōem ben. in q̄li. vi. q. i. 7 sequēs rō est eiusdē. Et seq̄tur. arguit qdā alij p rōez boni 7 c. Sūt argumēta bonauētū re. i. i. dīst. q. q. q. **Soluta** hac q̄sti/

one dñr q̄rte rādīt q̄stionē i pncipio p̄mitēs op̄ionē q̄ est ben. i. sum. 7 q̄ libe. vi. q. i. p̄ter adeq̄tōem actū eēntialīū 7 notionalīū. finita autē q̄rta q̄stione. incipit soluere. **P̄mo** probando q̄ sūt due p̄sone pducte. **Sēda** q̄ ē vna i producta. Nūc res stat pbare q̄ vna sit i producta. vbi dī vn^o doctor. **Vic** doctor ē ben. q̄ li. vi. q. i. Incipit vltio soluere p̄mā q̄stionē 7 modicū anq̄ rādēat argumētis pncipalibz dī hic inducat dīcūt illi^o doctor de duplici p̄ dīcatōe. Et ē bonauē. li. i. dīst. v. q. i. **Sz** veniēdo ad op̄i. doctor. Rū dīc p̄mo ad terciā q̄stionē dīcens q̄ sic. qz in p̄e sūt duo pncipia intrīseca dīstīcta. q̄ req̄rūt duo pncipiata dīstīcta ad itra. **Prīmū** p̄z qz i p̄e est mēoria secūda siue intellect^o per quā pducit filiū. **Sēdo** de volūta te. qz volūtas hñs obiectū actu cōgnitū sibi rep̄ntatū ex rōne sui est pducta amor^{is} pfecti tal obiecti. scz spūssci. **Sēda** rō doctor p hac cōclūsiōe. **Obiectū** qd est i mēoria. i. in intellectu possibīli pducit seipm in intelligētia. i. in intellectu agēre. s. nō pōt seipm pducere. Cū p̄ aug. nībil est q̄ seipm gignat. q̄ pducit aliqd aliud a se. sed nō nisi filiū. q̄ 7c. **Sz** aliq̄s b̄ q̄reret. tu dīcas q̄ eēntia cū intellectu vel mēoria secūda sūt pncipiū pductiū sibi 7 volūtas secūda p̄cipiū spūssci. **Nūo** p̄ intellectōez et volūtōem pducūt p̄sone filiū et spūssci. cū intelligere 7 velle sūt actiones imanētes vi. et bi. 7 actio i manēs nībil derelīnq̄t i passio. **Sz** i pductōne filiū et spūssci op̄z q̄ ali

res p̄pone

A h
vūg
dūg
vūg
p̄batu

et i p̄tū
et i p̄tū

et i p̄tū
et i p̄tū

Disti.

III

quid relinquitur. Ad hoc dicitur quidam
 qd iste ponit sibi operatiue et productiue.
 Operatiue quidem sunt in quantum intelli-
 gunt et volunt. et ut sic non habent nisi ope-
 rationes immanentes. Sed sibi produ-
 ctive ut dicunt et spirant et ut productie
 consideratur aliud derelinquitur in
 passio. Et ideo Scotus in. i. q. li. dicit
 qd filius non producit per intelligere.
 sed per dicere. Ad quartam questionem
 respondit. qd sunt ibi tamen due productio-
 nes intrinsece. Et hoc probat quasi per
 idem. quia sunt tamen duo principia habet
 ua formales rationes productivas. Et
 qd sunt tamen duo patet. nam unum prin-
 cipium inclinatur naturaliter et termina-
 tur ad filium. aliud libere et terminatur
 ad spiritum sanctum. Ex quo potest haberi qd mul-
 tiplicatio non sit per materiam contra san-
 ctum. Thoma. maxime cum contra eum sint
 tres articuli. Ad notandum pariter a domino ste-
 phano unus dicit sic intelligentie non
 habet materiam. ideo deus non potest fa-
 cere plures angelos eiusdem speciei. Et
 Error secundus qd deus non possit
 multiplicare individua sine mate-
 ria sub eadem specie. Error tercius. qd
 forme non suscipiant divisiones nisi
 secundum materiam. error. nisi intelligatur
 de formis educis de potentia mate-
 ric. Contra secundum. in hoc est contra
 cor. ij. de anima. metro. q. et iij. et Avicenna.
 na. q. metaph. sed dimittant per se do-
 di. q. Ad secundam questionem quod de tri-
 personarum in divinis dicitur qd sunt tamen tres. per
 baptismum. tamen sibi due persone. producte et una
 producta. g. tres. contra et per li. tamen. Aliis
 per per baptismum. precedentes in hac questione.
 Ad primam quodammodo rite affirmative. nam
 natura quicquid est concipibilis per se idem

tate. igitur natura divina cum bonum sit sibi
 ipsi concipit et maius bonum. h. magis
 Hoc confirmat. natura divina est quicquid na-
 ture ut natura est perfectio simpliciter. Divi-
 perfectio simpliciter est concipibilis per se. igitur
 natura divina. Minor tenet quia perfectio
 simpliciter est qd in quicquid est melius esse quod
 non esse. Et sic essentie est melius esse in perso-
 nis quod non esse. Ulterius dicitur qd essentia et
 persona operis qd habeant distinctas rationes
 preter intellectum per quod conveniatur concipibilis
 le et inconcipibile. Et nota ubi dicitur ad
 secundam probationem maiorem infra rationem
 tercię questionis qd per haberi qd i. divinis non da-
 tur causa ad irra. Et ratio est. nam causa est. ad
 cuius esse aliud sequitur per naturam. li. o. q.
 aliud dicitur distinctio essentie que non da-
 tur ad irra. Ad eam haberi est causa creaturaz
 infra ubi dicitur ad quartam quodammodo iueies il-
 lud qd. de anima. qd ponit materiales non
 sibi reflexive super se habet in materiales
 Nam visus non videt seipsum. s. intellectus
 habet intelligit seipsum. Nota qd post o-
 cto paginas iueies qd sit identitas
 formalis. Et qd ista poterit extrahere qd
 ad h. qd aliquid distinguatur formaliter quod
 qd requiritur. Primum qd unum non sit i
 alio. ut in propria naturali. et sic actus
 et potentia non differunt formaliter. Secundus
 qd unum non sit in alio formaliter. nam hec
 distinctio distinguit a formali. Ter-
 cium qd unum non sit i alio ut quodam
 confuso. Quartum qd unum non sit i alio
 totaliter. Quintum qd unum non sit de pce-
 ptu quod dicitur alterius. sic se habet proprie-
 tates ad essentiam. Ad argumentum in
 principio dico. qd loquitur de solitudine
 ne nature. divine. et non de solitudine
 ne persone.

Ira distinctioem terciam sibi

multiplicatio
 no dicitur per
 me

Ad distinguendum
 foras hunc
 requiritur

Deus assumatur non solum uerum
cognoscitur

Questio

III

Undecim quaestiones. Et in prima sunt due. Prima. utrum deus sit natura liter cognoscibilis ab intellectu viatoris. Secunda. utrum deus sit simpliciter cognitus a nobis naturaliter. Pro statu isto videtur quod non. quia ioh. i. deum nemo vidit unquam. Dis autem intellectus naturalis natura dicitur visio secundum aug. de tri. Ad oppositum. quia ipse loquens de noticia patris dicit. quia vidistis eum. ioh. iij. Solutio prima dicitur. quod non est intelligendum quod deus possit cognosci negatione non affirmatione sicut distinguit Thomas prima praesumptio. q. xij. arti. xij. Nec secundo est distinguendum de cognitione quod est et si nec est distinguendum de si est ut est questio de veritate propositionis. sicut fecit Thomas. i. praesumptio. q. iij. arti. iij. in solutione cuiusdam argumenti. Et remotionis tribus alijs descendendo ad questionem immediate ponit opinionem doctorum solentis in summa arti. xij. q. ij. et iij. Et post doctorum iuxta mentem suam entis ponit univocationem credendo ipsum esse breviter univocum deo et creature subiecti et accidenti. Et tracta opinio de deitate rei materialis immediate ante questionem dicitur quod dicitur secundum Thomas. i. praesumptio. q. xij. arti. iij. est obiectum adequatum intellectui viatoris de prima se expedit veniens ad secundam questionem duplici posita distinctione ponit ordinem eorum quod confusum cognoscitur actu. Si veniens ad questionem ponitur quoniam conclusiones. Prima quod possumus habere aliquem conceptum in quo per se et deitate ut concipitur deus. Patet. nam nullus percipit proprietates subiecti ut est illius subiecti nisi habeat conceptum quid sit subiecti. Sed concipimus

proprietates attributales dei. ergo habemus aliquem conceptum per se deitate unum de deo. Prima conclusio. quod non tamen in conceptu analogo. sed in aliquo conceptu univoco potest cognosci deus. Patet nam cognoscitur in conceptu entis quod est univocum deo et creature. Tercia conclusio. quod deus non cognoscitur sub conceptu specifico et proprio. Patet. nam quod diu vixerim in hoc mundo propter penam peccati differetias res ignorabimus. ergo a fortiori et dei differentiam propriam. Quarta conclusio quod ad multos conceptus distinctivos dei possumus pervenire. quod scilicet est ens, substantia. spiritus. sed isti non sunt proprii sed communes. Quinta conclusio quod illa quod cognoscimus de deo. cognoscimus per species creatas. patet per illud ad rom. i. invisibilis dei per ea quod facta sunt. Ad secundam questionem sit notanda aliquid. Primum quod triplex est primitas cognoscibilis. i. originis perfectio et adequatio. De duabus primis primitatibus per per philosophum. ix. metaph. ubi dicitur quod ea quod sunt priora generatione. sunt posteriora perfectione et converso. Defectus primitate per per philosophum. i. postea. quod passio primo in est subiecto adequato. sicut risibile primum in est homini quod perit. Secundo quod perfectio in intelligibile potest dici vel simpliciter vel secundum proportionem. sicut dicimus quod visio adde respectu solis est perfectior simpliciter quam visio mea respectu candelae. sed visio mea est perfectior secundum proportionem. nam ego plus habeo de visione respectu candelae quam aquila respectu solis. Tercio notandum. quod triplex est cognitio. scilicet actualis. habitualis et virtualis. Dicitur actualis quando

conceptus

bonitas
et triplex

cognitio
et triplex

obiectū pñs actu cōcipit. Habitua
lis vero qñ obiectū est pñs Intelle
ctus. ita vt intellectus possit statim
hēre actū elicitū circa ipm. Virtua
lis dñ qñ aliqd intrinsece pñtentum
in alto. intelligit ad intellectū cōri
nentis. vt pñcipiendo hōiem pñcipio
atq. Aliqui dicūt q ista est pñtē
tia essentialis. sed aliud est pñtē
tia et aliud cognitio. Tūc pono ali
quas pñclusiones. Prima q pñmū
cognitū pñmitate originis cogni
tione pñfusa est species specialissima
pñtē pñtē. i. metba. c. iij. Metba/
pñfusa est vltima in ordine cōfusa
cōcipiendi vel ens. Secda pñtē q
pñmū pñtē noticia distincta est
ens. pñtē. Nā noticia distincta est p
quidditārē. sed ens est prima qddi
tas. g. rē. Quia si aliqd dist. nēte co
gnoscunt oportet ambulare de co
gnitōne in cognitōne et incipit ab
ente. Tercia pñtē q cognitōne habi
tuali vel virtuali cōfusa sunt pñtē
nora. Et rē est. qz via generatōnis
imperfectus est pñtē. qz pñcedit de po
tētia ad actū. Quarta pñtē q pñ
mū cognitū pñfēre simplr est de
pñtē. Nā in pñsideratōe illi pñtē substā
tie vel substātiarū separarū qd verū
us est posuit pñtē felicitatē. p. et hē.
Quinta pñtē q pñmū cognitū pñ
mitate pñtē est qdditas sensu
bilis. Nā intellectus plus attingit
ad illā fm gradū cognoscibilitatē
Ad argumentū in pñcipio dñ q
loquit de noticia intuitiva.

Ecūda qñtio

seruē distinctiōis vbi qñt.

vt rē deus sit obiectū naturale adeq
tum intellectū viatoris. videt q sic.
Deus est pñmū. hoc est perfectissi
mū inter oīa pñnoscibilia. Pñmū
aut in vnoquoqz gñe est cā alijs el
sendi ex. g. metba. Sic pñmū calidū
est cā caloris in oībus alijs. g.
deus est rē cognoscēdi oīm aliorū.
Ad oppositū pñmū obiectū pñi
tate adequatōis pñtē recipit pñdica
tione obiectoz pñtē rē sub eo. de
us nō est hōmō. ergo rē. In pñcipio
dñ dicit in ista qñtione est vna opi.
et est opi. Tūc in prima pñtē sum q
pñtē. ar. iij. et. q. lxxv. ar. i. Et pñclu
dit q non. Et illa impugnātia ibi.
Est alia opi. q ponit deū esse pñmū
obiectū intellectū. et est Ven. qñt.
pñtē. q. iij. et qñt. pñtē. q. iij. Sed vt ve
niamus ad intentiōz doctoris hec
qd hz ortū a pñcedēti qz ibi motū fu
it et nō determinatū qd est obiectū
intellectū pñmū pñmitate adequa
tionis. Ad qd dicit q pñmū obie
ctum pñmitate adequatōis est ens
inquantū ens. Nā illud hz solum
has pñmitates scz cōitatis et virtu
tis. Sed hoc saluandū pñtē pñsup
ponit ens cōe vniocū deo et creatu
re et accidēti. Itē est intellectū q ens
oībus est cōe sic q in oībz qdditari
ue includit pñtē in pñmis differē
tīs scz entis. et vltimis. i. ad in duo
rū et in passionibz. Nā in differētijs
inter medīs. i. in illis q dicunt a di
stinctis rebz dñ ens qdditatur in
cludit. vtpura frōnali. Nā atq dñ
abaia sensitiua. et rōnali abaia in
tellectiva q sūt vere res. Et vtrūqz
eoz est ens et includit ens. S; quō

Ens 2° quē

ens 2° quē

Questio

III

X

intelligi illud metha. dictū. Nihil
est qđ subterfugiat rōnem entis. dī
qđ est sic intelligendū qđ dīratiue vī
denotatiue. Prime dīe et vltime
et passiones sūt ens denotatiue oīa
alia sūt ens et includūt ens qđ dīra
tiue. Et sūm doctore dē est ens. est
qđ dīratiua. sūm Franci. denotati/
ua licet nō denotatiue accidentalis.
Nota autē scōm arti. vbi pōit illud
i. postea qđ pōēs de p se nō puerunt
tur. Dicit qđ si p dīcatū dīcat de sub
iecto p se nō eodē mō dīcat subiectū
de p dīcatū p se s; p accidēs. igit si
ista est p se scōm mō ens est vni. hoc
vni est ens nō est p se scōm mō s; p
accidēs. et sic rīibile est hō. ¶ Ad
argumentū in principio dī qđ dē est
rō cognoscēdū rōne bonitatis sed
nō in rōe entitatis.

Ercia qđ ter

tie distinctionis vbi qritur

¶ Tū pōat aliqđ aliud transcen/
dens primū obiectū intellectū nri
qđ beat eqle cōcomitante cū ente. i.
vtrū vtrū sit obiectū intellectū nri
Vidēt qđ sic. Vtrū est obiectū intel
lectus. qđ nō est ens. pna s; qz sunt
duo obiecta adequate vni potētie.
oīs p; p Ansel. de veritate qđ dīcit
Veritas est rectitudo sola pna pce
ptibilis mēte. Ad oppositū ens et
res pna īmpōssione in aīa īmpōssū
tur sūm Auic. qđ nō verū. In ista q/
stione pōit opī. Egidij dī roma dī
cētis. Vtrū est obiectū intellectus
nri. et pōit qđ l. iij. q. x. S; doctor
īmprobat. Et cā īmprobatōis est.

¶ Nā rō obiecti dī illarū sūm quam
obiectū est motiū potētie sicut rō
actiū vel agēdi dī illa forma scōm
quā agens agit. Talis autē rō obie
cti nō pōt esse respectū qlis est veritas
Nā obiectū dī ē absolutū sed ve
ritas dīat respectū ad potētiā. qđ
cōfirmat p Arist. ij. de aīa. Nam
nō dīe qđ color vīibilis sit obiectus
eo qz dīcit respectū ad potētiā. s;
dīcit qđ est color et est qđ absolutū.
sic in pposito. Itē qz obiectū dī esse
primū. sed respectiū nō est primū
qz p supponit absolutū. qđ rē. S; ve
rū quō se h; dīco qđ verū est p dī
tio p se qns ens. nō tū p se pōat ob
iectū. S; si aliqđ qrat. si ens sūm su
am rōem pūmūssimā sit obiectus
intellectus et mouet intellectū. qre
qđcūq; pōentū sub ente nō pōt natu
raliter mouere intellectū. Et pclu/
dam qđ sic. dē pōsser naturalr cō
gnosci. Dico ad h; qđ obiectū primū
potētie assignat illud qđ adequat
potētie rōe potētie. nō autē qđ adequat
potētie ī aliqđ statu quēadmodū pri
mū obiectū adequatū vīvis nō pō
mitur. illud qđ pōnit vīvis existēti
in medio illuminato a cādela pōsse
sed qđ natū est adequi vīvis p se et
natura ei. Sic in pposito dīco qđ
ens est obiectū et nō sub rōe īnfinita
tis. vel dīco qđ dē ens est obiectum
et nō sub rōe īnfinitatis. vel dīco qđ
dē pōt naturaliter pgnosci sub rōne
entis s; nō vt talis entis. i. entis dei
Ad argumentū in principio dī qđ
auctoritas nō pbat qđ verū sit obie
ctum adequatū sed qđ nō apprehē
ditur nisi ab intellectu.

ens est
ob. mte

Marta que

Ratio tercię distinctionis vbi q̄
 dicitur. Tercia aliq̄ veritas certavt sin
 cera possit naturaliter cognosci ab
 intellectu viatoris absq̄ lucis icrea
 te spali illustratōe. videt q̄ nō. i. de
 tri. c. vi. et. xv. Intuemur immuta
 bilem veritatē ex q̄ pfectet. ū possunt
 diffamam. Ad oppositū ad Ro.
 i. Nec invisibilia p̄ visibilia gno
 scunt. Immediare post argumēta
 in pede q̄stionis ponit Hen. i. sum.
 arti. i. q̄ post q̄ ens p̄ cognosci sub
 rōne entis sed nō sub rōne veritatis.
 In scdo articulo dum tridet ad ter
 cium est opi. Denri. negātis omnē
 intelligibilitatē veritatē q̄lib. v. q.
 p̄iij. In q̄rto arti. tangit opi. Den
 ri. in sum. Un̄ p̄sequēter doc. dicit
 Igit̄ dico ad q̄stionē q̄ ppter p̄barē
 Et incipit articulo quintus et termi
 natur ibi. Et dicitis p̄z ad oēs au
 thoritates Aug. In oppositū. Ser
 cus vero articulo de oī nō repit in li
 bris. et sic eū nō posuit. ¶ Sed ve
 niendo ad q̄stionē d̄z cū aug. q̄ ve
 ritates infallibiles vident. intelli
 gunt et cognoscunt in regulis eter
 nis. Ubi notandū q̄ l̄h in pōt capi
 obiective et hoc q̄drupl̄. Vel sic in
 subiecto primo. vel sicut incōtinen
 ti obiectū primū. vel sic in virtute
 cuius obiectū primū mouet. vel sic
 in obiecto remoto. Ad primum q̄
 oīa intelligibilia actu intellect⁹ di
 uini h̄nt intelligi et in eis oēs veri
 rates relucēt de eis. ¶ Ad secundū
 q̄ intellect⁹ diuinus p̄tinet istas ve

ritates q̄si liber. sicut dicit Aug. R.
 de trini. q̄ iste rōes scripse sunt i li
 bro lucis eterne. scz in intellectu di
 uino inq̄tū p̄tinet istas veritates.
 Et h̄ iste liber nō videat̄ tñ vident
 iste q̄dditates q̄ sunt scripse i libro
 prio. Et eatenus p̄t dicit. Intellect⁹
 noster videre veritates i luce eterna
 hoc est in libro prio sic in cōtinentē
 obiectū. Et h̄ fm modū q̄ est p̄tine
 re veritates q̄si liber quaten⁹ pdu
 cit obiecta secundaria in eē intelligi
 bili. ¶ Ad terciū d̄z q̄ videm⁹ i lu
 ce eterna sic in cā obiecti in se. vitz
 q̄ pducit obiecta secundaria i esse in
 telligibili. et q̄ est illud virtute cui⁹
 obiecta secundaria etiā pducta mo
 uent actuali intellectu. Ad quartū
 d̄z q̄ illay sunt obiectū secundariū
 intellect⁹ diuini nō h̄nt esse nisi fm
 qd. Opatio vero realis nō cōpetit
 p̄tēnti fm qd virtutē sui. Sz si
 aliq̄ cōpetit sibi oportet eē virtute
 alteri⁹ cui p̄petit esse simplr. igitur
 istis obiectis secundariis nō cōpetit
 mouere intellectu p̄tēnti nisi in vir
 tute eē intellectus diuini qd est esse
 simplr et p̄ qd illa h̄nt esse fm quid
 Sed ad q̄stionē d̄z q̄ ille veritates
 p̄t naturaliter cognosci p̄ ista sen
 sibilia. p̄ illud ad Ro. i. Et sic non
 requirit illustratio spalis. qd p̄z p̄
 Aug. iij. de tri. c. xxxv. vbi loquit̄
 de infidelib⁹ ph̄is. Nonnulli inq̄t
 eoz poruerūt acie mētis vltra oēm
 creaturā eleuare et lucē incōmutabi
 lis veritatis ex p̄t attingere. q̄ r̄p̄a
 nos multos ex sola viuētis fide nō
 dū potuisse venire deridēt. Igitur

In p̄t
 mod⁹

Questio

vult qd xpiani credita nō vident in eternis regulis sed pbi vident in illis necessaria multa. Sed quid dicendū est ad argumentū. ij. de tri. c. iij. q. paucos est puenire mentis acie ad rōes intelligibiles. et. lxxvij. qstionū. q. xlvi. nō nisi pure aīe ad illas pringunt. Dicit qd illa puritas nō debet intelligi a vicijs. Nā pū. de tri. dicit. qd iustus videt in regulis eternis qd iustū sit faciedum. Sed ista puritas debet intelligi elevādo intellectū ad veritates vrelucēt in se. nō tñ vrelucēt i fantasmatē. Sed quid dicendū est ad Aug. de requisitōe lucis qd videt dicere qd requirit lux increata in aīa nō stra ad cognitionē veritatū infallibiliū. Dicit qd aug. locutus est inqrendo nō autē determinādo. Nota pro hac materia qd obiectū primū nobis respectu veritatū. sunt obiecta secundaria. ¶ Ad argumentū in principio dicit qd nō agnoscuntur iste veritates nisi p ista sensibilia.

Vinta qstio

tercie distinctōis vbi qrit.

Utrū in creatura sit vestigiū trinitatis. videt qd nō. p vestigiū pū inuestigari illud cuius est vestigium ergo p creaturaz posset naturaliter inuestigari trinitas. qd est falsum. quia hoc excedit naturalē rationē. ¶ Ad oppositū est Aug. vi. de tri. c. vlti. Oportet vt creatorē p ea q facta sunt cōspicientes intelligam trinitatē. Cum in creatura quodā

V

xij

mō dignū est vt appareat vestigiū In ista qstione sūt tres articuli. In primo articulo ponit opinio Thome primo scrip. distin. ij. arti. ij. q. scz vestigium est impressio derelicta ex transitu alicuius superuacuum vel plenū ipm in parte representans. quia per modū speciei. Quantum ad secundum articulū de respectu creature ad deum. in quo respectu cōsistit ratio vestigiū. ponit opinio Henrici quolibet. ij. q. ix. et q. libe. v. q. ij. et q. li. iij. q. vj. et viij. et quolibet. ij. q. ij. Et dicit qd respectū vestigiū creature nō fundatur in raritudine rei sed in aliquidditate in Sed veniendo ad doctoris opinionem tria sunt videntia. Primum quid sit vestigiū. et quomodo distinguitur ab imagine. Secundo in quo consistat respectu cuius in deo sit rō vestigiū in creatura. Tercium in quo fundetur respectus vestigiū sine creature ad deum cuius dicitur vestigium. ¶ Quantum ad primum dicitur qd vestigium est similitudo partis representans argumentarius totū vt per figuram pedis bouis in pulvere argumens bovem transiisse ponitur argumentarius. quia si pes separatus nō pōt representaret bouē. Sed imago est similitudo representans totū vt imago solis representans iōnē. ¶ Quantum ad secundum dicitur scōm Augusti. de trinit. c. vlti. vbi dicit de creaturis. Nec omnia que arte diuina facta sunt. vnitatem quandam in se ostendūt speciem et

Vestigium
humane

Vestigium
p p

Imago

ordinē vnitas creature repñtat sum-
mā vnitatē pmi pñcipij a q̄ ē origo
Et quo ad hoc ait. in ista trinitate ē
summa origo respectu repp oīm. sed
spēs in creatura repñtat sumā pul-
critudinē. Ordo siue opatio i crea-
tura representat opationem pfectis-
simam in deo. Nam beatitudo est
summa dilectio. Et doctor discor-
dat ab alijs in hoc articulo. Nam
vult q̄ ista pmo fundentur in abso-
lutis. Alij vero nō. ¶ Quantū ad
terciū dicitur. q̄ respectu propria-
tem anime vnitatem creature cum
sua respectu z specie z ordinem ap-
propriamus deo scz vnitatem pñ-
speciem filio. ordinē et dilectōem
spñtū scō. Sed aliquis quereret
quomō accipitur ratio vestigiū in
diuinis que est similitudo partis.
cum in diuinis nō sit pars. Rñsio
Trinitas est quoddā totū immate-
riale saltem respectu intellectus no-
stri. Et psona est ibi quasi pars h̄
totius et appropriatū persone in q̄
tum a propriatū est ibi quasi pars
eiusdem. quia accipitur pro isto cui
appropriatur. nec tñ hoc est a pro-
priabile. licet nō acceptū vt a pro-
priatum. adhuc est ibi quasi pars e-
iusdem. ¶ Ad argumentū in prin-
cipio dicitur. q̄ per vestigiū inue-
stigatur illud cuius est. sed nō disti-
cte sed indistincte z argumētatiue.

Exta que

stio terciē distinctionis.
In qua queritur de ima-

gine. Queritur pmo de memoria.
scz vtrum in pte intellectiua prope

sumpta sit memoria habēs species
intelligibiles. Videret q̄ non geni-
tum assimilatur suo gignenti. I3 spe-
cies quando imprimi ab obiecto.
imprimi ab eo vt singulare quia a-
ctio singularis est. ergo spēs impres-
sa nō pōt est repñtare vniuersale. q̄
le requiritur ad motionē intellectuā.
¶ Apoppositū est Aristoteles. iij.
de anima. qui ponit species imedia-
te in principio solutōis. s ponitur o-
pinio Henrici. quoli. iij. q. viij. et
Richardi maxime quoli. iij. q. xij.
Et post pauca dum dicit idem po-
nit doctor qdam Iste qdam est go-
dosfredus de fontibus. quoli. ix. q.
xij. z quoli. xij. q. iij. Et isti dicunt
q̄ nō est ponenda spēs intelligibi-
lis. huius intentōis sunt nomia-
les. ¶ Sed veniendo ad punctum
questionis opi. est Scoti z intelli-
gentium sane Aristotele q̄ est po-
nenda species intelligibilis Nam
philosoph⁹ terciō de anima dicit.
Lapis nō est in anima. sed species
lapidis. Item Augustin⁹ xi. de tri-
nita. dicit. q̄tuor sunt spēs in ani-
ma altera ex altera nata. Et spēs na-
ta insensitiua est species in fantasia
et ex illa que est in fantasia est illa q̄
est in memoria. z ex illa que ē in me-
moriam actus intelligendi qd etiam
posset cōfirmari de noticia vesperti-
na angeloz. vbi ponende sunt spe-
cies. Item aīa christi nouit multa.
quoz presentia nō habebat. z sic q̄
species. Item anime separate recor-
dabuntur per species. Item pau-
lus per quid recordabatur de his
que viderat in raptu certe non per

spēs
intelligibiles

memoria

Questio

bitus ut dicunt noiales. nā illos nō
potuit hēre in vnico actu fm Arist.
ij. eth. igit p spēs. Sz posito q po
natur spēs quō scbz. ē tota cā. vlt ē
vt instrumentū vel vt cā sine q nō
dē q ne hoc nec illud. Sz ē cā pri
cularis determinās cām vltz cui
vltis cā est intellectus. Nā ipa deter
minat intellectū sic vt intelligat pe
trū z nō iohāne. ¶ Sed aliq qres
ret quō cū spēs sit singularis p re
sēntate qd dicitur z mouere intellectu
ad cōceptū ei. Dico q in specie est
duo plderare. l. naturā z eceitatis.
Dicif q p rō angeli ē qd dicitur speci
ei. sed eceitatis ē dicitio ipsi. No
uer q spēs rōne qd dicitur q qd dicitur ē
imaterialis z intellectus sili. Et sic in
ter mouēs z motū est pporio. ij. de
aia. nō q mouet rōne illi. ppterat
siue eceitatis. sed rōne qd dicitur vel
nature. Et p dicitur rōne ad questi
onem q necesse ē inpre intellectus
q ponat memoria. Ad argumē
tū in principio dē q spēs nō mouet
sub rōne singulari sed sub rōne vni
uersalis z incorruptibilis.

Septima que

¶ stio terciē distinctionis vbi
qritur vtrū memoria intel
lectus sit cōseruatiua speciei intel
ligibilis cessante actu intelligendi
Videl q nō. qz si cōseruaret vnam
spēm pari rōne z aliā specie alteri
obiecti. z sic infinitas simul. Ad
oppositū ē Arist. ij. de aia. Itē cō
mētator vocat memōriā arcā spe
ciez. In hac qstione ponit opinio
Aurē. q sic intellectu q duplex est

spēs. vna q abstrahit a sensibilibus.
z hec manet actu intellectus trāseun
te. Alia q habetur ex fluxu intelli
gentie ad quā cōuertitur intellectus
z hec nō manet actu intellectus nō
manēte. Sed doctor arguit q intel
ligētes spēm nō manere. Et sic di
cit ad qstionē q spēs manet. Nā ē
textus de aia. Intellectus inqstū in
tellectus p esse sapiēs de se. Sz et
se nō ē sapiēs de aliq obiecto nisi
inqstū esset sibi pns in rōne obiecti
sed hoc nō pūet nisi p spēm intelli
gibile. Et hoc habetur ab Aristot
ile. ij. de aia dicente q memoria ē
arca spēs. Et sic p spēs seruatas in
memoria p intellectu exire i actū
intelligēdi sine fantasmate. Et si di
catur q Aristot. ij. de aia dicit ne
cesse ē intelligēte fantasmata spe
culari. dē q ē intelligēdū vel specu
latū fuisse. Nā nō oportet semp ad
fantasmata recurrere. sed p sine fā
tasmate intelligere p spēs seruatas
in memoria. Et sic oportet ponere
p intellectuā cōseruatiuā specie
rū intelligibilū. ¶ Ad argumētū
in principio dē q nō cōneret in fin
tas spēs sz finitas i finitū qd nō ē
cōueniēs. vel infinitas fm quid.

Octaua que

¶ stio terciē distinctionis vbi
querit vtrū i intellectu no
stro sit noticia genita. videt q nō.
Nā pbus. vj. metha. pbat q for
menō ē i fin. generatio sed cōpositi.
sed noticia nō dicit cōpositū sz for
mā tñ. q nō generatur. ¶ Ad op
positū Aug. de trini. ij. c. ix. z x.

fantasma

notitia
genita

ppes
muti

incho

ca. si agnoscere et agnito parit notitia. In hac questione non sunt opiniones: sed respondendo dicitur quod sic. Sed quid dicitur? entitatem sit intellectus. Et in dicitur tres conclusiones breviter. Prima quod non est substantia. Probat. nam substantia non adest vel abest. sed intellectus creatus abest vel adest. Secunda conclusio. quod non est generatio. nam generatio est positum visum. metaph. sed intellectus non est compositum. et siccludit quod non est generatio. Tercia conclusio. quod intelligere et vel in nobis non sunt actiones neque passionibus. Dicere autem siue intelligere. perducere et spirare siue amore elicere sunt actiones in nobis et de genere actionis vel quasi de genere actionis. Sed dicitur quidem et clarius quod intelligere est actio non de genere actionis. sed de genere qualitatibus. Et ratio est. nam Aristoteles. vi. ethi. dicitur. actiones immanentes ipsam intelligere et velle. Sed in questione venienti latius dicitur. Ad argumentum in principio dicitur. quod vltima generatio est compositum. sed immediata est ipsius forme.

Dna que

incho
ps

stio tertie distinctionis ubi dicitur utrum per se in intellectu presumpta vel aliquid illi sit causa totalis gignens notitiam actuales vel ratio gignendi. id est intellectus est causa totalis et actus actus intelligendi. Vel si cum intellectu requiritur obiectum. Unde dicitur quod sic. quia memoria secunda est parens noticie genere secundum augustinum. sed memoria secunda est ipsa posita intellectus per esse. ergo ratio. Ad oppositum dicitur augustinus. ix. de trinitate. In principio solutionis ponitur solutio ben. quolibet. iiij. q. vij.

Et post dum dicit doctor. per ista opinio arguitur per rationes. Est idem ben. quolibet. v. q. v. Et iste ponit totam actionem respectum intellectus ipsi adest. Secunda opinio ponit dum dicitur doctor. Alia est opinio que totaliter est in alio extremo. Est autem opinio godofridi de fontibus. quolibet. vi. q. vij. et quolibet. viij. q. ij. et quolibet. ix. q. xix. et quolibet. xij. q. ij. Et hec opinio attribuit obiecto totam actionem. Tercia opinio inquit doctor ratio. Nec est ben. quolibet. v. q. xij. Et dicitur quod intellectus ut dicitur est actus ut recipit passum. Et postmodum dum doctor dicit. Ite idem eandem positionem de passione ratio. Den. est quolibet. iiij. q. vi. Et est opinio. iiij. q. Quia opinio ponit dum dicitur doctor. quanta opinio ponitur quod species obiecti in intellectu ratio. Est thomas. j. presumme. q. lxxxv. ar. ij. Et dicitur quod species obiecti in intellectu vel ipsam obiectum in se prius est gignens vel ratio formalis gignendi notitiam actuali in intellectu. Et ipse intellectus cum se habet tanquam materiale non in formatum illa specie velut habens obiectum suum plene vice spiritus. Sexta opinio que respondit in idem et est egiidij de rho. quolibet. iiij. q. xij. xij. q. xij. Et dum dicit iste in due opi. vices. iiij. q. xij. hoc est iiij. quolibet. ben. q. vij. Et dum doctor arguit post extra huiusmodi concordiam dum in quodam loco dicitur hoc confirmat secundum opinionem illius doctoris. Den. est quolibet. iiij. q. xix. Ceterum respondendo rationibus thome in illo loco. Sed illa aucto. quod dicitur quod intellectus possibilis ratio. quanta necessaria praeactum aliqui est thome. i. p. te summe q. lxxxvij. ar. i. Et egiidij de rho. quolibet. i. q. ij. Et quolibet. ii. q. xij. Et illaz opinionum aliquid dicitur quod in

Epis

fina
pmt
ana

tellectio sit a solo intellectu. Alie q
a solo obiecto. Alie q intellect^o se
habet tanq materiale. ¶ Sed ve
niendo ad opinionem scoti dicit q in
tellectio actualis e aliquid in nobis.
no perpetuu. sed habens esse post n
esse. Et q oportet pcurra e aiam et
obiectuz pns. Et hoc in specie intel
ligibili quia alio modo no est pre
sens nec actu intelligibile loquedo
de sensibili et obiecto materiali. Et
sic habetur q obiectum non est to
talis causa nec in se nec in specie in
telligibili. nec intellectus fm augu.
qui dicit. q ex cognoscente r cogni
to patitur noticia. Et qua auctori
tate habet. q ad intellectum requi
runtur obiectum et intellectus Sed
per illam auctoritatem nominales
volunt concludere q no requirun
tur species ad actum intelligendi.
sed no recte dicunt. Nam auctori
tas no dicit. q ab obiecto r poten
tia tñ. sed q requiruntur obiectum
et potentia. r cu hoc aliquid aliud.
scz species terrio de anima. Ad duci
tur etiam ab eis textus Aristotelis
secudo ethicor. scz tria sunt in ani
ma. affectus potentia r habitus.
Et ex illo concludit. ergo non sps
sed ille textus no ducitur ad propo
situm. Nam intentio Aristotelis
est. q tria sunt in anima que rei a
gende sunt principiu. Et sic alia est
intentio sua q intentio eorum ad
quam ducit textum Sed pro vna
auctoritate que ducitur in quinta o
pione. vbi dicitur q intellect^o se
habet sicut materia. quia terrio de
aia. Intelligere est quodammodo pa

ti. Dicit Scotus q philosophus i
telligit de potentis anime quibus
sumus formaliter r in actu secudo
vtpura de sensu. inquam est quo
formaliter sentimus. r de intellectu
quo formaliter intelligimus. for
maliter aut intelligimus intellectu
inquatum recipit intellectum. per
ista verba volunt dicere intendem
Scoti esse. q intelligere sit recipere
re intellectum. Deinde dicit do
ctor. q Aristoteles no dicit q intel
lectus possibilis in intelligendo no
agat. Scotus dicit q Aristo. no di
xit q intellect^o in intelligendo no a
git ergo no agit. Consequetia non
valet ab auctoritate negatie. Et sic
est intentio Scoti quolibeto. xv. q
intellectus possibilis intelligendo
agit. Et ideo quid dicit sic et bene.
q intellectus possibilis habet ista
duo. scz speciem recipere r in actum
intelligendi exire. In primo em in
receptione speciei est passivus In se
cundo. id e dum exire in actum intelli
gendi est activus. Et ideo Aristo
teles. iii. de aia dicit. Intelligere e
quodammodo pati. no dixit simpli
ter pati. sed quodammodo id est
quo ad receptionem. quia q dum
exire in actum se habet active potest
demonstrari p Aristotelez. vi. ethic
cor. dicentem intelligere est actio im
manes. actio e in agere. iii. phisico.
Sz intelligere q est actio e in intellectu
possibili. q possibile e. agens. na ali
no attribueret maior actio intellectu
possibili q materie prime q nemo
philosophus diceret. Et nota q in
fra argumenta opinionis pme iuenies

mus qd e
quodammodo pati

Spd

tra
pnt in
ana

Distin.

III

quod est vera hec autoritas Agens est passio. loquendo absolute et simpliciter. scilicet est falsa. Nam sol facit homines sed non est nobilius hominem cum vivit etiam si non vivit bus sunt meliora secundum Augustinum. Sed est intelligendum agens in quantum agens est passio etiam passio. et hec in omnibus est vera. ¶ Ad argumentum in principio dico quod memoria secunda includit potentiam intellectivam cum obiecto quod est.

Ecima que

estio tertia distinctionis ubi queritur utrum principalis causa noticie in se genitrix sit obiectus in se vel in specie preterita. vel ipsa per intellectum est. Videtur quod obiectum. Nam illud est principalis quod movetur motum. anima pro movetur mota ab obiecto. ut habetur in libro de anima. Intellectus non movetur respectu motus. § 2. ¶ Ad oppositum cum vis principalis concurrat pars de sole et homine. §. pbi. Sed intellectus est causa visus obiectum particularis. Nam per obiectum intellectus terminatur ad hoc vel illud intelligendum. § 2. In ista questione non sunt opiniones. Sed veniendo ad interum dicitur quod per intellectum habet principalioris causalitatem respectu intellectus. Et ratio est. quod quod causa se habet sic. quod quidam est illimitata. scilicet. ceteris. Altera pro secundum ultimum sue fructus terminatur ad certum effectum illa que est illimitata. vel illimitata prior et posterior videtur esse principalior et perfectior. Exprelo de sole et de particularibus generabilibus et generantibus. sic se habet intellectus et obiectus. Nam intellectus habet fructum illimitatum et eodem respectu omnium intelligibilium.

lium. Sed obiecta a nobis naturaliter cognita habent fructum determinatam. igitur intellectus erit causa principiorum. Alteri dicitur quod est valde notandum quod aliquod obiectum excedens nostram facultatem preter intellectum puta obiectum beneficium ut clare visum per habere totam causalitatem respectu visionis. aut principalioris per intellectum. Et hoc propter excellentiam talis obiecti. et defectum preter intellectum. Sed ad intellectum requiritur lux creata vel intellectus agens quod per eodem accipio. Et dicitur quod sic. i. de anima. necesse est in natura anime ponere duplicem potentiam quod una est omnia facere. alia omnia fieri. Sed ad quid ponitur intellectus agens. dico quod ad concurrendum materia quod ponunt vel causant in intellectu possibili. Nam intellectus agens continetur in se. ut effectus essentialiter ordinatos. Primum enim concusat cum fantasmate in intellectu possibili specie intelligibilibus quam non potest fantasma solum causare. Secundus effectus est ipse actus intelligendi quem causat cum specie intelligibili. Tercius effectus est dispositio ad habitum quem causat non tamen cum actu. Quartus est effectus habitus quem etiam causat cum specie. Et sic dictum est de intellectu agente in causalitate effectiva isto rum. Eodem modo dicendum est de intellectu possibili in causalitate receptiva. Nam eodem modo recipit omnia predicta. Sed posito quod ponatur illa species a quo ducitur a sensu communi ad fantasiam. a fantasiam ad estimativam. ab estimativa

ad u
fior
nata
quid

intell
agen

possib
intell

ad memoriā. Dicit q sunt quidaz
spūs illā de cellula in cellula deferē
tes. ¶ Ad argumentū in principio
dico q dū recipit spēs lz intellect^o
moueat mot^o en dū exit in actū in/
telligendi mouet nō motus. vel d^o
q est cā principalis in operādo li/
cet nō in mouēdo.

Decima q

stio terciē distinctōis vbi
qrit. Utrū in mēte sit imago trini/
tatis. videt q non. Nā qd est p^{ri}uū
verbi nō p^ouit creature. sed eē ima/
ginē est p^{ri}uū sibi. g. 7c. Ad opposi/
tū Ben. i. faciam^o hoīem ad ima/
ginem nostrā. Ad qstionē d^o q sic.
p^{ri}uū. de tri. p. Aug^o. dicentē. Ibi q.
renda est imago vbi nūbīl est meli^o
in natura n^{ra}. lz nūbīl est melius in
nobis q aīa vel mens. g. imago tri/
nitat est in mēte. Et i hac qōne do/
ctor mouet tria dubia. Et primum
soluēdo tāgūt quosdā patres dicen/
tes nō hīc fecunditatē ad p^oducen/
dum spm sanctū nisi derelictā ex p^o
ductōe filij. hic est Ven. q^ol. vi. q. ij
post sō mīdendo. Secōdo argumē/
to dicit. si ponere^o patrē gignere in
q^oruū intelligēs sicut ponit vna opī.
hec est Ven. q^ol. vi. q. i. Si p^o ma/
iori declaratōe q^oruor videbimus
Primū qdē imago. Secundū re/
spectu cui^o sit in diuīs. Terciū q^ol
ter sit in mēte in nobis lz in quibus
actib^o. Quartū si illa in qbus est di/
stinguant^o realiter inter se lz ab essen/
tia aīe. ¶ Quantū ad primū scdm
vīā thome. i. pte. q. xcij. arti. vi. di/
cit q imago rep^ontat distincte sub

rōne in diuīdū. restigū aut rep^ont/
tat sub rōne speciei. Improbatur ve/
dicat aliter doctor q imago est rep^o
sentatiua totū^o. restigū aut rep^onta/
tiūū p^ois Sz hoc nō sufficit. qz fm
Aug. li. lxxij. qōm. Si essent duo
oua silia vniū rep^ontaret aliud et tū
vniū non esset imago alteri^o. qz fm
aug. ibidē imago sequit^o ipm cuius
est imago p^o imitator^o. Et sic imago
est rep^ontatiua totū^o p^o imitator^o et
cui^o est imago. Sed vniū ouū non
sichz se respectu alteri^o. ¶ Quantū
ad secundū. i. respectū cui^o i diuinis
sit imago i mēte. Intelligendū est
q trinitas p^ostituit^o p^oceptū in itelle/
ctu n^{ro} q ē aliqd totū materiale cuius
ius totius q^ol p^osonē diuīe in/
telligunt. Un cōceptus vni^o p^osonē
est in intellectu n^{ro} p^ontalis respectū
cōceptu totius trinitatis. imago g
nō attendit in nobis respectu vni^o
p^osonē. nec respectu illius in q sunt
vniū. sed respectu totius trinitatis
et vniū. Illud ergo qd ducit nos
in cognitōe trinitat^o lz vnitatis per
modū imitatoris rep^ontabit q^orum
ad illud totale p^oceptū quē intelle/
ctus n^o pōt hīc de ea rep^ontabit di/
stinctionē triū p^osonarū lz vnitates
essentie lz ordinē originis. qz illa di/
stinctio realis in diuinis est p^o origi/
nē. habebit etiā imitationē vel or/
dinē essentialē ad ipaz trinitatē quā
rep^ontat. ¶ Quantū ad terciū in q
in nobis sit imago d^o q aīa lz in se
aliquā p^ofectionē fm quā est actus
primus respectu noticie genite. Et
hec d^o memoria. habet etiā i se aliā
p^ofectionē fm quā representat in se

trinitat^o
imago
in mēte

Dist.

III

noticiā genitā formaliter. Et hec
dicat intelligētia. et hec bz in se pfe
ctione aliqua fm quā recipit voli
tiones. Et hec dz volūtas. Accipi
endo igit ista tria ex pte aīe vt sūt
sub tribz actibz suis. Et in istis in
quantū tribz est vna substantialis rō
ne illarū triū realitatū q̄ sunt ex pte
aīe sūt imago. ¶ Quantū ad q̄ruz
est opi. tho. i. pte. q. lxxv. ar. viij.
q̄ dicit q̄ potēte aīe in q̄bz est ima
go trinitatē sunt distincte realr in
ter se 2 ab essentia aīe fluētes sic ac
cidēs a subiecto. sunt tñ accidentia
insepabilia. Sz hec opi. mihi vide
tur q̄ sit 3 Aug. x. de tri. c. viij. Hec
indē tria. memoria. intelligētia. et
volūtas qm̄ nō sunt tres vite sz vna
vita. nec tres mētes sz vna mēs. cō
sequēter vtiqz nō sunt tres substan
tie sz vna substantia. Et p hoc capi
tulū diffuse pbat b. Et sic si sūt v
num nō distinguunt realiter. Et si
substantie nō accidēs 3 sc̄m Tho.
Sz si q̄s dicat. hic se debēt hīc potē
tie inter se ad hoc q̄ sit imago sicut
p̄sone. Sed p̄sone in diuinis realr
distinguunt. q̄ 2 potēte. Dicit do
ctor in sc̄do di. xv. i. si. q̄ imago dz
attēdi in potētis p̄ p̄parationē ad
actus q̄ actus realiter distinguunt.
Et sic imago est virtualiter in aīa 2
formalr vt est sub actibz secundis.
¶ Ad argumentū in pncipio dicat
q̄ est p̄p̄riū verbi q̄ sit imago p̄is.
Sed aliud est de imagine trinitatis

Tres quarrā distinctōz q̄ri
tur. Vt hec sit vera deus.
genitū aliu deū. vidit q̄ sic.
q̄ hec est vera. deus genuit deū. q̄

aut sed deū aut alium deū. Nō se. i.
de tri. c. i. Nulla proptus res ē q̄se/
ipam gignat vt sic. ergo aliū deū.
Ad oppositū. nō est alius de⁹ Deu
tro. vi. c. Audi isrl̄ deus tuus vnus
est. In hac q̄stione nō sunt opi. Jo
dz ad q̄stione q̄ nō est nisi vn⁹ deus
et sic nō genuit aliū deū. Deut. vi.
Audi israel deus. Et sic dico duas
cōclusiones. Prima q̄ ista est ve
ra. deus genuit deus. Secunda q̄
ista est falsa. deus genuit aliū deū.
Cuius rō est. q̄ cuilibet enti corre
spōdet adequate aliq̄d ens vel ali
quid ens. Et diuina essentia est ens
itas singularis. q̄ nullo mō pluri
ficabilis. vt p̄z ex supradictis. er
go similiter reputat determinate as
liq̄d ens vel aliq̄d ens. Ilcet in re q̄
est de se hīc nō cadat alia nō ident
itas vt sic. ergo cū ibi nō possit dici
alia entitas vel alia deitas nō pote
rit ibi dici alius deus p̄ modū con
creti correspondēs adequate deita
ti. Vñ ista est falsa. Socrates est ali⁹
a platone humanitate. q̄ p̄cipat
humanitatē. Sed hec est vera. Io
crates est ali⁹ a brunello humanita
te. q̄ brunellus nō p̄cipat huma
nitatē. Similiter hec est falsa. pa
ter est ali⁹ a filio ī deitate. Intelligē
dū tñ q̄ hac locutōe ali⁹ m̄pōtat
duo. s. distinctōz illorū q̄ ad inuicē
cōparant. Et cōmunitatē illi⁹ in q̄
cōparant tñ illius distinctōe 2 nu
meratione in eis. vñ cum dz. So
crates est ali⁹ a platone in huma
nitate. m̄pōtat distinctio inter so
cratē 2 platōnē 2 p̄ueniētia verius
q̄ in humanitate 2 distinctio 2 nu

Donec aut
v. p. d. p. d.

Deus genuit aliu deū. v. p. d.

Questio

II

xvi

meratio humanitatis in illis. Cū igitur deitas nō inueniatur in supposito nūcra. ideo hec est falsa. Pater est alius a filio in deitate. Prīma res sic patet. Actus psonalis cōpetit ei qd pōnit ad significandum suppositū. Sed deus in cōcreto significat suppositū. ergo actus psonalis nō pōnit deo s; generare est actus psonalis. q̄ deo cōpetit generare. et sic hec est vera. deus generat deum. Sed nota p quodā argumēto difficulti. vel genitraliū deū vel aliū nō deum. Dicit q̄ est pcedendū q̄ genit nō aliū deū. i. psonā filij q̄ nō est alia a deitate. s; hec negat genitraliū nō deū. Nā sequeretur q̄ filius nō esset deus qd est falsum. ¶ Ad argumentū in principio. Dico q̄ genitraliū deū nō tñ se. s; est fallacia dictōis pmutādo q̄le qd i h aliqd. cū em dico. genitraliū eundē deū nulla est reciprocatio q̄ tñ est cū de se deū

Secunda qd

quarte distinctōis ubi q̄ritur. Utrū ista sit vera. Deus est pater filius et spūsanctus. videt ei q̄ nō sit vera. q̄ eius p̄dictoria est vera. sc; nullus deus est pater filius et spūsanctus. q̄re q̄libet singularis est vera et. Ad oppositū. pater et filius et spūsanctus sunt vnus deus p Aug. viij. de tri. In hac q̄stione nō sunt opi. Sed veniēdo ad eam Rōne affirmatiue. Et cōfirmat p Aug. viij. de tri. in multis locis. et ratio est. Nam deus naturā significat diuinā vt natā p̄dicari de supposito. Et illud significatū est tri-

bus psonis. vnus deus in subiecto pōsit as imponat diuinā naturā vt natā p̄dicari de supposito. pater autem filius et spūsanctus et p̄e p̄dicari imponat eandē naturā. et dicet supposita. et hec ppositio est vera. Est verū q̄ eius cōuersa. i. pater ē deus filius est deus spūsanctus est deus. est magis p̄dictio formalis q̄ ibi. q̄ quasi incōuersa videt p̄dictio cōis de suis suppositis. Sed ista. pater est deitas. filius est deitas. est idē identitate. Prīma filius est deus formalis. in abstracto filius est deitas identitate et nō formalis. vltimū dicit q̄ ista. deus est pater filius et spūsanctus est vera. q̄ genus deus stat p deo inquantū est ens p se deitate nō aut p aliquo supposito p̄prie dicto in quo est natura diuina. i. p p̄e filio et spūscō. Et nō q̄ i medio q̄stionis. s; de veritate huius p̄p̄is. Color disgregat. h̄ color p q̄ suppositū dicit doc. q̄ p significato suo. i. p colore exīte nō autē p aliq̄ colore inferiori ad hūc colore. vtp̄ta p hoc colore in hac superficie vel illa. Et cā est. q̄ ista p̄rabētia colorē nō sunt cā veritas huius p̄p̄is. ¶ Ad argumentū i p̄. dico q̄ illa nō ē p̄e et p̄dictoria si fiat distributio p psonis. immo cōmicitur fallacia.

Trca quinq̄

tam distinctōne q̄ritur.

Utrū essentia diuina generet vel generetur. videtur q̄ sic. quia Ricardus ex intentione cōtra magistru dicit. viij. de tri. q̄ generat.

Color disgregat

Trca quinq̄

Deus ē p̄ filius et spūsanctus

*Genia
Divina
generat*

¶ Ad oppositū ex de sum. tri. et si/
de ca. vbi exp̃sse magistri snia p̃fir/
matur. In scōo arti. dicit. Pro ista
ergo opi. m̃gri sic solēnter appro/
bata adducit tal' rō. res generās zc
Et eadā l. i. di. p̃xiij. q. liij. Vtrū
essentia diuina generet infra dū dīc.
Ad aliud essentia est pater filiū. q/
dam doctor reperit opi. alioz. hic
doctor est ben. i. summa. Circa istā
q̃stionē pos̃t opi. Joachīm falsa. z
opi. m̃gri vera. ¶ Quantū ad pri/
mū est sciendū q̃ in ista q̃ōne erra/
uit abbas Joachīm vt habet ex de
sum. tri. et si. ca. c. damnā. Cui⁹
error cōsistit in duob. Prim⁹ er/
ror. qz impo. uir m̃gri petro lom/
bardi. heresim imponēs ei q̃ po/
suerit quaternitatē in diuinis scz
tres p̃sonas et essentia q̃ nec gene/
rat nec generat. Secund⁹ error est
q̃ vnitatē triū p̃sonarū non posuit
realē z verā sed collectiua et simili/
rudinaria. qd pbat sic p̃ illud salua/
toris in Johanne. Volo p̃ vt sint
vnū in nobis sicut z nos vnū su/
mus. Sed xp̃i fideles nō sunt vna
res. sed dicunt vnū p̃pter vnitatē fi/
dei z charitat. q̃ tres p̃sone nō sūt
vna res. Ille secūd⁹ error ioachīm
fuit oīno intolerabilis z hereticus.
qz vt arguit papa in decre. allegata
pater gignēdo filiū dedit essentia z
filio. Et p̃r et filius pducendo sp̃m
sc̃m dederūt essentia sp̃ui scō. Sed
ist a dīcatō nō est p̃r̃s essentie. qz
essentia est simplex et indiuiduabil
q̃ tota eadē essentia q̃ in p̃re est est i
filio z sp̃u scō sic q̃libet p̃sona ē illa
res realiter.

¶ Sed veniēdo ad opi. magistri et
scoti et finaliter fidelīū dī q̃ essen/
tia nec g̃nat nec generat. Et p̃r p̃ba
ri p̃ Aug. in epla ad volustianū vbi
dicit sic. Euāgelio nō credere sic/
clesie nō credere Sz ecclia ordinauit
q̃ essentia nec g̃nat nec generat. ex
de sum. tri. et in p̃alle. c. Jo in hac
q̃stione tria sunt vidēda. Primuz
vtrū essentia diuina generet. Scdm
vtrū generet. Terciū quō cōcurrat
essentia diuina ad generatō. ¶ Ad
primū dīc doctor q̃ essentia nō ge/
nerat. et facit hāc logicalē rōem sic.
Quantumcūq̃ est aliqd̃ subiectuz
vltimate abstractū de illo nō p̃r ali
qd̃ p̃dicari p̃ modū inherētē vel in/
herētis. sz essentia est b̃mōi. q̃ de ea
nō p̃r p̃dicari aliqd̃ p̃ modū inher/
ētis. qd̃ declarat sic. Adiec̃ia vel
accidētia cōia nō p̃nt inesse nisi sub/
iecto apto nato. Et sic si insunt non
insunt abstracti sz cōcreti. Sz ge/
nerare est tale adiec̃m. q̃ uenit cō/
creto z indiuiduo. i. mēba. Accō/
nes sunt suppositōz. ergo nō p̃ueit
essentie. et sic essentia nō generabit.
¶ Quantū ad secūdū p̃ has met/
rōnes p̃ q̃s pbatū est q̃ nō g̃nat p/
babit q̃ nō generat. Et q̃ ponunt
aliq̃ dicta. Primū q̃ essentia diui/
na nec g̃nat nec generat. nec spirat
nec spirat. Et h̃ p̃ rōnes primo dī/
ctas. Secūdū dīctū q̃ essentia di/
uina nec est generās nec generata.
nec spirās nec spirata. qz sic nō cō/
uenit sibi verbū scz generare. nec p̃/
icipiū qd̃ ab eo dēcedit. Terciū
dīctū est q̃ essentia diuina nō est ge/
nerās nec p̃seruās. qz est vltimate

*Genia
Divina
generat*

Questio

II

xvii

abstracta. ideo ista p̄dicata sibi nō
cōueniunt. Et iste p̄positiōes sunt
eatholice vel theologicę. ¶ Quan-
tum ad terciū d̄r cū aug. et cū anti-
quis doctoribz q̄ cū in diuinis nō
sint autē notare materiā q̄ essentia
nec est materia nec q̄si materia. S̄
cōicatur vt q̄dditas supposito. Et
go quō se habebit essentia. Dicunt
aliq̄ q̄ essentia diuina sic est p̄ncipi-
um q̄ fili⁹ generat q̄ nullo mō p̄
esse p̄ncipiū q̄ nec actiue nec pas-
siue. Nota an̄ q̄stionis medietatē
q̄ in substantia est t̄m vna abstractō
vt quidditas a supposito. In acci-
dentibz autē absolutis sunt due ab-
stractiōes. s. vna accidentis a subie-
cto. alia q̄dditatis a supposito. vt
puta albedinis ab ista albedie. In
accidentibz autē relatiuis sūt tres ab-
stractiōes. Una relatiōis a funda-
mentis. Alia relatiōis a funda-
mento. Tercio q̄dditatis a suppo-
sito. Et q̄ p̄t q̄ illa est vltima ab-
tractiō i q̄ nihil p̄cipit d̄re nisi q̄
est ip̄ius q̄dditatis. Nota vbi dic-
ad ista argumenta ⁊ inuenies quō
infer⁹ accidit supiori. Et infra mo-
dicū q̄ vlt̄ nō est vera. de quocū-
q̄ p̄dicat subiectū ⁊ passio nec ecō-
tra. Et sic p̄t teneri q̄ homo ⁊ risi-
bilenō q̄ ad oīa cōuertunt. Nā nō
quicqd̄ d̄r de risibili dicit de hoīe.
nā de risibili d̄r aptitudo q̄ nō dici-
tur de hoīe. Ad Ricar. d̄r q̄ ei⁹ au-
toritas hic nō tenetur.

Ecūda que

stio quinq̄ distinctiōis vbi
gr̄f. Trū fili⁹ generet de substan-

tia patris. videt q̄ nō. q̄ Aug⁹. v.
de tri. c. xxxij. Tres p̄sonas et eadē
substantia nō dicim⁹. substantia etia
vniformiter videt se h̄e ad quāli-
ber p̄sonā. q̄ nulla p̄sona est de alce-
rius substantia. Ad oppositū Au-
gust. de tri. c. xij. In p̄ncipio solutiō-
nis est opi. Hen. q̄li. viij. q. ix. et in
summa ar. liiij. q. iij. post in loco il-
lo huic op̄inioni addit ab alijs. Et
est Bortre. Cōsequenter cū arguit cō-
tra op̄inantē q̄tra auctē aug. p̄ma-
ximū. et cū ponit verbū de gignere
et gigni p̄ impressionē. De B. Hen-
ri. q̄li. vi. q. i. et est op̄io et determi-
natio hen. q̄ fili⁹ dei est de substan-
tia p̄ris q̄ de materia. Si ad q̄-
stionē r̄ndendo est sn̄ia Aug. p̄ma-
ximū li. iij. dicit. q̄ nullo mō fi-
liū dei cognosces si hūc de subita-
tia p̄ris eē negetis. S̄ p̄ opi. hen.
d̄r q̄ ep̄ibz Aug. nullus fuit ausus
in diuinis ponere materiā vel q̄si
materiā. Et rō est. Nā gñatio i cre-
aturis duo dicit. s. mutatō ⁊ p̄du-
ctiō. Et formales rōes eoz sunt
ad inuicē sepabiles. Nā p̄ductiō ē
forma ip̄ius p̄ducti ⁊ accidit sibi q̄
sit cū mutatōe. Mutatio autē est a-
ctus subiecti mutabilis q̄ de p̄ma-
tione trāsit ad formā. hec autē duo i
generatiōe creaturarū iungunt. et
rō est p̄pter imp̄fectōz agētis creati
q̄ s̄ indiget passo Si autē generat
creatū esset p̄fectū agens nō indige-
ret materia de q̄ vel circa quā age-
ret s̄ posset p̄ducere effectū suū q̄ se
et tūc esset p̄ductiō sine mutatōe.
Cū ḡ in diuinis nihil sit imp̄fectō
nis oportet q̄ ibi sit p̄ductiō p̄fecta

ma m̄q̄
m̄ dco
guar

mutatio

Abstr
a p̄po
cū
no
va

Disti.

VI

sine mutatioe et p sequeis sinema
teria. Sed vt meli⁹ hoc declaretur
ponunt^r q^utuor p^oclusiones. P^oia
q^u filius nō est de substantia p^ois. q^u
ab eo est p^o originatiōe. p^oba⁹. q^u si
id eo fili⁹ est de substantia p^ois. q^u ab
eo est p^o originatōz tūc creatura ess⁹
de suba p^ois. q^u ab eo est p^o origi/
natiōe. Sec^oda p^olo q^u fili⁹ non est
de substantia p^ois. q^u p^o substantialis
patri. q^u cū pater sit cōsubstantialis
filio esset d^o suba fili⁹ q^u doctores nō
cōcedūt. Tercia p^olo q^u fili⁹ sit de
substantia p^ois p^o ista duo. s. q^u origi/
natur ab eo z est p^o substantialis ipsi.
Sic^o d^o fili⁹ est de substantia patris
et nō est idē dicere fili⁹ est cōsubstā/
tialis patri. q^u p^o est p^o substantialis
filio z nō pater nō est de substantia fi/
li⁹. Quarta p^olo q^u pater z fili⁹ di/
stinguunt^r p^o originatōz z p^o substan/
tialitatē. t^o p^oncipaliter p^o origina/
tione q^u p^o substantia litatē nō curā/
do hic de p^ostitutiōis eoz. Sed q^u d^o
sonat. ergo fili⁹ est de suba p^ois. d^o
q^u fili⁹ originat⁹ a p^ore z p^o substantiat⁹
ei. igit⁹ lū de q^u d^o dicit d^o q^u nō mate/
ria nec aliq^u d^o h^ois locū materie. S^o
aliq^u d^o q^ureret quō relatio et eēntia fa/
ciūt p^osonā si essentia nō sit materia
vel h^oat locū materie. d^o q^u si habe/
ret locū materie tūc essentia et rela/
tio p^ostitueret p^osonā. sed est falsum.
q^u p^osona nō est p^ostituta vel cōposita
sed simplex. hoc iō est. q^u illa rela/
tio est p^ofecte eadē illi. p^opter infinita/
tē q^u est ynuus rōnis. p^ofectio igit⁹
idēitatis excludit oēm p^opositiōem
Ex his nota q^u diuina essentia cōica/
tur nō vt forma materie sed vt q^u d^o

ditas p^oposito. Etia⁹ nota q^u diuine
relatiōes sunt in diuina essentia nō p^o
informatōz sed sic subsistēs in natu/
ra. Etia⁹ nota q^u in sine q^ustionis q^u
relatio et essentia ita sunt in p^osona
q^u neutriū est forma informat⁹ alter/
rum sed sunt p^ofecte eadē licz nō for/
maliter. Sed essentia vt p^oscindit a
volūtate est p^oncipiū p^oductiū ali/
cuius ad extra in rōne cāe efficiētis
Dico q^u non. Nam si essentia esset
causa efficiēs cū volūtate sit prima
regula p^otingentiā. Si ista duo cō/
currerēt tunc essentia subordinaret^r
volūtati z esset imp^ofectior. q^u ē fal/
sum. ¶ Ad argumentū in p^oncipio
d^o q^u Aug. subdit ibidē q^u aliud sit
ibi p^osona aliud suba. Et sic cōcedo
q^u nō p^orie d^o aliq^u p^osona eē de essen/
tia absolute sed addēdo cū substan/
tia p^osonaz aliquā originantē z sic
cōcedit^r q^u filius est de suba patris.

¶ Irea sexta distinctiōe q^urit^r
vtrū deus pater genuit deū
um filiū voluntate. videt^r q^u
sic. Dylari⁹. xv. de tri. dicit q^u deus
pater charitate z natura oia p^omu/
nicat filio. charitas autē est. p^ofectio
volūtiua. ergo si charitate z volun/
tate. ¶ Ad o^opositū Aug. iij. de tri.
ni. dicit q^u valde est expellēda here/
sis Eugomi q^u dicit filiū dei nō na/
tura sed volūtate. In p^oncipio solu/
tionis p^oscopi. Ven. in sum. arti.
lvij. q. ij. dicit^r. q^u pater filiū vo/
lens nō genuit sed necessitate natu/
rali. Et dū in. iij. ar. dicit qu^u d^o do/
ctor aliter q^u intellect⁹ hic est Ebo/
i. p^ote summe. q. xxxij. ar. i. Et ben/
ri. de ganda. q^uli. vi. q. ij. in summa.

p^o q^u filius
est de suba p^ois

Vlt^o de p^osona
genuit de
vtrū filius
voluntate

Curia diuina
magno
genuit

Questio

Et isti dicunt q in intellectu sunt duo. scz intelligere et dicere. Et q p intelligere fili est in actu et no p dicere. In secdo articulo cu ostedit q pater filiu no gnat voluntate vt pn cipio elicitiuo. qd qdaz distinguit de lii voluntate. Et sic dicunt q pot sumi noialiter vel aduerbialiter lii voluntate. Hi oru pnt hze ex fratre Jobes roditoris li. i. di. vi. q. vnica ar. iij. Et iuxta fine qstionis. dicit en ad intentos Aug. de intentione copulata parente cu ple. dicit qdaz doctor. hic est Hen. gli. ij. q. v. Sz veniendo ad questionem dz q deus pr genuit volens no q pncipiū filij sit voluntas. sed sic q in pmo signo originis pater intelligit formaliter. et tunc etia pr hze actu volēdi formaliter. In secdo signo originis gignit filium. nec tñ vult istā gignitionē volitione sequēte illā gignitionē sz volitōe habita in pmo signo originis q pater formaliter vult psupponēdo formaliter aliq mō intellectiōne q pater intelligit formalr nō autē gignitōz verbi. Sz ab hac qstione orit hec difficultas. Si p nō genuit filiū voluntate sic q voluntas sit pncipiū pductiū. Sed natura fm Aug. in epla ad Prosiū vbi inqte Voluntas inqte pns piresciam non p. Et Damas. Generatio est opus nature. Querit vtrū pater genuit filiū necessitate. Ideo ad hoc declarandus qtuor fient. Primo dicet qd sit necessitas. Secdo ad punctū questionis. Tercio ponent qtuor cōclusiones. Quarto vtrū pater genuit filium naturaliter vel nō. Ad primū dicitur q necessitas est gra

II

us intrinsecus oim diuinoz sicut infinitas est gradus intrinsec ali quorum diuinorum. Cōsiderādo ista tria essentia. attributa. et relationes. ista sunt necesse esse. Sz infinitas lz iueniat essentie diuine vt attributis. nō tñ ppteritibz relatiuis. Nā aliter aliq pfectio esset in prē q nō esset i filio et spū sancto. qd est falsum. Sz qd est gradus intrinsecus dz q q nō noiat rōem formalem alicui sicut intensum et remissum. Sed in deo sunt plures necessitates. dz q nō. ¶ Quantū ad secundū articulū. si pater pducit filium necessitate. Dicit q necessitas sumit qdrupliciter. Prima vt opponit ptingētie. Secda necessitas violētie. Tercia necessitas exigētie. Quarta necessitas indigētie. Dicit ergo q pater genuit filiū primo et tercio modis. nō secdo et quarto. De tercio pz. Nā ois pfecta memoria erigit verbū. De secdo scz violētia et de qrtō. s. exigētia. dz q nō. qz si indigens vel alio necessitatus non esset pfectus. De pmo pz. qz sic scz necessitate opposita cōtingētie. Nā filius nō est cōingens nec eius generatio. Sed pater quo pducit verbum. dico q intellectu. Pro q po no quattuor cōclusiones. Prima q deus pater generat filiū intellectu pcedēte. pbaf. qz essentialia pcedūt notionalia. Sz intellectus ē essentialis. pductio notionalis. qz Secda pto q pducit intellectū comitāte. et psequēs vnū aliud pcomitāf. Tercia pto q nō intellectu sequente q

neceffita

infinitas

Edg

merito
q duple

deg p
gual p

c liij

Disti.

patet. qz potētia nō sequit actū sed
precedit. Quarta p̄lo qz p̄ pducit
verbū intellectu eliciēte p̄z. qz fm
Aug. Verbū nūq̄ est sine adiciē-
te. S3 nulla alia potētia est in deo
dicitiua nisi intellect⁹. ergo intel-
lect⁹ elicit verbū. Et sic sunt q̄tuor
oz p̄clusiones respectū volūtātis po-
tētie alias q̄tuor respectu act⁹ vo-
lūtatis. S3 qz p̄fectōes intellectus
cōcurrūt ad eliciendū verbū d̄z qz
sapia. Nā illa h̄z rōem respectū ver-
bī. Scia aut est creaturariū. prudē-
tia p̄tingentiū. ars de faciabilibz. ⁊
sic sola illa p̄currit. ¶ Quantū ad
terciū sunt q̄dā p̄lones. Prima qz
q̄dā sunt necesse esse sic oīa diuina.
Scda qz quedā sūt impossibiles ēē
sic chymera. Tercia qz q̄dā sūt pos-
sibilia ēē sicut illa q̄ sunt in potētia
obiectiua. Quarta qz q̄dā sūt possi-
bilia nō ēē vt oīa actu creata. Quā-
rūm ad quartū atq̄z ventā ad pun-
ctum q̄stionis d̄z qz ista q̄tuor sūt
essentialiter ordinata. sc̄ suba natu-
ra essentia q̄dditas. Nā illud qd ē
substātia est natura vt socrates. nō
ecōtra. Sed intelligo sic qd dicitur na-
tura dicit substātiā. qz natura duo
includit nō ecōtra. Scdo si est na-
tura est essentia nō ecōtra. p̄z. Nā qz
sunt in potētia obiectiua fm ali-
quos h̄nt essentia. ⁊ de eis habem⁹
sciam. Et posito qz habeāt essentia
nō tñ naturā. Tercio est essentia. q̄
q̄dditas nō ecōtra. Nā in diuinis
sunt multe rōes q̄dditative sed nō
nisi vna essentia. S3 veniendo ad
punctū verū p̄ genuit filiū natura
liter. Dicit qz natura sumit q̄tuor

VII

modis. Primo vt distinguitur con-
tra supernaturale. Scdo vt distin-
guitur 3 violentu. Tercio vt distin-
guitur 3 liberu. Quarto vt distin-
guitur ptra artificiale. Mo rader
q pr genitu filiu natura. q. iij. iij.
modis no tm pmo modo. S3 fili⁹ p
ne dici aliq mo genitus volutate.
Ad b⁹ dicit q sunt auctes aug. vo-
lentes pbare q sic. s3 sunt intellige
de q volutias vt pplaces no vt pn-
cipias pr b⁹ actuz respectu gigni-
tionis verbi est qd ptra gotfre. q. li.
v. q. iij. q pater non gnat filiu ali-
quo mo volens. ¶ Nota qst in me-
dio qstionis q intellectus diuinus
h3 vnū actū correspondente intel-
ctoni nre q est qlitas q. s. actu ille-
tus patris forma tr intelligit. ha-
bet etia actū correspondente de gñe
actōis q expmit verbū. Et aliq dī-
cūt q ista est memoria fecūda q est
principiū xbi scdm scotifantes. 2 p
quā verbū pducit. Et sic p^r teneri
q intellect⁹ h3 duos act⁹. Unū de
gñe actōis. aliū de gñe qlitatis. qd
p aliū modū ab alijs describit^r. Na-
dicūt q in diuinis sūt duo actus. f.
opatio 2 pducio. Opatio est act⁹
immanēs. sed p pductionē termi-
natur aliqd. s. filius pduc⁹. S3 po-
teris extrahere a lra q in volūtate ē
duplex act⁹. Primus amare obie-
ctū 2 suā noticiā. Scds mouere in-
telligentiā 2 copulas pentē cū ple.
¶ Ad argumentū in pncipio d^r q
intelligit de charitate q est essentia

¶ Iuxta septimā distinctionē
gr̃i. vtrū potētia generādi
in patre sit aliqd absolutus

Questio

II

xix

vel relativū. Unde q̄ potētia nō sit
quid absolutū. Nā Aug. xv. de tri
ni. dicit. Eo em̄ est pater q̄ est filius
ergo eo pater q̄ gñat s̄ est pater pa
ternitate. q̄ gñat paternitate. ¶ Ad
oppositū est Damasc. li. i. c. viij. Ge
neratio est op̄ nature. s̄ natura est
qd absolutū. ergo n̄. In fine argu
mentoz pedis q̄stionis ponit op̄.
Tho. i. pte summe. q. iij. ar. v. di
cent. s. q̄ p̄ essentia gñat postmo
dum dū dī doctor. Dicit aliter q̄
generatōis in divinis oportet dare
n̄. Est op̄. Ven. q̄lib. iij. q. iij. Et
in sum. ar. lviij. q. viij. possit istis o
pinionibz. P̄ia tho. dicit. q̄ il
lud q̄ pater gñat est essentia. Se
cunda Ven. q̄ essentia est p̄ncipiū
elicitivū generatōis. Et relatio p̄nci
piū determinatū. Et op̄. doc. po
nētis distinctōz q̄ potētia multipli
citer accipit. Uno mō p̄ potētia lo
gica q̄ dī nō repugnantia termino
rum. vt ptz. ij. merba. Alio mō ac
cipit potētia p̄r distinctōz p̄ra a
ctum. et sic dī. ij. merba. q̄ actus et
potētia diuidūt ens. Et isto modo
idē p̄r est i potētia q̄ in actu. et ta
lis potētia nō est in deo cū deus sit
p̄r actus. Alio mō sumit potē
tia p̄r est p̄ncipiū agēdi et patiē
di. Et accipiēdo potentiam prout
est p̄ncipiū patiēdi non ponit
tur in deo. quia potētia illo modo
dicit imp̄fectionē. S̄ accipiēdo
potentia p̄r dicit p̄ncipiū agēdi
sic p̄r accipi dupl̄. Uno mō q̄ntz
ad illud qd p̄ se significat. Alio mō
q̄ntz ad illud qd p̄ se denotat. loqn
do de potētia q̄ntz ad illud qd p̄ se

significat. Dico q̄ dī it relatz. S̄
loquēdo de potētia q̄ntz ad illud
q̄ p̄ se denotat. id est loquēdo de
fundamēto p̄mo illius relatiōis
p̄se circūscriptis q̄buscūq̄ p̄cur
rentibz. Tūc doc. soluit q̄stionem
et tenet duas p̄clusiones. Prima
q̄ potētia sic sumpta nō dicit rela
tiōē. Scda p̄lo q̄ dicit qd abso
lutū. et illa est p̄ncipiū gñandi.
Sed ista potētia p̄uenit filio et spi
ritui scō dī q̄ nō. q̄ in eis est repu
gnantia terminoz S̄ si dicas. qd
est potētia generādi in divinis. dī
q̄ nō oportet dare p̄ncipiū q̄ ali
qd sit potēs s̄ sufficit sola nō repu
gnantia terminoz. Ecis nota q̄ in
tentio doctoris est q̄ p̄one cōstī
tuunt p̄ relatiōes. Et s̄ p̄ sit forma
liter pater. p̄nitare tñ p̄nitās non
est q̄ pater formaliter agit sed abso
lutū. Sed in filio est potētia gene
randi. dī q̄ sic. q̄ i eo est memoria
secunda cū intellectu q̄ est p̄ncipiū
gñandi. ḡ. Quare nō gñat dī q̄
iō est. q̄ pater h̄z terminū adequa
tum cū generatōe sempiterna. Nā
in p̄re et filio est ea dē essentia eadez
memoria. s̄ q̄ memoria h̄z terminū
adequatū nō p̄r ad alia extēdi
et sic filius nō p̄r aliū filiū generare
Et hec imp̄potētia nō est ex p̄te filij
sed ex p̄te termini q̄ terminū est im
possibilis in divinie. S̄ pater p̄t
h̄re plures filios. dī q̄ non. p̄ dictā
rō m. q̄ habet terminū adequatū.
Nota p̄clusiones q̄s potētis h̄re a
lra scoti. Prima q̄ gñatio in divi
nis est vniocata. Scda q̄ dīa in
diuidualis est p̄fectior specifica in

pona
le dī

p̄one q̄ntz
ad illud p̄
nōnt

p̄ntz p̄t
plures filios

quanto

Dist

creaturis nō in diuinis. Tercia q̄
nō tāta est differētia inter cōstituta
sicut inter p̄stituta. Quarta q̄ in
generatōe rō assimilatiōis est p̄se/
ctior rōe distinctiōis. Quinta q̄ nō
ois forma dāns esse dat agere p̄z.
Nā paternitas dat eē patri. sed pa/
ter nō agit paternitate. ¶ Ad argu/
mentū in p̄ncipio. et ad Aug. dicē
q̄ intelligit formaliter et nō funda/
mentaliter vt querit questio.

Deus simplex

Trea distinctiōe octauaz
gr̄f. Vtrū deus sit summe
simplex. videt q̄ nō. Nam
est sapiēs. sapiētia in nobis est acci/
dens. ergo in deo. p̄z. i. p̄bi. Nā qd̄
vere est nulli accidit. ¶ Ad opposi/
tum est Aug. vi. de tri. de summe
simplex est. In hac q̄stione nō sūt
opi. Iō ad q̄stionē d̄z q̄ sic p̄ aug.
v. de tri. dicentē. q̄ spūs sanct⁹ eē q̄
lis patri ⁊ filio p̄ summā simplici/
tate. S; p̄ maiori declaratiōe i hac
q̄stione sūt q̄tuor. Primū soluet
q̄stio p̄ aliq̄ dicta. Scdm̄ vtrū cū
summa simplicitate sūt nō identi/
tas vel distinctio. Terciū vtrū cū
summa idēitate sit distinctio. Quar/
tum q̄e sunt modi idēitatis in di/
uinis. ¶ Ad primū d̄z q̄ simplex ē
qd̄ nō est resolubile in aliud in q̄ sit
cōpositū. S; ip̄m extat vltimata
resoluto. nec ē cōponibile alteri nec
p̄t cōponi. et istud nō est nisi in di/
uinis. simplr simplex est in crea/
uris vt ens. Nā aliter si nō esset ter/
minus esset p̄cessus in infinitū. S;
in creaturis nō est dare summe sim/
plex. q̄ q̄ sunt in creatura sunt incō/
ponibilia. Tunc ad q̄stionē vtrum
deus sit summe simplex. Dicē q̄ ē

VIII

simplex ⁊ summe simplex. ¶ Ad se/
cundū d̄z q̄ cū summa simplicitate
restat nō idēitas vel distinctio sine
cōpositione. p̄z. Nā nō est p̄posi/
tio materie ⁊ forme. nec subiecti et
accidēti. nec ḡn̄is et d̄rie. Nā o/
porteret q̄ esset in ḡn̄e. qd̄ est falsus
cū sit illimitat⁹. q̄ sit non idēitas
sine cōpositiōe. p̄z. Nā pater ⁊ fili⁹
et spūs sanct⁹ in essentia diuina sunt
nō idē ⁊ nō faciūt cōpositū. Q; sūt
distincta cū summa simplicitate p̄z
Nā creatura hūana ⁊ diuina sūt di/
stincta. q̄ finitū et infinitū sed ibi
stant cū summa simplicitate. ḡ rē.
¶ Ad terciū d̄z q̄ cū summa idēita/
te nō stat distinctio. q̄ q̄ sunt sam/
me idē nō distinguunt. Ecce dicat
q̄ in diuinis sunt oīa sunt summa.
ergo si distinguunt summe distin/
guunt. p̄nā nō valet. q̄ summū in
diuinis nō est p̄cessiōis. Nā aliter si
diuinis p̄sone essent summe idē ⁊
nō summe idēz. ¶ Ad quartū d̄z q̄
sunt octo modi idēitatis. Prim⁹
inter paternitatē ⁊ filiatiōē. q̄ sūt
idē essentialiter et distinguunt rea/
liter. Scdm̄ mod⁹ idēitatis est ma/
ior. s. ip̄az p̄sonarū s; cōstitutaz. s.
patri ⁊ fili⁹ ⁊ spūs sancti. ista sunt
idē essentialr ⁊ nō differūt realiter. ⁊
hec sūt magis idē q̄ in p̄rio mō.
q̄ p̄sone includūt essentia. s; p̄prie/
tates p̄parant ⁊ referunt ad ip̄az es/
sentia. Terci⁹ mod⁹. s. generatiō/
nis actiue ⁊ spiratiōis actiue. s; ista
sunt magis idē q̄ in p̄mis modis
q̄ sunt in eadē p̄sone. Quar⁹ mo/
dus ē essentie ⁊ p̄prietati relatiua ⁊
q̄ sunt idē realiter s; nō formaliter ⁊

simplex

Questio

II

hec est maior identitas. qz est ibi vni
infinitu. scz essentia em. in alijs aut
no. Quintus modus est ipoz attri
butoru. scz ppter bonitatis. et est
maior. qz sunt ide essentialiter et rea
liter et vtriusq infinitu. Sextus mo
dus ipoz attributoru vel ad essen
tiam diuinam paratoru. et ista est ma
ior identitas. Na maior identitas
est passionis cu subiecto qz passionis
cu passione. Septimus modus es
sentie cu gradibz intrinsecis. et iste
est maior. qz sunt ide realiter essen
tialiter et formaliter. sed differunt ex
natura rei. Octauus modus ipius
essentie cu summo suo ee. et hic est
oibus modis ide. et hic est status.
¶ Nota in principio questionis sapia
est in deo substantia. ergo in nobis
no est accidens. pr. i. phi. qd vere e
nulli accidit. Dicit qz veru est de il
lo qd vere est sed in deo no est vere
est. Na li est dz sumi in tercio mo
dicendi p se. i. qz p se habet esse solita
rium et separatu qd no sic est de sa
pientia. In prima ratiōe nota qd
est pfectio simplr. Et dz qz pfectio
simpliciter est qz ipm est melius qz
ipm. i. no qdlibet suo incōpossibili
¶ Ad argumentu in principio. dico
qz sapia vt est spēs qlitatis non est
eiusde rōnis in nobis et in deo.

Ecunda que

stio octauae distinctiōis vbi
querit. Vtrū aliq creatura sit sim
plex. videt qz sit simplex. Na ppo
situm cōponit ex p tribus. et ille no
ex alijs. ergo pres ille sunt in se sim
plices. Ad oppositu est Aug. de

tri. c. v. vbi dicit. qz nulla creatura
est in se simplex. In principio dicit
scūs dec. a. pre sum. q. iij. arti. iij.
et. l. q. arti. ij. soluēdo terciū et qrtū
argumentū. Et li. ij. tra gentiles
c. xlij. dicit qz oia creatura est ppo
sita ex actu et potētia. Doctor iproz
bat. Sed veniēdo ad qstionē rñdite
qz aliq est creatura simplex. i. no cō
posita. tamē nulla creatura est per
fecte simplex. qz vel est cōposita vel
cōponibilis. Qd declaro sic. Nas
nulla creatura hz entitatez fm totā
pfectionē. immo caret aliq pfectōe
qz nata est ppetere entitati in se. Is
priua illa. Sicut talpa dz ceca. qz
caret illo. i. visu quē nata est hz et
no habet saltē fm rōem aialis fm
phm. v. metha. c. de priuatōe. Cō
ponit ergo no ex re et re positiua. Is
ex re positiua et priuatiua. no qz pri
uatio cōponat. qz priuatiuū no est
de essentia positiua. sed dicim⁹ cō
poni. hoc est. qz cū illo ente est illa
priuatio id est ens indeterminatū
ad tale qd est alteri pponibile. Et
am qdlibet creatura est pponibilis.
pr. de accide qd pponit cū substā
tia. Et de substantia tā de materia
qz de forma. i. phi. Et siccludit.
Et rñdit ad questionē qz ois creatu
ra vel est cōposita vel pponibilis.
Et sic nulla creatura est simpliciter
simplex. Et li dicit qz accidentia sūt
simplicia. Dicit qz est verū vt sim
plicitas opponitur ppositioni que
est ex materia et forma. no tñ cōpo
sitiōe qz est ex genere et differētia
qz pte no dz dici cōpositio sed ma
gis pstitutio Na ppositio pte est

Compositio

Dist

et materia et forma. i. pbi. ¶ Ad argumentū in principio dico q oia creatura est pposita vel cōponibilis. Ille vero ptes et si nō sunt ppositae sunt tñ pponibiles.

Urcia qstio

octauē distinctōis vbi q/ritur. Posito q deus sit simplex si deus vel aliqd dictū de deo forma liter est in gñe. videt q deus sit in gñe. Nā Auiē. ij. metha. c. i. Dicit ens in subiecto et ens non in subiecto nō habent medium. et pro ente nō in subiecto sumitur substantia. Ad oppositū est Augus. qui dicit q remouent a deo illa pdicata artē dialectice. In pñ. ponit opi. Den. in sum. ar. xxij. q. i. et. ij. r. ij. q. nulus cōceptus est cōis deo et creatu/ re et infra doctoz. Rñdit argumen/ to cōtra eū. vñ rectus bz. Rñtio ali/ quoz est q ens ratiū facit noticiam de se. Henri. est. in qlibet. x. q. vij. Rursus scōo arguit ptra doctozes solennē tali rōne q tacta est supius di. iij. q. i. qñ intellect⁹ certus est de vno pceptu et dubius de duobus. zc. Et psequēter dicit q isti rōi tri/ pliciter rñdet. Primo q aliq cō/ ceptus idē est certus et dubius et cō/ ceptus socratis et platonis est dubi/ us et cōceptus alicui⁹ hoīs dubius Et tñ idē sic rñdit. Scōo rñdet ex Henri. in sum. ar. xxij. vt prius q cōceptus entis in deo et in creatura sunt duo ppinqui. et ideo. qz ppinq/ vident vñus. Et hic est cert⁹ in q/ dam dubio. i. cōfuso dubitas tñ i/ ipis distincte pceptis. Tercio rōe

VIII

fratris Johis roditoris li. i. di. ij. q. vi. q est certitudo de ambobo di/ stinctis. hoc est distinctiue. Dubi/ ratio vero de altero separatim seu so/ litarie. dū autē dicit. Alia est opi. in altero extremoz q poit deū i ge/ nere. est opi. Alberti de saxonis. et fratris Roberti bolcor li. i. q. v. Et dū lōge post multū dicit. Aliq p/ bant deū nō esse in gñe. Tho. est. i. pte sum. q. iij. ar. v. in solutōe pñci/ pali. ¶ Sed veniēdo ad qstionē d/ q nec deus est in gñe nec aliqd di/ ctum de deo. Et si aliq auctes vi/ dent Boetij hoc maxie q duo ge/ nera ponunt in diuinis. s. substantia et relatio. d/ q nō est tale in illo li/ bello. Et dū esset intelligeret. i. duo/ modi pdicandi. Sz q de⁹ nō sit in gñe p/ Aug. vij. de tri. c. viij. De um abusive dicit substantiam cum/ pñe suba dicat a substat. i. q sub/ stat accidēto qd deo non cōuenit. Itē autē. vij. metha. c. x. Deus nō est in gñe. qz genus ē ps. Sz ē sim/ plex nō hñs pte. Etia pbat p duas rōes. Pri⁹ p infinitatē. Nā si pos/ neres in gñe illud gen⁹ esset potētia/ le ad deū a q acciperet dñā. nullū in/ finitū est potētiāle ad aliud. g nō ponit in gñe. vel aliter. Omē gen⁹ est finitū si illud gen⁹ poneret i deo finitū esset i deo qd est incōueniēs. Scōo ex necesse ē. Nā genus illd vel ē necesse ē lñō. si sic. g est deter/ minatū. cū oē necesse ē sit determinatū. et si determinatū iā nō est gen⁹. Si pō nō sit necesse ē igit de⁹ qsti/ tueret ex nō necesse ē qd est incōue/ niens. Etiam in qstione dictū fuit

Deus non est in gñe

reptus
restus

Questio

vel aliqd de deo sit in genere. Et dicitur ad hoc qd nullo tale est in deo. Nā vt dixi q sunt in gñe sunt limitata q vero in deo nō sunt limitata. Igitur dictū de deo formaliter est i genere. ¶ Nota i medio qstionis vbi dicitur hāc rōez aliqūter ptracto q ibi inuenies quōd aliq differētie sumū a distinctis rebo aliq a distinctis realitatibz. vel q gen⁹ et dīa aliq nō sunt a distinctis rebo vt in habentibus plures formas. Nā aīa sumitur ab aīa sensitiua et rōnale ab aīa intellectiua. Aliqū sumit ab vna se. Sed a distinctis realitatibz vt in albedine habēte decē grad⁹ a nō et a pcedentibz habet rō generis a decimo rō differētie. Secō nota q facit vnam psequētiā q nūq ad summū in inferiori. sequitur summū in superiori nisi illud inferi⁹ sit nobilissimū pntū sub illo superiori. Sicut nō sequit⁹ pfectissimus asin⁹ q pfectissimū aīa. sed bñ seqtur gra materie pfectissim⁹ bō. ergo pfectissimū aīa. Enā dicit⁹ q ad rōnem generalissimā nō est q habeat plures spēs sed nō hēre aliqd supueniens genus. ¶ Ad argumentū in pncipio dico q Auic. intelligit in limitatis.

Parta qstio

octave distinctōis vbi qritur. Vtrū cū summa vnitare possit stare distinctio pfectionū essentia/llum pcedēs aliq mō actū intellectus. videt⁹ q nō. qz vbi est multitu do ibi nō est simplicitas. Ad oppo sitū est Dionisius q dicit q multi/

III

plet formatio diuinariū pfectionū est vnita. vbi autē vnitas ibi sim/plex. In ista qstione primo ponit opī. Lbo. i. scripti di. ij. Et Euēy q attributa diuina inquit solū dicunt⁹ p actū intellectus nri. Et post qū dicit. Alij declarāt istā positōē sic tangit Gotfre. qlib. vj. q. i. Et dū ponit. Est alia positio q dicit⁹. hic est Den. qlib. v. q. i. et qlib. xij. q. i. q attributa diuina distinguunt⁹ p actū intellect⁹ diuī. Iuxta pncipiū arguēdi ptra eū dicit doctor. Dicit⁹ ad eam q attributa nō sunt fundamēta rē. Den. est qlib. ij. q. ij. et i sūma. xxx. vj. q. vj. Sz in hac qstione tria fac iām. Primo dico qd sit vnitas. Secō ponent aliq pclusiones. Tercio vtrū attributa distinguant⁹ p intellectū qd ē ppositū. ¶ Ad primū dico q vnitas est formal⁹ indiuisio. Et intellige q lī vnitas et indiuisio ābo sūt priuatiua. Quātū ad primū aīa qz ponant⁹ pclusiones. dico q vnitas capit qdupliciter. Prim⁹ gradus ē aggregatōis sicut aceruus lapidū. Secund⁹ vnitatis ordīs vel ordinatōis sic in bello ad ducē. nā dicit⁹ vnū bellū ab vnitare ducis. Tercius ppositionis vt cōpositū. Quartus grad⁹ est vnitatis indiuisiōis. qz nullo mō p diuidi vel nullā bz identitatē cū alio. His notatis ponunt⁹ pclusiones. Prima cōclusio q attributa in suis rōnibz formalibz nō hnt vnitatē aliquā. p. qz sunt summe simplicita. vt intellect⁹ et voluntas. Scō p. qz attributa in infinitate diuina hnt

Attributa
diuina
sunt
p actū
intellectū

vnitas

Gradus
vnitatis

Dist

verā unitatē p̄t̄. q̄ p̄cipiāt eandē
infinitatē diuinā. Tercia p̄lo q̄
attributa h̄nt vnā unitatē in reali-
tate pat̄. Nā intellect⁹ et volūtas
eandem habent realitatē in deo.
Quarta cōclusio q̄ attributa ha-
bent veram unitatē cum essentia
diuina. pat̄. quia est vna essentia
in eis. Quinta cōclusio que est ad
punctū q̄ cū summa unitate essen-
tie cū attributis nō est identitas et
distinctio. et hoc est stante summa
unitate. p̄t̄. Nā essentia summe vnū
et nō sūme vnū qd̄ est impossibile.
¶ Quantū ad tertiu q̄ est respōsi-
uū q̄stionis d̄r q̄ attributa h̄nt nō
identitatē p̄ter intellectū. Et sunt
nō idē formati p̄t̄. Nā nullo actu
intellect⁹ p̄siderāte. intellectus est
p̄cipiū p̄ductiuū verbū. Et volun-
tas volitōis. Itē q̄ volūtas est p̄-
cipiū amoris spirati. intellect⁹ p̄-
nō. S̄ oīa ista veniūt p̄ter actū
intellectus. Igit distinctiōes sunt p̄-
ter intellectū. Et iō r̄ndemus ad q̄-
stionē affirmatiue. Et sicut dicitur
de istis et de alijs. ¶ Ad argumen-
tum in principio dicitur q̄ cū mul-
titudine perfectionum stat simpli-
citas essentie.

Quinta q̄stio

octauē distinctiōis vbi q̄rit
An solus deus sit immutabilis.
Nā in Gen. c. vi. scribit de deo. et
actus dolore cordis intrinsec⁹. ergo
mutat. ¶ Ad oppositū Malach.
iij. d̄r. Ego de⁹ et nō mutor zc. In
scōdo art. cūlo collatis decē modis.

VIII

de q̄bus tres ad p̄positū sufficiunt.
ponit op̄i. Ven. q̄li. viij. q. ix. in q̄
ponunt decē modi. Decē modos
ponit Ven. existendi res in q̄li. viij.
q. ix. Primus est ei⁹ q̄ est ex se ne-
cesse esse a nullo p̄cipiatiue vt pa-
ter de⁹. Secundus est ei⁹ q̄ est neces-
se esse ab alio p̄cipiatiue non
causatiue. vt fili⁹ dei et sp̄s sanct⁹.
Tercius ē q̄ est necesse esse sed ab
alio causatiue. Quartus est q̄ ē ne-
cesse esse nō tñ ab alio p̄cipiatiue
aut causatiue. s̄ dependenter. Quin-
tus est q̄ est ex se possibile esse ab
alio tamen necesse esse. Sextus est
eius q̄ est ex se possibile esse et nō est
ab alio tamen necesse esse. Septi-
mus eius quod est in se possibile esse
am ab alio causatiue tamē ab eter⁹
no. Octauus est q̄ est in se possibi-
le et ab alio causatiue sed equaliter cū
toto tpe. Nonus est q̄ est in se pos-
sibile et ab alio causatiue s̄ cū p̄-
tē. Decim⁹ ē q̄ nec ex se nec ab
alio ē possibile. Iuvat istā materiā
q̄libet⁹ eiusdē. lxi. q. vi. vbi causa-
tus est q̄tuor modis. Primus est
vt orbes tñ capiāt motū a primo
sed nō esse. Secund⁹ vt sint ex se ne-
cesse ēē s̄ ab alio causatiue. Terc⁹
vt orbes sint ex se possibile ēē s̄ ab
alio necesse ēē. Et iste habet ab au-
ten. Quart⁹ est orbes sint ex se pos-
sibile et ab alio. Et hec est op̄i. pla-
tonis et fidel. q̄ deus p̄ducit cōtin-
genter et cōseruat et cōtingēt. Et in
de est q̄ in doctore n̄ro aliqui scri-
bitur decē modis iuxta q̄libetum
viij. q. iij. Aliqñ scribit q̄tuor mo-
dis iuxta q̄libet. vi. q. vi. Et qñ d̄r

Questio

V

xxij

est doc. Hoc confirmat p. affirmatōz
argumētū q. adducit ab. Den. hoc i
summa arti. liij. q. iij. in tercio p. n/
cipali. Et dū dicitur in textu. Cōtra istā
cōclusionē in qua cōiter cōcordant
p. bī q. prima cā necessario et natu/
raliter causat. primū causatū est rō
Den. q. v. et. liij. Seda rō apponi
tur p. tra phos. q. potētia respiciēs
zē. Rō est ibidē den. vbi dicit. Ita
rō licet sic in se aliquid apparet
est doctoris. Den. q. sibi p. radi
ceret ex sup. d. ctis. ¶ Sed veniēdo
ad q. stionē q. iij. ad exclusionē. iō q. z
d. vtrū for. de. Rndet q. nihil ali
ud adeo est immutabile loquendo
de immutatōe q. est versio. q. nihil
aliud formaliter necessariū. q. d. libz
etiā aliud est mutabile subiective.
nisi p. ter impfectionē negatiuā. vt
puta vltimū accidēs q. nullū p. fe/
ctionis est capax p. ter sui impfe/
ctionē. vt si sit aliquid relatio nō ē mu/
tabilis subiective. q. nō p. esse subie/
ctū alicui p. fectōis. hoc est dicere.
q. est impfectū ne gatiue. non ca/
pax alicui p. fectōis. Sz nihil ali/
ud a dō p. ter p. fectōe sui ē immu/
tabile. q. si aliqd est tale hoc maxi
me esset p. ma intelligētia. Sz ista ē
mutabilis ab intellectu ad intelle/
ctionē p. bo. q. p. bī ē intellectōz cu/
iuslibet intelligibilis. q. hoc p. in
tellectū nō hīe nō aut vnicā oim. q. z
tūc illa est infinita ex di. ij. q. i. nec
infinitas intellectōes sūt oim intelli/
gibilū. q. tūc intellectū hīs ista sūt
in actu distincte videret ē ē in finitū
igif poterit hīe intellectōz vni. in
telligibilis post intellectōz alteri

intelligibilis. Et sic mutabit vltē
mutabilis q. d. deo nō attribuiamus.
Sed in hac q. stione vtrū de. agat
necessario. Et ponit opti. phos. de.
inde rheologoz. vbi cludit q. de/
us nō agit necessario. Nā sequerent
multa incōueniētia. Primū q. ni/
hil p. tingeret causaret. Secundum
q. nullū malū esset i vniuerso. Ter
ciū q. nihil agerēt cāe scēde Quartū
q. oia essent vni. Quintū q. p. nō
esset in nō p. ge. Sextū q. nō esset ge/
nerratio vel corruptio in inferiori/
bus. et sic nec resurrectio. Nota an
q. dicat. ¶ Quantū ad scōm p. nci/
pale vbi dicit. q. cuiusq. repugnat
actus ei repugnat potētia. hoc ē in
telligendū de naturalibz et non de
voluntariis. Nā būs vidēs deū nō
peccabit. et sibi repugnat actus sed
nō potētia. vt doctor in. ij. di. vij. et
in. iij. in materia de bīitudine. hic
etiā bēs q. re magis voluntas vult h
nō illud. Dicit q. q. voluntas est vo/
luntas. vel q. indisciplinari est q. re
oēs causas. q. velle dei est p. nci/
piū in p. tinentibz et nihil p. illo
in operādo. lz essentialiter sit p. nci/
in essentia. Dic adhuc habes q. vo/
luntate antiqua potest fieri nouus
effectus sine mutatōe voluntatis.
Sed qua de causa si deus vult ali/
quid semper illud vult. Dicitur q.
hoc ideo est. quia nō est cōpositus
ex parte rationalit et animalit sicut
nos. Ideo semper vnica et simpli/
et agdet voluntate. vij. et bico. in
fine. ¶ Ad argumētū in p. nci/
pio dicit q. nō est mutatio ex parte
dei sed tūc ex pte obiecti.

denus
agel nō

non vtrū
quid sit
et vtrū
p. nci

Ircā nonaz

distinctōz. Unū generatio
filij sit eterna in diuinis. Vides q
gnatio filij nō sit eterna. Nā dicit in
ps. Ante luciferū genui te. An est
dñs xp̄s. g. 7c. Ad oppos. tū habet
in li. Sap. Ab initio z ante secula
creata sum. et p. ou. viij. c. In ista
q̄stione respondēdo ad terciū argu
mentū quorat Breg. sup illud iob
Sciebas tūc qm̄ nasciturus eras.
Ubi sciendū q fm̄ veritatē aucto
ritas Breg. ex li. moral. lxx. supra
quā doctor subtilis dicit Breg. dixit
se sup illud iob. lxxviij. Sciebat
tūc qm̄ natus eras nō est sup il
lo verbo. Sed sup illud verbū eius
dem ca. iob. et eiusdē li. in moral.
q paulo an ad iob dñs dixerat. nū
qd post ortū tuū pcepisti diluculo
z ostēdisti aurore locū suū Un dice
dum doctorē intellexisse sup illud
iob. i. ante illud iob. Sed dimissis
his veniendo ad intentionē q̄tuor
dicā. Prīmū sub q̄ rōe ponit gene
ratio in diuinis Secundū si illa ge
neratio est eterna. Terciū si est ea
dem eternitas p̄ris et filij. Quartū
si in illa eternitate est aliq̄ prioritas
patris ad filiū. ¶ Quantū ad pri
mū dicit q generatio in creaturis di
citur duo. scz mutatioz et pductionē.
Istoz sunt alie et alie rōnes forma
les ad inuicē sepabiles Nā mutatio
est actus subiecti mutabilis quod
trahit de potētia ad actū. vt p. vi.
phi. Productio autē est formaliter
sp̄ius pducī cui accidit q fiat cum
mutatōe. Ad ppositū dico q gene

ratio nō ponit in diuinis sub rōne
mutatōis. qz vt sic dicit imp̄fectio
nem. ppter potentialitatē annexaz
et nihil est tale ponendū i deo. Po
nitur g generatio in diuinis sub rō
ne pductōis vt est termin⁹ pducti
et nō sub rōne mutatōis. vt est sub
iectū mutati. ¶ Quantū ad scdm
dico q generatio filij est eterna. p̄z
p Ambro. i. de trin. c. vi. Et ponit
tur in lra. Si p̄ prius erat postea
genuit generatōis accessorie muta
tus est. auertat de hac amentia sp̄
igit habuit filiū. Sicut auēas Hy
larij in lra inter gignere z gigni nul
lum est mediū. i. duratōis. Si igit
p̄rius est patri generalis sp̄ p̄rium
est filio sp̄ esse genitū. Iō dicit q ge
neratio nō est ibi sub rōe mutatōis
sicut dicitū fuit dist. v. q. ij. Iō nō
h̄z terminos correspondētes termi
nis generatōis mutatōis. scz post
nō esse. Nā oīa sunt ibi in eē nūc e
ternitatis. ¶ Quantū ad terciū di
co q est eadē eternitas nūo p̄ris et
filij. Cuius rō est. Quoz est vnus
esse existētie eoz est vna duratio cū
duratio respiciat eē existētie nō di
co subsistētie. Sz p̄ris et filij ē vnus
esse existētie nō dico subsistētie. er
go eoz est duratio l eternitas vna.
¶ Quantū ad quartū sunt aliq̄ qui
dicūt. scz Thomiste q inter diui
nas psonas est ordo nō tū cū prio
ri et posteriori cū fundent sup indi
uisibile. Est opi. doctoris q priori
tas p̄sumit qnqz modis. scz Dura
tionis. nature. pfectōis. rōis. et ori
ginis. In diuinis aut nō cadūt p̄
metres prioritates. qz vt pater per

prioritas quāqz modis
actip̄ in diuinis

Quano in
diuinis dat
duo

De spū sancto

Questio

II

xxm

Aug. li. de fide ad perrū loquēs de tribus psonis diuinis ait. Nullus eoz pcedit aliū eternitate ⁊ excedit magnitudie. aut supat ptate. Ponitur enī in pte prioritas rōnis ⁊ originis respectu filiū. qz agere p sup. ponit esse. Sed pater pcedit filiū. ergo aliq mō rōne vel origie pater p supponit filiū. Per istā prioritatem originis nihil aliud intelligo nisi a q aliud est. ipe vero a nullo scitur fili⁹ a pte ⁊ pater a nemine. Sz nota p tota qstione q verba cuiusqz cūqz tps dicunt de deo ⁊ vere siue significāt psonales siue essentielles. qd prz p aug. sup Joh. Omel. xviij sup illud Johis. xvi. Nō em loquitur a semetipso sed qūqz audiet loquitur. Audiet inqz aug. de spū sancto qd vtiqz audiuit audit. qz spiritum sanctū audire est a pte ⁊ filio pcedere. Et psequēs qd audit audiet et audiuit. sicut nūc scit sciet ⁊ sciuit. igit vult dicere q verba oīm tpm vere dicunt de deo. Et illud apparet p illud qd magister adducit di. viij. c. ij. Sed qd significāt ista verba diuersoz tpm cū de deo dicunt. Rndet q magis pprie dicunt cōsignificātia nūc eternitatis qz differēcias tps. ¶ Ad argumentū in principio dī. q ante ibi nō ponit p differētia tps. sed intelligit. i. an omnē creaturā vel ab eterno.

Ira decimā distinctōz qritur. Utr spū sanctus pducatur p modū volūtas. Udetur q nō. Aug. xij. de tri. dicit spiritus sanct⁹ pcedit necessario. q mō p modū volūtas. ¶ Ad opposi-

tum idem Aug. dicit q spū sanct⁹ pcedit p modū amoris soluēdo dubiū primū. ponit primo opniō doctoris solēns in sum. ar. lx. q. i. distinguētis de natura. Quantum ad secundū dubiū idem rādic doctor distinguēs de duplici actiōe volūtaris. Tūc doctor incipit arguere ptra eū in scdo argumēto dicit doctorē dicere actus notionales fundari in actibz essentialibz. ⁊ hoc qli. vi. q. i. Et vltimo argumēto dicit eū sentire volūtatē ⁊ naturā em distinguī vere scōm rōnem. de hoc qlibz. v. q. i. Tunc terciō rādic dubio ad qd rādic Hen. qli. vi. q. i. Sed in hac qstione videbim⁹ qtuor. Primū si in deo est volūtas. Scōm si in deo est volūtas sub rōne principij pductiui. Terciū si spiritus scūs pducit p actū volūtaris. Quartū remouebunt aliq dubia. ¶ Ad primū dico q in deo est volūtas. qd probat sic. Beatitudo est in actū intellect⁹ et volūtaris. x. et ibi. sz in deo est pfecta beatitudo. ergo in eo est actus volūtaris ⁊ p cōsequēs volūtas. Sanct⁹ doctor. j. pte. q. i. y. arti. i. pbat sic. Sicut appetitus sensitī⁹ sequit cognitionē sensitīuā. Ita appetitus intellectī⁹ uis sequit cognitiōz intellectīuā. sz vbiqz est sensus ibi est appetitus sensitī⁹. igit vbiqz intellect⁹ ibi appetit⁹ intellectī⁹ siue volūtas sed in deo est intellect⁹. ergo volūtas. Hoc habet ab Aug. j. de tri. c. j. Spūs sanctus exiuit a patre et filio. nō quō natus sed quō dat⁹ Exire p modū dati vel doni ppetit-

Voluntas
in deo

productio p modū voluntatis cuius scz voluntatis est ex libertate sua dare vel donare. Ad secundū pba tur q sit sub rōne pncipiū pductiui. Nā principia pductiua ex q ex se si dicūt impfectionē reducunt ad ali quod vnū vel ad aliq pfecta in tāta paucitate ad quantā reduci pnt nō pnt oīa reduci ad vnū principium productiui vel actiui. qz illud vni cum haberet modū determinatū egēdi alteri istoz. s. nature vel voluntatis. qz inter istos modos pdu cēdi nō est aliq mod⁹ medi⁹. ergo nō pnt hec reduci ad maiore pauci tatē qz ad dualitatē pncipiū pducti ui p modū nature et p modū volun tatis. et tñ illa ad q tāq pfecta stat tota ista reductio principiorū sunt simplr pfecta. Et ambo ista princi pia sub rōne ppria ponunt in deo. Sed posito q volūtas sit pncipiū pductiui spirit⁹ sancti si pcurrit si mul essentia. etsi sic quō habent se. Ad qd dico quattuor cōclusiones. Prima q diuina essentia est priate principii pcurrit in rōne obiecti. Et piz. qz nihil pnter terminū for maliter vel virtualiter nisi essentia. Itē qz hec pductio d3 esse vniuoca q vniuocatio d3 fieri in eētia. Se cunda pōlo q volūtas est princi piū pncipale. pcurrit in rōe poten tie. qz impossibile est actū spirandi esse nisi pcurrere volūtatē. sicut nec actus dicēdi nisi pcurrere intellectu cū dicere sit aliquid p modū intelle ctus producere Tercia conclusio q ista sunt vnum totale principium. hoc p3. qz vtrūq cōcurrit neqz

sufficit. Et est impossibile respectu eiusdē pducere duas causas vel duo principia totalia eiusdē rōnis esse. Quarta pōlo q essentia pcurrit pncipali qz illud qd cōcurrit vt prin ciū pncipale. Nā essentia cōcur rit vt principii vniuersale. volun tas vt principii pncipale. Et nota hic q aliq voluerūt dicere q nō est de intentōe Scoti pure noticiā ge nitam in diuinis. i. q nō est act⁹ in telligēdi in diuinis genit⁹. nec act⁹ volēdi et q istos actus nō pōit illi citos. s. innatos. Quantū ad terciū d3 q sic teste Aug 15. de tri. rōne sic. Quicqd de rōe sua formali est principii pductiui vbiūqz est sua pfectōe puiūqz intelligat hīe pdu ctum adequatū p pducere. Et si ē necesse esse necessario pducit. Sed in deo est volūtas secunda sub rōne pducti pncipiū ex. q. articulo. et ē necesse eē. ergo hīs eā necessario p ducit isto mō quē ad modū volun tas finita hīs obiectū amabile finit um 2 adequatū pducit amorē finit um. ita volūtas infinita sicut est volūtas diuina habet obiectū ama bile infinitū pducit amorē infinitū adequatū. Sed infinitū est p se subsistens. et h3 amorē infinitū p se subsistens dico spm sanctū. Quā rum ad quartum occurrit dubia. Primiū quō volūtas diuina est pncipiū cōdicandī naturā cū hōe nō cō petat volēti creati dicat duplr. Vno mō fm Hen. q natura capis quadruplīter. Vno mō natura vt est essentia i qua tres psonae existūt. Secundo mō natura est principii

volut
pducit
impl

Questio

II

actiū naturale cui cōpetit assimi-
lare. et sic dicitur essentiale cōtractus ad
notionale. Tercio mō dicitur natura
q̄libet res naturaliter existēs in na-
tura primo mō dicta. Quarto mō
dicitur natura incōicabilis necessitas
ordinata ad aliquē actū. ¶ Ad p̄-
positū dicit q̄ intellectus et volun-
tas sunt principia cōmunicādi di-
uinā naturā nō inq̄tū intellectu et
volūtas. sed inq̄tum natura tercio
mō p̄ coassistentiā nature p̄mo mō
dicte. Doctor aliter dicit q̄ volun-
tas p̄t esse principii cōicandi natu-
ram nō voluntas vt cōiter sumpra
ad voluntatē creatā et increatā. sed
volūtas vt infinita. Est ei infinitas
p̄prius modus voluntatis diuine.
Secundū dubius est. Si p̄ductio
spūs sancti est necessaria. et quō ista
necessitas stat cū libertate. Dicitur
ad primū q̄ p̄ductio ē necessaria
q̄d p̄t sic. Summe p̄ductio puenit
nobilissima p̄ductio. sed p̄ductio
ncāria est nobilissima. ergo rē. Itē
necesse ē si p̄ducit necessario p̄duci-
tur. S; spūs sanctus est necesse ē.
ergo ncārio p̄ducit. Sed illa ne-
cessitas quō vocabit dicit q̄ nō neces-
sitas coactōis sed naturalis determinā-
tionis. Vel fm̄ aliq̄s requirit perfe-
ctōis. Ad secundū quō stat cū liber-
tate a diuersis diuersimode dicitur
Quidā dicūt q̄ volūtas p̄t p̄side-
rari dupliciter. Uno mō vt natura
et sic p̄ducit necessario. Alio mō in
quantū libera est. et sic p̄ducit cō-
tingēter. et sic nō est principii spū-
tus sancti. Alij dicūt q̄ licet sic ne-
cessitas vt actus tendit in obiectū

suū tñ nō est necessitas vt actus effi-
citur a potētia. Alij dicūt q̄ volun-
tas vt elicit actū est libera vt aut se
terminat vel firmat in actu sic est
necessaria. Doctor dicit q̄ ibi est li-
bertas et necessitas. q̄ sicut natura
h; suā p̄ptā necessitatē et suā cōtin-
gentiā inq̄tū p̄t deficere. ita liber-
tas h; suā necessitatē et suā p̄tingen-
tiam. Et necessitas volūtatē bñ stat
cū libertate. ¶ S; aliq̄s diceret hoc
nō determinat q̄stionē. Ideo dicit
quidā doc. q̄ infinita volūtas h; p̄-
bens tale obiectū p̄t q̄d est neces-
sario amandū h; se necessario q̄ ad
actū sed h; se libere q̄ ad electionē.
et sic erit necessaria et libera. vel dicit
libera libertate cōplacētie. ¶ Ad
argumentū in principio dico q̄ an-
gus. accipit necessario pro persona
nō pro principio quō.

Itē distinctionē vnde dicit
mā q̄r. f. vtrū spūs sanctus
p̄cedat p̄t et filio. videt q̄

nō. Nā damas. c. 7. dicit a p̄t p̄cedē-
te et filio quiescere spm̄ sanctū dici-
mus. Ad oppositū i simbolo Nice-
no a p̄t filioq̄ p̄cedit. et Athanasius
i simbolo. p̄batio q̄ sic addit.
p̄bāt aliq̄ istū ordinē p̄ductōis. et ē
Hen. gli. vi. q. i. S; veniēdo ad q̄-
stionē dicit q̄ sic. Et p̄ maiori decia-
ratōe ponet q̄tuor. P̄mo punctus
q̄stionis. Secūdo vtrū spūs sanctus p̄ce-
dat a p̄t p̄ filio. Tercio q̄d sit p̄nci-
piū p̄ductiū spūs scī. Quarto q̄d
sit termin⁹ fo: mal' spiratōis actiue
Ad p̄mū dicit q̄ spūs sanc. p̄cedit a
p̄t et filio. h; greci dicant oppositū.
Et p̄bāt p̄ dicit andree in greca q̄

de p̄p̄t
spūs scī

Volūtas
p̄ducit
dupl̄

Dist.

Principium productum spiritus XI

dicit spiritum sanctum a patre procedere et in filio permanere. Latini vero dicunt ab utroque procedere. Et dicunt auctores. Prima domini saluatoris in euangelio. Si ascendero in celum mittam vobis paracletum. Item cum venerit spiritus sanctus quem ego mittam. Item Iohannis 16. Ille me clarificabit qui de meo accipiet. Sed de deo accipere est de eo procedere. Item Iohannis 20. quando dominus voluit dare spiritum sanctum inflavit. Inflatio est processus ab eo. Item secundum grecos Athanasius grecus sanctus Dionysius grecus iunior. Crisostomus grecus dicit spiritum sanctum ab utroque procedere. Item de summo trinitatis. c. 1. ubi dicit spiritum sanctum ab utroque procedere. Quamvis ad secundum pono quatuor conclusiones. Prima quod spiritus sanctus non est a patre per filium. Ita quod filius sit principium quod spiritus sancti. Nam aliter filius esset formaliter in patre. sicut calor est in igne. Et calor in calefactione habet se ut quo. Sed si filius esset formaliter in patre pater posset esse filius et quod est falsum. Secunda conclusio quod spiritus sanctus non est a patre per filium rationem instrumentum. quia tunc filius esset imperfectior patre cum instrumentum sit imperfectius eo cuius est causa. Tercia conclusio quod spiritus sanctus non est a patre per filium rationem per causam secundam. Nam sequeretur quod non equaliter esset a patre et filio quod est falsum. Nam equaliter producit et reandem vim productivam existentem in duobus et non per diversas. Quarta conclusio quod pater producit spiritum sanctum per filium. sed intelligitur producere per aliud. quia communicavit sibi eandem vim productivam. Quamvis ad tertium quid sit

principium productivum spiritus sancti dicitur quod voluntas fecunda. quod probatur per Augustinum 9. de trinitate. ubi dicitur quod sicut memoria fecunda est principium ipsius filii. sic voluntas fecunda est principium spiritus sancti. Quamvis ad quartum quod sit terminus formalis spirationis. Dicitur quod totus spiritus sanctus. Nam illud est terminus quod per spirationem acquiritur. sed quod acquiritur est spiritus sanctus. ergo ratio. Sed spiratio activa est constitutiva persone. si pater et filius constituent per spirationem activam. Dicitur aureolus quod spiratio activa concurrat ad spirationem verbi cum essentia et filiatione. sed ad constitutionem persone patris cum essentia et paternitate. Secundo opinio doctoris est quod spiratio activa non est verbi vel patris constitutiva cum tota secunditas intellectiva per se intelligatur volitione secundante. et sic persone intelliguntur preconstitute. Ad argumentum in principio dicitur quod auctoritas intelligitur de voluntate et non de spiritu sancto. Nam voluntas quod est principium spirandi ipsa est a patre in filium.

Secunda questio. verum si spiritus sanctus non procederet a filio posset stare distinctio realis ipsius a filio. vel si distingueretur ab eo. videtur quod non. quia secundum boetium de trinitate. Essentia continet unitatem. relatio multiplicat trinitatem. et nihil distinguit nisi quod refertur. Ad oppositum. I. de trinitate. c. 17. apparet quod spiritus sanctus non est filius et si exeat a patre. quia exiit non quomodo natus sed quomodo datus. Immediatè ponit opinio. dicentem nullam esse questionem. quia includit impossibilia.

Questio

II

Est Boetius. quoli. 7. q. 4. Post hoc modo impugnato ponit opi. dicendum quod non distinguitur et est the. i. pre. sum. q. 35. arti. 2. et Egidius de roma q. lib. i. q. 6. Ad questionem dicunt alii quod questio est nulla. quia impossibile est. Sed doctor dicit quod de multis impossibilitatibus mouet questio ut de vacuo. 4. phi. et sic hic non querit de impossibilitate. Sed posita tali conditione. i. si non pcederet si distingueretur. Sed respondendo ad punctum dicit doctor quod si spiritus sanctus non pcederet filio quod distingueretur ab eo. Et hoc est. quia filius est filius per suam rationem formaliter. i. per filiationem. et distinguitur a quolibet non tali. Sed spiratio si aduenit filio aduenit filio iam posito. et est quasi prietas sibi adueniens post suum esse. et sic si nunquam pcederet ab eo distingueretur ab ipso. Et confirmat per aug. 10. de tri. c. 7. Apparet quod spiritus sanctus non est et si creat a patre. Et hec est intentio doctoris. Alii dicunt quod hec questio scda sic intelligenda. Si spiritus sanctus non pcederet a patre. nec a filio non distingueretur ab eis. Et assignat rationem per modum a patre a patre in modo sic si spiritus sanctus est. distinctus est. et si non est non est distinctus. a toto in modo destructive. et sic restringit quod si spiritus sanctus non pcederet ab una personarum et pcederet distingueretur. sed si a nullo pcederet quod non distingueretur. Ad argumentum in principio dicit quod spiritus sanctus habet respectum distinctiois ad filium. et sic non pcederet ab eo formaliter sed fundamentaliter. Itaque duo decima distinctio

nem queritur. Utrum pater et filius spirent spiritum sanctum inquantum omnino unum vel inquantum aliquo modo distincti. videtur quod non. quia spiritus sanctus pcedit a patre et filio sicut a generante et genito. sed ut sic sunt distincti. ergo et. Ad oppositum secundum aug. tres sunt unum principium creature. ergo duo unum principium spiritus sancti. In hac questione unum mouet dubium. utrum pater et filius magis spirent spiritum sanctum voluntate ut est una vel ut est concors. Hic primo ponitur opi. Den. in summa articulo. 54. Post arguit doctor subtilis contra eum. Et in ultimo argumento dicit. Preterea contra oppositum. quia tenet quod spiritus sanctus posset distinguere a filio. Et si non pcederet ab eo. hoc habet Den. q. lib. 1. q. 9. Sed veniendo ad questionem hic sunt ponendi quattuor articuli. Primus si pater et filius sunt unum principium spiritus sancti. Secundus si principium ipsum inquantum sunt unum vel inquantum distincti. Tercius articulus si percipiat ipsum uniformiter. Quartus si spiratio actiua terna ante ponat aliqua necessaria. Primum quod pater et filius non sunt unum principium quod spiritus sancti. Nam sequeretur quod ambo essent una persona. quod est falsum. cum unum principium quod sit respectu unius persone. Secundum quod pater et filius non sunt unum principium quo spiritus sancti. Nam sequeretur quod voluntas secundum patris et filii esset eadem for-

pr 4 filius
fu pater
spiritus sancti

Dist.

maliter cum patre et filio. qđ nō est sic. Terciu qđ pater et filius sunt vnum principiu essentialiter. Et rō est. qm̄ ambo sunt vnuz essentialiter vel idem. et sic si concurrunt vt vnum principiu concurrunt. Tunc ad primū articulum respondet affirmatiue. cuius ratio est. qz pater generando filiū comunicat ei oēm perfectionē absolutā que ei nō repugnat. et sic cōcat et voluntatē secundam qđ est principiu spiritus sancti. Cum igit sit eadē voluntas secunda in patre et filio sequit qđ pater et filius sunt vnu principiu spiritus sancti. Cōfirmat per Aug. 10. de tri. dicentē. Pater et filius sunt vnum principiu spūs sancti. sicut pater et filius et spūs sanctus sunt vnu principiu creature. Sed creature pducuntur ab eis inquantū vnum. ergo rō. Cōfirmatur p hoc qđ habetur extra de fi. ca. li. vi. vbi dicit. fidelis ac deuota pfessione fatemur qđ spūs sanctus eternaliter ex patre et filio nō tanq̄ a duobz principijs sed tanq̄ ex vno principio vnaz spirationē pcedit. ¶ Quantū ad secundū sunt tres modi dicēdi. Primus Tho. 1. pte. q. 36. arti. 4. in solutione primi argumētū dicit qđ q̄ritum ad vim spiratiuā spūs sanctus pcedit a patre et filio inquantū vnu. Sed q̄ritum ad supposita pducētia spiritus sancti pcedit a patre et filio inquantū sunt distincti. Alius modus dicēdi est qđ pater et filius produciūt spiritū sanctū inquantū vnum oīno. cuius ratio est. quia lū inquantū reduplicat formalē cau-

sam. Sed eadem est causa siue voluntas in patre et filio respectu spiritus sancti. igit pducunt ipm̄ inquantū vnu. Alius modus dicēdi est qđ actus spirandi p̄ cōsiderari p̄ se in se. et sic nō produciūt spiritum sanctū inquantū vnu nec inquantū distincti. sed abstrahit ab vtroqz sicut ponit Aug. 2. in verba. de equitate qđ abstrahit ab vno et multis. Alio modo pōt cōsiderari actus spirandi inquantū simplex et pfectus. Et quia hoc est ex vnitatē principij. ideo pducunt inquantū vnu. ¶ Quantū ad tercium dico qđ actus spirandi in pposito pōt cōsiderari tripliciter. vel in se vel in cōsum est terminus. vel inquantū cōparatur ad supposita agentia. Duobz primis modis pater et filius vni formiter spirant spiritū sanctū. sed tercio mō nō. qz qđ pater spirat h̄ a se filius autē a patre. ¶ Quantū ad q̄ritū vtrū spiratio actiua terminet ad suū oppositū. s. ad spirationē passiua. Et idem est querere. vtrū relatio terminet ad suū correlatiuū. Et dicit qđ relatio nec ī diuinis. nec in creaturis terminat ad suū oppositum sed ad suū fundamentū sicut paternitas nō terminat ad filiatio nemi sed ad fundamentū filiatiōis. Ex quo sequunt istę cōclusiones. Prima qđ generatio actiua in diuinis terminat ad essentiā diuinam. Secūda cōclusio qđ spiratio actiua terminat ad eandē essentiā. Tercia cōclusio qđ filiatio terminat ad mediā secundā. Quarta cōclusio qđ spiratio passiua terminat ad secundam voluntatē. Dices. qđ Aristo

quano
spirano
filiatio

Questio

dicat q̄ paternitas terminat ad fili-
liationē. Dicat q̄ est intelligendum
q̄ filiatio terminat ad fundamen-
tum patris. In quo fundatur pater-
nitas. scz ad potentiam generandi.
Nota q̄ si q̄s dicat. pater ⁊ fili⁹ di-
ligunt se. Sed in illa dilectōe pdu-
citur sp̄ritus sanct⁹. ergo pri⁹ erit
productus anteq̄ pducat. et sic po-
teris arguere de filio. Et ideo dicat
q̄ pater dum filiū intelligit nō pro-
ducit eum. sed dū habuit memoriā
secundā circa eum. Vel fm̄ docto-
rem q̄lib. i. nō eum pducit p̄ intelli-
gere sed p̄ dicere. Sic dicat de sp̄ri-
tu sancto q̄ p̄ prim⁹ inter se volū-
tionem nō pducit. sed voluntate
secundā inter eos sp̄ritus sanctus
pducitur nō q̄ sit alius actus volū-
tatis sed idē secundatus. Sed ali-
quis diceret. est volūtas eque perfe-
cta in patre solo sicut in patre ⁊ filio
Dico q̄ sic. ergo q̄re solus pater nō
pducit sp̄ritū sanctum. Dico q̄ in
patre est eque pfecta et p̄r sp̄ritum
sanctū pducere potētia remota sed
nō potentia p̄p̄qua. Nam hec est
in duob⁹. scz secunditas amoris re-
passi vel mutua volūtas. ¶ Ad ar-
gumentū in principio dicat q̄ sunt
distincti inter se sed nō respectu ter-
mini vel respectū pductōis termini

Secunda qō

scz. distinctōis ubi q̄ritur.
vtrū pater ⁊ filius possint dici duo
spiratores. videt q̄ sint duo spira-
tores. Nā sicut pcedim⁹ q̄ sint duo
spirātes pariformiter ⁊ spiratores.
cū vtrūq̄ descendat a verbo. Ad op-

II

positū. Nam si essent duo spirato-
res essent due substantie. qd̄ est here-
ticum. Descendēdo q̄rit. q̄re mate-
rialis termin⁹ pcedit addi. termin⁹
adiectiu⁹ vt dicant⁹ duo spirātes.
Et ponit op̄i. tho. i. p̄sum. q. 35.
ar. vi. soluēdo vltimū argumentū
dicēis q̄ sunt duo spirantes p̄pter
pluralitatē su ppositōz sed nō duo
spiratores p̄pter vnā spiratōz. Sed
veniēdo ad intentionē doctoris dī
q̄ p̄nt dici duo spirātes sed nō duo
spiratores. Et dat cām. qz nullum
nomē verbale significat p̄ncipiū ta-
le agēdi nisi vt illud natū ē denotā-
re su ppositū adiectiuū. Sicut eī le-
ctio significat actū p̄ modū habit⁹
et quietis. et denotatiū adiectiuū
su ppositi adiectiuū. Spirator igit
sc̄ar vim spirādī vt p̄cēnit supposi-
tum et quia vna ē vis in patre ⁊ fi-
lio et termin⁹ material appositus a
licui determinabili ponit suū signifi-
catū circa illud. iō nō videt pceden-
dū de vi sermōis q̄ sint duo spira-
tores. Nā vis spiratīa videt nūa-
ri in eis qd̄ est s̄m Alij dicūt q̄ nō
mē p̄bale sc̄at p̄ modū habit⁹ ⁊ de-
ris. i. quodāmodo s̄t subam. et sic
duo spiratores. i. due substantie h̄nt
duas vires. sed in p̄re ⁊ filio nō est
nisi vna vis spirandī. ergo non p̄nt
duo spiratores esse. Sed nō est sic
de participio. quia est adiectiuum
cōsequens verbū et ponitur pro ver-
bo. Et qz pater ⁊ filius habent vnū
esse in spirando. i. vnā vim spira-
tiuā dicuntur duo spirantes. id
est duo habētes vnā vim spirādī
Et hec est intentio cuiusdē noui po-

*vak
nam
quo
sc̄at*

Dist.

ctoris. ¶ Ad argumentū in principi-
pio dico qd nō est simile p iam dicta
in questione.

Tercia que

stio duodecime distin-
ctōis vbi qrit. Utrū pater et filius
spirēt vniformiter spīritū sanctū. vi-
detur qd nō. Aug. 1. de tri. Spī-
tus sanct⁹ pncipaliter pcedit a pte.
nō ergo pncipaliter a filio. ergo nō
oīno vniformiter. ¶ Ad oppositū
vno principio inqrit oīno vnū spi-
rant spm sanctū ex qstione. ergo rē.
Dū dicit solū dō argumēta pncipa-
lia. Dicit tñ quidā doctor qz pater
spirat pncipalē. filius aut tñ pnci-
paliter. tō nō vniformiter spirat.
Dic est frater Alex. de alexandria
in pñti di. q. 2. et sanct⁹ Bonāuen-
tura. q. 2. in fi. et in tercio dubio li-
terali dū addit. Ali⁹ aut doc. tra-
dicit sibi. hic est frater Builbel. var-
ronis in pñti dist. ¶ S. d. veniēdo
ad qstionē dī q vno pñti pio inqz
cum oīno spirat spm s. ctū. ex q-
stione pcedēti. igit oīno vniformi-
ter. Sed p maiori declaratiōe dicit
q acc⁹ pē considerari tripl. s. in se v-
l inqritū est termini vel inqritū pside-
ra ad supposita agentia. Primis
duobz modis est oīmoda vniformi-
tas vel pot⁹ vnitas qz est vna actō
et vnus termin⁹ pductus. Tercio
mō loquēdo sicut ipa vis spiratiua
cōicat filio a pte. ita etiā q fil⁹ spi-
ret hoc bz a pte. et sic pē spirat a se
fil⁹ vero nō a se. Et si dicat igit p-
pñti spirat spm sanctū. dī q nō. vñ
non est intelligendū q pater spirat

XIII

anqz filius. Sicut prius gñat ori-
gine quā spiret. Sed iste est ordo
q in pte est pñti secunditas vtraz
a se. Secdo in pte est act⁹ prime se-
cunditaz et tñ i filio est scda secun-
ditas. Tercio est act⁹ scde secundi-
tatis sūt a pte et filio tñ illā secundi-
tate adhuc tñ cuz aliq ordie. qz ille
actus pñti est a se filij aut nō a se s-
a pte. sic nec in scdo signo est ista se-
cunditas filij a se s- pñti a se. nō est
ergo ordo originis inter spiratiōz pa-
tris et filij q si spiret pater in aliq si-
gno originis in q nō spiret filius. sed
in eodē signo originis pñti et filij sūt
spirat. Est tñ ordo spirantiū in spi-
ratiōe qz pater i illo scdo signo origi-
nis spirat a se filij aut nō a se. No-
ta q in hac qstione Scoti habes si-
gna et in pma qstione secūdi lat⁹
¶ Ad argumentū in principio di-
co q auctores Aug. sunt sic intelli-
gende. i. q si filij spirat bz a pte.
nō tñ q pater pñti spiret. sed qd
pater bz a se filius a patre.

Quarta qstio

duodecime distinctionis
vbi qrit. utrū etern⁹ pñti pñti origie
pducatur vñ spiret spm sanctū qz filij
Circa qz qritur vñ debunt. Pri-
mū si i diuinitate est ordo originis. Se-
cundū si in diuinitate pñti est pñti ori-
gine filio. Tercū si in illo pñti q
pñti pcedit filij pñti cōpetit aliq ope-
ratio. vel si pñti pñti origie spiret spi-
ritū sanctū qz filius. Quartū si pñti
pñti origie pducit filij qz spm san-
ctū. Et bz in superiori qstione aliq de
his dicta sunt tñ hic latius dicent.

Artus arch
put spm

Questio

III

Quantū ad primū dicit. q in di-
uinis est ordo originis. nam vbiq;
q sunt aliq distincta nisi sint ordi-
nata nō sunt cōfusa. sed p sone
sunt distincte. ergo sō ordinate. quā
nō sunt cōfusa. Sed ordo dī prius
et posterius. et sic in diuinis erit pri-
us et posterius. Sed hic dī doctor pri-
ma pte. q. l. arti. l. ij. q. bñ est ordo
in diuinis. sed nō prius et posterius.
¶ Contra aug. r. de tri. dei dicit. q
prius et posterius talē habēt hab tu-
dinē ad ordinē qualē par et impar.
ad nūm. sed nō pōt esse par vel i-
par qn sit nūm. et cōtra eū sunt
sicut subiectū et passio. igitur nec or-
do sine priori siue posteriori et econ-
tra. Dicit aliq q bñ est primū me-
diū et vltimū. sed nō prius et po-
sterius. ¶ Contra hoc qd r. p. r. Pri-
mo grāmāte. nā grāmāte decli-
natur p dē prior primū. et sic p mū
p sū pponit compati et positi. et p
p sū pponit prius. Secūdo argui-
tur logice. nā logicus ponit decē ge-
nera prima. Sed alia gēa inferio-
ra sunt gēa sed nō prima. ergo prio-
ra vel posteriora. Tercio naturalr
nam pbs naturaliter docet et demō-
strat q est dare vñū primum mo-
uens. cōstat q sū eum multa sunt
priora. ergo prius et posteri. Quar-
to theologicē. brūs Dionisius de
āgelica ierarchia dī in quo ordine ē
pcedere a posteriori ad prius. et vñ
q ad vltimū ierarch. et finalr q da-
re vñū seraph. et p p sū vñū primū
Per quas qtuor rōnes oī pceder-
e q in diuinis sit prius et posteri.
et p psequēs ordo. qd confirmat p

Aug. de tripl. habitaculo dī q i pa-
tria videbim. q pī or gie est prior
filio. Aliqui dicūt q nō repitur ta-
lis auctoritas Salus grā vel nō vi-
derit vel nō bñ ab illo tēp. p r. p r.
¶ Quantū ad scdm arti. vñ p r.
pater sit prior origine filio. dī do-
ctor q sic. Et hoc mō p sū adē. vbi
cūq; est hoc vñ hoc illud a quo est b
est prius origine. et illud qd est ab
eo est posterius. Sed in diuinis pa-
ter et filius sic se hñt q filius ē a pa-
tre. ergo pater prior. qd est a quo et
filius posterior origine qd est ab a-
lio. Ista veritas cōfirmat p beatus
Augustinū. qui dicit primo de tri.
q nulla res est q seipam gignat. Et
hic nulla rō de nō gēo pōt assignari
nisi qd idē esset prius seipō. Nam si
illud nō esset incōueniens. eēt possi-
bile q prius exis seipō esset posteri-
us. Sed qd aug. nō reddit illaz
cām explicite adducit Anselmū in
monologio. i. Intellectus in dī an-
nō capit q idē det sibi eē prius seipō.
quia idē esset prius seipō. pater autē
dat esse filio. nō est incōueniēcia q ali-
quit sit prius alio. ideo pī distigui-
tur a filio. cui dat esse. ¶ Quantū ad
terciū. vñ pater spirat spm sctm
prius origine q filius. Dico q sic.
quia qd qd habet pī. bñ a se. sed ha-
bet spiratōem. ergo a se et p p sū a se
spirat. et filius ab alio. et illud ē pri-
us origine spirare. i. a se et nō ab alio.
Sed de hoc vide meli in pcedēti
qstione. Quantū ad quartū. vñ
pater prius origine p dīcat filiū q
spm sctm. Ad hoc dī q sic. Nam si
cur pī prius est qd filius et. sed illud

pater a prius in diuinis

Dist

nō est tale prius q̄ possit dici i quo
vñ in nullo priori q̄ possit dari pa
ter prius spirat. sed in diuis est or
do nature. Aliqui dicūt nō esse de i
sentōne scoti ponere ordinē nature
in diuinis. alij dicūt q̄ sic. Sed de
quidā q̄ ordo nature pōr dupl̄r in
telligi. Uno mō pro ordine nature
quā inter naturā z naturā. z talis
nullo mō ponēdus est i diuinis. eo
q̄ ibi non est nisi vna natura. Alio
mō potest intelligi pro ordine q̄ est i
ter naturales pfectōes. z talis ordo
nature ē ibi sicut ponit ibi ordo eēn
tialis. nō inter essentia z essentia. qz
vnica est. sed inter essentielles pfectō
nes. Et inter istas pfectōnes cū nō
sit ordo originis. qz nlla illaz est a
se qd requiritur in ordine originis. et
cū inter illas nō sit confusio. oz q̄ si
ordo ponit q̄ sit ordo nature mō p
dicto. Et sic intelligēdo ordinem
quo ad naturālē intelligentiā sic q̄
vnū est natū intelligi pua. reliquū
poster^o. sed nō q̄ iure absoluto po
natur talis ordo. nam hoc eēt falsū
cum vna essentialis pfectio in se na
turaliter nō sit prior altera.

Ira distīctōem decimā
tertiā querit. vñ pductio
spūs sancti sit generatio vel
distincta ab ea. Arguit q̄ sic. Bene
ratio z modus distinguūtur preter
mōs. v. phis. Sed vn^o est termin^o
in filio z spiritus scō. s. vna subnā.
ergo vn^o motus. z sic spiratio nō di
stinguit a gñatione. Ad oppositū
est Aug. v. de tri. ca. xvij. spūs scō
pcedit a pte z filio nō quō natus. s.
quō datus. In ista q̄stione ponunt

XIII

opi. varte. Prima ē egidij di. pñr
arti. ij. et frat̄r gullbelmi varro. in
pñr di. Et isti ponūt pductōes di
stingui p terminos qui sūt psonē pro
duce. iprobant^r Secda opi. ē tho. i.
pte sūme. q. xxv. arti. ij. in solutōe
vltimi argumētū. Ponētes has p
ductōnes distinguūt. qz vna pductō
est ab vna psona. et alia ab duabz. i
probat. Tercia opi. est godofredi
de fontibz. quoli. ij. q. ij. q̄ he pro
ductōnes distinguūt p rōnes po
ris et posterioris. qz vna est cū alia z
cum oposito eius. Quarta opi. se
rū est tho. i. pre. q. xxvij. arti. ij. i so
lutione argumētū pñr inq̄ntis q̄
he due pductōes distinguūt p rō
nes poris et posterioris. Quinta o
pinio est Ben. in sum. arti. xxvij. q.
vij. q̄ he emanatōes distinguūt
p picipia formalia elicitiua q̄ po
nūtur esse rōnes psonaz agentū.
Sexta opi. eiusdē ben. q̄ distīgu
tur penes picipia distincta fm rōez
puta penes naturā z volūtatē. q̄
libe. v. q. i. Opio septima ē frat̄ris
ade. li. i. di. vi. q. i. arti. ij. q̄ essentia
oīno sub rōne vna indistincta ē p
cipiū istaz productionū. hec omīa
doctor iprobant^r Sed veniēdo ad
questiōē dī. q̄ productio spūs san
cti nō est generatio. imo distinguūt
ab ea. Nam fm Augustinū. v. de
trin. caplo. ij. Spūs sanctus proce
dit a patre z filio quō datus. sed si
lius ideo quia generatur procedit
quō natus. Sed per quē modū ge
neratio z spiratio distinguātur po
nit septem vias dimissis vñs dicē
ad questiōē q̄ productōnes distī

Handwritten marginal note in a cursive script, likely a continuation of the text or a commentary.

Questio

III

guntur seipsa formaliter generatio
em seipsa est generatio formaliter.
spiratio seipsa est spiratio. Et ex
nibus eorundem impossibile est gene
ratione esse spirationem circūscripto
p impossibile quocūq; alio. ita q si
oportet quere qbus distinguit nisi
quia formalr tota ratio vni⁹ nō est
eadē totaliter rōni formali alteri⁹.
Et hoc a paret p aug. xv. de trini
tate. xvij. vbi dicit q videbis quō
vel quantū distat natiuitas verbū a
processione dati. Et paulo plus vo
luntatem de cognitione pcedere non
tū esse cognitionis imaginē. imo in
hac re quādā intelligibilē processio
nis z natiuitatē intelligi distantiaz
z vbi ex distinctione processionū
vult cludere distinctionem psona
rum procedentū. Itē. v. de trini
tate. xxiij. querit. Cur spūssanc⁹ nō
sit filius cū z ipse a pte creat Et sol
uit dicens. ideo nō dicit prope fili⁹
quia nec natus ē. Et itē a pte. nō
quō natus sed quō datus. Soluit
ergo in rōem qstionis de distinctione
ne psonaz p distinctas emanationes
eaz. Et si dicas emanationes nō st
a se. ergo nō distinguuntur a se. Rō
sio. q differentie specificę nō sunt a
se effective. z nō sunt seipsa pmo for
maliter distincte. licz ab eod singul
stincte effective a quo sunt effective
aliqui ponūt tres conclusiones. Pri
ma. q iste produccōes distinguant
seipsa qd dicitur z formalr. Hoc pa
ter ideo. quia pificanē sunt alteri⁹
rōnis. Secūda conclusio. q arguitur
distinguuntur ex terminis. Hoc patet
quia mo: elūnt ex terminis. Tercia

Se usio. q elicitue distinguuntur et
principis que st memoria z volū
tas. Patet. qz vna est a memoria a
lia a volūrate. Nota a nō septimam
viā vbi dicit q relatio nō dicit pfe
ctionē. quia tūc aliqua psona in di
uitus nō haberet pfectionē. Nota
ante opī. priam. q aliqua res ē infi
nita in se z a se. vt pater in diuinis.
Alqua res est in se infinita. sed nō
a se. vt filius z spūssanc⁹. Alqua
res ē ex se z de se finita vt creatura.
Ad argumentū in principio dico.
q termin⁹ capi ē duplr. Uno⁹ sub
stantialr. Aliomō ypothetice. Et
sic dico q est vn⁹ termin⁹ pmo mō
nō tū secūdo mō. vel q termini pri
mi sunt eiusdem rationis nō tamen
adequate.

Irea distinctionem quartā et
decimā quintā Querit pri
mo. vtz quelibet psona di
uina mittat quācūq; psonam vel
mittatur. Videt q sic. Nam fm au
gustinū ad dardanū. qlibet psona
dat et datur. ergo pari rōne mittit z
mittitur. Ad oppositū est augu
stij. de trini. capto xvij. dicit p non
dicit missus zc. In his distinctioni
bus nō sunt opī. Sed veniēdo ad
pma questionē dicit q nō. z addu
cit aug. aucto. iij. de trini. c. vij. p
nō dicitur missus. nō em habet a q
sit vel a quo procedit. ergo oportet
q mittit eūz hoc q dicit respectū ad
extra cōnotet processionē ad intra.
et tūc rōnabile vt dicitur cōsimiliter
dicere de mittere. quia licet pncipi
paliter respectu actionis ad extra
dicat. tamen et cōnotat respectu

res nra
ta diu

III

Dist.

XIII

productōis actiue ad intra. Et sic
neutrz ē veri essentialr. sed mitti tm̄
cōuenit psonē producte. mittere tm̄
psonē producenti. Et sic due psonē
mittētes scz pater z fili⁹. Et due mis
se. scz filius et spūsscūs. nec psona a/
liqua seipaz mittit. nec pducta mit
tit producentē. hoc p̄t sic haberi. nā
pater dī creare p verbū. z ita p̄t cō/
cedi filiū creare p spūsscū. nō autē
econtra. q̄a creare p filium nō dicit
absolute actōem ad extra. sed actio
nem cū auctoritate. z in hoc cōno/
tat productōem actiua in operante
respectu illius psonē p quā q̄si sub/
auctoritatiue opatur. Ita pōt dici
q̄ mittere psonam est opari p eam.
Et ita opari effectū cum illa psona
per modū auctoritatē dantis illi p/
sone actōem que tm̄ cōuenit produ
centi respectu pducte psonē. Et mit
ti dicit idē quasi subauctoritatiue o/
perari p̄tute psonē mittētis que nō
est nisi quādo psona opans accipit
ab alia p̄tutem agendi. Et si dī. q̄
magister dī q̄ mittere est cōe tribo.
quia esa. vi. habet. Spūs dñi sup
me. et ambro. Spūs dñi misit me
ad predicanduz. Dicit q̄ intelligit
de christo hoīe. nō autē de missione
verbi eterni incarnadi. Sed quare
processio a proprias spiritus scō di
citur q̄ exiit a voluntate p modū a
moris est pcessio. sed spūssanc⁹ e/
rit a voluntate p̄is z filij p modum
amor. ergo sibi a tribus processio.
Secūdo est propter hoc. vt nō vi/
deamur habere penuriā noīz. quia
em̄ productio filij vocat generatio
Ideo ad distinctōem illi⁹ productō

spūssanc⁹ vocat processio. Ad ar
gumentū in principio dī. q̄ accipi
tur dari z mitti pro cōicari.

Secunda que

stio vbi querit. Utz aliqua
psona diuina mittat seipam. Sed
pro declaratiōe hui⁹ questionis sū
duo notāda. Primo q̄ missio ē du
plex. scz ad intra. z ad extra. Dicāt
nō querit de missione ad intra z qz
vt p̄t per magistz qui pbat q̄ aug.
q̄ nulla psona mittitur nisi q̄ h̄a/
liam de qua fit. Et isto mō filius z
spūssanc⁹ mittuntur pater autē nō. q̄
ritur ergo hic de missione ad extra
¶ Secūdo notandū. q̄ in diuisiō
aliqua pure eēntialia. aliq̄ pure no
tionalia. z aliq̄ sunt mixta ex essen
tiali z notionali. Pure eēntialia sū
que competūt tribus psonis. vt iu
sticia sapiētia honor z b̄mōi. Pure
notionalia sū que nō competūt tri
bus psonis sed vni tm̄. vt p̄nitias.
filiatio z filia. Mixta autē dicūtur.
que includūt aliqd̄ essentialē z ali
quod notionale. vt cū dicit sapien
tia genita. cum em̄ dico sapiam di
co essentialē. cū autē dico genita. di
co essentialē z notionalē. ¶ Ad po
situm applicādo dico. q̄ hoc s̄bz
mitti est mixtū ex essentiali z noto
nali. quia vno mō dicit relatōem o
riginis que uenit vni psonē tm̄ z
om̄ tale ē notionale. Scō. mō dī
cit habitudinē ad creaturā que pue
nit tribus psonis. et om̄ tale ē essen
tiale z est efficiētia creatura z que ef
ficientia p̄tēit tribus psonis qz opa
trinitatē sū in diuisa ad extra p̄ aug.

mult

Questio

III

q̄ aut̄ sic cōpōit tribus p̄sonis lar/
ge p̄t dī cēntiale. ¶ Quantū ad se/
cundū et est r̄sio q̄stionis sunt due
opiniones. Una est magistri dicen/
tis q̄ p̄sona mittit seipam. et p̄bat
sic. Nā fm̄ aug. opa trinitatis sunt
ad extra indiuisa. igit̄ vna p̄sona nō
mittit sine alia. Itē Ambro. li. 2. 8
spū sancto p̄tractas illud esa. Spi/
ritus dñi sup me r̄. dicit sic. Cum
nō diffinitū fuerit a p̄pha a q̄ datus
sit filius ostendit datus ḡa trinita/
tis vt et tā filī ipe dederit se. Alia
opi. dicit o p̄positū. p̄bat sic. Nūc/
ti est originari. ergo mittere est ori/
ginare. sed nulla p̄sona originat se
ipam. ḡ nō mittit seipam. Sed re/
nētes m̄gri opi. p̄nāz negāt. q̄ nō
oportet oīmodā correspondentiā
esse inter actiū et passiū. vt p̄z de
incarnare et incarnari. Et sic dici/
mus cū magistro ad questionē as/
firmatiue.

Ercia qō de

cū equinē distinctōis vbi
querit. Utrū relatio q̄cūq̄ possit
fundare respectū. ¶ Ad q̄stionē dī
q̄ necessitas p̄stituit filiū fm̄ Hy/
lariū. sed necessitas est respect⁹. S̄z
p̄maiori declaratiōe q̄tuor vide/
bunt. Prīmū relatio p̄t immedia/
te fundare substantiā. Secundum
vtrū relatio possit immediate fun/
dare relationē. Terciū vtrū spiratō
passiua possit fundare respectum.
Quartū vtrū relatio diffiniat per
aliqd̄ suū ḡnīs. ¶ Quantū ad p̄mū
dicit sanct⁹ doc. 1. p̄e. q. 39. arti. 2.
q̄ nō. Sed doctor aliter sentit. Nā

si relatio nō posset fundare substan/
tiā sequeretur q̄ materia et forma nō
essent cā accidentiū sed sunt cā eo z
ergo r̄. maior p̄z. causaliter est q̄/
dam relatio. et ista causalitas ime/
diate fundat sup materiā et formā.
Et sic immediate in substantia. mī/
nor est p̄bi. i. p̄bi. qm̄ materia et for/
ma sunt cā oī accidentiū in eis ex/
stentiū. et sic aliq̄ relatiōes h̄z nō oēs
p̄nt fundare subam. ¶ Quantū ad
secundū dī q̄ relatio p̄t fundari su/
per relatiōz. q̄z p̄portionabilitas p̄t
fundari sup p̄portionē et similitudo in
perequalitatē. sed ista sunt relatiā.
ergo relatio p̄t fundari sup relatiōz.
¶ Quantū ad terciū vtrū spiratō
passiua possit fundari respectū. dī
q̄ sic. Nā quedā relatio diuina fun/
dat respectū q̄druplicē. Prīm⁹ res/
pect⁹ quē fundat est relatio distin/
ctionis. Nā paternitas distinguit
ab essentia accipiēdo distinctiōz lar/
go mō. Secundus est respect⁹ iden/
titatis. q̄z paternitas est idē realiter
cū essentia. Tercius est respect⁹ o/
riginis q̄z paternitas h̄z ordinē origi/
nis cū ipa cēntia fm̄ Dionisiū. Et
p̄prietates in diuinis h̄nt ordinem
ad inuicē. Quart⁹ est respect⁹
paternitas patrē cōstituit. ¶ Quan/
tum ad quartū vtrū relatio diffinia/
tur p̄ aliqd̄ sui ḡnīs. Dicit q̄ licet a/
pud vulgū relatio diffiniat p̄ suum
o p̄positū nō tñ est p̄pria diffinitio re/
lationis. Nā relatio dī diffiniri p̄
suū genus et suā dñāz. Jō dicimus
qd̄ est pater. debem⁹ dicere. pater ē
relatio minor. et nō dicem⁹. q̄ habz
filiū vel filiā cū filius vel filia nō sit

respect⁹

relatio

Disti.

XVI

genus nec dicitur. Sed verum spiritus
passiva sit diffinibilis. Et quod non. nam
est summe simplex et transcendens
et quibus habeat descriptionem non dicunt
aliqui quod diffinitionem minime.

Itaque distinctionem. xvi. quod
Tunc in missione visibili
spiritus sancti. spiritus sanctus refer
ratur ad creaturam. Sed antequam ad quod
stionem ventis pono aliquid per modum con
clusionis. Primum quod spiritus sanctus non
debeuit visibiliter mitti tunc legi scri
ptum est. Non debet mitti nisi tunc
plenitudinis gratie signum plenitudinis
gratie quod est visibile. Secundum quod de
buit mitti visibiliter tunc quod etiam fuit
primo fundata. primum. Nam erat difficul
tas ad credendum illa quod predicabant
in principio ecclesie. et ideo debuit sibi ad
hiberi maximum signum. Tercium quod fu
it missus sub aliquibus speciebus ro
nabiliter. Primum in spiritu colube ad de
signandum humilitatem in recipientibus.
Secundo missus est in spiritu nubis luci
de ad illustrandum veritatem. Tercio
missus est in spiritu flatus ad copulan
dum fraternam charitatem. Quarto mis
sus in spiritu lingue ignee propter chari
tatem ad predicandum perfectam sanctitatem
et ad corda frigida incendenda. Sed
veniendo ad questionem non debet negare.
et causa est. quod mutaret cum primo non ha
beat respectum et postea sic. Sed hic
erunt tria. Primum dicitur ad punctum quod
stionis. Secundo verum deo refertur ad
creaturam per actum rationis nostre. Tercio
verum aliquid signum in quo apparuit spi
ritus sanctus fuerunt ista signa. ¶ Quam
tum ad primum dicitur quod deo non refertur
ad creaturam ratione reali nec formali.

Nam relatio innascitur ab extremis
sed in deo non innascitur ab extremo
quod tunc mutaret per novum respectum ad
creaturam. sed dicitur quod refertur relatio fun
damentali et quod inequalitas et positas
sunt relationes fundamentales. Quam
tum ad secundum dicitur quod non refertur per
actum rationis nostre ut dicunt aliquid. nec per
actum rationis diuine ut dicit benedictus. sed re
fertur per actum fundamentalem. Quan
tum ad tertium dicitur quod apparuit in mo
dis vel signis supradictis. Sed in his
aliquid dicitur quod non fuit ista coluba nec
verus ignis. quod non comburebat. Sed
secundum veritatem dicitur quod fuit verus ignis et
vera coluba. Nam ecclesia dicit. Spi
ritus sanctus visus est in spiritu colube
et sic oportet dicere quod fuit vera co
lumba creata a deo. Item quod si esset si
gnum apparere et non existens esset fal
sitas. sed coluba non fuit signum falsitatis sed
verum. Nam secundum augustinum. spiritus sanctus in fal
sibiliter ostendit se. Sed ignis quod pro
uabat sua operatione quod non comburebat
nec coluba comedebat. dicitur quod supra
naturaliter et in medietate desinere esse
ignis et columba.

Itaque distinctio. xvij. queri
tur. verum in mente sit ponere
charitatem creatam inherentes
nature beatificabili. Unde quod non.
Nam apostolus inquit. Charitas dei
diffusa est in cordibus vestris per spiritum san
ctum. Ad oppositum idem apostolus fru
ctus spiritus sancti est charitas. In hac
distinctione simul mouet duas quastio
nes. Et habitis hinc inde argumen
tis respondendo primo secundo quastioni ostendit
opini. Hen. q. li. 4. q. 10. distinguens
debitum infuso et de habitu acquisito.

Colube
in spe al
ignis. a.

Et dicit q̄ virtus fin illā rōem vīr-
tutis q̄ ponit. ij. ethic. q̄ virtus est
q̄ habentē p̄ficat r̄ opus eius bonuz
reddat. Sed q̄ virtus theologia
nō se h̄z sic in aliquibz libris habet
q̄ est. ij. ethic. Virtus est vltimū de
potētia. sed talis textus nō ibi inue-
nitur. sed. i. de celo. Et sic aliq̄ libri
sunt hic corrupti cū ille textus non
bñ allegat. ij. ethic. sed. i. celi. Post
modū ponit opi. Boetie. de fontibz
dicētis actū h̄z p̄ substantiā su-
am a potētia sed intellectōz talē vel
talē a habitu. q̄libz. ii. q. 4. Est opi.
magistri q̄ charitas nō sit aliquid
creatū in aīa sed spūs sancti in spe-
ciali mover aīam ad actū meritorij
um. Sed opi. a theologia reproba-
tur. Veritas questionis est q̄ neces-
se est ponere charitatē creatā in aīa
fm aug. de moribz eccie. c. 4. p̄tra-
ctans illud ad Ro. 4. Quis nos se
parabit a charitate xp̄i. Charitas
inqt̄ dei hec dicta est vīr. Sed p̄
maiori declaratiōe ponent t̄ria. Pri-
mū verū sit necesse de potētia dei or-
dinata ponere charitatē creatā in aīa
nra. Scđo verū deus possit de po-
tētia absoluta aliquē acceptare sine
charitate. Tercio vtruz necessario
diligat hōiem existentē in charitate.
¶ Quantū ad primū q̄ necessario
est ponere in nobis charitatē crea-
tam in aīa vt beatificet. qđ ptz. Nā
p̄ciōr aī p̄niam est indignus vita
eterna. post p̄niam est dignus vita
eterna. ergo tūc aliqd inheret q̄ p̄-
mo nō inheret. Istud autē nō est
fides nec spes. qz ista erāt in peccatō-
re ante questionē. ergo est ibi cha-

ritas inherēs. et sic habet p̄positus.
Sed de hoc non habemus p̄p̄iam
demonstrationē sed habet p̄ istud
Job. Gratia r̄ veritas p̄ iesum fa-
cta est. Itē in oī potentia habitua-
li est ponere necessario habitū p̄ re-
spectum ad subiectū. sed voluntas
nostra est potētia habitualis. ergo
rē. sed talis habit⁹ est charitas crea-
ta. ergo oportet ponere charitatē in
aīa. ¶ Quantū ad secundū arti. dī-
q̄ deus de potētia sua absoluta p̄-
acceptare aliquē quē prius nō acce-
ptaerat nulla facta mutatōe in ac-
cepto. Nā nō minus volūtas diui-
na est potens acceptare qđ pri⁹ non
acceptavit q̄ voluntas nostra. S̄
volūtas nra p̄ acceptare quē prius
nō acceptavit nulla facta mutatōe
in accepto. igit̄ volūtas diuina p̄-
qđ volūtas nostra possit. patz. Nā
possum rediligere nulla mutatōe fa-
cta in te p̄pter tuū amorē vel tuorum
amicōz. ¶ Quantū ad terciū arti-
culum dicitur q̄ nō necessario dili-
git hominē existentē in charitate.
Nam si hoc esset necessario glorifi-
cāret hominē et etiā q̄ citius pos-
set s̄ est falsum cū libere nos acce-
ptat ad vitam eternam. ¶ Ad ar-
gumentum in principioz rationes
que a magistro in hac materia dis-
cuntur. Dico q̄ non intelligitur q̄
charitas diffusa vel data sit spiri-
tū sanctus. sed intelligitur q̄ sit dif-
fusa vel data per spiritū sanctū.

Ecūda q̄stio

p̄ vij. distinctōis vbi q̄rit.
e ij

de arte
ptal

Utrum charitas vel quicunque habitus sit principium actuum respectu actus. videtur quod non. Ap[osto]l[us] s[ecundu]m I. ad Corin[thios]. dicit. Nihil potest sine charitate infusa. Ad oppositum actus charitatis acquirere laudatur in scripturis. 2. ma[thaei]. chabe. 3. Ad questionem dicitur quod sic. Nam habitus est qui habetur utrum cum voluerit per commentatorem. 3. de a[ng]e[lo]. sed utrum com[petit] agere. igitur habitus se habet effecti[ve] ut respectu actus. In hac questione sunt alia optima. Una est Hen[ricus] ubi super. quod aliter est loquendum de habitibus infusis. aliter de acquisitis. Nam habitus acquisiti non sunt causa substantie actus. sed sunt causa expeditiois in actu. Sed habitus infusi sunt totales causa rationis substantie actus. Quia expeditiois in actu improbat. Est alia optima. Bonifredus de fontibus ubi super in precedenti questione. dicit quod habitus est causa intentionis in actu. potentia est causa substantie actus. ita quod duobus in effectu ut puta substantie et intentioni correspondent duo in causa. scilicet potentia et habitus. improbat. Est alia optima. quod dicitur quod habitus nulla actione vel actualitate habet respectu actus. sed tantummodo habet inclinare potentiam ut eliciat actum. 2. quod habitus non habet tale actualitate. Est alia optima. quod habitus est causa partialis respectu actus perfecti. ita quod potentia et habitus sunt due cause principales integritates una totalis. Sed quod sit nobilior. dicitur quod potentia. Nam potentia agente comparatur habitus et non converso. Et hec est optima sustentabilis. Sed charitas acquisita in nobis est principium alius actus meritorii. Ad quod dicitur quod sic. Sed circa hoc quattuor vide

buntur. Primum quod sit charitas infusa et quod acquisita. Secundo ad quod ponitur charitas acquisita in anima. Tercio ad quod ponitur caritas infusa in nobis. Quarto si homo existens in charitate possit scire se habere charitatem infusam. Quantum ad primum articulum dicitur quod charitas infusa est habitus supernaturalis causatus a deo supernaturaliter virtuta in baptismo. vel quod homo recipit sacramenta. Sed charitas acquisita est habitus acquisitus ex frequentibus actibus virtutis. sicut si frequenter elicio actum dilectionis acquiram mihi habitum unum. Quantum ad secundum articulum dicitur doc. sancti quod ad hunc eliciendum actum ponitur in nobis charitas acquisita. Doctor reprobat et dicit quod charitas acquisita ponitur in nobis ad concusandum vel ut sit causa secunda. et sic potentia erit causa prima. charitas causa secunda respectu actus ad hoc ut anima mediante charitate possit agere actum amandi. Quantum ad tertium articulum dicitur ab aliis quod ponitur charitas infusa ad concusandum actum. Reprobat et dicit doctor quod ponitur propter acceptationem actus nostri. quod sine ea nullus acceptaret posito quod esset bonum de se. et hoc est ab ordinatione divina. Quantum ad quartum dicitur alia respondendo negative quod nemo scit an odium vel amor dignus sit. Sed dicit quod dicitur quod licet non possumus scire naturaliter nos habere charitatem. quod hoc est super naturale. tamen possumus scire fide. Nam tenemur ex fide quod digne et recte recipimus sacramenta ecclesie quod deus infundit eis gratiam ut in baptismo illis qui habent dilectionem intensam quod

Questio

deus dimittit delicta. Ad auctori-
tatem in princi. dico q apls loqui-
tur de merito pro vita eterna i isto
mō fm leges ordinatas non suffic-
pōtentia line habitu caritatis i sic
intendit.

Ica distinctionē decimam
octauā queris vtrū tota ca-
ritas pēstētē corrūpatur sic q nul-
la realitas eadez numero maneat
in caritate maiore vl minore videt
q sic q si non corrūperet tunc for-
ma caritatis mutaret de minori ad
maius hoc est falsum quia est for-
ma simplex i inuariabilis. ¶ Ad
oppositū pūo de generatiōe Actus
oportet manere iē. ponit o ppi go-
dofr. quolibeto. f. q. iij. q nihil ca-
ritatis pēstētē manet in carita-
te aucta. Et post dū dicit: Cōsum-
tur ista o ppi. q sicut in plib^o specie-
bus iē. Idē est godofredi quorū. vij.
q. vij. Et post dū dicit: Cōfirmat.
Secdo quia sili mō videt ponendū
maius i min^o iē. Est idē godofr.
q lib. ix. q. iij. Post arguit doctor
ptra cum sex vīs in sexta via dum
dicit doctor pbat fm istā ppositio-
nem pcedendū pclusionē iē. Bo-
dofred^o est q li. f. q. j. Et post dū
dicit ad ista argu. Rūdetur ad pū-
mū iē. godofred^o est ibidē. Sed ve-
niendo ad qōnem dī. q adueniente
secdo gradu pūo non corrūpit. nam
aliter si corrūperet esset generatio i
nō augmētatio cōtra aristoteles. j.
de generatiōe. Sed p maiori deila-
ratione breuiter qtuor videbunt.
Pūo posito q caritas augmentet
an illud sit per gradus. Secdo dicit

ad punctum. Tercio posito q sili
gradus corrūpant vtrū sine distin-
cti vel idē realiter. Quarto qūo isti
gradus faciunt vñū. ¶ Quantum
ad primū arti. dicit scūs doctor q
augmentū nō sit p grad^o. s. doctor
improbat i dicit q sic. Et p suader
fmō impossibile est concipe q ex
minimo perfecto fiat mai^o pfectus
nisi p grad^o nam aliter q si mai^o i
min^o i non essent grad^o est oppositū
in adiecto. Sed caritas f i ex mino-
ri maior vt habet p fidē g iē. Sed
nora hic q duplices sunt grad^o. scz
indiuales i essentielles. non in-
telligo q fiat augmētatio. per gra-
dus essentielles sed indiuales.
¶ Quantū ad fm est o ppi. Tho. et
godofredi vbi s. q adueniente secdo
gradu prim^o corrūpit improbat do-
ctor i dicit q nō est sic. nā augmen-
tū est pfectus caritatis addita-
mentū igit si pēstētē qritati addi-
tur vī q prim^o grad^o non corrūpat
i b sentit aristoteles diffiniēs aug-
mentationē. Item sequer q in ra-
refactiōe forme speciei in euehā-
stia in psecratiōe quā necessario se-
quitur qritas maior vel minor p-
cedēs qritas corūperet. qd est ma-
nifeste cōtra fidez qz illa accidentia
numero q erant in pane i vino ma-
nent facta cōsecratiōe. S. si qd di-
cat qstio est de caritate dico qd illd
q dī de caritate dicit de accidenti-
lib^o formis i cōtra in pposito.
¶ Quantū ad terciū pūo pcedē dī. q
sunt grad^o difficti realit qd p. quia
vno gradu remanēt ali^o destituta
sic videt q realiter distinguantur.

Gradus
realit
stingit

Quantū ad q̄rtū dicit q̄ faciunt
vnum vnitatē homogeneitatē sicut
multe aque faciunt vnam aquā q̄
sunt eiusdē rōis sic isti grad⁹. sed si
albedini vel caritati in decio gra/
du perfecte datur vnus gradus ille
est accēs postq̄ venit post esse cō/
pletum dico q̄ non q̄ post esse cō/
pletū est accidēs si sit alter⁹ generis
cū pri⁹. S; gradus ⁊ gradus non
distingunt genere ⁊ p̄ nōs nec ad
ueniēs est accidēs. ¶ Ad ar. in pri.
dico q̄ licet forma sit inuariabilis
sic q̄ nō pōtētrāsire latitudinē suā
sed cū hoc in illa latitudinē habz gra/
dus s̄m quos potest variari.

Ecūda que

stio decimeoctauē distin/
ctionis vbi q̄rit vtrū illud positū
caritatis p̄sistētis q̄ manet in au/
cto sit tota essentia caritatis intēse
ita q̄ si ponat caritas intensa sine
subiecto nullā realitatē positūā ha/
beret in se essentialitē aliā ab ista q̄
p̄fuit in charitate remissa vtrū q̄ sic
auctoritate p̄bi. vlij. metha. forme
sunt sicut numeri. Ad oppositū tūc
charitas cuiuslibet b̄i esset cōlis in
natura caritatis charitati xpi q̄ ē
falsū. In p̄ncipio solutiōis ponitur
oppi. Tho. p̄ma scēbe. q. li. art. j. et
ij. dicētis q̄ augmētū caritatis sit
s̄m in esse subiecto sed magis ⁊ per
maiorē d̄positionē subiecti vtrū ma/
iorem d̄motionē impedimētū non
aut s̄m charitatē in se. Ad q̄d arg.
de d̄positionē dū doctor dicit d̄r q̄
magis ⁊ min⁹ sunt in diuersis sub/
iectis. Est n̄llo egidij d̄ roma q̄r

libeto. fr. q. xij. ⁊ q̄li. vj. q. ix. Cō/
sequenter dum dicit. Alia etiā via
q̄ de d̄positionē vel amore cōtrarij
zē. est egidij vbi s̄. ⁊ hen. quorlib.
xij. q. ij. Et dū dicit vltērius via
tercia de radicationē forme zē. est e/
gidij. q. ij. ⁊. q. ix. ¶ Sed veniēdo
ad q̄stionē dicit q̄ sic q̄ est augmē/
tabilis s̄m suā naturā. Sed an q̄/
stionis d̄terminationē ponā aliq̄s
p̄clusiones p̄tra ponētes oppi. p̄di
ctas. P̄ia cōclusio negatiua talis
est q̄ maioritas ⁊ minoritas exten/
sua subiecti vel forme vel vtriusq̄
non d̄r cā susceptionis magis ⁊ mi/
nus. nam aliter sequeretur q̄ hō ma/
gnus h̄ret charitates q̄ hō homo pu/
q̄ est falsum. Sda p̄clusio q̄ oppo/
sitiua ⁊ remotiua a suo p̄trario nō
est cā susceptionis maioris charita/
tis vel minoris. patet ex p̄se in be/
atis in patriā tū etiā q̄ in statu in/
nocētē s̄m magis ⁊ min⁹ fuisset. gra/
in diuersis vbi tū nullū fuisset p̄riū.
Tercia p̄clusio q̄ accessus ⁊ reces/
sus ad impositionē nōis non est cā
susceptionis magis ⁊ min⁹ hoc patet
nam nihil esset charitativū nec esset
in sūmo q̄ est falsum. Quarta con/
clusio q̄ charitas non suscipit ma/
gis ⁊ min⁹ s̄m d̄positionē in sub/
iecto nā si hoc esset verū cū in p̄nci/
pio charitas iam habeat d̄positionē
tunc in p̄ncipio charitatis esset to/
ta charitas q̄ est falsum. Quia cō/
clusio q̄ radicationē non est causa su/
sceptionis magis ⁊ min⁹ patet nā.
in q̄d atq̄ chustiao potest esse ma/
gis radicata q̄ in aliquo nouo. S;
multociens videmus maiores cha

mag
et n̄
sup
iam

Questio

III

ritatem in nouo xpiano q̄ in veteri. Sexta conclusio affirmatiua et vera q̄ causa suscipiendi magis et minus est latitudo graduū in ipsa charitate. Pro maiori declaratione tria videbunt. Primo si charitas q̄litas et sine augmentabilis s̄m sui quidditatem. Secundo posito q̄ sine augmentabiles per quē modū. Tercio si sine diminuibiles. Quantum ad primum dicitur q̄ charitas et qualitas non sunt augmentabiles s̄m sui quidditatem nā si sic sequeretur q̄ rō quidditatis nō consisteret in indiuisibilibus q̄ consistit teste aristotele. viij. metha. Quantum ad secundum dicitur q̄ charitas vel forma augmentatur per nouū gradū indiuiduales nam vel augetur per rationem formalem aut per naturā specificam aut per nouū gradū indiuiduales. Sed non per naturam nec per rationem formalem. de ratione formali patet nam aliter albedo quattuor graduum et albedo quinque graduum non haberent eandem rationem formalem quod est falsum. nec s̄m naturā specificā q̄ sequeretur q̄ calidū. iij. graduum et v. graduum vnū esset magis in specie q̄ aliud et sic oporteret dicere q̄ fiat per nouū gradum indiuiduale. Quā tum ad terciū pono quattuor conclusiones. Prima q̄ charitas infusa est diminuibilis pars q̄ est augmentabilis. nā augmentū fit dum aliquis recte et digne recipit ecclesie sacramenta. Tercia conclusio q̄ charitas infusa nunquā de facto diminuitur hoc patet nam si diminueretur de facto hoc esset peccatū mortale vel veniale non per mortale q̄

per illud totaliter tollitur charitas. Et nō diminuit sed tollit nec per peccatū veniale q̄ qui sunt in tali pos sunt h̄re charitatē. Tercia conclusio q̄ charitas acquisita diminuit per cessationē actuum suorum et hoc potest haberi ex ij. et iij. et bi. Quarta conclusio q̄ charitas acquisita diminuit per actuum suorum contrariorū frequentatiōem hoc potest haberi ex ij. et bi. Ad argu. in p̄ci. dico q̄ si adderetur aliqd q̄ esset pars quidditatis quidditati p̄existēt. mutaret speciem sicut si additur aliqd q̄ est pars numeri numero p̄existenti sed nō est sic in proposito nam gradus charitatis additur charitati non est nā esse pars quidditatis charitatis.

Ercia q̄stio

Decimoseptima distinctio nis ubi q̄ritur vtrū charitas augetur per extractionem potius noue de potētia ad actū vtrū sic nā si charitas intēditur q̄ mutatur et pars noua est h̄is de potētia p̄cedentis ad actum q̄ intēditur mutari includit. Ad oppositū nam s̄m boetii forma simplex subiectū eē nō p̄. S; ubi dicit magis vtrū dicitur tria h̄ magis est bene. q̄lib. v. q. ij. Etcludit q̄ fit augmentatio per extractionē graduū. S; ad quēmodum respondet doctor q̄ nō. nā si charitas augetur per extractionē vel educationem de potētia ad actū aut igitur extrahitur de potētia subiecti aut charitatis p̄existētis nō prius modo q̄ tūc esset forma naturaliseducta. Et sic forma naturalis q̄ est falsū et fide nec secundo modo q̄ forma charitatis p̄cedens et

Dist.

sequens sunt forme eiusdem rei igitur una non est principium materiale respectu alterius de qua educat. Sed de terminata ista quod esset quod si caritas est augmentabilis in infinitum. Et circa hoc sunt tria. Primo ponitur duo dicta. Secundo adducuntur conclusiones circa posita. Tercio dicuntur si intellectus diuinus producit caritatem in esse cognito. ¶ Quantū ad primum ponitur duo dicta primum quod caritas non est augmentabilis secundum presens eiusdem spiritus ratio in infinitum per nam omnis quantitas est terminabilis et proportionabilis et sic non potest ire in infinitum. Secundum dictum est quod est augmentabilis in infinitum secundum presens eiusdem proportionis partem nam per illas non fit maioratio vel diminutio. ¶ Quantū ad secundum articulum pono tres conclusiones. Prima quod caritas coniuncta non est augmentabilis in infinitum partem nam excederet aliam in qua existat cum alia non sit augmentabilis in infinitum. Secunda conclusio quod caritas separata est augmentabilis in infinitum patet quia data quocumque multitudine aliam rationaliū deus potest causare aliam et aliam caritatem in illis et sic in infinitum. Tercia conclusio quod caritas potest esse infinita actu vel potentia vel quod non actu sed bene potentia vel pro duabus conclusionibus predictis quod est augmentabilis in infinitum secundum presens eiusdem proportionis et non secundum presens eiusdem quantitatē. Alii dicunt et bene in his tribus conclusionibus quod cum alia rationalis sit finita in ea non potest dari caritas infinita sed bene finita in infinitum. ¶ Quantum ad tertium dicitur quod intellectus noster per

XIX

duo obiecta sua in esse cognito quod ostendit sic. Obiectum scibile est in potentia ut sciatur sicut rosa sed si intellectus non produceret obiectum suum in esse cognito non esset obiectum scibile in actu quia nunquam scitur nisi per intellectum et. Sed si hoc est dicendum de intellectu nostro ergo et de intellectu diuino. Ad arguendum in principio dicitur quod non sequitur caritas intenditur ergo caritas mutat nam solum subiectum mutatur.

Tercia decima

nam nonam distinctio nem queritur utrum personae diuinae sint aequales secundum magnitudinem videtur quod non quod secundum bylarium patet esse maior filio. Ad oppositum in symbolo athenarum in hac trinitate nihil maius aut minus. Ad quod dicitur quod sic nam etiam illud ostendit dicendo diuinae personae coeternae sibi sunt et coequales. Sed in hac questione quatuor videbuntur. Primo quod est fundamentum equalitatis tam primum quam remotum. Secundo si personae diuinae sunt aequales. Tercio si equalitas dicitur relationem positivam. Quarto si equalitas plurificatur in diuinis. ¶ Quantū ad primum dicitur quod personae distinguuntur relatione. v. merba. in relatione idem prout similitudinis et equalitatis. Et dicitur quod illa sunt eadem quorum substantia est una. Similia vero sunt quorum qualitas est una. Et sic dicemus quod fundamentum remotionis idem prout est substratio appropinquant vero fundamentum est

fundamentum equalitatis

Questio

vnitas substantie fundamentū vero remotū similitudinis est q̄litas 7 p̄p̄i quā est vnitas illi⁹ q̄litaris. Similiter remotū fundamentū equalitatis est q̄ritas p̄p̄inquit autē est vnitas illi⁹ q̄ritatis. Sed notandū q̄ q̄ritas ē duplex. f. q̄ritas mollis 7 q̄ritas virtutis. sic ponit pbs. ij. de genera/ tione. c. i. 7 Aug. v. de trini. c. viij. dicit q̄ in his que nō sūt mollema/ gna id ē est mel⁹ esse q̄ mai⁹ ēē. vñ licet in deo non ponat q̄ritas mol/ lis ponit tñ in deo q̄ritas virtutis sic probat pbs circa fines. viij. pbi. ¶ Quātū ad scōm dī q̄ p̄sone dī/ uine sūt equales s̄m magnitudinē virtutis parz nā magnitudo s̄rue nō sumit p cōparationē ad acci⁹ no/ riales ad intra. sed p cōpationes ad extra sed oēm s̄rue ad extra quā habet vna p̄sone habet 7 alia q̄ zē. ¶ Quātū ad terciū articulu⁹ dī q̄ equitas i voce ip̄ortat p̄uationē q̄ vtrūq̄. iij. merba. egle opponit p̄uari ne magno 7 p̄uo sed equitas iure i/ portat relationē posititiuā vel posititiuā q̄ illa relatio est posititiua q̄ im/ portat vel q̄ cōpetit deo rōe funda/ mēti posititiuā. s̄ equitas est h̄mōi p̄z minor. Nā s̄māmetūm equitatē est essentia vel perfectio attributalis 7 rōe fundamenti est infinitas q̄ est po/ sititiua. Quātū ad q̄rtū est itēno ri/ cardī q̄ equitas in diuinis nō pluri/ ficat. s̄ doctor tenet oppositū. Nāz fundamētū p̄lificationis 7 plurifican/ telationes. sed fundamēta sic pluri/ ficantur q̄ non sunt totaliter idem extra intellectū parer nam equali/ tas sumitur penes perfectiones at/

II

tributales p̄ta penes sapientiaz 7 iusticia 7 h̄mōi. Et iste perfectiōes attributales non sunt oīno eedē ex tra intellectū imo dicūt aliquo mō ex natura rei vt h̄r dī. r̄j. Ad ar. in prin. dicit q̄ accipit ibi maioritas pro p̄ncipalitate.

Ecūda que

stio decime none. distincti onis vbi querit vtrū vna p̄sone sic in alia p̄ circūincessionē videtur q̄ nō q̄ esset p̄fusio 7 esset cōtra atba/ na. neq̄ confundentes personas. ¶ Ad oppositū iob. r̄ij. ego in p̄e 7 pater in me est 7 magister addu/ cit auctoritates aug. ¶ In p̄mo ar. ponit oppi. ben. i summa q̄ aliqd est in alio dupl^r aut s̄m se totū aut s̄m partē. Et in rōe distinctiōis po/ nit oppi. egidij dicitis q̄ potētia p̄tinet ad oīpotentiā in patre non in filio. Et modicū añ solutionē arg. p̄ncipaliū dū dicit. Ex hoc apparet irrationabilitas illi⁹ dicit r̄ē. rangr s̄r guilhelmus var. in p̄feti dī. q. vnica. oppi. iij. ¶ Sed circa istā q̄ stionē aliqd est certū 7 aliqd est du/ biū. Certū est em̄ q̄ vna p̄sone est i alia sicut pater in auctoritate salua/ toris iob. r̄ij. Ego in p̄e. 7 p̄ aug. li. de fide ad pe. 7 p̄ phylariuz. iij. de trini. 7 p̄ ambro. in. ij. epla ad Co/ rinth. sicut allegat mgr in littera. ¶ Sed est dubiū de mō quo vna p̄sone est in alia. Et circa hoc sunt aliq̄ oppi. vna ben. vbi s̄. Et dīc q̄ vna p̄sone nō est in alia s̄m se to/ tam l̄z bñ s̄m p̄e q̄ s̄m essentia nā essentia est aliqd vtriusq̄ improbat

per a vna
vtrū p̄ m
aha

aliqd vtrū
alio dñ

oñe
in po/
d si in/
ecum
biecū
tur nī/
hoc est
o ergo
rgu. in
aritas
at naz

eci

inctio
rū per/
magni
hyla/
Ad op/
q̄. i bac
h. Ad
p̄feti
ne sibi
ac q̄one
est fun
imuz q̄
e diu. ne
litas dī
uaro si
uino.
q̄ p̄ba
ba. in te
nis. 7 q̄
eadē q̄/
ilia ve/
est vna.
entuz re
bstron/
nēuz est

q̄litas
p̄p̄one

Dist

Subsyte - qd sit XX

v. modus
aliquid quod
aliud

doctor. Est enim o p p i. doctor. q vna
p fona est in alia. Ad cuius evidentia
notandum est q aliquid couenit alicui
ro e p rta sicut ponit p h u s. v. p h i. q
homo sanat qz cor vel pectus sana
tur. Seco mo aliquid puenit alicui
roti ita q n o couenit alicui eius p r
p e i s e v t. h o i e m e s s e r i s i b i l e z b o c e s t
v e r u m i n o i b u s c o r p o r i b u s. E u t h r o
g e n i s. i. p r i u s d i s s i m i l i u s. T e r c i o
m o p u e n i t a l i q u d a l i c u i c o i s i c q c o
u e n i t c u i l i b e t e i p r i s i c u t p a r e t d e
i g n e z c o r p o r i b u s h o m o g e n e i s. N a
r o t u s i g n i s e s t c a l i d u s z q u e l i b z e i u s
p a r s e s t c a l i d a. ¶ S e d a n t e v e n i a
a d i n t e r t o n e p o n o q u a t u o r c o n c l u s i o
n e z n e g a t i u a s d e i d e a f f i r m a t i u a z.
¶ P r i m a c o n c l u s i o q i s t a c i r c u m i n c e s s i o
n o n e s t f o r m a l i t e r p e r d i u i n e e s s e n t i e
v n i t a t e s i c q v n a p f o n a s i t i n a l i a p
e s s e n t i a q e s t i n i s t a q e s t p s e i u s s i c
a u t a i n l a q u e o p e r p e d e z. E t r o e s t
q z i n p a t r e r o t u s f i l i u s z r o t u s i n v e r
b o p a t e r f m a m b r o. ¶ S e c u n d a c o n c l u
s i o q i s t a c i r c u m i n c e s s i o n o e f o r m a
l i t e r p e r p f o n a z i d e p r i t a t e z q z n o n
h a b e t d e p r i t a t e n u l l i n e s s e n t i a z i n
t e r e s s e n t i a l i a n o n p o n i t c i r c u m i n c e s
s i o l i c e t i n i l l a s i n t i d e m. ¶ T e r c i a
c o n c l u s i o q n o n e s t f o r m a l i t e r i s t a c i r
c u m i n c e s s i o p e r d i u i n a z p f o n a r u m i n
t i m i t a t e q z m a g i s i n t i m a s u n t e s s e n
t i a l i a s i b i i n u i c e z q u a p f o n e t n c i r
c u m i n c e s s i o n o p o n i t i n e i s. ¶ Q u a r
t a c o n c l u s i o q i s t a c i r c u m i n c e s s i o n o n
e s t f o r m a l i t e r p e r d i u i n a z p f o n a z
m u t u a o r i g i n e q z d a t o q s p u s s i c a n t
n o p c e d e r e t a f i l i o a d h u c n o n m i n
e s s e t c i r c u m i n c e s s i o n e i n a l i o. ¶ Q u i
n t a c o n c l u s i o z a f f i r m a t i u a a d p p o s i t u

q v n a p f o n a e s t i n a l i a n o s i c u t n a
t u r a i s u p p o s i t o n e c s i c f o r m a i m a
t e r i a s e d s i c u t s u b s i s t e s i n s u b s i s t e r e
r e a l i t e r d i s t i c t o p e r m u t u a p s e n t i a
l i t a r i s a s s i s t e n t i a. S u b s i s t e r e a u t e
i d e m e s t q i n c o i c a b i l i t e r p e r s e e s s e
p u e n i t p l o n e p r i m o s i c u t a g e r e i n
c r e a t u r v e l p d u c i p r i o p u e n i t r o t i
s u p p o s i t o q p b a t p a m b. i b y m. r o
t i i p b o p r z r o t i s p i e f i l i. P r e t e a
a u g. i l i. d f i d e a d p e t r u m i n q t p r v n i
t a t e n a t u r a l e r o t u s p a t e r e s t i f i l i o
z i n s p u s c o. E s t q u o q s s p u s s a n t
i n p r e z f i l i o n u l l q z e o r u z e s t e r
e r a q u e l i b e t i p s o r u p p r e r v n i t a t e d i
u i n e e s s e n t i e. E t d i c t d o c t o r q r a t i o
i s t u s i n s i s t e r e e s t e s s e n t i a z r e l a t i o
s i m u l q z s i c u t d i s t i n c t i o p f o n e n o n
f u n d a t s i m i l i t u d i n e p e r s e i t a e s s e n
t i a c u r e l a t i o n e e s t r o i s t i n e r i s t e n
t i e q u i s e s s e n t i a s i t p r i n c i p a l i s r o.
S e d h i c m o d u s e s s e n d i i n. p o s s e t r e
d u c i a d a l i q u e i l l o z m o d o z a r i s t o
t e l i s d r q n o n n a i n i l l i s e s t a l i q u a
d i s t i n c t i o i n n a t u r a v t p l a n e p o t e s t
v i d e r i. u i j. p h i. S e d h i c n o n e s t d i
s t i n c t i o i n n a t u r a. S e d q u i d a d e
c l a r a t q u o v n a p f o n a e s t i n a l i a p
e s s e n t i a z p p r i e t a t e n a m s u b s i s t e n s
e s t i n a l i o s u b s i s t e n t e p e r p a r t i a l i t a
t e m. S i c u t s i d u o c o r p o r a q e s s e n
t e n t i a l i t e r i d e i n e o d l o c o e e n t s i c v i d e
t u r q v n a p e r s o n a s i t i n a l i a. q u i a
v i r t u t e d i u i n a h o c p o t e s t f i e r i. A d
a r g u. i n p r i n c i. d i c i t u r q s i q u e l i b z
p e r s o n a e s s e t i n a l i a s i c u t p a r a c u
i u s e s s e t c o n f u s i o s e d n o n s i c s u n t p f o
n e i n s e i n u i c e m.

Irea vicesima distinctio q
r i s v r z t r e s p f o e s u n t e q l e l

z r e s p f o n e i g l e s p

p o n
m u l t a
p r i n t

In potentia videtur q non qz filius
 vt testatur ipse a seipso non potest
 facere quicq. Ad opositus testis
 Job. quicqd pater potest pr z fili
 similiter. Ad qstiones dñ q sic. Et
 demonstratur per aug. de si. ad pe.
 nam aug. loquens de tribus personis
 dicit nullus inqt horum alium p
 cedit eternitate aut supat potestare
 Et ideo circa hoc videbuntur tria.
 Prio ponetur distinctio de poten
 tia. Secdo videbit si persone sunt
 equales in potentia. Tercio ad qd
 se extendit illa potentia in qua sunt
 equales. ¶ Quantū ad primū arti.
 dicit pba. ix. metha. q potentia su
 mitur multipliciter. Nā prio est po
 tentia mathematica vt punctus est
 in potētia ad lineā. Secdo est potē
 tia logica. scz repugnātia termino
 rum. Tercio est potentia q est diffe
 rentia entis sicut ponit pba. iij. pbi.
 q ens diuisiuis per actū z potētiā
 Et isti tres modi non faciunt ad p
 positū. Quarto modo sumit potē
 tia pro principio z hoc dupliciter.
 quia vno modo sumit pro prin
 cipio passiuo et ista potētia non est
 ponēda in deo quia dicitur implecti
 onem. scdo modo sumitur potētia
 pro principio actiuo z de ista potē
 tia est hic sermo. ¶ Quantū ad se
 cundū arti. dicitur q in deo est po
 tentia actiua. scdo q in diuinis per
 sone sunt equales in ista potentia.
 primū patet nam potentia actiua
 dicit perfectionem et omnis perfe
 ctio attribuenda est deo. Et hoc po
 test haberi per cōmentatores. viij.
 metha. scdm patet per aug. li. iij. cō

tra maximū sicut etiam adducte
 magister in litera primo auctorita
 te saluatoris. Omnia inqt que pa
 tris mei sunt mea sunt q non esset
 verum nisi essent equales in poten
 tia. Nec conclusio potest confirmari
 sic pater generādo filiū cōmunicat
 filio quicqd habet pater relatiōes
 originis sed pater habet potētiā
 que non dicit actionem originis
 quia cōicat eam filio g. zc.
 Item sicut pater cōicat filio sapi
 entiam ita cōicat filio potētiā quia
 vtrūq. dicit perfectionē attributa
 lem sed pater cōicat filio omnem sa
 pientiam g cōicat ei omnipotētiā
 Quantum ad terciū arti. dicitur q
 correlatiū potētie actiue est pos
 sibile. possibile autē dicitur dupli
 citer vno mō vt opponit ei impos
 sibile Alio modo vt opponitur ei qd
 est necessariū potētia autē diuina
 non extendit se ad possibile primo
 mō quia isto mō possibile est deus
 esse tamē hoc non est terminus as
 licuius potētie actiue g oportet q
 ista potētia actiua aspiciat possi
 bile. scdo mō vt opponitur necessa
 rio ex se. Sed quicqd est in deo est
 ex se necessariū z quicqd est ex deo
 est possibile esse g potētia actiua in
 q psone diuine sunt equales se exē
 dit ad omne possibile esse z sic ad
 omne qd est extra deum. Sed po
 tentia generandi cadit sub omni
 potētia. Ad hoc dicit egidius li.
 j. distin. xx. q. ij. q potētia generā
 di cadit sub oipotētia patris z mō
 sub oipotētia filij. Sed o ppi. ē falla
 cō dico q potētia generādi n cadit

Potia
 multi
 pntur

796

potia
 gnandi

Dist.

sub oipotētia. q̄ sic pbat nam eadē
est oipotētia numero i patre ⁊ filio.
sed in filio nō est potētia generādi.
ergo potētia generādi nō cadit sub
oipotētia. ¶ Ad arg. in princi. dī
q̄ intelligit q̄ non potest quicq̄ fa
cere q̄ sit ptra voluntatē patris.

Ira distinctiōem. xxi. que
ritur veruz ista ppositio sic
vera solus pater est deus vi
detur q̄ sic nā hec est vera sol⁹ de⁹
est pater ḡ solus pater est deus aīis
pater per exponētes p̄na pbat q̄ cō/
uersiōe exclusiue. Ad oppositū est
aug. vi. de trini. in r̄sione ad p̄mū
arti. dū dī. Aliq̄ etiā distinguit p̄n/
cipalē ppositiōe q̄stiois q̄st ista. so
lus pater est deus possibīle sensuz
cōpositiōis falsum ⁊ sensū diuisiō/
nis verum. adducētes illud p̄stani
z. Et sumitur ex fratre guilhelmo
varrōis in. iij. suo dis. viij. q. vnta.
Et scrius bonauētura dubio. iij. līre
rali. iij. di. hui⁹ primi. Sed veniē/
do ad quēstiones dī q̄ non est vera
ut habet ab aug. vj. de trini. Sed
tria videbunt. P̄mo si vnū relatiū
est de p̄mario pceptu alteri⁹. Scōo
si dictio exclusiua addita vni rela/
tiuo excludit aliud. Tercio de p̄i/
cipali q̄sito. ¶ Quantū ad primuz
est intentio Egidiū li. j. di. xxi. dicie
q̄ vnū relatiū non est de p̄mario
pceptu alteri⁹. Sed scōario sed cō/
tra que sunt simul natura et simul
intellectu vnū est de p̄mario con/
ceptu alterius. Si relatiua sūt bu/
iusmodi p̄pbi in predicamentis
figur vnū relatiū est de p̄mario
conceptu alterius. ¶ Quantum ad

scōm dī q̄ licet vnū relatiū sit de
p̄mario pceptu alteri⁹ ad hec si dēto
exclusiua addit vni relatiuo exclu/
dit alterum nam vt dī sup vnū re/
latiū est de p̄mario pceptu alteri⁹
aliq̄nō vt idē s̄ vt aliō. ¶ Quantū
ad terciū arti. dī q̄ ista ppositio so/
lus pater est deus non est vera. Ad
cuius euidētiā p̄mitto tres regu/
las de exclusiuis dictionib⁹ ⁊ ex illi/
lis pbatit intentū triplr. P̄ia est
ista q̄ exclusiua affirmatiua infere
vles affirmatiua de fmīl trāpositiōe
Exēplū hui⁹ cū dī solus sores cur
rit infert istā omne currēs est sores.
Scōa regula q̄ exclusiua affirma/
tiua de p̄dicato finitro infert vnuer/
salem negatiua de p̄dicato infinito
Exēplū hui⁹ cum dicī solus soz/
tes currit infert istā null⁹ nō sores
currit vel istā null⁹ aliū a soze cur
rit. Tercia regula q̄ exclusiua affir/
matiua habet duas ppositiōes expo/
nētes quaz vna est affirmatiua ⁊
alia negatiua. Et vbi aliqua illarū
exponētū est falsa seqtur q̄ ex posi/
ta eius sit falsa. Tūc ex p̄ma regla
habet q̄ hec est falsa solus pater est
deus nam hec esset vera ois deus ē
pater qd nō est. Et scōa regla etiā
est falsa. i. solus pater est deus ḡ nul
lus aliū a p̄re est deus. sed hec est
falsa ḡ p̄ia. Ex tercia regula etia/
est falsa. i. solus pater est de⁹. Ex/
ponitur sic pater est deus ⁊ nullus
aliū a patre est deus. sed altera ex/
ponētū est falsa igit exclusiua fals/
a. Et sic cluditur istam esse falsā
solus pater ē deus. ¶ Ad ar. in p̄n.
dico q̄ exclusiua non pueritur. nō

Sol⁹ p̄
⁊ deus
v. c. v.

con
uero

Questio

III

philosophus nō dicit q̄ p̄uertatur
vel in illa cōmītra fallacia.

Irea vicesimāsecundā dī/
stinctionē querit. Verū de
sic notabilis ab hoīēviator
reali q̄ noīē p̄prio. videt q̄ sic. Nam
sicut deus intelligit ita p̄t a nobis
noīari. Sed intelligim⁹ eū in rōne
essentie. ergo sic possumus noīare.
Ad oppositū noīa p̄supponūt rem
sed rem ignoram⁹. ergo et nomen.
S; post argumēta pedis q̄stionis
collocat opi. doctoris solēnis i sum
ma. et dīc q̄ nō. quē improbat do/
ctor multipharie alibi. Et p̄p̄is di
ctis ben. Inq̄t em̄ inferius. dū tan
git quartā p̄t minoris cum arguit
q̄ repugnet dictis huīs alibi. put
cōcedit viatorē aliq̄ē p̄ceptū q̄ddi
tatiū posse habere de deo. Hoc h;
ben. in sum. ar. 2. 2. q. 12. et. 3. Itē
satis p̄p̄ie dū dicit doctor. Scdo
arguit sic. Obiectū p̄fectū p̄t facere
in intellectu rē. Et p̄t immediate si
essentia diuina fm̄ istū doctorē i in/
tellectu p̄prio nō p̄t causare nisi vni
cum p̄ceptū realē. hoc h; ben. q̄li.
f. q. i. et q̄li. 13. q. i. Et deinde rādīc
q̄stioni fm̄ mentē p̄p̄iā verū est q̄
vix p̄t repiri ista q̄o p̄pleta nisi com
pleat aut ex reportatorijs p̄senti/
bus aut aliūde. S; nota an̄ introi/
tū q̄stionis q̄ aliq̄ dicunt q̄ sunt
aliq̄ noīa essentialia et aliq̄ p̄sona/
lia aliq̄ notionalia. Essentialia vel
ro q̄ p̄ueniūt oībus vt cēntia. Per
sonalia vero q̄ p̄ueniūt p̄lone tm̄ vt
pater fili⁹. Notionalia vero q̄ p̄ue/
niunt actui vniuis p̄sone vt genera
tio. vel pluritudo sed nō oībus vt spi

ratio. Sed veniēdo ad q̄stionē dī
q̄ deus est notabilis a nobis Exo.
15. dī. Dñs vir pugnator omni p̄
tens nomē illi. Ben. dicit vbi sup.
q̄ diuina natura siue de⁹ a solo deo
p̄prio noīe noīari p̄t. S; scorus dī/
cit q̄ aliq̄d noīari p̄t ab aliq̄ dupli/
citer. Vel nomē ei imponendo. vel
noīe imposito vtendo. Et q̄dlibet
istorū modorū dī duplī. q̄ p̄t ali/
quis nomē imponere p̄fecte vel im
p̄fecte. p̄t quis vti nomē p̄fecte vel
imp̄fecte. Perfecte sicut homīes
vtunt quibusdā noībus vt homo
dicit ab hūanitate. Imp̄fecte sicut
si dicit p̄ratz rīdet. Scdo dicit q̄
aliq̄s p̄t vti aliquo noīe q̄druplī.
Primo vti aliquo noīe vt est res
talis vt dictū est de boīe. Secūdo
vtitur aliquis noīe p̄ signo ad pla/
citum nō habere cōceptum signati
Sed em̄ scit q̄ est nomē significa/
tum. sicut si aliquis latinus noīaret
greco hō. Tercio vtitur aliq̄s no/
mine p̄ signo habēdo cōceptum si/
gnati tm̄ in vniuersali. vt q̄ homo
est substantia vel aīal. Quarto vti/
aliquis noīe p̄ signo expressiuo cō/
ceptus distincte et in p̄culari. Ad
p̄positum dicit q̄ tribo p̄imis mo/
dis q̄ deus est notabilis a nobis
quarto mō non. Et ratio istorū sic
potest p̄bari Nam sicut de deo pos
sumus habere tres cōceptus quid/
ditatiuos. sic possum⁹ fm̄ illos sibi
trīa imponere noīa. Nam p̄ possum⁹ di/
cere q̄ est ens substantia spiritus et
sicut quidditatiū speciuocū habe/
re nō possumus. nec nomen p̄p̄iū
et speciale imponere possumus. Et

noīari
aliq̄d p̄
dñz

noīe vti

noīa p̄
deō imponi

cōmū
uocō

Pro^a Dist.

intencio

XXIII

sic dicendum est de nominibus dei. applica. Ad argu. in pn. parz p pdi tra in questione.

Irea vicesimatercia distin-
ctione qrit verū psona sim
q dicit aliquid cōe patri z
filio z spū sctō. dicat pēcipue aliqd
scōe intenciois. videt q sic. naz indi-
uiduū est nomē scōe intenciois ergo
psona cōsequētia tenet cū habeat eā
dem rōm. Ad oppositū est ricard^o
iij. de trin. in pnci. solutiois ponit
oppi. egidij dicētis. q b nomē pso-
nam tm dicit scōam intencioē. Itē
est intencio varrois li. j. q psona est
nomē scōe intenciois. Sed veniēdo
ad qstionē intencio est scōi. q psoa
est nomē pme intenciois. z pbat sic.
scōa intencio non est termin⁹ realis
pductionis sed psona est terminus
realis pductionis. f. psona filij. er/
go zc. Itē scōa intencio non adoraf
sed psona adoratur g zc. Item tri-
nitas non cōsistit in conceptibus. s3
trinitas cōsistit in psonis. g psona
non est cōceptus vel scōa intencio.
Item diuino exprimit illud q est
esse rei cui⁹ est sed diuio psonē expri-
mit primā intencioē g nomē psonē
ē nomē pme intenciois. mior parz per
ricardū. iij. de trin. dicentē psona
est intellectūalis nature indiuidua
subsistentia. tm scōa intencio dicit re-
lationē rōnis. sed psona non dicit re-
lationē rōnis. Item psona est obie-
iectū fructiois sed nulla intencio se-
cunda est obieiectū fructiois g psona
non est scōa intencio. Aliq dicit q
psona pōt accipi duplr vel pro illo
cui nomē imponit z sic tenet scōus

q est pta intencio. Alio mō accipit
pro illo noie q imponit vel a q no-
men imponit z sic psona est nomē
scōe intenciois. Sed dicunt isti qd
est pma intencio. ad qd adducit aliis
quas cōclusōes. Pma cōclusio q p-
ma intencio non est actus intelligēdi
nā vna intencio pdicat de alia. Sed
non vnus actus intelligēdi pdicat
de alio. Scōa cōclusio q pma intē-
tio non est qd dicitur obiecti actua-
liter intellecta naz tunc sequerē q
homo non esset animal nisi quādo
actualiter intelligeret. Tercia cō-
clusio q qritas obiecti vt est in po-
tētia intelligibilis non est pma intē-
tio. Quarta cōclusio q pma intē-
tio est qd dicitur vnus cuiusq3 vt
habetur ab auic⁹. ij. metha. q equi-
uitas est tm equiuitas. Sed scōa
intencio ē qdā respect⁹ rōis fundatus
super primā fabricatas per actū in-
tellectus nostri. Et isti ponunt du-
as regulas. Prima q quando cur
q aliquid superius assignatur ali-
cui inferiori z est de essentia eius il-
lud superius est pma intencio. Se-
cunda regula q quando aliquid su-
perius assignatur alicui inferiori et
non predicatur de omnibus inferi-
oribus est secunda intencio. Circa
qd etiam notandum est q ista quat-
tuor se habent per ordinem et sunt
essentialiter ordinata. scilicet perso-
na suppositum singulare z indiui-
duum. nam sequitur est persona er-
go suppositum et non e contra. nā
asinus est suppositum sed non per-
sona. Et ad suppositū sequitur sin-
gulare et non e contra. nam lapis ē

Psona

Psona
Suppositum
Singulare
Indiuiduum

de. nro in diuinit
Questio III

singularis sed non suppositū. Ad
 singulare sequitur individuum et nō
 e contra. Nam albedo est individu-
 um sed non singulare. Sed frāctio
 dicit de scōis intentionibus q̄ secl
 de intentiones sunt aptitudines q̄
 conueniunt ipsis quid dicitur vlt
 primis intentionibus in esse quid
 dicitur sicut aptitudo communi-
 cata pluribus indiuid nō adueni-
 ens humanitati ē ratio speciei et sic
 de genere. Ad argumentū in prin-
 cipio negatur q̄ individuum et per-
 sona sint eiusdem rationis. Immo
 distinguitur et habent rationes di-
 stinctas.

Ita vice simam quantā di-
 stinctionem queritur verū
 in diuinis sit proprie nu-
 mer⁹. videtur q̄ non. quia scriptu/
 re ponunt in deo solitudinem: nāz
 dicitur tu deus solus. Ad opposi-
 tum vbi est trinitas ibi est numer⁹.
 in deo est trinitas ergo numerus.
 In hac distinctione non sunt oppo-
 debuntur. Primo verum numer⁹
 sit ens reale vel rationis. Secūdo
 si est forma absoluta vel respectiva
 Tercio ponuntur aliquę conclusi-
 ones. Quarto dicam ad punctum
 questionis. ¶ Quantum ad primū
 articulum dicit sanctus doctor q̄
 est ens rationis. nam non est circū
 scripto intellectu. itē. pbi. Sed cir-
 ca hoc dicitur s̄m Scotūz et seq̄es
 q̄ numerus quantum ad esse ma-
 teriale est ens reale. sed quantum ad
 esse formale est ab anima vel aliter
 q̄ numer⁹ pro numerato est preter

animāz pro numero numerante vlt
 quo numeramus id est ab anima.
 nam. itē. pbi. anima est numerans
 ¶ Quantum ad secundum articu-
 lum dicitur q̄ est forma respectiva
 sumendo pro illo a quo nomen im-
 ponitur. sed sumendo numerum p
 illo cui nomen imponitur. id est p
 rebus numeratis est forma absolu-
 ta et sic potest teneri vtrāq̄ opinio
 ¶ Quantum ad tertium dicuntur
 aliquę conclusiones. Prima q̄ nu-
 merus vlt est forma respectiva est re-
 spectus intransitus adueniens q̄ p
 dicat presentis extremis. Secūda
 conclusio q̄ potest esse in genere. et
 in quolibet genere pater. quia dicā
 decem sbe. decem quantitates decem re-
 lationes vel paternitates. Tercia cō-
 clusio q̄ numerus pōt esse transcen-
 dens quia competit transcendētib⁹.
 Quarta q̄ numerus potest causari
 ex diuisione continui. Ita conclusio
 q̄ numerus est in ipso continuo in
 potentia et per diuisionē fit in actu
 Septa conclusio q̄ numerus non
 solum causatur ex diuisione conti-
 nua. s; ex distinctione nā aliter nō
 esset numer⁹ in angelis cū angeli nō
 sint cōtinui tñ sunt nouē chorū an-
 gelorum videbitur in scōo. Septi-
 ma conclusio q̄ fundamentū nu-
 meri non est idem cum numero nec
 numerus cum fundamento. Octa-
 ua cōclusio q̄ numer⁹ non p̄stui-
 tur ex vnitatibus cum numerus sit
 forma positiua et positiuum nō cō-
 stituitur pro parua tantū et ideo nu-
 mer⁹ non cōstituitur ex vnitatib⁹. itē.
 metha. et b materialit. Non q̄ p̄lo

hūc an in deo p̄uēt²

q̄ numeri formaliter est forma sim-
plex. Nam sex vel semel series. Et
si Aristo. dicat q̄ numeri est quā-
titas ex unitatibus aggregata. dici-
tur q̄ est diffinitio materialis. Quā-
tum ad quartū articulū et est rñsio
q̄stionis. Aliqui dicunt q̄ numeri
nō ponit̄ in diuinis. Nam nūs est
q̄ritas. quātitas est qd limitatū in
diuinis q̄ ponunt̄ sunt transcendē-
tia. igit̄ nō ponit̄ numeri. Sed mi-
bi videt̄ q̄ est numerus transcen-
dens. nam ibi ponunt̄ due emana-
tiones. scz generatio ⁊ spiratio acti-
ua. Itē q̄ Aristo. in p̄mo celi. dicit
numerū ternariū esse p̄fectū. q̄ res-
peritur in diuinis. Itē tres sunt qui
testimoniū dant in celo. pater. ver-
bum ⁊ spūs sanctus. et sic videt̄ q̄
ponit̄ numeri. ¶ Ad rationē in p̄-
cipio dicit̄ ponit̄ similitudinē scri-
ptura essentie vel substantie sed non
personarū.

Irea distinctionē. rty. q̄ri-
tur. Utrū p̄sona in diuinis
dicat substantiā vel relatio-
nem. videt̄ q̄ p̄sona dicatur ad se.
Nam fm̄ aug. 7. de tri. Persona
ita est ad se sicut deus. Ad o p̄posi-
tum est aug. sic inquit. Trinitas
diuina est personarū ad inuicē rela-
tiuarū. Ad questionē d̄z q̄ nec di-
cit substantiā nec relationē. et rō est
q̄ substantia nō plurificat nec nume-
ratur in diuinis. s̄z p̄sona numerat̄
⁊ plurificat. igit̄ nō dicit substantiā
Cōfirmat̄ p̄ Aug. 7. de tri. Nā tri-
nitas in diuinis est personarū ad se
inuicē ⁊ paratū. S̄z cū hoc ponūt̄
alique conclusiones. Prima q̄ rō

p̄sone vt p̄sona nō est p̄cise absolu-
ta. p̄z. Nā pater in diuinis d̄z ad fi-
lium ⁊ nō ecōtra. Scda p̄clo q̄ rō
p̄sone nō est p̄cise respectiua. p̄ter.
Nā q̄ in creaturis nō habēs patrē
nec matrē est p̄sona sed nō respecti-
ua vt sic. Tercia p̄clo q̄ rō p̄one n̄
est simul absoluta et respectiua. p̄z
Nā aliter oīs p̄sona. qd est salū.
cū pater in diuinis sit respectiū et
nō absolutū. Quarta p̄clo q̄ perso-
na abstrahit ab absoluto et respecti-
uo cū ens diuidat̄ p̄ absolutū et re-
spectiū. et aliq̄ sint absoluta vt po-
tentia. et alia respectiua vt filius. Et
quo habet̄ q̄ p̄sona in diuinis non
sit absoluta nec respectiua. Sed cū
hoc dicit̄ Tho. anglicus q̄ in diui-
nis est aliqd̄ indiuidū absolutum.
Et p̄bat sic. qd demonstrat̄ ad oīu-
lum vel p̄digitū est absolutū. s̄z de-
us demonstrat̄ sic. Nā dic̄ hic deus
Et sic est ei⁹ op̄i. q̄ in diuinis hic de-
sit indiuidū absolutū. S̄z adhuc
in hac materia ponunt̄ iste p̄clusio-
nes p̄ aliū modū a primis. Prima
q̄ p̄sona nō dicit̄ relatōz originis. cu-
ius rō est. Nulla relatio originis si-
ue p̄pria est cōis tribz. sed p̄sona est
nomē cōe tribz fm̄ Aug. 7. de tri.
c. 7. Si sunt inquit tres p̄sone cōe
est eis hoc q̄ est p̄sona. igit̄ persona
nō dicit̄ relatōz originis siue p̄pria.
Scda p̄clusio q̄ est p̄sona nō dicit̄
relationē cōmunem. qd p̄batur sic.
Ad quodcūq̄ relatiū dicit̄ur in-
scriptus ad idē d̄z relatiū superius li-
cet nō eque primo. Exemplum hu-
ius. Nam ad quodcūq̄ dicit̄ur du-
plum dimidiū. Ad idē dicit̄ mul-

persona
dicit

Questio

III

riplez dimidiū. sed pater dicit filij pa-
ter. igitur si psona dicit relatōez cō-
munē. tūc psona pīs dicitur psona
filij qd est falsum. Tercia conclusio ē
ista q psona nō dicit qdditatē. i. s.
substantia accipiēdo substantiā pro
eētia. Cuius rō est. quia substantia si
ue qdditas pro eētia accepta non
nūeratur vel multiplicat i deo. sed
psona nūeratur et multiplicat. ergo
zē. Igitur si psona nō dicit relatōez
propria vel cōem nec eētiam qd g
dicit. Et fm hoc dicitur due cōclu-
siones fm duas opiones. Thā si te/
neatur psonam dicere negatōez tūc
psona aliqd cōnotat. Et pmo illud
de deo dicit. i. pīm filiū et spm scm.
Scdario cōnotat relatōnes cōstitu-
tuas pīs et filij et spm scm. Et ter/
tio pnotat essentia. Si aut teneat a-
lia opinio. q psona dicat aliqd po-
sitū. tūc nō dicit nec substantiam nec
relatōem. sed abstrahit ab utroq. z
hec ē opinio scoti. Ad argumentū
in principio patet p ea que i lra dicit
Ira. vicesimā septā distin-
ctionē querit. Verū psonē
diuine cōstituatur in esse p
sonali p relatōnes originis. i. p res-
latiōnes pias. Videl q nō. fm ri-
chardū in definitōe psonē ponitur
substantia q videtur dicere aliqd ab-
solutū. Ad opōitū fm boetiū re-
latiō multiplicat trinitatē. sicut au-
gustinus. quicqd est ad se est oibus
cōe. In principio ponit opinio pro-
positū dicitur psonas diuinas se to-
tū distingui. Contra quā arguit do-
ctor. pīs mortuus z vltimo dicit.
Aliiter etiā arguit contra ipm. qd si

pī se totū zē. sē argumentū ben. p/
dicatōis. Post hoc ponitur opo-
cōis que dicit psonas diuinas rela-
tōibz constitui. Hāc sequitur scūs
tho. i. pte sum. q. xxxix. ar. ij. Et op-
posito in loco illo ē tercia opinio con-
cordans rōibz et auctoritatibz ad-
ductis. Contra scdaz ponit opinio di-
cens diuinas psonas cōstitui p abso-
luta. quā insequitur frater ioh. de rip-
pis in pmo suo. z q libe. p. vi. z p. v.
Et ibi roborat ne noua videat au-
toritate eiusdē antiq doctoris. scz
scī bonauē. vt iohes inuere videt
in principio suo dist. p. v. q. i. q. s.
venitēdo ad questionē fuit opinio ma-
gistri q psonē diuine scīpis cōstitu-
tur et distinguūtur. Et sic nō opor-
tet q̄rere quō cōstituātur z distiguā-
tur. improbat. Est alia opinio q pso-
nē cōstituūtur p mōs intrinsecos ab-
solutos. q̄modi sūt nobis incogni-
ti. Determinant aut nobis psonē in
diuinis p relatiuas proprietates. ita
q q̄si a priori p istas relatōes aliq-
liter cognoscim⁹ psonas. i. probatur
Est opinio doctoris z vera q psonē
cōstituūtur p proprietates relatiuas.
Et probat p auctoritates sanctorz
Primo auctoritate dyonisi q de di-
no. vbi dicit sic. Nō est credendum
vel cogitandū aliqd dicere de illa
sūma et ineffabili deitate. nisi qd p
sacram scripturā nobis est traditū
sed p sacram scripturā nusq̄z habe-
mus q psonē in diuinis cōstituant
per absoluta. sed bene p proprietates
relatiuas. Nam dicit in canonica
Johānis. Tres sunt q̄ testimoniū
dant in celo. scz pater z filius z spi-
s. iij

*Unitas
in deo*

ritus sanctus. Secunda est boech de trini. essentia trinet unitate relatio multiplicat trinitatem. Tercia est anst. de processu spiritus sancti ubi dicit q in diuinis est summa unitas ubi obuiat relatio opposita ratione sic aut persona constituit absolutum vel relatio si relatio habeo positum si absolutum vel eodem in q uenit cum alia persona vel alio non eodem qz p illud non distinguere ab alia persona ergo alio sed absolutum additum absoluto facit positionem et sic in deo esset positio. qd est sim. Et si querat quomodo eadem natura potest esse in pluribus supositis realiter distinctis. dicit q hoc est ppter infinitatem essentie et qz suposita sunt relatiua idem enim illuminationi potest esse fundamentum plurium relationum oppositorum. Si alias quereretur quomodo conditiones requiruntur ad hoc q relatio constituat personam dicit q tres. Prima q relatio sit insistens. i. intrans existens et non assistens. i. participans vel passiva. Secunda q ipsa proprietate sit subsistens et non inherens passiva. nam inherens est posterius et posterius non constituit prius. Tercia q illa proprietate sit propria et non communis. nam ratio formalis uniuscuiusque est propria illi cuius est. sed commune non potest esse proprium. ¶ Ad argumentum in principio dicit q licet in definitione personae ponatur suba q illa est notificatio et non diffinitio.

Secunda questio

vicesimiesepte distinctionis ubi querit verum relatio in creatura differat realiter a fundamento vide

tar q non aug. omne quod est ad aliud est aliud ab eo quod relatiue dicitur.

Ad oppositum est aug. qz si aliud pter illud ergo differt a seipso. Ad questionem dicit q sic. Sed circa hoc p maiori declaratione quatuor vides binis. Primo si in creaturis relatio est ens reale vel rationis. Secundo dicam ad punctum questionis. scilicet unum relatio creature sit idem suo fundamento. Tercio a quo effectiue causatur relatio in creaturis. Quarto p quem modum causatur relatio in creaturis. ¶ Quantū ad primum arti. dicit q relatio in creaturis est ens reale et ratio est qz potest apprehendi p sensum. nam visus potest iudicare qz bec albedo est similis illi. similis modo est relatio qd est contra aureolam q dicit q relatio est ens rationis. ¶ Quantū ad secundum verum relatio in creatura differat realiter a fundamento est opi. hein. q non eo q aduenit alicui sine sue mutatione improbat. Et est opi. doctoris q relatio differt realiter a fundamento. nam illa q ita se habet q unum potest produci si ne alio illa distinguatur realiter. sed sic est relatio ut si deus crearet unam solum albedinem nulli esset similis. et sic fundamentum esset sine relatione. falsum formali. Ex quo pono aliquas conclusiones. Prima q non est impossibile deo separare relationem a fundamento cum existentia eiusdem spiritus de illis relationibus in quibus non est illis de pendentia ad fundamentum qn deo potest supplere vicem terminantis sine imperfectione. Nam de alijs. i. de pendentia creature ad deum est aliud. Nam in istis si deus supplet

*De itagm
in acat*

Questio

ret vicem dependentie esse imperfectionis que dea non est attribuenda. Secunda conclusio quod possibile est relationes actualiter separari a fundamento. Ita conclusio patet quia quod distinguunt essentialiter mutuo sunt separabilia ut se habent relatio et fundamentum. quod essentialiter distinguant partem. quia fundamentum est unius predicamenti et relatio alterius. Tercia conclusio est quod relatio potest esse actu sine extremis. Hoc etiam patet quia distinguunt realiter et si unum potest esse sine alio. Quarta conclusio quod extrema relationis possunt actualiter esse sine relatione. patet quia sunt absoluta et priora relatione. et sic deus potest facere sine relatione ut duo alba sine similitudine dico formaliter. Quinta conclusio quod unum correlativum potest actu existere sine alio. Et hoc patet quia distinguunt essentialiter. Et si diceret habere dependentiam mutuam. et sic unum ab alio non separabit. Contra quia unum non dependet ab alio ratione a causa intrinseca sed extrinseca. Sed potest supplere causalitatem extrinsecam igitur. Et sic deus potest supplere terminum paternitatis et filiationis licet non filiationem secundum similitudinem secundum quam formaliter dicitur salvus quia illud esset imperfectionis. Sed supplere vicem terminationis per primam sequeret quod haberet novum quod est impossibile per secundam. Quantum ad tertium articulum. scilicet a quo effective causetur relatio aliqui dicunt quod causata generante fundamentum relationis ut similitudo mea a generante albedine meam improbat.

III

Est alius modus quod generatur a fundamento opposito ad quod terminatur sicut similitudo mea est effectus a generante albedine tuam ad quam similitudo mea terminatur. Et hanc opinionem tenent communiter sequaces scoti. Quantum ad 4. articulum per quem modum causatur relatio in creaturis ponuntur quatuor conclusiones. Prima quod relatio in creaturis potest causari per actionem et passionem. Nam per illam aliquam formam imprimi. Secunda conclusio quod relatio potest causari successus siue partem per partem. h. per partem. Nam relatio potest causari per motum. Tercia conclusio quod relatio causatur per mutationem partem. Nam si causatur per motum igitur per mutationem. Quarta conclusio quod relatio secundum aliquos potest causari per gradus. Nam potest intendi et remitti et fieri magis sile vel minus sile per susceptionem vel abstractionem graduum. Ad argumentum in principio patet per ea que sunt dicta.

Arca distin

ctionem vicissimam septi

ma queritur utrum verbum mentalis create sit intellectus actualis videtur quod non. Nam augustinus dicit vox vehiculum est verbi mentalis non autem signum intelligendi actus sed rei. Ad oppositum est augustinus ibidem quod verbum est cognitio ipsa huius questionis. Respondit heinrich quod dicitur. q. s. in summa quod verbum est intellectus declarativa. In hac questione oportet videre si verbum quod forma sonat. id est verbum sensibile significat

quo efficitur relatio

144

principālī conceptū mētīs vel rem
ad extra. Secūdo dicit ad q̄stionē
De primo s̄ q̄tuoꝝ modī dicēdi.
Unus q̄ s̄būm sensibile p̄cipali
ter significat mētīs p̄ceptū. q̄a p̄b̄s
in .i. periar. dicit. q̄ voces s̄t signa
eāꝝ que sunt in aīa passionū. Itē
aug. in ench. dicit q̄ nōia sunt im
posita ad significandū compōnes
eōꝝ. Itē verbū sensibile significat
illud in quo est vez v̄l falsus ⁊ sic
tellectū. Alia op̄o q̄ s̄būm sensi
bile p̄cipaliter fcat rem ad extra.
al's nulla esset p̄pō vera. Alia o
p̄inio. q̄ s̄būm h̄z duplicē habitū
dīnez. ⁊ vnam ad p̄ferentem. Alia
ad audientē respectu p̄ferētis signi
ficat mētīs conceptū respectu au
dientis significat rē extra. Quarta
op̄o. q̄ s̄būm sensibile duo fcat. s.
conceptū mētīs a quo emanat ⁊ h̄z
extra sup̄quā imponit ad f̄candū
tanq̄z obiectū. Sed veniendo ad
p̄ūctum q̄stionis. est op̄o ben. que
dicit vbi supra. q̄ s̄būm nō est noti
cia actualis. sed noticia declaratia.
Sed op̄o doctoris ē. q̄ s̄būm est
intellectio actualis Ad cuius euidē
tiam est sciendū. q̄ s̄būm ē verus in
telligendū product⁹ vel genitus a
memoria p̄fecta nō habens eē sine
actuali cognitōne rep̄tans secūda
p̄sonam in trīni. i. verbū dīuinum
Prima et secūda p̄dictio p̄z p̄ au
gustinū de trīni. ix. ca. vltimo. Ter
cia p̄dictio p̄z p̄ augustinū. xv. de
trīni. Quarta cōdictio p̄z p̄ eūde
s̄būm em̄ nōst ⁊ inq̄siuit p̄ aug. de
verbo dīuino. Ex his colligitur q̄
s̄būm spectat ad actum intelligen

tie. Sed intelligētia stricte sumen
do est intellect⁹ actualis vel actua
tus. Et obiectū cognitū est species
et s̄būm nec est spēs nec obiectum
ergo est intellectio actualis. Sed si
liquis diceret. si q̄ritur actualis nō
icia est s̄būm cū in patre sit. actua
lis noticia. ergo erit s̄būm Dicit q̄
sic est intelligendū. s̄būz est actua
lis intellectio que ē noticia genita.
Et p̄pter hoc in patre nō est for
malr vez. q̄ nō est i eo format⁹ no
ticia genita Notāduz āt. q̄ s̄būm
est duplex. scz perfectū et imperfectū
Imperfectum autē requirit actualem
ordinem inq̄sitionis. Perfectū au
tem verbū non. sed sufficit habitua
lis cognitio vel noticia eius que est
s̄būm. Ad argumentū in princī
pīo dicitur. q̄ est signum intelligē
di actus imēdiatē. rei p̄o mediatē

Ecūda quer

stio vltimese p̄se distī
ctionis. vbi q̄ritur vtrūz s̄būm in
dīuinis dicat p̄p̄iū p̄sone genite
In hac q̄stione idem ben. respōdit.
vbi supra q̄ sic. Im̄p̄m̄tur em̄ in i
psūm intellectum dispositū virtute
noticie simp̄l̄is. ⁊ sic dī noticia de
claratiua. Sed veniendo ad q̄stio
nem respōdetur affirmatīe. licz du
randus dicat oppositū. Et est eius
intentio scz durandū q̄ s̄būm non
dicat p̄sonaliter sed eēntialiter. S̄z
p̄tra durādū est aug. vij. de tri. q̄ dī
eo ē s̄bū q̄ fili⁹. s̄ fili⁹ ē q̄d p̄sonale
q̄ et s̄bū Et h̄ac op̄o tēz m̄ḡ in
ira. c. vi. ist⁹ diffictōis. Rōe argui
tur sic. q̄ de sua rōne imp̄tat rāōez

944 et abstractu d' s'iant
Questio III

Imaginis est psonale. sed verbū de
 sua ratōne imprat imaginē per au/
 gustinū vi. de trini. ca. vltimo. igit
 verbū est psonale. Item concretus
 et abstractū idem significant. Exē/
 plum pñitas significat relatōnem
 similiter pater significat relatōnem.
 Sed verbū et verberatio se habent
 sicut concretū et abstractū. ergo idē
 significant. sed pberatio significat
 relatōnem ergo a verbū. sed talis re/
 latio est psonalis. ergo verū dicit
 quid psonale

Tercia que

stio vbi querit. Quid
 verbū diuinū dicat re/
 spectum ad creaturā. Ad id q' ver/
 bum dicat respectum ad creaturas
 Aug. de trini. caplo vltimo dicit ver/
 bum est vis dei omnipotentis patris
 plena omī rebus viuētū. ar. di/
 cit respectum ad artificiatū. ergo p/
 bum ad creaturas. ¶ Ad oppositū
 est Augustin' vii. de trini. ca. iij. si/
 lius nō dicit respectū ad creaturas
 ergo nec verbū. quia eo pbum quo
 filius. Respōdit idem ben. in sum/
 ma dicendo q' sic. Hoc habito do/
 ctos noster arguit contra ben. in di/
 ctis pme et secū de questioib' et in/
 pta mente propria verbum diffinit
 Et qua definitōe aliqua infert cor/
 relaria vbi habitū est questione. pū/
 mo hui' distinctionis Sed hic pos/
 nit se tangit quodā qui posuerūt
 spm in mōis de se signere spe/
 ctem in intelligētia. Et est egidius
 quoli. iij. q. xij. xij. et xij. Infert si/
 militer q' verbū non est sps in in/
 telligētia. Item supflūū esset eum
 ponere sicut posuit Egidius q. iij.
 q. vi. Infert vltra q' obiectū spm
 est verbū sicut posuit frater petrus
 aureoli in pñci distinctione. Et fra/
 ter nicolaus boneti in principio sue
 metaphisice. et i. l. v. sue theologie
 Infert vltra q' verbū nō est termi/
 nus pductus p intellectū sicut pos/
 suit sanct' Tho. i. pte sum. q. xxiij.
 art. i. Et post mouet dubitatōnem
 Utrū qlibet intellectus sit verbum
 cui parti' negatiue. Den. respondit
 sed oportet q' sit declaratiua intelle/
 ctio q' verbū dicatur et habet ex q' li/
 bero. h. q. vi. Sed dimittēdo quid
 sit verbum post q' libiam definitum
 fuit in prima q'stione hui' pñtineci/
 onis ventēdo ad intentū q'stionis
 dico. q' verbū nō dicit respectū ad
 creaturas vt habet ab aug. vii. de
 trini. ca. iij. p idem q' pmo fili' nō
 dicit respectū ad creaturas. ergo ne/
 q' verbū. q's co verbū quo fili' vel
 aliter verbū dicitur duo vel noticiam
 expōsi ad exprimentē. vel declarati/
 ui ad declaratū. Primus respectus
 est realis et iste est pñs ad filiū. Ali/
 respectus declaratiui. et est respect/
 tōis siue ad patrē declaratiui si/
 ue ad creaturā declaratam fm aug.
 ix. de trini. ca. v. vbi vult q' verbum
 declarat se. Et idem. ca. xij. pater ē
 seipm pfectissime medicus. Hoc est p/
 seipm pfectissime declarans. Et q'
 bus auctoritatib' habetur q' idē po/
 test ad seipm referri vt declarāz de/
 claratum. et ita nō est relatio realis.
 quapropter si verbū diceret aliquo
 modo respectū ad creaturā illa eē

telligentia. Item supflūū esset eum
 ponere sicut posuit Egidius q. iij.
 q. vi. Infert vltra q' obiectū spm
 est verbū sicut posuit frater petrus
 aureoli in pñci distinctione. Et fra/
 ter nicolaus boneti in principio sue
 metaphisice. et i. l. v. sue theologie
 Infert vltra q' verbū nō est termi/
 nus pductus p intellectū sicut pos/
 suit sanct' Tho. i. pte sum. q. xxiij.
 art. i. Et post mouet dubitatōnem
 Utrū qlibet intellectus sit verbum
 cui parti' negatiue. Den. respondit
 sed oportet q' sit declaratiua intelle/
 ctio q' verbū dicatur et habet ex q' li/
 bero. h. q. vi. Sed dimittēdo quid
 sit verbum post q' libiam definitum
 fuit in prima q'stione hui' pñtineci/
 onis ventēdo ad intentū q'stionis
 dico. q' verbū nō dicit respectū ad
 creaturas vt habet ab aug. vii. de
 trini. ca. iij. p idem q' pmo fili' nō
 dicit respectū ad creaturas. ergo ne/
 q' verbū. q's co verbū quo fili' vel
 aliter verbū dicitur duo vel noticiam
 expōsi ad exprimentē. vel declarati/
 ui ad declaratū. Primus respectus
 est realis et iste est pñs ad filiū. Ali/
 respectus declaratiui. et est respect/
 tōis siue ad patrē declaratiui si/
 ue ad creaturā declaratam fm aug.
 ix. de trini. ca. v. vbi vult q' verbum
 declarat se. Et idem. ca. xij. pater ē
 seipm pfectissime medicus. Hoc est p/
 seipm pfectissime declarans. Et q'
 bus auctoritatib' habetur q' idē po/
 test ad seipm referri vt declarāz de/
 claratum. et ita nō est relatio realis.
 quapropter si verbū diceret aliquo
 modo respectū ad creaturā illa eē

2
 vñj dñi
 dñi

Distinctio

respectus rōnis et nō realia. Ad jar
gumentū in p̄ncipio dī q̄ ars com
munis est tribu licet appariet filio.

Ira distinctōem vicesimā
octauā querit. Utrū inge

nitū sit p̄teritas patris. vi
detur q̄ nō. Nul a p̄teritas forma
liter dicitur de eēntia. q̄a tūc ip̄a dī
stingueret. sed eēntia formalr est in
genita. ergo p̄teritas nō est alicui
p̄sone. ¶ Ad o p̄positū dicit aug. ad
odorosū. nō duos eē ingeni. os cir
ca fides dētermiat. In hac q̄stione
duos cōstituit articulos. Quoz se
cūdus est q̄uo ingeniū posset eē p̄
p̄teritas cū videatur negatōem im
porare. Cui dubio in p̄ncipio se
cūdi articuli inducit respōdens do
ctor sanctus deuotus Bonauē. ex pri
mo lib. dī. xxvij. et dī. xxvij. q. i. et
an dī. xij. q. iij. in solutōe p̄nci
palī. et dubio lrali. Dicit em̄ q̄ in
genitum nō dicit solā negatōem. sed
innotat fontalē plenitudinē vbi in
hoc frater in fratrē. et iōānes in iōā
nem. et subtilis in deuotum surgit.
¶ Sed veniendo ad q̄stionem hic
duo sunt videnda. Primo. q̄uo in
genitum p̄uenit patri. Secūdo. si ē
p̄p̄teritas patris. Sz pro declaratō
ne dico. q̄ ingeniū dī tripliciter.
Uno mō fm qd dicit negatōem ex
tra genus p̄dicamenti qd nō est in
aliquo nec p̄ generatōem nec p̄ sp̄
rationē nec p̄ aliquā productōes. et
sic ingeniū cōpe. it soli patri. Alio
mō dicit ingeniū prout dicit ne
gationē infra genus. i. fm q̄ negat
vñ modum p̄ducendi. que qdem
productio dī generatio. et sic sp̄s

XXVIII

sanctus pōr dīci ingeniū. quia nō
generatur. Tercio mō dicitur inge
nitum put dicit negatōem produ
ctōis in rōne terminī. p̄ducti tota
liter vt totalis aspiciet in p̄positū pu
ta incōicabilem subsistētiā. et sic eēn
tia pōr dīci ingeniū. Et sic respon
detur ad p̄mum articulū applica.
Quartū ad secūdum articulū si in
genitum est p̄teritas patris. est op
pinio doctoris dimissa op̄sone bo
nauēture supius notate. q̄ ingeni
tum sub propria ratōne vt dicit nō
esse ab alio est p̄teritas patris. et nō
oportet q̄ dicat dignitatē. suffi
ciē tamē libi q̄ nō dicat o p̄positum
scz indignitatē. vñ sicut relatōes
originis nō dicūt perfectōem. sim
pliciter nec imp̄fectōem. ita inas
cibilitas nō dicit dignitatē nec indi
gnitatē. Si autē dicas oīno tene
re. q̄ p̄teritas dicat dīgnitates. Rū
deo distinguēdo. q̄ dignitas est du
plex. scz p̄sonalis et absoluta. quap
pter licet ingeniū nō dicat digni
tatem absolutā. potest tamē conce
di q̄ dicat dignitatē p̄sonalem.
¶ Ad argumentū in p̄ncipio dī
citur. q̄ ingeniū est p̄ncipalr eēn
tie. secūdario est p̄sone patris

Ecūda qd

vicesimo octauē disti
ctōis vbi q̄ritur. vñ
inascebilitas sit cōstitutus patris.
Vt dē q̄ sic. Om̄e quod dē esse in
cōicabile p̄stituit. sed iste p̄uatōnes
dant esse incōicabile. ergo rē. ¶ Ad
op̄positū dicitur qd non ē ens non

Innascebilitas

Questio

constituit ens. sed hic non sunt entia
 22. Ad questionem 21. q. si filius con-
 stituitur filiatione. igitur pater consti-
 tuitur paternitate. et sic non inascibi-
 litate. Est in opinio aliqua que huius
 scriptis a nullo tenetur. q. inascibilis
 erat prietas constitutiva patris. **Sz**
 Scor^o tenetur oppositum. et arguitur sic
 rectoribus. primum suppositum divinum
 non potest constitui per illud quod dicitur
 uationem formaliter. sed inascibili-
 tas dicitur priuatio formaliter. ergo
 22. Maior pars. quia suppositum di-
 uinum constituitur per illud quod habet
 esse reale et dat esse reale. priuatio au-
 tem nullam realitatem dare potest. er-
 go 22. Item si illa persona constituitur
 tetur in esse personaliter per inascibili-
 tem. sequeretur quod esset magis necesse esse
 quod alie persone. sed hoc est inconueni-
 ens. ergo prima persona non constitui-
 tur per inascibilitatem. Maior. poterit
 quia ista prietas cum sit relatiua.
 habet per conexiorem esse cum alijs
 Item persone sunt eque perfecte in per-
 sonalitate. Sed filius et spiritus sanctus
 constituuntur per proprietates relatiuas
 ergo 22. Item inter personas diui-
 nas est essentialissima conexio. sed si
 per constitueretur per inascibilitatem
 non esset talis conexio inter personas
 cum magis sint conexa relatiua quam
 absoluta. igitur pater non constituitur per
 inascibilitatem quoniam priuatio non
 est de intrinseca ratione positum. sz
 per est positum inascibilitas priua-
 tiua. igitur pater non constituitur per in-
 nascibilitatem. Ad argumentum in
 principio negatur. q. iste priuatio
 debent esse inconcubile illud habet

III

a rationibus positio

Ercia questio

ubi queritur. An prima
 persona constituitur in se

personaliter aliqua relatione positina.
 ad secundam personam. Unde dicitur quod non
 quia prima persona. intelligitur in esse
 personaliter antequam generetur. cum agere sit
 suppositum. ergo per aliud erat constitu-
 ta. Ad oppositum prima persona non
 constituitur in esse personaliter deitate. quia
 non est inconcubile. nec spiratio actus
 quia deus est sibi filius. nec inascibili-
 tate ex ratione precedentis. quia aliqua relatione
 positina ad secundam personam diuisionis
 Primo soluendo ponitur opinio. Tho. 1.
 pre sum. q. xxxix. art. iij. affirmatiue
 ruitur. Sz distinguens de constitutis
 ut est proprietas et ut est relatio. Et dicitur quod
 ut prietas precedit generationem. sz ut re-
 latio sequitur. Secundo ponitur opinio de
 uoti doctoris distinguens de constitutis
 ut ut est relatio vel origo. Et dicitur quod ut
 origo constituitur. et hoc est in. i. dist. xvi.
 q. ij. Tercio ponitur opinio doctoris so-
 lenis in sum. 2. q. i. q. ix. et iij. disti-
 guens de generatione inquantum potestas
 lis. et inquantum aptitudinalis. In qua
 rum aptitudinalis constituit primam
 personam. Quarta opinio ponitur fra-
 tris iohannis de ripa. ex distinctio-
 nibus xxv. et xvi. ubi ponit
 primam personam constitui per ab-
 solutum et per relationem. Et ideo
 questionem negatiue respondet. Sed res-
 pondendo ad questionem. potest dici
 tamen tenendo communem viam sup-
 ponendo personas esse relatiuas quod pri-
 ma persona constituitur relatione positina

psa in
 personaliter
 quo constituitur

Distinctio

ad secundam. Sed in hoc est difficultas quomodo prima persona simul requiritur secundam. cum tamen prima precedat secundam. Ubi breuiter dico quod similitudo relatiuorum qua dicuntur esse simul natura est ista. Non potest esse sine iuicem sine contradictione si sunt relatiua mutua. nam una relatio non potest esse sine termino. quia si posset esse sine eo esset ens ad se pari ratione. nec relatio alia sibi correspondens potest esse sine termino isto. quia tunc esset a de se. ergo iste dicitur relationis quando sunt mutue non potest esse sine iuicem absque contradictione. Omne autem prius natura potest esse siue contradictione siue posteriori. ita quod si ponatur hoc esse sine illo non esset contradictio sicut patet per philosophum in meta physica. de prioribus. Et isto modo concedo primam personam et secundam non posse esse sine iuicem absque contradictione. et non est contradictio ab aliquo extrinseco. sed ex formalis ratione istarum personarum et non cum hoc stat positio et posterioritas originis quod una est ab alia. Et declarat primo. quia si socrates sit pater platonis socrates non intelligitur ut subiectum paternitatis sed sub paternitate. et plato intelligitur sub filiatione ista sunt simul natura quia sic intelliguntur ut correlatiua et non ut sic socrates est prior origine platone. quia sic intelligitur sub paternitate que est formaliter prior origine. ergo videtur eodem modo quo aliquid est prius origine in creaturis. est etiam si mul natura eodem modo quo similitudo nature requiritur ad correlatiua hoc etiam persuadetur in creaturis. quia po-

XXXII

nitias nature uno modo est positio secundum perfectionem. ita quod priora dicuntur perfectiora secundum naturam ipsam. meta. Nunc autem cum similitudine correlatiuorum secundum naturam videtur posse stare positio secundum perfectionem in uno respectu alterius. quia si genus relationis diuiditur per proprias differentias oppositas sicut alia genera una differentia diuisiua est et dignior et altera indignior. et per consequens species constituta minus nobili differentia erit minus nobilis. Et tamen dicitur species constituta ex duobus differentibus oppositis potest referri sibi iuicem. quia omnis relatio disqui panie est ad aliquid alterius species. ergo relationem sibi correspondentem altera potest esse prior. id est perfectior alia. et tamen simul natura quantum ad hoc quod est non potest esse sine iuicem. igitur multo magis videtur quod etiam positio originis. quia secundum unum extremum in natura non excedit aliud extremum si est aliquid modo aliud possit stare cum illa similitudine correlatiuorum. Ad hoc etiam adducitur autem. vi. meta. ubi dicitur vellet quod causa in quantum est prior sit causa in quantum causatum. et tamen causa in quantum est simul illa similitudine requisita ad correlatiua. Ista tamen prioritas nature que est causa ad causatum videtur magis repugnare si mul tate nature correlatiuorum quam positio originis tamen. tunc videtur prima persona constituta in esse per relationem positiuam ad secundam personam. et contra. Et impossibile est esse sine iuicem. et tamen ipsa prima persona constituta in tali esse est ex qua origo nata est secunda. Et ista prioritas

positio
hic

Questio

II

originis non repugnat simultati re-
lationum. et est vera opi. Scoti.
¶ Ad ar. in pñci. dñ q pñci pñona
pñtelligit origine non tñ natura.
¶ Ircā vñcēsimā nonā distin-
ctiōē qñt vñtū pñcipium
vñno mō dicat de pñcipio
sumpto pñsonaliter ⁊ essentialiter.
vñ q non. nāz si pñcipiū esset vñi-
rōnis hoc mō implicat sūpto ⁊ pñ-
cipiata essent eiūsdē rōnis hoc ē fal-
sum qz nec fili⁹ nec spūscūsus pñci-
piantur. ¶ Ad oppositū de⁹ est ge-
nerans vel spirās q pñcipiās. Cū-
ca istā qñtione ponetur aliq pñclusio-
nes fm qñs poterit videri clare que-
stio. Prima cōclusio q in deo est
vere rō pñcipi q pñcipiatur sic vñbi est
vera pñductio ibi est pñcipium. sed
inter pñsonas diuinas est vera pñdu-
ctio q vere pñcipiū. maior pñ. ⁊ mi-
nor tenet vñ demonstrare sūt dist. vñ.
Scda pñclusio q in deo nō est pñ-
cipiū sub rōe causē cuius rō est ista
Causa est ad quā sequit effectus in
diuersitate nature sed in diuinis nō
est diuersitas nature qz eadē est es-
sentia numero in trib⁹ pñsonis qñō
est ibi pñcipium sub rōne causē.
Tercia cōclusio q pñsone diuine p
cōparationē ad creaturā sunt pñ-
cipiū ⁊ causa qz vñbi est effect⁹ cū di-
uersitate nature ibi est pñcipium ⁊
causa sed creature sūt effect⁹ dei cū
diuersitate nature qz creaturariis nō
cōmunicatur diuina natura igit re-
spectu creaturariū pñsone sunt pñ-
cipium ⁊ causa. Quarta cōclusio
q pñcipiū dictū de pñcipio ad in-
tra ⁊ de pñcipio ad extra. non dicat

tur vñsuoce qz entī reali ⁊ entī ra-
tionis nihil est commune vñiūo-
cum sed pñcipium ad intra dicit
relationē reale pñcipiū aut ad ex-
tra dicit relationem rōnis vñ per
pñcipium accipit habitudo igit
pñcipiū nō dicat vñiūoce de eis
minor quia dei ad creaturā nō est
relatio realis. Quinta conclusio q
pñcipiū dictū de pñcipio ad in-
tra respectu generatōis fili⁹ ⁊ de pñ-
cipio ad intra respectu spiratōis spi-
ritus sūt dicat vñiūoce q pñcipiatur sic
Ratio neutra respectu aliquozum
essentialiter inclusa in eis dicat vñi-
uoce de eis sed pñcipiū est huius-
modi vñ dicat de pñcipio genera-
tionis ⁊ spiratōis qz potest esse cer-
ta certitudo de pñcipio vñ sic. igno-
rato vñtū sit hoc vñ illud pñcipiū
um igitur dñ vñiūoce de hoc ⁊ de il-
lo pñcipio. Et iste due pñclusōes
vñtīme sunt responsiue qñtionis vñ-
de intentione doctoris quē sequor
in hoc opere. ¶ Ad ar. in pñ. dicat
q non dicat pñcipiū eodē modo.

Ircā distinctionem tricesi-
mam querit simul doctor
duas qñtiones. Prima vñz
aliqua relatio dicatur de deo ex tē-
pore. Scda vñtū dei ad creaturā
possit esse aliqua relatio realis. vi-
detur q sic. quia creatura realit ori-
ginatur a deo ergo deus realiter o-
riginat creaturam originatio est re-
latio ergo rē. ¶ Ad oppositū tñc
deus mutaretur q est falsum. Dum
quarto argu. in fine qñtionis da-
tur quēdā responsio dicendo q nō
est verum nisi in agentib⁹ naturalib⁹

dei adcre
aturaz vñz
pñcē relatio

Relatio dei ad creaturam

Dist

XXX

Est opinio durandi in pñt. dis. pñe
qñt qñt rñdit. ben. qñt. q. i. di
stinguens de relatiōe in qñtū est apti/
tudinalis et pñalis pñs vel futura
Sed et etiā qñtioni rñdit idē qñt.
qñt. q. iij. Et vbi supra negatiō. qñt.
Deus non est ad aliud ordinat⁹. Et
ipso i vtraz qñne a doctore impro/
bato ponit opio fratr. guilhelmi et
ronis. li. i. pñt. dis. q. vñca. Et in
qñt. dis. i. q. v. Et in. iij. in materia
eucharistia. qñne vñca in solutiōe
argumēti pñt pñcipal et tercū. Et
scñs tho. i. pte sum. q. xij. arti. vñ.
in solutiōe pñcipal rñtis dicūt hi
duo qñt. et relatiōe qñt in creatura.
refertur ex tpe deus ad creaturā rñ/
dendo negatiue ad primā questio/
nem. Ad scđam qñtione rñdēt idē
duo. scñs tho. vbi supra. et guilbel/
mus frater varro. in pñt. dis. q. vñ/
ca negatiō. Et rō est. qñt. deus nō hēt
ordinē realē ad creaturā. Quibz im/
probat⁹ rñdit vñca qñt fm mēre
proptiā. Et post rñtione ad scđam.
obij cit cōtra se qñduplici argumen/
to In quoz scđo dicit. Itē si creatura
habeat et dñtatiō in qñtū habet
esse ex pñtū fm vñca positiōnem
Deest opio. ben. qñt. q. iij. i
fine. Et in solutiōe qñtū argumēti
pedis qñtione repetit solutiōnem
durandi dicētis qñt solū causa natu/
ralis refertur relatiōe reali ad suū ef/
fectum. qñt forma fm quā inclinari
ue agit inc. in a naturaliter ad pro/
ducendū effectum. hoc improbat do/
ctor. Sed veniendo ad qñtione di/
citur. qñt. deus nō habet relatiōez rea/
lem ad creaturā. Qñt probatur sic.

Relatio realis nō est sine depēden/
tia. sed deus nō dependet a creaturā/
ra. ergo nō habet relatiōem realem
ad creaturam. ¶ Quātiū ad istam
questiōem cōter. doctores concor/
dant in parte negatiua. Sed diuer/
sitas est in modo probādi. ideo di/
missis alioz probatiōibus doctoz
probat⁹ eū sic. In do iueniūtur duo
scñz qñt. est necesse esse. et qñt. est sūma
simplicitate simplex. Et quo argui/
tur sic. In eo qñt. est sūme necesse esse
nō ponitur aliqd qñt. nō ē necesse ēē.
sed deus est sūme necesse esse. ergo nō
est in deo aliqd qñt. nō ē sūme ne/
cesse esse. sed talis relatio que ēē dei
ad creaturam nō esset necesse ēē igit/
tur dei ad creaturam nō est relatio
realis. Probatio assumpti pro sy/
logismi. Relatio nō est plus ne/
cesse esse qñt. terminus. sed terminus
scñz creatura nō est necesse esse imo
possibilis esse. Et simplicitate dei
probatur sic. Quicqd est in deo est
idem qñt. deus. sed ista relatio si pos/
natur nō potest ēē idem qñt. deus. pa/
tet. quia cū ista relatio sit corruptibi/
lis. sequeretur qñt. deus etiā esset cor/
ruptibilis qñt. est falsum. Sed si qñt.
quereret. Vtrū noua relatio creatu/
re ad deum erigat nouam relatio/
nem dei ad creaturam. Ad qñt. dici/
tur. cum tribus cōclusionibus. Pri/
ma conclusio. qñt. creatura dñt nouo
refertur ad deum. Qñt. patet sic. vbi
nouū fundamentum. ibi noua rela/
tio positiō terminis. sed creature capi/
unt nouū esse fm nouū fundamen/
tum. alis nihil reale crearetur. et est
ibi terminus deus. et sic noua rela/

Questio

tio creature ad deum. Item creatio passiva de nouo est in creatura, sed creatio passiva dicitur relationem ad deum, igitur in creatura est noua relatio ad deum. Secunda conclusio, quod propter istam nouam relationem in creatura nulla noua relatio est in deo. Isti correspondens patet, quia vel illa relatio esset realis vel rationalis. Non realis, quia improbatum est supra. Nec rationalis, quia nullo intellectui existente creatura refertur ad deum, vel illa esset per actum intellectus diuini. Et hoc non, quia tunc intellectus diuinus mutaretur, quia non potest aliquid transire de nouo, contradictorio ad aliud sine mutatione. Sed creare et non creare sunt contradictoria, ergo deus non potest aliquid de nouo in se creare sine mutatione. Tercia conclusio, quod nouam relationem creature ad deum terminat deus sub ratione absoluti. Ad cuius declarationem notandum est, quod philosophus v. metaph. ponit tres modos relationis, scilicet modum numeri, modum potentie, et modum mensure. Et ponit differentiam in hoc quod in duobus primis modis est mutua relatio. In tertio autem modo non est mutua relatio, sicut patet de scientia et scibili, nam scientia dicitur ad scibile, sed non omne scibile dicitur ad scientiam. Exemplum de quadratura circuli, sed omnes relationes que sunt inter deum et creaturam sunt de tertio modo, ergo non est ibi mutua relatio ita quod creatura dicitur relative ad deum, sed non conuerso, quia propter deum

III

terminat illam relationem sub ratione absoluti. Et si aliquis dicat, Num quid deus est creator creature et refertur creator ad creaturam, et econtra, et sic dicunt quod creature ad deum est relatio realis dei ad creaturam est rationalis. Dico, quod ista est mens non stri doctoris cum qua concordat frater ciscus in eadem distinctione, quod omnes iste relationes saluantur per denominationem extrinsecam, dato quod ponerentur. Unde cum dico, Deus agit non significat aliquid formaliter in deo, sed quod est formaliter in creatura a quo deus denominatur de nouo agere per creationem, et sic de aliis. Et si dicatur, Tunc sequitur mutatio in deo qua transiit de nouo ad tale respectu dicitur quod nulla est mutatio ad ens rationis. Et si ponitur Multi sunt qui habent pro nihilo dicere et concedere tale ens rationis in deo, sicut compositum secundum rationem multi ponit. Ad argumentum in principio dicitur, quod omnia ista dicuntur de deo denominatione extrinseca.

Intra distin

ctionem tricesimam priam queritur. An idem prout similitudo et equalitas sint relationes reales in deo, videtur quod non, quia non est expressum de talibus relationibus in sacra scriptura, ergo non sunt ibi tales relationes communes patet per dyonisiu, quia nihil ostendendum quod non sit in sacra scriptura expressum. Ad oppositum bylarius de tri. ponit eas etc. In secundo

Idemitas
Similitudo
Equalitas

argu. dicit. Preterea forma eiusdē
nō enumerat nisi ppter materiā pba-
tiois forma separata a materia ha-
bet totam entitatem sue speciei p m
aliq̄s ē oppi. scilicet tbo. sūme. j. pte. q
vñ. arti. i. in solutiōe p̄cipali poni-
tur oppi. ben. quoli. v. q. i. dicentis
q̄ fundamētū equalitatis in diuīs
non est reale q̄ magnitudo transit
in essentia. Sed veniēdo ad q̄stio-
nem duo sunt videnda. Prīmū si
equalitas dicit relationē in creatu-
ris. Scdm si dicit relationē in di-
uinis. ¶ Quantū ad primum dicit
q̄ est relatio realis. r. pbat̄ sic. Il-
la est relatio realis q̄ manet omni
opere intellect⁹ circūscripto omni
opere intellect⁹ si essent due res eius-
dem q̄ntitatis essent equales igit̄ eq̄-
litas dicit relationē realē. Item qd
sensu p̄cipi est reale. q̄. de aīa. Sed
equalitas est h̄mōi in eodem. q̄. de
aīa. nam equalitas fūdas in q̄ntita-
te r. q̄ntitas est sensibile cōmune vbi
sup̄. Itē relatiōes primi modi sunt
reales sed eq̄litas est h̄mōi q̄ realis
¶ Quantū ad scdm articu. est cōis
oppi. antiq̄z q̄ eq̄litas non dicit re-
lationē realē in diuinis. It̄ est oppi.
scoti q̄ eq̄litas est relatio realis i di-
uinis siue inter p̄sonas diuinās. q̄
sic pbat̄. vbi sunt illa q̄ requirun-
tur ad relationē realē ibi est relatio
realis. S̄ equalitas inter p̄sonas
diuinās habet oīa q̄ requirunt̄ ad
relationē realē q̄ ipsa est realis. pba-
tio minoris. nam ad relationē rea-
lem tria requirunt̄. Pr̄o realis di-
stinctio extremorū ppter qd̄ eius-
dem ad se nō est relatio realis. Sed

cundo requirit̄ q̄ utrūq̄ extremorū
sit aliquid reale q̄ sem̄ p alterū con-
tradictoriū est nō ens licet aliq̄ di-
cant q̄ multo clens pōt dici relatio
realis realitate vni⁹ extremi. Ter-
cio requirit̄ q̄ habitudo exurgat
a natura fūdamēti. ideo dei ad crea-
turam non est relatio realis. It̄ om-
nes iste p̄ditiōes repiuntur inter p̄-
sonas diuinās vt sunt eq̄les. est em̄
in eis realis distinctio. et quelibet
istaz p̄sonaz est aliq̄d reale. illa eti-
am habitudo exurgit ex natura fū-
damēti. scz ex infinitate virtutis igit̄
ibi sunt oīa q̄ requirunt̄ ad relatio-
nem realem. Item si equalitas nō
esset relatio realis in diuinis h̄ ma-
xime esset ppter vnitatē fundamēti
sed non obstatē vnitatē fūdamēti
aliq̄ relatio est realis q̄ eq̄litas in p̄-
posito est relatio realis. pbat̄io mi-
noris. nam relatiōes originis sunt
vere reales et tñ hñt pen⁹ id fun-
damētū numero. Preterea si deus
duas res essentialr̄ distinctas forma-
maret ea dē q̄ntitate inter eas vere ef-
set relatio realis q̄ eodem modo in-
pposito q̄uis p̄sone sint realiter di-
stincte q̄ tñ habet eandē magnitu-
dinē virtutis vere inter eas est eq̄li-
tas q̄ est relatio realis. ¶ Ad argu.
in p̄ci. dī q̄ in sacra scriptura repi-
untur r. si nō explicate tñ implicite.

Ira distinctiōe tricesimā
scdm simul mouet duas
q̄stiones. Prima utrū p̄s
r. fili⁹ diligat se spūscō. videt̄ q̄ nō
q̄ pater diligit se amore qui est for-
malis in eo sed spūscō nō est for-
maliter in patre q̄ rē. Ad oppositū

ad vñ
q̄stio
scoti
vñ
req̄. sc̄t

De dilige

Dilectio

Questio

III

est richardus in soluendo ista qñe
ponit ser op. quaz sexta est sua. p/
ma est ingri fia z ista qñe repñt
tis difficile. ideo eam in soluta relin
quit. Secūda est negatiū ipam p/
pōem qñis. Et dicit esse retracta
tā ab aug. in soliloqō. vbi retractat
istam. pñ est sapiens sapia genita.
Tercia est symonis decorāquo di/
centia q pñ z filius diligit se spū/
sancto sicut signō q ipse signū ē di
lectionis ipōz. Quarta est fr̄is a/
lerā. de ales dicentis. i. pñsūme q
pñ z filius diligit se spūscro appo/
pare q amor a pñpñat spūscro.
Quinta ē opī. sancti doctoris. i. p/
te. q. 36. arti. 2. q pñ z fili⁹ diligit se
spūscro isto mō vt iste ablatūs spū
scro struat in rōne effectus forma
lis. Et post has opī. determinat q
stionē fm mentē pñiam distingue
do de dicere iux mentē pñiam. Et
quaduplicat dicere accepto mouet
vtz declarare formalr. omē decla
rabile sit pñiuz verbī z ponit opī.
hein. quod. 2. q. 6. dicentis q sic.

Sed veniēdo ad qñem z docto
ris inreñtionē d. co q in diuinis sūt
aliqua pure essentialia aliq pure no
tionalia. z aliq mediō mō se hñtia.

Est notandū q in diuinis dice/
re pñt multiplici accipi pmo mō pu
re essentialr z sic idē est q intellige
re. Secundo mō pure notionalr z
sic idē est q generare. De pmo pñz
p an̄. morologion. 64. z sic nō lo
quit aug. quia fm ipm pñ z fili⁹ z
spūsanctus sunt vnū dices z quel
bet pñona dicit formalr z nlla alia
ablatiue. Desco dicit significare

illam relationē originis q est genit/
ri ad gignentē. Et hoc mō solus pñ
nō qdem verbo sed verbū. Et hoc
mō loquit aug. 6. d. trini. z. rj. q sō
lū pñ dicit filio in quo oia disponente
Tercio mō pñ significare ista hñtu
dñe rōnis q ē declarare pur dclara
re. uenit alicui formalr. z sic pñbū
dicit oia declarabilia in seipō formalr.
Et de hoc loquit aug. 7. de trini. c.
v. Sicut hñ verbū nrm corpale erit
rñ si totū est z seipm ostendit z illō
de quo loquimur qñto magis pñbū
dei p qd facta sunt oia z sic est essen
tiale z a pñpñat vni pñone. Nam
qñlibet pñone declarat sua intelligi
bilia que in ipsa sunt. appropriant
aūr filio. Quarto mō significare pñ
ista eandē habitudinē pur alicui cō
uenit nō formalr hñ pñcipiatue. z hñ
mō dicit de pñe q dicit pñbō. z isto
mō loquit aug. 7. de trini. c. 2. q pñ
dicit verbo. Et hoc mō. xv. de tri.
q pñ seipm dicens genuit filiū sibi
equale vbi accipit dicere p pñcipia
tue declarare licz nō addat ibi illō
pñcipiū quo pñ dicit. Et sic pñcipa
le eius significatū est essentialē. nō
cat rñ notionale tunc ista pñō ē flā.
pñ dicit verbo siue accipit pure eēn
tialiter siue pure notionaliter. Sz
si accipit pñm isto mō z pñm illo ē
vera sub hoc sensu. Pater dicit ver
bo. i. pducit verbū in quo repñtat
se. ¶ Ad pñpñatū applicando sicut
dictū est de dicere. ita accipit de di/
ligere q pñt siue diligere pure essen
tialr. z sic pñō est flā sicut esset falsū
dicere pñ dicit verbo dare intelligi
q verbū esset ratio pducendū seipm.

et quod spiritus sanctus esset ratio, producen-
di se ut amorem spiritali. Si autem
accipiat ultimo modo inquit per di-
ligere dat intelligi habitudo origi-
nis et habitudo quedam innotata tunc
est vera in isto sensu, vel sub isto sen-
su, pater et filius diligunt se spiritu
id est produciunt spiritum sanctum habentes
habitudinem ad patrem et filium, alij di-
cunt quod pater et filius diligunt se spiritu
sancto, id est dilectione que appropri-
atur spiritui. Ad argumentum in
principio patet per ultima verba que-
stionis.

Ecūda que

Ratio tricesime sexte de distin-
ctionis ubi querit utrum pater sit sa-
piens sapientia genita, videtur quod sic,
nam aug. vii. de trini. hoc videtur di-
cere. scilicet quod pater est sapiens sapientia
que genuit. ¶ Ad oppositum est aug.
vii. de trini. quod expresse dicit quod non sit
verum. In hac questione non sunt opi-
niones primo dicent aliqui. Secun-
do dicent ad questionem. ¶ Quartum ad
primum est notandum quod sicut in intel-
lectu creato memoria gignit noti-
tiam actualem quam noticia habet dupli-
cem relationem ad memoriam unam pro-
duci ad producentem aliam declarantem
ad declaratum per eo quod declarat obie-
ctum latens in memoria, ita verbum
divinum expressum a patre habet unam
relationem originis ad patrem quia
generatur ab illo et habet aliam relatio-
nem declarativam quia declaratur eum
a quo est et se et creaturas ut autem de-
clarat se non dicit relationem realem quia
eiusdem ad se non est relatio realis ve-

distinctio realis que reperitur in rela-
tionibus realibus. Secundo ut de-
clarat creaturas non dicit relationem
realem quia dei ad creaturas non est
relatio realis, ut in xxx. dist. dicitur
et. Secundo notandum quod sic noticia geni-
ta declarat obiectum latens in memo-
ria sic et produciens noticiam genitam
etiam declarat aliter tamen et aliter
quia noticia genita declarat forma-
liter produciens noticiam declarat ineffe-
ctive. Exemplum huius speculi rep-
sentat ymaginem formaliter produciens
autem speculum dicit representare quod ineffe-
ctive. ¶ Tercio notandum quod in divi-
nis aliqua sunt pure essentialia sicut
sapientia et similia. Aliqua sunt pu-
re notionalia vel personalia ut geni-
tum quia soli filio puenit aliqua mis-
ta ex essentiali et notionali ut cum
dicitur sapientia genita. Tunc ad questio-
nem dico quod ista est falsa, pater est sa-
piens sapientia genita, quod probatur per aug-
li. j. retractationum ubi retractat quod di-
xit quod pater erat sapiens sapientia genita.
Secundo probatur per rationem magistri in lie-
tera in deo est idem esse et sapere sed pater
non est sapientia genita igitur pater non est
sapiens sapientia genita. Item circūscri-
pta sapientia genita per impossibile pa-
ter esset sapiens igitur non est sapiens
sapientia genita. Ad hoc, in principio
dicit quod aug. eam retractat.

Irea distinctionem tricesimam
terciam et tricesimam quartam
videbunt aliquę questiones
que cōter ab alijs ponunt in octa-
va distinctione. Prima videtur persona
sic idem quod essentia videtur quod non quia
sunt idem in primo modo. ¶ Ad

persona v. sit cōtra

Pr. v.
Sapientia

Essentia diuina

Questio

III

oppositū psona includit rōnem que
distinguit ab essentia ergo ipsa pso
na ab essentia. Et qz in his distin
ctiōibz doctor ē breuiat. Nā duobz
vīs eas transire nec aliquas opi. po
nit. 10. 4. videbunt. Primo si essen
tia diuina distinguatur a ppieta
te relatiua circūscripto actu rōnis.
Secūdo qz essentia diuina et psona
distinguit ex natura rei. Tercio qz
psona et ppietas distinguunt ex na
tura rei. Quarto dicentur aliqua.
¶ Quantū ad primū ponūt aliquē
pclusiones prima qz essentia diuina
distinguit a ppietate relatiua ex na
tura rei p3. nam essentia est ad se cir
cūscripto actu rōnis ppietas non.
ergo distinguūt nō rōne qz dico cir
cūscripto actu rōnis nec realit. qz
essentia respectu ppietatis est ali
quid rei et nō res igit si distinguunt
ex natura rei distinguūt. Secūda
pclusio qz essentia diuina distinguūt
formaliter a ppietate relatiua p3.
nam diuidentia aliquid cōe distin
guūt formaliter. ens diuidit p ab
solutū et respectiū et essentia ponit
sub absoluto. ppietas sub respecti
uo. ergo formaliter distinguuntur.
Tercia pclusio qz essentia diuina nō
distinguitur realiter a ppietate qd
pbatur auctoritate iur. extra de sū.
trini. et si. ca. c. dānamus vbi dī qz
ista sūma ratio que ē essentia diuina.
nō est alia ab illis ppietatibus.
¶ Quantū ad secūdū arti. ponunt
aliquē conclusiones. Prima est qz
essentia et psona distinguunt ex natu
ra rei p3. qz vniū est cōicabile circū
scripto actu intellectus aliud non.

igitur distincta nō realiter. ergo ex
natura rei. Secūda pclusio qz essen
tia diuina et psona sunt idem ydē
p3. quis infinitū idem p3. facit
aliud. sed essentia est diffinita. igit
idem p3. facit aliud siue sit finitum
siue infinitū sed psona est idem cū
essentia. igitur idē p3. Tercia con
clusio qz essentia et psona distingu
tur formalit. qd p3. sic. nam in ratio
ne formali essentie ponit tū abso
lutū. sed in rōne p3. ne absolutū et
respectiū ergo rē. Quarta pclusio
qz essentia et psona nō distinguuntur
realiter hoc patz. nam nō est maior
distinctio inter essentiam et psonas
qz inter essentia et ppietatem. Sed
illa nō distinguuntur realiter. ergo
nec ista rē. ¶ Quantū ad terciū ar
ti. ponūt. 4. pclusiones. Prima
qz ppietas et psona distinguuntur
ex natura rei patz per argu. 7. de tri
ni. c. 4. vbi dicit qz dicitur ad aliud
est aliquid p3. ter relationem sed pso
na. v3. dicitur ad aliud. ergo est ali
quid excepta relatione. illud aliqd
est absolutū sed illa ppietas respe
ctiua. ē distincta. Secūda pclusio
qz persona et ppietas distinguuntur
formaliter. p3. quia persona inclu
dit absolutum et respectiū. s. essen
tiam et ppietatem sed ppietas tū
respectiū ergo rē. Tercia cōclu
sio qz persona et ppietas sunt idē
idem p3. patz. vt supra. quia alte
rum infinitum. Quarta pclusio qz
persona et ppietas nō distinguunt
realiter patz. nam nō magis distin
guuntur qz essentia et persona. sed il
la nō realiter distinguūt. ē nec ista.

Dist

Quantū ad q̄ritū arti. mouet du-
bitū vtz essentia z p̄prietates sint idēz
ex natura rei cū p̄sona z dī q̄ nō qz
p̄stituentis z p̄stitutiū distinguūt ex
natura rei. Secundū dubiū si ista
deus est pater. est in p̄mo modo di-
cendi p̄ se z dī q̄ nō. qz vbi est p̄di-
catio p̄m̄ modi ibi nō est nisi vna
ratio formalis. j. posterior. sed hic
sunt diuerse rōnes p̄z. Nam pater
includit duo. s. essentiā z p̄prietatez.
deus nō nisi essentiā. Tertiū dubiū
Si deus est paternitas. sic in p̄mo
mō dī q̄ nō p̄ rōnes secūdi dubij.
Sed veritas differt a p̄prietate rela-
tiua dī q̄ sic p̄ aug. v. de trini. vbi
dicit sic q̄ p̄prietates relatiua in deo
nō dicuntur p̄m̄ subam sed deitas sic.
¶ Ad argumentū in p̄ncipio dī q̄
licer sint idem in primo mō cū hoc
tamen distinguit.

Ecunda qō

tricesimetricie distinctio/
nis vbi q̄rit vtrū in diuinis vel in
deo sit distinctio videt q̄ nō. hylari-
us. 8. de trini. dicit q̄ in dīnis nō ē
intelligenda coherentia sed indīa
sed indīa z indistinctio sunt idem
ergo zc. Ad oppositū dyont. de
diu. nō. dicit q̄ in dīnis est diuer-
sitas z alteritas. Ad q̄onem dicit
q̄ sic p̄m̄ illud iobis. Aliū pactū
dabit vobis. Et in symbolo. Alia
est cū p̄sona. alteras dicit distincti-
onē. Sed p̄ maiori declaratione q̄
tuoz sient. p̄m̄ opōnā aliq̄ pambu-
la. secūdo opōnā seprē veritates. ter-
cio dicam ad punctum questionis.
Quarto dicā quō iuenit distinctio

XXXIII

aliquoz. ¶ Quantū ad p̄m̄ū arit.
p̄mitto ista pambula. Primum q̄
rō formalis distinctionis nō est ab-
soluta sed respectiua cūz distinctio
habeat respectum ad distinctā.
Secundū q̄ iste respectus nō est in
genere sed est transcendens cum in
om̄i genere inueniatur distinctio.
Tertium q̄ distinctio est respectus
realis z nō rōnis cūz tu z ego nullo
intellectu p̄siderante sumus distin-
cti. Quartū q̄ est respectus intrin-
secus adueniens patz. Nam positi-
us albedine z nigredine immediate sine
alio oritur distinctio. ¶ Quantū
ad secūdū arti. ponunt septem ve-
ritates. Prima q̄ distinctio realis
z essentialis nō sunt idem p̄z. Noz
persone in dīnis distinguunt reali-
ter sed nō essentialiter. Secūda ve-
ritas q̄ distinctio realis q̄ritatiua
z formalis nō sunt idem adequate
patz. Nam in diuinis p̄m̄ sane os
essentiā ad paternitatem compota
differt formaliter tamē nō realiter.
Tercia veritas q̄ distinctio forma-
lis essentialis z q̄ritatiua nō sunt
idem adequate cū distinctione gra-
dus intrinseci. hoc p̄z. quia gradus
intrinsecus non variat rationē for-
malem. Quarta veritas q̄ due dif-
ferentie. s. prime entis z vltime. s. in
diuiduoz se totis distinguunt. i. q̄
in nullo conceptu cōmuni q̄ritati-
uo p̄ueniūt. sed nō est verum diffe-
rentijs inter medijs. Quinta veri-
tas q̄ distinctio essentialis est ma-
ior qz realis. p̄z. Nam pater z fili-
us in dīnis distinguūt realiter sed nō
essentialiter. Sexta veritas q̄ may-

Distinctiones

Questio

III

or est distinctio realis q̄ formalis
iparet. Nam realis est in duobus
formalis in vno vt in essentia et pa
tre facientes vnam p̄sonam vel in
vna persona vt veritas loquar.
Septima veritas q̄ dist. hctio for
malis est maior q̄ que est fm gra
dus intrinsecos p̄t. q̄ formalitas
variat et gradus nō. ¶ Quamtu ad
tercium articulu pōno quatuor cō
clusiones. Prima q̄ in deo est di
stinctio essentialis et hoc p̄ respectu
ad creatoram. Secūda q̄ in deo ē
distinctio realis ad intra quia per
sona realiter distinguūt. Tercia
clusio q̄ in deo est distinctio for
malis. Nam paternitas formalit
distinguitur ab essentia. Quarta
cōclusio q̄ in deo est distinctio fm
gradus intrinsecos v̄ ex natura rei
¶ Quamtu ad quartū arti. p̄ quem
modū aliqua distinguūt essentialr
est duplex via. Prima via depen
dentie. viz in causa et causato. sed h̄
intelligē in creaturis nō in deo. Nā
in diuinis nulla est depēdētia fm
aug. Nā sicut origo arguit distin
ctionē realem sic dependētia essen
tialē. Secūdo que ponunt in di
uersis p̄dicamentis cū essentia p̄di
camentoz sint imp̄mixte. j. poste
rior. Secūdo p̄ quē modū inuesti
gat distinctio realis dī q̄ qualiter.
p̄mo via originis vt inter patres et
filium. Secūdo via ḡnārois. nam
nihil est q̄ seipm ḡgnat fm aug.
Tercio via corruptionis sic dum
vno corrupto alterum remanet.
Quarto via separationis dū aliqua
sunt separata et q̄libet remanet in

suo esse de p̄ se. Tercio quō inuesti
gatur distinctio formalis et q̄ dīra
ua dī q̄ dupliciter. Primo via dis
tinctionis. vt q̄ vnu pōnit in dis
tinctione alterius. et ideo intellectu
et volūtas formalr distinguūt.
Secūdo via diuisionis vt cōe di
uūm in aliqua vt essentia in p̄e.
Quarto p̄ quē modū inuestigatur
distinctio ex natura rei. dī q̄ q̄ ali
quid puenit vni q̄ nō alteri et hoc p̄
ter intellectū. vel dicūt al. illa di
stingūt ex natura rei q̄ distinctio
nō dependet ab ope intellectū. Ad
argumentū in p̄ncipio dī q̄ nō est
intelligenda differentia seu distin
ctio essentialis sed b̄n alia.

Tercia que

stio tricesimatercie disti
ctionis vbi pōnitur vtz in deo sint
pōnēde formalitates videt q̄ non.
Nam aug. j. de trīnī. dicit q̄ oīno
nūlla res ē nihil est. s̄ iste p̄e. Res
non sunt nihil ergo sunt res. ¶ Ad
oppositū bilarius aliud est persona
aliud realitas q̄ nō esset nisi reali
tas aliquo mō distingueret realiter
a reali rōne. Ad questionē dī q̄ sic
p̄ dyonisiū de di. no. c. de eodem et
diuerso. vbi dicit q̄ in deo oportet
ponere vnicā essentia ac multiplici
tatem formalitatu. Per multipli
citatem formalitatu intelligit p̄prie
tatem et attributa ad essentia compa
ta et intelligo essentia vnicā p̄esse.
Pro maiori declaratione dicā. 4.
Primo q̄ sit formalitas. Secun
do q̄ realitas. Tercio si formali
tas sit ad equare realitas. Quarto

forma:
litas

Realitas

dicā ad punctū. ¶ Quantū ad p̄mū
dī q̄ formalitas est rō quidditatis
vnius cuiusq̄ bñ: s̄ q̄dditatē siue
sit d̄. finibile siue nō. ¶ Quantum
ad secundū quid sit realitas. di/
citur q̄ realitas est gradus intrin/
secus qui cōpetit rebus potentibus
habere esse p̄ se separatū ab alio. vt dī
deīndividuis. vel p̄petit̄ idividuis
Quantū ad terciū dī q̄ formalitas
nō ē adquate realitas. naz realitas
est modus intrinsecus q̄ p̄ inesse ⁊
nō inesse. sed formalitas ē necessa/
ria q̄ est ab eterno. ¶ Circa hoc ad/
uerte q̄ ista p̄pō cōiter p̄cedit reali/
tas ē formalitas. Sed p̄t h̄re q̄dru/
plicē sensum. Primo p̄t teneri p̄co/
misitue. sicut gñatio vnius ē cor/
ruptio alterius. ⁊ isto mō nō ē vera
Secūdo mō denotatiue. vt hō est
bonus. ⁊ sic nō ē vera. nam realitas
nō notat rōnem formale. formali/
tas autē sic. Tercio est vera quiddi/
tatiue. ⁊ isto mō p̄t verificari. s̄. nō
p̄p̄ie. Quarto mō vt sit vera vni/
uocē. sicut illa q̄ sunt in secūdo mō
dicendi p̄ se vt ens ē bonū. ⁊ sic p̄t
verificari s̄. nō p̄p̄ie. ¶ Quantū ad
q̄rū vtrū in deo sint ponende for/
malitates dī q̄ sic. q̄ in deo ponūt
sapia ⁊ bonitas q̄ sūt formalitates
S̄ si q̄a dicat iste formalitates sūt
res dī q̄ sic vt res cap̄t p̄ illo q̄d est
ex intellectu. s̄ si capiat res extra po/
sitū. p̄ illo q̄ p̄ se p̄t habere esse sepa/
rāt ⁊ extrinsecū dī q̄ nō. q̄ in dīnis non
est nisi vna res. ¶ Ad argumētū
in principio dī q̄ illud dī nihil quod
nō ē in existentia actuali. sicut existi/
tia in potentia obiectiua. iste autē

formalitates sunt existentes ⁊ p̄ se/
quens reales.

Barra que

stio tricesimeq̄te distin/
ctionis in qua q̄ris vtrū in deo sunt
intellectus agens ⁊ possibilis videt̄
q̄ nō. nam in deo nō est agere nec
pati. ergo nec intellectus agens nec
possibilis. ¶ Ad op̄positū. intelle/
ctus est p̄fectio simplr. ergo ē in deo
formaliter. Ad q̄stionē dī q̄ cū in
nobis inueniant̄ ⁊ sine p̄fectiones
oportet q̄ in deo inueniant̄. Sed p̄
maiori declaratione videbunt̄ qua/
tuor. Primo si in deo est potentia
intellectiua. Secūdo si in deo ē in/
tellectus agens. Tercio si in deo est
intellectus possibilis. Quarto vtrū
intellectus possibilis p̄ducatur actus
inte ligendi. ¶ Quantū ad p̄mū ar/
ri. fuit op̄i. ioh. de p̄ato q̄ in deo nō
est potentia intellectiua. s̄ actus in/
telligendi. sed hoc op̄i. nō est vera.
Sed op̄i. cōmunit̄ vera ē q̄ in deo
ē potentia intellectiua cū sit format̄
intell̄ gēs. Sed ē sciendū q̄ in nob̄
q̄druplex p̄fectio inuenit̄ circa q̄dru/
plicē modū intelligendi. Prima ē
potentia intellectiua. Secūda spēs
rei in intellectu. Tercia actus elicit̄
tus. Quarta habitus seu scia. Sic
suo mō in deo est q̄druplex p̄fectio
Prima potentia intellectiua. Secūda
da spēs rei. Tercia actus intelligen/
di. Quarta habitus. Sed differen/
ter sunt iste p̄fectiones in nobis ⁊ in
deo. q̄ potentia intellectiua in nob̄
differt realiter a sp̄e ⁊ ab alijs sed in

formalitates
in deo p̄ po
nende

p̄fectiones in nob̄

Questio

III

deus ista sunt idem realiter. licet differant formaliter. ¶ Quantū ad scdm arti. vtz in deo sit intellectus agēs est opi. Tho. s. pte. q. 79. arti. 4. q intellectus agens ponit ad irradiā dum fantasmatā. et sic solum ponit in aīa pūera sed nō in se separata nec in angelo nec in deo improbat. Secū dus modus hein. q. ponit ad seque strandū quidditatē obiecti a condi tionibus materialibus. et isti dicūt sicut thomiste. improbat. Tercius modus q. ponit ad irradiandū in tellectū possibilem. q. nā intellectus possibilis de se est obscurus. impro bat. quia illustrare pīner ad poten tiam corpalem. Quartus modus doctoris q. ponit ad pducendum verbum vel actum intelligendi in nob. ¶ Quantū ad tercū arti. vtrū in deo sit intellectus possibilis. dī q. sic. q. s. m. aug. nō minus est po nendus intellectus possibilis q. vo luntas possibilis. sed in deo ponit voluntas possibilis. ergo intellect⁹ Jē cū in deo sit intelligere q. que rit possibilis. ergo ideo est intellect⁹ possibilis. ¶ Quantū ad qrtū arti. vtz in deo intellectus possibilis. p/ ducat actū intelligendi et eliciat dī q. licet intellectus noster possibilis in recipiendo spēm patia. sed duz exī in actum intelligendi. vt dīst dī. i. q. agit. Nam intelligere ē actio pmanens. 6. et hī. et est in intellectu possibili. igitur est agens cum actio līpīn agente. 3. pbi. ¶ Sed deus re cipit sīc spēs. dī q. nō. quia nō intel ligit per species. sed per essentiam

suam. nam nō mendicabat ex tēo ribus. quia tunc eius intellectus vi lesceret. Sed intelligere ē agere vel pati. Dīco q. potest dici agere mo do exposito. Sed dum intellectus exī in actum intelligendi. Vel dī citur q. intelligere est nec agere nec pati sed habere in se formaliter actū intelligēdi. vt dicit franciscus. Sī deus intelligit se et alia a se per essen tiam suam. Dīco q. sic. et pater per philosophū. s. de anima. vbi dicit contra empedoclem. q. si deus igit noraret litē esset imperfectus. Deinde q. si deus ignoraret ea que nōs igit noramus esset fatuissimus. 2. me/ th. 3. Præterea. xij. meth. dicit cō/ mentator q. scientia dei est causa re rum quod non esset verum nisi co/ gnosceret res alias a se. Item ad 6 ipsemet cōmenta. in lib. de celo et mundo. Dicit q. ipse laborauit dī in hoc passu et nō potuit intelligere deus autem duxit eum in cognitio nem illius veritatis. q. deus intell ligat se nō est dubium. Nam cum intellectus noster sit reflexius sus per se et diuinus. et sic potest se intel ligere. Sed q. est principium intel ligere vel dicere. Ad hoc dīcū fili/ us cuiusdeam q. intelligere. et ratio est. Nam a quo aliud est. est prius illo quod ab alio est. sed dicere ha betur ab intelligere pater. Nam dī cimus quid est dicere. Dicitur q. est aliquid per modum intellectus p/ ducere. et sic pīo videtur intelligere re q. dicere. Sed quid prius alio. actus volendi vel actus sp/ randi.

deus qd
intelligit

deus qd
intelligit

actus volendi

De ydeis Dist

XXXV

dī q si plderent in patre z filio dī
rū est q primo fuit actus volendi
q spirandi. nam nō qdū pī z fili
us se amauerūt spm scm pduxerūt
Sed dū habuerūt voluntatē fecerūt
dam vt sup declarauī. ¶ Ad argu
mentū in pncipio dī q in diuinis
nō est actio sed pductio z isti intel
lectus ponūt in deo quoz vnus est
pductus: s. intellectus agens. aliū
ogariū sicut intellectus possibilis.

Relatiōes

Ira distinctionē tricesi
mā querit vix in deo sint
relationes eterne ad omnia
scibilia quidditatiue cognita. vī q
sic. aug. dī. qstionū. q. xv. ydee sūt
forme eterne z incōicabiles in men
te diuina nō absolute. sergo respect
us z non nisi alia a se vt quidditatiue
cognita. ¶ Ad oppositū igit ille re
lationes essent reales qd est ptra di
cta rē. ¶ In ista questione beydeis
doctor ponit tres opi. Prima ē san
cti tho. i. pte sū. q. xv. arti. ij. z godo
fredi dicentū q ydee sunt relatiōes
eterne in deo ad alia cognita vt ea
distincte intelligat. Secunda opi.
est beñ. quodlibeto. v. q. iij. z quod
libeto. vij. q. i. z. vij. z quodlibeto
ix. q. ij. dicentis q ydee sunt relatio
nes in essentia diuina vt est pimum
obiectū cognitū. Post duz doctor
dicat. tertia opi. ponit ideas siue re
lationes tales in actu intelligendi.
Et habēt talem rōem in intellige
re nostrū fm pīm. v. metha. habet
respectū ad intelligere sicut mensur
ratiū ad mensurā ergo nō respectus
infinitū sicut diuinū. Nam habet
ret respectum ad infinita intelli

bilia. quia vt finitus ē habet respec
tum ad vnū intelligibile. igit euz
intelligere diuinū. s. infinitum in
ipso intelligere sue erūt infinite rela
tiones ad infinita intelligibilia.
¶ Sed veniendo ad quēstionē. 4.
sunt vidēda. Primo quid sit ydea
Secundo si sunt ponēde in deo.
Tercio in quo sunt pncipaliter po
nēde. Quarto qualiter sunt ponē
de. ¶ Quantū ad pīmū arti. dico q
ydea est forma intellectualis exem
plaris. q sit forma pī p aug. in li.
83. qstionum. q. 4. dicit ydea grece
idem est q forma latine. q sit intel
lectualis ibidem habet. in eodē lo
co. q sit exemplaris pī. quia est p
ductiua rei ad extra p aug. Sī qd
est ydea fm alios dicit sanctus do
ctor qd est respectus rōis nre fun
datus in essentia diuina improbat.
Aliq dicit q ydee sunt essentia dy
uina ptenens in se pfectōes oīm. et
hec est bona opi. Dicit scōr q ydee
nihil aliud sunt in deo nisi res obie
ctiue cognite vel obiectū cognitū
ab intellectu diuīo. aug. dicit sic q
ydee sunt realia exemplaria ex sten
tia in essentia dīna distinguūt for
maliter ab essentia sicut ppetua z p
sona. Sed qd sint ydee fm platonē
dī q sunt rōnes formales vnuscu
iusq. Et istas rōnes formales ap
pellat aristo. exēplaria. s. sūt negan
de iste ydee platonice. r. cō q nō. qz
negatis ipsis negarentur pncipia
sed sunt ponēde separe z q habeāt
esse separātū. Ad h dicit aliq q hoc
aristo. imposuit platonē qz plato
nō sic intellexit. Aliq aliter dicit q

De Ideis

Questio

II

Aristoteles fuit bonus philoſoſophus ſed
propter metaphiſicam. et quia iſte idee
ſunt vltima ſeparata abſtracte. ideo
Aristoteles male inſellexit eas. et quod
imponit platonem male imponit.

Quantum ad ſecundum autem dicitur
quod in deo principaliter ſunt ponende
idee cuius ratio eſt. quia in illo ſunt po
nende ydee principaliter quod eſt princi
pium et actus totius nature. ſed deus
eſt huiusmodi ergo ratio. Tamen pro maio
ri declaratione huius artiſt. pono con
cluſiones quas ponit aug. in li. lxxviii
quodam. Prima concluſio. quod ideis eſt ſu
endū. hoc patet. Nam nullo eſt fru
endum niſi deo vel illo quod eſt formali
ter in deo. ſed ideis eſt fruendū ſecundum
aug. ergo ſunt in deo formales. Se
cunda concluſio. quod idees ſunt a deo. Ade.
Tunc arguitur ſic. niſi eſt adorandū
nihil illud ſit deus maxime a/
adoratione latrice. ſed idees ſunt adora
de ſecundum auguſtinum. ergo ſunt deus vel
aliquid formaliter exiſtens in deo.

Tercia concluſio. quod idees ſunt formales in
deo. Et hoc probaſſe. Nihil eſt ſa
piens formaliter niſi per ſapientiam exiſ
tem in ipſo formaliter. ſed deus eſt ſa
piens formaliter per ideas ſecundum augu.
ergo ratio. Quarta concluſio. quod idees ſunt
eterne per aug. ſic. Nihil eſt eter
num niſi deus. ſed idees ſunt eterne ſecundum
aug. ergo deus. Ex his habet quod idees
ſunt ponende in deo formales. Quam
cum ad tertium articulum. in quo ſunt
principales ponende idee dico. quod in in
tellectu diuino patet. quia nobiliſſi
mus modus procedendi non deſicit in
vniuerſo ſed nobiliſſimus modus p
cedendi eſt per intellectum et volunta

tem et per rationes ideales ergo ratio.

Quantum ad tertium autem dico. quod in in
tellectu diuino ſecundum nos modum in
telligendi eſt tria conſiderare. ſcilicet ipſum
intellectum et actum intelligendi et con
ſuetudinem diuinam que repræſentat ſe et a
lia et alia. Certe eſt autem quod ydee non
ponuntur in intellectu. nec in actu. in
telligendi vel ſic ſed ponuntur in con
ſuetudine. Eſſentia autem accipit dupliciter
ſcilicet ut obiectum cognitiui. et ut eſt ratio
cognoscendi. Tunc ille res repræſentare
in eſſentia diuina cognitiui in deo ob
iectiue. Ad cuius ſimilitudinem res ex
tra producitur dicitur idee ſecundum me
tem doctoris. Sed alijs diceret. quod
idee erant obiectum cognitiui ab in
tellectu diuino. illud obiectum ado
rabatur et fruetur illo. Dico. quod ſic. ſi
ratione ſui. ſed in compariſatione ad in
tellectum diuinum. Ad argumen
tum in principio patet. quod loquitur
aug. de ideis ratio.

Secunda quod

tricesime deinde diſtinctionis
ubi queritur. vtrum oia co
gnita a deo habeant ideam in ipſo
Videlicet quod ſic. iohannes. i. quod factum eſt
in ipſo viſa erat. Ad oppoſitum mul
te adductas ſunt quaſi tenebra. ſed
deus lux eſt. et tenebre nulle ſunt in eo.
Circa iſtas quaſtiones ſunt tres mo
di dicendi. Unus eſt ſancti doctoris
prima pre. quod. xv. ar. iij. que ſic colli
gitur ex corpore quaſtionis et ex ſolutione
argumentorum dicit ſic. quod idee pon
tur principio ſcie et cauſaliter in quoniam
tum principio ſcientie ſpectat ad in
tellectum ſpeculatiuum. et ſic dicitur idee in

ut
ta
idea
in
deo

Distinctio

XXXVI

quārum ē principii cōlitarī spectat
ad intellectū practiciū. et sic dī exem
plar. **A**d positū dicie sic. q̄ oīa co
gnita habēt ideam in deo. in q̄ntuz
idea est p̄cipiū sciencie. nō aut oīa
habēt ideam ī deo. in q̄ntū ydea est
principiū causalitatis. quia q̄d nō ē
nec fuit nec erit nō habet ideā in deo
nec materiā quia nō pōt p se existerē
re nec genus aliā ydeam a sp̄e ha
bercū in illa cognoscat. nec indui
Dua aliā ab idea sp̄s q̄a non addūt
ultra sp̄m nisi materiā. Et mate
ria nō habet ideam nec passiones
habēt aliā ideā ab idea sp̄i v̄l suo
rum subiectoz. Alia op̄io est. q̄ du
pliciter possum^o loqui de re. s. p̄
me et secū de intētionis. Res s̄o se
cū de intētionis nō habēt ideam in
deo. Res aut p̄me intētionis disti
guētur in rem naturalē et in rem ar
tificiale. Res artificialia nō h̄z ideā
in deo. Res aut naturalē adhuc disti
guē. q̄z quedā sunt ad se. q̄dam ad
aliud. Res ad aliud s̄t septe p̄edi
camēta. et ista nō h̄nt ideā. quia q̄d
nō habet p̄p̄iam realitatē nō habet
ideam. sed relatio nō habet realita
tem p̄ter realitatē fundamēti nec ac
cidētia nec p̄tes sub̄nales p̄ter ip̄m
totum h̄nt ideam s̄m istū. **A**lia ē
op̄io quā teneo q̄ oīa habēt ideā in
deo oīa dico posita siue entia na
turalia siue artificialia ḡna sp̄s in
diuisua relatiōes materiā p̄positū
et p̄tes. Cuius rō est. Nam idea est
res obiectiue cognita. sed oīa p̄dicta
sunt res obiectiue cognite. igitur oīa
p̄dicta habēt ideā in deo. **A**d op̄

positū p̄z p ea que dicta sunt.

Irea distinctiōem tricesimā
septimā queritur. **U**trū fun
damentū relatiōis eterne ad
deū vt cognoscentē habeat vere eē
eēntie. ex hoc q̄ ē sub tali respectu. i.
si creature antiq̄z creātur habēt verū
esse eēntie distinctū ab eē ex̄ntie. **U**trū
detur q̄ sic. **A**poē. iij. p̄pter volūta
tem tuā om̄ia que erāt sunt. nō erāt
nisi in eēntia. ergo rē. **A**d s̄o p̄o.
iobis. i. **O**īa per ip̄m facta sunt. In
p̄cipio solutiōis ponit op̄io ben.
de eternitate ex̄ntium ī um. arti. ij.
q. xxiij. et xxiij. et quol. viij. q. ix. in
fine. et quol. ij. q. i. et quol. xi. q.
ij. Et hec op̄io tenet q̄ creature ab
eterno habēt aliq̄d esse eēntie distin
ctum ab esse ex̄ntie. et hui^o op̄ionis
est frāctiscus ī primo. Sed veniēdo
ad questionē dī. q̄ nō distinguit. q̄z
sicut se habet lux lucens et lucere. sic
se habēt eēntia et actualis ex̄ntia. s̄z
lux et lucens sunt idem realit̄ s̄m au
gustinū. igitur illa sunt idē realiter.
Sed pro maiori declaratiōe q̄e
tuor videbūtur. **P**rimo ponent^o q̄
tuor p̄clusiones. **S**ecūdo veniē ad
p̄dictum q̄stionis. **T**ercia. vtrū eēntia
rei creabilis sit necesse eē. **Q**uar
to. vtrū sit aliq̄d reale ex natura rei
creabile. **Q**uantū ad primū ponē
tur aliquē p̄clusiones. **P**rima q̄ el
sentia rei creabilis nō precedit suā a
ctualē ex̄ntiam ordine duratiōis. p̄z
Nam aliter seq̄retur q̄ prius dura
ret q̄ existeret. **S**ecūda p̄clusiō q̄
eēntia nō precedit actualē ex̄ntiam
ordine originis. patet. Nam aliter

na no
B idea
Res

actualis existentia originaretur ab es-
sentia quod est falsum. Nam actus non
originatur a potentia, sed ab illo quod
est actus. Tercia conclusio. quod essentia
precedit actuali existentiam ordi-
ne nature. Patet, quia essentia potest
concipi sine existentia et non e contra.
Quarta conclusio quod essentia precedit ac-
tualiam existentiam ordine perfectionis.
Patet nam essentia habet perfectionem
a se, existentia autem ab alio. Quarta
ad secundum articulum. verum essentia
distinguitur realiter ab actuali exi-
stentia sunt duo modi dicendi. Pri-
mus Thomas, qui dicit quod sic, quia cen-
tia potest separari ab actuali existentia. Et
probat. Secundus modus dicendi est
nostri doctoris, quod essentia et actus,
licet existentia non differunt realiter, quia
esset necessarium quod verum esset res, sed
essentia licet sit aliquid rei, non tamen est
res. Item quia si realiter distingu-
tur, unum realiter existit sine altero,
sed essentia non realiter existit sine exi-
stentia, ergo et. Uterius dicit quod non
distinguitur formaliter cum habeat
eandem definitionem, licet bene ex natu-
ra rei. Quintum ad tertium articulum
Uter essentia rei creabilis sit neces-
se esse. Franciscus dicit quod sic, quia im-
possibile est non esse, et in hoc francis-
cus ponit duodecim fundamenta.
Dis. xli. fortissima ubi probat quod es-
sentia distinguitur ab existentia, et quod
essentie sunt ab eterno. Item quia non
dependet ab alia causa ideo filius in
divinis quia est necesse esse non depen-
det a patre. Secundus modus do-
ctoris quod essentia rei, creabilis non est

necesse esse, quia si esset necesse esse,
sequeretur quod essentia multa necesse esse,
quia sunt multe et quasi infinite es-
sentie, sed non est nisi unum necesse esse.
Sed fidem. Sed deus, ergo et. Quarta
ad quartum articulum. verum cen-
tia rei creabilis sit ens reale. Alii
dicunt quod sic, quia est preter animam et
non fabricata ab anima, ergo realis. Se-
cundus modus dicit, quod non est ens re-
ale. Nam omne ens reale, vel est eter-
num, vel temporale, sed essentia non est
temporalis, nam semper esset in tempore
quod est falsum. Nam essentia rose mo-
do in hyeme non est. Nec eterna, quia
sed fidem solus deus est eternus.
Alii dicunt quod est realis a realitate
dei, et non a realitate sui. Sed pro so-
lutione argumentorum Francisci no-
ta, quod creature antequam producantur
sunt in potentia et sunt possibile pro-
duci. Et illa potentialitas qua crea-
tura dicitur ab eterno possibile non
est aliqua potentia in creatura for-
maliter existens, cum ipsa, creatura
sit nihil, sed est potestas ipsa divina po-
tentia denominans producibilis.
Unde sicut eadem scientia qua deus
scit creaturas, creature sunt scire a
deo, et non aliqua scientia in ipsis for-
maliter existente, sic eadem poten-
tia qua deus potest producere creatu-
ras creature sunt possibile ab ipso
produci, et illud possibile nihil est
ipsius creature, et sic dicimus quod crea-
ture ab eterno habent esse possibile
per esse divine potentie absolute, et
etiam habent esse productum per
creationem et exercitium divine

ens
reale

Existencia

quod est

Distinctio

potentie. Ad argumentū in prin-
cipio dico. q. erant non in se. sed in
mente divina.

uestio secun

Creahna
ad eo q. d.
distinguit

ubi querit. vtz creatu-
ra in esse suo q. d. d. ratiuo seu
obiectio distinguitur ex natura rei a
deo. Videtur q. nō. quia si vñ rea-
liter & sic nō distinguuntur. Ad op-
positum dicitur q. purus actus. & iste i
esse obiectiuo. sunt potentia. ergo.
Ad questionē dicitur q. distinguū-
tur. quia deus ē purus actus. & crea-
tura in esse obiectio est potentia. Si
circa istas q. stione quatuor videbū-
tur. Primo videbitur punctus q. stio-
nis. Secūdo ponētur tres conclusio-
nes. Tercio tres veritates. Quarto
vitz producibilitas creature sit
p. intellectum nostrū. Quantū ad
p. lūm dicitur q. creaturam in esse suo
quid d. ratiuo distinguitur a deo ex
natura rei. patet. nam creatura ē de-
pendens. et deus nō. ideo distinguū-
tur. Itē q. deus habet esse simplr.
creatura f. m. quid. Quantū ad secū-
dum arti. ponūtur iste conclusiones.
Prima q. creatura in esse obiectio
nō distinguitur realiter a deo. nam
aliter deus posset esse sine illa. Et si
sic auferetur. a creatura creabilitas
& a deo potētia creandi q. d. nō est di-
cendum. Secūda conclusio. q. crea-
tura in cōbiectiuo distinguitur for-
maliter a deo. patet. Nam in esse ac-
tualī distinguitur formalr. ergo in
esse obiectiuo. Ista p. nā tenet. Nam
actus & potentia nō variant rōnes

formale. Tercia conclusio. q. creatu-
ra in esse suo q. d. d. ratiuo vel obiectio
uo distinguitur a deo essentialr. Pa-
tet. quia in suo esse actuali distingui-
tur a deo essentialr. ergo in esse suo
potenciali si illud esse suū sit. Quā-
tum a d. ratiuo arti. ponūtur iste ve-
ritates. Prima q. creabilitas nō in
esse creature in esse suo q. d. d. ratiuo
in primo mō dicendi p. se put. dicitur
producibilitas. patet q. d. producti-
bilitas est passio. & passio nō cōue-
nit in. primo mō dicendi p. se. Sec-
cūda veritas q. creabilitas nō inest
per accid. s. Nam aliter posset esse
creatura sine creabilitate q. d. est falsū.
cum subiectū non possit esse si-
ne passione. Tercia veritas q. crea-
bilitas nō inest creature f. m. q. d. sed
simplr. quia sicut creatura simplr.
res producit. sic producit. itas. inō
sibi simplr. Pro maiori declaratiō-
ne creature pueniūt quatuor signa in
quārum ē producibil. In primo si-
gno pueniūt ei q. sūt in pmo mō d. cēdi
p. se. In secōo nihil aliud. In ter-
cio. p. r. passioes. In q. rto signo q.
ei pueniūt p. accūs. Quantū ad q. r-
tū. vitz producibilitas inest creature p. a-
cum nri intellect. Dicitur q. nō. q. p. du-
cibilitas ē passio. sed passioes nō in
sunt p. actū nri intellect. Ad argu-
mētū in p. nō. q. h. s. n. d. e. realr. cū
hoc tñ distinguuntur ex natura rei.

Inca distinctioes tricesimā septi-
mā q. r. vtz de? sic vbiq. vñ
q. nō. q. i. p. s. d. s. E. l. s. m. i. b. i. s. e. d. e. s. t.
q. d. o. p. p. o. c. e. l. u. z. t. e. r. r. a. e. g. o. i. p. l. e. b. a. A. d.
questionē dicitur q. sic. Et hāc vitz
ritatem m. g. r. probat. q. Ambrosius

Dens ē vbiqz

Deus ē ubiq

Questio

II

li. detrim. Sed in hac q̄stione qua-
tuor videbūtur. Primo. si deus est
vbiq. Secūdo p quid est formalit̄
vbiq. Tercio si esse vbiq est pro-
priū dei. Quarto. q̄bus modis ge-
neraliter loquēdo est. vbiq. Quan-
tum ad primū sciūs. doctor. i. pre-
q. viij. ar. i. sic probat. opo. iter agēs
p̄ncipium esse ei in qd̄ imediate agit
sed deus agit in. imediate mouens
res. ergo deus est in oībus rebus. ⁊
per p̄ns est. vbiq. Maior p̄z vj.
pbi. vbi p̄ns probat q̄ mouens et
morum s̄ simul. Minor probat.
quia esse creature ē propus effectus
dei. Nō placet hoc doctori. Ab a-
lijs sic probat. illud ens spirituale
qd̄ habet ordinē ad om̄ia est in oī-
bus. sed deus habet ordinē ad om̄-
nia gubernādo. ergo deus est in oī-
bus. ergo et sic vbiq. Scorus dic.
q̄ conclusio ista ē credita. et nō potest
probari. et in f̄s aliqua rō est efficax
inter om̄es rō magistri ē efficacior
ad probandū istam. conclusionē que
talis ē. Deus aut. nūq̄ est. aut vbi-
q̄ est. aut alicubi nō. aut vbiq̄ nō.
Primo mō parz. Nec scdo mō. q̄
nō esset rō quare plus ēt̄ ibi q̄ hic
ergo ē vbiq̄. Quantū ad scdm ar-
ti. dico. q̄ rō essendi deus. vbiq̄ est
sua infinitas. quia illud ē ratio cō-
di deum vbiq̄. quo posito deus est
vbiq̄. Et quo circūscripto deus n̄
est vbiq̄. sed circūscripta dei infini-
tate ⁊ simplicitate deus nō est vbi-
q̄. ergo rē. Quantū ad terciū ar-
ti. dico. q̄ esse vbiq̄ ē propriū dei.
qd̄ probatur p ambrosiū. in li. de
sp̄s sancto Sp̄s sanctus inquit in oī-

bus est. et vbiq̄ ē (p qd̄ vbiq̄ desti-
nis et duratōnis est p̄p̄iū. ¶ Quā-
tum ad q̄rtum dico. q̄ deus gene-
raliter loquēdo tribi modis ē vbi-
q̄. scz p p̄ncipiam. potentia et cōn-
tia ¶ Cuius rō est ista. Nam deus as-
picit creaturas p̄ intellectum et vo-
lūtatē et illapiz. Per intellectū
qd̄em est vbiq̄ p p̄ncipiam. Per vo-
lūtatē est vbiq̄ p potentia. Per il-
lapsum ē vbiq̄ per essentia. nā cōn-
tia dei cuilibet create entitati habet
illabi. Notandus autē q̄ p̄ncipios
tres modos generales q̄bus deus ē
vbiq̄ adhuc ē deus vbiq̄ speciali-
mō. quia ē in sanctis per caritatē et
grām. Item ē in christo p vnionē
sibi ad naturam hūanā q̄ vnio ē
nobilissima et excellētissima. ¶ Ad
argumenta patet p̄dicta.

Ira distinctōes. tricesimā
octauā q̄ritur. Anrum sciē-
tia dei sit causa rez. Vide-
tur q̄ nō. quia tūc res essent p̄ intel-
lectum diuinū quod est falsum cuz
intellectus sit p̄ncipium rep̄sentati-
uum et nō elicitiuū. Ad ōpositum
est magister in l̄ra. ¶ Ad questionē
dicitur q̄ sic cū magistro ⁊ cōmen-
rij. metaphi. dicentes q̄ sciētia dei
est causa rez. S; circa hoc dico du-
as conclusiones. Prima. q̄ deus est
causa rez per intellectū. siue p̄ sciē-
tiam ⁊ volūtatē. Que conclusio p-
batur sic. Illud quod nō producit
per intellectū ⁊ volūtatē refertur
relatione reali ad suū productum.
sed deus non refertur relatōne reali
ad res. ergo deus p̄nducit p̄ intel-
lectum et volūtatē. Item sic dicat

*scia dei
est causa rez*

sanctus doctor. sicut se bz deus ad res creatas. sic artifex ad artificiatas. Sed artifex pducit artificium p intellectum & voluntatem. igit deus pducit res p intellectum & voluntatem. Secunda conclusio. q deus principali est causa rerum per voluntatem qz p intellectum. Qd probat sic. respondendo aliqua sic se habet q vnus est principium reprobationis. & aliud est principium elicitationis & productionis. principius est principium productionis qz reprobationis. sed intellectus est principium creaturarum reprobationis. voluntas autem est principium elicitationis & productionis. ergo voluntas est principius reprobationis qz intellectus. Itz in omni ordine causarum illa principalior est q est dñia sui effectus. sed voluntas est hmoi. ergo voluntas est principalior causa. Ad argumentum in principio respondetur per secundam conclusionem.

cit. q si bz infallibile noticia est propter ideas. Secunda est sancti Tho. .j. parte. sum. q. xliij. ar. ix. & xij. dicentis q totus defluxus rps pñs est eternitatis. & si q deus cognoscit futurum contingens nō solum vt est in causa sua. sed etiā vt existēs ex eo q futurum coexistit nūc eternitatis.

Tercia est eiusdē sancti Tho. .j. parte sum. q. xliij. ar. xij. in solutione principali. Ad argumentum godofredi. quia pñt esse necessaria creata respectu diuine eētie. & nō contingenter respectu scōarum causarum. In spēali autem dñ venit ad soluendū qstionē que est. an deus necessario sciat omnem condētem existentie oīm ponit solutiones sancti Bonauēture. li. .j. dist. xxxviiij. arti. ij. q. ij. distinguens istam. deus necessario scit fm compositōem & diuisionē. Alij dicūt q deus cognoscit futura contingētia. ideo quia cognoscit cursum causarum secundarum & naturalium. Sed reprobat hīs opionibus est opio doctoris & vera. q intellectus diuinus ab eterno cognoscit futura contingētia cognoscendo determinatōes sue voluntatis. vbi primo supponit q prima causa totius contingētie est voluntas diuina. Ex quo arguit sic. Intellectus diuinus ab eterno cognoscit determinatōem voluntatis diuine & nō impedibile. sed voluntas diuina cum sit prima causa totius contingētie ab eterno determinat omnia futura contingētia. ergo ab eterno intellectus diuinus cognoscit futura contingētia cognoscendo determinatōes.

Deo oia
cognoscat

Ira distinctōem tricesimā nonā querit. vtz deus habeat noticiā determinatam oīm rerum quātum ad omēs cōditiones existētie sic q illa sit infallibilis. Videl q non. qz deus preuiciat p elayam mortē ezechie que nō euenit. esa. xxxvij. & tñ loqbat ex pre dei. Ad oppo. est damas. xxxij. Q deus eterne q absconditor es et cognitor qui nosti oia anteqz fiant. In hac qōne ponunt tres opiones ad videndū quomō certitudinalr deus cognoscit omnia. Prima est opinio Bonauē. li. .j. dist. xxxv. Et di

Questio

II

tionem volūtaris eius. ¶ Sed hīc
sunt duo dubia. Prīmū q̄ videtur
ex dictis q̄ deus determinat volūta-
tem meā ad actum meritorij. qui a-
ctus est contingens. et sic tollitur liber-
tas volūtaris. Dico q̄ licet deus de-
terminat istum ad bonū. nō prop-
ter hoc tollitur libertas volūtaris e-
ius. Nam ista determinatio dī de iis
esse et necessaria de inē. tamē cum
ista stat contingētia de possibili. Se-
cūdum dubiū quare magis deter-
minat ad vitam perz q̄ martiriz
cum merita nō pcedat. Dicitur q̄
predestinātōnis nō est causa nisi so-
la volūtas dei. quia sicut placet.
Ad argumentū in pncipio dicitur
q̄ prenūciatū cum cōditiōe.

Questio secūda

da tricesimenone distin-
ctionis. Ubi q̄ritur vtrū
in vniuerso eueniāt aligua ptingen-
ter. Videt q̄ nō. quia nō videt pro-
portio mutabilis obiecti. et imuta-
bilis sciētie. naz sciētia requirit ob-
iectū imutabile. sed deus habet sci-
entiam. ergo imutabile. ¶ Ad opo-
situm ē fides que determinat q̄ est
cōtingētia in rebus. Circa hoc est
vna opinio phōz falsa q̄ nihil eue-
nit contingēter sed omnia necessario
Nam aliter sciētia dei falleretur
Sed ista opio est falsa et contra san-
ctos. et philosophos eam improbat
h. p. merinas. Et pōt sic impro-
bati. nullus laudatur vlt vitupatur
de his que necessario fiūt. sed hōies

laudantur et vitupantur de his q̄
faciūt. ergo nō ncario faciūt. Ma-
ior et minor habentia iij. ethicoz.
Item si omnia euenirent. ncario nō
esset consiliū. sed consiliū ponit ab
Aristo. iij. et vi. ethicoz. ergo et.
¶ Sed pro maiori declaratiōe duo
faciam. Primo dicam ad pūctum
questionis. Secūdo ponam aliq̄s
interrogatiōes quas aliqui cōmu-
niter faciūt. ¶ Quantum ad primū
breuiter dicitur. q̄ in rebus est con-
tingētia. Nam qui non ponit cō-
tingētia tollit a rebus iusticiam.
Sed iusticia nō est tollenda a rebo
ergo in rebus est contingētia. Ma-
ior patet. Nam ad iustum p̄tinet q̄
remuneret merentē. et punit demer-
entem. Sed meritum et demeritū
ad contingētiā p̄tinent. ergo et.
¶ Quantū ad secūdum articulum
ponitur aliq̄e interrogatiōes.

Primo. cur creauit deus animam
meam. si sciūt eam esse dānandam
Dicunt aliqui. q̄ propter decorem
vniuersi. Alij vt iusticia dei ostēd-
datur in maloz punitiōe. et bono-
rum retributiōe. Secūda interro-
gatio. quare deus p̄destinauit illuz
et illum p̄scipit. Dicitur q̄ nō est cā
predestinātōnis vt supra dixi. licet
bene p̄scientie. Nam quare figu-
lus ex eadez massa facit vñū vas cū
quo quis seruiat regi et ex eadē mas-
sa aliud cōtū meliosum. dicitur q̄ nō
est causa nisi sola volūtas artificis
sic in pposito Tercia interrogatio.
Si deus creauit me dānandū si deo
sibi dare grās Dicit q̄ sic. quia fū

contingentia
in rebus

deus enim creauit
animam meam
si punit eam de
meritis

deus enim
predestinauit

Tanquidus
an debeat
gras recipere

*Cur manu
punitur*

*Impenitentes
sic non facit
nos*

*Quod laborat
illu q pdesti
q*

*Damnati q
bona facit*

*Præd vñ
Regbat r*

Scotū melius est eē et dānatus q̄
nō esse cū nō esse nihil sit. Quar-
ta interrogatō. cur deus p̄mittit eū
malū post q̄ potest tollere. Dicitur
q̄ bñ pōt de potentia absoluta, sed
de potētia ordinata aliqui dubitāt
dicendo q̄ oportet q̄ eueniant ne-
cessaria sua eua nescat. vel vt i eo re-
luceat iusticia. Quinta interrogatō
quare dūs nō facit nos ipeccabiles.
Dicit q̄ vt nō eēsem⁹ a salibus bru-
tis siles. Habemus eū libez arbi-
trium qd̄ bruta nō habent. Sexta
interrogatō. quare oportet labora-
re illum qui p̄destinatus ē. Naz fa-
ciat quicqd̄ voluerit saluator dicit
q̄ vt det grās deo de tanto benefi-
cio. Sed qd̄ dicitur de dāpnatis q̄
re faciūt bona post quā debēt dāna-
ri. Dicit sc̄us doctor q̄ vt alienet
pena. Sed hoc nō valet. nam deus
iam scit punctū penes sicut scit esse
dānatum. ideo oportet dicere q̄ oī
bona facere ppter exercitiū s̄tur⁹ z
ppter bonū s̄tur⁹ qd̄ i ip̄a relucet ad q̄
naturalr sumus inclinati. i. ethico.
Septima interrogatio. quare de⁹
reprobauit iudā vel aliū dānatum
petrū vero p̄destinauit. Dic d̄. q̄
deus sciuit ab eterno. q̄ petrus z iu-
das debebāt peccare sciuit q̄ petr⁹
resurgeret a peccato. iudas vero nō
q̄a deus dānat hoīem. q̄a scit eū dā-
nandū. Nota hic. q̄ licet deus ha-
beat scienciā maloz et bonoz z sic
dozum. sed nō est cā nisi bonoz. nā
maloz deus nō est cā r eoz duri-
cies Et si dicat. deus habet noticiā
infallibilē necessariorū z contingen-
tiū. ergo illa cōtingētia ncario eue-

niant. Dicit q̄ deus habet noticiā
p̄ingentiū qd̄ p̄ingēt eueniēt. s̄
nō q̄ necessario. Alij aliter respon-
dent. q̄ deus nō habet scienciā ne-
cessariā de p̄ingentibus necessitate
absoluta vel simpliciter. sed habet
necessariā de p̄ingentibus ncitate
su p̄pōis vel p̄ditionata qd̄ pro eo-
dem accipio. Sed hic ē magnū du-
bium. quō volūtas dei indetermina-
ta ad opposita ab eterno pōt se de-
terminare ad altez istaz sine sui mu-
tatione. Doctor nr̄ dicit q̄ sic Et qd̄
sile est de volūate nra. nam volū-
tas nostra ē in potētia ad actum. sic
q̄ p̄cedit actum. Itē est in potentia
passiua ad diuersos z oppositos a-
ctus. Tercio volūtas nra p̄ diuer-
sos act⁹ determinat se ad diuersa ob-
iecta. Quarto volūtas nra vt rēdit
in diuersa obiecta pducit diuersos
actus seu effectus. q̄a vero duo pri-
ma dicūt imp̄fectōem. ideo nō po-
nuntur i deo accipiendo at̄ terciū z q̄r-
tūz dictū dicit q̄ sicut volūtas crea-
ta p̄ diuersos actus pōt se determina-
re ad plura ita q̄ p̄ actum nouū de-
terminat se ad aliquod nouū. ita vo-
lūtas diuina p̄ vnū actum illimita-
tum p̄tinentē s̄tualiter oēm actum
pōt se determinare ab eterno ad hoc
vel ad illud. ita q̄ volūtas diuina
per vnū actus illimitatū potuit fa-
cere quicqd̄ posset fieri p̄ omēs act⁹
formales in creaturis. Ad argu-
mentū i p̄cipio p̄t p̄ea q̄ d̄cā sunt.

Ira q̄dragesimā distinctō-
nem q̄ritur. utrū p̄desti-
natus possit dānari. Videt
q̄ nō. omē p̄teritū simplr est neces-

.v. p̄destinatus p̄t dānari

Predestinatio

Questio

II

fariū. quia fm pbn vi. et bi. hoc so-
lo priuatur deus i facta facere qm/
qz facta sunt. Ad o positum. nam
si b esset vez nō esset suadendū ali/
cui de obseruātia pceptoꝝ z p silio/
rū zc. In hac distinctione non sunt
opi. ideo rindendo affirmatiue di/
co q pdestinatus pōt dānari q p.
apoc. 3. vbi dicit. Tene q bēa ne ali/
scapiat coronā tuam. Et tō circa b
videbimus duo. Primo si pdest/
natus possit dānari. Secōdo si deus
pōt aliquē d nouo pdestinare. ¶ Quā
tū ad p̄mū dico q loquēdo in sen/
su pposito pdestinatus nō pōt dāna-
ri. imo ē impossibile. z bec ppositio
ē sic intelligenda. Quē de pdestia
uit pdestinat z pdestinabit. nō pōt
dānari. Loquēdo aut in sensu diu-
sionis pdestinatus pōt dānari. hoc
p̄z sic. Predestinatio dicit actū vo-
lūtatis q ordinat creatura rōnalis
ad grām z glām. s. volūtas dīna
ordinat istā creaturā ad gratiam z
glām p̄tingent qz ad nihil ē neces-
sario se bz nō aut ordinat eā p̄tingē-
ter nō possit eā nō pdestinare. igit
pdestinatus pōt nō pdestinari z p
psequēs dānari nō q ambo ista po-
nant sū cū sunt opposita nec successi-
ue qz nō succedūt instantia in eter-
nitate. ponit autē utrūqz diu. suz in
instanti eternitatē. ¶ Si aliqz dice-
ret si deus scit q dānabit quare p/
destinare euz. dī ad hoc. vt bonitas
dei videat z malicia creaturē z ina-
lincōstantia dānef. Exemplū aliqz
dīns diligit aliquē dicit ei ecce do ti-
bi istā grām vtz dilectionem z
bonitātē meā serues eā ne pdes sin-

aut cruciaberis sic istaz gratiā si qd
pducit cruciēf. digne illud sic. z in illo
demonstrat benignitās dīni z ingri-
tudo sui. z ideo si punit. digne z iu-
ste punit. ¶ Quantū ad secūdū ar-
ti. an deus possit aliquē de nouo p/
destinare sunt opi. p̄tarie. vna dīc
q sic. qz plus pōt volūtas increata
sine sui mutatione qz volūtas crea-
ta ab i. qz omī mutatione. sed eadem
volūtionē q vult finem pōt de nouo
velle aliqd ad finē volūtas crata. q
z dīna. Alia opi. dicit q nō. qz qd
pōt volūtas determinare vt le-
pōt intellectus intelligere. sed intel-
lectus diuinus nō pōt aliqd de nouo
intelligere. als an fuisset impfec.
q volūtas nō pōt aliquē de nouo p/
destinare. De his opi. tene quā vo-
lueris zc. ¶ Sed circa istā materiā
diceret qd. Ex quo de me determin-
auit saluandū illa determinatio ē
necessaria. z si necessaria necessario
veniet. dī q ē necessaria necessitate
de inesse. i. necessitate determinatio-
nis. s. nō ē necessaria de possibili. i.
nō ē necessaria necessitate executionis
Et hoc sonat q cū determinatione
de inesse stat cōingentia de possibili.
¶ Ad argumentū in p̄ncipio dī
q ista pdestinatio nō trāsīt in p̄tari-
tū licz coexistēt p̄terito.

Ira distinctionē qdragesi-
mā p̄mā quent utrū pde-
stinationis z reprobatio s
sit aliqd meritū. videt q sic eā pde-
stinationis. nā dī in apoc. iō regnat
cū deo. z aug. dei i illis. est i. latio.
effectus ex causa. ¶ Ad oppositū est
aug. in li. retractationū. ¶ In p̄ncipio.

An deus pōt de
nouo pde-
stinare

v. pdestinatio
d. pdestinatio
inuentum

plō pontif opī. augu. supleplam ad
ro. q' si bona opa nō sunt in pñtia
de respectu pdestinādi bñ tñ fides
quā opī. postmodū in libro retra/
ctationū retractat Secūda opī. est
magrī dicentis nullū fore meritum
pdestinationis vel reprobationis.
Et arguit ptra se mgr ex illo augu.
83. questionū. q. 9. r. 68. vbi dicit
q' pdestinatio venit de occultissi/
mis meritis. Et rñder mgr istā au/
toritatē augustinū retractasse i so/
liloquio. Sz ptra vbi dicit doctor q/
dam scz. hein. quolibet. 8. q. 5. in
fine. quia libz sup eplam ad Ro.
edidit qñ solū erat pbyter. libz au/
tē. Sz. questionū qñ erat eps nō est
veri fide q' si retractat aliquid de il
lis libris quos fecit qñ erat minus
sciens q' etiā aliqd retractet de illis
quos fecit qñ erat magis sciens.
Tercio pontif opī. sancti tho. 1. pre/
sumt. q. 23. arti. 5. q' ex pte dei nul
la est querenda. rō quare hunc pde/
stinavit r illū reprobavit nisi volū/
tas siue bñplacitū. Extrinseca autē
pē pont rō. s. pces auroz. vli rō ma/
nifestationis mīe diuine in bonis
r iusticia in reprobis. Contra istaz
positionē arguit doctor solēnis qli/
beto. 5. q. 5. r. quolibet. 8. q. 5. Ex/
eo q' nullus dfectus culpe aut pene
est de pfectione vli qd in exigeret si
ad manifestationē dīne iusticie re/
probi dānaret. Et ideo idem hein.
aliter dicit qlibeto. 4. q. 111. r. vbi
sup. actus diuinus p accipi duplr
vel vtr est a deo. r sic actōnis diuine
non est ratio. vel vtr terminatur ad
aliqd passum. r sic bene ei est ratio

Sed veniendo ad questionē dicit
q' nō est meritum pdestinationis ni
si sola voluntas diuina. Nam apo/
stolus ad Ro. dicit de iacob r elau/
cū nō diu nati essent. nec aliquid
boni aut mali egissent ex deo voca/
ti dicuntur est. maior seruiet minori
Sed multū has causas inquirere
difficile. Ideo apłus in epistola ad
Ro. clamat. Quidam diuinitaz
scientie dei rē. Item aug. super io/
hannem quare hunc trahat r istuz
nō holi de iudicare si nō vis errare.
Et magister dicit in litera. In hoc
melior est fidelis ignorantia q' res/
meraria scientia. Et ppha dicit. Ju/
dicia dei abyssus multa. i. rimēduz
est ne curiose querētes hūc abyssuz
dmergoni in abyssum. Sed repro/
batio pioribus opī. est opī. scoti
questat in duabus pclusionibus.
Prima conclusio q' pdestinationis
nulla est causa. Secūda q' reproba/
tionis est aliqua causa. Prima
pbatur sic. Deus solo beneplacito
suo determinat hunc hominem ad
esse. ergo solo beneplacito suo deter/
minat hunc ad bene esse. i. ad gra/
tiam r gloriam. Secūda persuade/
tur sic. Damnatio non videt bona
nisi quia iusta. Un augu. super Be/
nes. Non prius deus sit vltor q' a/
liquis sit peccator. Sed reproba/
tio siue damnatio nō esset iusta nisi
subesset causa. ergo reprobationis
est aliqua causa. Sed scotus notat
q' in reprobatione r pdestinatione
nō est similis ordo. Nam in pdes/
tinatione deus pmo vidit pccz in
pmo signo. in secūdo signo vult si/

Questio

II

bi vitam eternam. in tercio signo
vult sibi ea que sunt sibi necessaria
ad hoc consequendum sicut gratiam
et bona opera. Si in reprobatione
est alius ordo. quia in primo signo
occurrit iudas. In secundo signo vi
dentur mala opera eius. In tercio
signo determinat ad penam eternam
Et hec signa omnia intellige in intel
lectu speculativo antequam veniat vo
luntas. sic quod quando voluntas de
terminavit. petrum damnandum iam
intellectus speculativus ostendit vo
luntati petrum et eius damnationem
in diversitate signo. Ad argu
mentum in principio dictum quod non est cau
sa simpliciter.

Ita distinctione quadra
gelima secunda querit verum
deum esse omnipotentem pos
sit probari ratione naturali videtur quod
sic. Nam dicit Rich. de trini. pri
mo. xij. c. quod ad omnia que fide tenemur
sunt rationes necessarie. Ad opposi
tum nulli philosophi videntes naturali ra
tione etiam quantumcumque perfecte con
siderent deum sub respectu efficien
tis precesserunt eum esse omnipotentem
sunt intellectus catholicorum. ergo etc.
In hac questione respondendo ad
argumentum principale cum dicitur no
tam esse omnipotentiam proprie sum
ptam. quia omnis probatio probans
impossibile sequi et ea est sophisti
ca. Respondit regidius de roma quoli
beto. s. q. 7. quod illa ratio est sophisti
ca nec potest solvi per naturalem ra
tionem. quia ut dicitur sophistica pec
cans in materia est habens aliquam
falsam et non potest solvi

nisi per interemptionem illius premissae.
quod tamen non potest cognosci interimenda per
rationem naturalem. Circa istam questionem
est una distinctio non permittenda
de omnipotentia. Deinde solvetur questio
Quartum ad primum dicitur quod omnipotentia
capit dupliciter. Uno modo accipitur medi
ate in quantum per omnipotentiam agens per in
termedium possibile mediantibus causis secundis.
Alio modo accipitur omnipotentia immediate
scilicet. quando agens ex se circumscripta quantum
cumque causa secunda potest in omni possibile. De
omnipotentia primo modo loquitur philosophus. s. d.
omnipotentia secundo modo loquitur theolo
gi. Si veniendo ad positum dico
duas conclusiones. Prima quod omnipotentia
dei primo modo dicta potest demonstrari de
deum ratione naturali et si dei infinitas
est naturaliter demonstrabilis. Nam philosophus
8. phi. 2. xij. metha. per motum infini
tum procedit potentiam infinitam et deum in
finitum. et sicut procedit deum infinitum
ita omnipotentem. quod potest omne possibili
le mediantibus causis secundis. Secunda
conclusio quod deum esse omnipotentem omnipotentia
immediate supra sic intelligitur et theolo
gi. non potest per statum isto demonstrari
ratione naturali tamen quod est articulus fidei
dei tamen quod sic probaretur quod deus continet
causalitatem causarum secundarum sed istud
non valet apud philosophos. quia si solus deus
haberet causalitatem bonis non propter
hoc concederetur philosophi quod solus posset per
ducere bonum immediate. tamen quia philosophi
non potuerunt concludere rationem natu
raliter deum posse contingere causa
re. ergo non potuerunt concludere natu
raliter deum posse immediate in omne
effectum sive in quodcumque in quod
potest mediantibus causis secundis
b. 2.

Omnipotentia
capit dicitur

Ad richar. in principio dicitur quod si sunt
necessarie rationes ad probandum omnipotentiam
non tamen sunt evidenter necessarie.

Irea distinctione quadragesime
materiam querit utrum prima
impossibilitas rei sciende sit

ex parte dei vel ex parte rei factibilis. ut
quod impossibilitas sit ex parte dei. nam
magis arguit de sequenti quod universum
potuit fieri melius si deus posset si-
bi dare maiorem capacitatem. Ad
oppositum est. de casu diaboli. c. iiij.
quod deus dedit preuentiam bono an-
gelo. id est bonus angelus habuit et non
quia deus non dedit malo angelo. id est
non habuit. sed quia malus non acce-
pit. In hac questione ponitur pu-
gnans et oppositum. et videtur opinari illud quod
in quolibet. vi. q. iij. hein. dicit de
rerum impossibilitate vnde surgat aut
ex deo ut sit bona consequentia. deus non
potest facere. ergo non potest fieri. vel eco-
tra quod ex rei impossibilitate dicitur deus
non posse. Et ibidem determinat quod ex
rei impossibilitate dicitur argui deum non
posse. non contra ut sit consequentia eco-
trario. non in ipso secundum philosophum. j. topicum.
Affirmative siquidem arguimus deus
hoc potest ergo est possibile. Negative
autem contra. hoc non potest fieri. ergo
deus non potest. Oppositum manifeste di-
citur quolibet. 8. q. 3. ita quod per ibi est
qua in ipso non. consequentia contraria
ita quod sicut affirmative sequitur. deus potest
hoc. ergo est possibile. sic in eodem ordi-
ne sequitur. deus non potest hoc. ergo non est
possibile. quod manifeste oppositum di-
ctum est in. 6. quolibet. q. 3. vnde ad de-
clarationem questionis et argumentorum hic
positorum. Notandum quod secundum ipsum quod

beto. 6. q. 3. sunt consideranda in affir-
mativis et quantum ad positum deus affir-
mativum principale dicitur perfectio
simpliciter quatuor signa ponit. Primum
est in quod considerat ipsa perfectio simpliciter
secundum se. ut inposito potentia activa
secundum se habet. et ut quoddam absolutum.
Secundum signum in quod considerat poten-
tia passiva sibi correspondens secundum se habet
et ut aliud absolutum. ita quod in duobus
signis primis considerat absolutum ab-
solutum. In tercio signo refert poten-
tia passiva ad potentiam activam. et
possibile ad potentiam relatione reali
et secundum esse. In quarto signo potens ad
possibile et potentia activa ad passi-
vam relatione rationis. et solum secundum dici. et
hoc in affirmativis. In negativis
autem inquit. isto modo non procedit. ut in po-
sposito. quod in potentia non dicitur nec per-
fectionem simpliciter nec imperfectionem ali-
quam. ideo primo deo non attribuit. ut
dicitur aliquid possibile quod deus non
potest. sed primo in potentia impossibi-
li donat. et ex hoc non posse deus dicitur
hoc ex illo. 6. quolibet. Sed quod ex
his concludimus. dico quod deus non potest
facere si natura rei non potest pati. et im-
potentia non est ex parte dei sed ex parte rei
sciende. nam deus me facere angelum
non potest. quia natura humana non est illi na-
ture capax. Ergo quod dicimus ad hoc
quod contra dicitur. deus est omnipotens. hoc
dicitur a sancto doctore. j. pte. s. q. 2. v.
arti. 3. in corpore questionis quod deus est om-
nipotens. quod habet vim productivam respectu
possibilium effectibilium et non effectibi-
lium. id quod in finitum. sed hoc doctorum
probat. Et scotus dicit ad hoc quod deus
non est omnipotens. quia habet vim

pductiua respectu impossibilitu. s. q. habet vim pductiua respectu possibilia. Et illud respectu cuius habet vim pductiua h. esse in deo i potia obiectiua sicut rosa que non est mo actu n. est pducibilis. Et circa talia possibilia pducere est oipotens i no respectu kymere. quia kymera no habet potentia obiectiua in deo cu kymera nihil aliud sit q. quoddam impossibile deo. Sed deus potest facere aliquod impossibile. Dicit q. duplex est impossibile. s. fm qd i simpliciter impossibile fm qd deus potest facere vt q. duo corpora sint in eodem loco. i. d. impossibile fm qd quid eo q. est impossibile naturaliter. sed no supnaturaliter. Sed impossibile simpliciter est q. nec e possibile fm natura. nec sup naturam. vt q. preteritum non sit preteritum. i. illud deus no potest facere vt in d. agathon. 6. ethi. S. p. m. i. impossibile fm quid bene potest facere. ¶ Ad argumtu in principio dico q. mgt supponet bar q. mundus potuit esse maioris pfectionis capax. quia tunc melior si eret si daret illa capacitas.

Ira distictiones. 44. q. n. utz deus potuit res melius fecisse q. fecit. videtur q. no. q. tunc potest facere res inordinatas. vel in pma factione no se habuit pfecte qd est falsum. ¶ Ad oppositu res aliter fieri q. facie sunt no includit contradictione nec e. necessarium. Ad questionem d. q. sic auctoritate magistri i. aug. sup Gen. Ad litteram in d. aug. potuit deus facere, h. osem meliorem qui no peccaret nec

meliora p. d. d. pt

peccare potuisset. ¶ Circa istam questionem oportet duo videre. Primo si deus potuit res i mundu meliorem facere qntu ad naturas creaturar. Secundo si deus potuit meliorem facere qntu ad ordinem. ¶ Quatu ad p. m. arti. dicit a quibusdam negatiue. i. hoc qntum ad esse substantiale creaturar. q. esse subale cuiuslibet consistit in indiuisibili. i. sic no recipit magis i minus. Alij dicunt q. deus potest facere mundu meliorem qntum ad esse subale i qntum ad esse accidentale creaturar. Nam ponit q. esse cuiuslibet creatur re habeat latitudinem i no consistat in indiuisibili. Et confirmat hoc. q. totu vniuersum fuit melius in statu innocentie. i. similiter erit melius post diem iudicii. Item omnes aie sunt eiusdem sp. i. m. vna e melior altera. etiam in puris naturalibus. Nam dicere aiaz xpi no esse meliorem aie inde est erroneu. vt p. per articulum parisiis p. demnaturum. ¶ Quantum ad secundu arti. i. de ordine d. q. deus no potest facere mundum meliorem qntum ad ordinem creaturar ad deum. nec qntu ad ordinem creaturar inter se. Nam quilibz ordo est optimus. i. optimo non dat melius. Et hec est opi. aliquorum. Sed opi. alterius doctoris q. deus potuit facere mundu meliorem tam qntu ad esse substantiale q. qntum ad esse accidentale. i. tam in ordine creaturar ad deum q. in ordine creaturar inter se. Sed omnibus his dicit q. deus q. deus no potuit vilo mo meliores res facere q. fecit. applica

melior

b

Dist

do eas p quibz fecit. Nam Scilicet. i. vi
dit deus cuncta q fecerat rerat val/
de bona. valde bone nihil maius.
Nam hinc in ordine mimitatis
no potuit meliore facere q fecit. se/
cus esset si ea ordinasset in filiu del
vel q erant bona res z mudus rē.
Ista in suis spcibz vel q ad illud ne/
cessariū mudo. sz nō q ad se q non
possent esse meliora. ¶ Ad argumē
tū in principio dicit q rō illa vel illud
antecedens si ponit z falsum quō
vide in questione.

*v deus vel
alia a se*

Ira distinctionē. 45. qri
tur vtz deus velit alia a se
videt q nō. qz tūc in volū/
tate dīna fuisset relatio realis ad cre
aturā. Nequens est falsum z cōtra
dicto rē. ¶ Ad oppositū. Nā si nō
voluit ab eterno. z nec mō vult de
nouo. qz tunc esset mutabilis. q nē/
bil vult. Ad qōnē dicit q sic fm apo
stolū epla pma. hec est volūtas dei
sanctificatio vīa. ¶ Sed posite z
decello q in deo est volūtas viden/
dū est. Si deus vult alia a se. iō est
notandū q creature hnt duplex esse.
vnū inqntū sunt obiecta cognita a
deo ab eterno aliud esse hnt extra in
qntū pducta. Et sic dico duas con
clusiones. Primo q deus neces
sario ab eterno vult creaturas inqntū
sunt obiecta cognita. Cui rō est
qz eadē necessitate vult deus creatu
ras vt obiectū cognitū q necessita
te vult se pfecte intelligere. Sz dō
ab eterno vult se pfecte intelligere
omnes intelligibile. Ab eterno vult
creaturas in esse cognito. ¶ Sz hic
dubiu de malo quō deus malū co

*malū q
dō cogit*

XLVII

gnoscat vt ponit obiectū cognitū. i.
dicendū q in deo ponit duplex no
ticia. vna simplicis apprehensionis.
alia approbationis. Deus aut non
cognoscit malū notitia a approbatio
nis. sed bene notitia simplicis app
hensionis. ¶ Secūda pōlo q deus
vult creaturas. vt sunt eē ptingent
em vno necessario. Cui rō est. qz si
dō vult alia a se vult illa et si beane
esse eē z p quē modū pducit illa sed
pducit ea ptingent. q vult ea pting
gent z nō necessario rē. ¶ Ad argu
mentū in principio dicit q volūtas di
uina sub rōne absoluta terminat re
spectū voluti ad ipam z nō solū sub
rōne respectus rē.

Ira distinctionē. 46. qri
tur vtz volūtas bñplaciti dei
semp implet. videt q nō
f. ad rbi. 2. Deus vult omnes hoīes
saluos fieri nō in omīs erit saluati.
ergo rē. ¶ Ad oppo. ad Ro. 9. Vo
luntati eius dō resistit. Ad qstione
dicit q sic. vt habet in ps. Dīa qd qz
voluit dō fecit. ¶ Sz b declarabū
aliqua ad volūtate dīnā pinentia.
Primo qd sit volūtas signi z volū
tas beneplaciti. Ad qd dicit q volū
tas bñplaciti ē volūtas dei efficax
respectu cuiuscūqz effectus pducibi
lis vel pducti. Sed volūtas signi
est volūtas dei non efficax respectu
eorūdem z tū vna semp implet vt
volūtas bñplaciti. Vel efficax alia
f. signi nō semp impletur. sequit q
ista distinguant. f. volūtas signi z
volūtas bñplaciti. ¶ Sed hic sunt
quatuor difficultates. Primo si de
finicio ista sit oīno eadē dīstīg

qz ad

Questio

tionem illa de potentia ordinata et absoluta. et dicitur quod non quia ratio voluntas si gnetur voluntas beneplaciti respicitur potentia ordinatam. Secunda difficultas fuit a distinctione est eadem illa de voluntate additionata ab solata. dicitur quod sic. Nam voluntas signi videtur voluntas additionata. sed voluntas absoluta videtur voluntas beneplaciti. Tercia difficultas est que sunt signa voluntatis divine. dicitur quod plura ponuntur per preceptum eius prohibitiu positiuum et monitiu. et ista pertinent ad voluntatem signi. sed permissio et impletio pertinent ad voluntatem beneplaciti et sic velle efficaciter. Quarta difficultas si divina permissio sit actus voluntatis positiuus. dicitur quod sicut in nobis est duplex voluntas actus qui est velle efficaciter qui per se est cum precepto. Alius non efficaciter qui non perficitur. Ita est nolle duplex. scilicet efficaciter qui prohibet et non efficaciter qui permittit et non prohibet. Sic est dicendum de deo suo modo. ¶ Sed est dubium utrum permissio sit actus positiuus. Dicunt aliqui quod permittere non est nisi non prohibere. Alii dicunt quod est actus positiuus et quod deus dicitur ad actum peccati. id est ad positiuum vel ad materiale quod per eodem accipitur non ad officium materialitatem vel ad formale. Si quomodo distinguunt voluntas antecedens et consequens. De voluntas antecedens est que firmatur super regulas iusticie legalis in vniuersali. voluntas vero consequens dicitur illa que fertur super hominum regulas in particulari. Exempla voluntate antecedente. dicitur vult omnes homines saluos fieri. scilicet voluntate consequente. quia talis peccauit vult eum punire voluntate efficaci. ¶ Ad argumentum in principio per quod ea que

ponunt in littera.

II

Ira distinctione. 47. que rit vult per se siu divina sit aliquis actus voluntatis diuine. vel si vult mala fieri. videtur quod sic. quia aliter non videtur deus bene certitudinaliter peccatorem etc. ¶ Ad oppositum permissio comparatur cum alijs signis voluntatis diuine. sed preceptum non est aliquis actus elicitus voluntatis diuine. ergo multo magis nec permissio etc. ¶ Circa istam materiam est primo vna distinctio premitenda. secundo est questio soluenda. ¶ Quantum ad primum articulum. dico quod malum est triplex. scilicet malum nature vt dicitur quod nascitur cecus. secundum est malum pene. vt quo quis punitur. tertium est malum culpe. quo quis reprobat. ¶ Quantum ad secundum articulum dico tres conclusiones. Prima quod deus non potest velle malum absolute loquendo de ratione malitiae. quia illud non potest esse volitum quod est extra formalem rationem obiecti voluntatis. Sed malum sub ratione mali est extra rationem formalem obiecti voluntatis. ergo etc. Secunda conclusio quod malum nature et malum pene potest deus velle per accidens. Nam illud potest esse volitum a deo per accidens vnde puenit vniuerso maius bonum. Sed ex malo nature et malo pene potest puenire vniuerso maius bonum. Minor pars quantum ad malum nature. quia ex corruptione vniuersi sequitur generatio alterius in vniuerso. Sicut probatur de malo pene eo quod puenit vniuerso manifestatio diuine maiestatis

Malum
et malum

Deo non vult
malum

Dist

XLVIII

statu seu bonitati. Tercia conclusio est malum culpe potest deus velle fieri. Sed est opi. hugonis q malum culpe potest esse volitum a deo p accidens. quia malum pñet ad decentiam vniuersi. Alia ē opi. magistri q nō. quia illud nō pñesse volitum a deo nec p se nec p accidens q nō potest hñe bonū recōpensans. Sed malū culpe nō pñt hñe bonū recōpensans ergo rē. Est tertia aliquoz moder. noz q dicit q deus nō vult malum culpe voluntate efficaci sed vult illud voluntate pmissiua. Et ratio ē quia pmitit illud vel p correctionē facientis vel p correctionē recipientis. Et fm hunc modum pñt teneri tertia conclusio. ¶ Ad argumētū in pñcipio pñt p secundū articulum.

Inca distinctionē. 48. qñt vñ voluntas creata pformis volūtatī diuine semp sit recta. videt q sic. veritas intellectus creati est qñcūq pformata in intellectu increato. ergo a simili de volūtatē creata tūc est bona qñcō pformata volūtatī increate. ¶ Ad oppositū iudei voluerūt xpm pati et mori qd z xps voluit z tñ ipi peccauerūt. Nam de his dixit xpus. Pater dimitte eis qz nesciūt quid faciūt. ¶ Ad qñtionē dñ q nō. Nam deus voluit pati xpm z iudei siue crucifixoies voluerūt pati xpm. s. voluntas iudeoz fuit puerfa licz pformaret volūtatē diuine. ¶ Sed p declarationē est aduertendum q voluntatē creatā esse pformē volūtatī increate. potest intelligi dupli. iter. quia vel quo ad volūtūz. vel q ad hoc qd est regula volendi p mo-

dum pcepti. ¶ His habitis dico q si queris utrū voluntas creata sit recta si est pformis diuine voluntati in volūto. dico q nō. q hoc q volūtas diuina est causa bonitatis in obiecto siue in volūto. Nam ex hoc q deus vult aliqd illud est bonū. volūtas autē creata e contra qz voluntas creata nō est causa bonitatis in obiecto sed e cōuerso. qz obiectū est bonū. s. volūtas illud vult. Si autē querat vñ voluntas creata pformis diuine voluntati p imitationē inqñtūz est regula volendi p modū pcepti sit bona. dico q sic. qz nō est deuenire ad aliquā volūtōz z ad aliquā voluntatē oīno in obliquabile. sed hoc nō pñesset nisi volūtas dei. ergo si nostra volūtas ipsi pformat nō p similitudinē tñ sed p imitationē ex eo q sequit ipsam p modū pcepti ut est regula est bona siue recta. ¶ Ad argumētū in pñcipio dico q nō est simile. qz veritas intellectus depēdet a solo obiecto. bonitas autem volūtatī nō dependet a solo obiecto sed ab alijs oīibz circumstantijs z potissime a fine. 6. et dico

Secunda qd

vlte distinctionis vbi qñt vñ in deo potētia volūtā z ex vñua distinguat. vñ q nō. Nam dñ in apoc. q p dñā volūtatē dicit oīa creata. s. ipsa est pñcipiū creatōis. ¶ Ad opo. respōd aliqz ē volūtas respectū qz nō ē potētia executiua. Nam dñ in gen. Nolo mortē peccōris tñ multi moriūt rē. ¶ Ad qñt dñ q sic. Nam potētia volūtā ē pñcipiū qz libera. s. potētia executiua necessaria

in deo pñt pōna volūtā
a executiua

Questio

I

ita. Sed aliq̄ videbūtur. Primo. inuestigabit p̄uic^o q̄stionis. Seco ponētur p̄clusiones. Tercio. an volūtas dei p̄currat ad effectū imēdia-
te. ¶ Quantū ad primū articulū est opio. T̄bome. q̄ potentia volūtas et executiua nō distinguūtur. im̄pro-
barur. Est alius modus q̄ distinguū-
tur. patet. quia vnū est principiu ad intra. s. volūtas. Aliud ad extra vt
potentia executiua. naz potētia exe-
cutiua ē principiu ad extra. s. respec-
tu creature. Sed volūtas ad intra
est principiu sp̄ssantē. ¶ Quantū
ad secūdum articulū sic prima con-
clusio. q̄ in brutis iste due potentie
distinguūtur. quia habēt distincta
organa. Nam executiua habet pes-
des pro organo. sed appetitus cor-
pus. Secūda p̄clusio. q̄ in homi-
ne etiam distinguūtur executiua et
appetitiua p̄. nā appetitiua nō im-
pediū. executiua aliquādo impediū
igitur distincta. Tercia conclusio.
q̄ etiam in angelo distinguūtur p̄
rationē datam in secūda p̄clusionē
¶ Quantū ad terciū articulum. an
volūtas p̄currat ad effectum. sine
diatē dicitur q̄ nō. quia tūc nō ēēnt
necessaria agentia secūda et cause se-
cūde. nec oporteret poni illa. sed si
ponenda p̄ Augustinū qui dicit. q̄
res quas deus condidit sic ad m̄ni-
strat vt proprios mor^o agere sinat.
¶ Ad argumentū in principio dicit
q̄ licet p̄ volūtatē oīa dicantur crea-
ta. nō per hoc tollitur distinctio. vt
patet in littera.
¶ Et hec de questionibz supra p̄t̄
mū Scoti dicta sufficiant.

Irca se

cūduz libz Sco-
ri pauper sit bec
prima distinctio
viz primaria cā-
litas respectu oīz
cābilitū de necessi-

rate sit i tribus psonis. videt q̄ nō.
Richardus de tri. li. iij. ca. xvi. dicit.
si t̄m esset vna psona. adhuc esset in
ea plenitudo potētie et sapientie. et
go posset producere om̄e passibile.
Ad oppositū plus p̄ueniūt tres p-
sonē in diuinis q̄ substantia et p̄us
in creaturis. sed ista nō possunt se-
parari in creaturis in opatione. et
go nec p̄sone in diuinis. ¶ Ad q̄stio-
nem d̄z q̄ sic. Sed imēdiate ponit
opio. Den. quol. vi. q. ij. et dicit q̄
sic. Et illa opio ponit in aliq̄bus
bris. in alijs p̄o nō ponit. Et sc̄ar
et Den. bene p̄cordant i p̄clusionē.
sed differūt in modo. Nā Henric^o
vult q̄ s̄bum et sp̄ssantē sint rō-
nes. p̄ime creandi. vel q̄ aliq̄ mo-
do p̄pleant creabilitatē p̄ris. Sed
Scotus dicit. illud est falluz. nam
eadē creabilitas. ita eque p̄fecta est
in p̄te sicut in tribus. et sic nō cōple-
tur illis. ¶ Sed pro maiori declara-
tione tria videbūtur. Primo. si cre-
abilitas in esse reali sit in tribus. Se-
cūdo. si creabilitas in esse volūto vel
cognito sit in tribus. Tercio. si p̄
possibile nō esset nisi in vna psona.
si posset esse in ea p̄fecta creabili-
tas respectu oīm creab. liū. ¶ Quā-
tum ad primū articulum d̄z q̄ illa
creabilitas necessaria ē in tribz. qd̄

creabilita
in eā real
est in p̄bz

Distinctio

Libri

sic probat. Omne principium attingens
supponit necessarium. sed principium
necessarium ad aliam coicatur tribus.
scilicet ois fecit dicitur que eis non repugnet
et sic coicatur eis illud quod est principium
ipsius productum coicatus ad extra.
et sic in illo instanti in quo erit primum
principium in deo ad producendum ali
quod attingens ad extra illud coica
bitur tribus. et sic creatio venit tribus.
¶ Quantum ad arti. secundum dicitur quod sic
et sic est intentio doctoris. quod si pa
ter et filius et spiritus sanctus compent
ad obiectum in quantum habet intelle
ctionem vel volitionem respectu illius
in eodem instanti creature et eque et e
qualiter voluit et intelligit. Si ve
ro compentur in secundo instanti. non
quo ad obiectum volitum sed ad voli
tiones inter se potest esse ordo. Nam
pater habet volitionem se filius et spiritus
sanctus non a se. sed a patre. et ideo erit
proprietas originis. ¶ Quantum ad ter
cium arti. dicitur. quod si impossibile
est ponere una persona absoluta co
sequenter esset dicendum quod in tali pos
sina absoluta sit essentia creabi
litas perfecta. Et ista creabilitas per
ta ex ratione illius termini non videtur ne
cessario includere quod ipsa sit in tribus
personis. Sicut nec ex ratione istius ter
mini includit rationem productionis ad in
tra illam. Illa tamen ratio non supponit sibi
sicut nec posse ignire ex ratione sua in
cludit necessario posse calefacere. li
cet iure supponat. Sed productio
mundi vel creabilium supponit produ
ctionem intrinsecam verbi et spiritus sancti.
Et sic licet. quod dicitur quod quattuor se habent
per ordinem. Primum quod in divinis pos

sumus intelligere duplex instans.
vel signum. Primum est instans natu
re. Secundum est signum vel instans origi
nis. Primum est quod in priori instanti vel si
gno nature. primum intelligit essentiam su
am antequam creaturas quod intelligit p
essentiam suam. sicutque suum primum obiectum
adequatum. nam semper potentia prius
fertur in suum primum obiectum quod scilicet
Secundum est. quod in signo prime nature.
quo pater intelligit essentiam suam pro
ducit verbum. quod pater. quod pro quocumque
et signo nature habet memoriam perfectam.
in prefiguratur solum. cum et quod. rela
tina sunt sibi natura. ita quod in illo si
gno priori nature sunt plura signa vel
instantia originis signata. Primum in
quo pater habet in se memoriam perfectam
Secundum in quo per vim memorie coicatur fi
lio gignendo ipsum. Aliud signum est.
quod in secundo signo creature quod pater in
telligit creaturas in essentia sua in eo
dem coicatur filio cognitionem creatu
raz. in quo signo habet illas. et secundum hoc
productio sibi vel solum est. preedit co
gnitionem creaturaz in pre prioritate
te. Et in signo nature coicatur in fi
lio a patre productio cognitio creatura
rum quasi supveniens sibi iam productio
esse subali sibi et personali. Alioquin si
in priori signo pater haberet memoriam
et noticiam creaturaz. ut puta lapidis
verbum gigneret de materia lapidis
quod falsum est. quod solum est solum dei.
ita quod in isto signo secundo nature. in quo
pater intelligit creaturas in eo pri
ori cognita sunt plura instantia originis
signata. Primum in quo pater habet se
noticiam perfectam creaturaz. Secundum
in quo eadem coicatur filio. Et sicut deum

Questio

II

est et preintellectus in pre respectu p
ducitōis sibi. et cognitiōis creaturā
rum intelligendū est ita et pre volū
tatis in pre et filio. respectu dilectō
nis creaturaz et spiratōis spūscā.
¶ Ad argumentū in principio p^{re} p
teritū articulū 2°.

Secunda qō

prime distinctiōis vbi q^uis.
¶ Itē deus possit aliqd creare. Vt
des q^u nō. nā babel scō de g^{ra}tiōe.
Idem manens semp nati est facere
idē. q^u nō est aliq^u variatō i effectu
nisi prius naturā p^{re} ponat in cā Ad
oppositū ē fides. Ad q^u dicit q^u sic
iobis vi. In principio creauit de^u ce
lum et terrā. S; in hac qōne ponit
op^{er}o veltō Egidij de roma quol.
vi. q. iij. Et incipit p^{er} ista op^{er}ione sic
intellecta arguit sic. Et cōcludit q^u
ideo. q^u deus est agens p^{er}fectissimū
nihil p^{re}supponit ad agendū S; do
ctor d^{icit} q^u ille p^{ro}batō nō claudit q^u
de^u possit p^{ro}ducere nouū. p^{ro}ter h^{oc} q^u
deus nihil p^{re}supponit i p^{ro}ductōe.
de q^u p^{ro}ducat. Et ideo de lū nihil
dicit doctor q^u nihil p^ot capi dupl^{er}
Uno mō p^{er} nullo s; ē ēētie Alio
mō s; ē ēētie. Et iuxta hāc disti
ctiōē d^{icit} doctor solēns in sūma. ar
ti. ij. q. xxiij. et xxiij. q^u capiēdo p^{ri}mo
mō nihil. nihil p^ot creare. q^u deus
nihil p^ot p^{ro}ducere q^u nō est possibi
le p^{ro}ducere. capiēdo autē scō mō nihil
p^{er} ēētie p^ot aliqd creati. S; p^{er} ma
iori declaratiōe duo sūt vidēda Pri
mū. an esse a p^{ri}mo sit prius non ens
formatum q^u ens. Scōm si creatio
possit demonstrari. Quartū ad p^{ri}

mū dicit. q^u ens p^{ro}ductū prius intel
ligi nō ens q^u ens p^ot intelligi dup
pliciter. Uno mō q^u sic sit et seū ens
id ē q^u ipa nō entitas sit format^{er} de
rei intraneitate. Et h^{oc} intellect^{us} ē fal
sus. Alio mō q^u ens p^{ro}ductū ante
p^{ro}ductiōē nō sit ens ex se. q^u ex se vi
cū et includit entitatē. et quo p^{ro}du
ctū est. licet illū a se nō beat. Et iste
intellect^{us} est ver^{us}. Quartū ad scōm
d^{icit}. si creatio p^ot demonstrari. D^{icit} q^u crea
tio p^ot accipi trip^{er} Uno mō p^{er} p^{ro}
ductiōē nō epaliq^u. et tūc d^{icit} q^u p^ot de
mōstrari p^{er} rōnes q^ustionis p^{re}ceden
tis. Alio mō p^{er} p^{ro}ductiōē alicui^{us} ab
aliquo. ita q^u sic ordinat^{ur} ex nō ente
prius natura. s; nō duratiōē. Et isto
mō nō p^ot demonstrari. Tercio mō
p^ot accipi p^{er} duratiōē alicui^{us} de nūbi
lo ita q^u illud nihil vel nō sit p^{ri}us q^u
ens duratiōē saltē. Et sic dicit^{ur} p^{ro}ba
q^u p^{ro}ductū ex ipse eni^{us} s; esse p^{re}fectū
nō esse duratiōis. i. possibile ē esse et
nūm. et sic demonstratur. S; posset de
mōstrari eternitas vt ipediret crea
tio. Ad hoc d^{icit} scō I ho. i. p^{re}. q.
xlv. art. ij. q^u aristō. nō p^{ro}bauit Alij
p^{ro} p^{re} aristō. soluit auctoritatē scō
doctoris. S; dimittit illis q^utuor
sunt motus q^u aristō. lē mouerūt
ad ponendū eternitatē. Primū. si
mūdus fact^{us} fuit de nouo. ergo ma
teria p^{re}cessit. sed nō informis. ergo
illud ens non fuit factū. sed eternū.
Secūdum motus ē eternus. s; mo
tus nō est sine mobili. ergo mobile
eternū. et si mobile eternū. ergo mu
tatio eterna. Tercūm ex p^{re} p^{ri}mo. nā
si mobile eternū et motus. et si mot^{us}
eternus et ipse. Quartū ex p^{re} agē

Distinctio

agens qđ nō habet impedimētū z
aliquā agit z aliquādo nō mutatur.
sed deus nō mutatur. ergo rē. ¶ Sed
dico qđ sicut fide teneo qđ mūdus fa-
ctus est ex tēpore. z qđ nō fuit ab et-
no. ita teneo rōnes Aristotelē nō ēē
demonstratōnes. z sic oēs maiores a-
ristotelē quattuor fundamētōz sunt
negande. vel antecedentia si sint con-
sequētie. ¶ Ad argumentū in prin-
cipio dī. qđ Aristot. intelligit de agē-
te naturali. vt patet p eum ibi

Ercia qstio

prime distinctōis. vbi qñ-
tur. Utz sit possibile deum
pducere aliquid aliud a se sine pn-
cipio. Videtur qđ nō. Nam nulla
pductio pōt esse ex nihilo. ergo oīs
erit de subiecto. Anō pbat. qđ si
pducitur de nihilo vel sicut de sub-
iecto vel sicut de opposito. Non si-
cut de subiecto. qđ de nihilo nihil
fit. Nec sicut de opposito. naz vnū
oppositū nō sit ex alio. sed corrūp-
tū illo. Deest rō mēta. viij. phi. cō-
mento iij. ¶ Ad oppo. est aug. xij.
cōfess. fecisti dñe de nihilo celus z
terram. ¶ Ad questionē dicitur qđ
sic. Sed in hac questione introdu-
citur duo doctores cōtendētes ad
iniciēs. Primus sancti Tho. pri-
ma pte sūme. q. xliij. arti. ij. Dices
qđ deus potuit aliquid aliud a se p-
ducere sine principio. Secundus est
Henrici quol. i. q. viij. et quol. ix. q.
xvij. dicens impossibile est aliquid
a deo esse sine principio. ¶ Et pro-
bat hoc dupliciter. Secundo pro-
bat hoc idem quol. i. q. viij. Ex eo
qđ omēs species sunt equaliter i po-

I. p. dūm

tentia. z ita sol potuit esse ab eterno
et alius potuit etiā generare. Et
tūc deducit qđ alius geniti vsqz nūc
nec erāt finiti nec infiniti propter i-
cōueniens. Tandē ostendit doctor
qđ neutra opinionū concludit. non
qđ opio sancti Tho. nō sit vera. sed
qđ nō concludit fm modum arguē-
di. ¶ Sed pro maiori declara tōne
duo videbūtur. Primo. qđ aliqua
productio ē que nō p̄supponit sub-
iectū. Et hoc demonstrat primo ex
parte pducti. Nā si productū ma-
terie p̄supponit subiectū z illud a-
liud esset p̄cessus in infinitum. Vel
oporteret stare ad aliquod prudu-
ctum qđ nō p̄supponit subiectū
Secundo ex parte productis. nam
qđ agens nō agit sine subiecto ideo
est. quia nō puenit totum effectum
in virtute sua. sed deus p̄neqz totū
effectum. scz materiam z formas et
compositū. ergo nō p̄supponit sub-
iectum. ¶ Quantū ad secundum vi-
denz est. qđ omne ens aliud a deo
sit ab ipso tanqz a causa agente. Et
qđ hoc sentit aristot. de pmo arguit
sic. Primū principū est primū a-
gens in vniuerso. sed primū est cau-
sa agens oīm alioz agentū aliqd
in mōdo. ergo rē. Maior p̄z. qđ qđ
bz primā rōem actiū. est primū a-
gēs. aliter ista pōna esset ociosa. sed
primū p̄cipiū bz primā potētā a-
ctiū. qđ p̄z dupl̄r. P̄mo p̄ rōem.
qđ primū p̄cipiū est pur⁹ actus. sz
p hoc qđ ē prim⁹ act⁹ z pur⁹ bz p̄mā
rōez actiū vniuersū bz gēci. p̄p̄tē
pōna agēdi fm qđ ē i actu. Scdo p̄z
auctori. viij. phi. cuius vltia cōclu-
sio sua est. qđ primū fuit potētiē

Questio

Infinites Sed minor pars. s. q. primū
agens est cā agens oīm agentū. qz
in ordine causaz finalū primus fi
nis est cā finalis oīm finū. ergo in
ordine agentū primū agens est cā
agens oīm agentū. Et hoc rō tenz
quia pmiū in quolibet ordine cālori/
tis est cā oīm que sunt illo ordine
fm istā rōem cāloriz. 7 qd hoc sen/
tiat Arist. p. 3. r. 1. metaph. vbi dē q
ab hoc pncipio dependēt celū et co
ta natura. Et pmetator expresse r. 1.
metaph. pmeto r. 1. dicit q. sua sci
entia ē causa enī. Nec potest dicere
q. p modū finis. qā statū in pmeto
subiūgitur sicut res ē causa scie no
stre. res aliquo mō sunt cause agen
tes scie. ergo r. 1. ¶ Ad argumētū
in pncipio dico q. sic ē nūlo. non
q. nūlo sit subēm sed ē nūlo. i. p^o
nūlo. 7 sic lū ex dicit ordine.

uarta 7 qn

ta questio pmedistinctionis
vbi i quarta qntur vtz creatio an/
geli s eide angelo. 2 in qnta Uru/
relatio creature ad deū sit: de funda/
mēto. Videt qnō. nam angeli crea/
tio nō est nisi instanti nature quā/
do angelus accepit eē. sed angelus
manet post primū instantē 2 nihil
manet sine eo qd est idem sibi reali/
ter. ergo rē. ¶ Ad oppositū si est a/
liud ergo creatio qd nō cōuenit. qd
creatio est noua aut mediū iter crea/
torem 2 creaturā. qd nō puenit. qd
nullū est mediū aut posterius crea/
ta qd nō puenit. qd est quasi via ad
esse creature. ergo est idem. ¶ Pri/
mo respōd: s qntē qstioni. Et ponit

Vilano

III V

opio ben. quol. v. q. vi. z vñ. z qñ.
vñ. q. j. z quol. ix. q. ii. dicat q ois
relatio eadē fundamēto. Tandē
doctor disputādo de relatiōibus i
cōmuni ptra ben. descendit z perit i
spēali de relatiōe creature ad deū.
Et pōitur opio ben. quol. iij. q. ix.
dicent, q relatiō est idem fundamē
to. z hoc in qntū fundamētuz nihil
aliud ē nisi quedā relatiō ad deum.
Hac iprobata pōitur secūda opio
que ē e usdes Ben. quol. ix. q. iij. cir
ca mediū questionis i qua bz q re
latiō angelī ad deū differt realr ab
ecñtia angelī. ¶ Sed opio doctor
est. q relatiō in creaturā differt realr
a fundamēto cōtra ben. z suadet sic
nam q ita sic se habēt q vnū potest
produci sine alio ita realr distingui
tur. sed ita se habēt relatiō z funda
mentū. nam si deus vnam solā al
bedinem crearet. nulli ess. f. f. l. s. sal
tem formalr que forte sic fundamē
taliter. z sic esset fundamētuz silituz
dinis sine silitudine formali q e
tā differat pōr demonstrari pmo p
viam cālitat. sic omīs effectus dis
fert realiter a sua cā. cuz nulla res se
ipaz cāre possit ex aug. pmo de tri.
sed relatiō pducit de nouo fundamē
to z datur fundamētum sine illa. er
go zc. Scdo via gñarōnis. nā fun
damentū generat nō generat rela
tione. ergo zc. Tercia via corruptiō
nis. nam pōr corrupti relatiō manē
re fundamēto. ergo distinguitur.
Quarto p vnam sepatōnis Etiam
doctor cōfirmat suā pclatiōē q re
latiō distinguit a fundamēto p au
ctozitates. Primo p aug. v. de tri.

officio di
realista
sua ra

relatio
e amib

ca. v. In reb⁹ creatis que nō sūt sūb
stātiā dicūtur restat ut sūm accēsis di
cātur. vbi expōsse vult q^d relatio sit ac
cidenz in creatura. et si hoc nō habz
intelligi de relatiōe creature ad de
um. q^d forte ibi essz dubiū. tñ certū
est q^d de relatiōe illa q^d amittit pōt
manēre fundamēto et sūm veritatē et
sūm intellectū suū. Item ambro.
.i. de trinit. c. v. Si p^{ri}us erat deus et
postea p^{ri} generatiōis accessione mu
tatus est. Auertat deus hāc amētiā
ergo p^{ri} solaz accessiōē relatiōis rea
lis fieret mutatio in p^{ri}sona diuina
sūm ipm q^d nō esset nisi illa relatio
esset res aliqua alia a fundamēto eo
q^d fundamētū pepistit. Item Hy
larius. sūm. de trinit. renasci q^d erat iā
nō tñ na^{ti}ci est. sed seipm demonstra
re nascendo. Et loq^uitur de natiuitate fi
lii dei. et sic ibi nasci dicit relatiōem
nouā. Itē p^{ri}us in p^{ri}dicamētis Ada
li q^d sunt quicūq^z hoc ipm q^d sunt
alioz dicitur. ergo relatiōes alioz
dicūtur. S; fundamēta alioz non
dicūtur q^d sunt absoluta. ergo nē.
Sed dicere ab aduerso cōcedo q^d
nō sunt realiter idem fundamēto. s;
neq^z q^d sunt res. Nam sunt p^{ri} actū i
tellectus compāntis. Cōtra hoc do
cto^r ponit multa incōueniētia. qui
bus dimissis narro vnū primū q^d
sic. ponendo ab oīa destruere vni
tas. videt sic: quia sūm p^{ri} m. mē
taph. Unitas vniuersi ē in ordine
partū ad se iuicem et ad primū. sic
unitas exercitū est in ordine p^{ri}u
exercitus inter se et adducere. Et h
est cōtra negantes relatiōem esse rē
extra actum intellectus. Contra q^d

relatio
e amib

pōdici vnū. sūm. metaph. q^d tales
quicūq^z dicūt in cōueneram. faciūt vni
uersi substantiā. Sed quid dicendū
erit de relatiōe creature ad deū di
citur q^d de ista aliter erit dicendū q^d
de supiori. quia ista nō potest sepa
ri a creatura. ideo est conclusio docto
ris q^d talis relatio creature ad deū
est idem realiter fundamēto. nō ta
m enīdem formaliter. nec p^{ri}se idē
oīi identitate ad equatā sic q^d fun
damentum sit relatio formaliter.
¶ Ad p^{ri}am questioē que quarta
in ordine dicebat de creatiōe ange
li dicit. q^d creatio nō videtur relati
nem importare ad deū in rōne caus
se efficiētis. sed et respectū ad non
esse p^{ri}cedens. et hoc in ordine dura
tionis ut p^{ri}prope accipit creatiō Sed
iste ordo pōt intelligi vel ad nō esse
p^{ri}cedens imēdiatē vel indistinctē
¶ Primo modo d^{icitur} tñ res creati in p^{ri}
mo instanti. Secūdo modo pōt di
ci res spēaliter esse creata dū manet.
Si loq^umur de p^{ri}ma relatiōe se; ad
cām efficiētē. patet solutio ex p^{ri}re
denti questioē de creatiōe. i. q^d crea
tio āgeli est idē angelo maxime su
mēdo relatiōē p^{ri}o respectu depēdē
tie sine q^d depēdens nō pōt esse. nā il
la respectus ad deū nō tñ manet in
p^{ri}mo instanti. sed sp^{iritu} dū res manet
Si loq^umur de scda relatiōe. videt
q^d illa nō sit eadē fundamēto. Nam
in p^{ri}mo fundamētū manet rela
tione nō manente. sed manēs et nō
manēs non sūt idem. s; rē. ¶ Nota i
quarta q^{uestione} ad terciū argumen
tum. q^d eadē creatio nūero nō potest
repari in quātum dicit ordinē ima

Questio

VI

Mediatu ad nō esse. Sed bene in/
quantū dicit respectu ad causam.
Uñ idē respectus pōt reparari. nā
eadem maternitas fuit in mīre chri-
sti ad ipm post resurrectōē que an-
fuit. ¶ Ad argumētum in pñcipio
dicat. q respectu ad deū nō tm ma-
ner in pmo instanti. sed semp dum
manet res. ergo rē.

Extra que

stio pñme distinctionis
vbi qritur. Utrum an-
gelus et aīa differant spē. Uideť q
nō. nā aug. iij. de li. ar. dicit sic. An-
gelus et aīa sunt natura pares et of-
ficio impes. sed paritas i natura n
est in dñtibus spē. ergo rē. ¶ Ad
oppositū aīa plus differt ab angelo
q sensim in brutis. differat a sensi-
tuo in hoīe. sed sensim in brutis et
in hoīe differūt specie. ergo rē. Cō-
clusio est certa q differāt specie. sed
ratio querit. Dicit dñs Bonauen-
tura li. ij. dis. j. in secūda pte. arti. iij.
q. i. q rō est vnibilitas et nō vnibi-
litas. quia aīa est vnibilis corp. et
angelus nō. Frater Alexander de a-
les pñma secūde collatōe de suba
angeli. q. v. dicit q gradus maior
et minor in intellectu. nam angel^o
intelligit sine discursu. aīa cum dis-
cursu. ideo differūt specie. ¶ Intēio
tamē est doctorū. q angelus et aīa
nō differūt per vnibilitatē. qā ista
posteriora sunt nec p intellectuē
nam etiā ista priora sunt. S; diffe-
runt. qā angelus ē talis natura ad
se. et aīa talis natura ad se. ideo a po-
ri et p suas rōes formales distinguū-

tur specie. Dicit vterius q nō dis-
tinguūtur spē. sic q sunt due spēs.
sed sicut spēs et pars speciei. qā ont-
ma pñpō nō est spēs. sed pars spe-
ciei. i. homia. et tamē ipa est prima
ratio distinguendi suā speciem cu-
ius ē pars ab angelo. itō pñā rōdi-
stictōis specificē et pte spēs sue ē aīa
¶ Sed hic est vna difficultas. si an-
gelus et aīa differūt specie quō pō-
tēt anima eleuari ad eandē opatio-
nem specie circa obiectū vltimū
que est ipa beatitudo. vtpura ad vi-
sionē cum angelo. Hic posset dici
ci q visio aīe beate quā habz de di-
uina eēntia. et visio ipius angeli dif-
ferūt specie licet obiectū idē et sub
eadē rōne sit. nec est incōueniens qz
potentia est alia specie. Alij dicunt
q sunt eiusdē speciei. quia actus su-
mūt speciez ab obiecto. vi. et bicoz
Et hī iste actus primus et ille diffe-
rant specie vt pñderant absolute et
in se. nō tamē fm illam pfectōnem
quā virtuali continēt. fm quā sūt
pñcipia actū secūdoz postq sūt
circa o biectū eiusdē rōis. et bec ē do-
ctōis. ¶ Ad argumētū in pñcipio
dicat. q illa auctoritas intelligit q
sunt nature pares. i. q non detant
nisi i infinito obiecto. sed cū hōiē

Irea secūdam distinctionē
qritur. Utrum in existentia a-
ctuali angeli sit aliqua suc-
cessio formāl. Uiderur q non. qā
quātitas non pōt recipi in nō quan-
to. ergo nec successio pōt recipi ar-
sit quātitas in existentia angeli q
indivisibilia est. ¶ Ad oppō. nō est
necesse deū creare vnū angelū qndo

creat aliū. ergo successio. In ista qō
ne introducitur duo doctores pug
nantes. Pūm^o est bonauē. li. ij. di.
xij. q. iij. q. d. q. i actuali exītia an
geli ē successio. Et probat qd dupl^r
Ali^o doctor ex aduerso ē doctor so
lētis. q. v. q. xij. dicēs īplicare cō
tradictōem in actuali exītia angeli
fore successiōnē. q. ibi nō ē nec pū.
nec posterius. Et pbat idem q. libe
to eodē. et quot. ix. q. vij. Et quō dif
fert eū dū dupl^r vt mediū a tpe et eter
nitate p. extremis. Primo qz eter
nitas pmanēs mēsurat sine possibi
litate mutatiōis. Tēpus vero ē mē
sura motus. Eū sic mēsurat pma
nens vt mutabilitatē nō ambigat.
Secūdo qz eternitas mēsurat inde
ficiens vt indefectibile. Eū vero me
diāns. q. mēsurat indeficiēs sed tñ
defectibile. i. potens deficere. Ad
qstionē dicit doctor q nulla ē neces
sitas ponēdi aliquid nouū vel suc
cessiū in angelo qd sit in eo forma
liter. Nam quicquid est ibi potest
manere idē. sicut natura manet ea
dem. et p pñs qlibet re. pectus cō
sequēs absolutū. vnde nō vider ne
cessitatē qre oporteat ponere necessi
tatē nūc cui defluere a pterito in fu
turū. cum oīa saluētur equibñ po
nendo vnū eū sicut plura. Sz pro
declaratiōe hui^o materie fm augu
stinū de ciui dei Eternitas ē mēsu
ra pmanētis esse. nō ppatiētis se
cum mutatiōem. Tēpus ē mēsurat
motus rei seu eēntie mutabil. Eū
est mēsurat esse pmanētis ppatiēti
tis secū mutabilitatē in opib^o suis.

Alio mō eternitas ē mēsurat nō sō
lum ē indeficiēs sed indefectibil
tēpus deficiēs et defectibilis. Eū
nō deficiēs sed deficere potētis.
Ad argumētū in pncipio d. q. n
est intelligēda in angelo talis suc
cessio reali. sed mō imaginario

Ecūda qstio

secūda distictiōnis. vbi que
ritur. Utz in angelo actuali exīte
necesse sit ponere aliqd mēsuras e
pstitentiā vel duratiōem exītie eius.
aliud realiter ab ipā exītiā. U
detur q sic. nam tēpus differt reali
a motu p hoc q mēsurat ipm. sicut
probat pha. iij. pbilicoy. et p hoc
q tēpus nō est velox vel tardū. mo
tus autē dicit velox vel tardus. et p
alias rōnes. ergo a simili aliud erit
angelus et eius mēsurat. Ad oppo.
mēsurat est qntitas. sed in āgelo nul
la ē talis. ergo nō. In pmo art. pos
nitur opō doctor solētis. quot. xi.
q. xi. dicēs ex multis indiuisibilib^o
multoy angeloy eiū dē rōnis cō
poni vnū eū qd est quātitas dis
creta. in eūternis sicut in corpali
ex multis vnitatib^o nūerus resultat.
improbat. Ad istā qstionē dicit
doctor q in actuali exītia angeli. n
oportet qre aliquā mēsurā interi
secam. aliā a naturā rei ipius. quā
nihil est ibi aliud reali a naturā rei
mēsurat. mēsurat autē a naturā rei
aliud est a mēsurat. et patet. q. si pos
neretur in angelo aut qua mēsurat n
poneretur i eo excedens nec excessa
sed equalis. nec em illa existētia vi
detur posse ēē mēsurat suū pñs. sic

ipus

cu3

clm48

Questio

In aljs qñtitas vt distincte cogni-
ta pōt p̄cipi p̄ pres in se p̄fule & esse
mensura ipsius s̄m p̄es suas p̄fu-
se cognitas. nō ita est hic cū ista exi-
stētia angeli sit indiuisibilis nō p̄t
p̄cipi p̄ pres p̄fule i se. qz eas nō h̄
igif nō est necesse in angelo existēte
ponere aliqd aliud ab actuali existē-
tia q̄ sit mēsurā existētie actualis
illius & nō solum aut nō est necesse
ponere absolutū aliqd p̄ mensura.
sed nec relationē aliquā. qz nō ē ne-
cesse hic ponere aliā relationē q̄ il-
lam q̄ est ad cām efficientē vel p̄ser-
uantē & illa nō est aliud a fundamē-
to ex q̄stione vltima p̄me distinctio
nis huius secūdi. ¶ Ad argumētū
in p̄ncipio negat q̄ in existētia an-
geli ponat talis mēsurā q̄ sit qñti-
tas. vt p̄t.

Tercia que

stio secūde distinctionis
vbi qñt vtz oīm euiternoz sit vnū
eū. videt q̄ nō. Eū est passio eui-
terni. sed passio numerat nūeratiōe
subiecti. cum q̄ sint p̄la euiterna. q̄
p̄la eua. ¶ Ad oppositū vnū ē t̄pus
oīm t̄paliū. 4. p̄bi. q̄ vnū eū oīm
euiternoz. Hic ponit opi. hein. q̄
libero. 5. q. 5. dicent q̄ tot sunt eua
quot sunt euiterna ita q̄ in quolibz
euiterno sit aliqd indiuisibile p̄p̄tū
p̄tens ad gen⁹ qñtatis & ex mul-
tis talibz p̄t p̄stui numerus vni⁹
improbat. ¶ Opi. doctoris dicen-
tis q̄ sicut d̄ de t̄pe. sic pōt dici de
eua. Vno em̄ mō p̄t dici t̄ps dura-
tio intrinseca motus cuiuslibet for-
me in mora existētiā. & sic accipiūt

III

aliqui grāmatici t̄ps. & dicūt q̄ est
mora motus rez mutabiliū v̄l mo-
ra rei in motu vel quiere. Secūdo
mō p̄t dici t̄ps duratio mēsurans
motū. Primo mō ē in oīm motu.
Secūdo mō est t̄m in motu p̄mi mō-
bilis s̄m aris. 4. p̄bi. Ita etiā p̄t di-
ci de eua q̄ pōt dupl̄r accipi. Vno
mō p̄ duratiōe sube imaterialis seu
p̄ duratiōe euiterni & sic d̄ q̄ tot
sunt eua q̄t euiterna. Alio mō pōt
accipi eū p̄ duratiōe mēsuratiā
aliā duratiōnū. & sic dico q̄ ē vnū
s̄m sp̄m oīm alioz p̄mo. qz alia
mēsurat. Sic q̄ dico q̄ vnū eū
mēsurat t̄m ē. qz p̄mū euiternus
ē vnū. vnū dico saltē s̄m sp̄m si po-
nent p̄les angeli in sup̄ma sp̄e q̄to
p̄ rōnē specificā in suis duratiōibz.
Puenit rō mēsurā vt s̄ dicum̄ est.
Eū autē inqñtū dicit passionē vel
p̄rietatē vel duratiōē multiplic̄ d̄
sicut euiternū. vel qdam soluit sic.
Teneo igif q̄ est dare ibi duratiōez
que est mēsurā ex natura rei aliāz
duratiōnū. vtz aut rō mēsurē sit
vna nūero v̄l sp̄e nō intrinsece me-
mō cū nō videā ad p̄ns q̄ oporteat
mēsurā esse vnā nūero solū in vna
sp̄e. qz credo q̄ rō mēsurē attendit
s̄m rōem specificā. sicut albedo rōe
sue sp̄e est mēsurā colorū nō aqua
dependet in essendo s̄ in cognoscē-
do. rōnē em̄ mēsurē in creaturis sat
tē. accidit vnitas vel p̄laltas nūe-
ralis. & potest stare cū vtrāqz. Sed
nunc eū vel instans euidēt reali-
ter ab eua. dico q̄ nō. quia in mē-
surā vel duratiōe simplici & in di-
uisibili nō habente p̄em & partem

Duratio

impossibile est qd nūc illius duratō
nis differat ab ea reali. s. ē idē reali
cū ista duratōe s. duratio angeli est
simplex vt pbatū est s. nō hñs pte z
pte g. rē. Quō ergo differet pte dici
q. mō ymaginario z fm opationē
ad diuersa. qz inqntū duratio ange
li coexistit vel nata est coexistere cū
toto euo d. eui. s. inqntū pte coexi
stere cum nūc tps d. nunc eui. Si
vis q. aliter differant bene pōt dici
Nam aliqui dicunt q. formaliter.
Alij vero ex natura rei. Alij vt di
ctū est sup. solū mō ymaginario.
Accipe qd melius est. ¶ Ad argu
gementū in pncipio pte in respon
sione questionis.

parta qstio

secūde distinctionis vbi q
ritur vt opatio angeli mensuref.
Euo videt q. nō. q. ar. in li. de cau
sis dicit sententialiter q. opatio an
geli mensurat mōmēto tps z non
euo. ¶ Ad oppositū opatio angeli
nō mensurat tēpe nec eternitate. g.
euo. Pōit in pncipio opi. bein. q.
libero. p. q. 8. dicentis opationem
intrinsecā angeli tpe discreto men
surari. doctor improbat. ¶ Ad que
stionē dicit doctor q. cū opatio an
geli nō mensuref eternitate cū eter
nitas sibi nō pueniat nec tpe cū suc
cessiū. vt est tps nō subiectet in p
manente vt in angelo cū non restet
nisi eui sequit q. mensurat euo. S.
p. maiori declaratione dico q. ange
lus potest habere triplicem opera
tionez. ynam in corpore assumpto
z circa corpus. secundam nō in cor

porē tū circa corpus. terciā nec in
corpore nec circa corpus. Prima
opatio. s. q. angelus mouet corp
assumptū. quia talis motus est pri
nuus mensuratur vere tēpe. vt
quādo mouet de celo ad terram.
Secūda opatio q. est circa corpus
nō tamen in corpore vt cum angelus
facit se in aere. nec hic nec ibi. quia
hoc potest facere cōtinua operatio
nē z discreta vt aliqui dicunt si hoc
faciat operatione pūna mensurat
tēpe si discreta mensurat quāda
alia mensura que dicitur tēpus di
cretum licz hoc nō placeat doctori
Tercia operatio est sua intellectio
vel volūto. Et hec duplex ē vna be
ata. z vt dicitur cōmuniter. hoc mē
surat euo. Alia naturalis eo mōdo
quo ex p. naturalibus cogitat.
aliquando de hoc aliquando de al
lio. Et de tali opatione intrinseca
variabili tñs eterna a pte post que
rit questio si tales variabiles opa
tiones mēsurent tēpe vel euo. Et
de hac dicit bein. vbi sup. q. tēpe
discreto. Doctor tamen dicit q. euo
Nam q. diu est operatio angeli hab
bet vniformē modū essendi sicut ex
istētia angeli. h. z etiā mōrā inditū
sibilem totam simul licz defecti bi
lem. ergo z vniformē mēsurā essen
di. ¶ Aduertendū tamen q. quicū
q. e. habent mentibus p. ordinem.
Primū ē fluxus forme. Scd. for
ma fm quā actuā ē fluxus. Ter
ciū est forma fm quā potest esse flu
xus. Quartū est forma pmanēs in
qua nō est natus esse fluxus pūm
tamen necessario habet formā p. s.

angel
opatio

Questio

III

quentē in qua natus est esse fluxus. v. sunt forme substantiales. Quin-
tū in quo nō potest esse fluxus nec
in aliquo psequente ipm naturalit
ria. pma nō mensurat euo. Quar-
tū p se mensurat euo. v. substantia
generabilis et corrupebilis licz per
accidens hoc est fm qntitatē natu-
ralem psequente eam mensuret tpe
Alijs tamen videt et mihi q semp
tpe mensuret. Quintū est q mensu-
rat euo. et nullo mō tpe. nec fm se to-
tum nec fm prem. nec p se nec p ac-
cidens vt angelus et p psequens sue
opationes. ¶ Ad argumentum in
pncipio dico q intelligit de opatio-
ne extrinseca angeli de qua vez est
vt pz in qstione.

vinta que

stio secūde distinctionis.
vbi querit verū angelus sit in loco
videt q angelus nō sit in loco. Nā
Boe. de ebdomatibus dicit. cōis
ai pceptio est in corruptibilia in lo-
co nō esse. ¶ Ad oppositū est magi-
ster in littera. dis. 37. in pncipio po-
nit opi. Tho. 1. pte sūme. q. 1. arti.
1. et 2. dicentis angelū esse in loco p
opationē simplr. Et p̄cise pbat au-
toritate damas. dicentis. in corpore
natura vbi adest ibi opatur. sed hec
opi. est improbata p articulū par-
siēse. Ponit secūda opi. q nō vult
vri verbis suspectis vt dicat ange-
lum esse in loco p̄cise p opationem.
sed dicit ipm esse in loco p applica-
tione eius ad locū sed reuera isti in
eodem incidūt. quid est ista applica-

tio nisi angeli opatio. Et hec opi. 2.
godefridi quilibet. 8. q. xij. ¶ Ad
qōnē dicit doctor q angelus est in
loco nō sic in loco circūscriptiue. t.
q circūscribat aere circūdante et q
occupet locū. sed est in loco diffini-
tiue q sic est in b loco qd nō in illo
vraliq glosant ly diffinitive. Et si
dicat est aliq cā intrinseca qre ange-
lus sit in loco. dicit doctor q nō. qz
nulla est sed est in ipso pōtentialitas
passiua q p̄t esse in loco. qz nō repu-
gnat sibi. et iō nō oportet q̄rere q sic
in loco actu. qz nō optet q sit in ali-
q p̄tinere diuisibili vel in diuisibili
actu existente. nō em̄ facit latera cō-
tinentis distare. iō nō facit sup̄fi-
ciem p̄tinentē esse in actu. Et si q̄rat
quō ḡ est in loco. dico q sic q totus
est in loco et totus in q̄libet pte et b
iō est p suā simplicitatē. S; postq
locū nō occupat quare postq̄ ē hic
nō est alibi. S; q ppter sui limitatō-
nem. nā esse vbiqz puenit illimita-
to. Et q angelus est in loco est in
tentio damas. c. xij. q celū est p̄tine-
tia visibiliū et inuisibiliū creatura-
rū. ¶ Sed qd est angelū dicit in lo-
co. Dico q nō. aliud est qz angelū
esse p̄sentem huic loco et ille respe-
ctus p̄sentialem immediate fun-
datur in substantia angeli. Sed p
quid est formaliter in loco. Dico q
p̄p̄sentialem ad locum. Et hec
est ratio formalis essendi in loco si-
cut similitudo est formalis ratio es-
sendi simile. Sed quo est in loco ef-
fectiue. Dico p̄mū locū habuit accu-
sante ipz. S; in alio loco ē actiue sua.

Dist

voluntate faciente ipsam p[ar]tialite-
tem. quia mouet ad istam p[ar]tiali-
tatem acquirere ad 3. ¶ Sed doctor
mouet aliam questionem posito q[uod]
angelus sit in loco si potest esse in lo-
co quātiūq[ue] magno vel p[ro]p[ri]o. Di-
cit q[uod] tenet cōmittere q[uod] non p[ot]est esse
in loco quātiūq[ue] magno. quia h[oc]
est p[ro]p[ri]um dei. nec in loco quātiūcū-
q[ue] p[ro]p[ri]o est. 37. p[ri]mi Euclidis. vult
enī Euclides ostendere demōstra-
tione q[uod] quodlibet locabile habet de-
terminatū locum. et intelligit sic do-
ctor q[uod] angelus habet determinatū
locū inderminatū t[ame]n hoc mōdo. q[uod]
est aliquis locus q[ui] maiorē nō possit
habere. et aliq[ui]s quo nō possit habe-
re minorē loquēdo de loco p[er]tinuo-
lo forte posset esse in p[ar]te. ¶ Vt
angelus determinatū locum requi-
rat et determinate ita q[uod] habens tan-
tā p[ar]tem si est p[ri]us loco de necessita-
te est p[ri]us loco de necessitate est p[ri]us
tanto loco. nec in potestate sua ē vt
sit p[ri]us maiori aut minori loco. sic
est de corp[or]ibus. quia corpus neces-
sario est in loco sibi equali et anima
etiam intellectiva est necessario in
loco totius corp[or]is aiat. ita q[uod] nō
est in p[ar]te eius esse in loco maiori
vel minori. Dicit scotus ad hoc du-
bit[ur] q[uod] nō videt[ur] facili[ter] p[ro]b[ari] vna
p[ar]s nec alia necessario. ¶ Ad argu-
mentū in p[ri]ncipio d[icitur] q[uod] intelligit q[uod]
nō est in loco circūscriptiue.

Exta q[uestio] se

cunde distinctionis vbi q[ui]rit
v[er]t[ur] vnus angelus possit esse in plu-
bus locis. videt[ur] q[uod] nō. q[uod] tunc differ-

ret a se sicut locus distat a loco. ¶ Se-
quentia p[ro]bat ex opposito p[re]sequen-
tis. q[uod] illa que sunt simul alicui ter-
cio. sunt simul inter se. ¶ Ad o p[ro]po-
sitū est hugo de sacramentis. Ad
istam q[ue]stionem in q[ua] nō sunt op[er]a. nisi
sola op[er]a. scoti dicit enī damasc. c. 33. et
26. q[uod] de facto nō est in duobus lo-
cis sit. q[uod] s[ed] m[od]o enī cū sunt in celo non
sunt in terra. nec ec[on]tra. Et hoc de
facto. Sed de possibili cū idē cor-
pus possit esse in duobus locis mi-
raculose. vt p[er] de beato frononio
q[ui] eadem die et hora qua celebrabat
missam interfuit sepulture scē mar-
tine. Et si hoc p[er] cor[por]is lib[er]i ueniret.
multo magis et angelis. Sed quia
hec materia h[ab]et sp[irit]alem difficultatē
in q[ua]to in materia de corp[or]e xpi. idē
dimittat[ur] vsq[ue] ad illū locū. ¶ Ad ar-
gumentū in p[ri]ncipio d[icitur] q[uod] tenet na-
turaliter nō in p[ri]ncipio v[er]t[ur] de fa-
cto et nō possibile.

Optima que

stio. secū de distinctionis vbi
querit[ur] v[er]t[ur] duo angeli possint e[ss]e sit
in eodem loco. videt[ur] q[uod] nō. Nā plu-
res aie nō p[ot]nt esse sit in eodem cor-
pore. ergo nec plures. ¶ Ad o p[ro]posi-
tū p[er] euangelii legio est q[ui] erat sc[ilicet] in
corp[or]e vno. Argumēto facto i pede
q[ue]stionis d[icitur] q[uod] nō est h[oc] q[uod] due cause to-
tales nequeat esse respectu eiusdē esse
crus et angelus est totalis causa re-
spectu sue op[er]ationis. Secūda ratio
addit ex godofredo quolibeto. c. 4.
q. 3. q[uod] q[ui] h[ab]ent eundē modū essendi in
loco nequeat esse sit p[er] ex duobus
corp[or]ib[us] g[er]itosis q[ui] non p[ot]nt esse sit.

¶ Angelus possit esse in plurib[us]
locis

Questio

VIII

naturalr in eodē loco. angeli autē hnt
eūdē modū cēndi in loco. *S* dicit doc.
q̄ in ista qōne nō ē vritas ita clara de
facto sicut in qōe pcedenti. qz rich. 4.
de tri. dicit. demones nō hnt corpa p
h̄ p legio fuit in corpe z p̄ns si hrent
corpa nō sūt fuissent in eodē loco. *S* p
oppo. v̄ sentire q̄ ex q̄ non hnt corpa
nō est incōueniēs eos esse sūt in eodem
loco. Itē si vn⁹ angelus esset in medio
celi z alius missus de celo ad terrā nō
esset incōueniēs q̄ trāsiret p locū aliez
rius z q̄ prim⁹ nō faciat cessatiōez q̄
uis trāsiret p lineā alterius angeli. z
sic ples in eodē loco z h̄ nō repugnat
angelo postq̄ nō sūt in loco circūsc̄p̄u
re nec locū occupet. Ad ar. in p̄i. dico
q̄ nō est sile qz aia est in corpe p infor
mationē nō sic angelus.

Ita ut qd se

cūde disti. vbi q̄rit v̄z an/
gelus possit moueri de loco in locum
motu p̄tinuo. v̄ q̄ angel⁹ nō mouet
indivisible nō mouet. 6. phi. angel⁹
est indivisible ḡrē. *A*d op. v̄ esse
damas. c. xij. z. xvj. q̄ nō sūt sūt in celo
z in terra z mittūt. v̄z p scripturā. Et
p̄positio q̄ p̄tinuū nō p̄t cōponi ex mī
mis venit. Egid⁹ romanus q̄li. 4. q.
6. z q̄li. 6. q. xvij. z dicere vult de mī/
nimo fm materiā z de mīmo fm for
mā. Et dicit q̄ est dare mīmū fm for
mā nō tñ fm materiā. Et p̄r distīn/
guis ad solutionē argumentoz p̄ciū
paliū. Et mīdendo prime p̄sequētie se
cūdi argumētū z antecēdēti dicit frater ro
gerius bacconis in ope mīori ad dem
tē papā q̄rtū q̄ h̄ possibile sit p̄tinuū
posse diuidi fm omē signū nō tñ possi
bile est diuisū esse qz ista diuisio est in

potentia z in fieri z nūq̄ tota in facto
esse est possibilis esse. Et sic ē intentio
egidij p multos text⁹ aristot. q̄ angls
qz est indivisibilis nō p̄t localr moue
ri. Sed doc. t. 3. o. p. 2. p̄t sua dicit
autētm damas. c. xij. z. xvj. vbi vult
q̄ nō sūt sūt in celo z in terra z q̄ fres
quent mittūt in terrā p̄z p scripturam
rōne sic demonstrat. Om̄e receptū for
maz alicui⁹ ḡnīs q̄ nō ē ex se determi
natū ad aliquā vnā illaz nec ē illimi
tatū ad illos p̄t moueri siue mutāt ab
vna illaz formaz ad aliam. Itē p̄pō
p̄z p se qz subiectū includit p̄dicatū. *S*
angelus est receptū alicui⁹. vbi diffi
nitue z nō circūscriptiue sicut demō/
stratū fuit p̄i⁹ in p̄ia qōne de locatio
ne angeli nec ē illimitatus ad oīa vbi
qz nō est imensus. *S* p̄t p̄tinuo imita/
ri d̄ vno vbi ad aliud vbi. z q̄ p̄tinue
p̄z qz in duo sūt inf. nita vbi media.
z h̄ est credibile. Nam frequēter missi
sunt sine corpe sicut de illo misso ad
ioseph z de p̄ceptione br̄e marie. Sed
qz p altera pte sūt auctates p ill⁹ solue
dis. dico q̄ successio ī motu cāf tripl̄r
vno mō ex pte terminī qz termin⁹ nō
est natus acq̄ri indivisibilr h̄ ps post
ptē z sic ē in q̄ntitate molli. Secdo ex
resistētia mediū z sic fit successio a tho
losana ciuitate ad ciuitatem. sasaragu
stanā. Tercio ex p̄t subiecti qm̄ subie
ctū nō est natū recipe terminū a q̄ et
terminū ad quē sūt h̄ p̄ter sui limita
tionē z h̄ mō est successio in motu an/
geli. Aliq̄ ponūt q̄rtū modū qz mo/
bile ē diuisibile. z qz h̄z p̄tē p̄tē z iō
est successio in motu qz vna ps p̄ius
acq̄rit terminū q̄ alia. *A*d argu. in
p̄n. d̄z q̄ intelligit de indivisibili d̄ ḡne

*mol
pro*

Dist

Quantitatis nō substantiē sicut ē angel⁹

Una questio

*angel⁹
p̄t moueri*
vbi querit. vtz angel⁹ possit se moueri. videt q nō. nihil idē p̄t esse sit in poñā z in actu. s̄z idem fm q mo- uēs est i actu. fm q motū est i poñā. ḡ nihil mouet se. Ad oppo. bō p̄t se mo- uere. ḡ angelus p pcedentē qōem post mltā dctrā d̄ leui z ḡui z eoz motu ve- nit ḡrosfred⁹ volēs q̄ue se mouere sic q̄ q̄ue ḡnans ex hīs i ḡui ḡnato mouet graue ḡnatū. z sic mouet se. z hoc hēt q̄li. viij. q. ij. S̄z p̄tra h̄ est doctor di- cēs q̄ q̄ue sic p̄t moueri natāl r z se p̄t mouere natāl r z nō ab alio ḡui S̄z veniēdo ad qōem d̄i doctor q̄ sic an- gel⁹ p̄t moueri local r ex pcedētī qōne z nō a corpe effectiē vt videt. nec t̄m miraculose ap̄eo imo in seipō qd nō est incōueniēs q̄ se possz mouere z instā rō nis Scoti ē ista. qz cuiusq̄z inē poñā passiua ad aliqd acq̄rendū v̄l b̄ndū q̄ motū nō est impfctōis i corpe h̄eat po- tentiā actiua p quā possit illud acq̄re/ re maxie cū sit pfectōis i granibz z le/ uibz talis poñā actiua nō d̄z anglo neg/ ri cū qdqd sit pfectōis i impfctōis d̄z at/ tribui pfecto remora impfctōe. Et sic c̄cludit q̄ anglo puenit se mouere na/ turāl r. ¶ Ad argu. in p̄nci. d̄z. q̄ nihil idē p̄t esse i poñā z in actu eodē mō. s̄z bene diūsimode.

Ecima Que

stio sc̄de diffictōis vbi q̄rit vtz angel⁹ possit moueri i instāti. v̄t q̄ n. qz tē maior p̄t possz i miori q̄ i instāti. p̄na tenet vi. p̄bi. q̄ si maior p̄tus mouet in rpe. z maxem i instā

XI

ti. Ad oppo. illuatiō medij ē in instā ti. ergo z mor⁹ angeli mltō fortius p̄t esse in instāti. cū in eo sit maior p̄tus mouētis z mior resistētia medij Post argumentū habitū in pede qōnis īme diate d̄ic h̄ic. d̄z q̄ angel⁹ p̄t moueri in instāti. sed nō in instāti corpis pri/ nui s̄z discreti qd p̄batur. Et in libris correctis nihil aliud habet Est āt opti nio Tho. i. p̄e sūme. q. iij. arti. iij. cu ius ē arguit idē cho. p̄tra q̄ndā op̄io/ inem d̄centē. q̄ angel⁹ p̄toruz pcedēs q̄scit z in vltio instāti illi⁹ r̄pis mo/ uet. vt p̄z in illuatiōne z ḡnatōe que sunt fines mor⁹. z s̄iūt in instāti. Sed sanct⁹ Tho. dicit h̄ esse ipossibile. qd qdqd q̄scit in rpe toto q̄scit z in vlti/ mo instāti illi⁹ r̄pis. qz q̄scere ē eodē mō se h̄re nūc z p̄us. idō loq̄ndo d̄i cor pore p̄tinuo nō ē possibile angelū q̄s/ cere p̄torū r̄pis pcedēs z moueri i vlti mo instāti illius r̄pis. nec in p̄nte qd inter duo distācia r̄pis n̄ri est sp̄ r̄pus mediū. ideo si moueat in instāti illud instās est instās r̄p̄is discreti nō conti nui cū nō sint duo r̄pa Et seq̄tur post in textu illi⁹. doctor de isto rpe discre/ to d̄ic q̄re quere z nō ampli⁹. Et si ibi in libris ātiq̄s sit spaciū nō est defect⁹ Et ē iste doctor Henrī. q̄li. xij. q. vij. Est āt op̄io ei⁹ q̄ angel⁹ p̄t moueri et in instāti r̄pis n̄ri z r̄pis discreti. z ima ginat ibi duplicē actū angeli. Primū pfectū cuiusmōi est intellectio z volitō z h̄ūc dicit mēsurari rpe discreto se h̄re ad modū lorōis. idō sibi cor̄rnder nō instās r̄pis n̄ri solū. s̄z r̄pis n̄m cū multis instātibz h̄z em talis act⁹ mo/ ram Et sc̄do alius act⁹ angeli ipfec/ cuiusmōi est moueri. Et h̄ mēsurat fm

Questio

est in indiuisibili seu i instat' r'p'is dis-
creti cui instanti corrunder in tpe nro
no iam t'p'is sed instas. Et hoc t'p'is dis-
cretu assilat nūero in q' sunt simplices
vnitate nōzōni cui ptes morā ba-
bēt marie vocalis orōis. Et q' inferit
fm eū fore duo t'p'is discreti in anglo.
Secūdo inferit angelū posse moueri taz
in instat' r'p'is p'ntu q' discreti iuuat
ad materiā hāc accipiendā. Qu. ei^o r'p'
q. viij. Tercio ponit b' doctor q'etem
mediā inter duo instat'ia r'p'is discreti
q' accipit motū angelicū. 2 hāc men-
surā dicit morā intellectōis angelice.
Quarto poit vnu solū instas reale in
motu angeli. 3 multa fantā: a d' vbi.
S3 circa b' est intentio doctoris q' non
est nēitas q' deat poni t'p'is discretū. 3
v' diximus in iij. q. si est opatio ad in-
tra mēsurē euo. si ad extra v' motus
dicit q' pōt mēsurari mēsurā t'p'is nri
et p'ntu. nā nō est incōueniens pone-
re angelū in q'ntū p'cipat additōez cor-
porale que p' eē eiusdē rōnis aliq' mō
in ipō 2 in corpe q' et p'cipet corp'is
mēsurā aliq' mō in ipō inq'ntū at mo-
uet local' p'cipat vbi q' ē passio cor-
poris. 2 aliq' mō est eiusdē rōis in ipō
2 in corpe. 3 et p' mēsurari mēsurā p'ri-
mi corp'is moti. Ad argu. in p'nci. d'z.
q' rō Aristo. teneri mēsurā diuisibili.
qualis nō est hic.

2decima q.

Itio scde distinctōis vbi q'it
v'z angel^o possit ab extremo in extre-
mū mutari non p'rasēdo mediū. v'z
q' sic. q'z corp^o xpi pus exiit in celo em-
pireo nūc ē in altari. 2 nō trāsīt mediū
q' hoc p' angel^o cū t'p' corp^o magis vi-
det seq' leges loci q' spūs. Ad oppo.

XI

nulla ps p' p'rasiri a futuro in p'teritū
nisi p' p'ns. 3 iste ordo ē inter ptes loci
sicut r'p'is 3 r'z. Ad q'ez d' q' nō. etiā
pbat sic. nulla ps r'p'is p' p'rasiri a fu-
turo in p'nti nisi p' t'p'is S3 iste ordo. vi-
det inter ptes loci sicut inter ptes r'p'is
ergo nō p' p'rasiri ab extremo i extre-
mū. Et nota q' in hac qōne nō sūt o-
piniones. S3 pro maiori declaratione
attēdo. q' si angelus moueret de extre-
mo in extremū mediū. dico q' opoz-
tet q' p'raseat p' mediū. Si hō trā-
seat de extremo ad extremū immediatū
sic nō oportet q' p'raseat p' mediū
nisi accipies sic illud mediū. i. q' nō si-
mul est i terminō a quo. et in terminō ad
quē. sed hoc nō est mediū nec pōt acci-
pi mediū. i. q' p'rim sit in terminō a quo
2 p'rim in terminō ad quē. q'z angel^o est
indiuisibil' 2 nō habet p'rim 2 p'rim. 2
sic p'cludit q' si angelus mouet de celo
ad terrā trāsīt mediū. 2 si trāsiret per
vacuū. hoc est si p' ipōssibile daret va-
cuū d'z q' p' mediū equalens trāsīt. hic
nō p' mediū reale. Ad argu. in p'nci.
dico. q' nō est sile q'z corpus xpi pōia
infinita ē p'ns in altari nō sic angel^o

Ira distinctōem tertiā queri-
tur. v'z natural' suba ex se si
ue ex natura sua sit indiuidua
videt q' sic. nā p'ba v'z. metaph. tra-
platonē probat. q' suba cuiuscūq' rei
est p'ria illi cui^o est 2 nō inest aliq' Ad
oppo. q'cqd inest alicui ex rōne sua p-
se inest ei in q'cūq'. ergo si natura lapi-
dis de se ē hic v'bicūq' ēēt natura lapi-
dis de se ēēt bec q' est s'f. loquēdo de
singl'aritate determinata. Dic d'z fra-
ter Adā ex p'mo di. r'p'ij. q. viij. ort. i.
q' sic natura ex se forat' ē nata ita ex se
singl'ar' ita q' nō alia cāz singl'aritat'.

Iba na
q' p'ns
indua

Dist

III

querere. huius intentionis sunt etiam
noiales. Sed doctor ostendit q natura
de se nō sit hec sed p aliqd additū z
demonstrat per vijs. pma nā hē. p. me
tha. In oī gñe ē vnū qd ē mēsurā oīm
q sunt illius gñis s; illud nō est singu
lare q; vnū singulare nō mēsurat aliqd
g vltē s; hec vnitās est realis q; inten
tionalē nō mēsurat reale, g vltē reale
scda via. 7. phi. In spē attrōia est
ppatio q; est vna natura nō sit in gñe
s; in q ppant d; esse rōne sed ppant re
aliter in spē. g spēa vel fundamētū ei
est cōne reale. Tercia via. j. matha. c.
de ad aliqd. idē sile z equale fundant
sup vnū ita q; licz silitudo hēat p fun
damento rē de gñe qlitatis. relatio tñ
nō est realis nisi hēat fundamentū re
ale sed illud est cōe g cōe reale. Quar
ta via vnus o ppositionis realis sunt
duo extrema realia. Cōtrarietas ē op
positio realis p; q; realit vnū extremū
destruit aliud. s; illa duo o pposita rea
lia sunt duo o pposita sub illo cōi g o;
q; sit reale maxie p textū aug. q; q; cūq;
pli nūero nūerant hñt cōe id qd tali
noīe nūerāt zc. Sed illa sunt duo rea
lia g nūerant in illo vno reali z sic il
lud cōe. Quinta via potentia realis
d; hēe obiectū reale sed potentia visi
ua est realis. g suū obiectū. s; obiectū
est color g color realis s; illud nō ē sin
gulare. q; tñc alia visa pntent sub il
lo z albū sub nigro qd est falsū. Quar
ta via si oīs vnitās realis ē nūerabilis
ergo oīs diuersitas realis est nūeralis
s; pñs est falsum pñā t; q; vnū z ml
ta idē z diuersuz sunt o pposita. 4. me
tha. c. j. Et qñeus d; vnū o pposito
toriens z reliquū ex. j. thop. g cuiuslibet
vnitatis corrunder sua diuersitas. s; di

uersitas sunt reales. s. gñica specifica
z nūeralis. g z vnitates z sic tenendū
est cū scoto q; est vltē reale cōtra aliq;
dicentes nō esse de intentione scoti po
nere vniuersale reale. Et dicūt q; sco
tus nō ponit vltē reale. Et dicūt q; ve
rū dicūt. tñ scotus ponit naturā reale
cōem a qua orit hec scda intentio vltē
Et sic licz vocet vltē reale. tñ dicet na
tura cōis realis. Et de ista qñt scoti
ste z nō de secūda intentione. Nota hñc
magnū dubiū z a paucl soluūt. Sco
tus dicūt q; est danda natura cōis rea
lis. De inde dixit in pmo q; eētia nō
distinguit ab exētia. Tunc sic si essen
tia est idem q; exētia que sūt in exētia
sunt singulāria z nō cōia z sic nō dabit
illud cōe imo ptradicer sibi ipsi. z veit
opi. noīaliū dicentiū q; omīe q; ē id est
q; vnū nūero z singulare est. ¶ Ad il
lud dubiū dicūt qdam q; natura cōis
capit duplt vno mō p natura in se cō
siderata. Alio modo p natura q; pdu
cit ad esse. i. que intrat indiuidua de q;
dicimus q; p accidens generat corru
pit. Si pñsiderat natura vel essentia in
se illa distinguit ab exētia si vero
natura que pducit ad esse illa est idem
realiter cū exētia z in hoc pordat
franciscus dī. 42. in illa qōne vtrum
esse essentie realiter differat ab esse ex
stentie. Et dicūt q; nō vbi videt con
tradictere sibi ipsi z fundamentis suis
ideo vt nō ptradicat d; sit sic z ponit
tria. Primo quidditates ab eterno in
creabiles. Secūdo essentias rez que
pducit ad esse. Tercio exētia z sic
cū dicūt q; essentia nō differt ab exē
tia intelligit de essentis creabilibus
z de his que conducunt ad esse z non
de quidditatibus. ¶ Nota q; in ista

Questio

questione iuenies q̄ vñ in deo est
vñ nūero. vel natura cōis pluribz
plurificata ē vna nūero. sed iñō sic ī
nobis. nam cōe pluribus plurifica
rum nō est vñ nūero. sed vñ gene
re vel sp̄e vel trāscendenti. ¶ Ad ar
gumentū in p̄cipio dī. q̄ Aristo.
intelligit de substantia indiuiduali.
de qua est vez.

Questio secū

da tercie diffictōis vbi q̄rit
¶ Itē sub̄ia materialis p̄ aliq̄d p̄
cipium intrinsecum sit indiuidua. b̄
est q̄rere An indiuiduū sit indiui
duū per negatōem. Videtur q̄ sit
per negatōem. Nam indiuiduū est
indiuiduū formaliter p̄ indiuisio
nem. sed indiuisio est negatio. ergo
rē. ¶ Ad oppositū. positiuū nō cō
stituitur p̄ negatōes. sed indiuiduū
est positiuū. ergo nō constituit per
negatōem. ¶ Huic q̄stioni respon
dit Den. quod. v. q. viij. 2. xv. q. nul
lo positio siue materia siue forma
siue absolutū aut p̄ respectū indiui
duatur indiuiduū. sed negatōe du
plici 2 in diuisione duplici. s. per se
vel p̄ accidēs. vel indiuisiōe cōtra
diuisionē generis. 2 in diuisione cō
tra cōsecationē speciei. vel negatōe
duplici. quia fm actum 2 potentia
Improbat doctor. ¶ Sed intētio ē
doctoris. q̄ indiuiduatio nō sit per
negatōem. nam aliter negatū esset
de intrinseca rōne positi. qd est incō
ueniēs. Et p̄ pte sua ducit rōem sic.
Prima suba p̄ se generat vñ. meta.
2 p̄ se opatur. i. meta. Et ī hoc disti
guis a scōa. cui neutz p̄ueit. q̄ si ista

II

cōueniūt prime sube p̄ illud qd ad
dit supra scōam subaz. nō p̄ueit p̄ue
niūt ista alicui formalr p̄ negatōes
ergo prima suba nō addit negatōes
supra scōaz. Cōcedit q̄ cōclusionē. q̄
necesse ē p̄ aliq̄d positiuū intrinsecuz
huic lapidi tanq̄ p̄ rōem p̄p̄ia re
pugnare sibi diuidi ī p̄tes ī subiecti
uas. 2 illud positiū erit q̄ dicit ēē p̄
se cōm indiuiduatōis. qz p̄ indiui
duationē intelligo istā indiuisibili
tatē siue repugnantiā ad diuisibilita
tem. cuius indiuisibilitatē substractū
intelligo ēē positiuū. ¶ Ad argumē
tū ī p̄cipio dicit. q̄ hic q̄ritur de
fundamēto illius negatōis. qd fun
damentū est positiuū.

Tercia que

stio vbi q̄ritur. vñ sub
stantia material sit indiui
dua p̄ actualē ex̄tētiā. Videt q̄ sic.
q̄a vñ. metaph. actus distinguit 2 de
terminat. sed vltim⁹ actus ē per ex̄tē
tiam. q̄ rē. ¶ Ad oppositū ex̄tētia ē
accēs in creatur 2 a posteriori. q̄ p̄
illaz nō p̄stituit a priori rē. Dic po
nitur vna op̄io. dicens q̄ indiuidu
atio sit p̄ actualē ex̄tētiā. Et nā est o
pinio Turonē. siue Nicolai bone
ti in p̄ sua p̄cipia siue meta. li. viij.
de separis vltibus. iuxta p̄ ypotheti
corū dicit. īprobat. Est intentio do
ctoris. q̄ indiuiduatio nō sit p̄ actu
alem ex̄tētiā. Et p̄bat sic. Nā in co
ordinatōe p̄dicamētali sunt oīa q̄
per se p̄inent ad illā coordinatōes
circūscripto quocūqz qd nihil est il
lius coordinatōis. q̄a fm p̄bm pri
mo posteriorū status ē in quolibz p̄

dicamēto in sursum et deorsum. Igitur si
cut inuenitur super premium in genere precise
considerando illud sub ratione ista inueni
entur genera intermedia et species et diffe
rentie et infimum. id est singulare absque om
ni existentia actuali. quod patet euidenter
quia hic homo qui ponitur in predicamento
non plus includit formaliter existentiam ac
tualē quam homo. Hoc affirmat quia in
quolibet predicamento est determinare
usque ad singularia illius predicamē
ti. et per prius in genere sube erit deue
nire usque ad singularia subalia. et hoc
autem quolibet alterius predicamēti. cum
suba sit prior quilibet accidenti. natura.
tempore. et definitōe. vii. metaph. sed ex
istentia est accēti. ergo autem existentiam
suba iam erat indiuiduata. et habet
sui esse cum prius. id est suba non habeat ef
fe per posterius. id est per existentiam. et sic sub
stantia non indiuiduabit per actualē exi
stentiā. Ad argumētum in principio
dico. quod eo modo quo effectus determi
nat. sed existentia effectus accidentalis. er
go determinat accidentaliter

Nota que

Ratio tercię distinctionis. ubi
dicitur. Utz suba materi
alis sit per quantitatem in diuidua. videt
ur sic. quia primo philosophi. diuisio et indi
uisio primo quantitati congruunt. Ad
oppositū quantitas est accēti et poste
rior. et prius non constituit essentialiter per
posterius quare etc. Sic dicitur godo
fredus quod. vii. q. xvi. et quod. vii. q.
v. quod suba materialis est singularis et
indiuidua per quantitatem. quia diuisi in
pres primo ueniunt quantitati. id est philoso
phico. Contra quā opinio doctor ar
guet quod vii. inter terciā viam et

quartā ponit aliam opinionem de indi
uiduatione per quantitarē que est Egidij de
thoma. quod. i. q. v. Dicentis subam
materialē indiuiduari per solam suā
gnificationē causatā a quantitate que
tamē factio est eadē cum suba ma
teriali. Et prius propter argumētum do
ctoris infra de idem Egidij quod.
ii. q. v. quod quantitas non tamen precedit cor
rupto genitū sed precedit naturaliter
formā geniti. Alioquin generas in
stanti in quo inducit formā induce
ret in non quātum. quod videt falsum
quia agens particulare non attingit ma
teriā nisi inquantū materia est quanta.
Et postea de doctor noster. quod ista ratio non
dicitur hic adduci. quia fundator scilicet go
dofredus ubi super videt tenere contra
hoc adductū tamen effi quod quantitas non
sit prius accūs materiē. nec aliqua
forma corporeitatis manet eadē in ge
nito et corrupto. loquendo de cor
pore isto in genere substantie. di
cit nullas quantitates manere eadē
nūero in genito et corrupto. Sed do
ctor improbat istas opiniones tenēdo
quod indiuiduatio non sit per quantitarē. et
arguit illo argumēto quod arguebat in
illa questione secūda de pñario sic
prima suba per se generat et per se opa
tur per aristotelem. ubi supra. et hoc inquan
tum distincta a scōa cui ista non cō
ueniūt per se. sed ista non ueniūt en
ti per accidēs. cuius finis est quantitas ob
generari. per triū. meta. de opari per
quia vñū per se agens et vñū per se
ens. et hoc in vno ordine cause. si ista
non ueniūt quantitati ergo etc. Item
videtur dictū fuisse in precedenti questione sub
stantia ē prior accēti. vii. meta. ergo
primo indiuidua quanta. ergo non
primo indiuidua per quantitarē. Item

Questio

V

omne accensū supponit subem. et hoc accensū hoc subem. ergo hec qñctas hanc subaz. et sic pmo erit suba quā recipiat accensū. Maior et minor pñt hñt pñt. vbi supra maxie tenedo qñ vez ē qñ qñctas sit accensū. cū ens diuidat i ens p se et i ens p accensū. et ens p accensū in nouē pñta v. metap. ¶ Ad argumētū in pñcipio dñ. qñ diuisio qñctatū ē per qñctatē nō ē cñtialis de qñ querit qñctio

Vinta que

stio terciē distictōis vbi qñ rñtur. vñz suba sit hec et indiuidua p materiā. Vides qñ sic vii. metap. pluralitas pluriū indiuiduoz sub eadē specie cōtēto ē est pluralitas partū in materiā. ¶ Ad oppositū se cū ē metapb. in fundamēto nature nihil est distictū. ergo qñ nō est distictū nō pōt esse prima regula distictōis. qñ cū materiā sit fundamētū nature nō pōt esse prima cā distictōis. Hic ē opño sancti tho. prima pñe sum. qñ. xlii. arti. lii. Et dicit qñ indiuiduatio sit p materiā. Et adducit mltas aristo. aucto. et anteqñ soluat qñtam qñctōē monz septam. vñz suba materialis sit indiuidua p aliquā entitatē positiuā p se determinatē naturā ad singula ritatē. ¶ Sed anteqñ veniā ad deter minandā qñctōē ponā vñū nora bile qñ ponit ab aliqñbus. Et ē istd qñ hoc indiuiduū naturale est ppositū ex materiā et ex hac forma. et ex istā resultat terciū. i. ppositū. et istd terciū ppositū ē ex natura et tali dñia qñ vocat grad⁹ ppositiue. Alii dñ cū qñ duplex ē indiuiduū. i. materia

le. et naturale. Indiuiduū materiale ē ex hac materia. vñz pñes materiales sñz indiuiduū ē ex natura et dñia indiuiduū vñz ex qñdu ppositiue sñz indiuiduū pñctū ē ex hac materia et ex hac forma. Tūc dñ ad ambas qñctōes cū in tione Scoti. Primo ad primā. qñ indiuiduatio nō sit p materiā. Nā scdo metap. sñm antiquā trāslatōem in fundamēto nature nihil ē dñ. sñm cruz. i. materia prima nullā facit distinctionē. Sed qñ nō est sñm se distictū nō est rō distictōis prime. ergo materiā pñma nō pōt esse rō distictōis in indiuiduo. Itē qñ for ma distiguit et nō materiā. ergo cōstitutio et distictō formalis nō est a materiā. cū eadē sint pñcipia cēn di et distiguit dñ. metap. ¶ Ad secū dam qñctōē dicit doctor qñ indiuiduatio sit p entitatē positiuā. nā quālibet entitatē pñsequitur sua pñia vnitas. igitur entitatē gñtis vnitas. gñifica et entitatē specificā vnitas specificā pñformit vnitas indiuiduā cōsequitur entitatē indiuiduā. qñ opoz ter qñ entitas indiuidui sit alia ab entitatē specificā. cum em̄ sequitur alia vnitas. et sic indiuiduū erit p aliam vnā pñtōem aliam a rōtōe generis et speciei post quā habet aliam vnitatē. Item omīs differentia differentū reducitur ad alia quā primo. diuersa. aliquando nō esset itatus in differentibz. sed indiuidua sunt differentia. ergo reducitur ad prima diuersa. sed primo diuersa nō est natura. quia in illo pñtū ad indiuidua. ergo oportet qñ sint differentie indiuiduales. sñz iste differentie non sunt negatōes ex

Dist

Secunda questione. nec aliqua actio est quod
ta questione. ergo sunt entitates positive
per se determinantes naturam. Sed
nota pro solutione rationum sancti doctoris.
quod cum superius dixerim quod triplex
est individuum. scilicet materie. nature. et
philosophicum. quod auctoritates adducte a
sancto doctore habent verum de indivi-
duo materiali. id est de quibus materie.
Quare quilibet est distinctus ab alia et
non nisi per materiam. et non habet verum
de individuo nature de quo intelli-
gunt scotistae. Ad argumentum in
principio dico. quod intelligit de indivi-
duo materiali et non formali

Questio septi

ma tercię distinctiois. ubi quod

angelos
plures

ritur. Ut sit possibile plures ange-
los esse in eadem specie. Videtur quod non.
quia deus posuit omnes angelos in or-
dine. sed inter individua eiusdem ordi-
nis non est ordo. item. meta. ergo non
creavit plures in una specie. Ad op-
positum. aie assumitur ad locum ange-
lorum. aie sunt eiusdem speciei. ergo et
angeli. Dicit doctor quod sic Sed egi-
dius quod. item. quod. vii. respondens negative
id est quod non possunt esse plures angeli
sub eadem specie Idem Thomas. item. scri-
ptum. dist. item. quod. item. Sed doctor arguit
contra istos. quia deus potest unum ange-
lum annihilare. et post unum in eadem
specie facere. sed non primum. Item eos
quia idem habet formam eos non posset resur-
gere idem numero. nisi anima intellectiva
remaneret eadem numero. Thomas. in
item. dist. plures. quod. item. Et sic si idem non fiet
a deo. ergo alius. et si alius. ergo plures
in eadem specie. quod est positum. Item

III

deus creat distinctas animas solo nume-
ro differentes sub eadem specie anime. et
tamen non distinguit per materiam. cum
in animabus non sit materia. Item eos et
nos. et sic cum ratione angeli quod anime sunt
materiales. si ibi plures in eadem spe-
cie et alibi. Forte diceret quod non est si-
mile. quia anime habent habitudinem
ad corpora. angeli non. Contra hoc non
valz. quia habitudo est posterior et pri-
us non variatur per posterius. Item per
philosophos et theologos species in genere est
genus autem non descendit in individu-
um. nisi mediante specie. Et hoc sic.
nature generis repugnat determinari
ad unam speciem tantum. ergo et nature
speciei. Contra tenet per eas definitiones
Nam si aliter esset periret tota logi-
ca. maxime per philosophum definitio apud
omnes concessa. Item. Species est quę predi-
catur de pluribus actu vel aptitudine.
Sed per sanctum Thomam. species angeli
non predicatur actu vel aptitudine de
pluribus. ergo illa definitio communis
falsa. vel opinio sancti doctoris falsa. Item
definitio non est falsa. ergo opinio. Ad istam
conclusionem quam teneo sunt expressę tres
articuli. Primus est ideo. quia intelligē-
tie non habet materiam. deus non potest
plures eiusdem speciei facere. Error.
Secundus articulus. quod forme non sus-
cipiunt divisionem nisi per materiam. Er-
ror. Tercius articulus. quod deus non potest
multiplicare individua sub una spe-
cie sine materia. Error. Sed aliq-
d diceret. si sunt duo sub una specie quod
distinguntur. Dico quod si licet possit
querere. quod differunt due intellectioes
de eodem subiecto. oportet enim quod tu di-
cas. quod seipis formaliter. hoc est per

Questio

aliquid formale intrinsecū sibi ita dico hic. Sed sunt oēs angeli eius/ dem speciei. Nihil videtur q̄ nihil possit hic p̄b̄ari. Sed sicut credo ē possibile esse plures in eadē sp̄e rō/ nabiliter. Hic p̄uaderi pōt q̄ non sunt eiusdē sed sūt sibi distincte spe/ cies p̄bo. q̄ tunc bonitas dīna mā/ gis apparet in diuersis gradibus. Item aliqui sunt assistentes et aliq̄ ministrant. vt dicit infra q̄ arguit distinctionē diuersarū specierū. et sic licet quilibet nō faciat suā spēm tñ possibile est q̄ plures sunt sub eadē sp̄e. ¶ Sed in hac materia aliq̄ vo/ lentes iudicare dicūt q̄ nō repitur in sacra biblia q̄ sint nisi tres ange/ li. Sed ego dico q̄ illud est falsum. Unde repitur in danieli mille mil/ lium ministrabant ei. et decies cen/ tena millia ministrabant ei. Item iob. 2. nūqd est nūerus militū eius quasi dicat nō. In nouo testamēto sunt multe auctoritates illas nō cre/ dūt dimitto. ¶ Ad argumentū in p̄ncipio dico q̄ nō est ordo inter in/ diutduos q̄ntū ad naturā subalē pōt tñ esse ordo q̄ntū ad p̄prietates acci/ dentales.

Itaue que

stio terciē distinctionis vbi querit̄ vtz angelus possit cogno/ scere se p̄ essentiam suā. ita q̄ essen/ tia sua sit rō cognoscendi sine aliq̄ rep̄ntantē p̄cedente actū naturalē videt̄ q̄ nō q̄ op̄ter cognoscens eē denudatū a cognito. s̄ ēētia ange/ li nō ē denudata a seip̄a. ḡ r̄c. ¶ Ad oppo. angelus vult assimilari. p̄mo

VIII

q̄ nō esset nisi seip̄m cognosceret vo/ luntas em̄ nō cadit nisi sup̄ cogni/ tum s̄m aug. ¶ In p̄ncipio ponit. opi. tho. in p̄ma p̄t̄lū. q. 76. arti. 1. dicit licet in actiōe trāscūte obiectū sit sepatū ab agente tñ in actiōe in manēte op̄ter obiectū esse vnitū ibi op̄anti et vt vnitū est rō illis op̄atio nis immanens. sicut sp̄s visionis in oculo. Sic in p̄posito de essentia angeli iūcta intellectui angelico re/ spectu intellectiōis. Postea ē opi. gendensis q̄libeto. v. q. r̄ij. q̄ an/ gelus nō cognoscit se p̄ essentia suā s̄ p̄ habitū scientiāle. De ista q̄ōe determinat ad longū. q. r̄. Tandē descendit ad soluendū argumēta p̄n/ cipalia et soluendo secundū dicit q̄ vn̄ doctor ponit q̄ singulare p̄t̄ in telligi p̄ se sed nō singulare materia le. q̄ singularitas nō p̄hibet. s̄ na/ turalitas. hic doctor ē tho. 1. p̄t̄. q. 76. arti. 1. in solone secūdi argumēti Alius dicit q̄ nec se nec alia ange/ lus intelligit sub rōe singulari mā/ terialis vel immaterialis s̄ vn̄iūsa lis q̄ est p̄ se obiectū intellectū. Et hic doctor est hein. q̄libeto. 1. q. xv 7. 26. 2. q̄libeto. 8. q. r̄ij. et q̄libeto 1. q. 9. Sed intentio ē doctoris q̄ angelus p̄t̄ se coḡscere p̄ essentia suā et p̄bat sic. Alia forma ē rō agendi s̄m essentia suam sicut calor in igne ad califiaciendū aut saltē aliq̄ in cōi/ aut esset p̄cessus in infinitū in ma/ terialibo formis. igit̄ cū in materia sic maḡ sint actiā q̄ materialia forma imaterial erit p̄ essentia sua rō agendi actionē suā sibi p̄peren tē et sic angel⁹ p̄ essentia suā se cognos/

k

Angelus quō cognoscit se

fecit. Item in intelligibilibus hñtibus
spēs intelligibiles ille spēs virtute
obiectoꝝ cū intellectu causent intel
lectionē in q̄ in obiecta hñt esse di
minutū si igit in se et in essentia sua
hñt itē esse absolutū et esse simplr. s.
actu intelligibile possent veri^o cā
re eundē effectū. qz quicqd̄ p̄r cāri
ab aliquo diminute tali in aliq̄ esse
virtute alicui^o simplr et ab ipso sim
plicif p̄r cāri simplr. Sz essentia an
geli vt in se est p̄ns intellectui suo q̄
q̄dez essentia est simplr tale in actu
intelligibile in se et fm̄ quid in spē ḡ
melius est simplr intelligere p̄ essen
tiā q̄ p̄ spēm. Sed p̄ maiori decla
ratiōe dico q̄ deus intelligit se et alia
a se p̄ essentia suā. angelus s̄o se p̄
essentiam suā. oīa s̄o sup̄iora p̄ es
sentias sup̄ioꝝ s̄ intelligēcias infe
riores et materialia p̄ spēs creatas
nos s̄o intelligimus p̄ spēs infusas
Et hec est intentio p̄clij in li. d. cāis.
Sed fm̄ scotum lz angelus intelli
gat inferiora p̄ spēs creatas spēs di
co spēs tñ pōt intelligere p̄ spēs ac
quisitas nō dico p̄ spēs spēs sed p̄
spēs indiuiduoꝝ. i. q̄ p̄r hñt noticiā
indiuiduoꝝ p̄ spēs acquisitas. Sz
angelus s̄it pōt se p̄ essentia cogno
scere et p̄ spēm. dicif q̄ nō cū sint rō
nes oppositē. s. p̄sentialitas et nō p̄
sentialitas. ¶ Ad argumentū in p̄n
cipio. dico q̄ intelligif auctoritas. s.
recipiens debet denudari a recepto
i. debet esse alterius rōnis a recepto
q̄ est verum.

Una q̄stio

tercie distinctionis vbi

q̄rit vtz āgel^o hñt noticiā natura
le distinctā cēntē dīne. vtz q̄ nō qz
telligentia nihil coḡscit ex se vt vt
cōment. xij. mēba. s. d̄s est ex intel
lectū intelligētie ḡ zc. ¶ Ad oppo
naturāl^r angeli desiderat deo assi
milari s̄ naturale d̄sideriū cognitiō
nis p̄su pponit cognitiōē aliā q̄ ex
naturalib^o p̄r hñt ḡ zc. ¶ Post argu
menta in pede q̄onis dicit q̄ in hoc
p̄cordant aliq̄ in ista negatiua. s. q̄
angli nō hñt distinctā noticiā essen
tie dīne naturāl^r. Et p̄mus p̄bans
hoc inducit hein. q̄libero. 3. q. 3. 2 q̄.
libero. 4. q. 7. q̄ angelic^o intellectu^o
nō p̄r p̄ se attingere dīnam essentia
nec per essentia p̄p̄ia p̄r ipsam cog
scere p̄r impossitiōē nec p̄ quācūq̄
spēm creatā p̄r dīnā essentia distin
cte naturāl^r coḡscere vt ex intentiōe
p̄bat q̄libero. 4. q. 2. 2 ho. s̄o. i. p̄
tesū. q. xij. arti. 2. eandē negatiuam
p̄bat qz oīa forma creatā est deter
minata. Diuina autē essentia indef
terminata iō nā est p̄p̄tio. Et si q̄
rat qual^r ḡ naturāl^r p̄r cognosci d̄
Rñdit th̄o. q. 56. ar. 3. q̄ angelus
naturāl^r nō coḡscit p̄ aliquā spēm
nec p̄ creaturas inferiores loquēdo
de cognitiōe distincta s̄ medio mō
p̄ suā essentia vt est imago dei vt ve
rius dicit noticiā speculari q̄ not
cia distincta. Doctor has ip̄robat
op̄i. Est op̄i. doctoris affirmatiua
in hac q̄ōne. et p̄bat sic. Nā angeli
naturāl^r desiderant assilari deo. sed
naturale d̄sideriū cognitiōis p̄sup
ponit cognitiōē aliā. Nam ex na
turalib^o p̄r hñt ḡ zc. ¶ Confirmatur
Angel^o se p̄r naturāl^r dirigere i vlt

Questio

mū finē q̄ p̄ ipm naturaliter aliq̄
mō cōgscere q̄ aliter minus pfecta
esset sua cognitio q̄ nostra qd̄ est
falsum. Sed in hac conclusioe q̄ an
geli deū cognoscāt om̄es, doctores
veniūt. in modo aut̄ cognoscen/
di differē. Dimissis igit̄ varijs mo
dis dico ⁊ pono tres cōsiones. Pri
ma p̄lo q̄ angelus p̄ hīc naturalr
sp̄s creatā sibi que sit ei rō cogno
scendā ⁊ ducā īmediate ī cognitō
nē dīnā. Secūda p̄lo q̄ in hac sp̄e
p̄ cōgsci distincte cēntia dīnā. Ter
cia conclusio q̄ de facto videt̄ data su
isse talis sp̄s nature angelice. Pri
ma p̄lo p̄t sic. q̄ nō repugnat nec
ex pte dant̄ nec recipient̄ rōes sp̄s
nec ex pte statūs. Secūda p̄lo p/
bat̄ quia cū sp̄s sit essentia p̄ du/
cere in cognitionē cui⁹ est. Tercia
p̄lo pbat̄. nā p̄babilr credit̄ q̄ de
dedit̄ illi nature quicqd̄ possibile fu
it circa beatitudinē. ⁊ sic videt̄ q̄ illā
dederit. ¶ Si sunt aliq̄ dubia. Si
angelus habuit illā sp̄m ⁊ illa po
tuit vti quō potuit peccare. Dicit̄
q̄ talis cognitio erat abstractiua et
nō bñfica ⁊ sic nō tollit p̄tē pec/
cādi. Scdm̄ dubiū q̄ cēntia vt cēn
tia est infinita q̄ si ē sp̄s talis essen
tie est infinita ⁊ sic talis sp̄s ducer
in noticiā essentie sub rōe infiniti. ⁊
sic angeli erūt naturalr beati. Ad h̄
p̄dictū q̄ nō ē incōueniēs q̄ cogno
scant essentia dei vt infinitā abstra
ctiua ⁊ t̄t̄ fuit eis data. Terciū du
bit̄ q̄ vti q̄ in essentia dīnā cōgscāt
ōia alia cū cēntia rep̄sant̄ oīa alia.
Ad h̄ p̄dictū p̄mo q̄ conclusus ē vez
vñ et beatus aug. videt̄ dicere sup̄

IX

Benef. ad litteram q̄ angeli vidēt
in verbo creaturas anq̄ fierent vel
dicamus vti diximus in primo q̄
vident ea que deus vult eis rep̄sen
tare. Quartū dubium quid factus
est in demonibus de ista specie pos
test dici q̄ nō retinent illam sp̄em
nec in eis remansit ex demerito cul
pe vel si retinent q̄ cognitio eorū
est obnebulata ⁊ impedita ne pos
sent exire in actum per illam sp̄em
vel q̄ si per illam diuinam essentia
am cognoscūt est eis magis ad pe/
nam q̄ leticiam. ¶ Ad argumen
tum in p̄ncipio disco q̄ cōmentator
est ibi negandus.

Ecima que

stio tercię distinctionis vbi
q̄rit̄ vtz ad hoc q̄ angelus cogno/
scat distincte q̄ dīitates creatas ali
as a se requirat̄ necessario q̄ beat̄ p
p̄rias distinctas rōes cognoscēdi
eas videt̄ q̄ nō quia eadē rōe posset
cognoscere om̄ia indiuidua cōtenta
sub speciebus ⁊ per consequens ha
beret infinitoz cognitionem. quia
indiuidua sunt infinita. ¶ Ad op/
positum angelus cognoscit p̄ sp̄s
dīctas. ergo oportet q̄ habeat ali
oz similitudines. Dic̄ est oppositū
bein. quolibet. 7. q. xliij. q̄ ange
lus om̄s q̄ dīitates cognoscit per
vnū habitū scientialem. Et doctor
ponit modū ponendū hui⁹ doctor
vbi dicit̄. mod⁹ ponēdi est iste. Et
ducit quinq̄ rōes p̄ pte bein. Pri
ma fm̄ p̄m. 2. Ebi. in anima nō
sunt nisi tria. scz passio, potentia,

et huius. scilicet ratio intelligendi in angelo non potest esse sola potentia. quia sic naturaliter esset sufficiens principium repugnandi omnia cognoscibilia nec sola passio certum est. Secunda ratio talis videtur intellectu non habere huius potestatem generari huius per frequenter actus illicitos igitur si in angelo non esset creatus huius scientia ad cognoscendum posset in se generare tale huius et sic esset in potentia essentiali ad actum non solum secundum sed etiam primum. sicut intellectus noster quod est inconueniens. Tertia ratio quia dionysius de divinis nominibus. c. 7. dicit quod perfectio vniuersi consistit in hoc quod superius inferioris coniungit cum infimo superioris scilicet summum in cognitione humana est quod prompte cognoscatur per huius scilicet scilicet huius cognitionem ponenda in angelo. Quarta ratio si nulla ratio esset nisi quod species non sufficit sine huius ad perfectam cognitionem et huius perfectus sine specie sufficit frustra igitur ponitur species propter actum intelligendi. Quinta ratio in voluntate non ponunt aliquam plenam ut principia volendi diuersa obiecta quia nec in intellectu oportet ponere diuersa principia intelligendi scilicet sufficit vnus huius in intellectu perfectus ad repugnandum quicquid naturaliter sunt cognoscibilia. Secundo ponitur opinio. thomae. 1. parte super. q. 5. articulus 3. dicens quod non oportet ponere in angelo proprias rationes respectu singulorum additarum creaturarum. quia angelus inferior licet per plures rationes cognoscendi cognoscatur plures additares superiorum per cognoscere per aliam vnā rationem. Sed doctor improbat has opiniones. mirabiliter dando rationes quas breuiter cum diximus. Sed opinio doctoris et rei veritas quod angelus intelligit inferiores

non per vnū huius videtur dicere hein. nec per vnā rationem. videtur dicere scilicet doctor. scilicet intelligit per plures species sicut cum eo creatas sic intelligendo quod duz angelus creatus fuit sicut cum eo creata fuit species hominis bouis et leonis. dico species species. et sic per illas venit in cognitionem indiuiduorum non negando quod possit indiuidua cognoscere per species acquisitas. In secundo per prima opinionem. huius quod angelus non potest generare aliquem huius. Da huius dico quod sit alia res a specie. Et ratio est quia huius non generatur in naturalibus inclinatis sicut non generatur in graui per quiescens descendere scilicet generatur in potentia de se indeterminata ad actum. Sed aliquis diceret si angelus non potest generare huius ex actibus. ideo quia intelligit per species creatas ad quas naturaliter est inclinatus tamen poterit habere huius indiuiduorum de quibus secundum scotum per huius species infusas. Dicitur a filio cuiusdam quod nec in indiuiduis habetur huius et causa est quia ratione perspicuitatis ingenij in primo actu habet perfectam noticiam et huius non generatur nisi ab imperfecto ad perfectum vel generatur ex vno actu qui actus est post plures actus et ex illo inclinare ad talem actum generatur huius. et sic in angelo cum non sint tales discursus ab actibus ad habitum modo dicto non generatur huius. Ad argumentum in principio dictum negando infinitatem indiuiduorum. scilicet concedit finitas in infinitum.

Inca distinctiones quatuor et duarum. In quarta queritur verum inter creationem et benedictionem angeli boni fuerit aliquod morula. Et in quinta queritur verum angelus posuerit suam beatitudinem quam cum

Questio

II

Accepit. Videtur qd nō. qd aug. rñ
de tri. dei. c. 17. deus simul ē condēs
naturā. 2 largiens grā. ergo statū
habuit angelus creat^r grām 2 bea/
tudinē. Ad opposit. est aug. sup
gen. pmo. factus ē informis 2 lux. g
2c. Quātam pmo soluit 2 repudia/
ta opinio magistri sententiarū ra/
tione multiplici dicentis. Angelos
primo recepisse 2 postea meruisse. 2
dicit duo. Prīmū qd angelis suā bea/
tudinē meruerūt fm qd prius me/
tuerūt qd eam receperūt. Scdm ph
bat 2 bo. i. parte sum. q. lxx. ar. iij.
Dices qd meritū est ex grā imptā
Premiū autē est ex grā pfecta. Sol
uendo questionē quartā de morul
distinguit 2 dicit qd pnt poni due
morule vna scz in qua sūt in termino
2 alia sola pcedens in qua sūt in via
Et ponit qdam doctoz qd simul es/
sant oēs in grā creati in pmo instāz
ti. 2 in illo nibil meruerūt. In secū/
do instāti isti meruerūt 2 illi nō. qz
posuerūt obicem. ita qd si nō posuis/
sent fuissent pmiati. sicut 2 alij. hic
doctoz est 2 bo. i. pre sum. q. lxx. ar.
arti. v. in solurōne vltimi argumēti
Improbāt Secūdo pnt poni tres
morule. 2 hoc triplicr. Prīmū qd in
prima morala oēs fuerūt in natu/
ralibz suis. In secūda. mali in pcrō
iusti in merito. In tertia. mali i pe/
na. et iusti in glā et premio. Et hec
via videt ēē magistri dicētis qd ma/
li demeruerūt apponi sibi grām qñ
apponebatur bonis quasi iam pec/
cassent. In secūda mora. anteqm in
tercia gracia apponeret bonis i ter/
cia simul duratōne boni habuerūt
grām. 2 gloriā. Secūdo ponēdo

tres morulas. ita qd i prima oēs fue/
runt in naturalibz. In secūda boni
in grā 2 merito. 2 mali in deme/
rito. 2 in tertia isti 2 illi in termino.
Tercio ponēdo tres moras. ita qd
omēs in prima mora fuerūt creati
in grā et meruerūt. In secūda soli
boni steterūt in merito. 2 mali ceci/
derūt in tertia isti 2 illi in termino.
Tercio pnt poni quatuor more. et b
dupliciter. Prīmū. qd in pīa mo/
ra omēs fuerūt in puris naturalibz
In secūda mora mali peccauerūt 2
boni steterūt. In tertia bonis appo/
sita est gracia 2 meruerūt. In quar/
ta boni pmiati sunt. 2 mali cōdem/
nati. Quarta. qd in pīa mora om/
nes fuerūt in naturalibz. In secūda
omēs in grā In tertia boni steterūt
2 meruerūt. 2 mali deliquerūt. In
quarta hi 2 illi erāt in termino. Et
nota. qd de intētiōne doctozis ē po/
nere quoz moras vel ad min⁹ tres
Et ille quoz sunt iste vltime cum
magis rōnabiles sint 2 magis ca/
paces. Sed si aliqd querat que sūt
iste more. Aliqui dicūt qd sunt di/
uersa instantia tēpor. Sed doctoz
dicūt qd iste morale sunt diuersa nūc/
eui. Sed circa istaz materiā quis
posset querere duo. Prīmū si ange/
li fuerūt creati in grā. Secūdum. si
fuerūt creati i beatitudine. Ad pri/
mum dī qd sic. fm aug. de ci. dei. li.
ij. Erat deus cōdens naturā 2 lar/
giens grā. Secūdo hoc idēz vi/
detur dicere Hieronim⁹ super oze
demonēs in magna pinguēdie spi/
ritu sancti sūt creati. Ad secūduz
de beatitudine dī. qd duplex ē bñtu
k iij

angel
2 pmo
2 creaty

Distinctio

VI

do. Una que potest bene finem exigentiam status naturalis. videtur cognitio et dilectio primi principii possibilis et naturalis. Et alia breuitudo supernaturalis. Nunc si loquimur de breuitudine primo modo sic dico. quod in illa fuerunt creati. Et ratio huius est. quia creati fuerunt in gradu principiorum ad illam supernaturalem breuitudinem. unde fuerunt creati in statu in quo mediata dispositio ad gloriam est. sed si loquimur de breuitudine secundo modo deus dicitur quod non. quia secundum legem divinam gloria non datur nisi ex meritis. et ideo deus ut prius meretur. Et arguitur in principio dicitur. quod non fuit morula in breuitudine naturali. sed bene in breuitudine supernaturali.

Ira secunda distinctio est quod videtur angelus malus potuit appetere equalitatem dei. Vides

quod non. quia intellexit intelligendo summum unde videtur non errare. sed voluntas amando summum bonum non peccat. sed angelus malus in primo actu peccandi non potuit appetere summum bonum. Ad oppositum est magister in littera Thome. in preloquio meo. quod licet. articulo. item. quod non. Sic ad questionem dicitur doctor cum auctoritate magistri quod potuit appetere equalitatem dei. Et probat sic. nam voluntas habet dupliciter actum amandi. scilicet amoris amicitie. et actum concupiscendi aliquid amari et secundum utrumque habet totum ens per obiectum ita quod sic quodcumque ens potest ipse amare amore amicitie. ita quodcumque ens potest concupiscere sibi. igitur cum angelus potuit se amare amore concupiscit. et potuit sibi concupiscere quodcumque concupiscibile. Et sic cum equalitas dei sit bonum. quod dicitur concupiscibile secundum se. sibi potuit illud

bonum concupiscere. Preterea si equalitas dei esset concupiscibilis angelo. posset angelus illam concupiscere sibi hoc est planum. sed impossibilitas huius non prohibet quod posset angelus hoc velle. nam voluntas potest esse impossibile secundum primum. item. etiam. Confirmatur. quia dicitur deus dicitur deum ex illo. primum. quod te oderunt et odies autem vult oditum non esse secundum primum. item. etiam. quare ergo voluit deum non esse. sed hoc est impossibile. igitur impossibilitas ista appetitus non prohibet quod posset appetere a voluntate peccare. Sed per unum quod dicitur de odio dei. Dicitur quod ille primum est intelligendus. quod te oderunt. id est noluerunt. Nam odium dei est simpliciter malum. et illud non cadit sub obiecto voluntatis. item. etiam. Et huius infirmitas est frater scilicet prima dicitur in illa questione. si appropinquatio ultimo fine. Sed angelus potuit peccare. dicitur quod sic. Job. x. In angelis suis reperi prauitatem. Respondeo est. quia voluntas angelorum est contra diffinitionem regule sue maxime in affectu de modo. id est quod diffinitione stat per se. Sed quomodo peccauit. dicitur quod peccare potuit et peccauit ex libertate sue voluntatis. nam respondit quod faciendum erat secundum dictam rationem. Sed potuit peccare in primo instanti. magister dicit quod non. Alii dicunt quod potuit peccare in primo instanti. sed non peccauit. Sed est intentio Scoti in secundo. distinxit. quod potuit peccare in primo instanti. Sed alius diceret. in primo instanti angeli naturaliter fuerunt inclinati ad bonum in naturali inclinatione nec eis nec in nobis est error. ergo quomodo potuerunt peccare. Dicitur hic quod dicitur moralis quod in primo instanti potest inclinari naturalis inclinatio. et accipit dicitur illi naturalis inclinatio.

angelus
malus

Questio

tionis in naturali inclinatione non est er-
ror. s; in actu elicto illius potest esse er-
ror. et sic in angelis. Ad argu. in p[ri]nci-
pio dico. q[uod] angelus intelligens summi
bonum non erravit. s; intelligendo sibi
debere applicare erravit

Questio secunda

Da sex distinctio[n]is. ubi q[ui]d
fitur. v[er]o p[ri]mu[m] p[ec]c[at]u[m] angeli fuerit
foras supbia. videt[ur] q[uod] sic. aug. xiiij.
de ciuit. di. ca. v. videt[ur] velle b[e]n[e]d[i]c[t]i
n[on] illud eccl[esi]e. xvi. iudiciu[m] o[mn]is p[ec]c[at]i e[st]
supbia. ¶ Ad oppositu[m]. p[ec]c[at]u[m] suu[m]
fuit marum. sed supbia non est ma-
rum. sed dei odiu[m]. In p[ri]ncipio secu-
di arti. ponit opio b[e]n[e]d[i]c[t]i bonaueture.
li. ij. di. v. arti. i. q. v. dicitur q[uod] sic.
Et p[ro]bat ex dicto aug. Doctor d[icit] q[uod]
in ista q[ue]stione tenet co[n]tra p[ar]te[m] affir-
mative p[ro]pter articulu[m] q[uod] ista p[ar]te. Sed
ad videndu[m] veniat q[uod]n[on] p[ri]mo
est ostendendu[m] quod fuit malicia i[n] p[ri]o.
anglo p[ec]c[at]e. Scdo. ad q[uod] genus
p[ec]c[at]i p[ro]nebat illa malicia. Quatuor
ad p[ri]mu[m] d[icit] doctor. q[uod] simpl[ite]r p[ri]-
mu[m] acc[us]at[ur] volu[n]tas inordinat[ur] fuit
p[ri]mu[m] velle amicitie respectu ei[us] cui
voluit bonu[m]. hoc aut[em] obiectu[m] non fuit
deus. q[uia] deus non poterat inordinare
amare cu[m] sit summe amadu[s]. S; p[ro]-
actus inordinat[ur] fuit acc[us]at[ur] amicitie
respectu sui p[ro]p[ri]i. Et hoc e[st] q[uod] d[icit] au-
gustin[us] cit[ur] de ciuit. dei. ca. vltio. h[ic]
e[st] q[uod] fecit duas ciuitates. ciuitate[m] dei
amor dei vsq[ue] ad p[re]p[ar]atu[m] sui. et ciui-
tate[m] diaboli. amor sui vsq[ue] ad p[re]p[ar]-
atu[m] dei. ¶ Quatuor ad scdo[m] arti. dicit[ur].
q[uod] fuit supbia. Et hec videt[ur] e[ss]e inte[n]-
tio aug. xiiij. de trini. ubi vult q[uod] p[er]
sup[er]bio e[st] nimis placere sibi. i[n] sup[er]-

Item

hi in scriptura dicitur sup[er]bia ceteris
igit[ur] cu[m] ista imoderata dilectio sui ha-
buerit imoderata[m] p[ro]p[ri]a[m] suam fuit
supbia et sic p[ro]p[ri]o. S; doctor
n[on] dicit. q[uod] e[ss]e appetit[ur] sub r[ati]o[n]e q[uod] bo-
nu[m] delectabile. et i[n]o videt[ur] sibi q[uod] suu[m]
p[ro]p[ri]u[m] p[ec]c[at]u[m] non sit supbia s; libido
et luxuria magis. Hoc sic declarat an-
gelus appetit[ur] b[e]n[e]d[i]c[t]udine[m] p[ri]ncipale[m]
sub r[ati]o[n]e boni p[ri]ncipal[ite]r delectabil[is]. s;
hoc e[st] format[ur] luxuria. g. r[ati]o. Ans p[ro]-
batur tripl[ite]r. q[uia] sicut h[ic]m[us] ex sacra
scriptura i[n]a degustaueru[n]t delicias
b[e]n[e]d[i]c[t]udinis natural[is] in delictis p[ro]p[ri]i
si fuisse r[ati]o. et i[n]o videt[ur] q[uod] illas delicti-
as appetierit in p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o sui p[ro]p[ri]o
no delectabili. Scdo q[uia] sic d[icit] e[ss]e i[n]a
voluntas mouebat ex affectu[m] p[ro]p[ri]o
di. s; talis voluntas sic mota mouet[ur]
sub r[ati]o[n]e boni delectabil[is]. ergo r[ati]o.
It[em] app[er]it[ur] q[uod] habuit i[n] q[uod] p[ri]mo
peccauit fuit p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o in sui. et
go appetit[ur] bonu[m] pulchru[m] in quo
delectabat. g. suu[m] p[ec]c[at]u[m] fuit magis
libido q[uam] supbia. sed est v[er]o q[uod] ap-
petit[ur] b[e]n[e]d[i]c[t]udine[m] sub r[ati]o[n]e boni de-
lectabil[is]. Notadu[m] e[st] q[uod] p[ro]p[ri]o potuit e[ss]e
q[uod] appetierit bonu[m] excellens in quo
alt[er]o s[ecundu]m excelleret. et b[e]n[e]d[i]c[t]udine[m] i[n]q[ui]ritu[m]
bonu[m] delectabile Sed ad hec p[ro]p[ri]o d[icit]
ci magis p[ec]c[at]u[m] suu[m] libido forma-
liter q[uam] supbia. Sed angel[us] quado
peccauit fuit inter o[mn]es alios p[ri]m[us].
Dicitur q[uod] hec dubitatio non est ap-
te soluta p[er] scriptura[m]. S; b[e]n[e]d[i]c[t]us gre-
gorius. r[ati]o. moralium. Omel. xxi. de
dece o[mn]ib[us] videt[ur] d[icit]e. q[uod] fuit p[ri]m[us]
angelus simpliciter. Huic co[n]cordat
Ysidorus r[ati]o. Quo cecidisti lucifer
qui mane oriebaris. Li. c[irca] ad l[ite]re
ram dicit[ur] de rege babilonis. Et rege

angelus
p[ro]p[ri]o

chief. xxviii. Tu cherub in istis propter pulcritudinem scientie. licet ad litteram dicatur de rege Tyri. Et in apoc. videtur esse pugna cum angelo quod non videtur si non fuisset dignioris et fortioris nature. Damascenus li. ii. c. ii. videtur dicere quod erat de infimis. Et pro utraque parte sunt doctores. sed prima opinio magis placet. Sed peccatum primi angeli fuit alijs causa peccandi. dico quod non effectiue. sed exemplariter. Et dicunt alij quod fuit causa non precedens temporis. sed natura. Sed quomodo alij peccauerunt. Dico quod antedebat quod post faceret et in illud consenserunt. Ad argumentum in principio dico. quod beatus augustinus accepit ibi superbiam per inordinato amore sui quod est presumptio.

Ira septima distinctio queritur. Ut angelus malus

ne cario velit male. Videtur quod non Iaco. ii. Demones credunt et contremiscunt. isti suntactus boni. Ad oppositum. in ps. Supbia eorum qui te oderunt ascendit semper. In cuius principio solutio ponitur opinio. Tho. i. pre sume. q. lxiiij. arti. ii. dicentis quod sic. ex conformitate appetitus ad apprehensiuam. apprehendunt autem immobiliter. ideo volunt immobiliter. Secunda est opinio beati. q. viij. q. ii. Rudent quod sic. quia enim separata est voluntas angelum cui se iungit immobiliter se iungit. Et in corpore questionis dicto de multiplici ei bonitate restat inquit nunc de bonitate morali et malicia sibi opposita dicere. Et dicit Bonauentura li. ii. p. prima. dist. viij. arti. i. q. ii. et iii. quod non possunt habere voluntatem moraliter bonam. quia omnem difformant ex aliquo circumstantia inordinata. Et tandem

videtur ad argu. principalia soluenda. Soluendo vero primum argumentum permittit solutionem Bonauenture ubi super. Soluendo primum argumentum secundum eundem questionis. ubi dicit. quod licet mali angeli credant. ille tamen accus creditur di est in eis malus quia odiunt illud creditur. vel verum loquuntur nolunt. Sed veniendo ad decisionem questionis dicitur. quod triplex est bonitas. Prima bonitas est gratie Secunda bonitas est virtutis siue ex circumstantia. Tercia bonitas est meritoria. Et secundum hoc dicit doctor quod de bonitate quod dicitur bonitas est gratie non est dubium quod habere possunt et habent multas voluntates transeuntes super omnem creaturam rationis. reputa amando se. et diendo peccatum. et sic de alijs multis. De alijs vero duabus scilicet de bonitate moraliter dicitur quod non possunt habere voluntatem bonam. quia bonitatem difformant ex aliquo circumstantia inordinata transeuntes. ideo illud inordinate ad amorem suum. Sic habet in eis est perfectum malum in termino. ideo perfectissime inclinatur in malum nunquam enim bene volunt propter primum. sed male volunt propter secundum. scilicet propter verberationem in malum. De scia bonitate. scilicet meritoria claretur est quod non quod nullus faciat bonum nec per omnes merebitur. Sed hic mouetur ista questio videtur angelum bonum habere potestatem ad malum et malum ad bonum. Doctor scilicet dicit quod non. Sed fortis dubitatio est. quod impossibile est bene committere peccatum. Sed tamen ista impossibilitas non oritur ex repugnancia finis quod terminum repugnet. nec est hec impossibilitas eo quod deficiat in actum et passivum. Nec est hec impossibilitas ex sola visione. id est ob hoc solum quod videatur deus

Angeli mali

124

Questio

nec ex hoc q^d faciat appetitus vt de
serius Tho. Sed dico q^d est ex ordi
tione diuina que ordinauit hos nū
q^d dimittere labi in peccatū. 2. tene
re eos in ordinata volūrate. Un^{de} d^{icitur}
q^d ista impossibilitas est talis sicut illa
qua dicimus q^d deus nō potest face
realiter q^d ordinauit. q^d impossibi
le est deū agere oppositū illius q^d
ordinauit. Ideo d^{icitur} Scorus q^d an
geli beati simplr loquēdo possunt
peccare nunq^m tñ peccabunt mul
ta em sunt potentie fieri q^d nūquam
fient. Et si dicat. Ideo potētia fru
stra. Dico q^d nō. quia reducibil^{is} est
licet nūquā reducatur. Et de mal
dic^{itur} p^rariū sicut de bonis. i. q^d ba
beant po^{tes}tatem ad bonū. licet nūquā
faciant bonū. cum fm dyonisiū
naturalia in eis remāserūt integra.
¶ Ad argumentū in p^rincipio dic^{itur}
q^d licet credant. tamē ille actus ē in
eis malus q^d odiūt creditum

Ira distinctiōem octauam
querit. Ut angelus possit
assumere corpus in q^{uo} e
perceat opa vite. Videtur q^d nō. nā
tūc angelus esset p^rfectior aīa. Pro
batur cū aīa viuet 2 viuisceat et cōi
cet vitam que oīa bec. angelus non
facit. ¶ Ad oppositū est genef de tri
bus angelis apparētib^{us} abrae et
thobie p^r totū de raphaele. ¶ In hac
questione nō sunt opiones. Ideo vi
debūtur quattuor. Primo. vt an
geli habeāt corpa natural^{ia} eis vni
ta. Secūdo. vt habeāt corpa vo
lūtaria supra. Terrio q^d opatio
nes p^{oss}int ibi exercere. Quarta. si sūt
in corpibus illis sicut i loco ¶ Quā

II

tum ad p^rimū breuiter d^{icitur}. q^d nō ha
bent corpa eis natural^{ia} vnita. Q^{uod}
p^{ro}p^{ter}. quoniā angel^{us} nō habet aliquā
opationē quā nō possit habere. da
to q^d nō sit forma corporis. P^{ro}p^{ter} nā
velle nō dependet a corpe. sūt nec i
telligere suū d^{ependet} a corpe. nec
mouere se localiter ¶ Quantū ad se
cūdum. an habeāt corpa volūtaria
supra. Dic^{itur} q^d sic. Q^{uod} patet ex plu
ribus locis sacre scripture. vt p^{ro}p^{ter} in
genef. de angelis apparētib^{us} abrae
2 postea de angelo habēre gladiū es
uaginatū super ib^{um} l^{it}m. h. regis J^{er}e
de angelo qui ibat cū thobia. vniū
tur autē istis corpibus nō vt forma
matie nec vt suppositū nature assūp
te. sed vt sūt ad opandū 2 ad ap
parendū. 2 hoc ē assumere quasi ad
se sumere. q^d ad opationes sibi p^{ro}p
rias explendas vitur illo sicut in
strumēto ¶ Sed norandū est q^d ali
quādo assuit corpa q^d nō format. si
cū intrat corpa mortua. Aliq^{uando}
corpus q^d assumit format. Sed si
corp^{us} mortuū assumit quō nō p^{er}ter
d^{icitur} q^d hoc ē per vires herbar^{um} a p^{ro}p^{ter}
cādo eas debūt passiuas ¶ Quātū
ad tercūz art^{em}. de opibus que p^{oss}unt
exercere. D^{icitur} ad p^ris. q^d sunt tres i ge
nere. nā quedā sunt opationes p^{or}tē
tie morie. q^{uod} dā sensitue. q^{uod} dā vegeta
tiue. ¶ De opationib^{us} moris dico.
q^d p^{oss}unt oīs exercere. v^{er}puta^t mouere
corp^{us} organice 2 nō organice. 2 bre
uiter oīs que p^{oss}unt in motu vt for
mare vocē sicut eleuare palpebras
mouere oculos S^{ed} opatōes sensiti
uas nō p^{oss}unt exercere in corpe. Rō ē.
q^d ad hoc requiritur aīa sensitua 2 or

Angela p^r in assumē corpus

Distinctio

ganū pfecte vnitū. qđ nō est in an-
gelo. ideo videre visione corpali nō
possit. licet possit visione intellectu-
li de opationibz negatiue dōm est.
qđ illas pōt que dicūt motū. vñ pōt
terere cibū masticare attrahere p vi
herbaz decoqui aliq̄liter impfecte
digerere. sed nō pōt nutrire ⁊ puer-
tere in subam alitū. Sz de gñatione
dicūt. qđ nō pōt directe ⁊ p se. ⁊ hoc
ex pte viri ⁊ ex pte mulieris mīstra-
re mēstruū cū req̄sitis. Sed hoc nō
p̄t facere p̄t digere nec creare vnū
mēstruū de quo formet fetus. in-
ductiue vero pōt. Nam pōt assume-
re corp⁹ mulieris. ⁊ sic recipe semē
ab aliquo hoīe. postea fiet succubus
accedēs ad mulierē. ⁊ sic p̄t te semi-
nis viri pōt generare. Sed vtrum
possit p̄cipere ⁊ parere. doctores ali-
qui dixerūt. qđ nō. tñ oppositū dī ac-
cidisse in nōrmādia de merlino.
Quo autē hoc pōt esse dī a quodaz
qđ si possibile ē esse hoc factum. qđ o-
portet qđ mēstruū alicui⁹ mulieris
transeat ad vas consile vt corp⁹ for-
matur ⁊ format in eandē q̄litatez q̄
foueret in matrice mulieris ⁊ fiet suc-
cubus alicui viro. Et faciet cū viri-
tute herbaz applicatōe ad p̄stella-
tiones q̄ faceret naturalr ad p̄ceptō-
nem fetus ⁊ p̄seruatōem. Et q̄ sic s̄t
potētia possibile est ipm fetus cōci-
pere vice mulieris cui⁹ fuit mēstruū
ad hoc aliter nō videret. Et hoc in-
telligit de malo angelo ⁊ nō de bo-
no. Quantū ad quartū arti. dico.
qđ angelū esse i loco est plus q̄ ē in
corpe assumpto. q̄a q̄ntum occurrit
ad plēns virū. q̄ est in corpe assum-

XI

pro ē sicut in loco eo mō quo dīgit
esse in loco ipi angelo. Ad argum-
tum in p̄ncipio dico. qđ vita viuifi-
cans est pfectior s̄m qđ. nō simplr
vita in angelo ē nobilior in se

Ira nonā distinctiōem q̄ri-
tur. Ut ⁊ angel⁹ supior pos-
sit illuīare inferiorē. Videt
qđ nō oīs mutatio est inter opposi-
ta. ergo qđ illuīatur. p̄mo fuit tes-
nebrosus. sed in angel⁹ bonis nō est
aliqua tenebra. ergo rē. Ad op-
positū ē damascen⁹. c. vii. ⁊ c. vii. q̄.
In p̄ncipio q̄stionis articulizat q̄st
qđnplīci arti. Et in q̄libet artiāne
ducitur Hen. quol. v. q. xv. ⁊ quol.
ii. q. vii. R̄s ad primū dīc qđ an-
gelus p̄gnoscat singulare. nō p̄mo
nec p aliquā rōem p̄riaz. sed p vlt
p̄creatum suo intellectu. Et hāc q̄
si sententiā dicit in ii. ⁊ ii. arti. ap̄-
plicat⁹ angelis p locutiōe eoz. vt
ponit in q̄stione veniēti postmodū.
a doctore multipl̄ improbat. Sz
pro ordine angeloz ⁊ eoz illuīatio-
ne dī. qđ in angelis ē ordo. m̄gī i l̄ra
dicit sic. Ordo ē m̄tudo celestū
spirituū que inter se vno mūere grē
simulatur. Sed in illis b̄tis spiri-
tus s̄t tales multitudines spirituū
celestū que afflātur in aliquo do-
no grē quo puenit eis aliqđ officiū
vel circa ipm deū vel circa reductō-
nem ipius in deū. ḡ in illis est ordo.
Deū dico qđ s̄t nouē ordines ange-
loz. nam in prima Hierarchy sunt
Seraphin. Cherubin ⁊ Throni. In
scda gerarchia sunt dñationes ser-
tes ⁊ p̄tates. In tertia gerarchia s̄t
p̄ncipatus archāgelī ⁊ āgelī. No-

Questio

ra. q̄ tres primi ordines accipiuntur
ex officio. q̄d habent immediate cir-
ca principē. Nam sicut in principa-
tu regali. aliqui sunt q̄ semp adbe-
rent regi. Alij q̄ ibus secreta eius re-
uelantur. Alij q̄ ita familiares sume-
gi vt regez recipiant. ¶ Sic a primo
officio d̄ seraphin. Ex sc̄do actu d̄
cherubin. Ex tercio actu d̄ Thro-
ni. Alii. medie Gerarchie distin-
guuntur ex officio. Nā aliq̄ reducūt
vniuersos ad principē. ⁊ isti dicun-
tur d̄natioēs. Alij impediūt vires
aduersarioꝝ. ⁊ isti dicuntur frutes.
Alij habēt ordinare que distincta
sunt vt in executōne mandātur. et h̄
p̄inet ad p̄tēres. Tres ordines vl-
time gerarchie distinguuntur penes
officia exercendo illa q̄ dicta sunt p̄
superiores. Nam q̄dem ea exequūt cir-
ca p̄cipes ⁊ dicuntur p̄cipatus q̄
p̄cipibus p̄sunt Quidā ea exequū-
tur circa p̄uicias ⁊ dicuntur archā-
geli. Alij ea exequuntur circa singu-
las p̄sonas. ⁊ dicuntur angeli. ¶ Et
ex hoc pōt dici ad q̄stionē. q̄ superio-
res illumināt inferiores Et hoc sen-
tit Damascen⁹ c. vj. ⁊ ca. xviij. Et
q̄ ista noīa sint sic appellata. b̄ctur
nomē seraphin. Esa. vi. nomē Che-
rubin. ezech. i. Throni ad col. i. do-
miationes frutes p̄tēres p̄tēres p̄cipes
ad ep̄be. ij. nomē archangeli i cano-
nica nomē ageli i danieli ⁊ Job. ij.
⁊ in multis locis scripture. Sed q̄
p̄cipalis materia ē de illuſatione.
P̄tio pono mōs illuſatōis s̄z ben-
vbi s̄. Ubi sciēdū q̄ aliqd p̄r illuſia
rednq̄ mōis P̄tio lumē in aliud i
serēdo. vt sol illuſat aerē. Sc̄do lu-
mē afferēdo. vt afferēs candelā il-

II

lumiāt domū in nocte. Tercio ob-
staculū remouēdo. vt ille illuīat do-
mū i die q̄ apit fenestrā. Q̄rto faciē-
do aliā dispōem in ip̄o ad quā seq̄-
tur pceptū lucis ⁊ dispōem p̄iā re-
mouēdo vt sanās oculū v̄l rarificā-
ens mediū. Quīto lumē q̄ sine vim ī-
tellectiua p̄forādo. sic s̄tus impfe-
ctioris corp̄is p̄forat ex situāli p̄-
p̄tate corp̄is p̄fectioris. vt min⁹ cas-
lidū crescit ī calore maḡi calidi p̄-
rari. Sz ad p̄positū quō illuīat āge-
lus sup̄ior inferiorē. Dico q̄ lumē
afferēdo. Et iste mod⁹ tenet ab oī-
bus. qm̄ angel⁹ sup̄ior sic p̄t arge-
lū inferiorē illuīare afferēdo obiectū
lūosū. q̄s obiectū illuīosū ē s̄tus
lūosa reuelata sup̄iori āgelo ⁊ a dō
sibi imp̄ssa. ¶ Tūc at̄ illuīat inf̄io-
rem qm̄ veritatē quā vidit ī s̄bo oī-
dit alteri āgelo in seip̄o. Sz de mō
q̄ querit illud obiectū lūosū ē
diuersitas inter doctores. Sz ē mo-
dus dicēdi. sc̄ti. q̄ āgel⁹ sup̄ior ha-
bēat noticiā creatā a s̄bo p̄tate mēo-
rie. sue p̄t creare ī intellectu inferiori
angeli s̄lles noticiā. ⁊ hoc ē illuīare ī-
feriorē angelū s̄p̄m eū. ¶ Ad argumē-
tū in p̄ncipio p̄t p̄ ea q̄ d̄cta sunt

Ecunda qō

nonne distinctiois ubi dicitur.
 Ut angelus possit intellectualiter loqui
 alteri. videtur quod non. nam locutio presupponit
 potest instrumentum ad loquendum. sed de anima
 si angelus non sit talia instrumentum non potest
 loqui. Ad arguendum quod apparet contra. 1. In
 hac questione si potest operari in superioribus
 non. Tunc videtur affirmare ad quod sit
 cum Damasceno. li. ii. ca. xvi. et xix.

Distinctio

Et hoc ē certum apud oēs docto-
res q̄ angeli loquūtur mutuo. s; ad
hoc est rō q̄ illud qd̄ est p̄fectōis
in nobis nō debet eis denegari. sed
reuelatio veritatē agnīte est p̄fectōis
in nobis q̄ rē. Nō p̄t̄ etiā auctori-
tate aplī ad Cor. i. xij. q̄ dicit Si
linguis hoīm loquar rē. Ex quo vi-
detur q̄ loquātur ad suūcem. Hoc
idem p̄t̄ in zacharia. vbi dicitur ab
vno angelo alteri vade z loq̄re pue-
ro istī. Sed est dubiū apud docto-
rem de mō loquendi. Quidā dicūt
q̄ n̄rī p̄ceptus sunt alijs occulti du-
plici de cā. Prima. p̄pter grossiciē
corpiis. Alia p̄pter obstaculū volū-
tatis. Et q̄ in āgelis sunt occulti p̄-
pter obstaculū volūtatis. z ob hoc
p̄cludūtur solo bñplacito expri-
mūtur z sic loquūt. q̄ volūtas suū
exp̄mit p̄ceptū. Alij dicūt z ē hen-
vbi s. q̄ angelus bz solū spēs spēs
rum. habet deīn alios p̄ceptus idi-
viduales p̄mī iā sunt oībus cōes. et
de his nō sit locutō. sed ē locutō ad
exp̄mēdum p̄ceptus indiūales.
Un̄ fm̄ istos locutio nihil aliud ē.
q̄ exp̄ressio p̄icularis signati p̄ cō-
ceptum vagū. Isti duo mōi repro-
bātur. Tercius modus ē iste. q̄ an-
gelus p̄tute mēorie sue pōt̄ ip̄ime-
re i intelligētia sua propriā noticiā a-
licuius veritatis. noticiā dico actu-
alem. Dicit scdo. q̄ sicut p̄tus me-
morie sue pōt̄ imp̄mere in intelligē-
tiam ip̄am. ita pōt̄ noticiā eius dē
veritatis in intelligētiā alteri. Si
er hac op̄ione sequūtur aliqua du-
bia. Quarta op̄io que d̄t q̄ ad locu-
tionē requiritur q̄ angel⁹ cui debz sic

VIII

ri locutio sit actus. z hoc a volū-
tate sua vel vi sup̄ioris. Scdo req̄-
ritur formatio p̄bi intelligētia an-
geli qui loq̄tur vel q̄ loqui vult ad
hoc vt̄ innotescat illi angelo actus.
Un̄ fm̄ istā viā locutio nihil aliud
est. q̄ formatio p̄bi mētalīs. Et dif-
fert iste mod⁹ a p̄mo. q̄a ponit q̄ an-
q̄ formetur p̄bum in potētia ange-
li ē vt̄ videatur ab alio. sed postq̄
format⁹ est nō pōt̄ p̄ volūtates suā
occultare. q̄n quilibz actus angel-
lus possit illud videre. z q̄ntum ad
hoc nō p̄cordat cū prima op̄ione. i
mo discordat. ¶ Scōr⁹ p̄o dicit sic.
q̄ angelus loq̄tur angelo causando
in eo imēdiare p̄ceptus illi⁹ obiecti
de quo loq̄tur. Sed si pōt̄ loqui q̄n
tūcūq̄ distans. Tho. dicit q̄ sic. in
sua sūma Bonauētura d̄t q̄ nō. nā
frustra descēderet de celo ad terrā.
¶ Ad argumentū in p̄ncipio dico.
q̄ talia instrumēta sunt ncāria ad
locutionē corporeā. nō ad locutionē
spūalem qualis ē in angelis

Inca distinctionē decimā q̄-
ritur. Utz oēs angeli mittū-
tur. videt q̄ n̄ Daniel viij.
ca. Milia miliū mīstrabāt ei z de-
cies centē. mī. assistebāt ei. q̄ si assis-
stūt nō mittūtur. ¶ Ad opposi. ad
ad heb. i. Oēs sunt admīstratorij
spūs. ¶ Ad q̄stionem d̄t q̄ sic. z hab-
betur p̄ aplm̄ ad heb. i. Oēs sūt ad-
mīstratorij spūs. Sed p̄cedens
da auctoritas aplī. z cū hoc ē disti-
guenda de omīssione. s. de mīssione
intra. z de mīssione ex. fm̄ em̄ p̄ces
suz z ordinē cōem reuelātur sup̄ior
ra mīsteria dei sup̄ioribus z p̄ulsi

Questio

reuelat inferioribus. et ita superiores mittunt ad inferiores loquendo et illuminando eos interius. Et angeli inferiores mittunt exterius ad illa reuelata scienda vel exploranda. Et sic non omnes committere mittunt extra sed bene intra vel e.

Et sic possunt solui auctoritates in hac distinctione. Scimus quod nullus pontifici. sed brevissime eam transit.

¶ Ad argumentum in principio dico quod mittunt ad intra vel extra.

Ira distinctione undecima querit vtrum angelus custodiens possit aliquid effectiue care in intellectu hominis custodiri. Videtur quod non illud quod immediate subicit soli deo nihil recipit ab alio agente. quod si ab alio recipit iam alteri subiceret. sed mens nostra soli deo subicitur. ¶ Ad oppositum est Dionysius de di. no. d. dicit quod reuelationes diuine veniunt ad homines per angelos. Collocat in principio operi. auicenna in 6. naturalium pre. 5. c. 6. dicentis quod intellectus superior est causa essendi et cognitionis anime intellectiue ita quod anima solummodo intelligit per reversionem actus ad illam intelligentiam. ¶ Contra hanc opinionem. arguit d. 1. pre. sume. q. 74. arti. 5. quia tunc frustra anima cognoscit quia nullam perfectionem habituale acquireret sed solum ab intelligentia recipit perfectionem. hanc rationem improbat doctor. quia tunc frustra in resurrectione anima videret corpus. Et preterea inquit per aliquos eorum anima intelligit in quantum est super corpus hoc habet sanctus doctor in 4. sententiarum di. 5. q. 1. post in 2. arti. dum querit quod sit angelus in homine. dicit

II

egidius quodlibeto. 6. q. 107. quod per facere spiritum et humorum motum localem ad quem motum sequitur transpositio et ordinata imutatio intellectus possibilibus ab eis. Sed circa istam materiam est intentio doctorum in li. de diu. no. quod reuelationes diuine veniunt ad homines per angelos. sed reuelare est aliquid care igitur aliquid care. ¶ Sed circa motum tria videbimus. primo de aliquibus certis. secundo inquit modus per quem potest care aliqua cognitione in intellectu nostro. tercio per quem modum in voluntate potest care volitionem.

¶ Quantum ad primum articulum. est vnum certum quod quilibet homo habet vnum angelum ad sui custodiam deputatum. hoc patet per illud Math. 18. 10. angeli eorum semper vident faciem patris. Hoc etiam habet ex sacra scriptura. ut de angelo missus ad christum dum fuit in agonia coram foratorem ipsum. Item Elay. 6. missus fuit vnus angelus qui purgaret peccata ysae. Et isti adhibent ad custodiam non solum ut corpus custodiant sed ut retrahant a peccato quod angelus facere non posset nisi in mente aliquid agendo.

¶ Quantum ad secundum articulum. dicitur quod angelus indirecte potest causare cognitiones inducentes ad bonum. proponendo aliqua signa sensibilia. vel proponendo aliquid vocale in corpore assumpto sicut facit doctor respectu discipuli sed potest esse causa cognitionis bonae faciendo quod spiritus qui sunt in corpore per cristallina resiliant per motum localem usque ad organum sensus communis. ut relucet ibi. et hoc patet in somno preteriam in freneticis in quibus sunt tales spiritus ita quod apparet eis se videre.

re res pſentialiter. vel pōt dici fm̄
 doctore q̄ angelus pōt docere p ſen
 ſibilia ſigna excellētius q̄ homo.
 Nam amoro ſpedimēto aliqd pōt
 opari circa intellectū poſſibile nō i
 mediate cādo ſpēm intelligibilez
 vt coralis cā ſz vt cā pſial p intelle
 ctū ſuū agentē coagēs intellectu a/
 genti hoīs ita q̄ illi duo intellectus
 agentes hoīs z angeli q̄ ſunt huius
 dem rōnis poſſent cū ſanta ſmate ef
 ficacius opari q̄ ſolus intellectus
 hoīs z ſic pducere ſpēm intelligibi
 lem pfectionē z diſtinctius repñā
 tem quidditatem. ¶ Quātū ad ter
 cium arti. ſi angelus pōt cāre voli
 tiones in nra voluntate. dicif q̄ nō
 pſ immediate ſeu directe ſz bñ indire
 cte z rō eſt quia voluntas nō eſt na
 turaliter mobilis niſi mediante in
 tellectione ſed ordinē rez nō poſſet
 angelus imutare igit nō poterit cā
 re volitiones. Sed angelus pſ cog
 ſcere cognitiones nras intuitue qz
 abſtractiue nō eſt dubiū. Ad h̄ di
 cunt aliqui q̄ indirecete. i. in effectū
 q̄ ſic. z rō eſt. Nam interdū cogno
 ſcif cogitatio p mutacionē vultus z
 medici aliquas cogitationes p pul
 ſum cognoscere pñt z ſic multo ma
 gis angeli. Alio mō p ſe z directe z
 de his dicūt q̄ ſolus de⁹ cognoscit
 Sed ſcorus nō tenet iſtud. vñ dicif
 q̄ nō viderōem quare angelus re
 licitis ſuis naturalibz nō poſſit cog
 ſcere intellectōes nras. Et assignat
 rō ſicut color ad viſuz ita omne ens
 naturale epiſ. ens eē ad intellectum
 angelicū. Et dico eē ens. Sed nā
 turaliter viſus nā impidius pſ fer

ri in omne q̄ pſcipat colorē dum oc
 currit. ergo ens naturale pſcipas
 actu ens pſ ab intellectu angelico in
 tuitiue videtur nec videtur ratio co
 gens qn ſicut naturalr angelus pſ
 videre eſſentiā alterius angeli vel
 potentias intimas ipſi eſſentie in
 ſint accidentia fm̄ alijs qn z poſſ e
 actu cognitionis cū ſe ad hoc appli
 cauerit. Ignoscere oēs volitōes nō
 ſtras. q̄ quare nō ſemp cognoscit dē
 q̄ iō ē qz impeditus vel qz nō atten
 dit vel qz de⁹ ſibi ad hoc nō influir
 ¶ Ad argumentū in pñcipio dico
 q̄ nō ſic immediate deo ſubicit qn an
 gelus ſit ſupior eo virtute.

Ira diſtinctionē duodeci/
 mā querit vtz in ſubſtātia
 generabili z corruptibili ſic
 aliqua entitas poſſetia diſtincta rea
 liter a forma. videt q̄ nō. nam ſi ſic
 nō eſſet intelligibilis cum materia
 nō intelligat niſi p analogiā ad for
 mā. ¶ Ad oſpoſitū. materia eſt ens
 ritas abſoluta diſtincta eſſentialr a
 forma ergo pſ intelligi ſine illa mā
 xime tñ ſi ſic pñor zc. ¶ Poſt pñū
 argumentū in pede qñtionis dicif.
 dicif q̄ materia eſt ens in potentia
 hoc bz Rich. de me. vii. cōmenſ. 3.
 q. 7. arti. 1. hoc idē in qōne pñcipali
 recitat de illa opi. q̄ eſt illius fratris
 rich. Secūda opi. ē alberti magni
 pñūciantz formā in materia. Sz in
 hac materia ſunt multa dicenda di
 cam breuius quo poterō. Primo
 dicet ſi materia eſt entitas poſſitua
 Nā materia z receptus materie eſt
 mediū inter nihil z ens. vtz p aug
 11. li. 1. pſ. Sz tale mediū qd eſt ſup

Questio

II

nihil intrinsecus aliquem gradum entitatis
positum est. hoc patet per aristotelem in fine.
i. phi. q. respondit platoni q. non di-
stinguitur quantitas a materia. Item co-
mentator primo allegato dicit q.
materia est subiectum individui sen-
sibilis. Et tale non potest esse pura priua-
tio. Nam subiectum non ponitur esse priua-
tio. Et igitur materia sit distincta a for-
ma. dico q. sic. Nam materia est p. se
vnu principium nature. i. phi. 2. est p.
se ca. 2. phi. 2. 3. 2. f. metha. 2. est p. se
p. se posuit. 7. metha. 2. est fundamentum
formarum. i. metha. 2. Et secundum mentem
foris in principio secundum est sub-
iectum mutationis subtilis. i. phi. 2. est
p. se primo terminus creationis ut
dicit aug. super Gen. ad litteram. 2. f. f.
p. se. Et quibus sequitur q. dicit natu-
ram positivam distinctam contra omnem for-
mam. Sed igitur deus possit facere ma-
teriam sine forma. 2. videtur q. sic. Nam
omne prius in quantum prius distinctum
realiter et essentialiter a posteriori 2. ab-
solutum potest deus facere sine posteriori
ri hec est regula scoti 2. vera. scilicet ma-
teria est huiusmodi. minor est aug. in plu-
ribus locis cum materia sit terminus
creationis 2. forma terminus genera-
tionis ut super visum est. Item plus
videtur dependere accidentia a subiecto cum
sit posterior illo quam materia a forma
sed deus facit accidentia sine subiecto
sacramentaliter. ergo a fortiori ma-
teriam sine forma. sed si potest dari
materia sine omni forma. dico
q. sic sine forma absoluta. scilicet non sine
forma respectiva. Nam materia ha-
bet respectum ad creatorem creatorem 2.
quantum ad se. illo potest dari. sed ma-

teria sic separata esset alicui circumferri/
prius dico q. non. q. esse alicui sic est
p. quantitate quam habet. sed non habet presen-
tia q. sic pretem et pre sed non pre et pre
sed ille presens sunt plures plures facit quan-
titate q. facit numerum dico q. partes
materie siue forme faciunt numerum
fundamentale scilicet non formale 2. sic non
faciunt quantitate. Sed posset moveri
sine forma dico q. non q. forma est prin-
cipium motus. 2. phi. Sed deus potest
facere materiam cum formis accidentibus
libro sine forma subali dicitur aliquid q.
sic. Nam potest illas formas acci-
dentales facere sine subiecto. ergo
multo fortius cum subiecto. scilicet po-
test facere sine omni accidente ab-
solutum. dico q. sic per rationes superi-
ores. scilicet omne prius in quantum prius
absolutum distinctum essent aliter
a posteriori 2. Sed verum possunt
esse plures materie alterius rationis
dicit q. non. Nam secundum aristotelem omnis
potentia est contradictoria. unde q.
materia sit ad hanc formam determi-
nate videtur repugnare potentie ma-
terie quod tamen esset si materie es-
sent alterius rationis. Nam quelibet
determinaret ad suam formam
Sed in angelis est materia. dicit q.
in angelis non est materia proprie di-
cta que est altera pars substantie co-
posita. est tamen ibi materia equi-
voce. scilicet solus mutabile de loco
ad locum 2. ad aliquam qualitates
spiritualem 2. ad intellectionem 2. il-
luminacionem. Unde aristoteles. 2. f.
metha. dicit indivisibile esse quod
non habet materiam ut huiusmodi in-
tellectus. Et ad argu. in principio dicit

q materia sine forma nō intelligit
in esse formali s; bñ i esse entitatio
Ira decimāterciā distin/
ctionē qrit vtz lux gignat
lumen tanq; ppiam spēm
sensibile sui. videt q nō aūg. sup
Señ. ait. aia ministrat corpore per
lucem z aerem. ¶ Ad oppositū lux
est de se sensibilis. 2. de aia ergo hēt
aliaz spēm sensibilē nō alia a lūine
g. rē. ¶ Ad quēstionē dicit sic. nam
lux est de se sensibilis. 2. de aia. ergo
h3 spēm sensibilē nō aliam a lūine.
ergo rē. Sed bictia videbuntur.
pmo qd sit lux. secūdo qd sit lūme.
tercio qliter lumen a luce gignatur
¶ Quantū ad pmū arti. dico q lux
nō est suba. rō est. qz est p se sensibil
2. de aia sed suba nō est p se sensibil
2. de aia. naz diari filius. s. substā
tia nō sentit z hoc videt esse in cōtra
damasc. c. 8. ¶ Quantū ad secū dū
arti. d3 q lumen nō est suba ppleta
hoc est p se subsistens nec spūalis
substantia cū sit extensibilis nec cor
poralis. qz tūc duo corpa essent sil
Est em lux in toto aere hēc oportet
aerē moueri aduemente lūine z nō
moueri recedente z nō aduemente
lūine. quia tūc in medio illumīa
rō nō esset respiratio aeris. sed illud
corpus esset localiter motū ppter lu
men nec est forma substantialis. qz
illud cui aduenit manet perfectū in
spē illo recedente sicut patz de aere
qñq; illumīato qñq; tenebroso nec
est materia nec pñes ad gen^o sub/
stantie nec est verisimile qd ad ali/
qd aliud genus pñeat qz ad gen^o
qualitatis z ad terciā spēm. Et bu

lus intentionis est aristo. 2. de aia
Alū dicūt q est forma media. qz p
ticipat aliquid realis z aliqd inten
tionalis. Sed quō educit lumen in
medio. dico q p educationē de po
tentia subiecti. ¶ Quantū ad terciū
arti. notādū q lūme gignit a corpe
lūinoso vel lucido fm radiū triplicē.
s. fm radiū rectū fractū z reflectū
fm alacem. in ppectua sua. Rect^o
radius est q diffundit a lūinoso in
medio eiusdē diafanitatē qñtū du/
rat virtus lūinosi. Radius reflect^o
est q pcurrente o pacco añq; termi
net virtus actia lūinosi. diffundit
in prē oppositā nō ex electione s; qz
naturale agens cui⁹ virtus actia
nō est totaliter exhausta in directo
agit qñtū pōt. Radius fractus est
q occurrente medio alterius diapha
nitatis nō tñ oīno opacco multipli
cat in illo medio s; nō fm lineā re/
ctam sed incidit ibi angulus. ¶ Ad
argumentū in pñcipio dico q aug.
accipit lucē p corpe subtili z forte p
igne rē.

Ira distinctionē decimā/
quartā querit vtrum cor
pus celeste sit essentia sim/
plex. videt q sic z q nō sit materia.
Nam in celo nō est potentia ad esse
sed ad motū solū. vt vult pñenta.
s. celi. 2. 4. metha. s; materia est in
potētia ad esse ergo rē. ¶ Ad oppo
sitū oē motū h3 materiā. 2. metha.
¶ Soluendo istā qōnē tangit opi.
godofre. qlibeto. 7. q. 2. z bein. qli
beto. 4. q. xvj. q. diuersa materia z
alterius rōnis est in corpore corru/
pibilis z corpore celestis. Et cir

Questio

ea sine quoniam tangit vtriusque corpora celestia sunt antea et dicit ille philosophus. i. per se. q. 70. arti. 3. q. non quod frustra ista anima uniret tali corpori. quod ex eo non acquiritur perfectionem. ¶ Ad questionem dicit doctor quod in celo est materia. nam omne motum circumscriptionem. huius materia. et materia. quod cum celum moueat omnia ibi assurgunt materia. Sed circa istam questionem duo videbuntur. primo quod causa prima materia. secundo si est materia in celo. Quantum ad primum dico quod communis et philosophia vocant aliquam materiam omnem materiam possibilem ad ulteriorem actualitatem. et isto modo videtur accipere commentator. 9. metaphysica. ubi dicit quod primum solus motor est absolutus a materia. Isto enim modo accipit aristoteles. in 8. metaphysica. quod si essent plures motores primi in eis esset materia. id est natura possibilis ad actualitatem in proposito. secundo modo vocant aristoteles. et commentator. materiam ipsum individuum. ita quod tota naturam vocant formam. illud autem quod precipue istam materiam vocant materiam. et ideo dicit quod omnes partes diffusionis forme sunt. tercio modo accipit materia per omni susceptible accidentium. Quarto modo sumit stricte et proprie per omni susceptible forme subalis que facit unum per se cum forma. i. philosophus. 7. metaphysica. De ista materia quod sumpta quod hic. Ad quod dicitur cum doctor dimissis diuersis modis dicendi quod est eadem materia in celo et in terra. Et dicit quod illud chaos attribuebat secundum scripturas visum ad celum empyreum et illud erat materia omnium corruptibilium et eiusdem rationis. Et de illa materia erat opera facta. Unde de

IX

ista prima materia vel etiam sancti dicunt. secunda die fuit factum celum. et secundum hoc in celo potest esse corruptio extrinseca et vera potentia ad non esse. quod tamen forma celi non habet contrarium et potest videre istam formam. ideo non potest corrumpi ab agente naturali et sic poteris respondere ad secundum arti. per ista que dicta sunt. Et respondendo affirmatiue dicendo quod in celo est materia. ¶ Ad argumentum in principio dicitur quod est potentia ad esse in potentia sed non in actu.

Secunda quod

decime quate distinctionis ubi queritur vtrius aliud celum sit mobile a celo stellato. videtur quod non. Bernardus. i. dicit de stellis quod deus posuit eas in firmamento celi. ergo omnes stelle sunt in vno firmamento. ¶ Ad oppositum stelle diuersimode mouentur ergo habent diuersos celos et. Soluendo istam questionem dum ad celum mercurij venit. dicit vltimus quod cum mercurius habeat differens cuius centrum mouetur et non circa terram sicut centrum lune. sed ex vna parte describendo vnum circulum prout sicut patet in almagesti et tunc debet dici. di. 6. 7. 8. 9. et vlt. capitulis. ¶ Ad questionem dicitur quod sic. et probatur. Stelle diuersimode mouentur. ergo habent diuersos celos quod si non stella mouetur proprio motu suo sine motu orbis. Et sic vel esset in celo vacuum vel scissio orbis vel duo corpora sit. Et hoc supponendum est quod nulla stella habet proprium motum localem. id est quod non mouetur motu aliquo quam motu orbis in quo localis. Si enim ipsa

præ aliquā relinqueret et ad aliquas
aliā potē moueret si nihil sibi succe-
deret esset vacuū et sibi aliqd aliud
sibi succederet sic corpus celeste esset
rarificabile et pdenabile. Et hec ē
intentio phī. 2. celi mūdo. S; mo-
tus celi est actiue a forma sua natu-
rali. Aliqui dicūt q sic Sed o po-
sitū est veritas. Nam si moueret a
forma sua naturali intrinseca tunc
quies eius esset v. olenta cui? ptra-
ctū tener fides q post iudiciū mori?
celi cessabit. Sed celū est aīatū dic-
torus q celos nō esse aīatos est cre-
dendū nō rōne pclusum. qz nulla ē
pcontradictio a pparens tale corpus ita
pfectum esse aīatū. sed celū mouet
ab intelligentia a ppropriata sibi. h
d; q deus omīs celos imediāte mo-
uere possit. Sed sicut dicimus de
imediāte pot calefacere nō tñ cale-
facit sed potencie passiue calefactibi-
li dedit potētiā calefactiūā actiūā
sibi cōrēndentem ppiā et a ppro-
piatā ppter ordo rez requit q
iste motus fiat ab intelligentia ap-
propriata. Sed postq angelus nō
iungit ei vt forma qliter mouet.
d; q p velle vnitū q sic intelligit qz
velle angeli pot duob; modis. pfi-
derari. Uno mō fm rōem impū vt
sc; est impatū et sic nō pot causa-
re. Nam q rōne possit vñū et aliud
sicut dicimus de voluntate diuina.
Alio mō p ipm velle pfiiderari. vt
est quedā inclinatio vnita et sic dī-
co q p velle mouet angelus nō q/
dem p velle vt impatū est qz vt sic
nō est pncipiū agendi nisi in deo. s;
p velle vt est inclinatio pūcta bñ

est pncipiū opationis sic pti quis
est pncipiū nostre p actionū. vt de
dicūt aug. Amor me^o pondus meū
eo feror vbi feror. Et sic d; q amoz
angeli et desiderū sic inncū vnū
orbi est mouē. Sed quō velle vñ-
tur orbi cū velle sit operatio intrā-
manens. Dico hīc q illud quo mo-
uet angelus quicqd sit debet esse in
angelo. oportet em quo agens agit
esse in agente. vnde nō habet plū
in velle q in intelligere. S; quid
intelligit p istam vñonē. d; q ista
vñio nihil aliud est q dēdem ptra-
ctus pntie virtualis cū isto passiuo
sicut si grauitas manus mee a ppi-
care ad pulpitum vel quicqd ibi
ponis p modū pncipiū mouentis
oportet q ibi sit per pntiam vir-
tuale. Sed quō saluabit articu-
lus dicens q est error dicere q in-
telligentia moueat celum p velle et
intelligere. d; ad h q angelus mo-
uet p qndam vim motiūā que est
tercia virtus ab intellectu et volun-
tate. Nam nō vides q p velle et in-
telligere possit mouere cū sit ppiū
dei qui sola voluntate pducit res ex
se. angeli aut nequaq; nō em ex eo
q angelus aliquid vult statim fa-
ctum est sed post voluntates in eis
requirit aliqua vis motiua de ppiā
mo. et sic videri meo saluabit articu-
lus. ¶ Ad argumentū in pncipio
dico q scriptura accipit fm manen-
tū p toto celo inter celos et pncipiū
et elementa et
Ira distinctionē decimā
quintā querit vñ in mixto
remaneant elementa fm actum et

Quæstio

q̄ sic illud est i mixto sub p̄p̄ia for/
ma q̄d ab illo sub p̄p̄ia forma resol/
uit sed elementa a mixto sub p̄p̄is
formis resoluitur ergo r̄c q̄. Ad op/
positum est aristot. p̄mo de generatio/
ne q̄ dicit q̄ manent in mixto virtu/
te. Sed anteq̄ dicā ad q̄stionē no/
randū est q̄ ab illa dec. materia vi/
st. inclusive v̄ q̄ ad vicē mā. xp̄s
exclusive nihil scripsit sup̄ secundū
suū in ope anglicano doctor subit/
lis ymo totū de repositiois p̄p̄ie
sibi sumitur. Sed veniendo ad q̄/
stionē dico q̄ elementa manent in
mixto. formaliter tñ in quedā esse
truncato. q̄d intelligo sic. in mixto
est vera ignis vera aqua. sicut in
ille forme truncate. Nam actiones
ignis impedit aqua. Nos ignis cū
aqua non facit opationē quā solus
faceret cū impedit ab aqua. et hoc
intelligo in esse truncate. i. q̄ sunt ibi
vere forme sed opationes eoz im/
pedite. hoc p̄p̄. Nam qñ mixto re/
soluit. in elementa q̄ bz resoluit. cū
elementa nō veniant ab extra. et sic
ē textus aristot. p̄ pre ista in fine de
generatione p̄m. Mixtū est misce/
bilū alteroz ymo. nō dicit in vno
loco huius q̄stionis q̄ elementa sūt
i mixto virtualiter sicut in p̄fecto et
inferiora manent in superioribz in q̄
nō manent nisi virtualiter. Un̄ ari/
sto. post q̄ dixit q̄ elementa manēt
in mixto. Subdit. Saluat̄ cū vir/
tus eoz. Dec sunt verba doctoris.
sed dico sic. Un̄ elementa ē passio
vbi passio ibi subiectū. i. i mixto sūt
virtutes ergo subiecta virtuti m. s.
subiecta sunt elementa ergo nō so/
lum virtus sed elementum. Et sic

II

videtur mihi q̄ licet scotus negat
ad a. p̄sentia. vel n̄ videat p̄ncipie
tamen non negat ad realitatem sēz
q̄ elementa poss. q̄ sunt virtualiter
q̄ nō sunt formaliter modo i mixto di/
cto. ¶ Uterius dicit doctor duo. q̄
q̄ elementa nō manent i mixto f̄m
substantiam. nec oportet dicere q̄
plus maneant elementa i mixto q̄
extrema in qualitate media manēt.
ergo in mixto. Sicut si diceretur q̄
sensitiva et generativa manēt in in/
tellectivo. Sic est rerius vel ratio
scoti. Sed dico sic. Ista sc̄z vege/
ratiuū et sensitiuū se habent sic q̄
nō solum f̄m scoti sed f̄m ari/
stote. 2. de an. mā vbi in. elect. vuz
2. on. nec alie anime cum vbi posse
rior et omnes priorcs f̄m aristot.
et hoc in corruptibilibus. Et ita vi/
detur q̄ cū in omnia ista maneant
in intellectu viuentē nec possit fi/
ne istis stare. igitur neq̄ mixtum si/
ne elementis Accipe partem quaz
volueris. ¶ Sed quō generabitur
mixtum. Dico q̄ nō est necesse qua/
tuor elementa cōcurrere ad esse mix/
tum. Nam aliē quando factū fuit mi/
xtum de vno elemento vi p̄z. Sc̄z
i. p̄ducant aque reptile. ¶ Ad ar/
gumentum in p̄ncipio negatur ma/
ior et dicitur q̄ resolutio est genera/
tio unde resoluitur talis forma r̄c.

Ecūda que

stio decimāte distinctio
nis vbi querit̄ v̄z imago trinitat̄
in anima rōnabili p̄stare in int̄ h̄

Distinctio

potentijs realiter distinctis. videt
q sic. nam sic. 2. de aia dicit q poten
tie distinguunt p actus. s; actus ista
rum potentia sunt realiter distin
cti. s. intelligere et velle. q et potentie
¶ Ad oppositū est aug. 9. de trini.
Soluendo istā qstionē ponit opi.
s. pretho. et eius sūme. q. 77. arti. p
mo dicentis q intellectus et volun
tas sunt potentie realiter distincte.
cuius rō est qz potencie hīc sunt parti
nent ad idē genus. Est autē intelli
gere accidens ergo et intellectus. et
sic de velle et voluntate. Postea di
cit vnus doctor modernus q addi
dit talem rōnem. nullū simplex cre
atū pte esse pncipiū totale et imedia
tum diuersarū opationū et hīc ē eru
tus natalis quolibeto. s. q. 9. post
illud qd dicit doctor. vnus alius
ponit talem rōnem. Accidens va
riabile nō inest substantie nisi me
diante accidente inuariabili. hec ē
rō egidij. qlibeto. 3. q. r. Secunda
opinio dicit q sunt ptes aīe realiter
distincte inter se qz nō ab essen
tia aīe. hec vī opi. bñ boneventure.
di. 24. arti. 2. q. 1. Tercia est opi.
dicentū q potencie aīe sunt idem
essentie aīe distinguuntur realiter
realitate relatiua. et hec est opi. ben.
qlibeto. 3. q. riiij. Ad questionē rñ
dit doctor negatiue et pbat p aug. 9.
de trini. dicentem. In eo qrenda est
imago quo in aīa nostra nihil est
melius. sed essentie aīe nihil est me
lius. ergo potencie in quibz est ima
go nō differūt ab essentia realiter si
em differūt realiter inter se differēt
realt ab essentia aīe q simplex suba

XV

est et diuisibil. s; gīf eētia ē melior
īpas. Itē aīa ē imaterial' intrinsece p
eētia suā q p essentia suā est intell
lectualis siue intelligens fm illam
pōnem. pelij famosam q in mate
riale est sup seipm pueriliū. Et in
telligens et intellectū sunt idem rea
liter ē intellectiua. ergo potētia non
differt ab essentia. et similiter erit
de alijs quare nec inter se. Itē aug.
xv. de trini. c. 67. de personis dicit
q memoria pertinet ad imaginem
que representat patrem et intelligen
tia. similiter que representat filiū cu
ius rationem assignat. Nam me
moria perfecta pncipium est suffi
ciens intellectionis tanqz actus p
mus intelligentia est tanqz pncipiū
opationis. sed actus primus et pnc
cipium opationis nō differunt re
aliter. igitur nec et intelligentia que
sunt principia opationis differunt
realiter eodem modo de voluntate
¶ Opi. doctoris dicit q potencie
nō distinguantur realiter inter se nec
ab essentia anime. Et pbat sic. Illū
est ponendū in natura quod meli
est si sit possibile ex. 2. de generatio
ne. Natura em̄ desiderat semp qd
melius est. Sed paucitas sine mul
titudine est melior in natura si sit
possibilis hoc dicit aristo. s. pñ. er
go si possunt esse actus diuersi ab
vna eētia simplici aīe sine distin
ctione potētiarū reali ē est ponēdus
sed hmoi paucitas ē possibilis. na
nō est necesse q illa potētie sint acci
dētia absoluta lrelatiua nec ptes aīe
siue eēntiales siue integres q panti
tas sit nobilior pty. Nā nobilitas

Questio

II

est q^d ordinatū ad fines immediatus
attingat finē. sed eēntia ordinat ad
finem. ergo q^{nto} immediatiōi mō at
tinget fines tāto erit nobilior. sed h
est si seipā immediate et nō quocūq^{ue}
accēte mediāte realiter ab ipā dīn/
te opere et agat. Et sic oportet istas
ponas ponere nō accētia nec reali/
ter distinctas. Confirmat. nam seq^u
retur q^d aīa nō esset beatificabil^{is} ni/
si p^{er} accidens. Probat. illa nō est p^{er}
p^{er}fectō alicui^{us} que nō recipitur
in illo nisi recipiat in altero reali di/
stincto ab illo in quo etiā recipitur
si esset separum ab illo. sibi grā Co
lor nō est prope p^{er}fectio sube corpe
q^ua nō recipitur i illa nisi mediāte q^u
dam alio distincto ab ipā. s. in sup
ficie in qua est recipitur et maneret
si sup^{er}ficies esset separa. et idō subnā
esset colorata p^{er} accidens. Sed visio et
intellectio dei nō recipit in aīa nisi
q^ua recipit in intellectu q^u est potētia
distincta realiter ab aīa p^{er} aduersa/
rium et recipitur in ea si intellectus es
set separus. igitur aīa nō esset beatā
nisi p^{er} accidens et intellectus p^{er} se q^ud sal
sum ē. Itē actus aliq^us siue forma a
liqua inferior aīa pōt esse immediatū
principiū agendi. vt p^{er} de colore
q^ulratibus actus. aliter esset p^{er}fect/
sus in infinitū. hoc autē est nobilitas
tis. aliter nō p^{er}teret deo sic opart.
sez immediate p^{er} essentia suā. q^u multo
magis hoc de p^{er}teret aīe intellecti/
ue q^u q^ulratib^{us}. Et si dicat. sicut tres
p^{er}sonē sūt realiter distincte parifor/
miter pōne in q^ubus pōnit ymago
trinitatis debēt realiter distingui. iā
disti in p^{ri}ma dist. iij. q^u in aīa absolū

te considerata nō est imago trinitatis
p^{er}plete nisi in radice. sed vt ē sub a/
cribus suis cōcatis sicut eēntie rep^{er}
tāt trinitatē. Et sic p^{er}sistit imago in
tribus reali distinct^{is} nō in potētijs
que realiter nō distinguuntur. imago
ergo solū est formaliter in aīa et forā
liter vt est sub acrib^{us}. q^u actus reali/
ter distinguuntur. Ad argumentū
in principio dico. q^u nō oportet q^u sit
tāta distinctio pōna et sicut actū. li
cet p^{er} illos distinguatur.

Itē distinctiōem decimas
sextā q^uritur. vt aīa ade sue
rit creata in corpe. Videt q^u
nō. nam sicut se h^{ab}et res ad esse. sic ad
fieri. Sed aīa ade nō habuit eē nisi
p^{er}positi. ergo nō habuit fieri nisi cō
positi. Minor p^{ri}z. q^ua p^{er} alicui^{us} to
tius nō hēt esse nisi eē ori^o. Ad op^{er}
positū est m^{ag}is in l^{it}ra. In hac q^uōne
ponit op^{er}io bonanē. in ij. dist. i. xvij.
arti. i. q^u ij. dicētis ē p^{er}posita ex mate
ria et forma. et nō creata. q^ua nō est
de materia p^{ri}acente vel p^{er}sistente.
Sed iprobatur hec op^{er}io. et rōnabi
liter. Circa istā q^ustionē aliq^u dixerūt
aīam eē de suba dei. p^{er}ductā. Et ac/
cipiūt argumēta ab aug^ust. vij. sup
gen. sup isto s^{er}mo inspirauit. et di/
cūt q^u flatus ē de subnā flantis. S^{ed}
hic error nullus ē. q^ua tūc aīa esset de
suba dei q^ud nullus dicit. Ad q^usti
ones d^{ic}it. q^u aīa creata fuit in corpe.
nec p^{ri}o erat aīa in celo et deīn mis/
sa vt ponebāt datores forā. nec i
gere s^{ed} creādo fusa fuit i corpe. et i
fundēdo i corpe creata. Et hec ē o/
pinio fidel^{is}. Et h^{ab}et a m^{ag}is vbi exp^o

nit illis genesi formauit deus hoies
et inspirauit in facie eius spiraculū
vite. i. aiam in corpus creauit Et b
dic' genedi⁹ maxiliēsis pbr' xvi. di.
in li. de eccliaſticiſ dogmanibz q' et
dicit augu. pro m' xia pte p'pofuit
Jo liber iſte aliqū eſt auguſtini. Dē
inquit aia hoim nec ē ab initio nec
inter ceteras intellectuāles naturas.
nec ſimul creatas ſicut origenes ſin
xit. nec cum corpibz p' coitum ſeſ
miari ſicut lucifera et tirillus p'ſum
ptores affirmant. Sed dicim⁹ cor
pus m' p' cūgi copulā ſemari. Et
quo habetur q' aia nō extra corpus
ſed in corpe creata fuit. Nota. q' i
hac qſtione ſuenies vbi doctor dic.
q' Ariſtoteles nō demōſtrauit ani
mam eſſe immortalē. Ad argumen
tum in principio dicit q' tener de ſor
ma que accipit eſſe q' p'pofitum ac
cipit eſſe nō de forma que creatur

Ira d' diſtinctōem decimā ſe
ptimā querit. vtz paradī
ſus ſit locus pueniens habi
tationi hoim. videtur q' nō. q' ma
giſter dicit. q' paradīſus p' altitudi
ne loci attingebat ad globū lunare
ſed ibi nō eſt pueniens habitatio ho
mini. Ad oppoſitū ruli' deus ho
minē et poſuit eum in paradīſo vo
luptatis. vt habet gen. q. Dum au
tē de altitudine eius loquitur doctor
dicit. Dicūt qdam q' attingit vſqz
ad globū lunarem. et q' ad longitu
dinem dicūt ipm ad orientem. Dū
ſunt ſup Alexan. de ales in ſūma. et
albertus magn⁹ in ſum. Et maxi
mie frater Nicola⁹ boner' ſup gen.
ad lram vbi dicit. q' bene tener pa

radīſus terreſtris ſpaciū aut triū el
matuz. Et poſt dum loquitur de lon
gitudine allegat Auicē. vbi cōter
textus falſus eſt. Dicit em̄ aliter ēē
p'pter qd' recurrendū eſt ad ſententiā
Auicēne primo canone. ſententiā ſe
cūda. doctrina ſecūda. ca. viij. q' in
titulatur de accētibz aeris et impū
ſionibz. Et infra dum allegat pli
nius qui ſolū hic allegatur dicit ſic
allegari ſm pliniū. iij. naturalū.
vi. ca. ¶ Ad qſtione dicit doctor q'
paradīſus ē locus pueniens habi
tationi hūane. q' nō oportet q' ſit i
tāra altitudine vt dicit frater Nico
laus boner'. ſed nec ſub eqnoctiali.
ſed eſt in regione tpata adhuc nō ē
neceſſario q' ſit ad orientē. et ſi vtz
ſit q' ibi repiatur. eſt tamē terra tē
perata. Alij dicūt q' in quocūqz ſi
en ſit pōt dici ad orientē in diuerſo
rum ſcūū terre. Sed vbi ſit deter
miare. Rō datur q' deus ſcit poſtqz
nemo noſt et ſterit. Sed ſi paradīſus
eſt in infinita pte ſub medio inceſti
no aeris cum aque diluuij aſcēderūt
vſqz ad locū illum. ergo attingebāt
vſqz ad paradīſus terreſtrē qd' nō vi
detur. q' auiſſet ſubmerſus enoch.
qui aū diluuiū fuerat ibi trāſſatus
Sed ad hoc rō datur q' illud dilu
uium fuit miraculoſuz Et ideo pro
pter miraculū nō intrauit paradī
ſum. ſolum em̄ fuit in loco habita
bili ab hoibz peccatoribz. Ad ar
gumētum in principio p'z ſolurio
p'dicta.

Ira d' diſtinctōem decimā
octauā querit. Utrum in
materia ſit ratio ſemialis

Questio

II

ad formā naturaliter educendā. vñ
 detur q nō. quia ratio nō pōt esse in
 re. ergo nec rō semialis in materia.
 Ans paret. qā ratio est in intellectu
 Cōtra paret. qā ratio semialis est rō
 Ad oppositū est augustin⁹ in plu-
 ribus locis. Ponit opinio alberti
 magni dicentis in materia p hie-
 rari potentia passiuam. potentia re-
 ceptiuā & actum. qā in rōne semia-
 li ponit inchoationē formarum
 ¶ Sed circa istam materiā primo
 queritur qd est semen. Ad qd dico
 euz doctrine. q semē est quoddā cor-
 pus īfectum in productū a generāte
 cui⁹ forma nō est a natura ppter se ī-
 tenta. sed propter alterz. vt ex po-
 generetur aliqd simile generāti. vñ
 intelligendū q semen nō ponit vt
 sit principū actiuū generatōis pī-
 cipalis. qā corruptūtur in aduētū for-
 me etiā quā īmperfectius forma ge-
 nita. sed habet se in rōne dispositi-
 ui materiē ad ralem formā. quo q-
 dem reducitur ad genus principij
 effectiuū. vnde licet rō semialis sit ī
 materia. nō tamē est aliqua talis in-
 choatio forme sequētis. puta aliqd
 esse incōpletum. Sed rō semialis ē
 aliqua qualitas necessario psequēs
 formā seminis. Sed in materia est
 aliqd esse forme. dicitur q nō. ergo
 quare ex hac materia generat a fin⁹
 et nō homo. Dicitur fm pmentatō-
 rem. vi. metaph. q in materia sunt
 quedā proportōes seu habilitates q
 determinant actionē agentis ad cer-
 tum terminū producendū. Sed in
 materia pcedunt dimēiones ipam
 formā. Dico q sic. Sed quē sunt il-

le dimēiones. Dico q sunt plāl-
 tas partū in materia que ab aliqui-
 bus notantur quātitas indeterminā-
 ra. Nō q ille dimēiones sint aliqd
 accidens. nam inter materiā et for-
 mām esset mediū accidēs quod est
 falsum. tamē ille dimēiones sunt
 medium. Et ideo dicit q dimēio-
 nes indetermināte sunt ordo seu po-
 sitio partū. Sed qd est rō primor-
 dialis dicit. q nihil aliud est qz ras-
 tio in mente artificis. Vñ ratio pri-
 mor dialis est in deo. vel in mente
 diuina. Sed qd est rō obediential-
 dicit q est potētia in rerum natu-
 ra qua pōt fieri in ea virtute diuina.
 quicqd pōt fieri in ea virtute agen-
 tis naturalis. vñ potētie obedien-
 tiales sunt potētie passiue respectu
 primi. Sed qd est ratio naturalis
 Dico q est potētia actiua vel passi-
 ua qua sit aliqd naturaliter. Sed
 ratōes semiales sunt frutes me-
 die que sunt inter primū agens et
 terminū quē intendū. Et quibus
 omnibus potes responsionē questio-
 nis elicere. Sed in costa Ade de q
 formata fuit mulier erat ratio semi-
 nalis. Dicitur q nō. quia fm Ar-
 stoteles in nono metaphice. caplo vi.
 Semen nō est potētia quecuqz re-
 mora. sed propiā de qua proxi-
 mo et per vnū processum pōt res
 formari. Ad argumentū in princī-
 pio dicitur. q nō sūtur ratio put est
 in intellectu. Ideo equiuocatur de
 ratione.

Iraa distinetōez decimāno
 nā qrit Vtrū in statu inno-
 centie habuissē? corpa in

mortalia. Videt qd nō. qz corp^o qd indiget alimēto et nutrit videt esse corruptibile tale fuisset corpus in illo gradu. genef. iij. De omni ligno paradisi comederis. ergo rē. ¶ Ad oppo. ad Rho. v. Per vnū hoīem intravit mors cōmunis. ¶ Soluēdo ponitur in principio opionis bonauēture in pñci dñi. arti. ij. et iij. dicentis qd hec propō corpus in statu innocentie fuisset imortale rōne negationis intellectu in hoc qd est imortale. eqpoller isti. Corpus i statu innocentie nō potuit mori. Et hec est distinguenda fm qd lñ nō potest addi ad lñ poruit. p respectu ad lñ mortu^o et sic ē falsa. Qd pōt addi soluz ad mori. et sic est vera. Rursus soluendo primū argumentū principale post primam solutionē duz dicit. Alij dicūt etiā qd fiebat restauratio p esum ligni vite. et iste est bonauent. vbi supra. ¶ Sed pro maiori declaratione in hac materia trīs videbūtur. Primo si i illo statu corpus esset corruptibile. Scdo dato qd sic. Atqz aliquādo fuisset corruptus. Tercio. si in illo statu corpus illud aliquādo fuisset subiectū passioni. ¶ Quantū ad primū articulum est opio Scoti qd corpus hoīnis in illo statu et pro illo statu erat simplr et se corruptibile. et poterat corrupti stante antecedēte. i. statu innocentie. ¶ Quantū ad secūdū articulum est inecio doctoris. qd corpus illud simpliciter et ex se erat corruptibile et potuit nō corrupti. qd patz pmo auctoritate scripture Genef. i. In quacūqz die comederis

etis morte morieris. i. mori additeris. Ex quo sequitur. qd si nō fecisset. nō fuisset mortuus. Item in aia est potētia ad mortem et corruptionem spūalem. tñ nō fuisset reducta ad actum corruptionis pēti stante i illo actu qd nec ad actū corruptionis mortis. ¶ Cōfirmatur. qd stante corruptione quantū ad peccatum in aia debuit stare incorruptio corporis. ¶ Quantum ad tertiū articulū dicit. qd triplex est passio. Una scilz que est solus et pfecto vt audire rē. Et hoc ibi fuisset si nō peccasset. Alia ē abiciens cōueniēs nature. et tñ nō est lesiua. Et de hac etā dicit. qd pro illo statu fuisset talis passio. qd calidū aliqz quid psumpsisset de humido radicali. nō tamē fuisset ista passio lesiua i corpe ade. Tercia passio ē abiciens et pueniens et lesiua. et ista nō fuisset in eo pseruante ipm ipso deo ab omni lesiuo exteriori. et seipso se pseruante p sapiam suā. Vñ nō fuisset tanta psumptio huius radicalis pro qua ipse habuisset famē. Sed adam si nō peccasset ppetue vixisset in paradiso. Ad hoc dicūtur aliqua primū. qd hō remanēs in statu innocentie poterat plurissimo tpe pseruari. Scdm. qd si hō istius tps eet ibi diu vineret. nō tamē tñ sicut illi in statu illo. Tercū qd nec p hō i celo ei nec cibi nec mō nec tūc posset ppetuo viuere. Hoc patz. nam. vita eius erat finita. et sic oportebat vt hēret periodū. Sed i illo statu fuisset pro creatio plis. Dico qd sic. nā dñm est Benef. i. Crescite et multiplicamini. Sed fuissent mulieres pcreate in illo

Questio

lo statu dicitur quod sic. quod eua aliquando debet
bat mori et sic optebat ut alie succe-
derent. Nam ob hoc inouauit de-
generationem quod quod non poterat salua-
ri in vno saluare in alio. et d. g. aia
quod non poterat perpetuari in indiui-
duo perpetui in specie. Ad argu-
mentum in principio dicitur quod habuissent
presens de peccabiles non tamen fuissent cor-
rupte quod fuisset translatus ante mor-
tem. Alij dicunt quod fiebat restaura-
tio per esum ligni vite etc.

Ita distinctione vicefima
querit utrum filij precati in
statu innocentie fuissent sta-
tim confirmati in iusticia originali. ut
quod sic et probatur per anthonium in. s. li. cur deus
hoc. c. xvij. Ad oppositum quod illi fi-
lij fuissent viatores quam periores esse po-
tuerunt non ergo confirmati. Respondendo
ad vltimum argumentum dicitur quod sic si
ista duo posita essent accidentia vni-
uoca concluderet scilicet bonum iusticie ori-
ginalis et malum iniusticie originalis
Et debet post addi. Si hoc vna est
equoca et altera vniuoca non tenet.
Exemplum. qualitas corruptibilis
potest generare qualitatē corruptibilem
ut calor. calorem igitur qualitas incor-
ruptibilis qualitatē incorruptibilem
non sequitur. quod qualitas incorruptibilis
immediate a deo creatur. sic in proposito.
Sed circa istam materiam sunt tria
videnda. Primo videbitur si penes
non peccassent. filij si fuissent nati in
iusticia originali. Secundo si per illam
fuissent confirmati. Tercio si fuissent
nati perfecti in corpus. Quantum
ad primum articulum videtur quod iusticia origi-
nalis non transfunderetur a parentibus

II

esset a deo immediate dono. gratia ita quod
tota iusticia originalis excepta. s. ut
includit gratiam et subiectionem virtutum
inferiorum respectu superiorum et mera li-
bertate diuina fuisset data. pl. sicut
fuerat data penes nec tamen merito pa-
rentis sed quasi aliquid congruens
nature. Quantum ad secundum arti-
culum dicitur quod per illam iusticiam non fuissent con-
firmati. Nam filius non receperat per
fectionem iusticiam quam pater. Nam effe-
ctus non est perfectior quam causa. sed per
poterat eam perdere et perdidit. ergo et fi-
lius potuisset eam perdere. Quantum
tamen ad tertium articulum dicitur quod non statim fu-
issent perfecti in corpore nec secundum quantita-
tem nec secundum qualitatē licet citius po-
tuisent in opibus quam modo sed nihilo-
minus iuissent ab imperfecto ad perfec-
tum. Nam natura exigit ut acci-
piens per generationem procedat. sic semper
querendo perfectum nec fuisset in eis a
principio scilicet. tamen facilius ad eas
peruenissent quam modo nos. Ad argu-
mentum in principio dicitur quod hic anthonius lo-
quitur opinando etc.

Secunda quod

vicefime distinctionis vbi
querit utrum in statu innocentie fuisset
illi soli geniti qui nunc sunt electi.
et. videtur quod non. quod aliqui ex repro-
bis sunt nati sed tunc non fuissent re-
probi ergo nec filij eorum. Ad oppositum
positum est Gregorius etc. Ad quod responde-
tur quod solum illi qui sunt nunc electi fuisset
in statu innocentie nati. Et ratio est
quod omnis ordinatus volens per voluntatem
suis immediate vult illud quod est im-
mediatus vel primus finis. Deus est

volens ordinare q̄ vult seipm vel
bonitate suā tanq̄ finē suū, q̄ autē
primus est isti finī bonuz creature
rōnalis vltimātū siue cōicatio vni
ta sue bonitatis ē. 2 postea vult gra
tiam que ordinat ad beatitudinem
istius beati vel ad fruitionem eius
deinde vult istum beatum vt bea/
tificabilem esse nasciturum tali pa
rente. 2 sic p̄ ista sequūt q̄ nō essent
nati nisi electi. Et affirmat p̄ greg.
8. moralium in fine. si penem p̄mū
nulla rubedo corrūperet nequaq̄
ex se filios gehenne generaret sed il
li q̄ nunc p̄ redēptionē sunt saluan
di soli ab illo electi nascerent. Et q̄
bus possumus rōdere q̄stioni affir
mativē. ¶ Ad argumentū in p̄ncipio
dico q̄ si nō fuissent ex illis pen
tibus fuissent ex alijs.

Tercia que

stio vicesime distinctionis
vbi querit vtrū filij in statu inocen
tie creuissent in corpe 2 sciētia sicut
mō. Dico inq̄ q̄ fuissent nescij 2
q̄ nervi eoz non fuissent apti p̄mo
ad motū p̄gressiū. ideo 2c. Et hec
est tota 2 breuissima questio 2 in re
portato rōis patet sibi nullatenus
est reperta.

Irea distinctiones vicesi
māximā querit vtrū pec
catū p̄mi hoīs in statu ino
centie potuit esse veniale. videt q̄
nō. q̄ demon nō potuit tēptare nī
si ad mortale quo. s. p̄deret illud in
quosibi inuidebat. ¶ Ad oppositū
q̄d potest in maius potest 2 in mi
nus. sed potuit peccare mortaliter

p̄mo. ergo 2 venialiter. Ad hoc di
cit frater alex. de ales in. q̄. coll. 8.
peccatū q̄ nō potuit esse veniale. q̄
peccatū pure veniale corrūpere nō
habet remanens veniale sumā re/
ctitudinē quā habuisset hō in statu
innocentie. improbat doctor. ¶ In
tentio doctoris in hoc passu est q̄
adam in statu innocentie potuit ve
nialiter peccare. 2 hoc in p̄posito ex
p̄cesso ab omibz q̄ aliquis actus ex
genere pōt esse p̄ctm veniale vtrū
ta verbū ociosum. sed adaz potuit
talem actum exercere ociose. s. loq̄n
do. Concludit ergo doctor q̄ potuit
peccare venialiter in illo statu.

¶ Circa q̄d sciendū q̄ p̄ctm mora
le nō distinguit a veniali in hoc q̄
mortale est respectu finis eoz que
sunt ad finem. sed vtrūq̄ eoz pōt
esse circa ea que sunt ad finem 2 cir
ca finem. sed in hoc distinguit. q̄
p̄ctm mortale ē deordinatio o p̄posi
ta ordinationi sine qua finis non
pōt sequi aliquo mō q̄ q̄dem ordi
natio habet p̄ceptū p̄tra q̄d deordi
natio fit. Et ideo omis deordina
tio cadens sub p̄cepto auertit a fi
ne necessario. Sed alia est ordina
tio q̄ pōt esse respectu finis sequēdi
que nō est necessaria sed utilis. 2 q̄
nō est de p̄cepto sed potius de aliq̄
psilio 2 deordinatio o p̄posita huic ē
p̄ctm veniale. nec facit cadere a fi
ne necessario. hicz illis nō p̄cedat me
lior mō quo pōt. 2 sic cū adam pos
uit p̄tra psiliū venialiter peccare
vtrūq̄ nō faciendo magis exp̄dicta.
¶ Ad arguēdū in principio dico
q̄ peccatum potuit esse ex motu 2

Questio

luntat ad aliud q̄ nō cadebat sub
cepto rē. ideo rē.

Ira distinctionē. 22. que/
ritur verum peccatū ade su/
erit grauissimū. videtur q̄
sic peccatū est malū ex bono qd̄ ad/
em̄ sicut dicit aug. in ench. si illud
peccatū adem̄ bonū maximū. s. pa/
disum rē. ¶ Ad oppositū q̄ credi/
dit peccatū suū veniale qd̄ nō fecisset
si putasset esse grauissimū. Ad que/
stionē dicit q̄ nō r adducit aug. su/
per Gen. xij. c. vlti. Et ponit in lit/
tera. c. pmo. in quo manifeste dicit
aug. q̄ adam nō carnali concupiscen/
tia victus sed amabili beniuolen/
tia qd̄ dān spulsiua qua deus offen/
ditur ne offendatur amicus pecca/
uit. Eva autē fm̄ eū multo magis
peccauit quia appetiuit illam equa/
litate diuinam. ¶ In hac questione
nō sunt op̄i. ideo breuiter tria vide/
bunt. pmo cuius generis sit pecca/
tū ade r ex qua radice p̄derit. Sec/
cūdo vtrū fuerit grauissimū. Ter/
cio qd̄ fuit maius vel ade vel eue.
¶ Quantū ad p̄mū dico q̄ peccatū si/
cut ex radice. i. ex sordinata dilectio/
ne sue vxoris r non sui. Dilexit em̄
eam em̄ actu elicto q̄ noluit eā con/
tristari qm̄ credidit sine suo solatio
r a se alienatā mori r nō habere be/
atitudinē cū legisset illud. 7. ethi.
licz non scriptū esset q̄ in solitudine
nō est vita iocunda. Ex radice autē
ortus est actus malus quo comē/
dit fructū sibi phibitum. ideo pec/
catum suū fuit de genere peccati gu/
p̄ nō scdm̄ q̄ gula sit ex concupiscen/
tia inordinata sibi. sed scdm̄ quod

II

ex societate amabili aliqui exce/
dunt in esu. ¶ Quantum ad secun/
dum articulum si peccatum ade su/
it grauissimū inter peccata. Dicitur
q̄ peccatum esse graue stat duplici/
ter. Uno modo per se ex deordina/
tione r d̄ sformitate formali quam
bz. Alio modo ex aliq̄ alto casu cōtin/
gente. Primo modo peccatum ade
non fuit grauissimū. Inter peccas/
ta patet. quia directe non fuit con/
tra dilectionem diuinam. nec fuit
od̄ium diuinum quale est in dam/
natis. Scdm̄ quid autem in casu
fuit grauissimū. quia ex hoc per/
didit iusticiam r incurrit damna/
tionem p̄ se r pro suis posteris.

¶ Quantum ad tertium articulum
vbi dicebatur q̄ fuit maius pecca/
tum ade vel eue. Dicitur q̄ mulie/
ris fuit simpliciter maius. quia fuit
superbia r gula r concupiscentia fru/
ctus r infidelitas aliqua r fuit cau/
sa cur adam peccauit. fuit autē pec/
catum ade maius scdm̄ quid. quia
predictus erat maiori sapientia r fu/
it plus causa perditionis postero/
rum. Nam si ipsa peccasset r non
ipse. non essemus perditī cum ei da/
tum fuerat p̄ceptum r non mulieri.
¶ Ad argumentum in p̄ncipio di/
co q̄ fuit grauissimū ex causa prin/
gente. sed hoc facit grauitatem fm̄
quid rē.

Secunda qd̄

22. distinctionis vbi q̄rit/
ur p̄mū p̄mū hoīs fuerit ex igno/
rantia. v. q̄ sic. Nā aug. de ci. dei.
c. xv. r. xi. sup̄ Gen. dicit q̄ credidit

peccatū suū fuisse veniale. ¶ Ad oppositū. j. ad I bīm. q. Adā nō ē seductus sed eua. In ista qōne non sunt opi. Et ideo videbimus duo. Primo ponemus distinctiōes deinde dicemus ad q̄stionē. ¶ Quantū ad p̄mū arti. dī q̄ ignorantia est triplex vel capit triplr. Primo mō q̄ est causa peccati z p̄cedit p̄ctm sic q̄ si sciret tale esse p̄ctm nō peccaret. Secunda est q̄ comitat p̄ctm z de ista dī peccare ignorans. vel aliq̄s peccando ignorare. Tercio mō p̄sequi ignorantia ex peccato q̄ si pena eius. z hoc duplicif. Primo q̄ ignoraret vtz tāta pena ex illo peccato sibi debuiss̄ dari. Secūdo mō q̄ ignorantia esset error. i. q̄ putaret illud factū esse bonū qd̄ erat malū. ¶ Quantū ad secūdū arti. q̄ est m̄ suus q̄stionis vbi dī si peccatū fuit ex ignorantia. dī q̄ nō fuit ex ignorantia antecedenti. i. q̄ si esset scita euitaret p̄ctm. Nam si adā p̄ talem peccasset fuisset excusat⁹. z. ethi. De alia ignorantia scz circūstātarum potuit adā peccare p̄ ignorantiam sic q̄ nō sciuit q̄ tanta pena sibi debuisset dari. vel q̄ credidit veniale qd̄ erat mortale. de alio. s. errore qd̄ putaret esse bonū qd̄ erat malū que ignorantia vocat⁹ a iurisperitis ignorantia facti. Dico q̄ talis nō fuit in eo. Nam sciuit p̄ceptū dei esse comedere de ligno. De secūda ignorantia. s. que est cōcomitans p̄ctm. dicif q̄ ista ignorantia fuit in adā sed ista eū non excusat. z. ethi. ¶ Et nota in ista materia q̄ adā p̄us peccauit q̄ errauit sic intelligendo. q̄

determinauit prius v̄tori adbere re q̄ deo placere. z ista volitio fuit peccatum que volitio ante fuit q̄ de ligno comederet. q̄ voluntas ad herens v̄tori esset p̄ctm p̄tz. Nam sciebat meli⁹ esse deo placere q̄ v̄tori z sic habuit errorē improbe volēdo errorem. ¶ Ad argumētū in p̄ncipio dicendū q̄ ista credulitas erronea vel cōmitabat vel sequebat primū peccatū.

Tres distinctiōz vicesimāz. Tercia querit vtz deus posset facere voluntatē creaturę rationabilis impeccabilē p̄ naturam. videt q̄ sic. Nam deus potest facere aliquod corpus q̄ nō pōt de ordinari a motu suo. vt corpus celli. Similif poterit facere aliquē sp̄m q̄ nō poterit deordinari a motu suo inordinabilē. z. ¶ Ad oppositū est anf. li. cur deus homo. In p̄ncipio solutionis ponit opi. fratris alexandri de ales. q̄. h. dicentis q̄ nō. Expbat auctoritatib⁹ z rōnib⁹. Sz ad qōnem rōdit doctor negatiue. z est motus his auctoritatib⁹. Prima anf. cur deus homo li. q̄. c. x. in fine. rōdenti discipulo querēti ab eo cur nō potuit deus facere creaturam rōnabilē impeccabilē p̄ naturam. Rōdit anf. quia non potuit ipsam facere deum. igitur nulla creatura potest esse impeccabilis nisi sit assumpta a supposito diuino. Et hoc idem dicit aug. contra magum inū li. z. c. xij. Unde dicit ibi angelī peccauerunt z demones facti sunt. Et si alicui rationali creature prestat⁹ vt peccare nō posset non

Questio

est hoc nature pprie sed gratie dei. Item hieronymus in tractatu de filio pdigo. dicit q solus ds em que no potest cadere pctm. Et ponitur idem. 7. c. secudi. ¶ Ad argumen- tum in principio dico q no e simile. Nam illud corpus mouet natura liter. voluntas vero libere. 2 sic no est similitudo.

Ira distinctione. 24. q. ritur vtru portio supior sit potetia dist ncta a portio ne inferior. videt q sic. qz fm aug. xij. de trini. 4. c. ymago est in supio ri portione sed in inferiori no est sz hoc no esset vna 7 eadem potentia. ¶ Ad oppositū est aug. vbi supra. In hac qstione no sunt opi. ed ad qstionem rndet q no p aug. xij. de trini. c. 4. In pncipio capli inquit aiam in hoc duo. s. portione supio rem 7 inferiorē no nisi p officia ge/ minamus Nam dū intellectus me moria 7 voluntas que ibet istaz p se vics intellectus intendit regis supioribz cōtemplanda sz portio supior. Dū aut intellectus intendit tp alio agendis sz portio inferior Et qd dico de intellectu intellige d voluntate 7 memoria. Et iste intel lectus qstionis placet doctori. Si qo intelligat q portio inferior sit vna potentia 7 superior alta. hic in tellectus no est verus nec ei placet nec est de mente aug. Et sic fm pri mū intellectū. rndet questionē ne/ gatur. Sed forte aliquis diceret q scotus no ponit sic sicut in pmo mēbro ponitur. Dicitur q ymo fa cit licet sub alijs verbis. Na in por

II

tiōe supiori ponit ymaginē trinita tis fm aug. ideo dicit sic portio. us perior est pars mentis nostre com/ phendens tres potentias inqñ. uz respicit obiectum p mū qd est de/ us. vnde ad portione supiozem pri ner memoria intelligentia 7 volū/ tas vt habetur ab aug. qui hic po/ nit ymaginem. ideo portio supior est tota ps mentis nostre comphē/ dens tres potentias inqñtum respi cit illud quod est p mū. Et quo ha betur q portio superior no est vna potetia sed plures. Sed portio in ferior est cognitiua potentie in no/ bis que respicit ens ordiabile ad p mū p obiecto simplicis noticie seu p obiecto intelligentie pponende. respicit etiaz ppos. tiones tam specu lativas qz practicas. Et quo ha be tur etiam q portio inferior non est vna potentia sed plures. Nam in portione inferiori etiam debes po nere ymaginē trinitatis 7 illas tres potentias vt in supiori. Et nota q si in fine questionis vbi inuenies q ens est obiectum adequatū intelle/ ctus. ¶ Ad argumentū in pncipio ptz p ea que dicta sunt.

Ira distinctione. 25. que/ ritur vtrum aliquid aliud a volūtate cau/et actum vo lendi in volūtate. videtur q sic. qz fm aristo. 3. d. anima ab obiecto cū ipsa de se sit indeterminata ad hoc volendū vel i/ lud. ¶ Ad oppositū est aug. xij. de trini. c. vj. In pncipio adducit godofre. de fontibus quo/ libero. 6. q. 7. 7 quolibeto. 8. q. 2. 7 quolibeto. 9. q. xij. 7 quolibeto. xij

q. 3. dicentis q. sic. 2. illud pōt esse q. causat actū volendi ipsa fantasia. Et infra dum dicit doctor dicunt alij ad rōnem 2. sub ratione delectationis 2. sub ratione illiciti. vt patz in obiecto fornicationis. hic ē bein. de gan. quolibeto. xij. q. v. Ad p̄mā autē rōem god. dum dicebat q. mōuens 2. motum sunt subiecta distincta idem bein. rādiz quolibeto x. q. 9. 2. quolibeto. xij. q. ij. 2. maxime. q. v. 2. habet solum virtutē in corporalibus. Ad secundā etiam rōnem eius de materia 2. efficiente q. nō coincidūt. rādiz bein. quolibeto. xij. q. xj. q. in volūtate possūmus duo cōsiderare v. l. inq̄ntū est appetitus vel inq̄ntū est libera. inq̄ntū est libera efficit inq̄ntū appetitus suscipit. ¶ Ad questionem dicit doctor q. si aliquid aliud a voluntate causaret actum tunc voluntas de actibus nec meret nec de meret nec actus euenirent contingēt sed necessario postq. nō esset in potestate volūtatis p̄sentato obiecto nō velleq. est falsum. Dico igitur q. ad actum p̄mū siue ad deliberare nō mōuet ab obiecto vel fantasia te sed a seipsa. Nam in sua potestate est deliberare vel nō. Et hoc habet. 3. ethi. in plūbus locis. Et p̄fir. max p̄ aug. de p̄ceptu virginali. c. 4. voluntas est instrumentū seipm mōuens. Item aug. xij. de ciui. dei. c. 6. vbi dicit q. si duo sint equaliter affectati aīo 2. corpe 2. postea temp̄ p̄rans eadem pulcr. tudinē vel eodē obiecto. vnde est q. vn⁹ cadit 2. ali⁹ nō cadit. 2. dicit q. hoc solū est a vo-

luntate. Item aug. 2. deli. ar. q. nō si ea q. sunt voluntaria nobis essent posita in p̄tate n̄ra 2. voluntate. voluntas nō esset laudanda nec vituperanda. nec etiam esset monenda. vt qui dicit vel sentit voluntatē nō esse monendā talis exterminandus est ab hominū numero fm aug. sed que potentia est nobilior intellectu. ua vel volūtina. p. vtraq. p̄tē sūt auctoritates aug. p̄tra faustū vbi dicit q. in omib. actib. anime contēplatio p̄cedit. Item aristo. xij. metha. maximā nobilitatē dei esse in h. q. intelligit. Itē. x. ethi. Intellectus optimū est eoz que in nobis sunt. sed dico q. in p̄trium est veritas. Nam nō diligo vt cognoscā s. cognosco vt diligam. 2. sic diligere erit finis g. nobilior. 3. ethi. et. 2. pbi. 2. ad hoc sunt auctoritates sc̄oz exp̄se distinguentes inter voluntatē et rōnem. Unde hugo de lib. ar. dicit sic. habet sane. s. quocūq. voluntas voluerit se vertere rōnem semp. cōmitantē 2. quodāmodo pedissequā. Item an⁹. de conceptu virginali. c. 4. distinguēs inter voluntatē dñi torius regni attribuit voluntati vocans eā reginam regni anime. Itē q. charitas est in volūtate 2. i. nobilior. Et ideo auctoribus in p̄trium dicendū est q. ille auctoritates nō distinguūtur inter voluntatem 2. rationem. sed cōcludunt corā p̄tationem superiorem. ¶ Ad p̄tationē in p̄ncipio dicitur q. licet in morione mōueat ab obiecto in electiones a seipsa habet.

Quæstio

Ira distinctionem. 26. q. 1.
ritur. ut gratia sit in essen-
tia anime vel in potentia.
videtur q. gratia sit in essentia ani-
me. Nam illud est in essentia anime primo
cui venit vitam esse anime. q. vivere
est anime secundum essentiam. sed gratia est anime
vita. ut patet per aug. de laudibus chari-
tatis. ergo anime respicit essentiam et
non potentiam. ¶ Ad oppositum est ari-
sto. 2. ethi. qui dicit q. tria sunt in
anima. scilicet potentia passio et habitus. sed
ille est primo in potentia. ¶ In hac qua-
estione pontifex opt. rbo. in primi disti-
cti. arti. 3. dicens q. gratia ponitur in
essentia anime. Doctor improbat. Est
infectio doctoris q. gratia est in po-
tentia. i. in ipsa voluntate primo et non
in essentia. probat sic. Nam gratia est
aliqua forma in anima vel habitum est
di. xvij. primi li. sed non est passio vel
potentia. ergo habitus secundum illam di-
visionem pontifex. 2. ethi. Omnis habitus
est in potentia quod opus habitus boni
reddat recte. Confirmat illud gratia est
idem cum gloria realiter vel est per se dis-
positio ad eam igitur sequitur q. sit per se
in eodem subiecto in quo est beati-
tudo. Beatitudo autem non est per se in
essentia sed potentia. ¶ Sed nota
q. gratia duplex est. scilicet gratia faciens
et gratia gratis data. Et questio est
de gratia gratia faciente. sed contrarie
opt. dicit q. gratia est in essentia anime
sicut in mediato subiecto. Gratia
dico gratum faciens ad differentiam
aliarum gratiarum quas comparat sicut
fente sunt gratie sacramentales qui-
bus ponitur in potentia. vel illumi-
natio baptismi in intellectu gratia

II

mrimonialis in occupabili. sunt
em istae gratie ad determinatos actus po-
tentialium. id ponitur in eis. sed scotus
dicit q. non. videtur sibi q. sit in essentia
anime. nam gratia tollit peccatum. sed immediate
perficit illud in quo est peccatum immedia-
te. sed hoc est in potentia et non in essen-
tia. unde ille habet dicere q. peccatum est
in essentia et non in potentia immedia-
te. sed gratia est quod absolutum vel respe-
ctum. Aliqui dicunt q. gratia est quodam
qualitas absoluta infusa ipsi anime ad
hoc q. sit digna vita eterna. et sic
q. non solum dicit rectitudinem siue
respectum ad deum sed dicit aliquid
formale absolutum sic ponunt eam in
genere qualitatis. ¶ Ad argumen-
tum in principio dico q. gratia sit vita
anime sicut amor charitatis et ista sunt
in potentia anime recte.

Ira distinctionem. 27. que-
ritur ut gratia sit virtus vel
q. non. q. sic se habet lumen
supernaturale respectu virtutum gratiarum
rū sicut lumen naturale respectu vir-
tutum naturalium sed lumen non est veri-
tas sed recte. ¶ Ad oppositum est habitus
ex precedenti questione et non virtus. sed habi-
tus qui est virtus. Pontifex opt. bein.
q. li. xij. q. xij. q. gratia est quasi lumen super-
naturale habens se ad virtutes theolo-
gicas sicut lumen naturale habet ad
virtutes acquiras. et sic non erit virtus. sed
doctor dicit q. est virtus et probat sic.
Gratia est habitus ex precedenti questione non habitus
q. est virtus. sed habitus qui est virtus. minor est
2. ethi. et maior etiam per illam sufficientiam
q. in anima non sunt nisi tria vel in
precedenti questione fuit dictum. Et
in hoc potest teneri opt. magister si-

cut tenebat di. xvij. pmi. q. spūsan
ctus nō p alium habitūz distinctū
a charitate mouet voluntatē ad di
ligendum deum meritoze distin
ctum ab illo habitū quo inhabitat.
Ille em̄ q. aīaz inhabitat ē gratia z
ipsa est charitas. sed intelligo q. nō
oīno sunt vnū gratia z charitas li
cet p vno sumant. Nam charitas ē
pfectio simplr alias em̄ nō formali
ter cōpeteret deo qui fm ioh. ē cha
ritas. gratia autē nō est pfectio. sim
pliciter nec formaliter ponit in deo.
Sed virtutes infuse oriunt a gra
tia. dico q. nō. sic q. gratia se habe
at vt pncipiū causatiuū eaz in anī
ma quia tunc ille nō crearet. s. di
co q. iste virtutes oriunt a gratia cō
comitatiue sic q. gratia comitat eas
¶ Ad argumentū in pncipio dī q.
reducit ad virtutes vel est dīspōitō
ad virtutem.

Ira distinctionem. 28. q.
nī vtz libez arbitriū ho
minis. sine gratia possit ca
uere om̄e peccatū mortale. videtur
q. sic fm anī. d. li. ar. libez arbitriū
est potestas euandi rectitudinē p
pter se. ergo manente libero ar. ma
net potestas ei us. ¶ Ad oppositūz
hec videt heresis pelegiana q. libez
rū arbitriū sufficiat sine gratia. In
pede questionis allegat gregorium
in libro moralitū lib. xv. super illud
Job. 34. Conteret multos zc. Ubi
notandū q. nō est sup illud. Job im
mediate. 34. pteret multos zc. sed
sup textū sequentē in eodem caplo.
s. sup illū ei nouit opa eoz. idcirco
iducet noctem z pteret. Et iō glo.

sanctus est doctor subtilis. s. q. ē su
per illud verbū mediate vl imedia
te. z maxime q. imediate quasi se
quī inuat hec pcordia de cōteret z
conteret. actiuus em̄ suūz corrūdet
passi uū. Soluendo autē dicit hic di
cī q. rōne verboz augustini q. ad
ducit contra pelagianos q. nō poss
sit cauere ab om̄i peccato sine grā.
Sed hic diuersimode ponit. Uno
mō q. libez arbitriū possit vitare
singula peccata mortalia tū nō oīa
z hec est bein. q. libero. 4. q. xj. Alia
rāsto q. quis libez quodlibet manēs
in peccato mortali possit fuare pē
ptum qntū ad expletionem non tū
qntū ad intentionem mandantis
qui vult seruare pceptū ex charita
te. Est em̄ bonauentura in pnti di.
arti. j. q. 3. distinguens de imp'etio
ne mandaro z aut qntūz ad genus
opis z sic possunt impleri p gratiā
gratis datam aut qntum ad inten
tionem mandantis z sic nō possunt
impleri sine charitate z gratia gra
tū faciente. Ad questionem dī fm
scotū q. ille qui est in peccato mor
tali aliqñ necessārio peccat morta
liter. Nam existens in peccato mor
tali actuali aut tradit obliuioni p
negligentiā peccatū suū aut nō
si sic omittendo peccat mortaliter
negligendo salutem anime sue. Si
nō tradit obliuioni aut penitet aut
nō. si penitet intrat gratiā si nō pec
cat mortaliter. ergo sequit q. neces
sario peccat mortaliter. S. hec rō
non cogit de peccato veniali. Sed
posset pbari. nam tenet aliqñ peni
tere s. nō pē sine grā Et sic mīde ad

Questio

q̄stionē. q̄ hō non pōt cauere pctā
mortalia sine grā. Cōfirmat. q̄ fuit
heretis pelagiana q̄ libez arbitriū
sufficiebat sine grā. Nec heret vi/
detur potissime increpata ab aug.
de rectitudine iusticie. § 20. Itē gre/
gorius i. Q̄mē. pctm̄ qd̄ p̄nā non
delet. mor̄ suo pōdere ad aliud tra/
hit. Idē aug. in li. de p̄fectōe iusti/
cie in fine vbi ait. Quisquis negat
nos orare debere ne intrem⁹ in ten/
tationē. negat autē hic q̄ p̄cedit ad n̄
peccādūz grā dei adiutorii nō esse
necessariū. Sed sola lege accepta hu/
manā sufficere volūtate ab aurib⁹
hōim remouend⁹ est. Sed hō sine
adiutorio grē pōt acq̄rere oēs p̄ru/
tes morales aliqui dicūt q̄ nō. naz
sine grā est defectus. ⁊ vbi defectus
ibi nō est p̄tus. Sed dicit qd̄az mo/
ralis. q̄ p̄tus moralis pōt dupl̄r cō/
siderari. scz quantū ad duplicē p̄se/
ctionē quā nata est habere. Primo
quātum ad naturālē et p̄ditiones
quas debet hīc ex rōe. Secūdo qn̄
tum ad p̄fectionē sup̄naturalē. Si
primo mō p̄sideretur dē q̄ nō. vidz
bene q̄re nō possit acq̄rere virtus p̄se/
cta sine adiutorio grē. vt fuit i p̄bia:
quātum ad p̄fectionē naturālē v̄l es/
sentialē et ncario req̄sitam in q̄ntuz
virtus moralis ē non req̄ritur grā.
Si autē p̄sideret quātuz ad p̄fectio/
nem acc̄dentalem q̄ accidit sibi ex grā
qua dicit̄ actū p̄fecta sūt dicit̄ q̄ vir/
tus moralis nō potest acquiri sine
grā. ¶ Ad rōem an̄s. est. sua int̄rio/
q̄ ex pre. li. ar. pōt seruari iusticia et
hoc dum hētur. sed dū non hētur li.
ar. non sufficit.

II

Ira distinctiōem. p̄t̄. q̄nt̄
v̄r̄z iusticia originalis sūt
donū sup̄naturale in adam

Vides q̄ nō. nam carētia iusticie o/
riginalis erat pctm̄. sed si fuisset do/
num sup̄naturale eius carētia non
fuisset peccatū. § 20. ¶ Ad oppositū
est dyonisi⁹ de di. no. Hic d̄r ben.
quot. vi. ca. v. q̄ sic. q̄ p̄ter rectitudi/
nem illā infusam si q̄ fuerit opozet
ponere i volūtate rectitudinē q̄ est
sicut q̄litas in quātitate cū oppo/
nitur curuitas inflicta ipi volūtati
naturaliter quā incurrit peccado. ⁊
ex ista curuitate sequit̄ inobediētia
inferioz. Ad q̄stionē r̄ndetur q̄ iu/
sticia originalis fuit donū sup̄natu/
rale in adam. Naz s̄m dyonisiū de
de di. no. naturalia remanserūt in/
tegra. sed iusticia or̄ginal nō remā/
sit. ergo fuit donū sup̄naturale. In
hac q̄stione est vnū certum in quo
oēs doctores p̄cordāt. q̄ iusticia o/
riginalis erat al̄ qd̄ accidēs in p̄mo
parente. qd̄ pater q̄a fuit ablata ab
eo vt oēs ponūt. Sed aliq̄ dicunt
q̄ ista iusticia erat p̄p̄etas homi/
nis natural̄ Ad qd̄ dicit̄ q̄ iusticia
original̄ potuit dici natural̄ sic. i. q̄
erat quedā p̄p̄ietas nō discōueniēs
rei in creatōne sui. et sic dico q̄ erat
naturalis. i. nō contra eius naturā.
Sed p̄tute natural̄. nisi aliqd̄ sibi
daret̄ a deo nō hēbat plēnuz domi/
niū super appetitū inferioz. q̄ scz
posset ipm̄ in omi trāquilicate ḡna/
re. ⁊ hoc est p̄ adiutorii diuinū qd̄
debet dici donū sup̄naturale. ⁊ hic
modus est verus q̄ iusticia fuit do/
num sup̄naturale isto vltimo mō.

Distinctio

sed primi parētes habuerūt graciā in primo instanti sue creationis. dicitur aliqui q. nō. q. si sic nō peccasset. S. mibi videtur q. habuerint nam opa dei sunt cōpleta et pfecta. sed sine graciā nō erant pfecti. ergo habuerūt graciā. Itē deus dat graciā rōnali creature merenti vbi nō est aliquid repugnās. sed tūc nōbīl erat repugnās. Itē doctores dicūt. q. adam habuit fidem. g. graciā. q. nō videtur q. habuit fides in formē. Sed iusticia originalis potuit perdi nō perditā grā gratis faciente Ali qui dicūt q. de potētia absoluta potuit vnum perdi sine alio. tamen de cōi lege per pctm mortale adimēs vnam. ademit aliam q. vtrūq. op ponebat. Sed iusticia originalis et graciā grati faciens erat idem realiter. Dico q. cōiter tenetur. q. realiter distinguitur. licet non videatur rōne cogente. Sed p. amissione originalis iusticie natura hūana fuit in naturalibz peiorata. Hic est mul ti'mōi. sed vereor ē. q. hō vulnerat fuit in naturalibz. q. defectus naturales subintravit sine qbus poterat vivere. si sibi illa grā nō fuisset sublata. videtur igit q. natura amota ab originali iusticia fuit naturalibz relicta. et p. p. vulnerata. nō quidem q. gradus dispōtis naturalis in ipso fuerit amotus. vel natura alterata sua dispōne. Sed quia defectus naturalis incurrit. sub qbus posita est formatr. et hec dicuntur sua vulnera. quia talia in alijs animalibz nō sunt vulnera tūc sicut vulnera in homine. quia solo actu vel actu sunt

XXX I II

sibi inflicta. Ad argumētū in principio p. p. ea que dicta sunt

Ira distinctiōne in tricesima et tricesimā primā et tricesimā secundā. Et in prima ponūtur due qstiones. Prima est. utrum quilibz propagat ab adam fm legem cōm. trahat peccatū originale. Vides q. non. Aug. de vera religione ait. peccatū adeo volūtarium est. vbi nō volūtarium pctm nō dicitur. sed nōbīl est volūtarium in pūlis quā nō habent vsum rōnis. ergo rē. Ad oppositū. ad Romanos v. per vñū hōiem peccatus in mūdum intravit. in quo oēs peccauerūt. Secūda qstio. vtrum illud peccatū sit carentia originalis iusticie. In tricesima prima distinctiōne querit. Utrum ipa anima trahat peccatū originale a carne infecta. In tricesima secūda distinctiōne. vñā mouet questionē de remissione pcti originalis. s. vtrum i baptismo remittatur peccatū originale. De hic articulizat has qstiones. i. respōdit q. duplici articulo. In qbus articulis duas vias tangit. s. Anselmi. et Bandensis. Et q. satis notat doctor noster via in Ans. Idcirco nota q. ut articulis respōdit doctor solēnis. Primus articulus est. q. licet ab aīa trahatur infectio in carne. Et huic respondit Hen. q. volūtas peccans in carne causauit quandā qualitatem morbidā psequētem curuitatem volūtatis que quidē qualitas dicitur. fomes et lex mēbrorum tyrānica. et sicut qdā pōdus in carne excitas mori sensibiles. hec ben.

Questio

II

quol. v. q. xxij. Secundus articulus est. qualiter semiaturo caro infecta. Idem ibidez respōdit. q. vltima caro parentu fuit infecta ac morbi da qualitate vel si nō saltem ex ferore et libidine ex seminatione inficitur ipsa caro seminata. et sic dicitur pri me distinctioni. Tercius articulus est. q. luter inficitur ipsa anima. Ides quol. vi. q. xxij. q. in instati creatio nis infusionis aie ipsa maculatur a carne infecta. et sic dicitur tricesime pri me. Quartus articulus. q. luter ani ma ab ista infectione anime libera tur p baptis mū. Idem ibidez respō dit. q. ista curatio manet in volū tate quā incurrit peccādo. aut si nō saltem manet fomes. et solū vt ma teria exercente actū virtutis. Et sic dicitur tricesime secūde distinctioni. ¶ Sed doctor iprobat omnes has vias. Et rāditur prima q̄stioni q. a das accepit iusticiā pro se et tota na tura que tunc erat in eo. et ideo iuste deus eregit a tota natura in quocū qz est illam iusticiā quā dedit natu re. ita q. fm ipm cām cum in adam pctō personali nudatus tota natu ra. ideo i quocūqz iuenietur illa na tura erit nudata. Sed aliquis dice ret natura nūero que ē in me nō fuit rūero in adā. licet bñ in spē. ergo q. ne natura psonalis in adam nudat uit naturā in me. cuz hec mea natu ra nō cepit aliam iusticiam quā per diderit. Dicitur aliqui. q. hec natura fuit in adam causalr. Alij dicūt. q. filius est debitor. quia adam iusti ciā cepit pro eo et pro alijs et sic fuit et fuit donū datum q. filij haberēt

per euz. Et sic debebant habere ab ipso sic fuit iustum q. aliq. pderent p ipso. nam ipso nō habēte. aliq. p ipm nō poterant habere. ¶ Ad secundam questionē in qua q̄ritur. qd sit pec catū originale. Dicitur q. est foza lis carentia iusticie originalis debi te. Et dicitur debite. q. a primo pa rente acceptē et in ipso amisse. Et iō adam nō habuit peccatū originale q. istud debitū nō fuit ad ipm tra ductū p alium parentē. sed ipse in se accepit iusticiam et actu suo amisit. ¶ Quantū ad terciū articulū et tricesime prime distinctionis. dicitur q. aia trahit peccatū originale mediā te carne. nō ita q. caro quasi p quā ritatem quandā vt creatura i ea cau ser illud peccatū originale. Sed ex hoc q. caro concupiscitur semiaturo ex ipsa formaliter corp⁹ organicū cni infunditur. aia constitues psonam que est filius ade. Ista igitur psona quia dicitur naturalis filius ade de bitrix est iusticie originalis data a deo ipsi ade pro oibz filijs et caret ea. ergo habet originale. Contrahi tur ergo istō peccatū in carne in qnq. tum est naturalis rō. et ex hoc debe redicitur iusticiam quā p peccatuz ade caret. Sz quomō peccatū ori ginale transit p actū generatiue vir tutis. Dic ponitur quoz mōi q. sit mōi. Prim⁹. q. ex pctō pmi beia orta ē incarnatio ipi. qdā morbi da dis positio q. d. fomes pcti et lex mēbro rñ et tyrānicū qdā pōd⁹ i carne ex citās morus sensibiles libidinōs os inclinās aīaz ad delectōes carnalis Scds mod⁹ ē q. i hac infectōe oriū i

Distinctio

actu generatius ardor quidē concu-
piscētie prius i quo semē inficit
Tercio mod⁹ ē q nasa accep ex illo
semē infecto trahit silem dispo/
nem morbidā sicut ⁊ natura. a qua
descenditur sicut natura gñata ex se
mie leprosi trahit infectionē. Qr
tus modus q ex vnione aie ad talē
carnē trahit aia infectōem. q dicit
originale pccm. sed primū nō valet
Nā quāto melior ē pplectio tanto
fortius concupiscit qd nō esset si esset
morbida dispō cum illa sit oībus
cōis. Scdm nō valet. nam talis ar-
dor esset in hoīe in puris naturalibz
et nō aliter qd vez nō est. Itē quia
ille ardor etiā est i alijs aīalibz Ter-
ciū q dicit q semē inficit est cōtra
anf. de pceptu gñali q dicit semē
nō est plus infectū q spūtū. Quar-
tus q dicit q aia inficitur infectōe
corpis. sicut pomū inficit manu in-
fecta. nō videt intelligibile. s. q spi-
rituale inficiat a corpali. Ideo ē a-
lius modus dicēdi vt dixi supra q
peccatū transit p actū gñatiue pccu-
tis. nō tamē p modū dcm. sed ex h
q p actum gñatiue seiatur corpus
organicū cui infundit aia pstitue
personā que ē filius natural. ⁊ ex h
est debitor iusticie originalis date
ade pro se ⁊ suis filiis. ⁊ qā illā non
habet forte ē iniust⁹. ¶ Quantū ad
quartū arti. xxxij. dis. dicit. q illud
qd est formale in pccō in remissioe
pc. i delere dicit in se p oppositū for-
maliter. vel opositū pccatū. qd ē
formale in pccō. s. carētia iusticie il-
la debet deleri p positūū pccū op/
positū. vt p aliqd pccatū. pccm

XXXIX

Illud oppositū Grā autē licet nō tra-
pfecte iungat fini vltimo qntus ad
aliqū f. nē actualē. sed inficta ori/
ginalis pfectus tamē cōiūgit sicut
dictū est dis. xxxij. ⁊ hoc quantū ad
illud fm q diiungit a fine vltimo
pccm orig. nale simplr em eminen-
tius iungit grā fini sub rōne finis
q iusticia original. Et ideo in pccō
cum reddit gratia simplr dimittit
illud pccm eminetius q remitteret
per pccm positū. ⁊ licet remane-
ret carbena illius positūi nō tamē
culpa. Sed in baptismo post quā
deletur pccm originale. qre nō dele-
tur pene psequētes illud. Dicitur a
quodā q ideo est. vt habeam⁹ exer-
cium in pccatibus. ⁊ ob hoc etiā vt
simus cogn. ti pccatū. qā virtus in
infirmitate pccatū. q virtus ē cōtra
difficile. ij. et. Itē vt per illas mi-
serias deū cognoscām⁹. Nā aliter
forte essemus obliti ipsius. Sed q
mō pueri pū punitur isto pecca-
to originali. cuz pccm debeat ēē vo-
lūtarium. ⁊ in eis quō erit peccatū.
postq nō sit cum volūtate eoz ma-
xime si carent rōne. Itē ex his q ha-
bem⁹ ex origine nec laudamur. nec
viciamur ij. ethicoz. Item aug⁹.
de vera religione. peccatū a deo est
volūtarium. Dicit doctor dicto a/
ristotelis. ij. ethicoz. q si aristote-
les vidisset illam cām nō dixisset il-
lam. ppositionē generaliter. nam in
pposito nō tenet. Vel dic q hic non
viciatur pure tanq mal⁹ ex actu
pccō. sed tanq mal⁹ ex radice. Et
ad augustinū de ve. reli. dicit q illud
pccm est volūtariū vel voluntate

I Questio

probia vel voluntate illi⁹ cui⁹ morde
debit in ee. Et ob hoc pueri q^a vi
tore illi⁹ nō pūt. punitur nō pena
sensus. sed pena dñi. Sed genera
tis ex digito hominis traheret pctm
originale. dicit q^a nō. q^a p actū ge
neratīe pōne trahit pctm. Itēz q^a
ex hoc q^s trahit. q^a ē fili⁹ natural
sed gñatus ex digito nō ē fili⁹ na
turalis. ex q^o fieret p miraculū. Ad
argumentū in pñcipio dico. q^a fuit
voluntariū in se v^t in radice. z b^o suf
ficit ad pctm.

Ira distinctōez tricesimā
tercia querit. v^tz pñcipio ori
ginali debeas sola carētia vi
sionis diuine p pena. Uides q^a nō. q^a
aug. i ench. xxiij. dicit firmissime tene.
z nullaten⁹ dubites eos q^a sine sacra
mentō baptismati de hoc seculo tran
seūt eñi ignis supplicio punitōs.
Ad oppo. est m^gr in lra. z aug. in
ench. In hac distinctōne nō sunt o
piniones. Ideo ad questōne dicit
cum Augu. in ench. cap^o lxxxiij. q^a
habebūt minimā penā. z sic respo
demus ad questōne affirmatiue. i.
quā sententia magistri pcorat. q^a
dñati pro solo peccato originali
nullam habebūt penam sensus ex
terioris. pura ignis. quia nullaz de
lectationē inordinatam habuerūt.
cui delectatōni respondet acerbitas
ignis affligentis v^t propa pena.

Nec habebūt penam interiorē in
trinsecas. cum nullam inordinatā
volitionē habuerūt in aliquo statu
sequitur q^a nulla tristitiam interio
rem habebūt. Sed tristabūt de
carentia beatitudinis. q^a nō. Nam

II Questio

si sic maiorē penam haberent q^a il
li qui habent penā sensus. Nam ha
berent tristitiā. z desperationē que
sunt maiores. sed pñcipio de il
lo statu. Sed si qñatur de eis quā
tum ad cognitionē in sue assensōne
dicitur. q^a cum nō habent intellectu
impeditū corpe videtur pabile. q^a
oim naturalū cognoscibilū pñt na
turaliter cognitionē habere excellē
tius q^a aliqui pñt habuerūt pro sta
tu isto. z ita aliquale beatitudinem
naturale de deo. sc. cognitionē in vni
uersali poterūt attingere. Sⁱ si ha
bebūt cognitionē beatitudinis in p
rietary. dicit q^a illa nō est possibit.
nisi sup naturaliter eleuet. z sic non
dabitur eis quia ēss ad tristitiam
et eam nō demeruerūt habere sicut
demeruit pagan⁹. Sed isti dolent
de carētia visionis dei. Aliqui di
cūt q^a nō. q^a b^o hñt a desmīatōe di
uina. Alij licet dolent in delectatio
quā hñt in cognitōe corpe q^a nouerūt
est maior q^a sit ille dolor. z ideo eis
sufficit. sed vellent nō esse. Dico q^a
nō. cum sit melius ee et dñatur q^a
nō esse. Ad argumentū in pñcipio
dico. q^a ibi augustin⁹ loquitur ex
cessiue ad terrendū paganos. sed a
liter intelligit.

Ira distinctōne tricesimā
quāram xxxv. xxxvi. z xxxvij
querit. v^tz pctm sit p se cor
ruptio boni. Uides q^a nō. nam m^gr.
vñ. d^o. q^a nō pōt ai boni bona fruct⁹
malus facere. z glo. ibi. nihil est me
diū qñ tā boni sit bona. z mali ma
la. Ad oppositū est m^gr in lra. In
xxxv. querit. v^tz pctm sit corruptio

rectitudinis in actu. In xxxvi. ques-
rit. vtz pccm sit pena culpe vl pcc
In xxxvii. an pccm possit ee a deo.
¶ Soluendo dicitur has tres qones. 1.
quiredo cui boni pcc est puatio.
Dicit doctor 2 in xxxvii. vltra me-
diu. qd est puatio illi boni in q est
qa illi nocet. Scdo dicit q e puatio
boni supnat. l. qre. Tercio q e cor-
ruptio habituu acqfitor. q ad hec
tria videt bona. li. ii. di. xxxv. i. 2 q
arti. ¶ Si pro maiori delectatione tria
videbuntur ex pte Scotti. Prio q i
imporiet noie mali. Scdo vtz sit
dare primu malu q sit ca oim alio-
ru maloz. Tercio si bonu sit ca ma-
li. ¶ Quantu ad primu dicit q malu
pot duplr accipi. Uno mo abstra-
ctiue. Alio mo concretes. Si abstra-
ctiue sic dicit pura puatioez. Si con-
cretes. l. formatr. l. p difformitate sit
nihil. m materi alr e aliqd scz actua
sup que ponit illa difformitas
¶ Quantu ad scdm arti. dicit q no est
dandu primu malu nec puz malu
Na puz malu est nihil. i. q. erbi. et
est iste tere. Na malu seipz destruit
et si integz vnde qz sit. intolerabi-
le e. glo. i. afficit nihil. ¶ Quantu ad
terciu articl. dicit q bonu 2 bonu sub
hac reduplicatoe nuq est ca mali.
l. de p accis bonu possit ee ca ma-
li. sic. malu causa boni. S; doctor
Rothm. rridit ad isto terciu q bo-
nu est ca mali. sed de mo ponedi in-
quit diuersi moe. Uno mo q bonu
est ca p accis mali. 2 hoc duplr. vl
q accidentalitas sit ex pte cae vel ex p-
te effect. Et i hoc vide de uoru do-
ctoru. li. ii. di. xxxvii. arti. i. q. ii. 2. q.

Et accipiendo accidentalitate cae et p-
te cae. 2 ex preefecte. Ponit etia bo-
nau. vbi s. q pccm no h; cam effi-
cient. sed deficient. 2 sic h; p o ca
voluntate. p causa deficient 2 no effi-
cient. ¶ Ad scdm qone veniedo q
dicit xxxv. dicit q peccatu e cor-
ruptio rectitudinis in actu scdo. no ac-
natural. nec cutuscuqz hitual. nec i-
telligo de corruptoe q est mutatio.
pot em pccm manere post tale mu-
tatione iusticie ab ee ad no esse. l. in
telligo corruptoes formatr. sic puz
uatio dicit corruptio formatr sui habi-
tus. hoc em mo ratio pcc e formatr
corruptio rectitudinis in actu scdo
que opponit illi respectui vt puato
hbitui. hoc h; ab aug. in li. de dua-
bus aiaibus. pccm est velle vertuz.
Ita Ambrosi in li. de paradiso. pec-
catu est celest u trasgressio madata-
ru. Et quo Scotti soluit ista qone
scz qd sit peius pccm. auersio vl co-
uersio Et dicit q auersio formatr e
no velle sine. q idem e qd odire. vl
illud e peius sed auersio pualiter e
q qz puertere amore ad creafas 2 b
est coe oim pcc mortali. 2 hoc est
minus qz odire dicit. ¶ Ad xxxvi. di-
stinctione vtz peccatu sit pena cul-
pe vel pcc. Dicit bonau. li. ii. dist.
xxxvi. arti. ii. q. i. q no semp illd qd
est pena est a deo. cu inqntu est ordi-
nati culpe e a deo. quia ipe ordo
est a deo. Improbatur. Ad qone dicit
tur q sic. Et e auctoritas magistris.
a quo magro pro ista parte dicuntur
mte auctoritates probates q vnu
peccatu est pena alterius peccati.
ad quod etia dicitur a filio cusi. d.

Questio

II

De peccatū est pena alteri? peccati i
triplici gñe causē. s. finali. efficiente
et materiali. In gñe causē finalē patz
Nā furtū est peccm nisi ponet et in
cā nēitatis. qā illico oīa propa sūt
cōia. sed furtū pōr ordinari ad dele/
ctationē fornicatōis. ergo tē. In ge/
nere cāe efficiētis pōr esse duobz mo/
dis. Uno mō pē. Alio mō p ac/
cidens. Per accūs pēz nā ex remō/
tione pñibētis pōr peccm sed peccm
sed vñū peccm remouēs pñibēs et i/
pediēs et subtrahēs grām q hōiem
cōseruat et illud est p accūs. Scđo
mō dep se inqñt subtrahit ab hō/
mīe vsqz lī. ar. vt pēz de illo q se in/
briat et cadit i aliū peccm vtpura bo/
micidiū et est cā p se in gñe cāe effi/
ciētis. qā quicqd est cā cāe. est cā cā
ri. Sed qā diceret actus ille vicio/
sus trāsit et nō remanet. q qñō est cā
Dico q h trāseat aliquiter. tñ maēt
in suo effectū in gñe cāe materialis.
Pēz qā vñū peccatū est materia al/
terius pecc. Sed qā diceret. qñō cō/
uenit peccō vt peccm est formale. ista
cālitās. vbi sūt duo aduertēda p or/
dīnez. Prīmū q i peccō cōiter accep/
to duo sūt. s. materiale vt actus sub/
stract. et formale scz diffōrmītas.
Dico ergo q ista cālitās nō puenit
peccō rōe sui formalē p se. nullus em
intendit pro fine diffōrmītatē p se.
nec diffōrmītas in peccō est pñcipiū
actū. nec habz pñcipiū materie.
Sed dico q ista cālitās puenit pec/
cato rōne sue materialitatis. s. rōne
sui actus substracti et sic puenit sibi
pñcipiū. Scđo dico q h ista cā

litās puenit peccō. nō tñ sibi pñcipiū
necario. qā pñcipalr ista cālitās res/
det apd volūtātē. Sed peccatū ē pe/
na alterius pecc. Dico q sic. Nam
deus iuste pñit. et hōiem cadere in
aliud peccm propter demeritū pec/
cati pñcedentis. et istud malū fm se ē
defectus boni. ergo istud ē vera pe/
na fm se alterius peccati. Exēpluz
si quis teneret aliquē sup luxum. et
diceret sibi. si dicas pñbū tale pñit
tam te cadere in latrū. et si diceret ver/
bum esset sibi in penā. et sic dico in
pñposito. Ad xxxvii. diffōrmītez. di/
citur. q peccatū nō potest ēē a deo.
Cui? rō ē auct. aug. sup illud iob. si
ne ipō factū est nihil. i. peccatū. Rō
ne pēz. quia faceret pñā sui pñbītō
nem. nā prohibuit a de. ex quo ha/
betur q volūtas creata cāt peccm.
est interio doctoris. q volūtas cau/
saret materiale et forale peccati. Et
vēz q sanct. doctor dicit. q deus
pcurrit ad materiale qd est eno. id ē
ad actū peccati. sed nō ad formale
quod est diffōrmītas. que diffōrmī/
tās est nihil. Sed hec verba nō
contradictūr huic determinationi. nā
hic dicimus. Vtrū deus causet pec/
catum. Aliud namq est causare. et
aliud pcurrere. Nullo namq modo
deus causet actū peccati. nec diffōr/
mitatē. Itē est auctoritas augusti
ni li. lxxv. q. sic inqñt. Nullo bo/
mine lapide et ardore fit hō deterioz.
tāta est em in homīe culpa. vñ in ho/
mine sapiente nō cadat. Et em de/
us emi homī sapiente pñānoz. nō q
deo auctore fit hō deterioz. Item

in eodē q. xxij. q. cā est omī enti
 ut sit nō est cā nō essendi ut non sit.
 q. illud qd est ab eo īgnitū est. bo
 nū est. Est autē deus omīs bonū cā.
 nō ergo deus est cā nō eēndi alieni
 igitur nec cā peccati alicui qd sōra/
 liter est nō esse. Et nota lector scō/
 ti q. qmōz distinctiōes posite fuere
 p. r. i. q. Rīdetur in medio distinctiō
 nis p. r. v. vbi dīr ad aliā qōnē in q.
 p. r. i. q. qrebat de cā peccati. Et ad
 p. r. v. rīdetur qm in p. r. i. q. p. r. v. v
 dīr. vbi dīr. inter istas p. r. i. q. solū
 dā est scō. Et ad p. r. v. rīdet in fi
 ne illi qōnis. Utz volūtas creata
 sit totalis cā īmediata sue velle et in
 cipit. A l tertiā in ordīe dico Et ad
 p. r. v. rīdetur ī medio huius qōnis
 de volūrate vbi dīr. et h. qm ad so
 lutōes qre qstionis vidēdū est Ad
 argumētū in p. r. i. q. dico. q. intel
 ligitur q. p. r. i. nō est abono sicut a
 cā p. r. sed bñ ut a cā p. accūs.

Ecūda que

stio. p. r. v. distinctiōnis.
 vbi qritur. Utz volūtas creata sit
 totalis causa et īmediata respectu sui
 velle. ita q. deus respectu illi nō ha
 beat aliquā efficientiā īmediate. s.
 tm īmediate. Unde q. sic. ut habet
 p. aug. de li. arb. c. viij. Ad oppo.
 videt. nā sancti tenēt q. deus īmit/
 tit bonas cogitatōnes et volūtōnes
 hōmī īclīnato ad oppōita. ut patz
 in brō paulo 2c. A l istā qstionē
 possit dici q. volūtas est totalis cā
 respectu sue volūtōnis. Qd probat
 per rōnes. P. r. i. q. q. aliter īpā nō
 esset libera Scō q. aliter nīl cō

tingeret causare posset T. r. i. q. q.
 liter nō posset peccare. Quarto. q.
 aliter nullā actionē oīno hīe posset
 Cōfirmatur p. auctoritates p. r. i. q.
 ecclī. iij. vbi dicit q. deus q. īnitio
 creauit hōiem. et reliq. euz in manu
 cōsiliū sui. Item aug. v. de ciui. c. iij.
 Sic deus res quas vādit ad mīu
 strāt ut eas agere. p. r. i. q. motus s.
 nar. Ansel. de p. r. i. q. i. p. r. e. c. viij.
 Deus facit oēs actōes rōis motus
 q. ipse facit res a qbus et in qbus et
 ex qbus sūt. nulla res habet p. r. i. q.
 veram volendī aut faciendī nisi īpō
 dāre. Tōide nō ea deū q. p. r. i. q.
 naut facit volūtatem agnoscendo
 aut volūtati resistendos sed in suo eē
 et p. r. i. q. dīmittēdo. Item aug. de li.
 arb. c. viij. Totam quidē subam
 quā de nīlō fecit pōt redigere in
 nīlū a volūtate habere rectitudi
 nem nō valere illaz separe. Sed p.
 pōt causare volūtati volūtate non
 coagente. Dic sunt mīri mōi. pōni
 nitur verior. et dicit q. deus pōt fa
 cere totam realitatē absolutā illius
 actus in volūtate īpā nō coagente
 Hoc p. r. q. deus pōt supplere cāli
 tatē causē scōe in efficiētib. Se.
 cūdo dicit. q. ille effectus dicit vel
 le volūtatis. patet. q. ē a volūtate
 T. r. i. q. dicit. q. illud nō esset meri
 toriū nec demeritoriū. Sed dicit q.
 dam soluendo materiā q. deus pōt
 facere actum volūtatis sūe volūta
 te tm actū volūtatis mētorū nō
 pōt facere ordinare vel de pōnā or
 dinata sūe volūtate. Sed oīa pec
 catū sūmale est a volūtate. Dico
 istaz cōclusionē. q. oīe p. r. i. q. sūale

Questio

vel est in voluntate formaliter vel virtualiter. quia omne peccatum vel malum velle vel est causatum a malo velle. sic est in voluntate formaliter vel forma in subiecto si est causatum a malo velle sicut est in voluntate virtualiter. ¶ Ad argumentum in principio dicitur quod augustinus intelligit quo ad ultimum actum deliberationis.

Ira distinctione. 38. queritur utrum intentio sit solus actus voluntatis. videtur quod non. quia non est nisi duplex actus voluntatis. scilicet velle et eligere. sed intendere neutrum videtur esse. ergo non est actus voluntatis. ¶ Ad oppositum sunt magister et augustinus. de trinitate. In hac questione non sunt oppositi. Sed tria videbimus. Primo quod intendere siue intentio generaliter acceptum et large non est actus solius voluntatis. Secundo ostenditur quod obiectum huius actus est finis et non illud quod est ad finem. Tercio quod differt intendere et eligere per se et velle. ¶ Quantum ad primum dicitur quod intendere generaliter est in aliud tendere sicut quilibet potentia per suum actum in obiectum tendit et quodlibet mobile per motum in terminum etiam perit ad intellectum. Nam ex principiis tendit ad conclusiones. id est postea. ¶ Intendere non est actus solius voluntatis. Sed intendere stricte est voluntatis. Nam intendere proprie acceptum est idem quod in aliud distans tendere et se in illud ducere. sed hoc solum est actus voluntatis. Itaque tendere est in bonum sed hoc est voluntas. 3. et ibi. ergo recte. ¶ Quantum ad secundum articulum dicitur quod intentio semper est

H

ad finem et habet per obiectum finem. 3. et ibi. ¶ Quantum ad tertium articulum dicitur quod differt. Nam intendere differt ab eligere. quia eligere habet per obiectum illud quod est ad finem. 3. et ibi. sed intendere habet ipsum finem in eodem. 3. et ibi. et in eodem differt percipere ab eligere. quia percipere est eligere cum quidam similitudine motiva ad potentias inferiores etiam quia percipere habet per obiectum illud quod est ad finem. sed velle habet finem per obiectum. Differt intendere a velle quia velle dicitur simpliciter velle finem. intendere autem dicitur velle finem cum similitudine ad velle alterius quod in ipsum ordinatur. ¶ Ad argumentum in principio primum articulum.

Ira distinctione. 39. querunt due questiones. Prima queritur utrum scire sit in voluntate. Secunda queritur utrum scientia sit in voluntate. videtur quod scientia per se in voluntate. Nam scientia est bona et mala sed illud quod est malum et bonum perit ad voluntatem. 3. et ibi. ergo recte. ¶ Ad oppositum scientia est oppositum de con et scia. scia autem perit ad intellectum. 3. et ibi. ¶ Ad habendum noticiam harum duarum questionum et argumentorum. quia doctor est hic breuiloquus est notanda opera benedicti. 1. q. 17. in qua dicitur quod in intellectu sunt duo et in voluntate sunt duo correspondentia illis duobus singulis. In intellectu sunt duo nature que est de vniuersalibus et de particularibus agendorum et huic correspondet in voluntate scilicet scire que est quasi quodammodo vniuersalis stimulanis ad talia principia vniuersalia. et sic dicitur quasi et c.

ctio naturalis. dicitur autem secundum eum a fine quod est sibi seu cum in erectione quod est electioque si cum lege ambulat. interponitur autem de proleuphonia. vel ad differentiam cuiusdam figure grammaticalisque dicitur sinderis que est quoniam ex duobus vocalibus sit unum et hoc opponitur dieresi que est quoniam ex una vocali sunt due. Secundum in intellectu est recta ratio et est de particularibus agendis et habet secundum eum ex maiori et vltimo principis superioris sub illis vltimo cum dicramine rationis hunc autem in voluntate considerat scientia quasi dicitur et dicta est a con et scientia. et dicitur electio deliberativa. Sed scorus non vult quod scientia sit in voluntate. Nam si poneretur in voluntate et ageret et con scientiam tunc sequeretur quod haberet oppositum velle in actu quod in actu scientia veller unum et quoniam ageret contra scientiam et per voluntatem veller aliud et tunc oppositeretur quod sibi veller opposita. Item hoc non sequitur necessario scientiam actualem quam habet de aliquo faciendo vel fugiendo. sed si conscientia pertinet ad voluntatem necessario sequeretur conscientiam actualem voluntatis. et scientia ad voluntatem non pertinet. Conscientia igitur secundum scorum nihil aliud est quam quiddam habet in intellectu practico quod iudicat de agendis et notat actum voluntatis sicut ad quem ordinat. Sed voluntas potest agere contra scientiam. Alii qui dicunt quod non potest agere contra scientiam in actu sed bene contra scientiam in potentia. Nam scientia durante hoc esse faciendum non potest voluntas agere contra illud. Sed contra hoc est veritas nam quod potest agere contra scientiam in actu. Sed dum quod agit contra scientiam

duas propones. Conscientia enim dicitur quod aliquid est illicitum reputa meda. cum et ideo non est faciendum. Sed ratio dicitur. melius est mentiri quam perdere vitam vel hominem. ratio enim agit et con scientiam bonam agendo in secundum scientiam erroneam. Sed queritur quoniam ratio dicitur quod melius est modo mentiri quam perdere vitam aut stat iudicium scientie quod non est non mentiendum aut non stat si stat ergo alius per tunc stare non potest sed quod sit mentiendum modo quod tunc essent sibi iudicia contraria si non stat. ergo non stat contra scientiam. Dicitur ad hoc quod bene stat iudicium in vltimo quod non est mentiendum sed periculare iudicium faciens contra scientiam in actu. dicitur melius est mentiri quam vitam perdere. Et sic scientia dicitur sibi licet erronea quod saltem primum est mentiendum. Secundo dico quod si ante iudicium rationis actuali et stante scientia melius est non mentiri etiam primum dico quod voluntas potest agere contra scientiam in actu et hoc exprimitur. Sed voluntas peccat tempore agendo per iudicium. Dico quod si scientia erronea dicat quod aliquid sit faciendum sicut preceptum et facit contra moraliter peccat. quia equipollet peccato mortali. Si vero scientia erronea dicat aliquid esse faciendum sicut solum vel sicut opus et non facit tunc non peccat mortaliter sed venialiter ut puto. Ad argumentum in principio dicitur quod scientia non est simpliciter scientia sed de scientia dicta tunc que pertinet ad voluntatem.

Ira distinctione quadragessimam queritur utrum ois actus sit bonus vel malus ex fine vel obiectu videtur quod sit a fine. Nam

Questio

Intentio est aug. sic iniquitatis bonum opus intentio facit. ¶ Ad oppositum est aug. praemendacii. c. v. et dicitur quod multi actus non possunt esse boni et si propter finem boni fiant. Est intentio aristoteli. 6. ethi. per a fine. Nam sicut se habet principium in speculabilibus sic finis in agibilibus. ¶ Sed scorus dicit quod bonitas actus moralis est ex aggregatione omnium convenientium actui non absolute sed quod conveniunt ei secundum rectam rationem quia igitur actui recto recte dicatur determi-
natum obiectum convenire et determi-
natum modum et alias circumstantias non est posita bonitas ex solo fine. Sed prima ratio bonitatis est ex convenien-
tia actus ad effectum. cum a quo actus est moralis quia libere elicitor et hoc est commune actui bono et malo nec est enim laudabilis nec vituperabilis nisi sit a voluntate. Secunda ratio est ex obiecto. quia si conveniat tunc est actus bonus ex genere post istud. prima circumstantia est primus finis. nec ista sufficit sine alijs circumstan-
tijs sicut circumstantie forme. vituperata quod directo modo fiat quod pertinet ad quatuor circumstantias. Deinde sequitur circumstantie ex in se. scilicet. quando et ubi. Ex his habetur quod sola circumstantia finis non sufficit ad bonitatem actus moralis. Sed nota ut diximus in prologo quod aliquis est actus qui non est bonus nec malus ex fine sed ex obiecto ut dare elemosynam. sed secundum morales omnis actus moralis est bonus vel malus ex fine. ¶ Ad argumentum in principio dico quod intelligit de bonitate morali.

II

Ita distinctione quadragessimam primam querit virum aliquis actus possit esse in-
differens. videtur quod non. quia inter habitum et privationem non est me-
dium. bonum et malum sunt priva-
tive opposita. ergo etc. ¶ Ad op-
positum est ambrosius in littera affectus
tuis nullum imponit ex quo intelli-
gitur quod sit indifferens. ¶ Hic po-
nitur opus sancti Thomas prima secunde.
q. xviii. articulo. 2. quod doctor di-
cit requirendam in bona ventura. Po-
nit autem eam doctor devotus in
presenti distin. arti. 1. q. 3. non quod eam
teneat imo improbat ipsam. Ipsa
autem opus secundum ipsum aut viam de-
minus ampliat si dicat sufficere re-
feribilitatem habitualem ad finem
ad meritum. aut munus attat si di-
cat exigi actualem. Ponit autem
ibi beatus bona ventura loco pri-
mo eam inter tres opus. quarum ul-
tima seu terciam tenet duabus pri-
mis repudiatis. Est autem talis opus.
quod est bene dare actum humanum in-
differens secundum finem esse quod habet ab obiecto
non tamen secundum finem esse individuum et hoc
est ut eliciat cum circumstantijs quod
notat in brevilogio doctor subri-
lis cum dicit: hic dicitur quod nullus
singularis actus est indifferens.
hoc est ut quoddam individuum.
Et postmodum iungit actus. tamen
in hoc est differens hoc est secundum spe-
ciem siue secundum quid in quorum indus-
dua perfectionem addit ad species.
Sed cum intentione scori dicitur quod est alijs

Dist

actus q̄ nō erit de se nec bonus nec malus ¶ Sed p̄ declaratiōe huius materie est dicendū fm̄ scōrū q̄ hō mouet aliq̄n ad aliq̄s act̄ sola imaginatiōe vt ad fricatiōz barbe. 2. isti qd̄mō nechūani nec n̄ hūani nec boni nec mali dicūt nec t̄les sūt notabilis bonitatis vel malitie 2. p̄bi. c. de fortuna. Ad alios actus mouet hō cū aduenticia rōis 2. bñpla/cito volūtatis 2. isti p̄rie dicūt hūani. Est ḡ sensus q̄ntis vtz oī actui hōis facto nō ex sola ymaginazione s̄ ex sola volūtate aduertēte s̄r malicia culpabilis vel malicia opposita ei. Et hec ē cōis opt. q̄ sic. qz oīs actus sic factus volūtate aduertēte est bonus vel malus moralr 2. in b̄ q̄si oīs p̄cordant. S; doctor quē sequor dicit q̄ nō. Nā q̄s pōt leuare festiulā volūtate aduertente q̄ nec erit bonū nec malū moralr. Itē est motiū suū p̄ncipale volūtas hōis p̄t moueri ad eleuandū festiulam ex b̄ solo qd̄ vult facere q̄ si nō est p̄hibitū s̄ suo dñio relictum. vt indifferens sicut q̄libet exp̄iri p̄t. s; b̄ faciendo ex hac rōne facit actū indifferenter nec bonū nec malū moralr. ḡ volūtate aduertēte pōt facere a crū indifferente. Itē v̄t pueniendū p̄ sit bonū aliq̄ mater. a relictā indifferens. de cui⁹ oposito nec est sibi datū p̄ceptū nec p̄siliū cetū volūtarie agens in hac materia q̄ nō hēat necessariū actus nec bonū nec malū moralr. ¶ Ad argumentū in p̄ncip. o dī q̄ nō sunt p̄uati eo posito loquendo de bonitate 2. malicia meritoria. vt p̄z.

XXI

Ira distinctionē. 42. doctor ponit distinctionē septem p̄ctōz capitaliū 2. 1. mittit ad distinctionē sextā hui⁹ sc̄i cūdi vbi tractat de p̄ctō angeli. Et dicit q̄ voluntas iuncta appetitui sensitui. Natura est tendere in delectabilia appetitui sensitui o 2. maxime in maxima delectabilia 2. cui⁹ hoc in appetibilia appetitui excellentiori sicut est intellectus iunctus naturae intelligere sensibilia 2. prius ea que sunt prius sensibilia. voluntas ḡ ipsa p̄pter p̄uentionē eius cū sensitui appetitui nata est tendere in delectabilia isti appetitui. 2. fm̄ illa delectabilia p̄nt assignari peccata capitalia cardinalia. Spūalia autē s; illō qd̄ est delectabile volūtati in se non p̄pter appetitū sensitū. Peccatū autē auaricie nō v̄t esse nisi circa bonū appetibile vtile q̄ ordinat ad appetibile fm̄ se altero dictoz modoz. s; ad volūtate vel bonorē sui. tñ fm̄ formale rōnem p̄ctōz nō est ista diuisio septimēbz sufficiens. imo est accipienda p̄ se distinctio p̄ceptoz vel ex carentia vel ex obliuione p̄ceptoz sicut sunt decem p̄cepta. Prima ita septē peccata capitalia vt ex oppositione ad frutes 5 septē virtutes septem peccata. Vel dicq̄ se p̄t peccata mortalia a p̄ori 2. essentialiter distinguūt p̄ suas rōnes formales s; a posteriori p̄biecta. Nā a posteriori aliq̄ dicunt spūalia qz suū obiectū est spūale. vt sup̄bia cui⁹ obiectū est gl̄ia. Alia dicūt corporalita vt luxuria 2. gula. Jo apls ad Ro. 7. inq̄. Emendemus nos

Questio

ab oī inīdīte carnis et spūs.

Ira distinctionē. 43. quē
ritur vtz voluntas creata
possit peccare ex malicia

Volendo aliquid nō ostensum sibi
sub rōne boni veri vel boni simpli
citer vel boni apparenti et fm quid
videt q nō fm dīo. dīo. nō. nullus
opat ad malū aspiciēs. ¶ Ad oppo
sitū. nam tunc voluntas creata nō
posset tendere in obiectū sub rōne
qua nō posset tendere voluntas di
uina qd est falsum. hic ponit opī.
bonaue. li. 2. di. 3. 4. arti. 1. q. 3. et di
cit q nō. Sed ad hoc dicitur q sic.
quia peccatū est deordinatio volū
tatis ptra dicamē rōnis. Sed vo
luntas istud potest facere. vt pēz in
intempato. Nam rō intempati di
cit xpianus es debes ieiunare volū
tas eius dicit nec ieiunabo nec vo
lo. et sic videt q voluntas possit cō
tra id qd est sibi a rōne demonstratū
et ethi. et ob hoc peccat ex malicia.
Nam aliter si nō ex malicia posset
excusari qpropter oīa peccata eēt
inuolūtaria qd est Aristot. 3. ethi. et
sunt quatuor modi peccandi. Prim⁹
est ex passione incōtinēs amore tur
batus ignorat in pīculari an luxu
riari sit malū maxime cū mulierib⁹
postqz ille sint p generatione pcreā
da. iō ponit quatuor pponēs tñ filogis
mo. Secundus ex errore sine passio
ne vt infidelis. Tercius est ex incō
sideratione sine aliq passione deli
berans aliquo agēdo cui nō occur
rit aliqua pdition sub q debet illud
fieri et mouet voluntate ad illud fa
ciendū sine ista pditione. et p istum

II

modū vt dicūt aliqui peccauit p m⁹
angelus. Quartus modus qñ ex so
la pueritate et istud vocat p m⁹ in
spī sanctū vt infidelis blasphem⁹
et irretrogradatio alicuius infide
litaris in morte. Sz p m⁹ apud do
ctores est rōne illius malicie iō irre
missibile. ¶ Sed vtz oīa p m⁹ hoīs
extitit in peccato mortali sit p m⁹
mortale. Ad qd dī q nō. qz licz di
ligat finem inordinatū pl⁹ qz deū
alia tñ opa sua pōt facere ppter aliā
finem nō inordinatū nec puerum
in quo saltē nō peccat mortali. Sz
oīs actus infidelitū est p m⁹ morta
le. Ad hoc dicit qdam nō tñ asserē
do q duplex est infidelis vnus infi
delis idolatra q colit a iud qz deus
Alius autē infidelis nō idolatra. et
sic dicit q infidelis idolatra referens
actus suos ad suū finem idolatrie
peccat mortaliter. Alius tñ infide
lis nō idolatra referens suum opus
in deū poterit in illo actu nō morta
liter peccare vt in dādo elemosynā
paupī ppter deū in quo nō pec abie
sed disponet ad remotionē suz infi
delitatis. Sed actus interior vt ex
terior sūt duo peccata. Dico q si in
actu exteriori nulla corrūdeat dif
formitas sed sola sit difformitas in
interiori dī q nō sunt duo peccata
vt dare elemosinā ppter amasiam.
Aliqñ tñ sic se hnt q difformitati
interiori corrūdet difformitas exte
rior vt si qd fornicari vult et accede
read nō suā in loco sacro. Et de isto
dico q licz sint duo peccata forma
liter tñ sunt vnū peccatū quodā or
dine. qz isti duo actus pendent ex

una voluntate differēti se et sic pnt
dici duo peccata et unū pccm. Sed
pccm in spm̄scm̄ ē irremissibile. di
cunt aliqui q̄ ideo est irremissibile.
q̄ de difficili remittit cā q̄ de diffi
cili remissibile ē q̄ nō h̄z cām remis
sibilitatē nec excusationis. sed cau
sa remissibilitatis pcc̄i est ignorātia
vel passio q̄dam aliter excusat salte
a causaro. Un̄ apl's dicit. Miseri
cordiā securus sum. q̄ ignorans
fecit. Sed pccm in spm̄scm̄ h̄z cām
sue irremissibilitatis. q̄ est ex certa
malicia. Alij dicūt pccm in spm̄sa
ctum est irremissibile. q̄ corrumpit
mediare. i. ille malus xpianus mo
rit cū illa cordis duricia et despera
tus et q̄ post mortē nō est locus pe
nitendi. ideo irremissibile. ¶ Ad ar
gumentū in pncipio d̄z q̄ null⁹
opafad malū aspiciens sub ratio
ne mali s̄z bñ sub rōne boni.

Ira distinctionē. 44. et se
cūdi libri vltimā q̄rit vtrū
potentia peccandi sit a deo
v̄z q̄ nō. actus peccandi nō est a dō
ergo nec potentia peccandi. ¶ Ad
oppositū. Nam deus pcurrit a oēm
accum inferiorem tanq̄z cā vltis. er
go et. In hac q̄stione sunt tres mo
di dicendi. Primus dicit sic q̄ po
tentia peccandi nō est a deo v̄z po
tentia peccandi. et est rō sue opi. q̄
v̄z sic videret q̄n posset negari pec
catū esse a deo. Nam quicqd est cā
cause est cā causari p̄ aristō. in li. de
causis. Alijs v̄z q̄ potentia peccā
di est a deo et assignant duas rōnes
Prima q̄ potentia peccandi nō p̄
negari nisi q̄ natura est defectibilis.

sed hoc nō sufficit. q̄ malū pene im
portat defectū et tñ ponit esse a deo
Secūda rō q̄ puenit creature vt
creatura est a deo s̄z libero arbitrio.
vt creatura puenit posse deficere. ergo
istius peccati defectus est a deo.
Tercius modus dicendi. et hic est
verus q̄ p̄tās peccandi pōt accipi
dupliciter. Uno modo p fundamē
to. Alio modo p ordine ad actus
peccandi in q̄ntū pccm̄ est. mō d̄z q̄
vt dicit fundamētū sic pōt esse a dō
s̄z vt dicit ordinē. q̄ vt sic est p̄uati
uū nō h̄z cām actiua. et hoc mō non
puenit creature q̄ sit a deo. s̄z est cā
peccati. Ad hoc dicēdū. quorū pō
dinē dicunt. Primū q̄ oportet po
nere q̄ deus sit cā mediata in q̄ntū
causari et p̄seruat voluntarē q̄ actum
elicit et immediata in q̄ntū pcurrit
ad actū talem vt agens p̄fectius et
coagens voluntari. Secūdū q̄ nō
est causa actus voluntatis vt actus
malus est q̄ hoc solum habet a vo
luntate deficiente. Tercū q̄ deus
est cā actus peccati nō vt malus est
nec vt pccm̄ est s̄z fm̄ totū illud qd
habet entitatis. Quartū q̄ act⁹ ma
lus deo imputari nō pōt. q̄ vt ma
lus est aīo est a deo. sed vt dicit a vo
luntate deficiente. ¶ Ad argumen
tum in pncipio patz p ea que dicta
sunt.

Questio

Irca ter

ciū libz sententiarū
scoti paupey sic bec
pma distinctio. vtz
possibile fuerit natu

ram humanā vniri deo in vnitate
psone. videt q nō. que sunt vnibz
lia debent hēre aliquā pportione fi
nitū z infinitū nullā hnt pportione
ergo zc. ¶ Ad oppositū est fides. p
bat secundo arti. possibilitatē talis
vnionis et pre psone q assumit fm
mentē piaz tangit pbatio fratris
Guillelmi varronis li. 3. q. 3. q. 3. p
sona diuina includit in se virtuali
pfectionē cuiuscūq psone create. z
sic pōt supplere vicem psone create.
Duo ad terciū arti. de possibilitate
huius vnionis et pre nature assum
pte. pmo ponit pbatio eiusdē frs
guilt. var. triplex ibidē. Primo est
q singularitas pcedit psonalitātē
ergo deus pē influere ad singulari
tatē nō influendo ad psonalitatem.
Secūda illud qz est vnus generis
pōt hēre modū alterius gnis. vt piz
de accidente in eucharistia. ergo si
accidens pōt habere modū substan
tię. sic z suba modū accidentis. vtz
q vna substantia habet dependen
tiā ad aliā. Tercia quia quāto ali
qua sunt magis diuersa tanto ma
gis sunt vnibilia p psequēs natura
humana z diuina. Tūc descendē
do ad argumenta quō pōt respect
terminare dependentiā. dicit hēin.
quoli. xiij. q. 3. q. 3. psona diuina in
qntū relatiua est terminat dependē
tiam nature create ad ipsam in du
plici genere. scilicet efficiētē z formali.

I

Efficientis qz verbum a se sumit.
Secundū pbat qz terminat in qn/
tū psona relatiua. Sed ad qōnem
rideret doctor affirmatiue. Et pbat
Jo. 3. Verbum caro factū est. Caro p
hōie sumit fm aug. in quibz verbis
innat vnionē z formālē rōnē vnio
nis. Etiam hoc est tenendū qz est
articulus fidei inter illos q respiciūt
cpalia. Sed p maiori declaratione
tria videbunt. Primo an aliqd ad
dat suppositū sup naturam. secūdo
in qret potestas vnionis hūane na
ture ad verbū. terciō inquit sub q
rōne formālē verbū terminet vnio
nem an sub ratione essentie an sub
rat one huius ppteratis. ¶ Quan
tū ad pmiū articulū dico cū doctor
re q suppositū humane nature ad
dit aliqd sup humanā naturā qd
piz manifeste. quia xpus assumpsit
hanc humanā naturā in athamo
i. hanc singularē naturam. vt vult
damas. 3. c. z tū nō assumpsit sup
positū illius nature. De secūdo di
co q nihil ad dit positiū absolutū
maxime quia sic illa entitas posi
tū absoluta esset assumptibilis.
nulli em̄ entitati create ipugnat po
tentialis vel actualis dependentia
ad suppositū verbū. z p psequēs nec
assumit ad vnionē suppositū cuiz igit
hoc repugnet supposito. igitur int
possibile ē q vltra suppositū dicat
aliquā entitatē absolutā. idē dico q
suppositū ad dit sup naturā solū ne
gationem dependentiē. ita q natu
ra intrās illā negationē dependentie
cū alio cui innitit hz rōnem suppo
siti. vnde nō trahit ad suppositum

Dist

p negationē dependentie suppositū
enim nature nihil aliud est q̄ ipsa
natura in se existēs. 7 hoc ē vt si sup
positū sup naturā nō videt addere
nisi negatōz talis dependentie. Et si
dicat si sit idē repositū. q̄ si vnū assu
mit 7 aliud. Dico q̄ sunt idē repo
sitū. sed qz esse subsistētie dicit in
natura negationē depēdētie ad aliū
cui innitit 7 a natura pōt amoueri
illa negatio p relationē dependentie
cāram in natura p̄t assumi sed non
suppositū. Sz quō dñt ista natura
induidū suppositū 7 psona. Di
cūt aliqui q̄ sic. qm̄ natura est qd/
dam cōe qd indiget determinari. in
diuidū p̄o pūit subalib 7 accidē
talib. suppositū tñ puenit subalib/
bus sic intelligendo q̄ hūanitas est
nomen nature hō nomen suppositi.
persona aut puenit rōnalib. Ali
qui dicūt q̄ nos hēmus naturā cēn
riā 7 subam. Essentia. dī ipa essētia
in se p̄siderata in abstracto. Suba
dī essentia in p̄e filio vel spūs sancto
Sz natura dī ipsa cēntia hñs tres
psonas in simplicitate. ¶ Quantū
ad secūdū arti. dicit doctor q̄ natu
ra indiuidua eo est suppositū in se.
qz caret dependentia ad suppositū
alterius scz sub rōe suppositi. igit eo
ipso nō erit suppositū in se suppositū
ta cēntia in alio. qz hēbit depēdē
riā ad aliud suppositū in rōe suppo
siti. sz de^o p̄t terminare in natura hūa
na talē dependentiā ad suppositū
verbi in rōe suppositi. ergo potest
naturā hūanā suppositare in suppo
sito verbi. Cuius p̄batio est. qz non
repugnat nec ex p̄e nature. qz ex q̄

I

cauentia dependentie nō dicit nisi p̄
uationē 7 negationē ad suppositū
sub rōe suppositi. 7 nō vī q̄ repugnet
sibi oppositū recipere 7 habitū de
pendentie ad aliqd vt suppositum
est. Et p̄e aut verbi non repugnat
quia inpositū independens potest
terminare dependentiā alterius vt
ad suppositū tñ est suppositū verbi
ergo 7c. Item suppositū indepen
dens potest terminare dependentiā
ad agens 7 hoc ordine dependentie
vt agens independens natū est ter
minare dependentiā ad agens in b
genere dependentie. sed suppositū
in diuinis est suppositū dependens
ergo potest. 7 natū est terminare de
pendentiā ad suppositū in rōe sup
positi. 7 hoc ē posse assumere. ergo
suppositū potest assumere naturā
creatā. 7 p̄sequens humanā. 7 in
telligo q̄ tale suppositū sit indepē
dens. Sed hic aliqui notant vnū
7 est istud q̄ natura. vt hec natura
nō differt a supposito p̄ aliquid po
sitiuū qd suppositum addat ad na
turā sed p̄ negationē dependentie 7
hoc in creaturis. tñ in diuinis pso
na addit. positiuū ex natura rei cui
natura sit vna 7 persona triplex.
¶ Quantū ad terciū articulū dico.
q̄ sic suo modo color q̄ntus termi
nat visum. sic filiaris subsistens ter
minat illam vnionē. Et sicut nos
dicimus q̄ ratio p̄ima formalis
7 imediata terminandi visionem ē
color 7 mediata est quantitas. sic p̄
ma 7 imediata rō terminadi illam
vnionem est proprietas filij vt fi
liatio 7 mediata est essentia. 7 licet

Questio

ecōtra posset esse. in tūc tres p̄sone
n̄ario essent incarnate. Pro ista o
pinione videt̄ esse hugo li. de sacra
mentis. li. i. ex p̄t̄i. vbi d̄t̄ l̄z opa/
tionē illam vnionis fecerit vnitas
vt cōis tribus. distinctā in vnionē
fecit p̄rias personalis filij. Ad
argumētū in p̄cipio d̄t̄. q̄ est pro
portio nō eql̄ter inter finitū et infi
nitū. sed hic ē proportio q̄ vocat̄ de
terminata habitudo q̄ d̄t̄ esse act⁹ ad
potentiā. natura aut̄ hūana possibi
lis ē depēdere respectū p̄sone diuine.
depēdētia aliqua sp̄ali.

Ecunda qō

prime distinctōis vbi q̄ri
tur. vtz tres p̄sone possint assume
re eandē naturā nūero. Videt̄ q̄ nō
q̄a si tres p̄sone possent assuēre vnā
naturā. aut esset vnus hō aut p̄s. sed
nō possent dici vnus hō. q̄ hoc
dicit suppositū. nec plures homīes
q̄a vna natura est. ḡ rē. Ad oppo.
hūana natura eql̄t̄ ē assumibil̄ a q̄
libet supposito diuino. ergo sicut al
sumpta ēa s̄bo. ita potuit assumi
a p̄e. vel a sp̄s̄cō. frater Guilbel
m⁹ d̄t̄ q̄ sic in iij. q. v. q̄a prius pōt
esse sine posteriori siue p̄dicōe. et p̄
p̄s prius p̄t manere indistinctū sa
cra distinctōe circa posteri⁹. Ad qō
nem r̄ndet doctor. et d̄t̄ q̄ sic. Sed
h̄z hec q̄stio duplicē intellectū. Unū
q̄ tria supposita mediare naturā tā
quā formali rōne per quā terminat̄
possunt assumere vnā naturam hu
manam. q̄a sic in natura hūana nō
poneret nisi vna depēdētia. quia
formalis ratio terminandi esset vna

II

et tūc bene p̄cedit doctor. Alio mo
do q̄ intelligat̄ q̄ plures proprie
tates essent ratio formalis terminā
di. et tūc ip̄sibile ēēt assumere vnā
naturā. Nam sicut in natura pone
rent̄ plures depēdētie eque p̄fecte
quod videt̄ impossibile quia p̄ vnū
perfecte terminatur. Sed filius pōt
incarnari sine alia p̄sone. Dicit̄ q̄
sic. Et ratio est. quia illud q̄d habet
aliquā rōem formales propriā. quā
potest terminare depēdētiā natu
re huāne. illud potest intelligi vnū
ri per illam. Ista patet. quia vnū
ri nihil aliud est q̄ terminare depen
dētiā nature. Sed s̄bum habet
propriā rōem formalem quā nō
habet pater. et illa potest terminare
depēdētiā nature huāne. q̄a hec ē
entitas indepēdens fm suam rōem
formalem. ergo potest p̄ hanc tunc
sic s̄bz vnū nature humane per
suam rōem formales est. ip̄m vnū
p̄sonaliter et nō patre. igitur fili⁹ po
test vnū nature humane p̄sonali
ter sine patre. sed qualiter d̄t̄ q̄ pa
ter est in homīe assumpto dicit̄ q̄ li
cet pater nō sit filius p̄sonaliter. ta
men pater est in filio p̄ certam inces
sionē et in sp̄s̄sancto. et eo ip̄o quo
est in filio est in hoīe assumpto. Jo
hānis p̄t̄. Pater in me est. et idem
pater in me manēs ip̄e facit opa et c.
Ad argumētū in p̄cipio dico
q̄ ista esset p̄cedenda tres p̄sone s̄z
vnus hōmo: sicut propter vnitatē
nature diuine tria supposita sunt
vnus deus. ita propter vnitatē na
ture humane dicerēt̄ tria suppo
sita vnus homo et c.

Dist Tercia que

stio p^{ri}me distinctionis vbi
queritur. Utrum vna p^{er}sona possit
assumere plures naturas. Videtur
q^{uod} nō. Nam sicut accidens ad sub/
iectum. sic natura ad suppositū. hoc
est sicut accidens videtur nūmerari a
subiecto. sic natura a supposito. S^{ed}
duo accidentia eiusdem speciei non
possunt inueniri adequate in eodem
subiecto. ergo nec in supposito diffe-
rentes nature absolute eiusdem spe-
ciei. Ad oppositū quia quādo na-
turam hūanam assumpsit in vnio-
nem eque potuit aliam assumere. s^{ed}
illa possibilitas adhuc manet. ergo
si manet mō equaliter pōt. Ad istā
questionē respōdet doctor. r^{espondeo} q^{uod}
sic. Sed dum arguit. in pede q^{uestio}
nis aut esset vnus hō aut plures.
Respondet frater Ricardus d^{icens} me-
dia villa ordinis minorū. nec esset
vnus hō nec plures. Ideo aliter di-
cit Thomas tercia p^{ar}te sūme. q. iij.
art. vij. in solutōne secūdi argumē-
ti. q^{uod} esset vnus hō ab vnitāte sup-
positi sicut vnus sciens s^{ed} sciret mul-
tas scias. Sed pro maiori declara-
tionetria breuiter videbim^{us}. P^{ri}mo
in q^{uo} consistit ratio suppositi. S^{ecundo}
Utrum natura possit assumi in suppo-
sito. Tercio propositū. ¶ Quantū
ad primū articulū dico. q^{uod} suppositū
tū addit supra naturā substantia-
lem duplicem negationē. scz depen-
dentie actualis et aptitudinalis. vñ
natura hęc nō dependēs actu vñ ba-

I

bītu ex natura sua suppositū est. r^{espondeo}
hoc solum h^{abere} rōem suppositi. sed nō
addit negatōem dependentie obiecti
ctalis. vñ obiectualis. Vñ nō negat
dependentiā obiectualē vñ obiectualē
trialē que pōt dici dependentiā pōnā-
lis absolute. ¶ Quantū ad scdm art.
Si sūm p^{er} assumere naturā hūa-
nam i supposito p^{ri}mo hūano Dicit
breuiter q^{uod} nō. q^{uod} hic implicat tra-
dictio. nā vt dictū est. suppositū dē-
negationes dependentie i natura. sed
assumptio sic p^{er} terminatōem dependē-
tie i natura. dependentia r^{atiō} nō depē-
dencia s^{ed} dicitoria. q^{uod} impossibile est
sic sūm assumere suppositū. Quā-
tum ad tertū art. si p^{er} assumere ali-
am naturā stāte vñione. Ad hāc d^{icitur}
q^{uod} sic. q^{uod} si nō posset assumere h^{abere} esset
p^{ro}pter similitudinem duarū naturarū in
vno supposito. sed hoc nō repugnat
q^{uod} esse i supposito. nō est nisi termina-
re dependentiā in natura. sed q^{uod} i du-
bus naturis r^{atiō} distinctis sunt p^{ar}tes de-
pendentie distincte ad suppositū extri-
secū nō est aliq^{uod} repugnātia ergo r^{espondeo}
Ad argu. in principio d^{icitur}. q^{uod} maior ē
falsa r^{atiō} de cā falsitatē. nō accūs est in
subiecto p^{er} informatōes. sed natura
sic se habet ad suppositū.

Quarta que

stio p^{ri}me distinctionis. vbi
querit. Utrum suppositū creatū possit
sustētare ypothetice aliā naturā crea-
tam q^{uod} istā quā h^{abere}. Videt^{ur} q^{uod} sic. nā
q^{uod} nō est p^{er}fectōis simplr p^{er} p^{er}idē

Questio

V

ri i supposito creato. sz istud nō est
pfectōis simplr vt dcm̄ est. g̃ rē.
Ad oppositiū a pluribz vix p̄ intel
ligi ēē possibile. u supposito i creato. g̃
multo min⁹ erit intelligibile su po
sito creato. Doctor dī q̃ sustētare ef
fectiue nihil p̄r nisi deus. in cui⁹ po
tentia obediēciali est oīs creatura.
Sustētare aut̄ in q̃r formatr frater
Guilbel. varronis. q. ij. hui⁹ iij. nō
p̄ creatū suppositū. qz nō est illimi
tatū suppositū. Scda rō eius. quia
de⁹ sol⁹ p̄r illabi creature illap̄u ge
nerali. g̃ i isto sp̄ali. In hac qōne
ponūtur due opiones triē. vna dē
q̃ natura hūana nō p̄r sed sol⁹ de⁹.
alia dicit q̃ sic. Doctor at̄ hic vi
detur dubitare. z neutz asserēs sol⁹
vtr rōes vtriusq̃ p̄ris. Sed cōis o
pinio plurū doctoz est. q̃ licz hoc
deo posset p̄uere q̃ possit sustētare
aliā naturā. tñ nō p̄uere creature vt
supposito create. Et Scotus vide
tur declinare ad hāc prem. Ad ar
gumētū in p̄ncipio dī. q̃ licet nō sit
pfectōis simplr. tñ p̄notat pfectio
nem simpliciter.

Quinta que

stio prime distincōis.
vbi q̄ritur. vtz formal
rō termiandi vnionē nature hūane
ad hūm̄ sit p̄rietas relatiā. Vide
tur q̃ nō. nā assumēs cōicat nature
assūpte esse. sed esse i diuis est essen
tiale. g̃ aliqd̄ essentiale qd̄ precise ē.

rō essendi erit rō cōicandi hūo Ad
o p̄o. p̄sona vna assumit z nō alia.
g̃ p̄ id quo ē hec p̄sona determinata.
sed hec est tantū p̄rietas relatiā. g̃
rē. In scdo artī. vbi ponit qd̄ est rō
termiandi hūm̄ vnionē. Est op̄io
Guilbel. varronis. q. i. hui⁹ tertij.
Est em̄ fm̄ eum propter p̄fectiones
z p̄tinentiam p̄fectionis realitatis
suppositi creati in ip̄o assumente. et
propter potentia obediēcialē in na
tura assumpta Et est intentio eius
q̃ essentia est rō termiandi. Sz do
ctor in hac q̄stione ponit duos arti
culos. Primus. qd̄ sit p̄rietas cō
stituens p̄sonam. Secūd⁹. si p̄ria
tas p̄sonalis sit ratō termiandi istā
vnionem. De primo tā dictuz fuit
dist̄ xvi. primi. vbi dictū fuit q̄io
p̄sone cōstituūt p̄p̄rietates re
latiūas z nō absolutas. Tūc in hoc
aliud dicit doctor sed vno verbo re
mitit illuc. De scdo articulo dicit
doctor. q̃ essentia nō est ratio termi
nandi vnionem. sed p̄rietas per
sonalis quia in quocūq̃ supposito
est formalis ratio termiandi vnio
nem illud termiat eam pater in quo
est essentia diuina non termiat. ergo
rē. Sed alia p̄sona potuit incarna
ri. Mg̃ dicit q̃ sic. Et q̃ q̄libet p̄
sona potuit incarnari. Nā illud qd̄
requiritur in tali incarnatōne est in
qualibet persona. scilicet suppositū
z suppositalis dependētia per
quam potest terminare dependen
tiam. attamen non fuit ita congruū
q̃ etiam alia persona incarnaretur

¶ 440

sicut fuit de filio. ut magister dicit in littera. ¶ Ad argumentū in principio dico. q. aliud est cōicatio. et aliud terminatio. Dic querit de terminacione. Ratio tenet. de cōmunicacione. quare rē.

Ira scōdam distinctōem q. ratur Arz naturā aliquā immediate vniri sōbo hypo/ statice et nō frui eo includat dīctōnem. Videt q. nō. quia tūc sequeretur incōueniēs q. natura irrōnalis posset assumi. cum ex illo posset hūi q. deus esse lapsus. Ad oppositū. Nam ratio quare pōt. assumere naturā humanam est. q. est in potentia obedientiali. sed illa est rōnalis sicut irrōnalis. ergo rē. Ad q. stionē dicit doctor q. nō includit dīctōnem. nā in tri duo caro immediate vniebatur sōbo. et tū non fruebat. quicquid autē sōbus pōt. pseruari sibi vnitum immediate. pōt. immediate sibi assumere. S. d. doctor articulizat istas q. stionē duplici articulo. Primus ē de natura nata frui. an ista posset nō frui huic articulo. Rōdet Hen. quol. vi. q. vi. q. nō propter pntiam obiecti immutantis. ¶ Ad istū articulū ergo dicit doctor. q. accipiendo volūtatem actiue et nō passive ad actū fructōnis ut debz sumi actiue qd nō includit dīctionē naturā natam assumi et nō frui. et hoc si ponat posse assumi sine habitu creato. Si autē poneret q. nōario ad hoc q. assumere opor teret ut habz actū glorie. Dicit doctor q. hanc necessitatē huius actus glorie nō videt. ¶ Quantū ad scōm articulū. qui est. Arz natura nō na

ta frui possit assumi. Dicit idē Henricus. quol. xij. q. v. q. nō propter comparationē illapsus generalis ad illapsum spēalem. Arguto contra hanc opionem. ponit opiones srs Guilhel. varronis libro iij. q. ix. dicentis q. natura irrōnalis pōt. vniri verbo diuino in ratōne ypostaticis et persone in verbo diuino. S. pro solutōne huius scūdij articuli. pono tria. Primo. an natura nō nata frui possit assumi de potentia absoluta. Secūdo. si de potentia ordinata. Tercio. si magis debuit assumi natura humana q. alia natura. ¶ Quantū ad primū articulum dico q. sic. Nam certum est. q. in se pulchro corpus fuit vnitū diuinitati. et tamē non fuit actus inferioris magis aīa intellectiua. igitur cum corpus esset irrōnalis creatura. habeo propositū. Si dicitur. ibi fuit quia habebat illud corpus respectum ad animā. non valet. quia ille respectus est posterior. Quantū ad scūdum articulum. si potest de potentia ordinata natura nō nata. Dico q. nō. Nam potentia ordinata respicit q. decens est. et quod est ordinatus ad debitum finem. sed hoc nō est creature irrōnalis gerere. ¶ Quantū ad terciū articulum. Si natura humana magis debuit assumi. Dicitur q. sic. nam ista assumptio est ad repationem. homo autē ex conditione nature magis est repabilis. quia non ex malicia tū peccauit. sicut angelus. Ideo ex fine ad que ordinatur assumptio. magis est assumptibilis. ¶ Sed q. in opinione

Questio

Henrici fuit dictum de illapso. dicat quid est vel quomodo accipit. Et dicitur quod sunt tres illapsus. Primus generalis quo deus illabitur creature per essentiam et presentiam. Secundus specialis quo illabitur naturis intellectuales per gratiam. Tertius specialissimus quo illabitur homini per assumptionem. Et nota in solutione cuiusdam argumenti. si Christus posuit peccare. et quomodo distinguit formaliter vel spiritualiter. Et concludit. quod posuit formaliter. sed non virtualiter. Alii dicunt. quod habuit potentiam ad peccandum. sed non potentiam formaliter. quia habere formaliter est esse cum actu ut dicit franciscus de intellectu. Alii quod habuit potentiam remotam. et non propinquam. Ad argumentum in principio dico. quod deum esse lapsum non formaliter sed connotatione ideomati non inconuenientia ut alii dicunt.

Ecūda que

secūda de diffinitione ubi quod sit. Utz fuerit aliquid quod medium congruitatis inter verbum et naturam assumptam. intrinsicum aut extrinsecum. Pro medio intrinsicum nota pres. Pro medio extrinsecum intellige gratiam. Videtur quod sic. quod assumpsit carnes mediante anima secundum Damascenum et secundum Augustinum. Ad oppositum. si primo pres assumpsit vel partem. ergo non fuit vnica assumptio. Hic doctor ponit duos articulos. In primo dicitur. secundum Guilhelmo varronis. li. iiij. dist. iiij. q. i. quod anima primo sumpta est a verbo. In secundo instanti nature anima vnica est corpori. et per hoc in secundo

II

instanti corpus vnitum est verbo. et ita partes compare totum prius ordine executionis assumptum sunt. sed totum prius ordine intentionis. et sic partes erunt medium quod. sed doctor improbat istud. Intentio doctoris quod in ista assumptione passiva nature humane ad verbum nullum fuit medium quod. id est non primo presumpsit quod totum. sed tota natura fuit sic immediate assumpta. Si vero intelligimus de medio quo. quod medium est ipsa anima. dicit quod bene est possibile quod corpus assumptum mediate anima. et anima fuit medium quo corpus assumptum est. Et sic pro primo articulo dicitur an requiratur medium inter secundum procedimus quod sic. medium quo. sed non quod. Quantum ad secundum articulum. an gratia medietas inter naturam istam vnitam et terminum vnitatis. In isto articulo ponit opinio beati Bonauenture. li. iiij. dist. iiij. art. iiij. quod iiij. dicitur quod gratia in ista vnione fuit medium congruitatis. sed doctor improbat. Et dicit quod in ista vnione gratia non fuit medium. sicut nec albedo est medium in vnione superficie ad corpus. Si vero accipiat gratia ex parte dei. pro gratuita voluntate sic de quod fuit gratia. Sed si gratia sumatur per habitum causato informante. Dico quod ista comparat naturam vnitam. tamen non comparat ad vnionem. Sed doctor in hac materia querit quod sit ista natura quod primo assumptum an sit aliquid ens aliud a prius. Ad quod dicit quod tertius entitatis resolutus. Pro quo ponit tres conclusiones. Prima quod illa entitas necessaria addit specialis vnionem et entitates

relatiuā. aliter nō faceret plus vñū
q̄ subiectū ⁊ accēs. ergo addit ali/
quid respectū. Secūda conclusio. q̄ il/
la entitas addit entitatem positā
absolutā. aliter gñatio non terminā/
retur ad p se vñū subale. si em̄ ex il/
la vnione nō resuleret aliq̄ entitas
absoluta distincta a p̄ibys nō gñā/
retur ens absolutū p se Tercia cō/
clusio. q̄ ista entitas nō est alia for/
ma supueniens. q̄ corpus ⁊ aīa nō
sunt p̄fectibilia forma tertia. sed est
īp̄a entitas resulsās ex vnione ma/
terie ⁊ forme. ⁊ hec entitas ē absolu/
ta ⁊ differt a p̄ibys nō alienisī sicut
q̄dā tota entitas resulsās ex p̄ibys
vnitis. Ad argumentū in principio
dico. q̄ intelligēde sūt auctoritates
de medio quo. nō de medio qd̄

Tercia que

stio secūde distinctōis. vbi
q̄. sc̄r. vtz in carnatōe p̄cesserit cor/
poris organisatio ⁊ asario. Videl
q̄ nō. q̄a illud qd̄ p̄suppōit aliud
nō est in instāti cum illo. sed hmo a
nime p̄suppōit p̄ceptōem carnis et
vnio deitatis primā vnionē. ḡ rē.
Ad oppositū est maḡ in l̄ra ⁊ Da/
masenus. xlviij. ¶ Hic sūt duo ar/
ticuli. Primus de prioritare t̄pis.
Secūdos de prioritare nature. Et
prim⁹ in duo diuidit. quoz sc̄s ē
de prioritare organisatōis ⁊ asario/
nis. vbi ponit duos mōs loquēdi
de organisatōe. quoz prim⁹ ē hen/
quol. iij. q. vi. dicētis q̄ organisatō
est p̄ductio vltime forme disponē/
tis imēdiatē ad aīam intellectiūā.

Alius mod⁹ est Tho. in iij. dī. ii.
arti. i. q. i. soluēdo sc̄dm argū. q̄stū
cule tēcie. Ponētis q̄ organisatio
corpis hūani est inductio aīe in p̄/
lectiue. Quātum ad primū artīcu/
lum dī. q̄ nō fuit prioritās t̄pis. nā
tūc primū assumptū fuisset suppo/
situm qd̄ est falsū. Pro quo nota.
q̄ i incarnatōe filiū dei q̄tuor fuerūt
Primo fuit materie illi⁹ purissime
ad debitū locū trāslatio. Secūdo
fuit illius materie informatio. Ter/
cio fuit aīe ad carnē vnio. Quarto
fuit totius nature a s̄bo assūptio.
Igit̄ cū ista p̄cesserūt fuit prioritās
nature. sed nō t̄pis vt dīxi. Quātū
ad sc̄dm articūlū ⁊ est respōsiu⁹ que/
stionis dī. q̄ p̄cessit natura. sed nō
t̄pe. Et notanter Scorius nō ponit
t̄pis prioritātē. Nam p̄ illo priori
virgo esset m̄r hoīs ⁊ nō dei. qd̄ est
p̄tra Damas. lviij. vbi p̄tra Nesto/
riū determinat. q̄ b̄ra virgo fuit m̄r
dei. ⁊ nō alicui⁹ puri hoīs. Ad ar/
gumentū in principio q̄n dī q̄ vñū
p̄suppōit aliud. dōm q̄ p̄suppōit a
liud s̄m rōem. ⁊ nō t̄m t̄pus.

Ira tēciā distinctōem q̄nt.
vtz beata s̄go fuit p̄cepta
in p̄ctō originali. Videl q̄
sic. p̄ aug. de fide ad pet̄. p̄tū. fir/
missime tene oēm hoīem q̄ per p̄u/
bitū viri ⁊ mulieris p̄cipit cū origi/
nali p̄ctō nasci. Ad oppo. est aug.
in lib. de natura ⁊ ḡra. Et ponit in
l̄ra. cum de p̄ctis agitur de Maria
nullā volo h̄re q̄st. onē. Soluendo
doctor dī. dī cōiter q̄ sic. Et p̄ia
rō sumit ex nobilitate filiū. q̄a vñū

Questio

II

redemptor. nō redemisset aīe si nō
fuisset cōcepta in pēō originali. Et
iste est Tho. 1. ij. q. lxxi. arti. ij.
Secūda est magatio ex viro et mu-
liere etiā habuit sitim et samē. et reli-
quas penalitates nō volūtariē sum-
ptas. Idem Tho. eadez. q. arti. v.
Sed doctor tenet oppo. et pbat p au-
gustinū de natura et grā. et ponit in-
fra eū de peccatis agitur de beā Ma-
ria nullā volo hīc questionē. Sed
hic tria videbūtur. Priō ponitur
due distinctiōes. Secūdo ostenditur in
quo oēs doctores conveniūt. et i quo
diversimodē opinātur. Tercio dicā
opiones Scoti. Quātum ad pri-
mū articulū est distinctio de pceptō/
ne. Nam accipitur triplē Aliquē em
pceptio dī mixtio seminiū pro illo
instanti q pnt agere mutuo. Secūdo
mō accipit pro formatōe et firmatō-
ne carnis vsq ad instans aīatōnis
Tercio accipit pceptio p ipā aīatō-
ne. sc. quādo ipa caro est formata fir-
mata et aīata. Secūda distinctio ē de
hīc peccm originale. da hoc pōt esse
duplē. vel hīc formatr. vel cāliter et
radicalr. Quātū ad scdm in q do-
ctores conveniūt et in quo differūt. dī-
q conveniūt in hoc. qd accipiedo pri-
mo et scdo nō pceptionē brā virgo
in pceptione nō habuit peccm origia-
le formatr. Qd probat sic. nā peccm
originale formatr est in aīa. Unde
subiectū peccati original est aīa. sc.
in prima et scda pceptōe nō habuit
aīam. nam totū illud fuit aī aīatio-
nem. Itē conveniūt in hoc. qd accipi-
endo pceptionē pro aīatione q erat
tertū mod⁹. pūte diuīa potuit sic

ri q nō habuerit peccm originale p
illo tpe Circa qd est duplex modus
opinādi. Quidā em dicūt q peccm
originale nihil aliud ē. q qdā infectō
i aīa ptracta ex vñione ipsius ad car-
nem pcupiscēter seminatam. sed cer-
tum ē q deus in aīatione pōt istam
pseruare a tali infectōe et a pēō ori-
ginali. Sūl r si capiat peccm origia-
le pro carētia original iusticie debi-
te in eē. sicut videt dicere bñs an-
t. adducit habet ppositū q de ista pri-
mo potuit eā facere nō debitoricē sic
postea. igit quocūq mō ponat pec-
catū originale deus virtute sua po-
tuit eā pseruare a pēō. S; in b dis-
ferunt doctores. An postq potuit
deus eam pseruare sic. si fecit San-
ctus doctor dicit q nō Et ponūtur
multe auctoritates p parte sua. Est
alia opinio. dicens q homines ha-
bent peccatū originale formaliter
et radicaliter. christus nec hoc nec
illud beata virgo medium scilz nō
formaliter. sed radicaliter. ¶ Sed
Scotus et est responsio tercij articu-
li tenet. qd nihil placet. qd nec radi-
caliter nec formaliter fuit peccatum
originale in virgine. et habent aucto-
ritates pro pte sua qd dimittit cau-
sa breuitatis. eūz hec materia quo-
dāmodo tam trita sit. propter pdi-
catōz et mīoz p̄uersionē S; post-
to p impossibili. vt teneo q brā pgo
fuit concepta in peccato originali.
¶ Utrum in eodem instanti fuerit
purgata. Et in hoc est opinio Den-
ici q. nī eodem instanti in quo
contraxit in eodem instanti purg

Dist

gata fuit. Et de q̄ illud instās diui
dicitur in tria signa. nā in p̄mo signo
fuit in originali. In secūdo fuit sub
p̄cō et sub gr̄a intrāsitū quasi in ex
pulsione p̄c̄i. et in infusione gr̄e In
tertō signo fuit sub dēte Et de ben.
q̄ oportet ponere opposita ī eodē
instāti. nam oppositū expellit p̄ op
positū. Et sic oportet in eodē instan
ti ponere p̄c̄m et gr̄am. Sed p̄tra
hoc. nam in p̄mo instanti p̄c̄m o
riginale h̄z nō esse. aut nō h̄z nō esse.
si h̄z nō esse. ergo in eodē instanti h̄z
esse. et nō esse. ergo in instāti nō pur
gātū. q̄ purgati p̄c̄m ē p̄c̄m nō
ēē. si h̄z esse. ergo nō est purgātū Itē
p̄tra diuisione signoz. q̄a vel illa si
gna pō nūtur realiter distincta ī in
stanti tēporis. aut distincta solum
fm rōem et cōsideratōem. Si datur
p̄mū est ipossibile et manifestū in
cōueniens. cū instans ponat ab oī
bus indiuisibile realiter. Si datur
fm̄n. bil facit ad hoc q̄ opposita cō
tradictoria possint ēē in eodē instā
ti realiter. nam illud qd̄ est in ratōe
nihil facit ad rem Sed potest dari
mīma pars t̄pis Dicit̄ quidā. q̄ tē
pus pōt dupl̄ cōsiderari. Uno mō
ut quāritas. et sic sumit mathema
tica. et hoc mō non datur minimū.
quā pōt ire in infinitū. Scōdo mō
ut quāritas naturalis que naturalr
mouet. et sic datur minimū. q̄ p̄o
pter pōt respōderi q̄ nō datur mi
nimū mathematicū. sed bene mini
mū naturale. Ad auctoritatē in p̄n
cipio dicitur. q̄ illa via habet ex
ceptionem fm̄ augustinū. vbi ē.

III

Ecunda qd̄

tercie distinctionis. vbi q̄
ritur. q̄re nō p̄traxit corpus xpi pec
catū originale. Et primo ponit opi
nionē m̄gr̄i. de qua in scōda distin
ctione tertio de illa portōe de q̄ om
nes filij eius create fuerūt. Et ē opi
nio q̄ aliq̄ portio ī adam nō fuit in
secta. sed fuata mūda in eo vsq̄ ad
christi generatōem. et de illa mūda
portōne xps formatus fuit. Cōtra
istam op̄ionem s̄z ponēde siue que
rēde ex p̄cepto doctoris rōnes Et
sunt inueniēde in b̄tō Bonauetū/
ra hui⁹ terciū distinctionis. s̄z. p̄e. q̄.
arti. q̄. i. Est em̄ illa op̄io m̄gr̄i cō
tra sanctorū dicta. vt p̄z ex Dami
ceno greco q̄ dicit xps p̄ceptū fuisse
de marie sanguinibus purissimis.
Est p̄tra augustinū bonauetū. em̄ q̄
dicit xpm̄ assumpsisse p̄micias nre
carnis seu masse. Et est cōtra fidel
documenta. que dicūt xps descendisse
ex semīe Abrae et David. ideo sp̄s
bus nec eq̄lis nec q̄lificatione nec ma
terialiter distiguebat caro xpi a car
ne pat̄z. Un̄ ergo habet q̄ nō con
trafit xps peccatū originale. Den
em̄ dicit. q̄ tota caro b̄tē marie fuit
sct̄ificata. ideo qd̄ assumebat ad for
mationē corporis domici fuit sct̄ifi
catū. q̄a fm̄ eum p̄c̄m originale cō
trahitur ex carne p̄cipiscibilr semī
natā infecta. ex quol. vi. q. xxxij.
Itē quarta distinctiōem q̄
ritur. Utz b̄tā virgo fuerit
vere m̄r dei et hoīs. Uidel
q̄ nō. Nam duo opposita nō p̄t

Questio

esse sit. 4. metha. sed mīnitas et vī-
ginitas sunt opposita g. rē. ¶ Ad
oppositū Lu. 7. Cōcipies in vtro
et paries filiū. Opinio ponit pbi et
tho. pma. 2. q. 3. arti. 50. q. solus p
habet rōnem actiui et mī passiuī. se-
cūda ponit opinio bonauē. huius
terciū. arti. 3. p. sentis distinctionis
dicent. s. q. beata vīrgo maria mīnī
strauit materiā in q. erat vīs actiua
si illa vīs nō habuit aliquā actionē
q. actionē ipsius puenit spūscūs
Tercio ponit opi. frīis gūll. var. q.
rīq. huius terciū q. collata fuit sibi
vīs supnaturalis fm. q. potuit coop-
ari spūsancto in instanti. S. circa
hoc fm. doctoris sūam videbunt
tria. Primo si marer hēre aliquam
vīm actiua in gnatione. Si beata
vīrgo aliq. d. coopata fuit in illa ge-
neratione spū. Tercio si fuerit vere
mī. ¶ Quantum ad p. mū est in nō
galienī vtz p. auicennā in p. mo ca/
nonis cui in hac pte magis creden-
dū est q. arist. q. forme eiusdē rōis
et eiusdē spū. vt dicit da. 6. c. hnt
potentiā eiusdē rōis. sed forme in
masculo et femina sunt eiusdē spū.
4. metha. s. masculus h. gnationē
actiua ergo et mīser cū nulla poten-
tia vegetatiua sibi deficiat et sic est
intentio doctoris q. hic galieno q.
dixit mulieres se hēre actiue ad gna-
tionē credendū est magis q. arist.
q. dixit hēre se passiuē. ¶ Quantum
ad secūdū arti. si sgo beata coop-
ata fuit cū illa generatio fuerit in in-
stanti. Et ad calē actionē instantaneā
nō videat posse coopari natura. d. q.
beata sgo potuit coopari illi ge-

III

nerationi subiecte q. introducta est
forma substantialis carnis a spūscro
nā potuit facere ipūsancto mediāte
q. se sola fecisset si in instanti intro-
ducere naturaliter cū spūscūs nō
impeduit vīm actiua imo. augmē-
tauit et hoc dicit dama. q. spūscūs
paulē vīrgini vīm generatiuam.
¶ Quantum ad terciū arti. d. q. fuit
vere mater dei et hominis p. ex di-
ctis et fecit quicq. d. mater facit ad ge-
nerationē et p. vt dicitū ē. ¶ Ad ar-
gumentū in pncipio rīdeo q. sgo
et mī nō opponūt aliq. opi. formali
nāloia virtute superiori tollunt hic.

Ira distinctiones q. rā sit
ponit duas qōnes. Primū
vtz natura dīna assumptio
vel assumere potuit. Secūdū q. stio
vtz psona creata fuerit assūpra vel
potuerit assumi v. q. sic. psona assū-
psit ergo et natura. psequētia pbat
euz in psona includat natura. ¶ Ad
oppositum cum natura si eadem in-
tribo. g. tres psonē assūpsissent. In
hac di. nō sunt opi. sed p. ei. declara-
tioe tria videbunt. Primo vtz na-
tura hūana p. extitit an assūptionē.
Secūdo vtz verbū assūpsit eaz.
euz p. psonalitatem. Tercia dato
q. nō. Vtz eā assumere potuit pus-
psonatā p. psonalitate. ¶ Quā-
tū ad p. mū arti. d. q. nō. nā natura
nō est rō terminādī istā vnionē for-
malē s. sit rō efficiendī eā hoc patet.
nā si natura illa in instanti pceptio-
nis nō fuisset vnita verbo sed esse
creatio ad illā p. verbum tūc in illo
instanti sgo nō pcepisset p. b. et sic
sgo maria nō fuisset mī verbi q. d. ē

erroneū. ¶ Quātū ad secūdū artl.
z est nūllō secūde qōnta. dī q nō z
in hoc omīs doctores cōcordant. Et
ponit talis ratio. Si natura hūa,
na esset assumpta cū p̄pria p̄sonali/
tate. tunc p̄sonalitas esset assumpta
h̄ videt̄ inrōnabile q p̄sona sit assum/
p̄sibilis. alioquin p̄sonalitas esset p̄/
sonalis. z sic due p̄sone essent vna
p̄sona. ¶ Quātū ad terciū artl.
vix ponit assumere eā p̄ius p̄so/
natam p̄pria p̄sonalitate. Hic dicit
sanctus doctor p̄tra gentiles. c. 42
z in secūdo sententiarū dis. 2. q nō
quia impossibile est naturā huma/
nā tam suppositā assumi ad aliud
suppositū nisi p̄ p̄oris suppositi cor/
ruptionē. z si corūpit̄ suppositum
necessario corūpit̄ natura. igit̄ im/
possibile est naturā tam assumptā
assumi ad aliud suppositū nisi per
corruptionē ipsius. z sic iam assumi
implicat contradictionē. Sed qdā
doctor modernus dicit q nō videt̄
q sit incōueniens qn naturā huma/
nā iā p̄sonatā posse assumere trās/
serēdo eam de p̄pria p̄sonalitate ad
aliā p̄sonalitatem. ita q ratio p̄/
sonalitatē nō remaneat ad illud qd
dī q si suppositū corūpit̄ vel p̄so/
na necessario natura corūpit̄ cum
reuerentia illud est falsum. vix est
q desinit esse natura in illa. sed non
corūpitur. ¶ Ad argumētū in p̄n/
cipio dī q licet natura assumpsit in
nō pueniebat sibi vt natura sed vt
erat in supposito.

Irea disti. 6. qrit̄ vix i xpo
fuit aliqd esse aliqd ab esse in
creato. i. si in xpo sint pla

esse. vī q nō. esse s̄stēnt̄ ens. Si q
in xpo essent plura esse. xpus essent
pla entia. vel vnū ens p̄ accidens
qd ē s̄athanasīū in simbolo. ¶ Ad
oppo. est aug. monologion. 6. Dic.
dicit bein. qli. 3. q. 2. q nō. qz s̄bus
diuinū supplet p̄sonalitatē nature
hūane z sic esse. Tandē s̄niam tenet
godofre. de fontibz aliter p̄bans q
libero. 8. q. 1. q sicut eadez q̄ntitate
dī materia q̄nta vt albedo recipiē
z albedo recepta. ita eadē ex̄tētia ex/
st̄it verbū diuinū format̄ z natu/
ra vnita qli p̄ accidens. S̄z in hac
qōe duo faciā. p̄mo ponā d̄ist̄ inctio
nē de esse. sc̄do ponā solutionē qōia
¶ Quātū ad p̄mū artl. dī q eē cap̄it̄
qduplicat̄. Aliqñ dī esse ip̄sa p̄po/
sicio mentis quā dicit mens siue in/
tellectus. vt b̄ est h̄. z isto mō nihil
aliud est q̄ illud qd est in int̄. lectu
p̄ponente qd ex̄p̄m̄ p̄ hoc verbū ē
De isto loquit̄ cōmentator. x̄j. me/
tha. qñ dicit q̄ esse aliqd mō p̄rinc̄
ad esse accidentis. Sc̄do° esse eēntie
q̄ esse nihil aliud est q̄ rei qd dicit̄
Tercio mō esse actualis ex̄tētia ali/
cuius ex̄tētis ē intellectū. Quarto
mō accipit̄ esse p̄ esse actualis subsistē
tie alicuius ē intellectū. z addit eē
actualis subsistentie sup̄ esse actual
ex̄tētie in dependentiā ad aliud cui
imitat̄ in esse z a q̄ in esse depēdeat
Nō qd de p̄mo esse nō q̄rit̄ qd si/
gnificat p̄positionē mentis qz tale
licet sit in xpo nō est in xpo esse s̄z in
mente. nec homo querit de esse sub/
sistentie. quia vnū est in xpo nec q̄/
rit de esse essentie. quod est secūdus
modus. qz pla sunt. s̄z qd q̄rit de eē

Questio

entis actual. Sz ad hanc qōnē est
opi. sancti doctori z egidij. q in xpo
est vñū esse subsistēte z in hoc oca
fideles pueniūt dicūt vltra q sicut
est vñū esse subsistēte sic in eo ē vñū
esse existēte. ita q natura hūana
nullū ppiū esse habet qd habeat
actu qd pueniat sibi ex se. habet tñ
tale esse in potentia si separet p pos
sibile vel impossibile. Sed doctor
noster tenet oppositū z est solutio
scōi articuli. z dicit q sicut realiter
in xpo sunt due nature in vna reali
subsistētia. .i. in vno supposito. sic
ibi sūt due nature. z qlibet in actua
li existētia z sic duo actualiter exi
stētia in xpo. Et dimissis multis
rōnibz p pfectō accipio aliquas.
Primo sic p oēm generationē ac
quirat aliqd esse nouū. sed verbum
vere est generatū z acceptū de bea
ta virgine. ergo xps fm naturā hu
manā fuit vere generatus. ergo ali
qd nouū esse est sibi acquisitū. sz nō
est aliud nisi hec natura actualis. g
rē. Et hic p verbo intellige xpm.
vel psonam xpi genitā z nō verbū
eternū. Itē in omī corruptione ve
ra oportet aliqd esse substantiale ve
re corruptū aliter nō esset vera corru
ptio. sed xpus vere fuit mortuus g
aliquod esse substantiale in eo fuit de
pdictum non esse diuinū. ergo aliqd
esse tenens se ex pre nature humane
Item si verbū p impossibile relin
queret naturā humanā non oporteret
q influeret sibi aliquod nouum esse
quia sola dependētia que pus ter
minabat nō terminaret nec pserua
ret. sed sibi relicta sic haberet verū

II

esse. ergo z mō vt vnita illud habet
Sed si quis dicat ex duobz actu ex
istētibz nō sūt vñū terciū. Dico
q vñū est p informationē. sed bene
p dependētie terminationē. ¶ Ad
argumentū in pncipio dico q non
sequit q si in xpo essent plura esse q
xpus esset plura entia. sicut nō seqt
in xpo sunt plures volūtares. ergo
plura volētia.

Ecūda que

Ratio sexte distinctionis vbi
querit vñū xpus sit aliqua duo. .i.
vñū psona xpi sit pposita. Vide
tur q sic p dama. qui vult q psona
xpi sit pposita ex duobz naturis.
¶ Ad oppositū vbi est ppositio ibi
ppositū melius est quodlibet cōpo
nentiū. ergo totus xpus melior est
solo verbo qd est incōueniens. Ad
qōnem dī q nō sed p maiori decla
ratione tria videbunt. Primo vñū
hūana natura que dicit aīam z cor
pus addat aliquā entitatē aīe z cor
pori. Secūdo vñū ex verbo z hu
manā natura assumpta refulget ali
quod totum quod addat entitates
aliquā sup vtrūq. Tercio vñū
psona xpi sit pposita. ¶ Quantum
ad primū ponunt tres cōclusiones.
Prima est q natura addit sup suas
pres specialem vnionē realē quod
piz. quia aliter nō esset plus vñū
ex ptribz quā ex subiecto z accidē
te. Secūda pō q pter illā vnionē
realem natura hūana addit aliquā
entitatē positiuā absolutā pz. qz
vltimus termin⁹ format in gñatōe
nature subalis nō pte aliq relatio

Tercia scilicet q illa entitas q resul-
tat ex vnione nō est aliq forma sup
ueniēs qd pbaf. qz corpus z aīa nō
sunt pfectibilia p formā terciā cōes
¶ Quātū ad secūdū art. si ex sōbo
z natura hūana sumpta resultat a/
liq d totū qd addat entitatē aliquā
sup utrūq dicendū est q nō. qz qñ
vnunt ptes subalter resultat talis
entitas q nō est hic. ¶ Quātū ad ter-
ciū art. dī q psona xpi nō est pte
pposita. qz ppositū ponit dependē-
tiam z vnionē realē in vtroq extre-
mo q nō est ponenda in verbo. Itē
qz ppositū melius est quolibz po-
nentiū q totus xpus melior esset so-
lo verbo qd nō est dicendū. Sed d
vnione q est in psona xpi sunt tres
opnōes. Prima ē quā mgt tenet
z dicit qruor. Primū q corpus et
aīa vnunt substantiālī in terciō. se-
cundū q corpus z aīa ex illa vnōe
faciūt hoīem. Tū dicit hec opi. q
hō est assūptus. terciū q hō ē vni-
tus subālī z nō accidentālī. qruū ē
q hō assumptus nō pīnet intrinsi-
ce ad psonalitātē xpi. l3 tota psona/
litas xpi iporata p verbū. isti pso-
nalitati pīctus est hō. Scda opi.
pvenit cū pma in duob sed distin-
guī in alijs duob. ponit em scda
opi. q corpus z aīa vnita subālīter
nō faciūt hoīem. ponit etiā q hūa-
na natura pīnet intrinsece ad pso-
nalitatē xpi. vñ xps fm eos est sub-
sistens psonālī in duplici natura sic
subsistens in natura diuina. ita sub-
sistēs in natura hoīs est psona hūa-
na z sicut subsistens in natura vna
dī psona simplex. ita subsistēs na-

tura duplici dī qī psona duplex nō
rōne psonē sed rōne nature in q sub-
sistit z ideo illa opi. ad Bartendens
dicit psonā ppositā glosando sic. l.
intrinsece in suo psonalitate duas in-
cludere naturas quoz vtraq ad p/
sonalitātē pīnet. Tercia opi. a se/
cūda differt in tribz. primo qz dicit
q aīa z corpus nō faciūt vnū subā-
līter inter se. Secūdo q nō vnunt
subālī sed accidentālī mō quo ha-
bitus vnū hūaro. Tercio dicit q
nō pīnet intrinsece ad psonalitātē
xpi. z iō dicit qdam fm damas. po-
nentē psonā xpi esse ppositū q hoc
nō est intelligendū absolute qz est
erroneū. l3 illo mō quo ponit secun-
da opi. z sic nullū incōueniens seqf
Et nota q in hac qōne inueniēs q
aliud dicit distinctionē essentialē z
iō nō dicimus aliud pī l3 bñ aliud
pī. ¶ Ad argumentū in pncipio dī
q damas. nō sumit ibi pīe compo-
sitionem zc.

Ira distinctionē septimā
qrit vtz ista sit sōa. deus ē
hō vñ q nō. nā infinitū nō
est finitū sed deus est infinitus hō
finitus ergo zc. ¶ Ad oppositū est
fides. z Jo. 1. Verbū caro factū est.
In terciō art. in quo qrit qūter ac-
cipit hoc pīcatū hō. ponit opi. ar/
chiepi senonē. q dicit q accipit p
supposito vt sit pīcatio p idēptis
tem innuendo talē implicationem.
verbū est suppositū qd est hō. Cete-
rū in hoc dubitat de ista xps est hō
an sit p se. vñ dicit ff guil. varro.
in pñi dī. q. vnica. q est p accidēs
pīer implicationē in subiecto qd ē

Questio

p accidēs. xps em implicat de ver
bo esse hoīem. Sed ī hac materia
tentio est doctozis. q̄ ista ē vera. Et
probatur sic. om̄e suppositūz exis
sub aliqua natura est tale p̄dicatōe
formali p̄ illam naturā. sed h̄um
est suppositūz exis in natura hūana
ergo est h̄o formāl'r p̄ istam naturā
z sic bec ē vera. deus est h̄o Sed q̄s
modus p̄dicandi sit. d̄r q̄ sicut illa
vnio est alia ab om̄i alia vnione ita
modus p̄dicādi est oīno alt' a mo/
dis p̄dicādi assignatis. Un̄ non ē
p̄dicatō in p̄rio modo dicendi p̄ se
psuera. quia p̄dicatū nō dicit essen/
tiā subiecti. nec includit in definitō
ne eius. nec d̄r in sc̄bo modo dicēdi
p̄ se. quia nō est p̄prium actōis. vel
p̄prium passio. Dicit tñ p̄rinere ad p̄
mum modū. quia illud q̄d p̄dicat ē
quid. tamē n̄ predicat in q̄d. qz pre
dicari ī quid ē. qñ p̄dicatū est d̄ rō
ne subiecti. siue in subalibz siue in ac/
cidēralibz. vt quid ē albedo. color.
sed ista p̄dicatō ē mediata inter faba
lem z accidentalem. si tñ oporteat eam
reduci ad aliq̄d predicabile reducef
ad aliq̄d p̄dicabile accētis. Notan
dum tñ q̄ aliter accipit metaphis
accētis. z aliter logicus. qz metaphi/
cus vocat accētis om̄e q̄d dat depē/
dentiā. Sed logicus dicit accētis q̄d
dicit materiā accidentalem z inheren/
tiā. ista ē ergo p̄dicatō p̄ accētis. de
est h̄o sic ītelligendo. q̄d dicit naturā
accidentalem. sed nō inherentiā. habz
tñ silitudinē cum accētis logico. q̄
sic illud p̄t adesse z abesse p̄ter sub/
iecti corruptiōem. ita natura hūana
verbo. Sed nota in r̄sione ad p̄

II

mū q̄ nō valet sunt magis diuersa.
ergo magis. repugnātia. nā magis
diuersa sunt hō z album. q̄z albedo
z nigredo. sed magis ynūtur hō z
albu. z sic minus repugnātia. par
formiter finitū z infinitū. vel lumi
tarus z illimitatū s̄z max̄ ē diuersa.
sed nō maxime repugnātia. Nā in
p̄po ista duo ēz de 2 hō fuerūt vni
ta. sed qd̄ ad argu. Si argueret. qū
aliqd̄ diuiditur p̄ aliq̄ duo. q̄cquid
cadit sub vno mēbro. nō p̄t cadere
sub alio. z sic qd̄ sub p̄limitato nō
cadit. p̄t cadere sub illimitato. Di
co q̄ vez est qd̄ dicitur. sed bñ ali
ter vt in p̄posito. Nā hic alius mo
dus ē nouus eēdi. z ali⁹ nou⁹ mo
dus p̄dicādī vt hēs in eadē q̄stione
sed hō est ynuiocū asino z petro. Nō
co q̄ sic. sed nō ynuiocē p̄dicarum.
sic albū dictū de lapide z d̄o ligno
est ynuiocū. sed nō ynuiocē p̄dica
rum. Ad argu. in p̄cipio. cum d̄z
infinitū nō est finitū. Dōm vez est
ynitate nature. sed infinitū bene p̄t
esse finitū p̄pter ynitate p̄sonē sub
stentia i natura finita z infinita

Ecūda que

Itio septime distinctionis.
vbi querit. Utz deus factus sit hō
Uidet q nō. quia materie distant a
nō sunt ppossibilia. sed de 2 hō sūt
maxime distātes. ergo hō ppossibi
les. Ad oppo. in symbolo Niceno
deus hō factus ē Ad quā questioez
rūdetur q sic. Sed ponit opo bea
ti Bonauenture d cētis in tra in pū
ti dis. arti. ij. q. i. 2 distinguētis sic.
q factio pōt referri ad ppositioez vel

ad altere extremū. Et hoc duplici-
vel in se. vel i ordine ad altere extre-
mū. Et circa finē q̄stionis dū dicit
q̄ aliqui dicūt q̄ fieri denotat mu-
tationē illi⁹ de quo dicit. 7 p̄cisionē re-
spectu termini factōis. tangit. Bonas
uētura vbi sup̄. S3 in hac q̄ōne sic
dōm est. q̄ in factōe hoc s̄bz sit p̄
esse scdm adiacēs vel tertiū. Si se-
cūdū tūc est vera simplr. vt hō sit.
albū sit. S3 si tertiū adiacēs tūc est
vera fm qd. qz ex pte p̄dicari vt hō
sit albu. hec factio sit fm quid. qz ex
pte albi. 7 q̄o hic est tertiū adiacēs
ipm s̄bum ideo hec p̄cedēda ē. de⁹
fact⁹ est hō fm quid. qz factio ē ibi
ex pte hois. Qd p̄t. quia ad factio-
nem nō requir. nisi agens 7 p̄uatio
facti. s3 hoc agens ē totalit̄ trinitas. et
an incarnatōes erat ibi p̄uatio h⁹
termini qui est hō. Sed hic q̄rūt
tria. Primū si hūana natura ē vni-
ta s̄bo acc̄tali. Ad qd dī q̄ ali-
quid vnit̄ alteri p̄t intelligi tripl̄.
Uno mō sic q̄ illud sit acc̄s illi⁹.
vt albedo vnit̄ acc̄tali corpi. qz se
acc̄s corpi. Scdo mō vnit̄ alteri
acc̄tali. nō q̄ sit acc̄s sed q̄ h3
modū accidētis. 7 hoc etiā p̄t intel-
ligi dupl̄. Uno mō q̄ vnit̄ sibi taz
en. i in actu. sic tū q̄ nō cedit i vni-
tatem subsistētie illius cu q̄odiū gis
nec sit vna subsistētia vtriusq̄. sicut
vestis vnit̄ vestito Scdo modo sic
q̄ vnitur enti in actu hoc mō modo
q̄ cedit in vnitatē eius. 7 ē vna sub-
sistētia vtriusq̄. Exemplū de hoc ū
bēm⁹ in naturalibz. s3 solū i hac be-
nedicta incarnatōe. Dico ergo ad p-
positū. q̄ si accipiat vnitio acc̄tali

ter. Primo mō natura hūana non
vnitur s̄bo q̄ sit acc̄s verbo. Qd
p̄t. quia illud qd est suba in se. nō
p̄t esse vere acc̄s alteri p̄tō p̄bisi.
Sed natura hūana est vere suba in
se. ergo 2c. Item si essz acc̄s ver-
bi. illa p̄positio nō esset vera. Deus ē
mortuus. nunq̄ em p̄ subtractōez
acc̄tis dicit aliquid mortuū. Item si
esset acc̄s verbo b̄t se p̄ informatō-
nez ad s̄bum qd est incōueniēs Se-
cūdum qd querit̄ est. si hūana natu-
ra vnit̄ verbo p̄ modū instrumenti
Aliqui dicūt q̄ sic. qz illud vnitur
alicui p̄ modū instrumenti qd vnit̄
ei vt ip̄o mediātē loquitur. vt p̄t p̄t
p̄metatōre p̄tō de ḡnationē. p̄mē-
to p̄tō. qui vult acc̄tia aliquo mō
esse instrumēta formaz subaliū. qd
eis vniūtur. 7 mediātibz illis ope-
ratur. Et scdo de aīa videt̄ velle q̄
calor sit instrumētū aīe. quia me-
diante calore aīa opatur. Natura
hūana vnit̄ est verbo vt illa medi-
ante opetur operationes. p̄ salute hū-
mani generis. Un̄ p̄cedi p̄t q̄ sit
vnta p̄ modū instrumētū aliq̄ mō
Tertiū. vix ex vnione ad verbum
fuit aliq̄ virtus sup̄naturalis agēdi
miracla i natura hūana alia ab ip̄o
verbo. Dī ad hoc q̄ in manu xpi n̄
erat alia p̄tus q̄ diuinitas insitēs
manui. vñ quādo volebat curabat
7 sanabat. Ad argumentū in p̄t
cipio dicit. q̄ maior est falsa. nā quā-
ritas 7 substantia maxime distant.
tamen vniūtur.

Tercia q̄stio
septimedistinctiois ques

Questio

ritur. vix christus pdestinatus fuit esse filius dei. Videt q nō. qz pdestinare dicit aliquid tpale esse filiū dei dicit esse eternū. esse eternū et tēporale videntur opposita. ergo rē. ¶ Ad oppositū est fides z scriptura sacra. Ad questionē dicit q sic. et ponitur ad Rho. primol factus est de semel dauid qui pdestinatus est esse filius dei. Et maxime cū pdestinatio sit pordinatio ad gloriā et ad alia in ordine ad gloriā. z hūc nature būane in christo pordinata est gloriā z vnio: ista in verbo in ordine ad gloriā. quia non tanta glia fuisset sibi pferenda si natura būana nō esset vnita sic. Imō collata est quēadmodū ergo merita cadūt sub pdestinatione sine quibz nō ordiatur tanta gloriā. ita vt videtur. ista vero que ordinatur ad tantā gloriā de congruo licet tanquā nō meritū cecidisse sub pdestinatione. z ita si cur pdestinatum est hanc naturam vniri verbo. ita pdestinatum ē verbum esse hoīem. z hunc hoīem esse verbum. ¶ Ad argumentū in principio dr. q pdestinatio in xpo non dicit tpale. sed eternū. z sic eternaliter fuit pdestinatus

Irea distinctōem octauam queritur. Utrum in christo sunt due filiatiōes reales.

Una scz ad patrem. z alia ad matrem Videt q non. nam in christo nihil est ponēdū frustra. sed frustra ponitur noua filiatio in xpo cum filiatio antiqua z eterna sufficiat.

¶ Ad oppositū. in xpo sunt due naturae z due gnatiōes. ergo z due filiatiōes. quia qualibz natiuitat.

III

habet propria filiatio. Ad qd dicitur q sic Sed in hac qstione dicitur quibusdā q nō. quoz ratio duplex est. Prima. quia filiatio est p se suppositi. z nō nature. Et hec est ratio beati Bonauēture in pñi distinctōne arti. ij. q. ij. z Hen. quol. iij. q. iij. Alia ratio est. q due dispōnes eiusdem rōnis nō possunt esse in eodē. Hec est rō Thomae iij. pre sūme. q. xxy. arti. v. Quod z probat alij. qz potentia p se est ad formā z nō p se ad hanc formā. z ita si posset ēē in potentia ad formā. z actu habere formā simul esset cum actu z nō cū actu. Hi alij sunt sequētes Henrī cum quol. iij. q. ij. Sed veritas istius qstionis est. z opinio doctoris. q in xpo sunt due natiuitates. z due gnatiōes. igitur due filiatiōes. nā quelibet natiuitas habet propriam filiatiōem. Quod sic psuadetur. vbi est nouū fundamentū relationis z filiatiōis. ibi est noua relatio z noua filiatio. sed hic est nouū fundamentū scz natura cōiuncta a matre. ergo noua relatio z noua filiatio realis. Confirmat. quia quādo alij qua sic se habent. q vnū se habz vt prius. z aliud vt posterius plurifacato priori. plurificatur posterius. sed fundamentū se habz vt prius z plurificat. qz eternus z tpalis. g relatio. Itē est regula relatiōis z cogēs qz posito vno relatiōis ponit z reliquū. z sic si acquisit noua relatio in vno extremo z in alio. sed noua relatio acquisit in mīe. g in ple. Dico g q mihi videt ad qdē q oportet ponere in xpo plures filiatiōes. scz vnā eternā ad pēem. aliā tpales de

novo adquisitam ad matrem. Sed ab aliquibus ponitur illud notabile. quod omnis filiatio quod est hic personalis sic intelligitur. quod prima est personalis. quia persona verbi constituitur sicut filiatio eterna. Alia est personalis non persona sibi constituta. sed persona verbi demonstrans et prime superueniens ratione humane nature unire. et hoc est secunda filiatio. Sed in uno supposito possunt esse plures relationes eiusdem rationis. Dico quod sic. scilicet plures personitates vel plures filitudines. Sed est eadem relatio quod filius refertur ad patrem. et qua refertur ad matrem. Dicitur quod est alia. et patet sic. nam mortuo patre remanente matre continuatur filiatio ad patrem. et manet realis filiatio ad matrem. Sed aliter rationis. Dico quod sic. quia una sedatur principium actuum. et alia principium passivum. Sed in eodem filio possunt esse plures filiationes eiusdem rationis. Dico quod non quia oporteret quod eiusdem filii essent plures patres a quibus haberetur ille relationes vel plures matres quod est impossibile. ¶ Ad argu. in principio patet quod non est frustra priam dictam rationem.

Ira distinctio non est que/ritur. Ut patet debeat latría vel bonor latría solum secundum naturam divinam. Videtur quod sic. quia latría est cultus debitus soli deo ratione sui mi dominii. sed spiritus solus secundum naturam divinam est spiritus dominus. ergo ratio. ¶ Ad oppositum. est magis in littera. et adducit auctoritates. In tertio articulo. ponit unam rationem quare non potuit fieri repatio humani generis per puram creaturam. Dicitur quod ideo est. Nam non esset homo restitutus ad illam

latría excellentiam quam prius habuit. quia tunc teneretur servire illi creatore que eam liberavit. Nec est ratio beati Bonaventurae. dist. x. huius tertii. quod. Sed pro maiori declaratione quattuor dicam. Primo quod modis latría accipitur. Secundo. qualiter quattuor nominibus nominatur. Tertio. si est virtus generalis. Quarto dicam ad questionem. Quantum ad primum articulum dicitur. quod latría aliquando accipitur pro his que deo exhibentur. ut sacrificia genuflectiones et talia. Secundo accipitur pro ipsa exhibitio ne. Tertio per habitum intrinsecum inclinantem ad tales actus et ad talia exhibenda. Primo modo non est virtus sed materia futuris. Secundo modo est futuris. Tertio modo est virtus. quia inclinat ad talem actum bonum eliciendum. ¶ Quantum ad secundum articulum dicitur. quod tales actus vel habitus quadupliciter nominantur. Dicitur enim pietas. Eusebia. Latría. et Religio. Dicitur pietas. propter deuotionis affectum quod requiritur. Secundo dicitur Eusebia. id est bonus cultus propter studium quod debet ibi apponi. Illud enim cui aliquid studiose impeditur coli dicitur. Tertio dicitur latría. id est diuina seruitus secundum Augustinum. x. de ciui. dei. ca. i. in quantum exhibitio deo obsequimur. Quarto dicitur religio. in quantum homo obligatur ad aliqua determinata deo exhibendo. ¶ Quantum ad tertium articulum. si est virtus generalis vel specialis. Ubi aduertendum. quod virtus potest dici generalis quadupliciter. Primo modo propter predicationem. Secundo

Questio

propter extēsiōē vel dīrecciōē vlt
calitatem sicut prudētia. xi. et bico.
Tertio propter materiā. qā ī mare
riā cuiuslibet p̄tutis pōt exhiberi vt
magnanimitas iij. et bi. Quarto p
pcomitantiā. qā ipam pcomitanti
plures p̄tutes. sicut iusticia. v. et bi
coz. Dico igit ad hūc articulum. q
latia ē sp̄ialis p̄tus simplr. qd p̄z
ex obiecto. eo q obiectū eius imedi
atum ē sp̄iale. s. honor deo exhibē/
dus est tñ aliquo mō gñalis. qā se/
cuz exigit plures p̄tutes. s. fidē sp̄ez
z forte caritatez. qā forte si ē virtus
nūq̄ est informis. hoc tñ nō assero
Quātum ad quartū articulū z que
stionis n̄sum dicat q li solū pōt ac
cipi carbegreumatice. vlt sīncathe/
greumatice. Si sīncathegreumatici
ge. dico q sic. qā christo considerato
fm solā naturā diuinā sufficiēs est
in eo rō sūmī adorabil. Si p̄o su
matur sīncathegreumatice. tñc nō
est exclusiōē ab vno extremō respe
ctu alteri extremi. z hoc dupl̄r. vel
excludēdo hūanitatē. vel includen
do. Si excludēdo. i. q sola diuitas
sit adorāda est falsū. Si includen
do. i. q dignitas z hūanitas ī xpo
sunt adorāde. dico q sic. licz rō ado
ratiōis sit diuitas. Et hec ē snia do/
ctoris. licz dicat alijs s̄bis. Hec cō
firmat p̄ damas. liij. Christi⁹ deus
p̄fect⁹ est bō. quē adoram⁹ cuz p̄z e
tñ scz vna adoratiōe cum imutabili
carne eius. Sz etiā nota q triplex ē
adoratiō. s. latria que solo deo pue
nit. Iperdulia p̄gini marie. Dulia
s̄bis pueniē. Ad argumētū in p̄i
cipio dī. q si l̄ solū teneat sīncathe

III

greumatice nō pcedit. si v̄ro cathe
greumatice ē pcedenda zc.

Itēa decimā distictiōem q̄
ritur. vtz xps sit filius dei
adoptiu⁹. Videt q sic. naz
filius dei adoptiu⁹ dicat p inabita
tiōē sp̄s sancti. sed sup̄ xpm rede/
uit sp̄s sanctus Esaiē xl. g. debet
dici filius adoptiu⁹. Ad oppositiū
est mgt̄ in l̄ra. Ad q̄stionē dī q nō
p̄z p̄ Ambrosiū dicentē. Voluit
indēt reuolui. z in scripturis xpm
nūq̄ filiū adoptiuū inueni In hac
q̄stione nō sunt op̄iōes. Sz tria di/
cemus p̄ maiori declaratiōe. P̄io.
si xps fm q bō est p̄sona. Scdo. si
fuit p̄destinat⁹. Tercio ad q̄stionē.
Quātū ad primū articulū ponit
due p̄clusiōes P̄ia. q ista p̄p̄s
fm q bō est p̄sona. est simplr z ab/
solute falsa. qā illa reduplicatio f̄it
q. si p̄p̄ie. accipit sp̄ denotat illud
cui adiūgitur eē cāz in aliq̄ gñe cāe
inherēte p̄dicati ad subiectū. Sed
qñ dī fm q bō est p̄sona. ista fm q
nō pōt h̄re rōem cause inherētie p̄ie
dicati ad subiectū. qā eē hoīem nō
dicat nec h̄z rōez cause. qre xpo pue
niat esse p̄sonā. nā puenit sibi esse p̄
sonā p̄ p̄p̄ietatē p̄sonalē diuinā. et
ideo illa p̄p̄o est falsa Scdo p̄clusiō
q̄ hec ē vera. xps fm q bō est p̄sōa
hoīs. qā licet natura hūana nōn est
cā quare pueniat xpo rō p̄sone. tñ be
ne est cā quare illa p̄sona sit p̄sona
talis nature. Quātū ad scdm articu
lum. si xps fuit p̄destinat⁹ ponit
due p̄clusiōes. P̄ia q xps fuit p̄
destinat⁹. Scdo q sua p̄destinatiō
fuit cū n̄ra aliq̄lit̄ eiusdē rōis. z aliq̄

Distinctio

XI

liter alteri⁹ rōnis. Prīmū claz est
ex ab oib⁹ pcessum. Scdm pr⁹. q⁹
sic eiusdē rōnis. q⁹ sicut nos ordiat
ad glām. sic r⁹m ordiauit. est tñ
alteri⁹ rōnis respectū termi. nā alif
r⁹m ordiauit r alif nos. vel p aliū
modū ordiauit r⁹z r nos. Quātū
ad terciū arti. dīcō doctor. q⁹ fili⁹ ad
optiūus caret naturali gñatōe q⁹ cō
fertur sibi aliqd ius de pgruo v⁹ de
bīto in hereditate adoptōis hūana
aut natura in xpo lz fm se nō hēret
ralē gñationē. sed ea careret. tñ vni/
ta est sic genito naturalr. ideo ex na
turali gñatione illi⁹ cui vni⁹ debet
sibi aliqd ius saltē de pgruo. imo si
cui pcedit sibi ius in grā r glā r de
ponā ordiata nō pōt fieri oppositū.
r sic nō p⁹ dici fili⁹ adoptiu⁹. ¶ Ad
argu. in principio dī. q⁹ ad hoc q⁹ ali
qd sit fili⁹ adoptiu⁹ nō sufficit inhi
ratio spūssci. sed oportet q⁹ illa grā
nō hēat aliqd ius nec ex cōgruo nec
ex p digno. nec ex debito generatio
nis. sic nō est hic.

Irea vñdecimā distinctiōem
sunt tres qōnes. Prīa vñz
xps sit creatura Scda vñz
xps fm q⁹ hō sit creatura. Tercia.
vñz xps incepit eē. Videt q⁹ sic. nā
ppietates naturales manēt in xpo.
ergo sicut rōne diuinitatis dī creator
ita rōne hūanitatē dī creatura. Ad
o ppositū est mgt qui dī q⁹ simplr ē
falsa. In hac dī. ponā tres acti. r q⁹
liber articul⁹ est rñ suus sue qōnis.
r sic tres articuli rñ debū p⁹ ibi qōni
bu⁹ 3. S⁹ pro pma qōne. Atz xpus
sit creatura. Dīc in solutiōe Bona
uēura. pñtis dī. arti. q. q. iij. in so⁹

lutiōe scdī argumēti. q⁹ ista p⁹ 5 ē no
tāda. q⁹ cōicatio ideomati nō fit in
his vbi ē repugnātia pprietatē vni⁹
nature ad aliā naturā Scdo dī ibi
dem soluēdo vlcimū argumētū. q⁹
nō fit cōicatio ideomati in negatō
nltō. nec i his q⁹ dicūt repugnātiā
vni⁹ nature ad aliā naturā. Tercio
dīc frater guilbel. i pñti dī. q. vnica
q⁹ p⁹ 5 est simplr cōcedēda. negat tñ
a scīs cōiter ppter hereses dicentiū
xpm esse purā creaturā. S⁹ vñe
do ad rñsiones qōnis. Ad pma dī
cū doctore q⁹ creatura v⁹ esse creatū
p⁹ accipi duplr. vno mō large. alio
mō stricte. Large. dī ens creatū qd
incipit eē p gñationē de q⁹ p⁹ dici ge
nitū de nouo Scdo dī creatura p⁹
esse creatū cui⁹ esse totū pcessit nē
nata v⁹ creatōe. Si accipiat a creatā
pmo modo fm eē creatū pōi eo qd
de nouo incepit hīe eē nouū. sic dī q⁹
ista p⁹ 5 pps est natura r creat⁹ sim/
pliciter loqndo ē vera. q⁹ simplr lo
quēdo hec ē p⁹ a. xps genit⁹ est dno/
uo ex maria p⁹ gine. Si at accipiat
creatura v⁹ esse creatū scdo mō. s. q⁹
creatura dicat eē cui⁹ totū esse pcessit
sic nō esse. sic dico q⁹ est simplr falsa
q⁹ in xpo ē aliqd cui⁹ esse nō pcessit
nō esse. nec natura nec tpe. s. natura
pbi. iō pprie r stricte accipiēdo crea
turā falsa est Quātū ad scdaz qōnē
vñz xps fm q⁹ hō sit creatura. acci/
piēdo creaturā stricte Aliq⁹ dicūt q⁹
est pma ad hoc q⁹ p⁹ 5 reduplicatiō
sit p⁹ a sufficit q⁹ i illa rōe cui⁹ sit res
duplicatio iueniat rō p⁹ dicari Et q⁹
in ista. xps fm q⁹ hō scz in ista redu
plicatiōe iuenit hoc. q⁹ in qñtū hō

Questio

III

h3 aliqd cui⁹ esse pcessit nō esse. idō
dicūt 7 bñ q̄ simplr loqndo p̄a est.
¶ Quātū ad terciā qōnē. vtz xps i
cepit esse. Dico q̄ ista p̄pō sp̄ est di/
stinguēda. nec debz ad hāc nec ad si
miles rīderi nisi distinguēdo. q̄a lū
esse p̄r dicere v̄l esse p̄sonale. v̄l esse
subale v̄l qd cūq̄ aliō. Si loqmur
de p̄mo esse dī q̄ xps nō incepit esse
q̄a sic denoiaret, nouitas esse su p̄po
sital qd falsuz ē. Si at loqmur de
scōdo mō. sic p̄pō est p̄a. q̄ denotat
esse subale p̄pō qd fuit nouū. qd ē ye
rū. nā in xpo pono plura esse suba/
lia. q̄z vnū est nouū. 7 aliō āriqū
Ad argumentū in p̄ncipio. p̄z per
ea q̄ dicā it̄.

Ira distictōez duodecimā
q̄ritur. vtz xps potuit pec
care. Videl q̄ sic. nā aug⁹.

De libero arbi. dī sic. melior est natā
q̄ peccare p̄r q̄ que nō peccare p̄r.
S3 xps habuit meliores naturā et
nobilissimā. ḡ rē. Ad oppo. si possz
peccare. posset dānari. sed xpm pos
se dānari est p̄tra f̄ de3 ḡ rē. In hac
distictōe Scot⁹ pauca dī. S3 ad
q̄stionē m̄der sic. si xps posset pec
care. posset dānari. s3 posse xps dā
nari bozret mēs būana. ḡ rē. S3 in
hac q̄stione tria videbim⁹. Prima
vtz natura intellectuālis assūpra de
nātate fruat⁹ 7 sit brā. Scda. Vtrū
talīs natura sit nēario impecabil⁹.
Tercio qd sit de facto si natura as
sūpra a xpo fruebat⁹ 7 erat ipeccabil⁹.
¶ Quātū ad primū dī. q̄ licz sit ita
in p̄e. tñ nō videt⁹ q̄ iplicet ipossibili
tate. qn de poñā absoluta de⁹ possit
assuere naturā intellectuāle q̄ nō frue/
ret.

Et psuadet sic. qñ aliq̄ duo sic
se hñt q̄ vnū est p̄us naturalr alio.
7 maxime si realr distiguant⁹ 7 cēn
tialr de⁹ p̄r in fluere ad p̄mū. nō in
fluēdo ad scdm. sed opatio ē poste
rior tali vniōe. 7 realr differens. er
go poterit assumi 7 nō frui. Itē ver
buz p̄r assuere naturā mortālē v̄t p̄z
in triduo. ḡ forit⁹ naturā sine opa
tione. Quātū ad scdm arti. dico q̄
stātelymone ipossibile talē naturā
esse subiectā pctō. Et ali q̄ adducit
talem rōem q̄ ipossibile est qn fru
atur aīa stāte illa vniōe. fruitio autē
nō est cum pctō. ḡ rē. Et sic pcludo
q̄ nō p̄r peccare. Cōfirmat. actōes
sunt supposito 7. s3 in xpo nō est nī
si vnū suppositū. ḡ oīs actio ē eius.
7 sic actio p̄rī ēēt actio p̄rī vt suppo
siti. p̄ p̄ns esset pctō. 7 fili⁹ dei pec
caret qd est nephandū. Itē qñ ali
quid ē instrumentuz alteri⁹ 7 se hñt
ad aliud vt p̄ncipale. agēs ipossibi
le est q̄ exeat in actōez. nisi p̄us mo
tū a p̄ncipali agere. S3 būanitas ē
instrumentū diuinitatis fm damas.
iiij. ll. 7 p̄ rōem q̄a inhereret suppo
siti diuio. ergo oīs actio ē dei. vt p̄n
cipal agētis. 7 cor p̄is vt instrumē
ti. sed actus sp̄ attribuit⁹ p̄ncipali a/
genti. 7 nō instrumēto. ḡ pctm̄ ipu
taret⁹ deo. 7 nō nature būane. Quā
tum ad p̄tertū arti. dī fm oēs docto
res 7 sc̄rōs. q̄ de poñā ordinata na
tura humana assūpra a verbo et
fruens 7 impecabilis probat⁹. Nā
debet deum vt filiuz suū pficeret qn
tum perfectibilis erat. sed habebat
vniōem cum diuinitate 7 influen
tiam. et sic non poterat peccare.

Distinctio

¶ **A**l argu. in principio dicitur quod aliquid
intelligitur quod melius est posse peccare
et habere rationem quam non posse peccare et non
habere rationem. unde sunt bruta.

Item distinctio decimater
cia quiritur. unde aliquid spiritus
rebat vel potuit consisti summa
gratia quod potuit offerri creature. Uides
quod non. quoniam anima spiritus non potuit esse summa
gratificabile quia est summa natura in
intellectu alio. ergo nec summa gratiam re
cipere. Ad primum quod natura intellectus
lis excellentior est nobilitatis perfecti
onis unde natura angelorum. Ad opo
est magis in ista quod dicitur quod spiritus tantam gra
tiam habuit quam habere potuit. Arguitur
in pede questionis quod non. Primum quia
anima spiritus non est summa gratificabile.
Hinc considerat godofredus quod non. r. q.
quid dicitur. quod anima spiritus dabit habitus quod
dem super naturalis per quos augebat
capacitas illius nature. Et inde repli
cat doctor solvendo argumenta princi
palia ratione unius ad deum. Veritas
questionis est secundum magis. quod spiritus tan
tam gratiam habuit quantum esse potuit.
Sed per maiorem declarationem tria vide
bimus. Primo. unde gratia spiritus sit fini
ta vel infinita. Secundo. unde aliqua
gratia possit equari gratie spiritus. Tercio.
unde gratia alia possit esse maior. Quan
tum ad primum. an gratia animam spiritus re
formas sit finita. quia de gratia unius
quod deitas insistens non est dubium.
Sed dimissis multis modis de fini
tate et infinitate questio est de isto. unde
gratia anime spiritus sit determinate mensura in
gradu secundum suam entitatem. Et ad hoc
dicitur quod dicitur quod non est determinate me
sure. Immo infinita et sine mensura. Sed

XIII

in oppositum tendit opinio doctoris.
Et arguitur sic. Forme create repugne
infinitas graduum actu perfectionaliu
alterius rationis. ergo forme create re
pugnat infinitas graduum eiusdem ra
tionis. Aliis patet. quia tunc esset creatus
ra aliqua que omnem perfectionem cogita
bilem haberet. et per dominum esset aliqua crea
tura quod deo equaretur in perfectione. Dice
res. aliud est de gratia in se. et de gratia in
spiritu. Dico. si gratia in se non potest esse in
finita. nec in spiritu per tropicam Aristote
lis. quod de se est tale. ad quod cumque
propatur semper est tale. Item gratia est e
iusdem rationis sicut alie forme. sed eade
re volumus gradum in formis. ergo in
gratia. Et sic ad hunc articulum dicitur. quod gratia
anime spiritus fuit finita. tamen fuit data ei in
ultimo gradu perfectionis. sic quod maior
in gradu finito non potuit dari. Quan
tum ad secundum articulum. dicitur. quod de potentia ab
soluta non implicat contradictionem quia gra
tia gratia possit equari cum gratia anime spiritus.
Nam cum forme que insciuntur magis
et minus possint equari cum aliis for
mis. scilicet gratia spiritus cum alia gratia. tamen loquendo
de de potentia dispositiva ordinata non
quam erit equalis. Quantum ad tertium
articulum. Unde alia gratia posset esse maior
et absolute. quod gratia et brevitudo sunt spe
cies determinati gradus. quia omnes species in
fra naturam suam habent gradum limi
tatum. quod non possit ascendere. ita quod in
summo gradu essentie nec ratio sunt fini
ti gradus. Dico. ultra. quod cum in ultimo
mo gradu finitatis data sit spiritus gratia
quod maior non potest dari. et sic respondetur
tunc negatio. Ad argumentum in
principio dicitur. quod si non sit summa gratia
ficabile. tamen cum vinitur persone habet

Questio

hac vnione apliatur ei⁹ capacitas
vt possit accipere sūmā gratiam.

Ecūda que

stio decimetercie distinctio
nis vbi querit^r vtz de scō anie xpi
fuerit collata grā sūmā possibilis
conferri creature. videt^r q^d nō. nam
sūma natura non est facta. ergo nec
sūma gratia. asis pbat. qz quacūqz
natura facta possibile ē aliā excellē
tiorē fieri q̄ illa. s; qd nō est factum
nō dat finito. g^o rē. ¶ Ad oppositū
est aug. xiiij. de tri. In hac qone nō
sunt opi. sed d^r ad qōnem affirma/
tiue. z affirmat p auctoritates Jo.
j. Aliq^m mus glām eius q̄si vnige/
nita p̄e plenū grē z p̄itātē. q̄ q̄lis
decz vnigenitū ē illa sūma possibil
dari. Preterea Jo. 3. nō d^r dar spm̄
ad mensurā. z intelligit de xpo. Et
de ei⁹ plenitudine nos oēs accipim⁹
p̄terea mgt in lra credendū ē deum
tantā gratiā prulisse illi aīe q̄ntā po
tuit p̄ferre. potuit autē p̄ferre q̄ntāz
potuit creare. iō ad qōnē dicē doctor
qz tāta de⁹ prulit q̄ntā potuit. potu
it autē sūmā grām creabilem z illā de
dit. Dicit doctor pl⁹ volo in cōmen
dādo xpm̄ excedere q̄z deficere a lau
de sibi d̄bita. si p̄ter i⁹ grantiā opoz
ter in altez incidere. Cōfirmat ista
m̄sio p illud aug. 30. d̄ libero arbit.
Quicq̄ d tñ verā rōne occurrat scias
h̄ deū melius fecisse q̄z nō fecisse. vī
autē simplr meli⁹ recitā rōem sūmā
grām esse collatā alicui q̄z nō esse qz
in h̄ maxime manifestat sūma mīa
dei in dando sūmū bonū grē. sine
meritis. ḡ p̄babile est hoc esse factū.

II

nō in alio q̄z in aīa xpi. sed xps po
tuit aliquid mereri. dico q^d tria pos
sent facere difficultatē q^d xpus non
posset mereri scz status beati. stat⁹
ipeccabilis. z q^d nō potuit sibi mere
ri. sed primū nō impedit qz xps ve
re fuit viator z cōp̄henzor. nam
vere subiectus glē q̄ ad sup̄iorem
portionē rōnis. z vere subiectū mī
serie q̄ ad corpus z appetitū sensitī
z hoc cōter dicit^r quo ad inferiores
portionē. quap̄ter qz fuit ver⁹ via
tor mereri potuit. Nec secūdū im
pedit. naz ad hoc q^d mereat vere nō
requirit^r q^d possit peccare. s; suffice
q^d sit natura talis que de se possit in
oppositū. tñ ex motu grē q̄ semper
erat coagens determinabat ad bo
nū. quēadmodū erat in voluntate
xpi. Et ideo nō obstante q^d natura
humana a deo assumpta fuisset im
peccabilis adhuc tñ potuit mereri.
De tercio dico q^d nō potuit sibi me
reri glām. qz ipse iam erat in termi
no. nobis autē potuit eā mereri. z h̄
sibi nō meruit tñ meruit sibi stolaz
corpis. ¶ Ad argumētū in p̄ncipio
d^r q^d falsum est q^d de⁹ nō fecerit sū
mā grām h̄ nō fecerit sūmā naturā

Ercia q̄stio

decimetercie disti. vbi q̄rit^r
vtz possibile sit voluntatē aīe xpi
h̄e sūmā fructioez possibile nature
creare. vī q^d nō. volūtas elegit actū
merendi. ḡ z fruēdi. qz alias nō fm
actū potencie eundē mereret z frue
ret. nō autē p̄t volūtas aīe xpi h̄e
sūmā rōnez actiui in eliciendo actū
fruēdi. qz nō p̄t h̄e sūmā vīritutem.

Dist

actiua que sequit ipsam naturā in/
tellectuale liberā ergo nec potest sū
me frui. ¶ Ad oppositū possibile ē
istā aiām hēre sūmā grām. q̄ sūmaz
fruitionē rē. Ad q̄onem dī q̄ cum
aiā xpī hēbat sūmā grām r p p̄ns
sūmā fruitionē. Sed doctor dicit
ad q̄onē. dico q̄ aiām posse sūme
frui pōt intelligi duplr. vel forma/
liter vel effectiue. formalr hē q̄ sū/
ma fruitio informet istā volūtātē
q̄cunq; cause effectiue hēst q̄ ipsa
volūtas elicit sūmā fruitionē r sic
iam actiua respectu illius. Primo
mō possibile est sūmā fruitionē cre
abile pferre aīe xpī q̄ ipa est recepti
ua cuiuslibet accidentis puenientis
sibi in sūmo q̄ nō determinat sibi
certū gradū istius sicut fuit pbatū
in p̄ma q̄onē de grā. r fruitio ē qd
dā accidens absolutū possibile cre/
ari a p̄mo cānte immediate sine actio
ne volūtātē create. Secūdo mō vī
pbabile q̄ cū illa voluntas nō pos
sit tantā vim actiua hēre q̄rā volū
tas creata alia pōt hēre. vt angelica.
nō pōt ita pfecte elicere fruitionē si/
cut alia volūtas p̄r. licet em̄ p̄r sūmā
grām hēre que vt cā p̄ialis respectu
fruitionis eque causaret fruitionē
in ipsa r angelo si hēret eā. tñ alia cā
p̄ialis erit inequalis vt voluntas
altera aut cā p̄iali deficiente defici
et effectus. licet reliqua causa p̄ialis
sit equalis mō tñ defacto est maxia
elicitā voluntas anime xpī. quia li
cet nō sit voluntas eius ita pfecte
actiua sicut voluntas angeli. tamē
ipsa cum summa gratia vt alia cau
sa p̄ialis actiua p̄r imp̄fectionē frui/
tionem q̄ voluntas angeli cū mē

XIII

nozi gratia. quia excedentia gratie
excedit in ea efficientiam volunta
tis angeli. ¶ Ad argumentū in p̄n
cipio pcludit q̄ nō potest sūme frui
elicitue sed bene formaliter.

Nota que

stio decimetercie distincte
onis vbi querit vtz anima christi
possit sūme frui deo sine sūma gra
tia. Videt q̄ nō. q̄ sicut ad opari
naturaliter requiritur esse naturale
ita ad opari sup̄naturale esse sup̄na
turale. ergo ad sūmū opari sūmum
esse. r illud sūmū esse habet p sūmā
gratiam. ¶ Ad oppositū. nam de
posset supplere sūmā gratiam. ergo
posset sūme frui sine sūma gratia.
Ad questionē dī q̄ cū gratia nō se
habeat respectu fruitionis in aliquo
genere cause nisi efficientis. vt par
discurrendo. Sed quicqd de p̄o
test facere mediante causa efficien
te. potest in virtute p̄pria. vt a mul
tis hec p̄o pcedit. ergo q̄ poterit fa
cere mediante gratia r sine gratia.
r sic pcludit q̄ de p̄o p̄r illud sup
plere. r rñdet ad questionem affir
matine. Sed p̄ totali declaratione
istius materie voluntas potest ha
bere duplicē actum respectu fruitio
nis. vnū formalē atum elicitium
Ad actum formalē fruitionis non
requirit gratia Nam ad illum hab
bet se voluntas passius. r ille potest
causari a deo nec ad illū oportet q̄
voluntas aliquid faciat nisi q̄ rect
piat. habet alium actū elicitium qui
actus est in potestate volūtatis. Et

Questio

ad illum dico qd ad hoc qd volun/
tas christi sume fructus deo oportet
q habeat sumam gratiam. Sed in
christo fuit aliqua gra creata. aiam
informans. et loquor de gratia gra/
tum faciente. dico qd sic. Et licet ali/
qui dicant qd no. quia p'sentia divi/
nitatis supplebat. tñ no est rōnabile
et rō est ista. nam ex acceptatione di/
vini affuit gratia i alios hoies. sed
aia christi fuit accepta imo acceptis/
sima deo in pmo instanti vnionis.
Igitur maxima gratia informabilis
et decorans aiam eius fluxit in eam
ex acceptatione divina. Contra il/
los qui dicunt qd no p'suadet sic. Nā
p'sentia cause no destruit effectū suū
sed deitas est p'sens aie et est causa
ergo no destruit gratiā aie. Un p/
sentia divinitatis p vnionē non tollit
illam grām. sed magis auget et con/
servat. s. xps p gratiā est caput eccle/
sie in corpe eccle. ¶ Circa h aduer/
tendū qd caput hz qnqz additiones.
Est em in situ altiori vñ oēs alie p/
tes excedit. secūdo omīs sensus sunt
in capite vt visus auditus etc. ter/
cio ex capite fluūt virtutes ad alia
membra et sensus et motus. qro ca/
put regit et dirigit alia mēbra ad su/
os actus. ¶ Igitur. Capite mēbra re/
gunt. qnto qd est eiusdem nature cū
alijs p'ibz. Sed p istas qnqz addi/
tiones dicit qd xps est caput eccle.
pmo qd est altior in situ dignitatis
secundo in ipso sunt sensus cogni/
tionis et amoris. tercio quia ab eo
fluunt omnes virtutes sensus mo/
tus dilectionis et amoris in mem/
bra ecclesie. quarto quia homines
qui sunt in ecclesia regit et dirigit
ad suos actus quibus mediātibz
veniant ad finem op'atum. et quin/
to est eiusdem nature cum ipis. Et
ppter istas p'ditiones dicitur caput
ecclesie. Sed quō est caput ecclesie
dico qd p gratiam simul informans
eam et p gratiaz vnionis. Sed gra/
tia et gloria in christo distinguūt
realiter dicitur qd gloria dupliciter
potest accipi. Uno modo p habi/
tu quo eleuat anima cuius actus ē
beatificatio. Secūdo modo potest
accipi gloria magis p'rie et tunc ac/
cipitur p actu. si autem capiatur p/
mo sic dico qd sunt idēz realiter gra/
tia et gloria sicut charitas et habitus
charitatis. si autem accipiat' glo/
ria p actu. sic differūt realiter sicut
habitus ab actu. gratia em nunqz
dicitur nisi de habitu. sed gloria p/
prie dicitur de actu. ¶ Ad argumē/
tum in principio dico qd concludit
de fruitione elicitive habenda non
autem formaliter.

III

Ira distinctionem deci/
mā quartam queritur vtrū
possibile fuit intellectu ani/
me christi primo et immediate perfici
visione verbi perfectissima possibi/
li creature. quod est dictum. Et si ani/
ma christi ad visionem verbi requi/
rit lumen intellectus agentis. vide/
tur qd non. Nam tunc intellectus
anime christi comprehenderet ver/
bum et videret ipsum fm totam ra/
tiones visibilitatis eius et sicut fm
rōnem infinitatis. ¶ Ad oppositum

Dist

magister in lra. ¶ Soluendo secundū
principale. dicit ad secundū licet aliqui
negent obiectū sub rōne infiniti vi/
deri ab intellectu creato et hoc abso/
lute et pcedant infinitatē nō videri
formalr sed tñ cōcabiliter. bi sunt
Egidius de Ro. et hein. q̄libeto.
xij. q. j. Ad q̄onem dicit cū magi/
stro q̄ intellectus aīe xpi p̄t perfici
immediate visione verbi absq̄ aliq̄
alio lumine pcedente. Sed doctor
dicit q̄ in hac questione sunt duo
arti. Primus an possit p̄fici visio/
ne p̄fectissima verbi. secundus an p/
mo et immediate absq̄ alia forma p/
ficiēte. hoc est si sine lumine intel/
lectus agentis. ¶ Quantū ad p̄mū
dicit q̄ sic p̄ illud qd dicit in p̄te p̄ce/
denti scz voluntates eius posse h̄re
sūmā charitatē. et sic verissimile ē de
sūtō qd p̄firmat p̄ illud J̄s̄. Tri/
nitas sibi solt est nota et hoc assum/
pro. qd nō pōt intelligi nisi de no/
ticia in termino vlt̄ possibili vlt̄ sim/
pliciter. ¶ Quantū ad secundū arti.
dicit q̄ intellect⁹ aīe xpi p̄t recipere pas/
sive visionē p̄mo et immediate et hec
ita q̄ nō p̄ficiat̄ prius aliquo lumi/
ne tāq̄ forma aliqua absoluta alia
a visiose. tñ qz ipsa visio est lumē p̄/
fectū. tñ in intellectu naturali lu/
men pcedens visionē requirit̄ p̄pter
imperfecionē obiecti qd nō est de se/
ipso intelligibile. sed p̄ intellectum
agente q̄ est lumen sit actū intelli/
gibile. qd est potentia intelligibile vlt̄
si est actu intelligibile nō ē p̄ se suffi/
ciens ad mouendū intellectū ad a/
ctū scd̄z neutz istoz ē in p̄posito. qz
essentia dīna est lux sūme de se intel/
ligibilis et de se p̄fectissime motus

XIII

intellectus q̄ nullū lumē requirit̄ coo/
patm̄ sibi. Et nota q̄ in medio ist⁹
q̄onis aīe ad p̄mū vbi dicit dict⁹
aug. potest exponi. Innes quō intel/
lectus possibilis se h̄t actiue ad intel/
lectionē. ¶ Ad arg. in principio aliq̄
dicūt q̄ infinitas nō videt̄ ab intel/
ctu creato formalr et absolute sed q̄
bene p̄comitant̄.

Secunda qd

decime q̄te disti. vbi q̄rit̄
vtr̄ possibile sit intellectū aīe xpi
videre oīa in x̄bo que videt̄ verbum
Utr̄ q̄ nō. nā intellectus aīe xpi ē fin/
nitus et limitat⁹. q̄ vtr̄ q̄ necessario
limitat̄ ad finitā obiecta et determi/
nata. ¶ Ad oppositū est mgr. c. 20.
oīa videt̄ q̄ x̄bū videt̄. In hac q̄te
dicit̄ thō. j. p̄te sūme. q. xij. arti. d. et
tercia p̄te eiusdē q̄onis decime arti.
20. q̄ nō qz q̄rū cāz p̄fectius vide/
tāto necessario plures effectus p̄nt
videri in ea et ecōtra. sic p̄t de p̄so
ne et principio. hein. aīe dicit ex q̄li.
j. q. j. 4. q̄ intellectus aīe xpi potuit
in x̄bo oīa videre h̄tualr. nō tñ
actualr. Sed p̄ declaratiōe materie
tria vid. bāt. Primo vtr̄ essentia
dīna sit obiectū beatorū noticie sub
rōne in finita. p̄m dato q̄ sit possibi/
le. vtr̄ sit possibile q̄ aīa xpi vide/
at in eēntia dīna oīa q̄ verbum videt̄
Exercitio vtr̄ in x̄po sit alia scia q̄
scia realr in verbo. ¶ Quantū ad p/
mū dicit q̄ eēntia dīna sub rōe deitatis
absolute vt infinita nō sub alia rōe
inclusa in illa est obiectū p̄mū noti/
cie b̄s̄z q̄ p̄suadet̄ sic. sub illa rōne

Questio

est obiectū brōz p quā si sciret a pō
ri scirent ppterates dīne eēntie. vñ
sub ista rōne est obiectū brōz scie p
quā sciret a pōri deū esse trīnū. sed p
quācūq rōnem finitā a pōri nō pō
sciri illa ppteratas p nullā rōem a pō
ri pō sciri nisi p rōnem deitatis r dei
tas est. g. r. ¶ Quantū ad secundū
arti. dī q sic. qz cui pō pferri maius
r minus. s. maius r pfectius ē cog
scere dīnā essentia sub rōne infini
ta q cognoscere oīa alia q cognos
scit deus. r hoc pōr intellectus rea
tus. g. r. intellectus aīe xpī. ¶ Quantū
ad terciū arti. dicūt aliq q nullam
sciam acquisiuit xpō q pferret in
tellectū aīe. acqsiuit tñ aliquā noti
ciam experimentalē prem sensitivaz
pferentem. nam nullū incōueniēs
est q in xpō homine fuerit solis no
ricia particularis experimentarius
ideo in ipso nulla noticia fuit acq
sita in intellectu. sed incepit hīe re
lationē ad experimentū. Ponit ex
emplū. Xpus ab instante sue ace
ptionis habuit noticiā de dolore
scz qntus sit dolor in morte. s. post
ea in morte sua expius est sentien
do vel recipiēdo speciem in memo
ria. Sed eēntia diuina vīsa. viden
tur tres psonae necessario in ea. Ad
hoc dicūt q nō videt qm de poten
tia absoluta deus posset facere hoc
licz pteritum semp sit de facto. vñ
quis posset videre diuinā essentiaz
nō tamen videret in ea tres psonas
Sed vīsa diuina essentia necessario
videntur in ea omēs creature. Ad
hoc dicūt aliq q cū diuina essen
tia moueat volūtariē causando co

III

gnitionem in cognoscente qualem
diuina essentia vult. r ideo si moue
ret ad cognitionem essentie q non
moueat necessario ad cognitionez
eoz quo representat quantūcūq ex se
naturaliter ista representet. Exem
plum ponit ad hoc in speculo sunt
multe species si poneremus q vos
luntas extrinseca moueret speculū
tunc voluntas posset facere q solū
videretur speculuz r nō species in
speculo. Sic in pposito cum volū
tas diuina sit causa vīsonis pote
rit facere q vīssio terminet ad essen
tiam in se r nō ad ea que representan
tur in essentia. ¶ Ad argumentum
in principio est limitatus. ergo est
limitatus ad determinatū numerū
cognoscibilium. dico q nō sequit.

Tercia que

fito decimequarte distin
ctionis. vbi queritur. vtruz anima
christi nouit omnia in genere ppter
videtur q nō. Luc. ij. Proficiebat
etate r sapientia coram deo r ho
minibus. ¶ Ad oppositum est ma
gister qui dicit q nullam ignoran
tiam habuit. In hac questione sunt
due opi. Prima est iho. in tercia p
te sūme. q. xj. et. xij. q cognitione in
fusa nouit omnia r nō potuit perfici
cognitione autem acquisita potuit
perfici. Secūda op. nio est bein. q.
libero. i. q. xij. que dicit q anima
xpī oīa nouit habitualr nō actualr.
Doctor improbat ambas op. nio
nes. Ad questionē dicit sūm magi
strum q nullam ignorantia habuit
qua istum defectū non expediebat.

Dist

nobis christum assumere. Item an
geli nouerūt omnia in genere p^{ro}lo-
ergo multo magis aīa christi in cō-
elusione oēs r^{ec}ordant in mō tū di-
cūt diuersimode. Est opi. scoti q^{uo}d
duplex est noticia. scilz intuitiua z
abstractiua. Et s^{ec}ū hanc diuisionē
est resolutio scoti q^{uo}d noticia abstra-
ctiua aīa xpi nouit omnia in genere
p^{ro}prio. z de ista noticia tener dicitur
augu. q^{uo}dto sup. S^{ec}ū. q^{uo}d dicit. sūt stat
cognitio in verbo z cognitio in ge-
nere p^{ro}prio. Sed de noticia intuiti-
ua extra verbū d^{icit} q^{uo}d p^{ro}ficiebat etate
z sapia corā deo z hoīto. Luce. ij.
z sic intelligit auctoritas ambrosij
rad. Dec. 4. q^{uo}d in eo aliq^{ui}s sensus
p^{ro}fecit. nō q^{uo}d aliquoz cognitionem
abstractiua habitualē acquisierit
Sed intuitiua tam habitualem q^{uo}d
actuaalem. Et hec est intentio docto-
ris. S^{ed} in hac materia habeo vnū
dubij. q^{uo}d doctoz dicit q^{uo}d aīa xpi p^{ro}-
fuit noticia intuitiua actuali z hitua-
li. nunq^{ui}d aīa xpi videbat essentiam
dīnā. certe sic. ergo videbat quere-
p^{ro}sentant in essentia dīnā cū omnia
apta essent oculis eius sed ibi rep^{ro}-
tabant facta z fienda. z oīm illorū
noticia erat intuitiua. Nam perfe-
ctissimā noticiā h^{ab}ent beati videntes
me in ecēcia diuina q^{uo}d ego sum tho-
lose quā q^{uo}d intuitiue tholose viden-
tis me. cū sit regula francisci. q^{uo}d ea q^{uo}d
rep^{ro}sentant in rep^{ro}sentatiuo supemi-
nēri. nobiliori mō rep^{ro}sentent q^{uo}d in
seipsis. Et sic semp aīa christi ha-
buit noticiā illoz intuitiua. Et
ideo dicit ad hoc dubij quidam
cum hoc expectando correctionem

XIII

alioz melius sententiū q^{uo}d intuiti-
ua est triplex scz. habitualis actual
experimentalis. Et dicit q^{uo}d xps ha-
bebat p^{ro}fectam noticiā in verbo
habituaalem z actuaalem absolute. z
hoc intellige de intuitiua nō cōgan-
do ad aliquid aliud. sed fecit p^{ro} no-
ticia intuitiua habituali z actuali
Experimētalē. i. nō accipiendō ha-
bituaalem z actuaalem absolute. sed
comparando eas ad experimen-
tales. Vel d^{icit} q^{uo}d habuit intuitiua
p^{ro}fectam in verbo sed nō extra fo-
bum. Et si hoc tibi nō placet solutio-
nem quere. Ad argumentū in p^{ro}-
cipio p^{ro} p^{ro} ea que dicta sunt zc.

Marta Que

stio decimequarte distin-
ctionis. vbi querit v^{er}z aīa chri-
sti p^{ro}fectissime nouit omnia in genere
p^{ro}prio. Ad questionem doctoz res-
pondet duob^{us} verbis. q^{uo}d p^{ro}fectissi-
ma noticia potest accipi dupliciter
Vel habitualiter. vel actualr. Pri-
mo modo dicit q^{uo}d p^{ro}fectissime nouit
nam dictum fuit sup^{er} q^{uo}d ista aīa ha-
buit sūmā gratiā possibilem p^{ro}fari
creature. z sic sūmā noticiā. Si ve-
ro sumat actualiter. hoc dupliciter.
Vel abstractiue vel intuitiue. Si
abstractiue z nō in verbo. de hoc ē
dubij v^{er}z p^{ro}fectissime nouerit. Si
in verbo dicit q^{uo}d ille intellectus in-
tuitiue videns verbū potest perfe-
ctissime videre sicut videt p^{ro}fectissi-
me verbū de intuitiua extra verbū
etiā ē dubij p^{ro}supponēdo huic que-
stioni q^{uo}d nēm p^{ro}cedentes vt melius
possis dicere dubitationem.

Questio

Irea decimā hntam distin
ctionē querit vtz in aīa xpi
fm portione supiozem fuit
verus dolor. videt q nō habuit do
lozem p hilaritū in ira q dicit. xpus
nō magis doluit placeatus q aer
pforatus lancea. sed aer nō dolet er
go rē. ¶ Ad oppositū est Esaias di
cens. Dolores em nros ipse porta
uit. Soluīdo pponit opi. hein. di
stinguentis qlibero. 8. q. 7. de por
tione supiori. scz vt est natura. 2 sic
doluit. Alio mō vt supior portio
est rō. 2 nō sic doluit. Irē hein. qli/
beto. ff. q. 8. et. 2. q. 8. et. 2. q. 8. et. 2.
Aliter dicit fm tres articulos in q
doctor suā diuidit qnēm. q dolo
ris prima rō est imutatio offensua
vel corruptua dispositionis puen
ientis nature. 2 alia que doctor nar
rat in textu. Sed in hac questione
tria faciam. pmo si xps habuit do
lozem ostendā. secūdo si habuit fm
portione supiores. tercio si fm por
tione inferiorē. ¶ Quantū ad pīmū
dē q xps habuit dolorē 2 ralem su
mo quē nemo martyru habuit. Et
hoc p duas rōnes. Prima est natu
ralis. Nam xps erat tenere ppletio
nis sicq habebat carnes delicatissi
mas 2 maxime sensibiles 2 intelle
ctum dispositissimū. 2 qz bonitas
intellectus habet a bonitate tactus
cū bonitas tactus arguat bonitatē
intellectus. 2 de aīa. Ideo pcciosissi
ma eius caro fuit maxime 2 sine cō
patione sensitua. Secūda rō qz in
xpo et portione supiori nō erat aliq
qua redūdātia ad portione inferio
rē imo pmittebat portio inferior

III

pati qzū poterat qd nō fuit in alijs
martyribus. nā in alijs erat aliq redū
dātia vel solatio. vt pz de sciō lau
rentio 2 alijs. ¶ Quantū ad secun
dū arti. dicit doctor q xps habuit
dolorē in portione supiori. sic quā
do xpus sic dolebat in passione de
hoc q videbat crucifigentes eum
sine causa 2 crucifigēdo eū dñm cō
temneret cuius honorē sūme dilige
bat hoc parz. quia sibi hoc displice
bat. sed ex displicentia sequebat do
lor. sed hoc ad portione supiozem
pūnet. displicentia autē alicuius in
q ptemnit vltimus finis ad supio
rem ptez pūnet. igit in supiori por
tione rōis hūit dolorē. Irē xps fm
portione supioze veller passioez suā
simplr. tñ fm qd eā nō volebat fm
eandē portione inqntū erat dēuz
aliquo mō. vt ipse iustus innocēs
ab iniustis occideret. Sed ad do
lozem tandē in volūtate sufficit vo
lūto fm quid. vt pz de illo q pūcit
merces in mari. 3. et h. quia pccio
est simplr volūtatis. tñ fm qd vo
lūto. igitur spiritus in passione sua
2 de passione gaudebat quia eā vo
lebat. 2 de eadem doluit fm portio
nem superiozem fm quid. ¶ Quā
tum ad terciū arti. dico q xpus ha
buit dolorem fm portionem infer
riorem. Nam xpus in passione sua
tristabatur de dānatione crucifigen
tū eū quo 2 salutē 2 saluationē sū
me diligebat. Et hic dolor pūnet
ad portionem inferiorē. Irē qz de
peccato pūto nō tristabatur qz nullū
habuit. 3. de alieno vtpura de infir
mitate discipuloz dubitantū de

Dist

credulitate iudeoꝝ. Un̄ Amb. sup
lucam. 7. ponit in lra doles dñe nō
tua vulnera s; mea. tristat; de meis
peccatis naturā meam vulneranti
bus nō de tuis sed om̄ia hec ad in/
feriorem positiōē p̄tinent ¶ Sed
xp̄us debuit assumere nostros defe/
ctus. dico q; sic. Nam vt hebet; ad
Heb. 7. debuit p̄ om̄ia fratrib; as/
similari. Item debuit assumere no/
stros defectus vt pbaret veritas in
carnationis 7 sciret opus nostre re/
demptionis. Item Elaias. Dolo/
res em̄ nostros ip̄e portauit. ¶ Ad
argumentū in p̄ncipio dicūt aliqui
q; bilarius defecit. Alij dicūt q; nō
fuit de intentione eius nisi q; ex pre/
xp̄i nō erat cā quare plus noceret si
bi passio. q̄ aeri lancea. q; pctm̄ nō
habebat qd̄ est p̄ma causa.

Iuxta distinctionē decimā/
secta sunt q̄ōnes due 7 secu/
da est in. 3. arti. Prima qd̄
vix xp̄s habuit necessitatē morien/
di. videt; q; nō. q; necessitas morien/
di in nobis est ex peccato. s; xp̄s nō
habuit pctm̄ ergo 7. ¶ Ad opposi/
tū om̄e corruptibile necessario cor/
rupt; ex. 6. merba. 7 cā est q; sunt 3
nā in codē. cū ergo corpus xp̄i fue/
rit p̄positū ex p̄rarijs corruptibil/
fuit. Iuxta naturā solūdo p̄mittere mē/
tem sancti bonaucture ex p̄senti di/
stinctione arti. 1. q. 3. Et dicit q; ha/
buit necessitatē moriendi. q; in eo
fuit potentia materie eiusdē rōnis.
sicut in alijs hoib; Ad istam que/
stionē d; cū aug. li. 1. de baptismo
pueroꝝ dicit q; xp̄s mortuus fuit s;
senio. si nō fuisset violenter occisus.

XVI

Sed hic tria videbimus. Primo
quō est intelligenda ista mōis. Se/
cūdo ad questionē. Tercio si xp̄us
virtute volūtatē sue potuit se p̄ser/
uare a morte in passione. 7 est secun/
da questio. ¶ Quantū ad p̄mū ar/
ti. d; q; ista questio loq̄t de xp̄o nō
fm̄ modū quē potuit assumere. nā
est ver; q; potuisset assumere creatu/
rā gl̄iosā fm̄ corpus 7 aīam. 7 tūc
nō fuisset in eo necessitas moriendi
sed q̄stio loq̄t de mō quo assum/
psit naturā humanā 7 corpus pas/
sibile. 7 de isto tenet q̄stio. ¶ Quan/
tū ad secūdū arti. sunt aliq̄e rōes
naturales q̄ vident; demonstrare na/
turalē necessitatē moriendi in xp̄o
ideo doctor eas reprobat p̄ra illos
qui eas adducebant ad pbandum
simp̄l; necessitatē moriendi. nam li/
cet pbant necessitatē moriendi fm̄
causas naturales quaz; vna erat q; ibi
erat materia alia q; habebat na/
turā p̄unctā p̄uatiōi. Item q; ha/
bebat p̄rarias ql̄itates. etia; quia
elementa ibi erāt inō violento. sed
nō pbant necessitatē moriendi effi/
caciter fm̄ causas sup̄naturales. q;
possibile erat ip̄m nō mori fm̄ for/
mā dīnaz. Dico vltcrius q; in xp̄o
nō fuit necessitas moriendi ex pe/
na p̄racta p̄ pctō ab eo patrato. q;
pctm̄ nō fecit nec iuentus est dolus
in ore eius s; fuit necessitas morien/
di ex pena p̄racta pro pctō in alijs
hoib; s; hec necessitas nō fuit neces/
saria nisi ex ordinatione diuina. q;
alī pena p̄racta potuit deleri vt vide/
bim; s; iste mod; fuerit p̄uatiōis.
Quorū ad terciū arti. si xp̄s p̄tente vo-

Questio

lūtaris sue potuit se pseruare a morte in passione sua. et dicitur quod non simpliciter hec sustinenda est quia nulla forma creata p̄cipere a monitionem for-
me a materia facta dispōne que ē ne-
cessitas. sed in passione ex vi vulne-
ris fiebat. Dispōne que erat necessitas
ad a monitionem forme. q̄ virtute vo-
lūtaris sue nō potuit se a morte pre-
seruare. Item posse impedire actio-
nem eorū est ex potentia obediēcia/
li que solū est respectu diuine volū-
tatis. et hoc potuisset forte volūta-
tis diuine. potuit tñ virtute volūta-
tis sue a loco passionis declinasse et
fugisse et talia et quācum ad hoc dicitur
passio volūtaria. licet facta dispōne
fuerit naturalis. Sed in hac q̄stio-
ne Scotus dicit pro vna cōi. p̄pōne
que talis est. qd̄ xps semel assūpsit
nūquā dimisit. Rñder quod habet ve-
rum de p̄cipibus p̄cipalibz. et nō de
alijs. nam vngues capillos et talia
dimittebat. Itē illa est falsa simplr
nam hominem assūpsit. sed ī triduo
dimisit. Et idō aliqui dicūt quod erat
intelligēda p̄pōne de p̄cipibus essen-
tialibus. Sed xps fuit vere mortuus.
Dicitur quod sic. et ideo oportet ponere a-
nimā sensitīuā educatā de pōna ma-
terie. Scdō dico illā aīam sensitī-
uam fuisse corruptā virtute vulne-
rum. nam nō exercuit suas opatio-
nes post mortem. Tercio dico. quod
fuit vniuocē mortuus cum alijs ho-
minibz. q̄a resolutio prima stat ad fa-
bricā corporis. q̄ fabrica vltim⁹ cor-
rūpitur et resolutū in elemēta nīsi re-
seruetur. Un̄ ad hoc quod sit vere mor-
tuus oportet ponere trea formas. et

III

sciteneo. Ad argumentū in p̄snet-
pio dicitur. quod non fuit in eo neces-
sitas moriendi que est ex p̄ctō. sed
fuit in eo necessitas moriendi fm̄
causas naturales tñ.

Itē decimā septimā disti-
ctionē querit. viz ī xpo sue-
rūt tantū due volūtares.

Uidet quod non. nam volūtas libera
dñabat suo actui. sed in xpo sūt plu-
res volūtares. vna nō dñabat suo
actui. quia vna sequitur motum alie-
rius. naz hūana sequebat motū vo-
lūtaris diuine. et per p̄ns nō dñabat
suo actui. Ad oppositū hz duos ī-
tellectus. scz creatū et increatum. er-
go duas volūtares hīc nō ponūtur
opi. Sed ad questionē dicitur cum da-
mal. caplo vi. quod sicut fm̄ fidem fir-
miter tenendū est in xpo esse duas
naturas. et vnā ypothasim. ita o-
porteret cedere sicut. p̄ns ex isto quod ī
xpo sunt p̄prietates naturales. et po-
tentie vtriusq̄ nature. sed pōne p̄se-
crissimē rōnalis nature sūt intellectus
et volūtas. quia in ipso sūt intellect⁹
creatus et volūtas creata. Itē dēni-
fuit dist. xij. quod in xpo fuit sūma grā
et fructio et scia. sed scia p̄tinet ad in-
tellectū. fructio ad volūtatē. q̄ rē.
Sed h̄cello quod in deo est volūtas cre-
ata et increata. est ne tantū vna vo-
lūtas creata in xpo. Dicitur fm̄ docto-
rem quod volūtas p̄t accipi sub p̄p̄ia-
rōne vel sub rōne generali. scz p̄ ap-
petitū. Si generalr accipit̄ pro ap-
petitū. dico quod ad minus sūt in xpo
tres appetitus. s. intellectūalis incre-
atus et rōnal⁹ creat⁹ et irrōnal⁹. s. sen-
sitīuus. sed quia volūtas addit suū

Distinctio

appetitū q̄a est appetitus cū rōne li-
ber. z sic stricte loq̄ndo tm̄ sūt i p̄po-
due volūtates. Una natural. Alia
sup̄natural. S; cōiter loq̄ndo accipie-
do volūtatem pro appetitu sic pū-
to q̄ in p̄po sicut i nobis fuerūt tot
appetitus distincti. quoniam potēte
app̄hensiuē in nobis. quia sicut a/
lia est app̄hensio gustus. alia visus
alia tactus. sic est alia p̄ria inclina-
tio z alia dilectio p̄ria n̄s hāc ap-
prehēsiōē z illā. z oēs isti appeti-
tus p̄nt poni sub appetitu imāgia-
tiue pōne. z iste p̄r de oīm̄ iudica-
re. S; aliqd̄ q̄reret. an volūtas na-
turalis z libera sint due volunta-
tes. Dicis q̄ nō. q̄ naturalis nō est
volūtas. sed magis inclinatio. S;
quicqd̄ voluit x̄ps fuit impletū dī
q̄ q̄cūqd̄ voluit volūtas liberali se-
licente totū fuit impletū. nō autem
quicquid voluit voluit voluntate
sensuali. Primū p̄r. quia volūtas
elicitua in p̄po fuit p̄formis volū-
tati diuino in volito. sed voluntas
diuina semp̄ implet. ergo zc. S; de
volūtas sensuali nō semp̄ fuit im-
pletū. nam volūtas sensuali nō vo-
lebat mortē. sed habuit S; diceret
aliquis. q̄ in appetitu sensitiuo x̄pi
fuit p̄ctm̄. quia nō erat cōformis p̄-
oia volūtati diuine in volito. q̄ nō
p̄formitas est p̄ctm̄. Dicis q̄ habe-
re volūtatē difformē volūtati di-
uine in volito nō est p̄ctm̄. S; h̄c
volūtatē difformē in formā volen-
di. Exēplū dī vult p̄m̄ meū mo-
ri. z n̄ vult me velle p̄m̄ nō mori
ecce q̄ ego sum difformis volūtati
diuine in volito sc̄z in p̄e meo. sed

XVIII

nō in formā volendi. quia volo si-
cut deus vult me velle Nam vt si-
lius vellem parrem meū non mori
sed vltimate volo quod deus vult
Sic in p̄posito erat difformitas in
volito nō in formā volendi. Nam
volūtas diuina volebat p̄m̄. sensi-
tiuū z appetere oppositū eius q̄ ip̄e
volebat. Ad argumētum in princi-
pio dicitur. q̄ licet volūtas creatā
seq̄retur morum alterius. tamen cū
hoc dīabatur suo actui. Nam seq̄-
batur volūtatē diuinā sponta-
nee. que sp̄raneitas est propri^o mo-
tus voluntatis. cuius est operari
spontanee.

Inca distinctiōem. Decimāo/
ctauā querit. Utr̄ christus
meruit in p̄io instanti. U-
detur q̄ nō. quia prius est esse rei q̄
agere. sed mereri p̄sistit in agere. er-
go oportuit prius esse x̄pm̄. q̄ age-
ret vel q̄ mereret. ergo in primo in-
stanti sue p̄ceptiōis mereri nō po-
tuit. Ad oppositū. x̄ps in p̄io in-
stanti sue p̄ceptiōis habet virilem
animū Hieremie. xxi. sed b̄ns vi-
riles animū pro illo instanti p̄r me-
reri. ergo in p̄mo instanti sue conce-
ptiōis mereri potuit. Ad q̄stionē
dicit doctor q̄ sic. Sed pro maio-
ri declaratiōe quattuor dicā. Pri-
mo quid sit meritū. Secūdo quali-
ter christus cum esset beatus potuit
mereri. Tercio. Utrū p̄ actū bea-
tificū potuit mereri. Quarto. si me-
ruit in primo instanti. Quantum
ad primū articulum. q̄d est meritū
Dicis q̄ est actio accepta. p̄ qua ac-
ceptione ē aliquid tribuendū facies

Questio

et vel alteri in quo fecit secundum debitum iusticie. Et ad meritum requiruntur tria ex parte reddendi. Primum. quod illud reddendum sit de principibus ad beatitudinem. quia si aliquid esset reddendum per operationes que pertinent ad peccatum magis esset demeritum quam meritum. Secundum quod illud redditum non sit alias debitum. quia si esset alias debitum. non esset meritum. Tercium est. quod illud debitum saltem ordine nature sequatur actionem qua sit reddendum. Quantum ad secundum articulum. qualiter Christus cum esset beatus potuit mereri. Dicitur quod ad meritum tria requiruntur in illa sufficienter. Primum. quod ille qui debet mereri sit in statu merendi. Secundum. quod sit dominus suorum actuum. Tercium quod actus suus habeat aliquam equipantiā secundum equalitatem proportionis quantitatatis que est iusticia distributiva secundum equalitatem proportionis que est iusticia commutativa. Modo dicunt doctores. quod ista tria sunt in Christo. Primum enim fuit in Christo. quia erat in statu vite. Nam hoc esset perfectus apprehensor. tamen passibilis erat secundum corpus et animam et mortalitas erat. et ideo erat in statu acquiritendi. Secundum habuit quia erat dominus sui actus. licet habuit voluntatem liberam spontaneam et exentem in actus suos iteque habuit. nam actus eius habebat equipantiā mercedi. nam actus eius fuit informatus charitate. et per dominum habuit actus eius equipantiā respectu mercedis. Quantum ad tertium articulum. si per actum beatificum potuit mereri. Dicitur quod sic. quia meruit actum beatificum dilectionis.

III

Nam ad meritum requiruntur tria supradicta. In secundo articulo. que omnia fuerunt in Christo. Nam iste actus beatificus erat hominis existens in via. nam erat viator. Secundo. quia iste actus beatificus aliquid modo erat a Christo. quia maxime secundum doctorem nostrum voluntas cooperabatur illi actui. Ponit autem quod actus discretionis est aliquid modo a voluntate. et ab obiecto. De tertio. certum est. quod iste actus habebat dignitatem ad mercedem. et sic patet quod Christus potuit mereri in actu beatifico. Quantum ad quartum articulum dicitur. quod Christus ab instanti sue conceptionis potuit habere operationem meritariam. et si potuit habuit quod declaratur. quia quod aliqua res in instanti primo in quo est quod non possit habere operationem suam non potest contingere nisi tribus modis. Primo potest contingere quia deest sibi aliqua perfectio que requiritur ad agendum. sicut carulus in primo instanti sue unitatis non potest vivere. quia non habet organum videndi completum. Secundo potest contingere propter alios impedimentum seu impediens extrinsecum. quia impeditur Christi in sua operationem. sicut lapis generatus super trabem non potest moveri deorsum propter impediens. Tercio potest contingere quia in primo instanti non habet actionem suam propter naturam actus. quia ista actio est necessaria successiva. et necessaria continuo. et melius est tunc sicut est motus veri localis. In primo enim instanti prealiquid incipit moveri. sed non movetur cum motus non sit nisi in tempore. neque istos fuit in Christo. nec aliquid istos impedire. quoniam Christus potuit habere ab instanti sue conceptionis.

Distinctio

actionē meritoria. Primum nō im-
pedi. qz nulla pfectio sibi defuit ad
merendū. Nec scdm. quia ab instā
ti sue pceptōis nō habuit impedi-
mentū. nec in eo fuit aliqd impedi-
ens actōem meritoria. Nec tercius
impedit. quia pstat qz in actōe di-
lectōis p̄t esse meritū. z tñ motus
charitatis in deū indiuisibilis est. nec
requirit successiōē nec motus. in a-
lijs hoībus requirit rēpus. qd mēs
ignorat qd sit eligendum. ideo in-
diger deliberatōe quæ talia nō crāt
in xpo. ideo potuit in instāti. ideo si
videtur p̄dictio qm̄ xps ab instan-
ti sue pceptōis potuit mereri. z qd/
quid ē possibile pfectōis attribuē-
dum. est xpo. quare tenendū est xpm̄
in p̄dicto instāti potuisse mereri. ma-
xime fm̄ doctorē cum radix oīs me-
riti. loquēdo. p̄prie de merito consi-
stat in affectōe iusticie volūtatis.
nō aut in affectōe p̄modi. Et nota.
qz in fine istius dist. iuenies quō in
nobis z ī āgelis in p̄o instāti. z ī ap-
petitu naturali p̄t esse error. nō qz il-
le appetitus capiat. pro illa natura
li inclinātōne. quia illa semp̄ est re-
cta. sed pro actu elicio illius appe-
titus p̄t esse error z petm̄. z sic in an-
gelis in p̄dicto instāti potuit ēē pec-
catus. Ad argumentū in p̄dicto p̄cepto
in quo dicit qz prius est esse rei qz age-
re. Scdm̄ qz verū est sup̄pone nature
vel naturalis intelligētie. sed nō de
duratiōe. vt p̄t de illuatiōe solis.
Ira distinctōez decimāno
nam querit. vtz xpus nob
oībus meruit grām z glāz
z remissioē culpe z pene. Videt qz

XIX

nō. Nam si xps meruit oībus nob.
ergo nullus p̄t sibi mereri grām et
gloriam. Nam qd iam debitū est.
non p̄t cadere sub merito. Ad op-
positū est Leo papa in f̄mōe de na-
tiuitate dicens sic. Sicut nul-
lū a re-
atu liber iuenit. ita liberādis oīmi-
bus venit. huiusmōi autē liberatio
fuit p gratiā a peccato p gloriam a
pena peccati. Ponit in solutiōe opi-
nio Thomæ. iij. pte sūme. q. xl viij
qz meritū xpi p̄t sumi qz iustia d suffi-
ciētia. z sic meruit oībus remissioē
culpe z glorie collatiōem z grē. quā-
tum ad efficaciam vero nō. z vt iustia
probat. Sed hic pro maiori decla-
ratione tria videbuntur. P̄mo. vtz
oībus alijs a xpo meruit grās z glo-
riam. Secūdo. vtz sibi p̄t. Tercio
si grā data primis parētibus ceteris
dit sub merito xpi. Quātū ad pri-
mū articulū. dicit Scotus aliter o-
stendēdo qz sanctus doctor. qz sic xps
vult oēs homines saluos fieri volū-
tate antecedente. sed nō volūtate p̄-
te tñ p̄destinatos vt dcm̄ est in p̄-
mo. ita eodē modo volūtate ante p̄-
oībus passus est. sed volūtate p̄te
est passus tñ pro p̄destinatis. Sed
passio xpi nō habet efficaciaz nec re-
dundantiā nisi ī illos pro qbus vo-
luit pati volūtate p̄te. igitur tñ ī
p̄destinatis passio xpi habet suā ef-
ficaciam z suā redundantiā. Est igitur
intentio doctoris qz meritū pas-
sionis xpi trāsīt ad p̄destinatos qd
bū verū est. qz p̄destinati aliqn̄ hnt
grām. sed ab illa cadunt nec p̄sue-
rant. Quātū ad scdm̄ art. vtrius
xps meruit sibi grām z glām. Dic

Questio

III

est vñ daz q sic. qz in instāti sue
ceptionis ea habuit. sed vtz eam
meruit actu psequente dubium est.
Dicat tamē cōiter q nō meruit sibi
gratiā z glām. sed tm stola corpo/
ris. Sed dico sine pūdicio q non
videt mibi qn possit dici q xps a/
ctu sequente meruit grām z glām.
quā pūs habuit. sicut miles equū si
bi datū potest ex aliquo casu sequē/
te mereri. S; est dubiū. qz opinio
magistri nō tenet q dicit q angel⁹
meruit beatitudinē suam ex calu se/
quente d; q nō est sile de angelo z
de xpo. Nā angelus statim fuit in
termino z nō potuit mereri. nō autē
sic xpus qui tūc hoc q erat pphē/
sor fuit viator. ideo potuit p actus
sequentes eam mereri. Sed dice/
ret aliquis ergo pmo habuit pmiū
q meritū. d; q in pmo signo grā
z glā data xpo nō habuit prie rō
nem meriti. sed gratie. ita q p m il/
los qui ponūt q xps in pmo instā/
ti meruit possumus ponere tria si/
gna. ita q in pmo signo habuit gra/
tiam z glām. in secūdo signo bene/
vñ est gratia sibi data. in tercio si/
gno gratia z glā habent rōem me/
riti. S; ista tria signa oportet ima/
ginari in vno instāti. ¶ Quātū ad
terciū art. si grā data pmiis penitib;
cadit sub merito xpi. d; q pmi pen/
tes habuerūt gratiā in duplici sta/
tu. Primo in statu post lapsum. z
de isto nō est dubiū qn eam habue/
runt ex merito passionis xpi futuro
z pūse. sed de gratia ante lapsum ē
dubium. sed mibi videt q nō. qz si
caderet sub merito xpi nō fuisset a

missa. Sed christus p passionem
suam sibi meruit. Dicit magister q
aliquis tripliciter meret. Primo
faciendo sibi aliquod debitū. Sec/
cundo faciēdo magis debitū. Ter/
cio faciēdo aliter debitū. i. qd erat
debitū vno mō sic debitū alio mō.
Primo mō xps in pmo instāti me/
ruit claritatē corpis. Secūdo mō
nō potuit mereri. quia charitas in
xpo nō fuit augmētata. Tercio mō
meruit in passione claritatē corpis
z beatitudinē. hoc est meruit quod
amoueret obstaculū quo impeditē
ne glā aīe ad corpus redundaret.
Sed meritū christi fuit infinitum
dico aliquas pclusiones. Prima q
meritū xpi qntum ad bonitatē for/
malē intrinsecā est simpliciter fini/
tū p; z. Nā est bonitas creata. Sec/
cunda pclusio q meritū xpi qntum
ad denoiationem extrinsecā boni/
tatis est bonū infinitū. z ratio ē. qz
est infiniti boni. licz em pncipiū
opandi esset finitū z p psequēs a/
ctus finitus formaliter z intrinsece
tū opans. i. xps erat bonū infinitū.
z p psequens actus bonus infinit⁹
denoiatione extrinseca. Tercia cō/
clusio q acceptabilitas in actu cor/
rēdebat bonitati formali intrinsece
erat simpliciter finita sicut z boni/
tas cui correspondebat. z ideo fm
iusticiā cōmutatiuā illi merito non
respondebat nisi bonū finitū p p/
mo. Quarta pclusio q acceptabi/
litas in actu christi corrēdens de/
noiatiōi bonitatē extrinsece. i. bo/
nitatis subiecti vel suppositi erat in/
finita qd p; z. qz opans in infinitū

diligibile bz actū infinitū acceptas-
bile. qz infinita diligibilitas est rō
acceptationis in fine. sz xpus erat
opus in infinitū diligibile. ergo ha-
bit actū in infinitū acceptabilem.
nec valet in qntū hō nō erat dilecti-
uus in infinitū. qz sufficit q totum
opans p aliquid sui sit bonū infini-
tū. z infinite dilectionis rōne alteri
us. Quinta p̄tio q actus xpi fuit
bonus acceptus in infinitū in qntū
erat infinitus denotiatione extrinse-
ca subiecti vel opantis. ¶ Ad arg.
in pncipio dicit q aliquibz meruit
gratiam p̄mā z gratiam baptisma-
tem z gl̄iam coruidentem. gratiaz
aut penitentialē z augmentū gra-
tie z gl̄iaz coruidentē nō meruit vt
causa totalis sed oportet homines
cooperari cum christo.

Ira distinctiōez vicesimā
querit vtz necesse fuit ge-
nus humanū repari p pas-
sionem xpi. videt q nō. Nam pu-
ra creatura potuit redimere ergo n̄
erat necessariū vt p xpi passionem
redimeret. a. n. p. Nam potuit of-
fensam causare. ergo z delere. Ne-
quētia tenet qz potentia est o pposi-
toz. ¶ Ad oppositū si creatura po-
tuisset satisfacere nō videt zgruum
q filius dei fuisset incarnatus z pas-
sus. Argumento pmo facto q tale
est. Si nobilius est lapsum. z nō ē
necesse ipm repari p mortē christi
nec si minus nobile est lapsum. sed
angelus lapsus nobilior est homī e
ergo zc. Rndet tho. in p̄senti dist.
q. j. in solutione terciū arti. q nō to-
ta natura angeloz cecidit sicut boz

minū. z ideo nō est simile. Secūdo
rndet tho. in eodem tercio. q. 2. p̄ti-
me distinctionis q hō cecidit aliter
temporatiōne. scilicet diabolū. angelū
aut nō. sed p̄pria voluntate solum.
In hac questione dicit an. 2. Cur
deus hō. c. xv. in fine. ecce vide quō
rōnalis necessitas ostendit ex hoibz
p̄ficiendū esse supnam ciuitatē. nec
hoc fieri posse nisi p remissionē pec-
catoz. quā hō nullus habere p̄t n̄
si p hoīem q idē ipse est deus. atqz
morte sua hoīes peccatores deo re-
cōciliat. Ex quibz dicitur videt exp̄s
se dicere q erat necesse hoīem redi-
mi p mortē xpi. Sz nota q bec au-
toritas videt p̄traria his q volu-
mus dicere nisi intelligas q bz vez
necessitate p̄sequente nō antecedente
vel necessitate absoluta. Sed p
maiori declaratione dicit scorus q
bec questio videt pure theologica
z ppter hanc questionē solū videtur
an. fecisse illū libz. Cur deus hō.
vbi hanc questionē soluit. quapro-
pter quoz erūt vidēda. Primo q
necesse fuit hoīem redimi. Secun-
do q nō potuit redimi sine satisfac-
tione. Tercio q satisfactio faciēda
erat a deo z hoīe. Quarto q vni-
entior modus fuit fieri p passionē
xpi. Quantū ad p̄mū ostendit fm
an. q necesse fuit hoīem redimi.
qz frustra fieret rōnalis creatura n̄
si posset sūmū bonū ppter se amare
z ei p cognitiōz inherere z amore de-
ligendo ipm ppter se. aut q deus de-
duxerit hoīem ad būc finē aut vō. si
nō frustra factus fuisset. si sic cū iōz
lapsus fuerat p p̄tū necesse est q m

Questio

reparari. et hoc habes. c. j. secundū.
Cur deus hō. ¶ Quātū ad secundū
arti. dicitur quod non potest redimi sine satisfac-
tione. Et arguitur sic per. j. ca. libri.
Cur deus hō. Iniustus est hō qui non
reddidit deo id quod debet. sed nullus in-
iustus reddit nec admittit ad beati-
tudinem eternā. igitur non soluit deo quod
debet non saluabitur. sed omnis peccator abstulit
bonum deo debuit. igitur quisque factus fecerit
est debitor et iniustus et hec satisfac-
tione intelligenda est per se vel per alterum.
j. et ibi. Nam qui per amicos sunt per nos
quodammodo sunt. ¶ Quātū ad 3. arti.
dico quod satisfactio fienda erat a deo
et hominē maioris puenientie. Si
ex necessitate dico quod non imo pcedit
quod creatura potuit satisfacere per illo
peccatō si deus ita ordinasset. Et arguitur
sic doctor sustinēdo istas ptem. quoniam
duo actus se habent per bonitatem unius
est malicie alteri actus ille bonus
per esse satisfactoriū per malo quod ex ran-
ta bonitate potest tolli tanta malicia op-
posita. sed nullū incōueniens videtur quod deus
fecerit hominem vel potuit facere in pu-
ris naturalibus cuius actus fuisset equis
in bonitate malicie peccati adeo imo et
excessus in bonitate. et quod bonitas esset
maior in illo quam fuerit malicia in actu
peccati adeo igitur talis actus potest esse simpliter
satisfactorius per peccatō adeo. Dices quod non
valet quod culpa a se redudabat in omnis
dico quod et pnia illius puri hominis potuit
esse satisfactorius per omnis. nisi dicas
cām quare non. Ite delectio culpe et infu-
sio grē et glorie non sunt infiniti effectus
formales et intensiue sed solū materia-
liter et extēsiue. sed ad pte infinitū non
requiritur pnia infinita simplici. sed finis qui dicitur
quod non repugnat creature, dices peccatū

III

fuit infinitus ex parte obiecti si nihil est
quod sit grā et caritas quātūcūque sunt
forme finitę tendunt in obiectū infini-
tū sic volūtas. id non valet instan-
tia. Cōfirmo istud quod aliter potuit re-
dimiti quam per mortē xpi. Aug. xij. d. tri-
ni. c. x. dicit quod alius modus redimē-
di hominem non defuit cuius potestati cū ea
subiacent. igitur non fuit necessitas ut sic
fieret. Et si dicat sunt multe auctores
antē pbātes necessitatē redēptionis
nature hūane per xpm. Dico quod sunt
intelligēde necessitate psequētie. et non
necessitate absoluta. Necessitas cō-
sequētie ē. i. postquam deus sic ordinasset ne-
cessariū erat quod sic eueniret. non tamen quod
aliter non possit ordinare. ¶ Quātū ad
4. arti. dico quod fuit iste modus pueniē-
tior per multas rōes. Prīa videtur hūana
natura non teneret tāta dilectiōe alii
cui nisi deo. Ite ut in hō deo consideret sui
māp. lectiōem hōi ut eū per amorē et
mortē filij ad se traheret. Ite ut ista
satisfactio esset efficacior et excellenti-
or fieret. si per talē qui erat infinitē dile-
ctiōis. et per pnia ei actio erat infinitē
acceptabilis ex parte sui. ¶ Ad arg. in
pncipio dico quod de potentia absolu-
ta potuit sed de pgrao non debuit nisi
si filius dei.

Ite dist. xij. quoniam videtur cor-
pus xpi fuisset putrefactū si
resurrectio non fuisset accelerata. videtur
quod sic. corpus assumptū passiones nature
hūane. sed putrefactio ē passio. igitur illā
assumpsit. ¶ Ad oppositū. est p. Non dabit
scitū tuū videre corruptiōis. Dein-
i ducit mēdens qli. r. q. q. q. quod aliq
sunt futura ppter cās naturales inferio-
ris quod non nisi sunt ppter cās superiores
q 4

impedientes. marie ppter pma cau-
sam impediens. Et sic claudit q si
dina causa no impediret natura q
corpus xpi esset putrefactu. Ad q
tionem dr fm fideles q no. Et p/
bant illud ps. Non dabis scim
tuu videre corruptionem. Sed hic
etia videbimus. pmo ppositu. secu-
do si in tali pseruatione esset nouu
miraculu. tercio si remansit forma
alia ab antia. i. si in illo corpore erat
aliqua forma. ¶ Quantu ad pmu
dico q omis in hoc pcordant q illd
corpus fuisse putrefactu p causas
sup naturales. ¶ Quantu ad secun-
du arti. fuit opinio aliquoz q illd
corpus no corrumperet. z q hoc erat
panti quu miraculu. i. p hoc q erat
vniu cu diuina natura. Sed dicit
doctor q hoc fuit p nouu miracu-
lu z q fuit p hoc no p assumptione
sed ob hoc q qn agentia inceperit
esse p naturam p in qua z voluerit
corrumperet virtus verbi impediuit
de nouo istoz actione z virtutem.
Et dicit doctor q alia volitoe fm
rationem voluit corpus vniu ver-
bo. z alia voluit corpus pseruari a
resolutione. ¶ Quantu ad terciu ar-
ti. dico q fm ea que fides tenet z sa-
era scriptura oportet ponere q ali-
qua forma substantialis remansit
qd declarat pmo sic. Nam fm au-
toritates scripture oportet corpus
xpi viu u z mortu u esse id e substan-
tialiter numero. Sed nisi ponat a-
liqua forma subalem remanere in
corpore xpi viu u z mortuo no pot
saluari. vt pbat. ergo zc. maior pr-
auctoritate aug. sup ps. De^o deoz

vbi dicit sic. Discipuli pmo no cre-
diderut. donec tangerent atq pal-
parent. si caro remanserat. qz caro
mortua erat. dinitas que mori non
poterat adhuc in carne latebat. ostē-
debat tñ dñs eandem forma ean-
deq carnem qua in cruce viderant
que in sepulcro posita erat. vt quos
crucifixus fecerat titubantes. resur-
gens faceret fortes. Ecce quo osten-
dit q caro que crucifixa erat z que
sepulta erat resurrexerat. Itē aug.
de fide ad perz eandē ponit aucto-
ritatē. Item certum est q xpus vi-
uus multociens dixit corpus meū
requiescet in spe. z si corpus suum.
ergo remansit eadem forma. Item
aut corpus xpi remansit idem sub-
stantialiter viu u z mortu u aut cor-
ruptu. si no viu u remasit idem. ha-
bet ppositu. si corruptu fuit. ergo il-
lud corpus generatu no erat corp-
christi sed corpus oppositu corpori
xpi ex quo generabatur post corrup-
tionē corporis tunc diceret q sa-
cramenta no fluxerut de corpore xpi.
sed de corpore opposito equiuoco
corpori xpi. nec de sumpto corpore
debeata virgine manauerut sacra-
menta ecclesie. sed de corpore eduo-
co illi generato. nec corpus xpi fuit
lanceatu p ipsa. qz fm euangeliz
iam erat mortu u. sed corpus alie-
rius substantie z nature q oia sunt
ptra fidem. Itē fm veritatē z fidez
catholicā aliqd de discipulis in illo
triduo de potestate absoluti si vo-
luisset pfecisset. qz dr quotienscuq
feceritis. i. facere volueritis. Sz ec-
clesia tenet q nuq pfecisset nisi illd

Questio

idem corpus de quo xps dixit in cena. hoc est corpus meū. ergo pfecti/ ser illud idē corpus substantialiter. idē fuit in illo toto triduo cum illo corpore in cena. Sed aliq mouent hic vnā dubitationē. si de pte ab soluta aliq discipuloz in illo tri/ duo pferet qd corpus demonstra/ ret vel pferet an viuū vel mortuū Et mident q tale qle tunc erat. Itē pstat q dñitas nō vniebat corpo/ ri nisi sicut parti hūane nature. sed si alia forma fuit introducta et nulla remāsit amplius nō pñet corpus ad naturā humanā. qz nō remansit aliquid qd in ipso fuit nisi materia. ita pma. gilli corpori nō vniebat. S3 qualis erat illa forma. dico q erat forma corporeitatis. sed illud pōt bene et male intelligi. qz si intelliga/ tur q si talis forma corporeitatis et nullam hñt intentionē formale sal/ sum est qd patz. qz nulla forma dat esse pure corporeū qn contrahat ad determinatā spēm corporis. Unde vel dat esse corporis simplr vl m/ xti. Et ideo debet sic intelligi q il/ la forma dat esse corpis mixti. Ul/ terius si intelligat q illa forma cor/ poreitatis esset eiusdē rōnis in suis pñibz eēntialibz quas habet sub qn/ titate. istud nō bene intelligo. quia credo q ille ptes erant alterius rō/ nis in diuersis pñibz. Unde illa for/ ma corporeitatis nō est nisi forma oīm pñū itaqz alteri rōnis erat in esse et alteri in carne. ¶ Ad arg. in pñcipio dico q assūpsit passiōes na/ ture hūane qz deuit. s3 putrefactiōz nō deuit esse in corpe xpi. ideo eaz

III

nō assumpsit.

Irea distin. 22. qñt veruz in triduo xps fuit hō. vñ q sic. omē suppositū rōnale est hō bec est vera. s3 xps in triduo fuit suppo/ sitū rōnale. qz habuit aīaz rōnale q potuit rōcinari. g. 22. ¶ Ad opposi/ tū hō est aīal sensibile. qz esse hoīem psumponeret esse sensitiuū. s3 xps in triduo nō erat sensitiuū g. 22. In solo ne pmo ponit opī. hugo. de sacram/ tis li. j. pte. j. c. pent. dicentis q aīa est hō. id in triduo verbū dicenduz erat hō. qz hēbat aīam secū vnitam cui pñire videt albertus mag. dicens. nihil est de qdditate rei nisi forma. veritas qōnis ē fm theolo/ gos q in triduo nō fuit hō. S3 hic tria videbunt. pmo si forma ē tota qdditas rei. Secūdo vñ aīa sepa/ ta sit hō. Tercio si xps in triduo fu/ it hō. ¶ Quantū ad pñū arti. dī q si forma esset tota qdditas tūc ma/ teria supflueret qd est 3 arist. j. phi. Item. 2. phi. ponit cās intrinsecas et extrinsecas. Intrinsece vero sunt materia et forma. Item fm theolo/ gos deus pōt supplere vicē cāz ex/ trinsecaz. s. agens et finis. s3 nō in/ trinsecaz. cā est. nā cause intrinsece intrant ppositionez. de qd nō pōt esse p alicuius ppositi. Itē cause intrinsece sunt de qdditate. de qm nō est de qdditate alicui. Et qd habet qm solū forma est de qddi/ tate sed materia et forma. ¶ Quantū ad secūdū arti. si aīa sepa/ ta sit hō dī cū hugone q sic. Sed certe bec opinio salua reuerentia est falsa et f/ fidē. nam fide tenemus q hō est x/

aia rōnali ⁊ ex carne. ergo nō ex aia
solū. Et q̄ hoc sit vez torus secūd⁹
de aia est plenus. ⁊ ibidē sepat h. i.
aia ab h. i. a corpe tanq̄ pperuū a
corruptibili. ḡ plura sunt in hoīe q̄
aia. ¶ Quantiū ad. 3. arti. sunt opi.
mū ⁊ bugo. q̄ xpus in triduo fuit
hō. sed iste opi. nō sunt tenende. Et
pbat q̄ nō fuit hō. nā recedēte rōne
formali q̄ xps erat hō nō remane
bat hō. S; rō formalis q̄ xps erat
hō ⁊ q̄ hō est hō est aia rōnalis. ⁊
et h. i. vbi hē q̄ hō est hō p aiam rō
nalem. ḡ recedente illa sicut est cer
tū fm fidē q̄ in triduo recessit. ḡ in
triduo nō remansit hō. Itē hō dī
hō ab hūanitate ḡ nō remanēte hu
manitate nō dī hō. S; in triduo non
remansit hūanitas. cū hūanitas di
cat corpus ⁊ aiam vnītā. ḡ ⁊ sic te
nendū est q̄ xpus in triduo nō fuit
hō. Aliqui dicūt q̄ fuit hō mortu⁹
Contra. qz ly. mortuus distrabit a
rōne hoīs ⁊ sic peradicūt sibi pps.
sed in morte fuit vnio noua realis
verbi ad corpus xpi dico q̄ntū ad
hō q̄ nō fuit vnio noua realis. Ad
cui⁹ declaratiōes pono tale exēplū
accipiat aliq̄d albū q̄ sit sile alicui
albo ibi est vna silitudo in actu ⁊
vnica silitudine refert ad aliud al
bum. si tñ diuidat illud albū diu
det in duas albedines sine tñ reali
tate addita ita q̄ solū ess; aliud mo
dus silit silitudo illa diuidet in du
as silitudines. ita q̄ nō alia ⁊ alia
relatiōe silitudinis refert ad ptes
sed eadē silitudine refert qua prius
diuisa tñ in duas rōne fundamētī
diuisi. Ita dico in ppteritate q̄ tota

hūilitas referbat vnica vnio q̄ in
actu ad verbum q̄ aut fuerit ptes
diuise vnio coralis fuit diuisa. qz
in duas rōne fundamētī diuisi. Et
sic nō fuit alia vnio realis sed eadē
vnio realiter q̄ hēbat in toto cor
pore addita sola diuisione sine illo
mō. Sed diuinitas fuit separata ab
hūanitate dico hic duo. Primo q̄
diuinitas fuit separata ab huma
nitate sicut patz per exēplū possi
rum de albedine ⁊ pōt applicari sed
applicā sane. Dico scdō q̄ ista vnio
nō cessauit. qz tota realitas ipso re
mansit. Eadē em vnio que erat ad
diuinitatem vñ hūanitatē fuit ad p
tes hūanitatis sola diuisione addi
ta vel adiecta. Sed diuinitas fuit se
parata a pte. Dico ad hoc q̄ diui
tas nō fuit separata a pte. i. ab aia ⁊
corpe nec cessauit vnio nec fuerunt
noue vniones realiter. vt est decla
ratū in pma dubitatione. S; hūa
nitas xpi erat vbiq; dī q̄ cōtinet ista
pō negat. vñ sicut nō pōt pcedi di
uinitas est limitata ita nec ista hu
manitas est infinita vel vbiq; ppter
vnionē tñ credis hic homo ē vbiq;
¶ Ad argumētū in principio dī q̄
vez est si illa aia fuisset diuisa. sed
qz erat separata nō valet.

Ira distinctionē vices mā
terciā q̄rit vñ de credibili
bus nobis reuelatis necesse
sit ponere fidē infulam. videt q̄ nō
qz si daret habitata esset in baptismo
sed nō dat qz baptisatus veniens sta
tim credēs ⁊ ex hūi fidei inclināte
q̄ nō expectet aliq̄d in se. ¶ Ad op

Questio

positū hab. xij. Sine fide impossibilē est deo parere. et loquitur de fide infusa. Ad quoniam dicitur quod sic. sed per maiorem declarationem tria videbimus. primo si in homine soluendo requiratur fides supernaturalis ex parte obiecti. secundum quod videtur requiratur ex parte modi. tertio si de illo obiecto possit esse fides acquisita. ¶ Quantū ad primum dicitur quod sic. nam ad hoc quod homo se dirigat in aliquā finem oportet quod necessario habeat aliquam cognitionem de ipso. hoc habet. scilicet. in principio. de sagittariis ubi dicitur. sic sagittarij signū habentes etc. sed modo ita est quod ad directionem baptismalem requiritur cognitio habitualis ad directionem aeternalem. Cognitio actus si homo se habet dirigere ad finem supernaturalem quod ad deum ordinat. scilicet. ad trinitatem deum et unitatem. ergo requiritur in illo homine cognitio illius finis supernaturalis habitualis scilicet. tunc cognitio non potest esse sine fide. ergo requiritur in homine fides respectu obiecti supernaturalis. ¶ Quantū ad. 2. art. Si requiritur fides infusa ex parte modi dicitur quod sic. Et ad salutem spiritus humane requiritur quod aliquid vel aliquid infundatur ista cognitio per quos veritas debet proponi cum est ista veritas sit super mentem hominis non potest inueniri. ideo necessarium fuit quod alicui vel alicuius reuelaretur per quem vel per quos ad nos derivaretur. et sic necessarium fuit quod in aliquid vel in aliquid esset fides infusa. Sed quid est fides infusa. Dico quod est quidam naturalis inclinatio data a deo quod assentimus scripturis sacris. quod beatus fides in omnibus requiritur de hoc est dubium. aliquid dicitur quod non. Sed sancti et doctores dicunt quod requiritur in saluandis fides infusa.

III

quod in eodem homine saluando requiritur infusio gratie. sed infundendo gratiam. infunditur fides. quia gratia est quidam sanitas mentis. Videmus enim quod quando deus sanat aliquem totaliter sanat eum et perfecte. sed non sanaret perfecte si non sanaret intellectum ab inclinatione et infidelitate. et non potest sanare ab inclinatione tali nisi infunderet fides. ergo saltem infunditur talis fides in quantum tollit talem inclinationem et infidelitatem. ¶ Quantū ad tertium art. si de tali obiecto supernaturali possit haberi fides acquisita. aliqui dicunt quod non. sed intentio doctoris est quod sic. Et persuadet hoc modo. quod cuiusque veritati preposita homo potest adherere et repudiare illam. et ex frequentatione talis cognitionis potest in se gignere habitum adhesionis scilicet. sic est in proposito quod per frequentationem actuum et frequentem adhesionem poterit in me gignere habitum adhesionis quod erit fides. Confirmatur. quod homo ex pura auctoritate dicentis potest adherere alicui falso et impossibili et pura libertate. ergo multo fortius ex auctoritate proprii dicentis. potest adherere. Item Apulus ad Romanos. Quod credent illi quod non audierunt. ergo est fides ex auditu. sed ibi non loquitur de fide infusa. sed de acquisita. Concludo ergo quod de obiecto supernaturali potest haberi fides acquisita. Sed quid est obiectum fidei. dico quod deus quod ad illud habet fides attributionem et hoc accipiendo obiectum absolute et incomplexum. scilicet. accipiendo obiectum complexum. dico quod est deus quod creditur. scilicet. quod est forma sua. ideo obiectum fidei dico quod duplex per

considerari. vel ex pte obiecti vel ex pte modi obiecti. Si ex pte obiecti ē deus sub rōne deitatis. vel sub rōe pme p̄tati. Si ex pte mōi obiecti dī q̄ ē esse nō vīlū vī nō apparet de notatione extrinseca. sic dicim⁹. 2. de aīa q̄ color sub rōe vīlībīl nō est obiectū vīsus ex pte obiecti s; ex pte videntī. sic in pposito. S; fides resoluit ad aliqd̄ notū naturalr ex q̄mēs moueat ad credēdū dī q̄ sic sic em̄ pma p̄ncipia resoluit ad aliqd̄ ex fide. i. in miracula. vel etia ex q̄b; ad ea credenda mens mouet. s; ista miracula fuerūt vīsa in p̄matius ecclīa q̄ nobī mō solū sūt audīta. naturalr aut̄ notū ē q̄ audīta sic r̄ vulgata credēda sūt. alit̄ em̄ nībīl oīno teneremur d̄ p̄terit. Nā alit̄ nō possumus de his hīc cognītōz. S; iudicio meo hīc ē distinguēdū de fide. Nā credo q̄ in hoīe q̄ nō est hereticus ē duplex fides. i. infusa r̄ acq̄sita. Et si de resolutione eloq̄mur credo q̄ ē vez d̄ fide acq̄sita. i. q̄ sit resoluta. s; nō de f. de infusa. Nā fides infusa nō resoluit ad aliud nisi ad solam motionē dīnā. vñ mens in b̄ nō mouet ab inferiori s; mor⁹ fidei r̄ credulitatē volūtariē. sic etiā ab inferiori. Ad ar. in p̄ncipio dū dī q̄ venīss ad adultā etatē statīz crederet r̄c dī q̄ nō actualr. s; p̄cedo q̄ i. elīnat̄ immediate hīualiter ad credēdum. r̄ hoc est vez.

Ira distīn. 2. 4. q̄rit̄ vez d̄ credibīlīb; reuelat̄ possit aliqd̄ hīc scīaz r̄ fidē. vñ q̄ sic Jo. 2. q̄ vidisti me hīc. credidisti beatus r̄c. q̄ si habuit hīc. scīam r̄

fidē. fidē q̄ credidit esse deū. scīam q̄ habuit noticiā intuitīuā. Ad oppo. est ap̄ls dīstīngēs scīam dī fīdem dīcēs. alijs dat̄ scīa alijs fides r̄c. P̄rio ponit̄ r̄sīō hīc. ex. i. p̄sume. q. i. arti. 2. q̄ r̄ si cū fide possit esse scīa de credibīlīb; nō tñ scīa sub alternās s; scīa sub alternata seq̄ns opī. est hīc. q̄. i. q. 2. ponentis triplex lumē. i. fidei. glīe. r̄ mediūz clariūz lumine fidei r̄ infra lumen glīe. Alij dicūt q̄ hec est opī. gan/densis q̄. i. q. 9. r̄ in sūma. Sed hīc ad istā q̄nē tū duo arti. P̄rimus an de credibīlīb; reuelat̄ possit esse scīa. Et dicūt credibīlīa reuelata q̄n̄ alicui p̄ponit̄ r̄ssionto alicui⁹ sancti resurrectione. Secundus arti. ē an sit possit esse scīa r̄ fides. Quātū ad p̄mū arti. dī q̄ nō. nā noticiā quā hī aliqd̄ de his q̄ tradunt in canone biblie nō ē tradita p̄ modum scīe demonstratione mediando illam noticiā siue bītum de intellectu līe ab aliq̄b; alijs p̄ncipīs. ex cui⁹ demonstratione p̄cludam r̄ hoc exp̄sse p̄ p̄ aug. xvij. de ciui. dei. c. p̄. in fineloquēdo d̄ his q̄ in scriptura tradunt dicit q̄ illa cōmendata sūt nobis dīnīs eloq̄īs q̄uis p̄ homīes nō argamētōz p̄certatiōib; p̄culcata vt nō hoīs ingeniū s; dī eloq̄iū p̄temnere formīdaret q̄ illa cogitēs que tradita sunt in scriptura p̄tēneret. Quātū ad secūdū arti. si scīa r̄ fides stant sīl. dī q̄ scīa capīt duo bus modīs. Uno mō p̄ noticiā q̄ cūq̄. r̄ isto modo scīa r̄ fides bene stant sīml. Alio⁹ p̄ sumi scīa sicut accipit aristō. p̄mo posteriorum.

Questio

scz q̄ habet p̄ dem̄ratiōem ⁊ isto mō
est certū q̄ scia nō stat cū fide. nā si
fides posset dem̄rari cui dem̄ratiō
ni vicij rōibus habuissim⁹ adhere
re tūc certe nō esset fides. nec de illa
adhesionē nob̄ esset merito. ideo si
des ⁊ scia p̄prie dicta nō simul stāt.
Sed ali q̄s q̄reret istud dubiū q̄ no
ticia est nob̄is euidentior. vl̄ noticia
fidei vel noticia scie. Et ab aliqui
bus. q̄ certitudie adhesionis fides
est certior scia. sed certitudie euide
tie scia ē certior fide. Alij dicūt ecō
tra. quia p̄ fidem mori se exponūt.
et nō per sciam. ideo videt q̄ maior
certitudo sit eis de fide q̄ de scia. et
hāc teneo. Sed fides a q̄ habz vni
tatem. Dico q̄ fides acq̄sita habet
unitatē ab obiecto. sed fides infusa
habet suā unitatē a fine. sed rō de
mōstratiua inducta vel habita ad
ea q̄ sunt fidei tollit meritū fidei. dī
q̄ nō. imo qd ē meritōriū. Et p̄ sua
detur sic. nā discipul⁹ meret laudē ē
cōformādo se m̄gro suo maxime qm̄
p̄stat sibi q̄ m̄gr⁹ suus errare nō pōt
sz mens hūana est disciplina dei ⁊ cō
stat sibi q̄ deus errare non pōt. q̄ se
subdendo dō meret laudem. sz cre
dendo mens sic subdit deo tāq̄ dō
ctori suo in talibz in q̄bus nō p̄t ca
p̄re veritatez. dese. q̄ credendo me
ret laudez. Sz rō dem̄ratiua euacuat
meritū fidei. Dico q̄ nō. nā fides ⁊
scia p̄nt simul esse de eodem. ita q̄
scia nō impedit. qm̄ fides possz exi
re in actū fidei. Item dem̄ratiō ad
sensum educta vel miracu' a nō mi
nuūt fides. ergo nec dem̄ratiō ad
intellectum. Item dem̄ratiō nā tol

III

lit qn possit adherere prime verita
ti ex auctoritate dicentis adberēde
auctoritati. sed in hoc p̄sistit meri
tum. ḡ rē. Sed q̄rere rōes dem̄rati
uas ad credita ē meritōriū ex se. dī
co q̄ sic. q̄a studere veritati ad h̄ q̄
iueniat ratio efficac̄ certitudinaliter
si pōt hū est opus meritōriū. sed h̄
est agendū fm̄ meritōriū rōem re
ctā ad p̄cedem boīs. ḡ est merito
riū. Ad argu. in p̄ncipio dī Grego
rius q̄ aliud vidit ⁊ aliud credidit.
Nā vidit boīem. ⁊ credidit deu. ḡ
nō de vno eodem mō habuit scien
tiam ⁊ fidem.

Ira distinctōez vicefima qn
ta q̄ritur. vtz an̄ aduentū xp̄i
fuit fides nēaria corz que nā credi
mus. Videt q̄ nō. nā an̄ xp̄i adue
tum nō fuit necessariū. hōi credere.
q̄ angeli ignorauerūt. cū intellect⁹
excedat intellectū. sed angeli an̄ xp̄i
aduentū p̄dicatōem ecclē nō no
uerūt incarnatōez xp̄i. ḡ nes an̄ xp̄i
aduentū fuit necessariū credere xp̄i
incarnatōem. Ad oppo. p̄ omi sta
tu fuit nēariū hōi oīa dissigibilia ex
charitate diligere q̄a necessariū fuit
cui libet charitatē h̄re. ḡ pro oī statu
fuit nēaria fides respectu credibilitū
q̄ charitas nō p̄fuit sine fide. Ad q̄
stionē dī q̄ sic. Tñ pro maiori de
claratōe dico. q̄ credere p̄t q̄s tri
plicite. P̄rio qm̄ illud qd̄ credit h̄z
in habitu ⁊ nō in actu. Scdo qm̄ il
lud credit p̄fute ⁊ in vli. Tercio. qm̄
credit illud imp̄fct ⁊ nō p̄fct. Et p̄
oppo. sitz credere exp̄licite dī triplr.
P̄rio mō h̄re in actu Scdo h̄re cre
dere i actu determinato. Tercio. h̄re

credere pfectōni. Et fm B hic sunt tres articuli. Prim^o arti. si in adultis fuit nēariū sic credere explicite. **P**rimo mō. s. i actu z dē ad arti. q. pro oī statu in adultis fuit nēariū sic credere explicite in actu. licet nō pro oī tpe. q. pceptū affirmatū obligat sp sed nō pro sp. Et rō hui⁹ est. q. pro oī statu requisitū fuit i boīe. qd moueret se in vltimū finē q. i gītur in adultis nō est salus sine pprolo motu charitatis z fidei p loco z tpe. ergo rē. Scds arti. si p oī tpe fuit nēariū hīc credere determinatū. de terminatē dē q. nō maxime an statū qre sed sufficebat q. solū crederet illud qd pncipales. z i illud fereretur motu charitatis. s. dicitur aliq. q. ista qritas determinata z explicata articulo z reqrebat in his q. regebāt pncipalr. z erat placit. Dē etiā ab aliq. bus. q. mō sufficit simplr q. credet qd ecclia credit. Terti^o articul⁹. si ibi cū statu nēaria fuit credalitas pfecta oī articuloz. Dicitur aliq. q. sic. q. sicut aplis fuit revelata fides parentū ita illis sicut pphetis z pī archis q. habebūt regere pōm. S. aliq. dicit. q. hoc nō est verū. q. fm scrōs fides creuit pro tpe. z ideo nō videt q. illa explicata crediderūt. si curi mō z hāc teneo. ¶ Ad argu. in pncipio. pater p dēta in qstione.

Ecūda que

stio vicesime qntē diffictōnis. vbi qritur. vtz ad hoc q. fides sit in intellectu nēario sit aliq. bābitū infusum i volūtare. aliq. dicit q. sic p statu isto q. intellectu nō mo

uet nisi a duobz. s. ab objecto z volūtare. z iste videt esse Tho. iij. scrip. pri. dis. xxiij. arti. iij. q. i. S. doctoz iprobat z dē breuiter. q. ad hoc q. i intellectu habeat habitū fidei v. fidei. nō oportet q. sit p habitū volūtaris. Et ponit exēplū ad hoc q. huius mōtina moueat curellū ad scindendū. sufficit actus in instrumentō. z non requiritur silis dispō in pncipali mouente vel dispō illi pporcionata. s. in hūte motina eodē mō hic nā ad hoc q. volūtas moueat intellectu in credibile credendū sufficit dispō supernaturalis a pte intellectu z nō nēaria dispō supnaturalis ex pte volūtaris.

Ira distinctionē vicesimā s. s. terram querit. Utrū spes sit pntis theologicā distincta a fide z charitate. Videt q. sic. eadē fōm. nam illa st. eadem q. non pos sent separe. s. fides z spes st. huius g. rē. Ad oppo. ē mgt in lra. ppositū a liq. dicēdi mōis. ponit opi. ben. quol. viij. q. xv. dicēis q. spes disti guit a caritate. q. spes ē in irascibili. s. caritas i concupiscibili. z hec dīstignūtur nō solū in appetitu sensitiuo sed etiā in volūtare. Ad qdēz rīdet affirmatīe. cū mgtō z cū aplō dicēte. Nūc at manēdū hec tria. s. fides spes. z charitas nōia tria. g. distincta. S. p maiori declaratiōe dicā aliq. tāq. pambula p bis pntibz. Scdo dicā ad qōnē. Ad primū dē. q. hīc theologic⁹ est q. h. p immediato objecto deū. z p fine z i hoc differt a carnalibz z moralibz. Scdo dico q. pntes theologicē st. tres. s. fides spes z charitas. qz sufficiētia sic habet.

Questio

q² act² quito ordiamur ad beatitudi-
nem supernaturalē se hñt ad ipm vt
meritū ad pmiū. sed ad meritū req-
ritur caritas. q² nullū est meritū si-
ne charitate. g² hñm² hac pñtē. Se-
cūdo null² ordiat² se ad aliū tāq² ad
finē nisi sit p² cognitū sed h² facit fides
g² rē. Tercio. null² p² se q² meritu²
nisi tēdat i illū finē vt possibile. 2 h²
facit spes Alij dicūt q² sic bñtur sus-
ficiētia. Nā tria sūt in obiecto supna-
turali. scilicet bonitas pñtas 7 liberalitas. o-
portet igit q² hō vniū diuine bonita-
ti. diuine veritati. 2 diuine liberalitati
7 ista sūt p² istas pñtes. Nā fides
lūgit nos veritati. charitas bonita-
ti. spes liberalitati. idō sūt tres logi-
ce pñtes. Ex his patere p² q²o di-
stinguūt² obiectū 7 a potētijs. nam
charitas tendit in bonitatē tāq² ob-
iectū spēale. fides in veritatē. spes i
liberalitatē. distiguūt² p² potētijs
quia fides pñcit intellectū. alia con-
cupiscibile vt charitas. alia irasci-
bile vt spes. Sed concupiscētia et
irascibil² sunt aliquo mō in volūta-
te. 7 sic fides erit in intellectu. 7 alie
due in volūtatē. sed aliter 7 aliter.
Quantū ad scdm pñcipale iam p²
ista posset dici. Sed dico clar² ad
questionē q² spes ē habitus realiter
distinct² a fide 7 a charitate. q² ei²
actus propri² nō est elicitiue nec a
fide nec a charitate. licet sit a chari-
tate impatus 7 a fide regulat² 7 dñ-
rectus. Sed prius actus spei est si-
bi desiderare sūmū bonū Dico q²
sic q² ille actus se3 desiderare sibi sū-
mū bonū. vel ē actus prius fidei
vel spei. vel charitatis. sed non est a

II

actus fidei. q² actus fidei ē credere.
sed desiderare nō est credere. nec est
actus charitatis. q² actus charitatis
est pñctissimus actus diligendi. q²
charitas est sūpmus amor. sed sūp-
mus actus diligēdi est actus ami-
citie. desiderare autē sibi bonū non
est dilectio amicitie. sed est actus cō-
cupiscētie. igitur nō est act² prius
charitatis. sed nō restat alius actus
nisi spei. ergo a sufficiēti diuisione
erit act² spei. Sed q² requirūt² ad
pñm actum spei. Dico. q² ex par-
te obiecti q² est sūmū bonū. q² ap-
pareat hoc impossibile Unde cāriū
est ad hoc q² istū sit desideriu spei.
q² ex parte intellect² p² actum fidei
sūmū bonū credatur certitudina-
liter esse sibi possibile. actus cū spei
necessario pñponit actum fidei.
Secūdo requirit² q² illud sūmū bonū
appareat sibi possibile. non ex pñia
pñte. sed liberalitate sūmi boni cōi-
cant² se in beatitudine. 7 ideo dico q²
desiderare sūmū bonū vt appns itel-
lectui de possibile pñqui ex libali-
tate dei se cōicantis est actus pñ-
prius spei. Et ex hoc apparet q² de-
finitio data a magistro de spei val-
de bona. Definit² eaz cū sic. Spes
est certa spectat² iō future beatitudinis
proueniēs ex meritis in grā. Sed ē
virtus theologica spes. Dico q² sic
quia ducit in vītā eternā p² illud
Psalmi. Letantur omēs qui spes
rāt in te. Sed quis diceret virtus
theologica dñt respicere bonū eter-
nū. sed sibi desiderari sūmū bonū
non est bonū eternū. ergo rē. Dico
q² immediate dñt desiderare sūmū
bonū. Deinde q² ipe pñgat sūmū

Dist

bono tanq̃ eterno. sed spes adquisito-
rum ē virtus Theologica dicūt ali-
qui q̃ sic. quia ad fructum theologi-
cā duo requirūt. Prīmū q̃ respiceat
deū pro obiecto scdm q̃ respiceat
deū et noticiā et vī immediatā regu-
lam. Alij dicūt q̃ nō est fructus theo-
logica. q̃ ad fructus theologicā stri-
cte sup̃ea tria requiruntur. Prīmū q̃
respiceat deū pro immediato obiecto
scdm p̃ mēsurā et regulā. Tertiū
pro agente et cānte. et sic scdm. tertio
mīn⁹ cum a deo nō erit fructus theo-
logica. Ad argu. inl p̃ncipio dī. q̃
p̃nt separe salte q̃ ad acc⁹. q̃re rē.

Ira distinctōem vicēsimāse/
primā q̃ritur vtz sit aliq̃ vir-
tus theologica inclinās ad diligen-
dum deū sup̃ oīa. Vides q̃ non. nā
fm̃ intentōem aristo. ix. ethi. amica-
bilis ad alios p̃cedūt ex amicitabi-
bus nob. g̃ magis debeo amare me-
q̃ deū. p̃ topica illam p̃pter vnūq̃d
ex tale et illud magis. Ad oppositū
est m̃gr. Itē aug⁹. de doctrina xp̃ia.
In hac q̃ōne sūt tres arti. In tertio.
ponit opio. Tho. dicētis q̃ natura
lia nō sufficiūt ad diligendū deum
sup̃ oīa sine habitu infuso. Contra
quā arguit Rodofred⁹ quol. iij. v.
vi. dans exēpluz de aq̃ que aliquā al-
tendit sursum ne sit vacuū plus cur-
rant de eē vniversi q̃ de esse p̃rio.
Ad q̃stionē dōm q̃ de⁹ est diligen-
dus sup̃ oīa. nā p̃cepta decalogi sūt
de lege nature. sed p̃ceptū decalogi
est q̃ deus diligat sup̃ oīa. g̃ lex na-
ture hoc dīctat q̃ nō esset si nō possz
ex puris naturalibz. nā lex nature nō
est nisi de possibilibz fm̃ naturā b̃

XXVII

intentionis sūt m̃gr et aug⁹. de doct.
xp̃iana. sed circa hoc tria videbim⁹.
Prīo vtz natura rōnalis nō corru-
pta p̃ p̃ctm̃ possit deū diligere sup̃
oīa ex puris naturalibz. et hoc est re-
sponsiuū q̃ōnis. et in scoto est tertio
articulus. Scdo videbim⁹. vtrum
hoc possit natura corrupta p̃ p̃ctm̃.
Tertio. vtz hoc possit natura non
dānata p̃ p̃ctm̃. ¶ Quantū ad pri-
mū articulū est intentio doctoris. q̃
ex puris naturalibz nō corruptis se-
quēdo inclinātōnem inditā naturā
rōnalis nō corrupta p̃ eum dilige-
re sup̃ oīa. q̃ sic. Persuadet volun-
tas in puris naturalibz nō impedi-
ta p̃ corporis corruptōem p̃r sequi i/
clinatōem naturāle et sibi inditam
aluo p̃ncipio sed naturāle inclinatio
sibi indita a suo p̃ncipio ē ad dilige-
dū deū sup̃ se. g̃ rē. Nōz patet. q̃a
si inclinatio illa eēt ad diligendū se su-
pra deū. ista eēt nō recta q̃d ē ipossi-
bile. Cōfirmat p̃rio ethi. q̃ si bonū
oīa appetūt. g̃ maximū bonū maxie
appetūt. et sic deū maxie. sed maxio
nihil pl⁹. g̃ rē. Et rōes q̃ p̃ra b̃ sūt
tenēt de alijs a deo et nō de deo Itē q̃
fm̃ aug. p̃ij. de ci. di. et v. natura rō-
nalis sūme diligit b̃ritadinē. sed nō
magis diligit b̃ritudinē q̃ obiectum
b̃ritudis. g̃ sūme diligit obiectū b̃ri-
ficiū. igit sup̃ oīa. et sic sup̃ se. Quan-
tū ad scdo arti. si natura corporā corru-
pta et p̃dēre carnis aggrauata pos-
sit ex puris naturalibz deū diligere sup̃
oīa. Dī b̃ sine p̃iudicio aliq̃z q̃ l⁹ p̃
p̃ctm̃ rō sit obscurata nō tñ q̃n sic ex
puris naturalibz possit b̃re tu dicitū. q̃
de⁹ ē sūmū bonū et sūme diligibilis

Questio

se. ergo sic videt ex pte volūtatis q
inclinatio eius inclinat ad deum a/
mande sūme. licet oppositū faciat.
Hoc p[ro]p[ter] iij. ethi. nā vir fort[is] ex pu/
ris naturalib[us] p[ro]gnoscat dēre mor/
tē suscipere p[ro] bono cōi[us] 2 negligit se
igitur fort[is] pōt diligere plus bonū
diuinū q̄ se. 2 si nō faciat nō idō ē
q[ui] nō p[ro]gnoscat q[ui] sic d[icitur] facere Quā
tum ad tertiū arti. vtz natura rōna
lis dānari possit deū diligere super
oīa actu elicto ex puris naturalib[us]
Dico q[ui] sic. relicta sibi q̄a p[ro] isto a/
ctu h[ab]et iudiciū. 2 ideo nō videt q[ui] in
clinatio naturalis possit totalit[er] cor
rūpi. q̄n absolute relicta sibi possit.
tamē nō pōt hoc ex ordinatōe diuī/
na iusta. Sed p[ro] vno dicto aristote
lis i[ste] ethi. vbi in q[ui] q[ui] m[er]ita magis
amāt filios q̄ patres. Dicit doctor
in hac q̄stione. q[ui] matres ardētius.
sed p[re]a fortius 2 firmit[er] S[ed] amor
dei h[ab]et modum. Dico q[ui] quātus ad
effectū non. q[ui] nō t[ame]n diligim[us] deū
q̄m plus vellem[us] diligere. 2 hoc vt
in se est diligibilis. Sed q[ui] ad nos
dico. q[ui] debet amari ex toto corde.
id est ex tota intētiōe. ex tota men
te vt dicit Gregorius. i. ex cogitatō
ne. ex tota aīa. i. vt tota p[er]sona sensitua
s[ecundu]m sua p[re]cepta reguletur. ex tota s[en]
sute. i. vt tota virtus executiua s[ecundu]m
sua p[ossibilitatē] opeatur iuxta illud
¶ Ad argu. in p[ri]ncipio d[icitur]. q[ui] aristo
teles intellexit in nobis vel i alijs a
deo. sed i deo fallit illa regula

Ira distinctiōem vicesimā
octauā q̄ritur. vtz eodē h[abitu]
ē diligēdus p[ri]m[us] q̄ dili
git deus. Videt q[ui] nō. nā vni[us] h[abitu]s

III

est vni[us] obiectū. s[ed] in deo 2 p[ro]p[ter]io
est alia rō formal[is] boītat[is]. q̄ 2c. Ad
oppo. est damas. Ad q̄nē d[icitur] q[ui] sic
In hac em q̄nē nō sunt opōies. id
p[ro]bo q[ui] eodē h[abitu]. q[ui] vno solo h[abitu]
scīentifico p[er] cōsiderari aliq[ui]d obiectū
p[ri]mū 2 illa q̄ h[ab]et attributōem ad
illud inq̄ntū h[ab]mōi. q̄ vnico solo h[abitu]
tu dilectōis diligit aliq[ui]d bonū 2 oīa
q̄ h[ab]et attributōes ad ip[s]s[um] s[ecundu]m illā rō
nez ad quā cadit sub isto h[abitu]. s[ed] p[er]
mus h[ab]et h[abitudinē] ad ip[s]s[um] sub ista rōe
q̄ eodē h[abitu] caritat[is] diligit p[ri]mū
q̄ et de[us]. Itē doctor d[icit] sic eodē h[abitu]
q̄ diligo deū volo me diligere deū
2 eodē h[abitu] q̄ me volo diligere deū
volo p[ri]mū meū diligere deū. q[ui]a
ctus s[un]t ei[us]dē rōis. 2 h[ab]et p[ri]mū dili
gere deū in h[abitu] charitat[is]. q̄ eodē h[abitu]
et diligit de[um] 2 p[ri]m[us]. Si dicat q[ui]
respectu vni[us] h[abitus] nō est nisi vni[us]
obiectū. sed de[us] 2 p[ri]mus s[un]t diuer
sa obiecta. q̄ nō diligūtur eodē h[abitu]
Pōt dici q[ui] vtz ē q[ui] nō ē nisi vni[us]
obiectū p[ri]ncipale 2 vltimū. s[ed] min[us]
p[ri]ncipaliter p[ossunt] esse pl[ur]a. Vñ q̄cūq[ue]
diligūtur charitate vt s[un]t de[us] vt ten
dēia in deū. Et si dicat. q̄lis iste h[abitu]
tus q̄ diligit de[um] respiciat p[ri]mū d[icitur]
q[ui] respicit deū p[ri]uarie 2 p[ri]ncipal[iter]. p[ri]
mū s[ecundu]m s[ecundu]m s[ecundu]m 2 min[us] p[ri]ncipal[iter].
Ad argu. in p[ri]ncipio d[icitur]. q[ui] vtz est
q[ui] vni[us] h[abitus] ē vni[us] obiectū p[ri]mū.
s[ed] p[ossunt] alia e[ss]e s[ecundu]m obiecta. vt q[ui] ē
vni[us] immediatū. alia s[ecundu]m mediata.

Ira distinctiōes vicesimāno/
nā q̄rit. vtz q̄libet teneat ma
xime diligere se post deū Videt q[ui] nā
arist. i[ste] ethi. rep[er]bēdit amatores
sui Ad oppo. mēsurā ē p[er]fectio[is] mē

Distinctio

furato et in a^mabil. s. vnoq^{ue}q^{ue} est m^usurat resp^{ect}u alteri^{us}. s. m^u illud. Math. Diliges primū tuū sic te^m ipm. Ad q^uem d^{icitur} q^{uod} sic. nā mēsurā ē pfectior mēsurato. sed q^{uod}libet ē mēsu^{ra} resp^{ect}u sui primi. s. m^u illud Mat. Diliges primū tuū sic te^m ipm. Itē s. m^u illud ix. ethi. Diligibilia v^{el} am^{ic}abilia ad alios pcedūt ex am^{ic}abili^{bus} nob^{is}. Itē oīs charitas bñ ordiⁿata a^{ut} te^m ipm incipit. Et sic pcludo q^{uod} l^{ib} deū teneamur diligere mag^{is} q^{uam} nos atq^{ue} mag^{is} dē^m diligere nos q^{uam} oīa alia. ppter deū. Sed dē^m plus dilige^{re} inimicū v^{el} am^{ic}ū. Dico q^{uod} mag^{is} am^{ic}ū v^{el} iⁿimicū. Et si p^{ri}ncipit q^{uod} iⁿimicū am^{ic}et. dico q^{uod} b^e ideo ē q^{uod} est meritorū sed nō q^{uod} mag^{is} deat amari. nā s^uus moralis circa difficile et arduū p^{ro}fat^{ur}. l^{ib} amicitia nō sit virtus. tñ p^{ro}fectur s^uus Adhargu. I p^{ri}ncipio d^{icitur} q^{uod} p^{ro}ph^{et}ia d^{icitur} illos q^{uod} se diligūt imoderate nō at illos q^{uod} mo^{do} J^{er}ca distinctōez t^{ri} (derate cesimā q^{uod}ritur. Atz nēc sic ex charitate diligere inimicū. Uide^{tur} q^{uod} nō Nā hētur Mat. v. Audist^{is} q^{uod} dē^m est atq^{ue} odiū hēbit iⁿimicū. s. moralia pcepta manēt iⁿ noua lege. s. zc. A^utopo. Mat. v. Ego at^{que} dico vob^{is} diligite iⁿimicos q^{uod} m^{er}ce^{re} dē^m hēbit. Ad q^{uod}em d^{icitur} q^{uod} sic Mat. v. Diligite amicos v^{ost}ros. Si b^e est op^{er}io Heb. dicentiū. q^{uod} iⁿimicū alterius legi nō est amād^{us}. et fundat se iⁿ aristo. in desecret secreto. et b^e d^{icitur} rñ disse q^{uod}ndam hebreū cui^{us}dā mago q^{uod}renti ab hebreo hāc q^{uod}ntem. mag^{is} q^{uod} replicauit dicēdo J^{er}u^u hebrei. et dixit q^{uod} hebre^{us} dēbat amare se et fil

XXX

lios et hoīes sue legis et alteri^{us}. et b^e s. m^u legē suā. Sed veniēdo ad q^{uod}ez v^{er}z iⁿimicū s^u amādus. D^{icitur} q^{uod} iⁿimico duo s^unt. s. fo^ualitates iⁿimicitie et substractū. Considerādo fo^ualitates iⁿimicitie d^{icitur} q^{uod} s. m^u illud nō est amādus. q^{uod} mal^{us} et malū nō est amādū imo mal^{us} est odiēdus. sed si bēam^{us} resp^{ect}u ad substractū. d^{icitur} q^{uod} iⁿimic^{us} ē amādus. nā in eo iⁿuenit rō a^u marōnis sic iⁿ amico. cū in v^{er}oq^{ue} rep^{er}iatur rō imaginis. nā eodē mō s^unt delis sicut iⁿfidet sūt imago dei. At iⁿ v^{er}oq^{ue} rep^{er}itur imago. et sic tā a^u micus q^{uod} iⁿimic^{us} est amādus. S^{ed} est dubiū. q^{uod}l^{ib}er dē^m ipm diligere. Pro q^{uod} est aduertēdū. q^{uod} duplex est dilectio. Una beniuolētie et affect^{us} alia beniuolētie et effect^{us}. Quā^{do} ad dilectōem beniuolētie et affect^{us}. D^{icitur} co q^{uod} tenet hō diligere inimicū alterius legis. Et rō hui^{us} est. q^{uod} caritas est h^{ab}itus q^{uod} deus diligit. et q^{uod} volo a^u lū diligere deū. vel q^{uod} vult deū diligi. et nō affectu caritatis tenet. hō vel le oēm hoīem diligere deū et ad ipm attingere. tenet etiā nolle aliquā deū odire. et ad deū final^{iter} nō attingere. Un^{de} velle iⁿimicū dānari est p^{er}itū. Sed q^{uod}ntū ad effectū bñficientie d^{icitur} co q^{uod} tenet hō in g^{er}ali iⁿimicū diligere. nō excludēdo eū ab orōnib^{us} q^{uod} bñficiū q^{uod} facit. in sp^{er}ali vero non tenet bñfacere iⁿimico nisi iⁿ casu necessario in q^{uod} nō possit p^{er} aliu^m subueniri. Un^{de} p^{er}urb. xxv. Si eluriet iⁿimic^{us} tu^{us} ciba illū. et est pceptū t^{em}p^{er}ali casu nētar^{is}. S^{ed} p^{er} odiū iⁿimici cor rūp^{er}t. et charitas. d^{icitur} hic et bñ q^{uod} sic. tñ mo^{do} est difficil^{is}. sed dico q^{uod} chari^{tas}

Questio

tas corrupti p odium dei merito
resolū. effective pō corrupti a vo
lūrate diuina in se / substrahēte influ
entiā suā qua pseruabat charitas i
isto. Et hoc dico eo mō quo in tali
bus creaturis ponit efficiētia diuina
Ad argu. in pñci. pñz p ea q dēa sūt.

Irea distinctiōem tricesimā
primā. qritur. vtz caritas
remaneat. i. pñma. ita q nō
euacuet. Videt q nō manet chari
tas. Nā apls dē pñma ad Cor. iij.
q euacuat. Ad oppo. j. Corin. xij.
videtur auctoritas apli expñssa ad
positum. Ad qñtionem rñdetur af
firmatiue. Sed pro maiori declara
tione videbim⁹ duo. Primo. si fi
des remanet. Scdo si remanet cha
ritas. Quantū ad pñmā dico. q si
des pōt dupl^r / considerari. Vel qñtū
ad actum. vel qñtū ad habitum.
Tūc sic dē quārum ad utrūq q si
des nec qñtū ad actum. nec quā
tum ad habitū remanet in pñma. r
hoc in visione clara. Nam in nō vi
sione clara. fides pōt esse cuz aliqui
dicāt q Paulus vidit archana dei
zē. Ideo dicūt q nō vidit. clare. nā
si clare vidisset in eo fides nō remā
sisset. r si clare vidisset in eo fides nō
remansit de facto. nec qñtū ad actū
nec qñtū ad habitū. Quantū ad
scdm arri. vtz maneat charitas. dē
qñtū ad hoc q charitas pē accipi
vel qñtū ad actū. vel qñtū ad ha
bitum. Jō dicat ab aliquib. q cum
volūtas causet libere nō est incoe
nens q volūtas diuina causet de
pñā absoluta. Dico actum visio
nis. r nō dilectionis. Et ratio est. qā
obiectum nihil causat extra se natū

II

raliter p modum obiecti vt dictum
est. sed iolum p volūtatē. Et pñs
cluditur. q beatitudo potest esse
ne habitu charitatis. Sed intelli
go hoc de pñā absoluta. Sed pro
respō sione qñtionis. Vtz charitas
de facto maneat. Dē q sic. qā bec ē
mens theologoz dicentū q chari
tas remanet. Item qā apłus in hoc
pñcordat. Item etiā quia nō habet
aliquā repugnantia ad illū statum
r formoz ibi est rōne obiecti beatifi
ci pñuenient^r volūtatē. Ad aucto
ritatem in pñcipio dicat. q intelli
gitur nō q actu sic euacuata. sed q
possit euacuari.

Irea distinctiōem tricesimā
secundā qritur. Vtz deus
diligat oīa ex charitate eqli
ter. videt q nō. nā oībz nō dat eqli
bona. q videt q nō eqli oēs diligit
Ad oppo. oīa i re elegit eqliter qz p
ynā rōem forale. qā sili d dilectō ex
charitate. In ista qñnetria videbū
tur. Scdo q doctor pñt tres arti.
Pño videbit. si de⁹ diligit. Scdo
si diligit ē pñm alicu⁹ pñone. Ter
tio dicet ad qñnē. Quantū ad pñmā
r scdm arri. dē q de⁹ diligit. cuz ipe
sit creator r nos creature. r nā talit^r
diligat nos viq. etbi. sic p diligit
filiū r magis ipe q al⁹ iij. etbi. nā
vñtuscūq mag^r amat sua opa. q
aliena. vñtū pvere r gētores. Itē qā bz
volūtatē ad diligendū tūqñtū in
eo ponere. cū sit repugnantia. nec ex
pre dei nec ex pre obiectoz volūtoz.
Dico scdo r cñfio scdi arti. q dili
gere ē pñctō simpl^r. r sic nō solū est
in spū scō. Quis amor appropriatē
ei s diligit respectu creature pñe

Distinctio

circa distinctionē triplexmāter
 ciā q̄ritur vtz p̄tutes morales
 sint i volūtate tāq̄ in subiecto. U
 detur q̄ nō. i. ethi. i. sine. vult arist.
 q̄ sūt in rōnali p̄nciparōez. s. rō
 nale p̄nciparōez est appetit̄ sensiti
 tiuus. g. zc. Ad oppo. est arist. i. po
 liticoz q̄ sūt q̄ntēq̄ in p̄ncipe p̄tu
 tem eē vrbā p̄ncipet. sed volūtas
 p̄ncipat in moribz aie. g. vrbā p̄i/

XXVIII

cipeſ a ppetui inferiori optz in ipſa
 ponere ſcutes. In principio ponit o
 pinio Egidij de rbo. ql. iij. q. xviij.
 z Tho. iij. ſcripti pñr diſt. ar. ij. q.
 iij. dicētiū q nō. vbiūq; em loqui
 tur de his pbs eas locat in preſenſi
 tūa z nō in volūtate Ceterz at poſt
 ſolutōez auctoritatē de libero politi
 corz adduce. in pede qōtis de pñci
 patu diſpoſito poſt doctor opionē
 ben. quol. iij. q. xij. ponētis ſcū
 tes in volūtate. nō inqñtū liberaē.
 vl natura. ſi inqñtū deliberatiua. ſi
 aīquā veniā ad qōez aliq p modū
 pambuli dicā. Primū q ſcutes nō
 ſunt nob a natura nec pñr naturā.
 ſi ſim? naturā ſi inclinati ad aliq ſcū
 tures. ſi inſūt nob p exercitiū. pz ij.
 ethi. in pñcipio. Scdm ē q ſi ſcū
 te agnēt ex actiō. i. p ſu pñat acc?
 nō tñ gñant ex illis. ſi ex vltio actū
 pfecto inclināte ad talē habitū. Et
 hec opio ē bona. nec ariſto. dē opo.
 ſane intelligētib. Terciū eſt ille ac
 ctus quō cāt bitū. vel qñ eſt vel qñ
 nō eſt. Et dē breuiter q qñ eſt. ſi eſt
 ordo nature. qz pñmo ē ille actus p
 fect? natura qñ habit?. z eſt qdā dū
 poſitō q i inſtātī corūpiti i aduētū
 habit? vel ſcūtis. z ille act? vl illa
 diſpō eſt alteri? rōnis a ſcūte Que
 riſ. ſi virt? acqſita ſe bz in rōne pñci
 pū reſpccū actū ſeqñtiū. z dē q ſic
 nā virt? recepta i poñā ſm ariſto.
 z expientia ſe hñt vt gñtas z incli
 natio z foza inclinās in op?. ſi tale
 pōdus bz rōez pñcipij actiui reſp
 ctu opatōis ſeqñt? Et hec ē opio cō
 mētarioris iij. de aīa inqñentis. q hē
 tūmē q opamur cū volum? z illud

Questio

habet rationē principij actiui. Et erit melior virt^{us} vel act^{us}. dico q^{uo}d virtus est melior actib^{us} pcedētib^{us}. s^{ed} n^{on} actibus seq^{ue}ntib^{us}. cū illi sint fines vir^{tu}tatū r^{ati}onis est melior. 2. p^{ri}ncipalē. Sed dimissis his veniēdo ad p^{ri}ncipale intētiū. vtrū virtutes sint in volūtatē est intētiō p^{ri}ncipalē. s^{ed} p^{ri}ncipalē. q^{uo}d ne cessē est in p^{ri}ncipale virtutem esse vt bene p^{ri}ncipalē. sed voluntas p^{ri}ncipalē monit^{us} aie. g^o vt bene p^{ri}ncipalē a p^{ri}ncipalē inferiori oportet in ipso ponere virtutes. Sed ad hanc q^{ue}stionē sunt multi modi dicendi. Aliq^{ui}d dicunt q^{uo}d nulla virtus moralis p^{ri}ncipalē loquendo de morali est in voluntate sed tres virtutes appetitiue in appetitu inferiori s^{ed} r^{ati}onē. fortitudo et iusticia p^{ri}ncipalē q^{ue}stia s^{ed} prudētia est in intellectu. Alij dicunt q^{uo}d virtutū moralium vna est in intellectu sicut in subiecto vt prudentia. alia in voluntate vt iusticia. alie due in appetitu sensitivo. s^{ed} p^{ri}ncipalē p^{ri}ncipalē bilem illius appetitus sicut r^{ati}onē. Alia irascibile sicut fortitudo. Tercia op^{er}is. q^{uo}d moralis virtus d^{icitur} s^{ed} s^{ed} vel p^{ri}ncipalē vel p^{ri}ncipalē. Virtus moralis p^{ri}ncipalē est in voluntate vt prudentia et iusticia. sed virtus p^{ri}ncipalē ē in appetitu sensitivo vt fortitudo et r^{ati}onē. et hec op^{er}is. placet multis s^{ed} dicit filius. cū iusticia q^{ue} sunt in intellectu et voluntate et appetitu sensitivo sicut t^{ri}u^m. nam p^{ri}ncipalē intellectus p^{ri}ncipalē. voluntas eliciendo. appetitus sensitivus obediendo et nō minus q^{uo}d exteriora mēbra exequendo. In intellectu est prudentia. in alijs p^{ri}ncipalē moralis

II

h^{ab}et appellat. S^{ed} aliq^{ui}s q^{ue}reret quō prudentia est virtus moralis cū ab arist^{otele}. ponat. 6. ethi. int^{er} virtutes intellectuales d^{icitur} q^{uo}d est virtus intellectiva subiective eo q^{uo}d est in intellectu. s^{ed} virtus moralis obiective cū sit circa ordinatiōē p^{ri}ncipalē. S^{ed} aliq^{ui}s q^{ue}reret quō iste virtutes morales distinguunt d^{icitur} q^{uo}d h^{ab}et m^{od}o. q^{uo}d prudentia est in intellectu. iusticia p^{ri}ncipalē in voluntate. et sic ista duo distinguunt subiective et obiective. s^{ed} r^{ati}onē et fortitudo cū ponant subiective in appetitu solū distinguunt obiective. q^{uo}d fortitudo est circa terribilia. 3. ethi. r^{ati}onē circa delectabilia. 7. ethi. S^{ed} de oib^{us} his dicitur q^{uo}d tenendū ē s^{ed} op^{er}is. scoti vt nō deuenimus a doctore. d^{icitur} q^{uo}d intentio doctoris ē q^{uo}d cū volūtas sit regula. et p^{ri}ncipalē regula op^{er}ationis ad ex^{ter}iora et ipsa p^{ri}ncipalē in moribus intellectus p^{ri}ncipalē et appetitus et mēbrorum exteriorum q^{uo}d necesse ē virtutes morales p^{ri}ncipalē esse in voluntate s^{ed} p^{ri}ncipalē terribilia p^{ri}ncipalē in appetitu sensitivo. Et hec ē sua intētiō. S^{ed} d^{icitur} his dicat^{ur} latius deo duce in cōmento. ¶ Ad argumentū in p^{ri}ncipio et ad auctores q^{uo}d possent adduci d^{icitur} q^{uo}d intelligit q^{uo}d sit in appetitu minus p^{ri}ncipalē in voluntate p^{ri}ncipalē p^{ri}ncipalē.

Ira distⁱⁿctio. 34. q^{ue}rit^{ur} vtrū virtutes dona et beatitudines et fructus sint virtutes inter se idē. v^{er}ū q^{uo}d sic. nā donū ex p^{ri}ncipalē rōne ē nobilius virtute. g^o d^{icitur}. ¶ Ad op^{er}is. si dona essent virtutes sp^{iritu}ali distⁱⁿcti a virtutibus tūc o^{mn}ia donū sp^{iritu}ali differret a virtute q^{uo}d est falsū. q^{uo}d in dona eō putat fortitudo q^{ue} real^{iter} est habitus

Dist

virtutū ponit in principio opī. bein. q.
li. 4. q. 23. distinguens de mō hūa
no in q sunt virtutes sup hūano in q
sunt dona in hūano in q sunt virtu
dines. Secūdo ponit opī. scī. Bo
nauēture arti. j. q. j. pñt. dis. q. dicit
Cōuenit ei p virtutes bñ z recte age
re p dōa pfecte. p virtutes expedite
Tercio pñt opī. rbo. j. q. q. 68. ar. j.
Et fr̃s ric̃b. de me. villa arti. j. q. j.
pñtis di. dicit q oportet aliqd dis
ponere voluntatē vt est mobilis a
rōne recta z b̃ est virtus. z aliud eā
disponēs vt ē mobilis a spū sancto
z hoc est donū. z hec ponūt mouen
tia volūtātē s̃ doctor improbat q
nō moueant voluntatē ptra illos q
dicebāt q sic. Et in qōnis corpe al
legat illud poeticū nobi ē vīcendi
gen⁹ patia rē. Et b̃ in aliqb libris
inuenit in aliquib nō. z qz poeticū
est dimitat. Sed in hac qōne duo
sūt videnda Primo videbimus si
p̃ter virtutes morales acq̃sitas req̃
runt alie infuse morales. Sc̃do di
cemus ad qōnē. ¶ Quātū ad pñtū
arti. est opī. scī. doctoris q requirū
tur in nob virtutes morales infuse. z
q distinguūt spē ab acq̃sīt. nā acq̃
sītē ordināt nos ad media n finem
s̃ infuse ordināt ad finē. Et sic di
stinguūt spē p obiecta distincta. s̃
sc̃orus z bein. nō ponūt virtutes mo
rales infusas. z est rō sc̃ori q si req̃
runt tales virtutes infuse b̃ esset vt
dicit sc̃rus doctor ppter ordinē in fi
nē. s̃ charitas sufficiens dat istū or
dinē virtutib acq̃sītis. vñ ex b̃ q alie
virtutes sunt pūte caritati bñt istū
ordinē. vñ igit q sufficiāt virtutes q

XXXIII

de se inclināt in finē sub finē z virtutē
te charitatē act⁹ ear dīgit in finē
sup naturale. q̃ sufficit ponere carit
tatē fidem z spem in via. vt hō aliq
mō p̃cipet terminū ad quē tendit
¶ Quātū ad. 2. art. z p̃ncipale dīc
doctor q virtutes dona z virtutes
nō sūt virtus spē differētes. S̃z cir
ca b̃ sūt tria aduertēda fm doctorē
pñt est q virtutes dona z virtuti
nes sūt eiusdē spē. ita q idēz hūa
fm spēz ē p̃ donū z virtudo. dīc
tū penes modos circa istū virtutē. qz
si iste virtus b̃ cōiter z mō cōi dīc
tus. si b̃ excessiue p̃le dīcūt b̃na
dines z q̃i b̃ dīnus. Sc̃do dīnt
fm eū qz isti b̃ dīcūt virtutes i or
dīe ad actū vt facilitāt pñas dīcūt
dona inq̃tū bñt ex adiutorio spūs
scī. Tercio dīcūt virtutes qz de p
pinq disponūt z faciūt nos merito
rie br̃s. vñ dīcūt virtutes nō q
faciāt nos br̃s in hac vita s̃z qz fa
ciūt in alia z disponūt in ista. vñ.
Xpī s̃bis. b̃ri mō corde. Tercio ē
aduertēdū q̃t fm eū dona sūt virtu
tes. Septē em̃ dona ponūt. s. donū
sapie. itellec⁹. s̃ilī. scie. pietat. rō
ris. z fortitudis. Donū em̃ sapie s̃z
eū cū spē annexa ē charitas pfecta q
facit sage dīna. Donū intellectus z
scie sūt ipa fides. s̃z donū intellect⁹
īportat ipsaz fidē pfectā de eternis
Ip̃m aut donū scie īportat pfectaz
cognitionē q scit defendi z aduersa
riol. Donū s̃ilī ē prudētia. Donū
fortitudis ē pfecta fortitudo. Do
nū pietat est pfecta iusticia. Donū
rōris ē pfecta r̃pantia. Donū ei rō
ris est pfecta b̃nitas q p̃ncip sub

Questio

tpantia vt dictū ē sup̄ ad quē redu/
cūt oēs pres tpantie bñtūdines q̄s
tp̄s enūerat Math. 5. sūt isti mer/
bñtus. vt patz in p̄ma. Bñ paupes
sp̄s. Ista ē bñllitas q̄ ē donū tñozis
Sñr oēs alie bñtūdines ibi enūe/
rate ad aliquē dictoz bñtū p̄tinent.
Dona igit p̄m scōrū sūt p̄tutes nec
dñr realr. S; p̄ hūc modū vt bñt
mō cōdicūt p̄tutes vt mō excellen/
ti dicūt dona vt mō sup̄ excellētioi/
cū bñtūdines. ¶ Ad arg. in pñci.
d; q̄ nobilitas nō variat sp̄m. vtz
in viro z femina quare zc.

Irea distīn. 35. querit vtz
sapia z scia z bñtus. p̄siliū z
intellectus sint bñtus intel/
lectuales. videt q̄ nō. Nā prudētia
ad quā p̄tinet p̄siliū q̄dus moral.
q̄ nō p̄tinet ad intellectū. q̄ sit mo/
ralis p; q; sunt q̄uoz moales p̄/
tutes int q̄s ponit prudētia. ¶ Ad
oppositū. 3. et. 6. ethi. vbi ponit pru/
dētia p̄tus intellectiua zc. In hac
distīn. scōtus trāsīt multū breuiter
Et dicit solūmō apparet ex dictis.
sapia q̄daz est bñtus appetitiuus. i.
charitas lz includat fidē tanq̄ pñci/
piū. sicut actus voluntaris includit
actū intellectus. scia z intellect⁹ cir/
cūlo quūq̄ habitū p̄fectus fides sicut
p̄tus dictum est p̄siliū acceptum
p̄ bñtū est bñtus prudētie. S; no/
ta in hac materia q̄ p̄mittit vnū q̄
vita actiua est que se exerceat in opa/
tōibz virtutū moralū marie q̄ sūt
ad p̄mū. Sed vita p̄tēplatiua est
q̄ p̄stīit in speculatione dei z cele/
stīū vt amēt ardentius ita q̄ finis
p̄tēplationis est amor z circa b̄ vi/

II

debimus vtz donū sapie sit perse/
ctio intellectus vel voluntatis. Et
cōiter d; q̄ est p̄fectio intellectus. lz
scōtus dicit q̄ sapie donū realiter ē
charitas q̄d p̄t; sic. Sapia est illud
donū quo mens dulciter sapit diuī/
nā. si hoc est charitas. charitas em̄
facit sapere dulciter de diuinis q̄ zc
Sapie igit donū p̄m em̄ est realiter
charitas. tñ p̄notat cognitionē in/
tellectus. huic videt cōcordare q̄d
d; Ecclesiastici. 3. Dilectio dei hoz/
norabilis sapia. Similr videt huic
p̄cordare q̄d dicit Ecclesiastes. Be/
atus vir q̄ in sapia morabit. glosa.
i. in charitate. p̄m hoc oportet dice/
re q̄ sapia donū sp̄s sancti est per/
fectio voluntatis sicut imēdian sub/
iecti z nō intellectus. Confirmatur
quia illius potentie videt esse sicut
subiecti sapia cuius ē capere suau/
tatem de obiecto. sed hoc est volun/
tas. voluntas em̄ caput fructū z dele/
ctationē. lz hoc causat p̄ se z imēdia/
te ex charitate p̄comitante specula/
tione dilecti. Sed q̄d ad aug. qui
dicit q̄ rez dīnaz sapia nūcupat
z posuit eam in intellectu. sed d; q̄
aug. intellexit de sapientia de q̄ tra/
ctatur. 6. ethi. que est habitus intel/
lectus z nō de illa q̄ est donū sp̄s
sancti. Vel si de illa diffinit dico q̄
ponit in voluntate p̄ncipaliter z in
intellectu p̄comitante. z sic dicit q̄
diffinit eā p̄ actū p̄comitante. Sed
istud donū ad quā vitā p̄tinet dico
q̄ ad vitā p̄tēplatiua z nō ad vi/
tam actiua. Sed quid erit dicen/
dū ad q̄onem d; q̄ scia z habitus
scie. consiliū z intellectus sunt in

Intellectu. s3 sapia ponet in volunta
re pncipalr 7 secundario in intellectu.
Et hec erit ratio qonis. ¶ Ad arg.
in pncipio d3 q prudentia e pncipalr
lectia subiectie. moral' pncipalr obiective

Jirca distin. 36. qrit vtz p
tutes morales sint pncipalr.
v3 q nō sint pncipalr pncipalr

dencia. nā pncipalr morales nō vidē
tur plus dependere a prudentia q
a seiniuitē. s3 a seiniuitē nō dependēt
necessario. qz vna pōt esse sine alia
g nec cū prudentia. ¶ Ad oppo. est
er. rto. 6. etbi. In hac qōe sunt aliq
arti. Primus est de pncipione pncipalr
moralitū inter se. 7 q adhuc pont
tur. hein. qlibero. 11. q. 11. distin.
guens qdruplicē gradū in bono iu
ria pncipalr. 7. etbi. pncipus est pseuerā
tia. secundus pncipalr. tertius pncipalr
tia. qritus pncipalr dignitas. In eo
dē secūdo arti. ponit op. rto. in pncipalr
ti dist. q. 1. dicentis q possibile ē quē
cūqz hūm qntūcūqz pfectū in ge
nere nature acquiri ex actibz frequē
ter elicet circa obiectū vnius pncipalr
tis absqz acq'sitione alterius pncipalr.
s3 ille hūm qntūcūqz pntēsus nō
erit virtus. qz nō h3 rōnē pncipalr ni
si sit pncipalr alijs pncipalr. qz pncipalr
dia habitus ad hūm necessaria ē in
qliber actu virtutis. Secūdo arti.
est de pncipione pncipalr moralitū cūqz
prudentia. Et hic inur duo dubia.
Primū de pncipione cūqz virtutis vir
tutis cū sua prudentia. Et hic ē op.
godofre. qlibero. 1. q. 11. 7 qlibero
8. q. 11. 7 qlibero. 1. q. 11. 7 qlibero
to. 11. q. 11. dicentis q sic. Et pbat
q multiplicē refut. Et si arguit 3

istas parti. pncipus pncipalr q dicit
stante scia in vli 7 in pncipalr vo
luntas nō pnt velle oppo. error. Rū
det qlibero. 1. q. 11. dicendo arti
culū fm sensum ppositū 7 diuisū
Et q in sensu diuisionis dicit pncipalr
esse falsam. in sensu pncipalr cōpncipio
nis pncipalr ablatiu' exponi p si vel
p dū vel p postqz. vñ 7 grāmaticus
dicit q tales ablati carent regente.
s3 insurgit dubiū an hūm rectus in
intellectu genitus sine pncipalr genita
dici prudentia mereat. Dicit rto. 1.
q. 6. 7 arti. 1. q. nō. Itē hein. qlibe
to. 1. q. 11. 7 qlibero. 11. q. 11.
Secūdo dubiū pncipale de pncipalr
one oim pncipalr in vna prudentia dicit
hein. qlibero. 1. q. 4. q est. vtz scia
sit aliqd ppositū in intellectu 7 c. vt
cōiter oēs libri hnt qz vidē 7 male
qz hūm scie dū augmentat fm in
tentionē nihil reale acqrit realr dī
stinctū a pncipalr. s3 tñ p rōnem.
sed hūm efficit pncipalr vt pncipalr
eandē pncipalr. vel idē pncipalr pncipalr
tat q pncipalr pncipalr vel nouā pncipalr
nem pncipalr vel nouū pncipalr licet
fm actus difformes vel diuersarū
rōnū. qz l3 diuersorū pncipalr aut
pncipalr augeat. manet tñ vnifor
mis 7 simplex fm rē l3 pncipalr fm
pncipalr quēadmodū eadē albedo est
intensa 7 remissa 7 qzuis pncipalr vnt
formes intēdat nihil aliud in re vi
det dicere. Tercio aundē esse hūm
pncipalr 7 pncipalr differentē so
lū fm magis 7 minus intensus. rūc
pncipalr inqre doctor subtilis hnt
dicere hein. de eadē prudentia acq
rit fm nūqz ex actibz difformibz

Questio

III

iusticie tpancie. fortitudinis reliq
 rump. fortit. hac plos iprobat scot
 bic 2. 6. li. sue metha. q. j. opi. 2. cu
 qz actus difformes diffilita generat
 in hitu. cu qz. 6. etbi. hitus pncipio
 ru distinguit ab hitu pclusionu. sz
 dimissis opinionibz rndeo ad qsti
 onē resolu oēā sic dicēdo cū aristo.
 6. etbi. Et rndeo qōni affirmatiue
 sz p maiori declaratione dico q du
 plex est prudentia. vna pfecta q cor
 rnder omni virtuti. alia impfecta q
 cornder vni virtuti morali p cū h
 viso dico ad hanc qōnē duo. Pri
 mū q omēs fortutes morales nō sūt
 pnete imprudentia impfecta z pūa
 li ista pū. qz aliqz p se exercere per
 rōnem in bā iudicando in materia
 castitatis z nō in materia liberalita
 tis ita q hēbit prudentiā pūalē so
 lū in tali materia z virtutē solā ca
 stitatis. Secūdū est q omēs fortutes
 morales sunt pnete in prudentia p
 fecta. qz si quis est pfecte prudēs to
 taliter z necessario hz omēs fortutes
 morales hoc pū. qz sicut se hz pru
 dentia pūalis ad hanc virtutes. sic
 prudentia totalis z pfecta ad omnē
 fortutē. Sz prudentia pūalis z im
 pfecta in vna materia hz secū virtu
 tē morālē circa istā materiā. vt pū
 ex dictis. q prudentia totalis z pfe
 cta circa oēm materiā hz secū oēm
 fortutē morālē. hoc patz p aristo. 6.
 etbi. dicentē. Prudentes vni existē
 ti. l. pfecte pplete omēs iuerūt. qd est
 vez de prudētia pfecta z totali. Di
 co igit q omēs fortutes morales non
 sunt pnete ex se vel inter se. naz vna
 qntū est ex se pōt esse pfecta sine alia

nec etiā sunt pnete in prudentia p
 ntali z impfecta que respicit solum
 materiā vnius fortutis. sunt tā pue
 re in prudentia totali z pfecta. qz i
 possibile est habere prudentiā tota
 lem qn habeant omēs fortutes nec est
 aliqua ptradictio frequent em sunt
 aliqz q nō sunt pnete qntuz est ex
 se sed pūngūt necessario inter se ne
 cessario inter se posito ex bitudine
 ad aliud. sed vna fortus moralis p
 esse pfecta sine alia. aliqui dicunt q
 nō. z hnt auētes p pū sua pma gre
 gorij li. j. moraliū. verus finē sup
 illud Job. ne forte peccauerit. vbi
 dicit sic. nec est vna fortus est. si mi
 tra aliqz nō est. Itē Boetius de co
 sola. c. 6. q dicit sic. Suauissimuz
 quoddā esse pceptum pplexūqz p
 ruz atqz vnam pendere ex altera.
 Item aug. 4. de trini. c. 4. fortutes q
 sunt in aīo nullo mō separi possunt
 Et loquit ibi de fortutibz qntum ad
 eoz esse pfectū. sed scotus dic pūa
 rium z psuadet sic. si hoc esset verū
 nullus posset habere p statu isto a
 liquā pfectam virtutes. cū cuilibet
 deficiat necessario aliqua fortus spe
 cifica. quia nullus est q in omni ma
 teria possit se exercere vnde paupe
 res nō possunt esse liberales nec ma
 gnifici quia deficit in eis materia. z
 similiter in alijs virtutibz Item
 fortus moralis est qualitas intellect
 circa determinatā materiā. ergo ad
 hoc q sit pfecte in sua spē. sufficit
 q pfecte inclinet ad suā materiā
 vel obiectū. sed potest hoc fieri sine
 alia virtute. sicut vna forma perfe
 cte inclinat in suā opationem sine

alia et etiam una potentia ut audire
non requiritur per se ad sui perfectionem po-
tentia visiva nec alia particulari.
Sed per auctores solvendis nota quod
aliqua virtus potest esse perfecta dupliciter.
Uno modo infra se et essentialiter quantum
ad esse illud quod ad suam perfectionem spiritum
necessario et intrinsece requiritur. Se-
cundo modo aliquam virtus potest esse perfecta
perfectione accidentali et extrinseca sue
rationi. loquendo ergo de perfectione ac-
cidentaliter et extrinseca virtutis que ni-
hil aliud est quam eo exigentia. virtus
virtutis cum altera una non potest esse per-
fecta ultimo gradu perfectionis sine alia.
Unde quantum ad talem perfectionem ex-
trinsecam una dependet in esse suo
perfecto ab alia. quia talis perfectio ut di-
ctum est non est aliud nisi coexisten-
tia vel coexistentia eius cum aliis vir-
tutibus. Et de hoc dicit Iulius Iulius.
de amicitia. quia una virtus non pote-
rat se sola ad ea que summa sunt pueni-
re facienda cum altera pueniret. et de hoc
modo virtutis tenent auctores predicti.
Sed loquendo de perfectione intrin-
seca que est ultimus gradus istius
virtutis videtur mihi quod una virtus
ut puta appetitiva potest esse perfecta
et in esse in ultimo gradu perfectionis
sine aliis quacunque. Ad argumentum
in principio dictum quod non est verum. nam a
prudencia dependet ut a regula cui
necessarium est conformari. non autem infer-
re cum una spiritualis non sit altera regula

Ecumda que

Art. 56. distinctio. quod
virtutes morales sunt prece-
ptis virtutibus theologicis. videtur

quod sic. quia Augustinus dicit quod non sunt perfecte
virtutes sine charitate. Ad opposi-
tum. nam in philosophis fuerunt virtutes mo-
rales perfecte. hec questio non ponitur a
doctore. Sed mihi videtur quod non sunt
prece. nam in philosophis fuerunt virtutes
morales sed non fuerunt virtutes theo-
logice. Sed per maiorem declarationem
pono tres conclusiones. Prima quod lo-
quendo de perfectione essentiali et in-
trinseca non habet charitatem perfecte potest se
exercere in materia virtutis moralis. Se-
cunda conclusio quod loquendo de perfectio-
ne que ordinatur ad beatitudinem et ut
dirigitur ad ultimum finem necessario
sunt prece cum virtutibus theologicis
hoc de se patet. Tercia conclusio quod vir-
tutes theologicæ non sunt necessario co-
nexe inter se. quia fides potest esse per-
fecta in sua specie sine charitate non tamen
perfecta ad meritum. quod patet. quia fides non
colligitur in fidelitate. sed quando iste per-
didit charitatem non est necesse quod incur-
rat peccatum infidelitatis. ergo non est ne-
cessarium ut perdat aliquid fidei etiam quod
omnes procedunt charitatem manere
in omnia sine fide igitur non connexe.
Ad argumentum dictum quod intelligitur
esse perfecte merito.

Ita distinctionem tricesimam
septimam queritur. verum omnia
precepta decalogi sunt de lege
nature. videtur quod non. nam in his que
sunt de lege nature non videtur deum
posse dispensare. quia talia sunt neces-
saria bonitati. sed deus videtur dispen-
sasse in aliquibus que videntur contra pre-
cepta ut puta in homicidio. Gen-
22. ubi precepit abrahæ ut immolaret fi-
lium. et in furto Exod. 22. cum precepit

Questio

II

exspoliatiōe egypti. ergo rē. ¶ Ad
oppositū est aug. 2. p̄fessionū 7 loq̄
tur deo dicit. furtus punit lex tua 7
lex in cordibz hoīm scripta est. sed
lex scripta est naturalis marie si sit
scripta in cordibz. ergo nō furari ea
dem rōne om̄ia alia sunt de lege na
ture dicit tho. 1. q̄. 9. 100. arti. 1. 2. 8
q̄ sic. qz oīa p̄cepta decalogi sequū
tur aut mediate aut immediate ex pri
mis p̄cipiis agibilia que habent
evidentiā ex terminis. Sed ad que
stionem dī q̄ sic p̄ aug. 2. p̄fessio
nū loquentē ad deū. 7 aug. dicit sic
furtum punit lex tua 7 lex in cordi
bus hoīm scripta est. s; lex scripta
in cordibus hoīm est lex naturalis
igit nō furari 7 p̄sequens alia sūt
de lege nature. Sed hic videbunt
tria. Primo que vocant̄ p̄cepta p̄
metabule. Secundo vtz ista p̄cep
ta sunt de iure naturali. Tercio si
potest fieri dispensatio in p̄ceptis
¶ Quantū ad. 1. arti. p̄cepta sūt de
cem. 7 istoz aliqua ordināt in deū
7 aliqua in p̄mū. Illa que ordinā
tur in deū sunt p̄cepta p̄me tabule
Nam ad hoc q̄ homo ordinetur in
deū oportet q̄ tria obseruet. Pri
mo fidelitātē sic. q̄ eius dñū ad a
liū nō transferat 7 huic deseruit
mū p̄ceptū. s; nō habebis deos ali
enos. Secūdo debet suare reueren
tiam nihil indecens vel viciosum
comiteri. 7 huic deseruit secundū p̄
ceptū. s; nō accipies nomen dei in
vanū. i. nō facies nō dñū irreue
rentiā. Tercio dī suare deo reuerē
tiā bñficia cognoscendo. 7 huic de
seruit terciū. s; memēto dī sabba

ti. i. bñficiū saluatoris recogites ad
qđ recogiscendū p̄fixus ē t̄lis dies.
7 hec vocant̄ p̄me tabule. i. p̄me sa
ciei in mēte. P̄cepta secūde tabu
le ordināt hoīem in p̄mū. 7 qz in
ter p̄mos sūt p̄ores p̄ntes. iō dīc
honora p̄rem. 7 de isto solo demon
strat p̄mū exp̄ssum si vis esse longe
uus sup̄ terrā. Etia hō ordinat̄ ad
alios vt q̄ illos bñ se beat hoc mō
q̄ nō inferat nec corpe nec ore nec
corde nocuentū. In ore nō loq̄r
salum testimoniū. In opere triplr
aut in bono qđ est ipse. 7 sic dicim⁹
nō occides. aut in bonū. i. in p̄sona
sibi iuncta qđ est vxor. ex q̄ hēt nō
mechaber s. aut in bono fortune. 7
sic dicim⁹ nō furtū facies. In corde
pōt fieri nocuentū primo pupl̄.
vel cupiscendo bona fortune sibi.
iō dī nō cupisces rē alienā p̄mū
tū. aut cupiscendo p̄sonā sibi cō
iunctā. 7 sic dī nō cupisces vxorē
¶ Quantū ad secūdū arti. vtz ista
p̄cepta sunt de iure nature. dī q̄ sic.
qz sicut est ex p̄e intellectu speculati
qđ habz vez cognitū p̄ obiecto sic
suo mō ex p̄e ite. lectus practici qđ
bz bonū cognitū p̄ obiecto. Ex p̄e
aut̄ intellect⁹ sūt alique p̄p̄es q̄ sta
tum ex terminis cognoscūt se 7 ne
cessarie. 7 iste dicūt cognite natura
liter. vt oē totū est mai⁹ sua p̄e. alie
sūt q̄ hnt necessariā p̄nexionē cū p̄
mis 7 p̄ mediū discursum apparēt
vere. Et iste licet cognoscantur rea
liter quia p̄ discursum. tū qz valde
de p̄p̄iū 7 facilliter cognoscūt ex
illis. ideo aliquo mō dicunt cogni
te naturalr. vt hō est rōnalis. Ter

cio ppones sunt que nō hnt necessa-
riā pñexionem cū pñmis. sed cōne-
xiōne pbabilem et pñgentem. et de
talibz sunt opñiones et non scie. vt
q scotiste sunt reales. Sic ex pre in-
tellectus practici sunt aliqua dicta-
ta que sunt dictata velut bona et ne-
cessaria vt deus est. Alia que habēt
necessariā pñexionē ad illa et ex mo-
dico discursu apparent bona neces-
saria. vt q pñtutes sunt bone. Ter-
cie sunt que nō hnt necessariā pñe-
xiōne cū pñmis. sed pbabilē et pñn-
gentem et pñonantē p aliquo tēpe-
re scz p tpe necessitatis omnia sint
edicta. pñe pñones intellectus practi-
ci dicunt esse pñe de lege nature qz
statim cognoscūt esse vere bone co-
gnitis terminis. Secunde sunt de
lege nature nō tñ ita pñe scz aliquo-
mō Terce q nō hnt necessariā pñe-
xiōne cū illis nō dicunt esse de lege
naturalis sed magis de lege positua
ex rōnali opñione hoīs et iudicio.
¶ Ad pñpositū videt dicere doctor
q duo pñcepta pñmetabule scz nō ha-
bere deos alienos. et nō accipias no-
men dei inuani. sunt stricte de lege
nature. nam si pñonāt intellectui ap-
parēt bona et necessario bona. Ter-
cium pñceptū in pñma tabula nō est
de lege nature stricte. sed est de lege
nature in secūdo gradu. Et sicut di-
co de illo dico de alijs septem in pñ-
mū ordinatis. vñ ista non appa-
rent ita bona nec necessario sicut pñ-
ma. nec q nō posset fieri oppositū.
et ista si pbantur esse bona pbant ex
modico discursu ex pñmis. ¶ Quan-
tū ad terciū art. si in pñceptis pñt fieri

dispensatio. dicit doctor q sibi vt
det q nō. accipiendo pñe dispen-
sationem. nam pñcepta sunt bona et
necessaria postq cadūt sub pñcepto
legis nature. et sunt formaliter bo-
na. et in formali bonitate nō pñt fie-
ri dispensatio. qz est malū illud qd
est bonū formaliter. vel q esset dis-
pensatio pñra bonū. Et sic dicit do-
ctor q in nullo decem pñceptorū cas-
dit dispensatio a quocūq. Et si de-
us posset dispensare vel de potētia
absoluta vel ordinata relinquo sub
dubio. nam si determinares restrin-
gerem potētiā dei. Sed si aliqz
diceret nūquid dispensat in furto.
viz q tpe famul quis possit furari p
vita sua naturali pñseruanda. Dico
q nō est cōmissio furci. quia illo tpe
omīa sunt cōia. Et sic habeas regu-
lā q pñcepta affirmatiua valent sem-
per sed nō p semp. i. semp bonora
patrē tuū valet semp scz nō p semp.
Nam si quis vult ingredi religiōez
pñt ingredi nolente pñe. nec in tali
casu patrī debet obedire. Sed pñe-
pñra negatiua valent semp et p semp
vt non occides valet sp et p sp. i. q
nullo pacto illud facere debet. Et
nota in hac materia q est cā qre de
cē pñcepta nunq fuerūt mutata. Et
dī q hō est. qz fuerūt scripta et scul-
pta in tabulis lapideis qd figurabat
eternitatē. vel q semp debeant du-
rare. Cerimonialia pñ nō fuerūt scri-
pta saltē in tabulis lapideis q figu-
rabat q adueniente xpō debeāt ha-
bere terminū nec amplius homīes
illis debeant vñ. ¶ Ad argumētū
in pñcipio dī q nō dispēsaui in bo-

Questio

II

micidio simplr. sed dispēsanr i ho/
micidio ex auctoritate. nā homici/
dium ex auctoritate p̄ria semp est
prohibitū. idō abraam nō ex se. sed
auctoritate ⁊ dei p̄cepto illud facie
bat. quare ⁊c.

Ira distinctiōem tricesimā
octauā querit. Urz oē mē
datium sit p̄ctm̄. Videlz q̄
nō. quia Jacob dixit patri suo se ēē
Esau. ⁊ videt q̄ mentiebat. quia e
sau nō erat. neci hoc peccauit vt vi
det. q̄ si p̄ctm̄ fuisset mater sua Re
becca que tipū gerit spūscī ad hoc
eū nō indurisset. Ad oppo. est Au
gustin⁹ in libro de mēdatiōe Con
clusio est certa q̄ sic sed ratio q̄ritur
Dicit vt videt. si veritas spūalis li
mitetur ad deū sup te. Per⁹ de ta
rantasia in p̄nti distinctiōe. q. liij.
q̄ ideo est p̄ctm̄. quia n̄ario auertit
a deo q̄ est veritas. mendaciū autē
est p̄tra veritatem. Dicit sc̄tus do/
ctor sc̄da sc̄de. q. 100. ⁊ arti. liij. q̄ est
rō quia actus malus ex ḡne nūquā
pōt esse bonus Est autē malus ex ge
nere rōne obiecti. quia circūstantie
sequētes nō tollūt p̄cedentē maliciā
Mentiri autē est actus mal⁹ ex ge
nere. q̄ materia loq̄ndi debet ēē ve
rum. vel a p̄p̄is in mēdatiōe ē ma
teria opposita. Dicit terti⁹ Bona
uctura in p̄nti dist. q. ij. Et berald⁹
Odonis. i. ethi. impugnās op̄ionē
Platonis de felicitate. q. i. q̄ iō mē
turi est p̄ctm̄. quia mēturi ex rōne sus
dicat intentionē malam. ⁊ ita inclu
dit formalit̄ malū. Cere⁹ infra post
opi. Bonauicture in p̄nti dist. q. liij.
dicētis mēdatiū iocosus ⁊ officiosū

nō esse p̄ctm̄ mortale vñ? imp̄fectū.
sed bñ viris p̄fectū. q̄s aufert ab eis
auctoritatē ne credat eis. S̄z circa
hoc tria q̄runt. Primo si oē mēda
ciū sit p̄ctm̄ Sc̄do si oē mēdatiū est
p̄ctm̄ mortale. Terti⁹. an habitus
mēdati sit in intellectu vel voluntate
¶ Quantū ad primū arti. d̄r. q̄ tri
plex ē genus mēdati. Unū q̄ non
obest sed p̄dest. vt mēdatiū officiosū
sum. Aliud q̄ nec obest nec p̄dest
vt iocosum. Tertiū q̄ obest ⁊ nullū
p̄dest. sicut p̄niciosum. Et sic d̄r. q̄
oīe mēdatiū est p̄ctm̄ siue officio
sum siue iocosus siue p̄niciosus. nā
est triū veritati. ⁊ veritati triū
est malū ⁊ p̄ctm̄. Confirmat p̄ aug.
in li. de mēdatiōe. q̄squis (esse aliq̄d
gen⁹ mēdati q̄ p̄ctm̄ nō sit impu
tauerit. decipiet se ip̄m turpiter. Itē
in eodē li. Mēdati genera multa.
que q̄dem oīa naturalr̄ odisse debe
mus. nullū em̄ est mendaciū q̄d nō
sit p̄trariū veritati. Item dicit ari
stoteles iij. ethi. fm̄ seip̄s mēdatiū
prauū est ⁊ fugiendū. q̄ p̄ctm̄. Quā
tum ad sc̄dm arti. si oīe mēdatiū
sit p̄ctm̄ mortale. D̄r q̄ si est cōtra
proximū ⁊ scienter ex malicia po
sita nō est dubiū. s̄z de iocoso ⁊ ob
ficioso dicūt aliq̄ q̄ in p̄latiōe ⁊ tali
bus est p̄ctm̄. S̄z veritas hui⁹ arti
culi ē. q̄ in p̄fecto vñ in religioso do
ctori vel p̄lato nō oīe mēdatiū est
p̄ctm̄ mortale. Dico tñ q̄ est p̄ctm̄.
grauē ⁊ maxie religioso. q̄a mēda
ciū eoz est magis in scandalū alio
rum. nā m̄s reputat q̄ debet ēē ma
ioris p̄uē q̄ aliq̄. vñ sine ḡue p̄cto
religiosus mēdosus ēē nō p̄r. salte⁹

rōne scandali ⁊ rōe mali exēpli. vñ
ppls solz dicere si q̄ debem⁹ credere
qn̄ in illis in quibz dēcē hōitas nō
est neciueniē. Quātū ad tertiū arti.
in q̄ pōna ē habit⁹ viciōsus dī bre/
uiter q̄cū pōna, eadē sit oppositio
scō de aīa. ⁊ vez ⁊ falsus sint oppo
sita. ⁊ vez est obiectū intellectūs vi. e
thicoz. iō falsus erit i intellectū. ⁊ hī
tus falsus erit i intellectū. hoc habet
ab aristo. in eo dē vi. ⁊ ē iste cert⁹ ad
p̄ceptatū mētis. q̄ neci agēdo neci
faciēdo ē laus ⁊ vitupatōi hō ⁊ fō
distat. hoc em̄ tot⁹ intellect⁹ opus
est Itē abrosius i li. Cur de⁹ hō ca.
xi. vbi dē sic. nō p̄ velle mētiri vo/
lūtas nisi in q̄ est corrupta veritas.
At argu. in p̄cipio dicū aliq̄. q̄
illud nō fuit mēdaciū q̄ sibi dēbat
p̄io genitura. Et au em̄ sibi vēdide
rat. Vel dicū q̄ it fuit p̄m q̄ fuit
veniale. Et cū dī nō q̄ m̄ indugit
Dico q̄ nō est mēdaciū mulieribz

Itē a distincōez tri (mētiri.
cēsūmānonā q̄rit. vez p̄iuriū
sit p̄m mortale Videt q̄ nō. nam
dī ex de iure iū. q̄ p̄iurio nō sunt
hoies tanq̄ pro p̄cō mortali puni
endi q̄ videt q̄ nō sit p̄m mortale
Ad oppo. Exodi ij. nō p̄iurab. red
dēs aut dño deo tuo oīa iuramēta
tua. ⁊ in p̄a. Vouete ⁊ reddite ⁊c.
S; h̄ ponētur aliq̄ p̄cābula p̄i/
mū q̄ nō oē iuramentū p̄missoriū
obligat nēario ca. xxi. q. iij. p̄ totū
mētius ⁊ votū stulte p̄missiōis nō
implere q̄ crimē mittere. q̄ nec ibi
p̄iuriū est p̄m mortale. p̄batio aī
cedētis dī iuramēto coacto. ex de ius/
re in. c. Uez in ea. q̄ōne dī iuramēto
voloso p̄z. q̄ nō iurēdit se obligare

exō iure iū. q̄nto. vbi habet p̄ testū
⁊ glosas. q̄ si aliq̄s iurēt n̄ stare cō/
tra aliū i aliq̄ re. tñ p̄tra eūdē sta
re in eadē reiup quā iurauit. cā tñ
iusta v̄ legitia appente vt i caus ec
clesie ⁊ cōtaris. vt p̄z in casu p̄all.
ca. nō q̄ritēcū p̄ iuramētū app̄t illi
cētū si iurās imp̄ear illud vergit in
petorē exiū xxi. q. iij. si aliq̄d. igit
maius p̄m est iuramētū. fuare q̄
illud nō fuare. Sed tria videbunt
P̄io si p̄iuriū sit de gñe p̄m mor
tal. dī q̄ sic Rō h̄ ē q̄ p̄iuriū nihil
aliud est q̄ falso deū inuocare inte
stet. h̄ in h̄ sit irreuerētia p̄ime ves
ritati i mediate. nā fal' idē test. tri
bus p̄sonis ē obnoxius. P̄io deo
cur' p̄iuriā p̄tēnt. Deū iudici quē
mētendo falsit postremo p̄i seu in
nocētū quē falso testimonio ledit. vt
hētur ex de cri. fal. ca. j. Itē p̄iuriū
solueret credulitas i vniūso. q̄ nō
esset aliq̄s cui crederet. Dico tñ q̄ h̄
sit p̄m mortale ex gñe actus. tñ a/
liq̄ nō est p̄m mortale ex p̄faci
entis. q̄ val' iurat falsus ex. mort
surrepicio. Scōdo videndū ē. vñ
p̄iuriū sit p̄m p̄tra p̄ceptū p̄ime
vel scōe tabule. Et dico simplr q̄ p̄
iuriū sp̄ est p̄m p̄tra p̄ceptū p̄ie
tabule. in hoc q̄ falso sūtur p̄ia ve
ritas in testimoniū. Interdū est p̄tra
p̄ceptū scōe tabule vtpote cū q̄s fal
sus testimoniū p̄tra p̄mū firmat iu
ramēto. ⁊ in tali casu ē p̄tra p̄ceptū
p̄ime v̄ scōe tabule. Tertiū vidē
dum qd ē mai⁹ p̄m p̄iuriū v̄ ho
micidiū Aliq̄ dicūt q̄ p̄iuriū q̄ sit
p̄tra veritatē p̄imā i. p̄tra deū. q̄s
adducit eū i falsus testimoniū S; ho
micidiū p̄tra p̄mū. q̄ ⁊c. ⁊ p̄i

Questio

II

tas ē q̄ homicidiū de gñe act⁹ ē mai⁹
 p̄c̄m q̄ p̄iurū q̄z homicidiū p̄iat
 dīcē caritati p̄iurū aut p̄iat latricie
 q̄ refuat deo reuerētia i x̄bo. Sed
 p̄c̄m p̄tra caritatē dīcē mai⁹ ex gñe
 et⁹ q̄ p̄c̄m latricie. sic simplr ē mai⁹
 p̄c̄m occidre q̄ n̄ orare i die sabba
 n̄ s̄ idel̄ barō excusat a p̄c̄to mortis
 Dico q̄ illa indel̄ barō bñ excusat
 maxie si postea p̄iteat vt de hoib⁹
 iurātib⁹ multū. Si x̄o nō p̄ceat.
 dico q̄ ē p̄c̄m mortale. S̄ si ex p̄ue
 tudine sit p̄ioratū est mortale. dīcē q̄
 si sit p̄ inaduerētia z si sit p̄ioratū
 nō est mortale. S̄ si cū lāduerētia ē
 est mortale. S̄ si aliq̄s iurat de ali
 quo de q̄ nō est cert⁹ an sit ver⁹. sed
 credit z cū illa credulitate iurat z de
 cipit peccat mortale. Dīcē q̄ sic post
 q̄ iurauerit cū del̄ barōe z corā iu
 dice. nā si nō corā iudice z iur ip̄o
 uiso nō est mortale. S̄ q̄ est cā qd
 aliq̄s iurās p̄ euāgēlia si false iurat
 est infamis. z iurās p̄ deū nō est in
 famis. Dico q̄ infamia nō sp̄ seq̄t
 q̄litate culpe s̄ crimē publicū. ex t̄
 māduz ē aut q̄ iuramentū sup̄ euā
 gēlia sit cū deliberatōe z publicū. z
 iō p̄sumit trāsgressor iurānti z vio
 lator fidei. z iura rōnabilr hētur infa
 mis. nō sic p̄ p̄sumi de aliq̄ leuiter
 iurāte p̄ deū. Ad argu. in p̄cipio
 dīcē q̄ ibi loq̄t de p̄iurio sc̄ato. vl̄ ex
 bitū n̄ tñ de illo q̄ ē p̄iurus coram
 Irea distictōez qd̄a iudice
 gēlmā q̄rit. v̄z lex noua sit
 ḡuioz lege veteri. Uidef q̄ nō. s̄ du
 rior q̄ illa lex ḡuioz ēq̄ sup̄ addit le
 gē veteri. s̄ lex noua addit. Dat. v
 ḡt. Ad oppo. nā onus leḡ veteri
 erat on⁹ impoziabile. vt dīcē act. xv.

Doc ē on⁹ qd̄ nec nos nec p̄ies n̄rī
 portare posuim⁹. Ad qd̄em dīcē q̄
 l ex aniq̄ euioz vt dīcē actū xv. B̄ est
 onus qd̄ nec nos nec p̄ies n̄rī porta
 re posuim⁹. S̄ aniq̄ veniā ad qd̄
 nē ponam⁹. v̄z lex noua sit aliqd̄ i
 mēte hoīs p̄iūes ad rōez vl̄ volūta
 tē. Et de b̄ dīcēno sc̄i doctori. Pri
 ma q̄. q̄. xc. arti. i. dicent⁹ q̄ lex p̄iet
 ad itellēm. S̄ q̄ ad b̄ dico tria. p̄i
 mū q̄ ē distictio int̄ actū leḡ z legē
 sic inter actū fidei z fidē. Nā actus
 leḡi mēte nihil aliqd̄ ē lq̄ qd̄a actua
 lis p̄gnitio p̄ctica dīcās mēte de a
 gēdis. Secdo dico q̄ lex i mēte hoīs
 est hīc⁹ p̄gnitū p̄ctie. dēstīnans
 mēte ad itēas p̄gnitōes actuales p̄cti
 cas. Tertio dico q̄ lex x̄pi i mēte
 hoīs ē hīc⁹ p̄gnitū p̄ctie. dēstī
 nās mēte ad dēcāmā z iudiciā p̄cti
 ca de his q̄ x̄ps agēda dēstīnauit. s̄
 iste hīc⁹ i mēte hoīs q̄ dīcē lex x̄pi est
 vn⁹ vel plēs. Dico q̄ nō ē nisi vn⁹
 hīc⁹ explicat⁹ de his q̄ agēda sūt au
 ctōritate z mādato x̄pi. S̄ ē diffi
 cultas q̄ cū fides sit hīc⁹ sp̄catū
 pure vt videt⁹ z multi doctores di
 cūt. z lex i mēte hoīs sit hīc⁹ p̄ctie. S̄
 lex i mēte hoīs nō poterit ēē fides.
 Dic dico q̄ fides nō ē pure hīc⁹ sp̄
 cūlatū. qd̄ p̄t sic. q̄ ille hīc⁹ q̄ di
 ctat aliqd̄ ē agēdū ille hīc⁹ p̄ctie.
 s̄ fides ē hīc⁹ q̄ dīcē de agēdis.
 Ad ior. p̄bat. q̄ fides dīcē mibi ēē i
 plēdū qd̄ x̄ps p̄cepit z alit nō nisi p̄
 fidē b̄eo noticiā h̄ dīcāmā. v̄n̄ vī
 det⁹ q̄ lex x̄pi i mēte hoīs nō est nisi
 fides. s̄ radix hēm⁹ fidei ē amor et
 radix veteri leḡ est timor. p̄t q̄ lex
 noua habuit inītiū ex oīsiōne dīuī
 ne charitatis. quia inceptit in effu

Dist

ne charitatis. quia incepit in effu-
sione sanguinis christi. Lex antiqua
incepit ex ostensione diuine patris.
Secundo lex noua ex opere operato.
dat charitatē. scz quia p sacramēta
influit charitatē. vberius influit la-
tere amoris. scz christi. iam aperto.
Verus autē lex non solum ex ope
operante. Tercio. quia ido dicitur
lex amoris. quia in lege noua deus
ostēdit maiorā signa amoris q̄ i
veteri. Quarto dicitur lex amoris. quia
fm doctores ista lex ex intentōe dā-
tis magis data ē ad eliciendū amo-
rem. verus autē ad inducendū timo-
rem. et hoc ppter additionem populi
qz popul⁹ iste erat carnalis et rudis
iste spūalis effectus frue passiōis
xpi Sed p fieri lex nobilior et excel-
lētior dicitur aliqui q nō qntū ad p-
fectionē pceptoz et pssioz. possz m
fieri melior qntū ad efficaciam sacra-
mētoz. Si ista lex noua est lex eter-
na. Ad hoc dicitur faciliter. q lex xpi dicitur
testamentū eternū. sed testamentū
et lex sūt idē. g rē. Sed p̄io dicam⁹
qd sit lex eterna. Ad qd dicit q lex
eterna nihil aliud est q̄ dicamē di-
uini intellect⁹ p̄actici fm qd gub-
nat et regit oēm creaturā. Un lex ef-
na dicitur vltis regula dirigens respectu
oīm agēdoz vel fugiēdoz. Un
Ang. j. de libero arbi. dicit. q lex e-
terna est sūma regula. et est ars pra-
ctica plena robō fiēdoz et faciēdoz
vt dicit in fine sexti de trini. Et q̄a
vltis oēm aliam p̄tinet et ab ista oēs
alīe fluūt et deriuātur. cū ista sit p̄-
ma et vltis regula agēdoz. Tūc ad
dubiū dico. qn qntur. Ut lex no

XL

ua sit eterna. Dico q lex noua hēt
duplex esse. Vtrū esse habet in p̄io
legislatoze. s. in deo incarnato. i. in
xpo. Scdo habet eē in recipientib⁹
ipam legem. in qbus scz imprimi-
t⁹. aut lex habet esse in inferente le-
gem et in suscipiente eā. Tunc ergo
dico ad dubiū. q fm p̄mū esse lex
est eterna et fm illud esse est antiqua
tū dicit noua q̄a postremo data. m
scdm esse p̄mū innouat. Sed vl-
terius p̄o solutōne q̄stionis ponit
vna diuisio q̄ talis est. q vnaz legē
esse leuiorez alia pōt intelligi tripli-
citer. Primo qntuz ad leuitatē p̄-
ceptorū in se intensiue. Scdo qntū
ad paucitatem p̄ceptorū. Tercio q̄
ad auxiliū quod p̄bet ad p̄cepta im-
plenda. His vists dico ad q̄stionē
q si accipiamus leuiorē primo mō
dico sic q lex christi nō est leuior le-
ge veteri sed fortiora et p̄fectiora. in
tensiue p̄cepit et in gradu altiori et p̄-
fectiori. Hoc patet. nam hec supad-
dit veteri Mathei v. Item quia ē
p̄fectior. ergo vigorosior et diffici-
lior. Si accipiam⁹ leuitatem secū-
do modo. sic lex noua est leuior. q̄a
ad Cerimonia lia legis moysayce nō
obligat qz erāt figure et adueniente
x̄itate cessat figura Rabi moyses e-
nūat pl⁹ q̄ sexcēta cerimonialia p̄-
cepta ad q̄ tenebāt antiq̄ q oīa amo-
ra sūt p̄ter moralia xpo adueniente
Si loqmur de lege tercio sic dico.
q lex xpi ē leuior q̄ fuerit lex antiq̄.
Rō h⁹ est. qz illa lex p̄bet caritatē i
plenitudine latere xpo aperto. Un
de p̄bet adiutorū plenissimū amo-
ris. oīa autem leuia et quasi nulla

Questio

facit amor. prebet etiam magis ad
tutorum exemploz et beneficioru.
propter que illa que sunt in hac le-
ge dilectissime portatur a corde ca-
ritate inflamato. Ideo christus dis-
cebat in euangelio Matthei. xj. ca-
pitulo. Venite ad me omnes qui la-
boratis et onerati estis et ego reficiam
vos. tollite iugum meum super vos. et
discite a me quia mitis sum et hu-
milis corde. Iugum enim meum suave
est. et onus meum leue. Quod iugum
nos sustinere faciat qui est alpha et
omega hic et in perpetuum. Ad argumē-
tum in principio dicitur per ea que
dicta sunt etc.

finis liber tercius

I

Irca quar

tum librum Scoti pau-
perum sit hec prima di-
stinctio. vix creatura
ra possit habere ali-
qua actionem respectu

termini creationis. Vides quod sic. nam
Augustinus. lxxvij. q. q. lxxvij. dicit artifi-
ces ideo de nihilo non possunt aliquid
fabricare. quia per corpus operantur.
ergo per oppositum creatura spiritualis per
aliquid de nihilo producere. quod operatur
non per corpus. Ad oppositum. est aug. super
Genesisim ca. xij. In ista questione inquit
doctor. contra theologum tenet prem-
negatiua. Et ponit quatuor rationes a
liorum theologorum. Prima est Tho-
mas. i. pte summe. q. xliij. arti. v. ubi dicit
quod oportet effectus vltiores in causas
vltiores reducere. esse effectus vlti-
simos. igitur reducitur in causam vltimam.
que est deus. Secunda est hen. quod.
liij. q. vlti. et Ricardi de media vil-
la in secundo. di. i. arti. iij. q. iij. super di-
stantiam infinitam non potest nisi fortis in-
finita inter terminos creationis ut in-
ter nihil et ens est distantia infinita
igitur etc. Ex eodem medio aliter for-
matur ratio a Tho. i. pte summe. q.
xliij. arti. v. in solutione tertij argu-
menti non est aliqua proportio nullius
potentie ad aliquam potentiam. ergo non
est aliqua proportio distantie que est in-
ter potentiam et actum ad illam que est
inter nullam potentiam et actum. Ter-
cia ratio est Egidij. quod. v. q. i. Et
fratris petri de carantasia li. ij. di. i.
q. iij. Et dicunt sic. Agens inferius
presupponit in agendo effectum agentis

Distinctio

I

tis superioris. ergo omne creatur agens
 ut agat p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o effectus dei. ergo
 nullo su p[ro]p[ri]o repugnat agere.
 Quarta r[ati]o ē Egidij vbi sup[er] quol.
 .j. q. iij. sic inq[ui]entis. nullū agēs cre
 atum ē actus purus siue pur[us] ē igit[ur]
 nec actio eius est actus purus. igit[ur]
 est cū motu et mutatiōe. Cōtra p[ri]m[am]
 m[ag]is r[ati]ōes doctor arguit q[uod] est Tho.
 quā reducitur ad duas p[ro]p[ri]ōes. P[ri]ma
 est. esse simp[li]c[iter] est p[ri]m[us] effect[us]. Se
 cūda est. esse simp[li]c[iter] est p[ri]ma effe
 ctus creatiōis et postmodū o[mn]idit
 rōem peccare s[ecundum] equocatōem. et n[on]
 debet p[ro]p[ri]o sumpt[us] ex libro de caus[is].
 Postea p[ro]p[ri]o q[ui]dam p[ro]firmatōes
 Tho. ad suam rōem vbi sup[er] de effe
 ctu vltiori. Et dicit sic inq[ui]d d[icitur] intel
 ligi s[ecundum] q[uod] effectus vltior s[ecundum] p[ro]dica
 tiōē debet reduci in cāz vltiorē s[ecundum]
 p[ro]fectōem. licet em̄ hō p[ro]p[ri]o esse ab
 hoīe. nō t[ame]n inq[ui]ntū hō p[ro]p[ri]o esse nisi a
 cā p[ro]fectiore tota sp[eci]e hoīs. Postea
 dū Tho. loq[ui]tur de instrumēto. vi/
 detur dicere q[uod] t[ame]n agit dispositiue.
 si intelligat vlt[er] dicit sibi. nā in iij
 suo. dis. j. q. ii. j. dicit o[mn]i p[ro]p[ri]o. Q[uod]
 doctor n[on] notat dū dicit. possibile ē
 s[ecundum] ip[s]m alibi instrumētū attinge
 re effectū p[ri]ncipalis agentis. Post
 tribu alijs im[pro]bat[ur] rōnib[us] p[ro]p[ri]o
 pinione A[n]ticene q[uod] cessat creatōes.
 Et adducit p[ro]p[ri]a etiā rōem Thome.
 habita ex p[ri]ma p[re] vbi sup[er] dicen
 tis ad p[ri]mā rōem. p[ri]ncipans inq[ui]d
 aliā naturā nō p[ro]ducit sibi sile s[ecundum] il
 lam nisi applicando illā ad aliud.
 Nō em̄ p[ro]p[ri]o esse hō cause nature hu
 mane absolute. q[uia] sic est cā sui S;
 est cā q[ui]re natura hūana fuit in isto

hoīe g[er]ato. et sic p[ro]p[ri]o sup[er]p[ro]p[ri]o materia
 per quā est hic hō. q[uod] cūq[ue] aut crea
 tum p[ri]ncipat natura essendi. q[uod] r[ati]o.
 Post multa at doctor descendit ad
 soluendū q[uod]m iuxta mentē p[ro]p[ri]a.
 Et p[ro]mittit q[uod] difficultas ē de creare
 p[ri]ncipal[iter] et instrumētal[iter]. Deinde
 diuidit creare p[ri]ncipal[iter] in duo m[od]os.
 bra. s[ecundum] independēter aut p[ro]p[ri]o formaz
 intrinsecam. licet etiā alio m[od]o. Et de
 isto scō mō inquit sunt tres m[od]i
 dicēdi. Unus q[uod] p[ro]clusio negatiua re
 netur sola fide p[ro]p[ri]o auctoritatē scō
 rum. Dicē B[ea]t[us] Th[om]as. varronis. li. ij.
 dis. j. q. vi. accipiendo rōem directe.
 Scōs m[od]us ē q[uod] p[ro]clusio negatiua
 p[ro]t ostendi et hoc vlt[er] de q[ui]libet crea
 tura. siue s[ecundum] neq[ue] esse forma in esse
 cause formal[is] alicui[us] nisi cū materia
 sic nec agens limitatū causa in fies
 ri nisi cū materia. H[ic] seq[ui]tur i vir
 tute. Lau dulp[us] seu R[od]ulp[us] or
 dinis minoz in iij. dis. j. q. j. r[ati]ōē
 do q[ui]to articulo petri aureoli Ter
 cia op[er]o est p[ri]ma doctoris subtilis
 dicēdis q[uod] creatura nō p[ro]t creare. quā
 probat p[ro]p[ri]o tres p[ro]clusiones. P[ri]ma cō
 clusio est. Suba sp[irit]ualis alia a p[ri]m[is]
 ma nō p[ro]t creare totā subam rei. et p[ro]
 p[ri]a nō p[ro]t creare. Probat p[ri]ma. nā
 talis suba sp[irit]ualis nō agit nisi p[ro]p[ri]o in
 tellectū et volūtatē. vel p[ro]p[ri]o intellec
 tiōē et volūtiōē. S[ecundum] i[n]tellectio et
 volūtiō it[em] inq[ui]p[er] a suba sp[irit]ualis mō ita
 est q[uod] p[ro]p[ri]o accūs sicut p[ro]p[ri]o p[ri]ncipal[iter] nō p[ro]
 p[ro]ducit tota suba rei. ergo suba sp[irit]
 ritualis alia a p[ri]a nō p[ro]t. est p[ro]duc
 ceret totā suba rei. q[uod] suba sp[irit]ualis
 nō agit nisi p[ro]p[ri]o intellectū et volūtatē
 est p[ro]p[ri]o m[et]aroz. q[uod] i[n]tellectio et volū

Questio

I

tio sint accitua. Probat. qd quodt/ ens cuq; aliqd pr variari de aliqd in aliud a quo variat. videt esse accitua respectu illius. sed intelligetia pr variari de vna intellectu ad alia. qd da oppositum. hiet tuc intellectu oim que pnt intelligere infinita. 2 sic intelligeret actu infinita. quapropter eius intellectio eet actu infinita qd est incoueniens. quia vnu solu infini nru pot esse 2 no plura. vt habetur primo libro Sed qd p accitua sicut p principiu no possit pducit rora suba rei. Probat duplr. In primo qd a/ ctio p accitua sicut p principiu neces sario psupponit subiectu. ois em o peratio accitua cum sit accitua neces sario recipitur in subiecto. ergo no pot pducere totu effectum. imo. effe/ ctus suus psupponit subiectum cu effectus non sit abstractio. qd actio ipa vel principiu oparoma. Se/ cundo probat hec ppod ad gnationem sube non requiritur actio accitua nisi forte ad disponendu. Un in fine al terationis suba agit imediate suba/ ita qd accitua p o tuc no mediat. sed ad creatores totius sube nulla dispo pot precedere. qd creatio totius sube no pot fieri mediate aliquo accidete igitur p accidens sicut p principiu no pot tota suba rei produci. Secu da conclusio. qd suba rei material non pot creare tota subam rei. Probat nam illud qd habet materiam ptez sus no pot producere materiam in ali quo. nam nuc haberet actiorem 2 ef/ fectum no in materia qd est impossi/ bile. Est em impossibile vt effectus sit abstractio qd principiu. 2 actio qd effectus. ita qd forma que e talis

sube principiu agendi est in materia. igitur effectus ipius forme. qd mate ria no est effectus forme. materia et no recipitur in materia. cu sit princi piu receptiuu. Tercia conclusio e hec qd nec suba spualis nec materialis pot creare aliquam formam subalem vl accitualement. Probat. quia qn forme subales vl accituales creatur prius ordine nature sit in se qd in subiecto ome em creatu est p se termin? crea tionis pri? naturaliter e in seipo qd in subco. 2 p ois creas pus natura ponit ipm in effectum qd in subco. sz oē tale p a suo create psuare sine sub iecto 2 p ois illd qd pr create istas formas cu pri? naturalr sit i se qd i subco pr illas psuare sine subco. sed nulla creatu pr formam subale vl accitualement psuare sine materia 2 sub iecto. sz sola potus diuina. qd nec crea re. Et bis conclusioibz pbat deducit. cu ergo no sit nisi suba material 2 spual 2 neutra pr tota subam rel create nec formam subalem nec accitua vt dcm est. qd nulla creatu absolute loqndo pr create. Ad argu. in pnci pio dico. qd illa e aliq ca qua ponit aug. 2 manifestior sed no p cise.

Ecūda que

stio prime distinctionis vbe qnt. vtz hec sit pā definitio sacra/ menti. Sacramentū est invisibilis grē vi sibilis forma. Videt qmō deat ponit vi sibile. nam qbusda sacramētis nō ē nisi sibilis tū qd nō est signū visibilis sz audibile tū. vt i sacro phie et mrimoniū. qd male dicit visibile. Ad oppo. ē magis in lra 2 de con. di. q. la crificiū In pncio am. oūdit qd pteē

#

Questio

ris. Et hec e vera cuz oēs eius pres
sint vere. Et applica omīs p ditiōes
diffinitionis. nā nō repugnant p dī
tre diffinitioni. Et pbat etiā in de/
tre. j. q. j. mlti. circa mediū vbi hī q
eo dicūt sacra qz sub regimēro cor/
paliū rez vīna p^o eorundē sacroz
salutē opaf. vñ a secretis virtutibz
sacra dicūt. ¶ Quantū ad. 3. art. dī
q diffinitio sacramenti pcor dat cū
diffinitione mgti si bñ glosat. i. sa/
cramentū est inuisibilis gratie et vi/
sibilis formade pse. di. 2. sacrificiū
Accipitur em forma visibilis p si/
gno sensibili eo mō quo imago her/
culis dī forma herculis. ponit visi/
bile p sensibili siue vno siue p lībz p/
rinentibz ad eundē sensum vel ad a/
liū z ad aliū. vll p qd cūqz sensib/
bili in cōi. Ponit grā inuisibilis p
effectu dei gratuito itēro i ordina/
ro ad salutē hoīs viatoris. Et sic vī
q hec diffinitio z illa bñ pcor dant
In solutione principalis rōnis p
me. nota q eiusdē rōnis pnt eē pta
fundamenta ibi etiā sensibilibz. vī
idem de relatione reali in pposito.
¶ Ad ar. in pncipio dī q pponit visi/
bile p sensibili cuiuslibet sensus.

Ercia qstio

pmedistū. qrit vīz p tpe
cuiuscūqz legis a deo date debuit
in stitui aliqō sacrm. vī q nō. quā
nō legimus de aliqō sacro instituto
a deo p tpe legis nature. sacrm aut
nō p institui nisi a dō. ¶ Ad oppo.
ē aug. J faustu. In hac qōne nō sūs
opi. s. doctor articulī sar cām qdru
plici arti. fm qd qruor ponā pēlio

III

nes. Pūa pēlio q pgruū fuit aliqō
sacrm institui. tū p p incitationē. tū
p p eruditionē. tū p p hūiliatiōez. tū
p p discretionē. pme tres pgruitates
sūt mgti in līa. qra ē aug. J faustu
indens q bñ est q sint sacra insti/
tura p q fideles ab infidelibz distin/
guant. Scda pēlio q a solo deo pē
institui sacrm qritū ad certitudinē si/
gni p. nā solus dō ē in cui^o pēare ē
cāre signatū sacri puta gram. z sic
solus dō pē instituire qritū ad signū
certū vī qritū ad certitudinē. Tercia
pēlio q p oī statu vie post lapsū ne/
cesse fuit institui aliqō sacrm p. nā
p oī tpe p q est morbo est necessaria
medicina. s. p oī statu vie p lapsū
fuit morbo g nēaria fuit medicīa. s.
hec medicīa ē sacrz. igit p oī tpe fuit
oportū sacrm. Et his bñ q p statu
prie nō pgruit aliqō sacrm. nē sta/
tu inocentie p rōem dicā. Sed an
mīmonū qd pstat fuisse in statu i/
nocentie sit sacrm dicet infer^o. Et
dicūt aliq q an lapsū fuit necessa/
riū sacrm gnatū qle ē mīmonū. s.
nō sacrm purgatū vel vigoratū.
nā ista alia sunt necessaria p lapsū
Circā qd notandū ē q sacroz eccīe
qdā snut necessaria qdā volūtaria
necessaria vt baptisū^o. de pse. di. 4
nulla pter. Itē pfirmatio. de pse. di.
4. null^o mīstroz. Itē eukarīstia. de
pse. di. j. oīs xpian^o. Itē extreme vn/
ctio. z 6. q. 7. c. j. Itē pnia. de pe. di.
j. s. nemo pē. Alia sō duo sacra sūt
volūtaria. vī ordo. 74. di. vbi ista
Itē mīmonū. 30. q. 2. vbi n. Et nā
nota q baptisū^o ē sacrz intratiū
de pse. di. 4. nlla pter. S. pfirmatio

negate
no

Dist

no est sacrm pugnatiu. de hie. di. 4.
spūctūs. Eucharistia po ē sacrm
pgressiū ppter qd est viatiū dī
26. q. 6. q. recedūt. 2. c. de his. Sed
pnia est sacrm redeūtiū. de pe. dist.
3. c. 2. §. 2. Extrema vnctio est sa/
cramētū exēciū. 26. q. 7. c. ab in/
firmis. Quarta pō q p diuersis
statibz 2 legibz fuerūt diuersa sacra
instituta magis ptra moribz origi/
nalis peccati. tñ qz deus ordinate
agens pcedit de minus pfecto ad
magis pfectu. tñ qz pfectior lex re/
quirit pfectiora adiutoria ad sal ob/
seruationem. 2 sic posterior lex de/
buit hie sacrm s gnās grāz pfectio/
rem 2 ex hāit hugo de sacris. Qz/
do 2 rō hoc poposcit vt sicut ab ini/
tio crescentet ppe magis ac magis ad/
uentus saluatoris a ppropinquat sic
magis ac magis effectus salutis cre/
scret 2 cognitio veritatis. ppter qd
2 ipsa signa salutis p successionē tē/
porā alia pont alia imitari debuerūt.
In secundo arti. nota quōd hie sacrm
a solo deo debuit institui tñ potuit
ab alio pmulgari. Itē etiā nota in/
eodē arti. quōd sacra ex institutione
hnt efficacā 2 quōd nō. nam si intel/
ligat institutio p determinatione vo/
luntatis imponēt hnt efficacā si ac/
cipiat institutio p pmulgatione nō
hnt ex illo efficacā. ¶ Ad argu. in/
pncipio dī q si nō erat sacrm exteri/
us tñ erat interius aliquid equiuo/
lens sacramento.

Nota que

ratio pme distinctionis qri
tur vtz possibile sit aliqd sacrm hie.
colitatz aliquā actiū respectu grē

I

Et sup b qrit secundā qōnem q dī in
ordine qnta scz vtz possibile sit in
aliq sacro esse aliquā pūte supnatu/
ralem. videt q sic. nā aug. sup Jo.
Omelia. 87. q. j. dicit q est pūte
ista aque vt corpus tangat 2 cor ab/
luat. 2 loquitur de aqua baptismi.
¶ Ad oppo. est bern. in smone d ce/
na dñi vbi dicit q ista exteriora sūt
signa 2 nō cause. Ad pma qōem po/
nit opinionē beati tho. in. 4. sniaz
di. j. q. 4. ad pmo qstūculā dicens
q sacra sunt cā instru mentalis grē
nō qdem grām attingendo. s3 cān/
do qndā dispositionē grē pūā que
in qbusdā sacris ē caracter. in qbus/
dam ornatus ase q pcedit gr. infu/
sionē. Ad qōnem ponit opinionem
vbi sup rñdendo ad secundā qōnem
q ponit pūte aliquā supnaturales
absolutā in ipsis sacris que est vir/
tus meriti respectu istī dispositioni/
nis. Quō aut virtus spūalis pē esse
iure corporali ponit tria exempla. p/
mū de sensibili. scdm de voce pñe
te pceptum. terciū de motu celi res/
piciente pūte intelligentie mouē/
tis. Improbatur doctor subtilis po/
sitionē bñ Tho. vtriusqz qōtis. 2
oñ dit exēpla p illa opinione posita
ad scōz qōem de pūte spūali que
nō est in corporali natura salūm sup/
ponens vbi inuenies quō vox se bz
ad pceptū. Scda opi. prime qōtis
gandenf. 4. li. q. vlti. q deus insti/
tuit sacra p q cāt grāz iprobat eam
Tercia opi pme qōtis ptra doctor/
ris scoti dicens q sacra nullā vim/
actiū hnt respectu grē nec dispositi/
onis ad grām. s3 sūt cā grē p moy/
dū meriti. vbi inuenies in doctore q

Questio

mō sacra pnt dici cā grē. ibi etiam nota triplicē acceptiōz de agente instrumentali et quō in instrumēt artī/ ficialibz nulla ē vis actiua in aliq ar tificiali instrū tale. Scda posicio pme qōnis. pua doctoris subtil q ponit q nlla pūs actiua absoluta est i sacris qz frustra poneret. nā si sacra sunt cā actiua grē q in eis est aliq pūs supnaturalis. s; h ē falsū pbat hec falsitas. qz illa virtus aut esset tota in toto aut ps in pre. pmi nō pōt dari. qz h solū ppetit aie itel lectiue inter formas creatas. nec se cūdu. qz tūc extenderet p accidēs in subiecto qd est f rōez pūz vel for/ me spūalis grē. Q sacra non sint cā grē ē opi. Bern. in finone de ce/ na dñi vbi inq. sicut inuēst canonici cus p libz. abbas p baculū. epus p anulū. sic diuisiones grarū tradite sūt in sacris. s; oīa pdicta sūt signa et nō cāe. q sacra nō sūt cā grē. Sed aliq; diceret quō saluabim? dicta scōz assentiū q sacra sūt cā grē. Ad qd d; triplr. vno mō q sunt cā sine q nō. S; 3. qz cā sine q nō. nō est cā nisi p accidēs. Alio mō d; q oīs dispositiō imēdiatē necessitas ad aliquā formā posito q nō cāret aliquā dispositiōē mediā pōt dici cā cā actiua qz instralis. s; ipm sacm seu susceptiō sacri ē dispositiō imē/ diat. nō cāns aliquā dispositiōē mediā. p; qz dici cā actiua instrumē talis. nā pcedit q meritū est cā p/ mū. qz p meritū acqrit pmiū. etn meritū non causat pmiū. nec causat aliquā dispositiōē mediā inter me ritū et pmiū Tercio d; q sacra sunt cā grē fm qndā assistentiā grē la/

III

crāmto. assistit ei eis et qdā pactio ne virtus dīna q ē cā grē et deuotio suscipiens. Sicut p file parz qn ad pū Hēlsei Naban se lauare assi/ cit pūs dīna effectiua sanitas. nlla tñ cāltas fuit in xpo elisey neq; in aq Jordani. de his vjs scda et tē/ cia sūt bone. mag; tñ tere a. In so/ lutōe qōnis vltiōnū pncipaliū pme qōnis nota quō sacra noue legis et veteri dñt. Etia nota quō sac. a no ue legis efficiūt qd figurant. et quō nō stat carecter p accidēs gratie. et quō stat character. et quō cā ponit in eoz diffinitōe. et quō scri de sacris tractāt. ¶ Ad argu. in pn. dico q aq abluir cor. i. aīam nō qdē cādo dispositiōez mediā int ipm et abluē tē s; abluir tāq; dispositiō. pria imē diata ad grām eo mō q d; qz merz tū inducit beatitudinē.

Exta qstio

pme dis. vbi qñt vtz i ē r cūcisiōe remittat pccm origiale. v; q nō. Nā aug. sup illd ps. vt quid d; repulisti. dic q sacra veteri legi tñ pmittebāt et figbant. hec aut no ue legis dant salutē. ¶ Ad oppo. est aug. q dicit instituta ē circūcisio dei ad purgatiōz hui? pccī veteri vale/ bat magnis et pūis. sic baptisimus valere cepit ex q institut? ē. Pro ista qōe ponūt tres pccoes. Pria pccō q i circūcisioe remittebat pccm ori ginale pri. qz ad Ro. 4. sup illo ver bo signaculuz accepit circūcisionis dicit glo. q in circūcisione remie rebat peccatum origiale et contra ipsum valebat circūcisio. sicut

Dist

baptismus in nouo testamto. vt hñ
de ple. dist. 4. ex q. Jñ aug. li. 2. de
nuptijs 7 pñpñscñia dicit. circū
sio instituta ē in pñlo dñ ad remissio
nē veteri peti. S; ver^o pñm ē pñm
originale gñ 7c. Jñ dñ nunq; reliq;
gen^o hñanū absq; remedio necessa
rio ad salutē. gñ pñ legi dedit aliq;
remediū dñ pñ culpā originālē. s; nō
legimus nisi circūcisionē. gñ 7c. Se
cūda pñlo q; circūcisio nō pñnet ad
tñpñ legis nature patz. qz lex nature
cōis ē oībo. circūcisio aut nā ē cōis
oībo. nā fm hugo. li. de sacñis. Cir
cūcisio est sacñm legis scripte succe
dēs sacñis legi nature s; fuerit i cho
ata añ legē scriptā. nā data fuit tñp
abrae. vt hñ in gen. nec ē incōueniēs
q; aliqd pñculr pñnens ad legē sit
inchoatū añ legi publicatiōis. qñ
circūcisio succedit sacñis legis natu
re. dicit Bonauē. di. j. 4. pñ est rōne
gñitatis 7 euidentie. 7 rōne certitu
dinis 7 enā efficacie. qz magi remit
tebatur fomes in illis q; circūcide
bant qz in his q; tñpñ legis nature so
lis sacñis 7 fide mūdabāt Ter
cia pñlo q; circūcisio magi est pñst
mata sub Josue qz sub moyse. cui^o
rō est. qz tñpñ moyfi nō dimiserūt cir
cūcisionē. s; sub Josue neglexerunt
eā in dñserto. s; oportuit dari in mā
datū. Alia rō ē spūalia. qz circūci
sio facta tñpñ iosue fuit post pēgrina
tiōnē in terrā pñmissiōis. s; hec circū
cisio figurat circūcisionē 7 abiectio
nē vicioz q; semp est sub pñcepto. et
hec circūcisio carnis erat fñgnū iusti
ficatiōis 7 purgatiōis aīe. de ple.
di. 4. ex q. ¶ Ad argu. in pñci. dñ q;

I

aug. intelligit de sacñis improprie
dictis q; dicebant ceremonie.

Septima qñ

pñme distin. vbi qñ ē vñz in
circūcisione ex vi circūcisionis pñfere
rebat gñ. vidz q; nō pñ illud Ro. 4
vbi. dñ q; pñm bñ dimittebat. sed
gñ ad bñ opandū adiutrix nō pñsta
bat. ¶ Ad opñsitiū est aug. 7 beda
sup illud Lu. 2. In hac qñone pñmo
oñdit q; circūcisio pñm originale
deleat 7 inquirat vñz potuit deleri
sine infusione gñe. Et ponit pñmam
opi. dicentē q; nō q; opinio ē Rich.
de media villa. li. 4. dis. l. q. 6. art.
3. 7 beati tho. di. eadē. q. 2. arti. 4.
sed doctor improbat oñdens q; pñ
iusticiā originālē absq; infusione gñ
rie potuit peccatū originālē deleri.
vbi habes q; deus pñ virtutē pñgi
nitatis pñditā reparare q; oīa que
dicūt pñginitatis positivē. Et sic est
pñlo doctoris q; deus pñ originālē
pñm dimittere absq; infusione gñe
facit ad hoc. 6. q. j. si oīa. vbi habet
q; gñe plenitudo adiectione nō idē
ger. nec vlla requirit cōmendatiōis
augmenta. ¶ Douet dubiū pñm an
de^o de potentia absoluta possit di
mittere pñm originālē absq; colla
tione cuiuscūq; positivi repugnan
tis illi culpe. Et ponit rōnem q; nō
possit. 7 soluit illam. Et in solutiōe
pñme rōnis nota q; nō is aliquis est
debitor originālis iusticie. qz pñpñ
gatus ad adam. In solutiōe secū
de rōnis nota quō est duplex mura
tio in iustificatione pñtōz vna po
sitiua alia pñuaria. ¶ Douet secūdu;

Questio

Dubiū an deus de potentia ordina-
 ta poterit dimittere originale absq;
 infusione gr̃ie. Prima opinio q̃ fa-
 cit de facto 2 est m̃gr̃i sen. di. j. c. iij.
 Secūda opi. q̃ circūcisio p̃ncipalr
 erat ad tollendum originale. ex p̃se-
 quenti h̃o p̃ferebat gratiā 2 ē varr.
 li. 4. di. j. q. 2. 2 tho. di. eadē. 2. pte.
 q. 4. Si h̃ doctor improbat. Ter-
 cia opi. p̃pria doctoris subtilis q̃ d̃
 potentia ordinata deus nec origina-
 le nec actuale mortale potest dimit-
 tere absq; infusione gratie. Sed ut
 melius hec materia videat ponent
 tres arti. p̃mus si de potentia dei ab-
 soluta p̃t remitti culpa originalis
 sine infusione gratie. secūdus si de
 potentia ordinata possit remitti si-
 ne infusione gr̃e. tercius si in circū-
 cisione p̃ferebat gr̃a. ¶ Quantū ad
 p̃mū arti. dimissa opi. tacta sup̃ius
 d̃r q̃ deus d̃ potentia sua absoluta
 p̃t remittere culpaz originalē sine
 infusione gr̃ie. 2 h̃ maxime qz gr̃a nō
 opponit p̃ctō originali s̃formalr.
 ¶ Quantū ad secūdū arti. si de po-
 tentia dei ordinata deus p̃t dimit-
 tere culpā nō infundendo gratiam.
 Et ad hoc dicit q̃ nō. qz fm̃ leges
 dīne sapie post naturā lapsam nō ē
 dare mediū inter filiū regni 2 filius
 p̃ditōis. sed filius regni est p̃ gratiā
 fm̃ aug. Filius aut̃ p̃ditionis est p̃
 p̃ctū igit si remittit culpā dat gr̃ia.
 Et hoc de his duob; articulis licet
 sententialiter iā dicti essent. sed ap-
 posui p̃pter terciū articulū. ¶ Quā-
 tū ad terciū arti. si i circūcisioe p̃fe-
 bat gr̃a. hic d̃r triplr. P̃mo m̃gr̃i di-
 cit sic in circūcisione remittebat cul-

VII

pa s; nō p̃ferebat gr̃a. vñ glo. sup̃ it
 lud ad Ro. 4. Signaculū accepit
 circūcisiois dicit q̃ p̃ctū ibi dimit-
 tebat. s; gr̃a adiutrix ad bñ opandū
 nō p̃stabat. Et aug. sup̃ titulū. 73.
 p̃s. dicit q̃ sacra veteris legis p̃mit-
 tebant gr̃as s; nō dabāt. Itē circūci-
 sio nō aperiebat ianuā paradisi. sed
 h̃nti gr̃az patens est ianua paradisi.
 Alij dicūt. s. varr. vbi s. q̃ in circū-
 cisioe p̃ferebat gr̃a nō tñ p̃ncipalr s;
 ex p̃sequenti. qz circūcisio p̃ncipalr
 ordinat ad deletionē p̃cti original
 2 ex p̃sequenti ad gr̃az p̃ferendaz. Et
 iō d̃r gr̃am nō p̃ferre ut dicit p̃ma
 opi. qz nō eam p̃fert p̃ncipalr sed ex
 p̃sequēti. Tercius mod⁹ dicēdi vel
 terciā opi. est q̃ in circūcisione p̃fe-
 rebat. gr̃a tñ puula respectu ei⁹ q̃ cō-
 fert in baptismo. Cū dico gr̃az p̃uā
 duo dico s; gr̃az 2 puā gr̃az. sed eo
 ip̃o q̃ in aīa est gr̃a remittit culpā. 2
 licet abilitet aīa ad pficiendū. qz tñ
 puā est. iō paz abilitat. h̃ h̃ de p̃se.
 di. 4. in. c. qd̃ apud. 2. c. se. vbi h̃s
 q̃ magis valet apud nos baptism⁹
 q̃ apud veteres circūcisio. 2 p̃pter h̃
 solutū auctes m̃gr̃i. nolūt et aucta-
 res ille negare gr̃am p̃ferri in circū-
 cisione. s; qz paz abilitat. iō d̃r gr̃a
 nō p̃stare. Alio⁹ soluit doctor n̄r di-
 cendo q̃ ille auctes loquūt d̃ sacris
 ip̃oprie sumptis si ē erāt purgatio-
 nes 2 expiationes. Et aliud de ape-
 ritione ianue d̃r q̃ nō fuit defectus
 circūcisiois q̃ nō aperuit ianuā. s;
 qz venit in tpe q̃ p̃ctū nō fuit solutū
 s; soluto p̃ctō circūcisus in gr̃ia po-
 tuisset h̃re ianuā ap̃tā nisi aliqd̃ ali-
 lud impediret. In solutioe gr̃e rōis

Distinctio

nota q̄ alicui offensa dimittit̄ r̄do
reconciliat̄. z tñ nō acceptat̄ ad vitā
eter. Itē nota p̄ op̄i. doc. q̄ cerimo
nie q̄ ip̄oprie dicebāt sacra in lege
veteri p̄ferebāt grā quō z circūci
sio qz rōne op̄is op̄ati. Et q̄re d̄r cir
cūcisionē nō p̄ferri z quō sacra no
ue legis grā p̄ferūt. Et nota in illo
passu vbi d̄r q̄s in finē. Nā aut̄ de
istis cerimonijs infra vbi d̄r q̄ nō
requirit̄ ibi bon⁹ motus interior q̄ me
reat grā. s̄z sufficit q̄ suscipiens nō
ponat obicē. Aliq̄ d̄cunt hic scotū
errasse z heresim dicere. s̄z ne mirū
nā ignorantia multos decipit. z iō
excuso est. Nā hic scotus locutus
in puulis qd̄ p̄z. Nā in dis. 4. ad p̄/
mū vel q̄onis p̄me ī fi. dicit ibi vbi
ponit̄ aū p̄mū arti. q̄ suscipiens sa
crāmētū oportet q̄ hēat aliquā deuo
tiōz si sibi dēat valere sacm̄ alit̄ vi
deret̄ p̄rēnere. z sic v̄z q̄ scotus non
neget motū interiorē merentē grāz
Et sic illud p̄me distinctiōis intel
ligat̄ in puul̄ z nō ī magnis. ¶ Ad
arg. in p̄nci. p̄z p̄ea q̄ in l̄ra ponūt̄.

Trava q̄stio

p̄me dist̄in. vbi q̄rit̄ vtrūz
in lege nature fuit aliq̄d sacm̄ cor
rūdens huic circūcisioni. v̄z q̄ non
de p̄se. dis. iij. qd̄ apud r̄c. z Greg.
iij. moralū dicit q̄ agit apud nos
aqua baptis̄mi hoc egit apud ve
teres p̄ puulis sola fides. vel p̄ ma
iorib⁹ h̄ius sacrificij nō q̄ sacrificiū
Ad o p̄o. est aug. d̄ faustū. in nul
lū nomē religiōis p̄nt̄ hoīes coagu
lari nisi aliq̄z signo z velut sacroz
p̄forzio colligēt̄. Breuiter dicit ad

I

q̄onē q̄ sic. Sed postq̄ nō sūt op̄i.
ponent̄ tres p̄cloes. Prima q̄ tpe
legis nature fuerūt aliq̄ sacra corū
dentia circūcisioni patz. nam nullo
tpe dimisit̄ deus cultores suos sine
remedio necessario ad salutē. Sed
delecto culpe originalis post lapsū
fuit necessaria ad salutē. ideo om̄nē
tpe fuit ali qd̄ remedium seu sacm̄
ad salutē. Secūda p̄clusio q̄ illud
fuit fides parentā vel virtus sacri
ficij qd̄ p̄bat̄ p̄ grego. 4. li. moralū
nec accipit̄ hic fides p̄ solo habitu.
sed p̄ actuz p̄ actu nō tñ meritorio
s̄z etiā exteriori. i. p̄ actu q̄ q̄s iuoca
bat̄ deū ore vel aliq̄ signo exteriori
sensibili offerenda sacrificia vt sūt
des offerentiū q̄ in baptis̄mo p̄dest
puulis. de p̄se. dis. iij. illud. Tercia
p̄clo q̄ circūcisio tam cessauit qd̄ p̄z
p̄ aug. d̄ faustū vbi dicit sic. Sacra
que suabant̄ p̄nūciatiua erant q̄ cū
suo aduentu x̄pus impleuisset obla
ta sunt z alia instituta q̄ sunt virtu
te maiora. vtilitate meliora. actu sa
cilioz z nūmerosp̄auctioz. S̄z tunc
querit̄ quo tpe cessauit circūcisio d̄r
q̄ hiero. z aug. sunt p̄rarj hierony
mus ponit̄ duo tpa. vñū tps p̄den
di euangelij. z incepit̄ ab aduentu
x̄pi vsq̄ ad passionis p̄sumationē
Aliud tps p̄mulgationis vsq̄ ad
finē mūdi. Et sic d̄c hieronym⁹ q̄
circūcisio debuit suari quousq̄ ve
ritas euangelij p̄mulgaret̄. Aug⁹.
aut̄ alio mō soluīt̄ dicens q̄ triplex
est tps. prim⁹ p̄den di euangelij
secundū p̄mulgandi p̄ditū. tercius
custo diendi p̄mulzatiū. p̄ n̄ tps
fuit ab aduentu x̄pi vsq̄ ad passio

Quandō quo tpe cessauit

Questio

VIII

nis confirmatione. et hoc tpe fuerunt le-
galia infirmata. et i morte xpi mor-
tua. sed tps fuit a morte xpi ad di-
uulgationem in omnes gentes. iuxta il-
lud. In oem terram etc. Et hoc tpe
fuerunt legalia ad tumulum deducta.
Tercium tps fuit ab illo tpe vsq ad
finem mundi in quo legalia sunt qui
in sepulcro posita et clausa. dicit igitur
aug. q. primo tpe legalia fuerunt
potuerunt tanq via salutis vel ppter
salutis utilitatem. secundo tpe fuerunt
potuerunt etiam ab his qui audierunt
euangelium ppter honestatem quia ho-
nore erat deducenda synagoga ad
tumulum. tercio ho tpe nullo mo fue-
runt seruanda. quia q iam fuerat non est
materni corporis cultus honorator. sed
sepulture impudens reuelator. Et
sic ponit q petrus et paulus uterq
fuerunt non ppter vitandum scanda-
lum primi. sed etiam ad honorem ma-
tris. i. synagoge impediendum. ¶ Ad
auctoritatem in principio per p secu-
dam conclusionem.

Iuxta secundam distinctionem
querit vtr sint septem sacra
noue legis. videt q non. nam
mrimonium est sacramentum sed non noue le-
gis. ergo non sunt nisi sex in lege no-
ua. ¶ Ad oppositum. 7. sunt infirmi-
tates que sunt sacramenta. ergo
7. sacra. Circa istam questionem sunt
tres conclusiones. Prima q congruus
est legem euangelicam sacramentis p
fecissimis adornari per. nam congruum
est legem veritatis et gratie pfectissi-
mis sacris adornari. Sed lex euan-
gelica est lex veritatis et gratie secundum illud
Job. i. Veritas et veritas p seculum sa-

cta est. Secunda dicit q illa sacra q
bus lex euangelica adornatur sunt se-
ptem per. q. secundum nunc infirmitatum sunt
medicines. scilicet infirmitas est duplex
scilicet culpe et pene. infirmitas culpe est
tripler. scilicet originalis que est baptismus
actualis mortalis que est penitentia. actualis
venialis que est extrema unctio. In-
firmitas pene est quadruplex. scilicet ingrati-
tia. pusillanimitas malicia et peccata
pusillanimitas malicia est eu. baristia. et
peccata est mrimonium et ingrati-
tia est ordo. et pusillanimitas est confirmatio
vel aliter sacra sunt quedam medicine.
Sed medicina est triplex. scilicet pcuratiua
curatiua et confortatiua. Medicina p-
curatiua curat a morbo. sed non liberat
ex toto et talis est mrimonium. Medi-
cina curatiua liberat p gratiam et hec
variatur secundum triplicem gratiam. scilicet baptismum
malum. et sic est baptismus. penitentiam
et sic est penitentia. finale et sic est extrema
unctio. Tercia est medicina confortatiua. duplici enim ex causa homo indiget
confortari. vel ppter difficultatem pug-
ne. et sic est confirmatio. vel ppter la-
titudinem itineris. et sic est eucharistia.
Ordo autem est ad ministrandum vtriusque
sacramentum. Tercia conclusio q illa septem
sacra sunt a deo instituta per. nam omnia
sunt instituta a christo p tpe legis eu-
gelice scilicet mrimonium fuerit ante insti-
tutum. tunc p lege euangelica fuit a christo
approbatum. de baptismo per. q. fuit
institutum christo veniente iuxta illud Mat.
vlti. Ite docete omnes gentes baptismum
et sic christus instituit illud sacramentum.
de eucharistia per et per predicatio diffusa
Jo. 6. scilicet et institutum fuit i cena. mat.
26. de confirmatione per istud et Jo. 2

non pul-
chrum:

Accipite spm̄ sc̄m̄. De p̄nia p̄t̄ ei⁹
institucio Job. 2. q̄z remiserit pec-
cata. 2. Math. xvj. Quicūq; liga-
uerit sup̄ terrā. De extrema vncio-
ne d̄r q̄ fuit instituta a iacobo Jac.
I. Si infirmas q̄s in vobis r̄c. S̄z
melius est dicere q̄ fuit a x̄po. legi-
mus em̄ Marc. 6. q̄ apli vngēbāt
oleo multos infirmos 2 sanabant.
Constat aut̄ q̄ hoc nō fecerūt nisi in
virtute x̄pi q̄ instituerat illā vncio-
nē. De m̄rimonio x̄pus ratificauit
Math. xix. qm̄ dixit. p̄ter hoc re-
linquet hō patrē 2 matrē. De ordie
p̄t̄ Marc. 26. Hoc facite in meam
m̄mōriatōz. Et nota q̄ istoz sacro-
rū tria in q̄b̄ impm̄it̄ character non
iterat̄. s. baptis̄mus 2 confirmatio 2 or-
do. alia p̄o bñ iterant̄. ¶ Ad arg. in
p̄ncipio p̄t̄ p̄ terciā p̄lōem.

Ecūda que

stio secūde distin. vbi q̄rit̄
vtr̄ sacra noue legi hēant efficacīā
a passiōe x̄pi. vtr̄ q̄ nō. q̄. 5. m̄th̄a.
et. q̄. p̄bi. d̄r q̄ cā in actu 2 effectus
in actu sūt sunt 2 nō sūt s̄z passio x̄pi
nō est in actu q̄ r̄c. ¶ Ad op̄o. sūt
mḡt 2 aug. de ci. dei. c. 26. Hic di-
cam duas p̄lōnes. Deinde aliqua
alia. Prima p̄lō. q̄ sacra hnt̄ effi-
caciā a solo deo p̄t̄. Efficientia sa-
crām̄toz nō pōt̄ esse ab aliq̄ inferio-
ri causa instituyente ipsam. s̄z solus
deus instituit sacra. vtr̄ dictū ē in p̄-
cedenti q̄ōne 2 in terciā p̄lōne. Cō-
firmat̄. solus deus determinat se ad
candū effectū p̄t̄ alius deus nō
esset p̄ma cā si posset aliunde deter-
minari. S̄z effectus signat̄ p̄ sacra

sunt p̄t̄ soli deo. q̄. solus deus p̄t̄
cāre gr̄iaz. igit̄ a solo deo sacra hnt̄
efficaciā. sicut a cā p̄ncipalr agente
2 cānte. 2 hic sūt primus articulus.
Secūda p̄lō 2 sc̄ds arti. ē q̄ sacra
hnt̄ efficacīā a passiōe x̄pi sicut a cā
meritoria q̄d p̄bat̄ sic. ab illo sacra
hnt̄ efficacīā sic a cā meritoria q̄d
plus acceptat deus q̄ displicet sibi
offensa primi p̄nt̄ s̄z talis fuit passio
x̄pi. vtr̄ p̄ An̄s. in li. Cur de⁹ hō
2 declarat̄ li. 3. di. ij. 2 illud exēplifi-
cat̄ de p̄se. di. 4. p̄rie. vbi h̄r q̄ ba-
ptis̄m⁹ sum̄is sūpsit simplr̄ p̄t̄
ex passiōe x̄pi. Et nota h̄c op̄inōez
mḡt̄ cū ei⁹ ip̄obariōe d̄n̄stitucōe
extreme vncions q̄d fuit instituta
a iacobo vtr̄ dixi in sup̄iori q̄ōe. No-
ta etiā quōd in collōne istoz remedi-
oz occurrūt m̄ia 2 soltas. Ibi nota
quōd baptis̄m⁹ ianuā aperit 2 nō cl-
cūcisio. In solucione sc̄derōis nota
q̄ sacra hnt̄ a x̄pi passiōe efficacīā
2 exhibitā nō tñ actu exteriori s̄z in-
teriori h̄est q̄ sacra x̄po viuente po-
tuerūt institui 2 om̄i tpe vite sue. 2
tūc in primo instanti potuerūt h̄c
efficaciā a passiōe tā p̄fecte voluta. 2
sic intelligit̄ actu interiori exhibitā
In solōne terciē rōnis nota q̄ gr̄a
p̄t̄ h̄c cām de p̄gruo in recipiēte et
de p̄digno in alio. s. in x̄po dante.
ibidē nota q̄ ī oib̄ d̄i op̄ib̄ n̄ fuit
adeo opus mere gr̄e nisi icarnatio.
In solōne q̄tē rōnis 2 vltime nota
q̄ sacra sp̄aliter dicūt̄ fluxisse ex vul-
nerē lateris x̄pi licz nō fluxerūt p̄n-
cipalr. si x̄po mortuo inflicum fuit
vulnus s̄z si x̄po viuo. ¶ Ad argum̄
tū in p̄ncipio. dico q̄ 2 si passio x̄pi

¶ Qua questio h̄ng 2c d̄p̄m̄t̄ p̄nt̄ in vltima p̄nt̄
3c r̄ct̄e h̄ar r̄ct̄a m̄th̄a. ibi d̄r. r̄p̄t̄ h̄c f̄ḡm̄
II

Questio

qui dixit. Ego te baptizo in nomine
patrie et filie. Transmutatio sit tripl
qz aliqñ variat orōnis sñam. vt si
diceret. Ego pñs baptizo te i noie
filij et spūsancti. et hec ipedit. aliqñ
nō variat orōnis sñaz. vt si diceret
Ego te baptizo i noie filij et pñs et
spūsancti. et hec nō impedit nisi fie
ret ex malicia volēs mister inducere
re errorē. Interpō autē vel intermis
sio sit dupl. qz aut ē tantū qz discō
tinuat intencōem et longā facit mo
ram. vt si baptizans recederet et po
stea reuenteret. tūc in tali casu nihil
fit nisi reincipiat. Aut est pua mo
ra vt si pioferendo faceret pausaz
et tūc bñ est baptism⁹. Implicatō sit
duobz mōis. Uno mō vt baptizo te
in noie trinitatē. et sic nō baptizaret
nā tres pñs debet expmī. Math.
vlti. Alio mō sit sic dōdo. vt bap
tizo te in noie xpi. et de isto est dubiū
matie pro tpe isto. qz in aliquo tpe
bñ licuit baptizare i noie xpi. vt pñs
Aquiū ij. et iō de tali tenēda eēt regu
la qz ponit extra de bap. et effec. c.
ij. vbi dī qz oēs tres pñs dñt expmī.
Sed in isto casu sñt multe trīe o
piniōes. et Scot⁹ dubi⁹ se dimittit
in hoc casu. nec audet determinare.
sed dī dubiō qz sit baptizat⁹. Ad
argu. in pñcipio dī. qz illud iñtelli
git in materia et forma naturalibz et
naturaliter opantibz.

Tercia que

stio tercie distictōis vbi q
ritur. Utz sola aqua natural⁹ pura
sit pueniēs materia baptismi. U
derur qz nō. qz aqua artificial⁹ hz ea

III

dem accēia cū illa naturalī. s. hūidit
tatē frigiditatē et sed ex accētibus
cognoscit suba. j. de aia. g. 22. Ad
oppo. est iohis iij. In hac qōne sunt
duo arti. Prim⁹ est qōnis rñsiuus.
Scd⁹ arti. est dubitatōnū declarati
uus. Quantū ad primū arti. pos
nūtur tres conclusōes. Prima qz aq
naturalis ē materia baptismi. Dec
clusio pñs. nā illa aqua vñ humor
est materia baptismi i quo xps de
terminauit baptismū fieri. s. hec ē aq
vt pñs Jo. iij. et Mat. iij. Scd⁹ cō
clusio. qz sola aqua natural⁹ est mate
ria sufficiēns p se baptismi. Pater
nā aque pueniāt multe pgruitates
de quibz doctor ponit nūo qñtuor.
Tercia conclusio. qz aqua artificial⁹.
nō est materia baptismi. Pñs. nam
illa aqua variat spēm matie cū il
le aque sint mixte et nō simplices et
artificialr facit et nō naturalr. Quā
rum ad scd⁹ arti. qz sit materia pñs
qua et que remota i baptismi. Dici
tur qz aqua ē materia remota. Ab
lutio pñs actiue sūpra est materia p
pinqua. Etia nota qz ad naturales
pñet determinare materiā bap
tizet nō ad theologū vel canonistā.
In solutōne tercie rōnis nota. qz aq
artificialis ē subtilior naturali sub
tilitate pñualitatis. sed nō simplici
tatis. In solutōne qñte rōnis nota.
qz aqua qz fluxit de latere xpi fit et ha
aqua et nō fleuma fm opioez. Inno
centi⁹ et pbar hoc pñs euāgeliste
Qui vidit testionū pñbiuit verita
ti pfecto. nō aquā s. fleuma dixisset
si nō fuisset aqua sed fleuma. Pro
bar hoc p figuram qz pcessit super

fms pñs pñs pñs pñs
b. i. pñs pñs pñs pñs

Distinctio

Canonistis vero definit sic valet
Baptismus est ablutio exterior cui
certa forma subicitur. sine qua nemo sal
uatur et qui perficit ad salutem ut habetur. i.
q. i. de trabe. Et alibi dicitur quod interdum
vocatur baptismus ipse caracter a se im
pressus. ut habetur de sac. di. iij. c. ruc
valere Sed pro maiori declaratioe
ponunt tres arti. Primus articulus
est. cuius entitas sit definitio. Et de h
iam determinatus est in hoc quarto. in
illa questione de definitione sacramenti
vide super. Secundus articulus est. quod ba
ptismi est aliquid rationis definitio. per quod
est ens positum per se unum unitate de
prius nec est simpliciter simplex et huius
prius eodem. sed oportet tale definitibile. quod
baptismi est aliquid definitio. Tercius
arti. est quod sit eius ratio definitiva Ubi
notandum quod baptismus est signum sen
sibile. et ut est signum importat rela
tionem. de cuius relationis fundamento
possumus dupliciter loqui. Uno modo quod
eius fundamentum sit non solum ablu
tio sed eius forma. Alio modo quod eius fun
damentum sit sola ablutio quous habeat
alia comparationis scilicet rationes definitivas
baptismi et secundum duplicem opinionem sit
forma prolata cum intentione baptis
mi Ad oppositum. si teneamus ista via vl
tima per ponit talis ratio definitiva ba
ptismi. Baptismus est ablutio hominis.
aliquiter presentis facta ab alio in a
qua abluciente sub certis formis simul
cum intentione debita perferente facta
efficaciter ex institutione divina ab
lutione anime a peccato. Si vero te
neatur alia via scilicet quod forma cum ablu
tione sint fundamentum baptismi tunc
potest poni alia ratio baptismi scilicet

III

Baptismus est sacramentum ablutiois
aie a peccato consistens in ablutioe
hominis aliquam presentientis facta in a
qua ab alio abluciente. et in huius cer
tis ab eodem abluciente cum debita in
tentione platis. Et hec ultima ma
gis placet doctori quam alia licet primū
non reprobet. Nam non est divina inter
illas definitiones nisi per hoc solus quod
vna ponit ablutioem in recto. sed a
lia ablutioem et verba. Et nota. quod in
responsione ad argumentum principia
letangitur responsio Richardi de
media villa dis. iij. huius. iij. arti
q. i. ad argumentum secundum et probatio
eius. Ad argumentum in principio o
porteret dicere quod ablutio non est pars
fundamenti. quod includit baptismus
sed est totum fundamentum licet remo
tus. et sic pars predicatur per modum totum

Ecūda que

estio tertia distinctio ubi
querit. Utrum sit illa precise forma ba
ptismi. baptis te in nomine patris et fi
lii et spiritus sancti amen. Uide est. quod non
sit hec forma. Ego baptis te. nam
cuiuslibet huius formam et materiam.
forma cuius debet esse in materia
Sed hec forma non sunt in aqua nec in
ablutione ut in subiecto. quod r. c. Ad
oppositum est extra de baptismis et e
ius effect. si quis. In ista questione sit
tres articuli. Primus est. si aliquid ver
ba sunt forma baptismi. Secundus quod
sunt illa forma que sunt forma baptis
mi. Tertius arti. si illa verba possunt
mutari vel variari sine periculo sic quod
esset vere baptisatus Quantum ad
primū articulum dicitur. quod aliquid forma sit

Questio

forma baptismi. p[er] s[an]c[t]a ibi est obliuio exterior et s[an]c[t]a p[er]ba ablutio h[ab]et r[ati]o[n]em materie. et p[er]ba r[ati]o[n]em fo[r]me. q[uo]d p[er] h[ab]et p[er] aug. p[ri]mo de doct[ri]na xp[ist]i. dicentem p[er]ba inter o[mn]ia signa tenet p[ri]ncipatu[m] s[an]c[t]o. igit[ur] aliq[ui]d p[er]ba s[an]c[t]a in fo[r]ma. Quā tu ad cōm arti. vbi q[ui]ntur q[ui] sunt il la p[er]ba q[ui] sunt forma baptismi. H[ic] ponuntur due cōclusiones. P[ri]ma est. q[uo]d forma baptismi i[n] eccl[esi]a R[om]ana ē illa. Ego te baptizo in no[m]i[n]e p[at]ris et fi lii et sp[irit]us s[an]c[t]i amē. Quā forma t[em]p[or] nerur suare. q[ui]libet m[is]ter in p[re]dicat eccl[esi]a. nam sic R[om]ana eccl[esi]a in stituit. vt notat g[r]e[gor]ius de bap. et eius effect[us]. c. si q[ui]s. Scda cōclusio est q[uo]d forma baptismi in eccl[esi]a grecoz est illa. Baptisat[ur] suus xp[ist]i in no[m]i[n]e pa tris et filii et sp[irit]us s[an]c[t]i. amē. in q[ui] for ma nō exp[re]ssit p[er]sona m[is]tri sicut i[n] alia Et hoc ad euitandū scisma. vt ponit p[ri]ma ad Cor. c. i. Et abānt[ur] em[en]t baptisati de m[is]tr[is] dicētes Ego q[uo]dem pauli. ali[us] ego. q[uo]dem petri p[ro]pter q[uo]d ap[osto]l[us] cōcludit dicēs. diuisus est. g[r]e[gor]ius xp[ist]o Ad tolle nōdū igit[ur] illū scis ma ordinatū est i[n] eccl[esi]a grecoz. vt nomē m[is]tri nō exp[re]sserit. Quā rum ad terciū arti. si illa fo[r]ma v[er]ba p[er]ba p[oss]unt variari sine piculo baptisati. Dic[itur] s[ed] tres op[er]iones. Una ē q[uo]d q[ui]cūq[ue] variatōe facta circa p[er]ba d[omi]ni mō tres p[er]sone exp[re]ssuntur integraz est sacramentū baptismi. Et alia op[er]inio T[er]tio. q[uo]d est r[ati]o[n]al[is] ad opposit. q[uo]d dicit q[uo]d necesse ē p[re]dicatā formas totā seruare. als sacramentū nō esset integ[rum]. Tercia op[er]io est Scoti q[uo]d il la variatio p[oss]it esse q[uo]d dupliciter. vel ex p[ar]te m[is]tr[is]ti. vel ex p[ar]te clausu[re].

II

ex p[ar]te suscipiētis. vel ex p[ar]te clausu[re] sequētis. s. in no[m]i[n]e p[at]ris et c. Si autē fiat variatio ex p[ar]te m[is]tr[is]ti puta q[uo]d baptisans nō dicit. Ergo integ[rum] ē sacramentū sicut p[ar]t[is] de grecis qui vere baptisant et t[ame]n nō p[er]ferūt illud p[ro]nomē ego. ille t[ame]n sic facies in ec cl[esi]a R[om]ana mortali peccaret Si autē fiat variatio i[n] actu exp[re]ssimē do illū modū in op[er]atio[n]e mō et nō indicatiue dicēdo sic. Baptisat[ur] ser uus xp[ist]i in no[m]i[n]e p[at]ris et c. adhuc esset integ[rum] sacramentū. sicut p[ar]t[is] de gre cis. Si autē fiat variatio in suscipiē te sac[ra]m[en]tū nō ē integ[rum]. Si autē fiat va riatio ex clausula sequēte. s. i[n] no[m]i[n]e pa tris et c. Dico q[uo]d p[oss]it fieri sex mōis sic ponit Bonau[er]ius sup. iij. di. iij. q. vi. s. mutādo. addēdo. cor[ru]p[er]do. itā sponēdo. interponēdo. et p[ar]t[is] eodem p[er]bo iplicādo. Mutādo fit vt si di ceret. baptizo te in no[m]i[n]e p[at]ris genito ris geniti et sp[irit]u s[an]c[t]i. tūc non esset ba ptism[us]. q[uo]d licet idē fecit t[ame]n aliū mo duz s[an]c[t]i h[ab]uit. et xp[ist]s voluit p[er]sonas no[m]i[n]ari p[ro]p[ri]as nō ibi p[er]sonaz. Addi tio fit tribi mōis. q[uo]d ē vna additio p[ar]t[is] fide. vt diceret baptizo te i[n] no[m]i[n]e ne p[at]ris maioris et filii minoris. et sic nō esset baptisat[us]. Alia ē p[ar]t[is] additio q[uo]d nō est p[ar]t[is] fide. vt si diceret Bapti zo te in no[m]i[n]e p[at]ris b[ea]t[us] p[er]p[et]uus et filii et sp[irit]us s[an]c[t]i. et sic b[ea]t[us] baptisaret si facies nullū intēderet erro[r]ē Corruptio fit dupl[ic]i Alia ē tāta q[uo]d nullo mō te ner[is] sensus. et tūc nō est baptism[us]. ali q[ui] est pauca. et tūc nō cor[ru]p[er]t sen sus. vt p[ar]t[is] de b[ea]t[us] h[ab]uit ligūā ipeditā. et tūc nō impedit baptism[us] vt p[ar]t[is] de cōte. distinc. iij. ca. retulerūt de illo p[re]sb[ite]ro lingue latine imperito.

Distinctio

nō sit nec i effectu. est tñ in accepta-
tione diuina. 2 hoc sufficit

¶

Ercia que

Itio scōe distinctōis vbi
gritur. vtz baptisari baptismo Jo.
itez erāt baptisandi baptismo xpi
Videl q nō. nā in receptōe sacram
toz qd datur nō est reiterādū sed si
aliqd obmittat caute ē supplēdū ē
de clerico p saltū p moto. c. vnico.
Ad oppo. est aug. de baptismo tō
tra donasticas. v. c. Ad hāc qōem
dicit q sic. de pse. di. iij. ca. aliud.
Et accipit ab Aug. Omel. v. sup
Jo. Si qd baptisauit iudas nō ite
rū sunt baptisandi. qd aut baptisa
uit Jo. itez sunt baptisandi. Et iō
circa hoc tria videbim. Prio a q
fuit baptisū Jo. institut. Scōdo
ad qd fuit institut. Tercio. q erat
ei efficacia. ¶ Quantū ad primū
arti. dico. q baptisū Jo. fuit insti
tut. a deo. qz Jo. j. hētur. q ipso.
bapt. dicebat. Qui me baptisare
misi ille mihi dixit. S; canoniste
hnt q fuit institut. xpo 2 exēplo cū
dñs a iōāne fuit baptisat. 2 tūc vī
regñatiuā cōsulit. de pse. dist. iij. p
quā. xpo ei 2 pcepto fuit institut.
cū dixit Eūtes in mōm docete oēs
gētes baptisantes eos in noie p̄is.
2. de pse. di. iij. c. pprie. 2 in decreta
libi de bap. 2 eius esse. ca. debitum.
Quantū ad scōm arti. dī. q baptis
mus Jo. nō fuit institut. ad efficiē
dū. S; vt poit mgt in lra fuit in
stitut. ad scādū baptisū xpi 2 ad
assuefaciēdū homīes ad baptisū
xpi. vñ sup illō verbo Mat. iij. dī

II

glosa. Ego baptiso. i. tñ corpa la-
uo. qz pcr̄m dimittere neqō. 2 sicut
nascēdo 2 p̄dicādo p eo. sic baptizā
do ad baptisū xpi iustos dirigam
Quātum ad tertiū arti. de efficacia
baptismi Jo. dī. q baptisat. a iōhē
poterat baptisari duobz mōis scz in
forma tradita a xpo vel i foza alia.
vtputa in noie vēturi. Si qd autēz
fuisset baptisat. a Joāne i foza tra
dita a xpo nō erat rebaptizāndus. nā
ille erat baptisat. baptismo xpi 2 si
iōā. iis. 2 ēē baptisat. a iōāne S;
qd vere fuis; baptisat. a iōāne in a
lia foza. vtputa i noie vēturi. vel
alia p̄ili foza erat nēario rebapti
sandus. qz pceptum gñale obligat
oēs. S; pceptū gñale ē. q oēs bap
tisemur i foza tradita a xpo. g. 2.
In solutōe prime rōis nota. q mgt
in hac qōne nō tenet. Etia ibi nota.
quō ē vera illa maxia. in receptōe
sacramētoz qd datur nō est reiterā
dū. sed si aliqd obmittat caute ē sup
plendū. vt extra de sacra. itera. c. j.
2 vlti. Et cā est. ne fiat iurā sacra
mēto. vt hētur de pse. di. iij. oñdī.
Ad argu. i p̄cipio dico. q illud ē
vex qñ aliqd baptisū p̄fert in ba
ptismo iōānis n̄hul cōferebat nisi
fieret vt ponit in tertō arti. vide ibi

Ira terciā distinctōez gr̄it vtz
hec sit vera definitō baptisū
quā ponit i cōi scz Baptisū ē inti
ctio. i. ablutio corpis exterioris scz
sub foza verbox p̄scripta Videl
q nō. qz ps nō p̄dicat de toro. 2 ab
lutio ē ps sacramēta baptisū fm au
gul. accedūt verbū ad elemētū 2 sit
sacramētū. Ad oppo. est mgt i lra
glosa. hūc p̄phetā
pauit ite p̄p̄
Volūdo o

Questio

isto in veteri testamēto xpi quādo
Moyses percussit silicem et ex ea nō
fluenta sed aqua manauit ibi etiam
in quadam pbatōne nota q̄ illa aq̄
fuit ibi de nouo creata miraculose vt
de cōponentibz resoluta. vel q̄ flu-
xit sicut sibi placuit. ¶ Ad argu. in
pncipio dicit q̄ ex accidentibz cōtribus
nō arguit nec cognoscit suba nec di-
cit hoc aristoteli. j. de aīa. sed ex p̄p̄is
vel licet hēat aliqua sīlia. hz tamen
alia dissimilia.

Nota que

istio vbi querit vtr insticu-
tio baptisimi euacuauerit circūcisio-
nē. videt nō. nā Bēn. xvij. Data fu-
it abrahe circūcisio in sed^o sempiterni/
nū. q̄ ad sp̄ pmanusz. ¶ Ad oppo.
Mat. j. Hec q̄d iā q̄si determinata
ē supius. S; cū b̄ ponent duo art.
pmus vñ baptisimus hēat necessita-
tē. scda q̄ tpe circūcisio fuit euacua-
ta. ¶ Quantū ad pmū art. dicit q̄ ba-
ptisimus hz necessitate ex p̄cepto et
ex institutione. vbi ponit p̄p̄em vltz
quō aliq̄s obligat ad obsequiū p̄-
cepta diuina mere positūa. et q̄ ba-
ptisimus p̄mo fuit pmulgar^o p̄ mo-
dū p̄siliū. et ex hoc om̄s fuerūt obli-
gati ad nō p̄tēndū. Scdo p̄ mo-
dū p̄cepti. et ex hōm̄s fuerūt obligati
ad suscipiendū. ibi hēs q̄ p̄silia vel
p̄cepta dīna p̄tēnt nō p̄nt sine pec-
cato mortali. facit ad hoc textus. in
c. hoc ip̄m. 33. q. 2. et in. c. q̄ hūanis
legibz. xij. q. ij. secus aut de p̄cepto.
vel de p̄silio hūano. facit textus in.
c. si dñs ea iubet. xj. q. 3. Ibi etiam
habet p̄tēntes p̄siliū pauperū

III

vel impediētes peccāt mortaliter.
Mat. 8. et facit textus in cle. dudū
in. s. ceterum. extra de sepul. inde.
¶ Quantū ad secūdū art. ponit opi-
nionē cōm sancti tho. in. ij. p̄te. j.
di. q. 5. et Rich. di. 3. hui⁹. 4. 2. q. ar.
5. q̄ tpe quo baptisimus fuit sub p̄si-
lio vsq̄ ad passionem circūcisio nō
fuit euacuata et isto mō quo ad ne-
cessitatem a passione hō vsq̄ ad p̄-
mulgationē nō fuit necessaria. sed
vtilis. a pmulgarōe hō et post fuit
mortifera. Improbatur hāc opi. quo
ad tria que dicit. Secunda opinio
p̄p̄ia doctoris subtilis est q̄ baptis-
mus habuit duo tpa tñ scz p̄siliū et
p̄cepti. Circūcisio hūit quoz tpa.
pmū ante vtriusq̄ tps baptisimi q̄
fuit necessaria. secūdū est p̄ tpe ba-
ptisimi quo fuit licita et vtilis iudeis
nō tñ necessaria. terciū tps circūci-
sionis p̄currit cū scdo tpe baptisimi
quo fuit. p̄uersio ex iudeis licita nō.
vtilis nec necessaria. Conuersis hō
egentibus nullo mō licita et istud tē-
pus durauit vltra terciū p̄siliū ha-
bitum Hierosolymis sub Jacobo.
quartū hō tps in quo est oībz mor-
tifera ibi q̄ diuerso tpe diuersē gen-
tes obligabant ad suscipiendū ba-
ptisimū p̄m q̄ diuerso tpe eis p̄dica-
bat. Sed doctor instat p̄tra terciū
tps et dicit q̄ illo tpe petrus fuit re-
p̄hensus a paulo in antiochia vo-
lens legalia fuare. ibi notat quō de
scandalo passio nō est curandum.
nec p̄pter scandalum veritas est di-
mittēda. Item q̄ determinatū tps
nō habet a scriptura. qñ mortiferus
fuit legalia obseruari. In solutione

Curandū

Dist

rōis pncipalis nota quō legalia iu/
dicialia. Cerimonialia aliqua ma-
nent. In solutione secū de rōis no-
ta quō circūcisio fuit sedus sempi-
ternū inter deū z abraā z semen ei⁹
Sed sempiternū fm nicolaū de ly-
ra sonat. l. longū z dicit in ebraico
alam. ¶ Ad argu. in pñ. pñz p vltia
pba. q. quōd sempiternū ē exponēdū

Irea distinctiōz qrtā qrit
vix puuli sine baptisandī
videt q nō. nā baptis-
mus est remediū p pccm s; puuli nō hnt
pccm qz nec vsum rōis. ¶ Ad op-
po. est aug. de fide ad petz q ponit
q hnt pccm. Ad istā qōnē d; q sic
Et est intentio Exodi. z ponitur in
vlti. c. pme di. istius. 4. sic inqenē.
Qui dudū clamabat p legē aia cu-
ius pputū circūcisio caro nō fuerit p-
ibit de ppo suo. nūc p euangelium
clamat nisi qs renat⁹ fuerit zc. S;
in qōne ponit opi. Pelagiorū dicē-
tū q puuli nō sunt baptisandī. nāz
baptismus est p pccm seu p morbū
pccī originālis. s; puuli nō hnt il-
lud. qz ideo pccm qz voluntariū. z.
etbi. s; in illis nō est tale voluntariū
cū nō hēant rōem g zc. Sed p h est
Bre. sup Exod. in glo. oēs in pccō
nati sumus ex carnis delectatiōe cō-
cepti culpā originālē traximus no-
biscū. Irē dauid in ps. Ecce in ini-
qratib; pceptus sum. z in pccis pce-
pit me mater mea. Et aug. li. de fi-
de ad petz. z in libro de baptismo
puuloz inq. Adā p pvaricatiōis
exemplū infecit in se oēs de sua stir-
pe venturos pter virginē. Et est in-
tentio sua z fidelū q puuli sunt ba-

III

ptisandī. qz sine eo salus nō habet⁹
de pse. di. 4. firmissime. ¶ Ad arg.
in pñ. dico q est voluntariū in se vt
in hñte vel in radice. l. in pmo pen-
te q habuit vsum rōis.

Ecūda que

stio qrtedi. vbi qrit vtrū
puuli baptisati recipiāt effectū ba-
ptismi. v; q nō. nā nullus recipit
gratiā a deo nisi aliquo mō sibi pū-
gat. nā actualr auerso z omē indi-
sposito deus nō dat grāz. pma autē
pūctio ad deū sit p fidē. g nō hñti
illā dat grā puulus nō h; eā an ba-
ptismum g nō dat ei in baptismo.
¶ Ad oppo. est aug. in encheridion
dicit q sic. nā sicut creditū est puu-
lo in baptismo pccm origināle di-
mitti ita creditū est sibi grāz pferri.
q pccm origināle remittat⁹ p ipm ba-
ptismū pbat de pse. di. 4. regenerā-
te. z. c. sine penitētiā. vbi habet q p
ipm origināle mortale z ventiale pec-
catū remittit⁹. S; p maiori decla-
ratiōe videbimus tria. Primo an
puuli recipiant fidē infusam. Sec-
cūdo vix recipiant caracterē. Ter-
cio vix recipiant grām grū facien-
tē. Quantū ad pñm arti. dico q p
uuli recipiūt fidē infusam in baptis-
mo qd pñ. nā sine fide impossibile
est placere deo. vt ait apls ad Heb.
sed puuli q cito baptisant⁹ placent
deo. g hnt fidem. S; nō acquirunt
quia eam non lucrati sunt ergo ha-
bent infusam. ¶ Quantū ad secun-
dum arti. dicit q recipiunt caracte-
rem. Nam pgruum est ad formas
perfectam ponere aliquam di' po

Questio

sitionem. sed gratia est forma perfe-
cta et signaturalis. ergo est proprius
ponere dispositionem. illam autem dis-
positionem voco caracterem. igitur
puuli baptisari recipiunt caracterem
¶ Quantū ad tertium art. dicitur quod
deus per statum nature lapsus de comu-
ni lege nulli dimittit culpam quin
infundat gratiam. sed paruulis in
baptismo dimittit culpam originalem.
igitur infundit eis gratia gratū
faciens isto modo. i. quod habet dispo-
sitionem per quam ad gratiam gratū faci-
entem. et de sancto datur eis. Nam
in omni baptismo spiritualiter renasci-
tur homo et membra christi efficiuntur.
de consuetudine. 2. quia passus. cir-
ca finem. et distinetur. 4. ad hoc. In so-
lutione rationis nota quod de poten-
tia absoluta deus potest dare gratiam
sine fide. Ibi etiam nota quod
actus se habet respectu habituum su-
pernaturalium. et quod tales habitus in
esse non possunt probari ratione natu-
rali. In solutione secundae rationis no-
ta quod puulus coniungitur deo in ba-
ptismo. Et ibi nota opinio alexan-
dri de ales in. 4. parte sume titulo
de baptismo. collatione de baptisan-
dis. q. 1. Et ponit reprobatio a do-
ctore subtili. Nam alexander dice-
bat quod puulus coniungebatur deo per fi-
dem pentum. Sed dicit scotus con-
tra. Si pentes sunt heretici vel infi-
deles. ideo dicit doctor quod datur per
causam meritoriam que causam me-
ritoriale praeponit est. ¶ Ad argumentū
in principio dicitur quod paruulus prae-
gitur deo per fidem pentum vel per fi-

III

dem ecclesie vel per causam meritoriam
que christus est.

Ercia que

stio quare distinctionis ubi
queritur utrum paruulus possit in
utero matris baptisari. videtur quod sic
¶ Ita donum dei perfectius est quam permi-
ttere. ut patet Johis. 1. paruulus autem
in utero matris potest infici pecca-
to adeo. ergo potest perfici dono dei. et
sic recipere sacramentum perfectissimum
¶ Ad oppositum Corinthis. 1. prius
oportet nasci carnaliter quam spiritualiter
renasci. In ista questione ponit opus per
tri de tarenta. li. iij. di. 6. pbleuma
te. 2. q. 1. quod non quia est punctus car-
ni sue corruptionis. Improbatur do-
ctor et dicit quod in utero potest bapti-
sari baptismo flaminis et sangui-
nis. De baptismo flaminis patet
Hier. 1. et de baptista. Luce. 1. De
matre christi hoc tenet firmiter ec-
clesia. De baptismo sanguinis patet
¶ Nam si quis insequitur matrem gra-
uidam et filium in ea existentem. et
si quis occidit eam per fidem et filium
cum ea in hoc casu. si ille moritur per
fidem baptisatus est baptismo sangui-
nis ac si post natiuitatem moreretur.
Sed in utero sunt baptisandi ba-
ptismo aque. est opinio doctoris quod
paruulus totaliter existens in utero
non potest baptisari quia non potest
aqua tangi. Et quo habet quod bap-
tisari in coreo sic quod inuoluerentur in
coreo quod eos non tangeret aqua non
sunt baptisari. Sed quis proiceret
aliquem de ponte et diceret illi verba

esset baptisatus. dicitur aliqui qd nō.
 7 huius intentionis est scorus. naz
 ille nō esset ad vitam ordinatus vl
 ad lotionē sed ad mortem. Alij di
 cūt qd esset baptisatus. sed qd nō de/
 bet fieri ppter piculum picientis qd
 esset homicida. Dices faciet penitē
 tiam. dico qd hoc est dubium an tū
 tps dabit ei. Et quilibet debz ma/
 gis amare salutē ppriam qd alienā
 Si vero pars pncipalis. i. caput ap/
 parer dz baptisari. nec itez bapti/
 sandus est. Si vero sit dubium an
 sit homo extra de bap. 7 eius effec.
 steritica qd accipiat aquā 7 liniendo
 caput dicat creatura dei. ego bapti/
 so in noīe patris. Si vero pars mi/
 nus pncipalis vt pes vl manus rē
 appareat in ea ē baptisandus 7 post/
 ea rebaptisandus sub pditione vt
 habetur extra de bap. 7 eius effec. c.
 2. Et si mortū est sepeliendus in lo/
 co sacro. Nota in solutione secūde
 rōnis quō puulus in vtero matris
 nō est subiectus dño tpali sed dño
 spūali. Sed baptisata muliere pre/
 gnante ferus in ea baptisatur. dico
 qd nō. de pse. di. 4. Si ad matris 7
 duo. c. se. 7. c. si baptisata. ¶ Ad ar/
 gumentū dz qd deus bene potest iu/
 stificare puulū nō natū p donū suū
 sicut dicit de Jo. 7 virgine rē. sz nō
 p illud sacramentū. Nam in vtero
 nō est capax illius sacramenti.

Marta Que

ritio qre distinctionis vbi
 querit vtz adultus nō pntiens pō/
 test recipere effectū baptismi si non
 habet vsum rōnis. videt qd nō. naz

nullus dissentiens pstrabit mīmo
 niū carnale. ergo nec spūale. qd non
 minus sed magis requirit ibi pten/
 sus spūalis. in baptismo autē ptra/
 hit quoddaz mīmonitū spūale. qd
 tūc aīa despōlat deo grā. Ad o ppo/
 sitū cū de bap. 7 eius effec. maiores
 Ad istā qōnem dz qd adultus talis
 vel nō vñt rōne nec vñt pōt nec vte/
 tur. 7 si sic iudicandus est sicut pu/
 er maxime si de eius cura desperat.
 Si vero aliqui habuit rōnem 7 ex/
 pectat qd hīc poterit mediāre est nī
 si imineret piculum mentis. Si ve/
 ro modo nō hz vñm rōis sed aliqui
 habuit. dico qd iudicandus est fm
 statum in quo pdidit sensum. nam
 si tunc erat sua intentio recta sic iu/
 dicandus est fm illam. si vero non
 dimittendus est. Si autē hz vñū rō/
 nis 7 nullo mō pntis nō recipit sa/
 cramentū. si vero pntis tñ nō co/
 gitat. dico qd suscipit sacm. Nam
 nō obligat qd nō sit distractus sicut
 de sacerdote. nam si dicendo verba
 sit distractus. attñ postqz intentio
 sua erat pficere pfcit. sic de baptisā/
 te. 7 iō debet clericus prestare anqz
 exeat a sacristia qd vult celebrare fm/
 ritum ecclesie 7 omnia ad seruitium
 dei deputare. Si vero sit aliquis qd
 vt possit euadere mortem vult fieri
 xpianus tñ eius intentio nō est. di/
 co qd in isto dubiū est sz recipiat sa/
 cramentū si recipit rē sacramētī. qd
 deus p sapientē dicit puerb. 3. Filii
 pbe mibi cor tuū. nolens aliquē in/
 ultū ascribi familie sue 7 suscipiēs
 baptismū ascribitur p hoc familie.
 Et si qs dicat iste actus fuit volūta

Questio

V

ritus et inuoluntarius. et cum ultia/
te voluntari. sicut de prociere mer/
cimoniam in mari. Et sic isti dicunt q/
iste est verus christianus. Alii dicunt. q/
in ista ablutione si ipse sentit sic ec/
clesia vel recipit eam eo modo quo in/
tendit ecclesia ipse est christianus Si ve/
ro accipit ut quodam. balneum est du/
bitum. Si sine illud siue istud est co/
gendum ad ecclesiam De q sic. qd ecclesia
iudicat de exterioribus et non de inte/
rioribus. et talis baptismus verus est. si
fuit ritum ecclesie sit factus. de p se. dist.
iij. solet. et duobus. ca. sequitur. sed talis
non prodest ad salutem nisi simulatio
cessante. de p se. dist. iij. tunc valere in/
cipit. Aliiter doctor resoluunt istam q/
nem. dicendo q non sentiens per in/
telligit dupliciter. i. negative et p se. Ne/
gative ut cum negat actualem sensum.
p trarie p se ut cum ponit actualem dis/
sensum. Et p se illa distinctio. qd non
est idem non velle et nolle. ut dicitur
fuit di. i. pmi. Item dissentire p se qd
dupliciter. valz simpliciter et fuit qd. nam q
ppter tepestates proijcit merces in
mari simpliciter vult et fuit qd non vult. ut
iij. ethi. p se c. de voluntario et inuolu/
tario. et fuit hoc erunt tres articuli. Pri/
mus articulus q non sentiens simpliciter
nec fuit qd non recipit baptismum nec
effectum baptismi. P se. na deus non
vult aliquem oino inuitum. vrs dictum
est Prouerb. iij. Secundus articulus q
dissentiens fuit qd et sentiens simpliciter
respicit baptismum. sicut p se de illo
qui sentit ppter minas. hoc p se est
de bap. et eius effect. c. maiores. vbi
dicit q qdaz ad christianitatem coacti
sunt. et non sunt sacramentis diuini

associati. Tertius articulus q si non sen/
tit negative recipit baptismum. qd non
oportet semper in sacramentis p bere
actualem sensum. sicut p se de sacer/
dote p ficiente corpus christi. qd qm co/
secrat p se alibi cogitare et non hie ta/
lem considerationem ad corpus christi. fuit
vere p se. Sic recipiens p se reci/
pere et non hie actualem considerationem.
¶ Ad argumentum in principio dico
q baptismus magis p se est adoptio
in filium qz inrimonium. nam p uulus
p se non p se dici p trahere inrimo/
nium cum non veatur ratione. cuius
requiritur ad oem p tractum in adoptio
ne autem sufficit solus actus adoptatus
et sic nullum actum hie adopratus

Quinta que

stio q se distinctiois vbi
querit. vtz adule fectus suscipiat
gram baptismi. Unde q sic. Naz
batur ad Ballacas. iij. Quod est in
christo baptismati estis christum induistis
sed nullus induit christum nisi accipiens
do gram fiat p formis christo. ergo et
Ad o p se. est aug. de p nia. c. ij. In
ista qone sunt duo articuli. Primus.
vtz fectus interi et non exteri reci/
piat re sacramenti. Secundus si non vo/
lens se separe a p se vel infidelita/
te recipiat sacramentum et rem sacra/
menti. ¶ Quantum ad primum articulum
dico. q fectus in recipiendo p se du/
pliciter esse Uno modo qd ostendit se
velle recipe ablutionem baptismi. eo
modo quo ecclesia intendit illam con/
ferre. et tamen o ppositum hie in animo
et iste dico q non recipit sacramentum
nec rem sacramenti. tunc ecclesia cogit eu
t iij

ad obseruantia, fidei xpiane. nā ec-
clesia psumit prem meliorem. vbi sig-
meliorē partē p̄tendit. sic de matri-
monio. nā si quis iurasset alicui per-
dona de p̄niti sine testibz et postea iu-
rasset alteri cū testibz ecclesia statet p-
secundo m̄rimonio. lz primū esset legit-
timū. Quantū ad scdm arti. dī. q̄st
aliq̄s ē fictus ostendendo se eē disposi-
tum ad recipiendū sacrm. et tñ inte-
rius ē indispositus ppter infidelita-
tem vel aliq̄d pctm mortale. i quo
vellet remanere sic dī q̄ non recipit
rem sacramēti. Cuius rō est. qz de-
nō iustificat nisi volentes fm illud
Aug. Qui creauit te sine te nō sal-
uabit te sine te. Et ad istā etiā inten-
tionē loq̄tur Aug. in li. de p̄nā. c
ij. et ponit in s̄ra. ois em̄ qui iaz sue
volūtatē arbitet ē p̄stitutus cū ac-
cedit ad sacrm fideliū nisi peniteat
eū vite veteris. nouā inchoare non
pōt. Sed in quo dīnt isti duo ficti.
in duobz articul. Dī q̄ si prim⁹ de-
poneret fictōē eē rebaptisand⁹. qz
nec suscepit sacramētū nec rē sacmē-
ti. sed fictus secūdo mō si deponeret
fictōem nō esset rebaptisand⁹. q̄a ta-
lis lz nō habuerit rē sacmēti. hēt cū
sacramētū. et sic isto mō oportet nisi
q̄ peniteat et p̄fiteat suū crimē. Ad
argu. in p̄ncipio dico. q̄ ois bap-
tismus induit xpm q̄ntū ad h̄ q̄ xpi
familie ascribit. sed nō semp induit
xpm p charitatē vel grām. Vel dic
q̄ talis fict⁹ nō est baptisat⁹ in xpo
sed in xpi nomē.

Extra q̄stio

q̄re distictōis vbi q̄ritur.

Uiz tam iustificari teneant ad sus-
ceptionē baptismi. Uidet q̄ nō. nā
nō legitur de aplis nec de brā vir-
gine q̄ fuerunt baptisati Ad oppo-
sitū est Joānis iij. nisi q̄s renat⁹ fue-
rit ex aqua In hac q̄ōne nō sūt opo-
nito. et sic conclusio sit ista. q̄ taz bap-
tisati baptismō fluminis q̄ baptisati
baptismo sanguis si remaneat via-
tores tenent ad baptismū flumis.
Et rō est. quia tenent cōiccare cū mē-
bris eccle. lz alia mēbra hūt bap-
tis-
mū flumis. q̄ rē. Itē q̄a p̄ceptū im-
plendū est. sed p̄ceptū est q̄ q̄libet
sit baptisatus baptismō flumis. q̄
rē. Secus est de his q̄ nō remanent
viatores. nā illi excusant. q̄a puen-
ti morte. In solutioe p̄ime rōis p̄i-
cipalis nota. q̄ apli cū debuissent eē
veri sacerdotes et vere alios bapti-
santes. nā eis dedit p̄tatem Mar-
tini. Eūtes baptisate et c. ordo autē
sacerdotij p̄sū pponit baptismū sal-
tem de p̄gruo et de p̄sbitero nō ba-
ptisat. c. veniens. ideo tenendū ē q̄ fue-
rūt baptisati. nec videtur nēitas q̄
christus i hoc cū aplis dispēsanet
qz nulla rō videtur dispēsandī
Sed de brā v̄gine doctor dubitat
et de ea dīc sic. Consilij su p̄ponēdus
est de brā v̄gine. nisi forte sit excep-
ab illa lege. Nam de ipa fuit rō dis-
pensandi. quia habuit inceptōem
filij sui. et illam dispēlationē grē ad
quā deus eā disposuit puenire. Ibi
nota q̄ cuiusq̄ recipienti sacramētū
semp additur grā nisi iam puenierit
ad terminū qd de nullo tenet q̄ eē
in termino nisi de brā v̄gine forte.

Questio

de ipso non oportet loqui. nam ipse gratia
exempli suscepit baptismum. nam in
hoc quod Christus mundus a peccato baptisari
voluit. exemplum baptismi dandi nobis
in peccato natum dedit de psalmo. di. liij. si
baptisatus est. et ea. non regeneratur
quod apostoli erant baptisati ipse Christus habens de
psalmo. di. liij. quando non recol. et ea. sequenti
¶ Ad argumentum in principio patet
per ea que dicta sunt

Optima que

stio ante distinctionis ubi
ritur. videtur oes baptisati recipiant eque
liter effectum baptismi. videtur quod sic. quod
effectus baptismi magis dependet a con
ferente quam a suscipiente. sicut effectus de
pendet magis a causa efficiente quam a ma
teria. sicut proposito. Ad oppositum. acius a
cuius magis fit in patiente disposito.
ro. ii. de anima. quod in magis disposito pre
terius accipit effectus. In hac questione
ponitur quedam distinctiones aliorum
doctorum scilicet Tho. et Richar. in liij.
di. liij. q. iij. arti. iij. Et de effectu ba
ptismi quod habet plures effectus. scilicet gratiam
causare. et fomitem reprimere. et osten
dit quod ista diminutio fomitis non est in
se formaliter. sed in effectu suo. In hac
tamen questione ponuntur tres articuli.
¶ Primus. si ex parte dei datur maior
gratia uni quam alteri. Secundus si chris
tus in passione se offerebat magis
pro uno quam pro alio. Tertius. si ex
parte recipientium sit equalitas. Quan
tum ad primum articulum. restringendo so
lutionem ad gratiam. dicitur quod ad istum effe
ctum occurrit deus ut causa principalis

VII

Concurrit secundo passio Christi. Concurrit
tertio suscipiens. Si restringendo ar
ticulum ad ipsum deum. dicitur quod de lege com
prima gratia non datur maior abique omni
differentia a deo extra causam principalem.
sed de speciali benivolentia pro de
us et facit. et sic dat illum effectum. i. gra
tiam equaliter et in equaliter. Quantum ad
secundum articulum de passione Christi tanquam
causa meritoria dicitur. quod passio Christi po
tuit efficax operari ad gratiam in uno
quam in alio. nam Christus ponit contrarium no
scere omnia que deus novit scilicet visionis
et per Christum novit omnes electos ad quos
gradum glorie fuerunt electi. potuit ergo
pro predestinato ad maiorem gloriam
plenus offerre passionem suam. Item
passio Christi efficaciter operatur pro nobis.
qui sumus in lege evangelica quam per pro
phetas in lege Moysi. ¶ Quantum ad
tertium articulum. si ex parte recipientium
sit equalitas. dicitur quod potest esse equalitas et in
equalitas. Nam si sint ambo par
vuli quantum est ex parte eorum nulla
est inequalitas. potest tamen esse in
equalitas vel ratione parentum vel
assistentium vel ratione ministrorum. quod
re magis optandum est. baptisari a
bono ministro quam a malo. Si autem
sit unus adultus et alius parvulus
perfectius accipiet adultus effectum
Et hoc si bene recipit. ¶ Et nota in
solutione rationis principalis quod ba
ptismus plus dependet a ministro
ad hoc quod sit sacramentum. quia in
eo requiritur simpliciter intentio.
non sic in suscipiente. quia parvulus
est non potest vi ratione. sed quod ad hoc
vel effectus maior vel minor recipiat

Distinctio

magis de p[er]petua baptisato. Sed mouet dubiū quid faciendū est de puulo inuēto de quo nō scitur an sit xpianus vel nō. Dicit q[ue] si de eo pos[set] sint h[uius] signa christianitatis nō ē baptisandus. sed si nō. Dicit q[ue] sic. sed cū hoc baptism[us] d[icitu]r fieri tunc dicens. si nō est baptisat[us] r[ati]o. Ad argu. in p[ri]ncipio. q[uod] baptism[us] plus dependet a ministro. ad hoc q[uod] sit sacramentū sed quo ad hoc v[er]bū effectus maior vel minor recipiat magis dependet a baptisato.

Et nota q[uestio]

q[ua]nta distinctiois vbi q[ue]ritur. Utr[um] puuli iudeo[rum] sint inuitis parentib[us] baptisandi. Uides q[uod] nō. q[uia] cōtracta fuit nō placet deo. Ad oppositū. min[us] malū est ut sint xpiani. cui[us] de aliquib[us] possit h[uius] spes q[uod] nō h[ab]eretur si e[ss]ent iudei vel infideles. Ponit p[ri]mo op[er]io sc[ilicet] Tho. q[ui] sc[ilicet] de. q. 1. arti. 1. et Richard[us] in q[ua]rtā di. vi. q. 1. arti. 1. Et essentia istor[um] q[uod] nō sunt baptisandi. nam si daretur patrib[us] tūc baptism[us] esset in cōtumeliā fidei xpiane. si nō daretur parētib[us] tūc fieret eis iniuria. Nam dum s[un]t paruli ius h[ab]ent parētes in eis. Sed Scotus dicit. q[uod] licet iste rōnes h[ab]ent verum. q[uod] p[er]sona p[ri]uata nō d[ebet] facere. t[ame]n q[uod] p[ri]nceps p[otest] facere. et illi sint sibi subditi in regimie reipublice. nam in puulo d[ebet] h[ab]ere maius ius domini q[uam] parētes. v[er]ū em[en] in potestatib[us] ordinatis p[re]st[is] inferiorum nō obligat in his que s[un]t contra sup[er]iorem. sicut docet aug[ustinus] de p[er]bis domi. Omelia septa. et ponit ca. vi.

III V

timo. ij. li. Sed scoti sententia ista ē. Dico ergo breuiter. q[uod] si princeps hoc faceret cū cautela bona. scilicet neparentes prius agnoscentes hoc futurum occiderēt pueros suos et q[uod] baptisatos facerent religiose educare b[on]e fieret imo q[uod] plus est credere religiose fieri. si ip[s]i parentes cogerentur minus et terrorib[us] ad suscipiendū baptismū. et ad suandū postea susceptū. q[uia] posito q[uod] ip[s]i nō e[ss]ent vere fidei in a[n]i[m]o. t[ame]n minus malū est in eis nō posse impune leges suās illicitā seruare q[uam] posse eas libere seruare. It[em] filij eor[um] si b[on]e educātur in tertia vel quarta p[ro]genie erūt vere fideles. q[uod] puuli sic baptisati s[un]t xpiani. h[ab]ent maxime cū puuli in fide paternor[um] possint baptisari. s. q. 1. placuit. vel in fide dantis. de p[er]se. di. 1. cōstat. Et si dicas q[uod] s[un]t p[ro]phetia quā recitat Paulus ad Ro. reliquie israhel conuertētur in finē. quapropter nō est necessariū iudeos cogi totalit[er] ad baptismū suscipiendū et relinq[ui] dum legem suā. Dicit q[uod] ver[um] est. q[uod] d[ebet] manere hebrei vsq[ue] ad finē m[un]di. sed nō in tanta quantitate. Ad argumentū in p[ri]ncipio patet p[er] ea q[ue] in littera dicuntur.

Ira distinctioem q[ua]nta q[ue]ritur. Utr[um] malicia ministri impediatur p[er]ferri ver[um] baptismū. Uides q[uod] sic p[er] Aug[ustinus] de baptismo separati formam habere possunt virtus in eis esse nō p[otest]. Ad oppositū. est magister in r[ati]o. In ista q[uestione] uō sunt opiones. Sed veritas huius q[uestio]nis est. et intentio doctor[um]. q[uod] quāvis minister sit hereticus

Questio

sive scismatico sive malus quocumque
modo salua unitate ecclesie et si inten-
dat facere que facit ecclesia et seruet
modum ecclesie vere presentat baptismum
et talis baptismus vere habet effectum
in baptisato non obstante malicia mi-
nistri. Hoc habes. i. q. i. dictum est a
domino. scilicet cum vero. cum duobus c. se. et
xix. dist. ii. et de presentat. dist. iiij. si ita. et
duobus c. se. Quoniam non merita ministro-
rum sed Christus Christi in baptismo ope-
tur de presentat. dist. iiij. baptismus. Et preser-
uatur hec argumeta a fortiori quod si
a pagano vel iudeo baptismus in for-
ma ecclesie detur velut de presentat. dist.
iiij. Romanus. Si quis dicat. propter
quid hoc est. Dicitur quod ita placuit Christo
institui. ut malicia ministri non
impediret sacramentum nec eius effectum
Et quod sic instituit Augustinus. colligitur
ex auctoritate Joannis baptiste. Su-
per quem videris spiritum sanctum descendere
Dicitur quod baptisat. et scribitur Jobis
.i. In solutione vultus rationis nota. quod
omnes obligantur explicite ad credendum
articulos fidei et pertinentia ad illos
Alia vero sunt ad que homo non tenetur
statim nisi dum fuerint declarata ab
ecclesia. ut sunt multe preloes nunciarie
incluse in articulis fidei. et tamen oportet
ante circa illas sobrie operari. valet
quod homo sit paratus eas credere pro tem-
pore pro quo fuerit veritas declarata
Sed si non esset intentio vicarii bapti-
sare et tamen faceret cum forma ecclesie esset
baptisatus. Dicitur quidam quod sic non ba-
ptismo aque. sed baptismum flammis.
extra de bapt. c. debitum. Etiam si quis
detradendo sacramentum diceret in fide-
libus preba et alia scilicet forma dicitur quod eos

II

baptisaret non baptismum sanguinis. sed
flammis. Sed quis potest seipsum baptisare.
Dico quod non. sed si moritur cum tali
intentione esset baptisatus baptismum
flammis. et esset renatus in voto. sed
non in aqua. Ad argumentum in prin-
cipio dico quod intelligitur de his qui sunt
separati per maliciam qui non accipiunt
rem sacramenti

Ecunda que

stio ante distinctionis. ubi quiri-
tur. Utrum recipiens baptismum sci-
enter a malo ministro peccet mor-
taliter. Videtur quod sic. quia cooperans
alicui ad peccandum mortaliter peccat
mortaliter. sed recipiens a malo mini-
stro scienter est in mortali. ergo etc. Ad
oppositum. est de presentat. dist. iiij. Romanus.
In ista questione sunt due opiniones.
Prima est Richardi in presenti disti-
ctione. q. iiij. arti. iiij. quod licet minister
sit presbiter ab ecclesia quod tenet ab il-
lo recipe. Alia est opinio quod non tene-
tur recipe siue fuerit puulus siue a-
dultus. Et est opinio sancti Thome
in presenti dist. q. ii. arti. ii. Ad primum et
secundum arti. secunda questione. Sed do-
ctor improbat istam opinionem. Ubi
nota. quod preceptum inferioris non obli-
gat contra preceptum superioris. Et ideo
ponitur duo arti. Primus de ma-
lo presbitero Secunda de malo non presbitero
Quantum ad primum articulum dicitur. quod
adultus potest recipere a malo presbitero
baptismum. Et hoc potest haberi ab au-
gustino contra donatistas. li. vi. satis-
facto post principium. Et dicit textus.
potest tradere se paratus. Tres de presentat. dist.
iiij. Romanus. Et dicitur in fine c. Ro-

Dist

manus pontifer nō attendit hoīem
qui baptizat. s; deū. z si paganus sit
qui baptizat. est verz q' d' ab hereti
cis sciet̃er baptizat q̃a tūc nihil gr̃e
repperūt p̃ impōem man⁹ sunt ec/
clesie recōciliandi. p̃r. q. i. q. q' d' am
dicūt de con. di. iij. q̃uis. Si autē
baptisand⁹ sit puulis nec alius qui
baptiset pōt h̃i tenet parvulū expo
nere baptisandū malo ministro mi
nus em̃ durū videret dicere q' tene
retur parvulū p̃petue dānatiōi di/
mittere. cū possit h̃e aliq̃e qui euz
baptisaret cū saluet euz quocūq; ba
ptisante. Et si pagan⁹ baptiset fm̃
illud de p̃se. di. iij. Roman⁹. naz i
necessitate licite recipitur baptism⁹
a q̃cūq; x̃ij. q. i. Si quē. x̃ij. q. iij.
Ite. s. se. de p̃se. di. iij. p̃stat. Quā
tuz ad scōm arti. de malo nō p̃sciso
dicūt. q' si sit malus non tñ notorie
pōt ab illo recipere. z si nō sit in neces
sitate. si tñ notorie sit malus. z sibi f
cūbit ex officio. Si alius pōt habe
ri z sine scādalo expectet. si ali⁹ nō
possit h̃i v' sine scandalo nō poss;
denegare nō velle recipere ab illo sus
cipiat ab eo. Et si n̄ sibi incūbat ex of
ficio. z alius nō p̃t h̃i suscipiat. nā
iam i necessitate ab heretico accipe
ret. Ubi nota q' malus sacerdos p̃/
ferēdus ē bono layco. z hoc habes
in solutiōe rōnis p̃cipalis. naz ex
cepta n̄citate baptism⁹ a sacerdoti/
bus dēt d̃ri. de p̃se. di. iij. constet
In solutiōe tertiē rōnis nota. q' in
casu vbi nō possit h̃i minister vo
lens baptizare nisi p̃mittēdo symo
niam nullo mō dēt adul⁹ a tali ba
ptisante baptismū recipere. z si sit p/
vulus potius est dimittere dū mo/

V

ri sine baptismo. Vel dicite Scotus
baptiser ipe si pōt. i. si nō sit mutua
baptiser suū puulum. nam in neces
sitate a p̃re pōt cōferri carnali. z ob
hoc nō idō pater impedit q' nō pos
sit reddere debituz mulieri x̃ij. q. j.
ad limina. nec si alter eoz p̃pter
malitiā p̃rium filiū eleuaret de fō
te. vt nō ob hoc h̃eret reddere debi/
tum perēti excusaret. x̃ij. q. i. p̃ totū
Alterius d̃r Scotus q' p̃t aqua nō
vt p̃secrata em̃i vel etiā labor bapti
sant. s; ¶ Ad argumētū in p̃ncipio.
p̃r; q' ea que in lra dicūtur.

Ercia que

stio q̃ntē distincōnis vbi
q̃ritur Utrū aliq̃s dēt ministrare
baptismū q̃n p̃sumitur baptisatōez
vergere in periculū vite corp̃alis e/
ius q' suscipit. Videt q' nō. nā ma
gis dēt amare se z vitam suā q̃ al/
terius p̃ illud ix. ethi. Ad oppositū
esset duz vt illū scienter dimitteret
dānari tē. Hic doctor dicit. sine ar
gumētis. q' si p̃sūptio est proba
bilis non dēt ṽtpote p̃roicere z pu
teum vel flumē. Si vero p̃sūptio
non sit probabilis sed magis irro
nabilis vt pro modica frigiditate
aque. Dico q' dēt. Sed si p̃roiceret
in vīno esset baptisatus. Aliqui dī
cūt q' sic. si faceret cum intētiōe ba
ptisandi. sed ipe remaneret in pec
cato mortali. Et q̃libet dēt magis
amare aīam suam q̃ alterius. ix. e/
thico z. cum amabilia ad alios p̃
cedant ex amīcabiliō nobis. Sco
tus dicit in hoc passu q' non ess; ba
ptisatus. cuz baptismus ordinetur
ad vitam. z nō ad mortem Accipe

Questio

opinionēs quam volueris. Sed si aliquis vt nō pōtātur aliquē in puerum dimittere cum mori 2 scit cum dānatum stante tali consciētia si dē baptizare. Dico q nō. nisi deponat illam consciētia. Et si baptizando moritur creatura vel ex frigiditate aque vel caliditate est irregularis.

Dico q dē se gerere vt irregularē licet nō sit. Item dicit Scotus. q stante tali consciētia magis vitan/ dum esset clerico q layco baptizare. Ad argumentū in principio p/ per ea que dicta sunt.

Ira distinctiōem septā vbi qritur. vtz solus sacerdos possit baptizare. Vides q sc. Iudocus de officiis li. ij. c. xxy. constat baptismū solis sacerdotibus traditū. Ad oppositū de p/ se. di. iij. In ista qstione ponuntur tres artic. Primus articulus est q congruū est solum vltorē baptizare. Pars. qd christi instituit sacramentū baptis/ mi 2 fuit homo. Tum qd in sacra/ mento baptismi est aliquid sensib/ le. 2 aliquid spūale. et per p/ s ma/ gis cōperit vltenti sensu 2 intellectu q nature pure intellectuali. Scds articulus ē. q congruū est inter vlt/ tores solum sacerdotes baptizare. quia baptismus recipitur in collegiū ecclesie militantis. Sed receptio ali/ cuius i aliquod collegiū p/ nert ad p/ cedentes ad auctoritatē hntes in collegio. tales aut sunt sacerdotes 2 epi aliq supiores prelati. Tertius articulus est. q in necessitatis articulo qlibet homo p/ t baptizare. p/ Nam tabula p/ tra naufragiū tēp/ re naufragū p/ t a quolibz nō impe/

II

ditō mini strari. sed baptismus est ta/ lis tabula. ergo p/ t a quolibz mini strari. si habeat manus 2 linguam xxxij. dis. p/ ter. §. vtz. 2. §. p/ t. per totū. Sed angelus in assumpto corpe potest baptizare. Dico q si il/ lud faceret angelus bonus esset vtz rus baptismus. sicut legim/ de san/ cti Cristina. quā baptizauit angelus in lacu vlcino. Si autē est angelus malus 2 faceret ex p/ cepto diuino. adhuc esset verus baptismus. Sed qū occurreret talis casus sicut dicit Bonauentura. q. i. hui/ distinctiōis. esset diuisa reuelatio expectāda Sz si malus angelus nō baptizet ex p/ cepto diuino. dico q est itez bapti/ sandus. Ad argu. in p/ nci. dico. q intelligit q solis sacerdotibus ē traditum ex officio vel ex cōgruitate. sed nō ex necessitate.

Ecunda qō

septe distinctiōis. vbi qritur vtz vnitas baptismi nēario requirat q ab vno mstro p/ ferat Vides q nō qz vnus p/ t p/ s baptizare. q 2 plu/ res vnū. p/ s p/ a sili. Ad oppo. m/ nister ibi rep/ nter xpm qd mediator dei 2 hoim. h xps vnus ē. q 2 m/ nister. In hac qōne nō s/ opioes. q ponit tres breues p/ clōes. P/ s q. si duo baptizent vnū aliquē qz qlibz totū facit talē baptismus. h p/ t vnū cor/ relatū. q baptismus magis ē baptiza/ tio passia q actia. Scda p/ clō. q si neuter totus faciat. sed alter abluat et alter verba dicat nihil sit. Tercia p/ clō. q vnus sacerdos super pluribus simul verba p/ ferens 2 eos aqua profundes oēs illos baptizat

Dist

tamē ipse clericus peccat mortali nī
si excusetur q̄ erat cā necessitatis. s.
q̄ esset periculū q̄ ambo vellent mo-
ri. Item nota q̄ baptism⁹ talis in
plurib⁹ nō est vnus sed plures. S.
aliq̄s quereretur qualr mōstruū est ba-
ptisandū. Dicūt q̄ si sunt due aīe. o-
porret q̄ sint plures baptismi. Si
vna aīa tñ. nō oportet q̄ sit nisi
vnus baptismus. Sed si mancus
diceret s̄ba:z mul⁹ spargeret aquā
vix ille esset baptisat⁹. Aliq̄ dicūt.
q̄ est distinguēdum. vel s̄m latinos
vel m̄ grecos. Dicūt q̄ s̄m latinos
nō ēē baptisat⁹. nam in ritu latino
rum dēt poni ego te baptiso. qd nō
possit fieri a muto p se. nec a man-
co p se. Si s̄o baptisaret in forma
grecorū. dicūt q̄ esset baptisat⁹. Nā
ibi nō exprimit pronamē ego. s̄ sit
i tertia psona vt baptisat suus sp̄s
De his opionib⁹ tene quā vis Ad
argu. i pūci. p̄z p ea q̄ in qōe dicūt

Ercia que

stio septe distinctōis vbi
q̄rit. vix requat sit ēē ab-
lutionē z s̄boz platōem. Videt q̄
nō. q̄ aleucaristia est vnū sacm et tñ
inter verba p̄sideratōis sup panē
et s̄ba p̄secratōis sup vinū ē ma-
gna interpō ab illo loco s̄m mō vs-
q̄ hoc ē. Ad oppo. est aug⁹. sup iō
hānē. Omel. lxxx. Est opio b̄nardi
glosatoris in hoc passu q̄ sic. q̄a s̄i
puer esset in aqua anq̄ vltia syllaba
finiret nō esset baptisat⁹. Sed do-
ctor ip̄oat hanc opionē Est opio
doctor⁹ q̄ sufficit illa simultas q̄ cō-
cedi pōt in actib⁹ hūanis. nā nō est

VI

necessariū instans cū apli baptisan-
tes tria milia i vno die Actū ij. nō
sp cū vltia syllaba forme asperserūt a-
quā. ideo dē s̄corus. Dico ergo q̄
talīs s̄litas requiritur q̄lis requit in a-
ctibus hūanis. noluit em̄ sp̄s nos
obligare ad tā subtile s̄litate quam
vix homo posset percipere vel suare
Judicat aut̄ s̄litas inter factū hōi-
nis z s̄bū qñ vnū incipit anteq̄ si-
niet aliud vel ecōtra. s̄bi gra. s̄
q̄s dicat an orōnem faciet s̄ z fricet
barbā. siue incipiat actū suū an p̄o-
tarōez siue ecōtra. diminuū vnū nō
finiat p̄lere an inceptiōē alteri⁹.
dicet simul dixit s̄ z fecit h̄ ita. Vi-
co siue sacerdos prius imergat vna
in mersioē. vbi mos terre ē imerge-
re ter postea incipiat s̄ba. Et dicto
Ego te baptiso imergat. tñ ill ver-
bis sequētib⁹ simultas ē s̄ufficiens.
breuiter dū p̄olatio nō sumat an-
tel inceptōem ablutōis. nā accedit
s̄bum ad elementū z sit baptismi
sacramentū. vt b̄etur. i. q. i. detrahe
Ad argu. in p̄cipio dicūt. q̄ non ē
talīs vnitas inter sp̄s panis z vini
qualis ē in sacramento baptismi. iste
em̄ nō sunt tales ptes quaz neutra
signat sine altero. vere em̄ sp̄s pa-
nis p̄rinet corpus christi an p̄seca-
tionem sanguinis. sed hec s̄ba ba-
ptismi nīl sunt sine ablutione. et
ecōtra.

Marta que

stio septe distinctōis vbi
queritur. Utz teneatur baptisans
distugui a baptisato. Videtur q̄
non. quia sacerdos pōt sibi p̄i dare

Questio

III

eucharistia p[er] in missa. g[er] sic p[er] illud
sacram[entum] recipere a se[co]p[er]o. ¶ Ad oppo[si]t[um]. e[st]
de bap[te]s[mo]. et eius effec[tu]. Ad q[ue]stione[m] d[icitu]r q[uo]d
sic. v[er]b[um] h[ab]et e[ss]e de bap[te]s[mo]. et eius effec[tu]. debi[tu]m
t[ame]n. Ita q[uo]d soluit e[ss]e p[er] in. c. illo de
tum p[er] p[ar]te affirmat[i]o[n]is. ad qua[m] addu[ci]t
e[st] ibi figura ou[er]tas et r[ati]o p[ro]p[ri]a. si
gura q[uia] ad hoc designand[um] x[ristu]s no[n]
a se[co]p[er]o a Ioh[anne] voluit baptizari au[t]
toritas e[st] p[er] h[ab]it[um] d[omi]ni collig[it] dicens
ap[osto]lis. Ite baptizate om[n]es gentes in
no[m]i[n]e p[at]ris et filii et sp[iritu]s s[an]c[t]i. vbi discipulos e[st] p[ro]m[issi]o[n]e
in vna p[er]sona et baptizandos in alia
r[ati]o p[ro]p[ri]a q[uia] in baptis[m]o d[icitu]r esse di
uersitas p[er]sonar[um] testificat[i]o[n]is ingres
sum illius in religi[on]e[m] p[er]sona[m] Vel
q[uia] s[ecundu]m aug[ustinu]m. nemo sp[iritu]m gignit. Ite
q[uia] sicut ad ingressum m[un]di habuit
parentes carnales ad instruend[um]
et nutriend[um] corpus carnale. Sic
ad ingressum religi[on]is christiane
d[icitu]r h[ab]ere p[er]sonas sp[iritu]ales ad a[n]i[m]as infor
madas na[m] illi q[ui] i[n] baptis[m]o suscipiunt
dicunt p[at]res sp[iritu]ales. 30. q. 1. ad o[mn]es
Sed baptis[m]u[m] no[n] d[icitu]r p[er] se accipere
q[uo]d v[er]u[m]. de p[er] se. di. 4. no[n] plures. Ite
q[uia] e[st] decens licet no[n] sit p[ro]hibitu[m] p[ro]p[ri]u[m]
ges sit alterius puer[us] de baptis[m]o
no[n] leuare. 3. q. 4. q[uo]d aut[em]. na[m] vno co
iugiu[m] suscipiente pueru[m] alterius in
baptis[m]o vterq[ue] fecisse iudicatur et
vterq[ue] co[m]pater efficit. 30. q. 4. scilicet
ta[men]. et c. si q[ui]s. ¶ Ad argumentu[m] in
p[ri]ncipio p[er] q[uo]d no[n] est s[an]c[t]e.

Vinta que

no[n] septe distinc[t]io[n]is. vbi
querit[ur] v[er]u[m] in baptizante req[ui]rat in
tencio[n]e. videt[ur] q[uo]d no[n]. nam instrumen[tu]m
t[ame]n no[n] oportet q[uo]d habeat intencio[n]e[m]

p[er] de securi. sed minister est instru
mentu[m] ergo et c. ¶ Ad oppo[si]t[um]. de
p[er] se. di. 4. regenerare. In hac q[ue]stione
tenet[ur] q[uo]d sic. vbi ponit p[ro]p[ri]a[n]tia scri
ptu[m]. in. 4. di. 6. q. 1. art. 1. ad p[ri]mam
questiunculam. Sed ad q[ue]stione[m] d[icitu]r
doctor q[uo]d intencio requirit[ur] necessa
rio q[uia] aliter no[n] esset actus human[us].
sed intencio debet esse talis qualis
sufficit ut intendat facere q[uo]d eccl[esi]a
intendat licet credat hoc nihil vale
re. Et hoc instituit p[ro]pter necessitas
tem baptis[m]i ne infidelitas noceret
baptismandis bec p[ro]bat[ur] optime. de
p[er] se. di. 4. vbi habet[ur] q[uo]d baptis[m]us
no[n] t[ame]n p[ro]stat in oblatio[n]e co[m]m[uni] p[at]ris q[ui] e[st]
in fide cordis q[uo]d intellige in fide re
cipientis si sit adu[er]sus vel p[ro]p[ri]o
si sit infans. In solutio[n]e r[ati]onis p[ri]n
cipalis vbi ponit[ur] q[uo]d instru[m]entu[m] no[n]
h[ab]et intencio[n]e[m]. et sic minister no[n] h[ab]et in
tencio[n]e[m] q[uia] est instru[m]entu[m]. Dicit
doctor q[uo]d dimissis quatuor no[m]i[n]ib[us]
instru[m]enti in s[an]c[t]a no[m]i[n]is q[uo]d argu
mentu[m] et de instru[m]ento no[n] h[ab]et in
tencio[n]e[m]. cur impositu[m] fuit p[ro]p[ri]e no
men instru[m]enti ut de dolabra et c.
no[n] de instru[m]ento q[ui]s est minister.
In solutio[n]e sec[un]de r[ati]onis nota quod
intencio requirit[ur] ad sacramentu[m] l[icet]
no[n] sit de integritate sacri. In solu
tione t[er]cie r[ati]onis nota quod infidelis
p[ro]p[ri]e h[ab]et intencio[n]e[m] sufficientem isto
mo[d]o q[uo]d sicut circ[um]cisio saluat eos. sic
baptis[m]us p[ro]p[ri]anos. et cu[m] hac inten
tione baptizare nos saluat. In solu
tione vltime r[ati]onis nota q[uo]d si aliq[ui]s
est ebriosus q[uo]d nu[n]q[uam] exeat ab ebrieta
te no[n] p[ro]p[ri]e baptizare. si p[ro]p[ri]e aliq[ui]s exeat
potest maxime si no[n] sit impediens

rōne qz si sic nō p̄r baptizare. ¶ Ad
argumentum in principio patet p̄
ea que dicta sunt.

Extra questio

septe distinctionis vbi querit
vtr̄ in baptisante requiratur intentio
actualis. videt q̄ sic. quia ab actu p̄
mo nō p̄cedit act⁹ p̄m⁹ nisi mediā
re sc̄do. Intentio h̄tualis est sic act⁹
p̄mus. ergo ab ea nō p̄cedit actus si
ne intentione actuali q̄ teneat locū
actus secūdi. ¶ Ad oppositū min⁹
sufficit in ministro ad merendū q̄
ad sac̄m p̄ferendū. s̄z ad meritū nō
requirit intentio actualis. q̄ nec h̄c
In hac q̄ōne nota duas opiniones
Prima est Ric̄. in. 4. di. 6. q. 3. ar
ti. j. Secūda ē doctoris subtilis po
nent⁹ diuisionē int̄ctionē cr̄mēb̄rē.
z sic in quientis q̄ intentio q̄dam ē
actualis q̄daz h̄tualis. alia virtua
lis. Actualis d̄r dū aliquis h̄z actū
elicit⁹ respectu illius q̄d intendit.
h̄tualis d̄r dū quis h̄z inclinatioēz
ad talem actū. z sic dormiens habz
illam. virtualis d̄r qz virtute inten
tōnis habite facit actualiter. Inten
tio doctoris est q̄ nō requirit actua
lis. qz si nō actualr̄ p̄sideret p̄r ba
ptizare. nec h̄tualis. qz dormiens
h̄z illam sed nihil opat̄. sed requirit
virtualis. nā virtute int̄ctionis h̄/
re facit actualr̄ suā opationē vt ille
q̄ vadit ad sc̄m̄ Jacobū. Si quera
tur quō p̄r aliquis effectus q̄ mō ē
reducit in illam int̄ctōz p̄mā sicut
in cām. It̄ nunc non est illa intentio
actualis nec aliqua alia imperans
illum actum. d̄r ad hoc q̄ in appari

tu sensitino siue in fantasia est alia
dispositio s̄m̄ quā mouet cessante a
ctu voluntat⁹ imperant⁹ eis. v̄l alr̄
ad p̄po. q̄ siue volūtas actu inten
dens aliquid relinquat in potēt̄z
inferioribus siue nō. ordinate tamē
habet suas volūtares respectu finis
z eoꝝ que sunt ad finem. z cū ad ali
quā illaz puenit z actum poten
tie inferioris rotrudentis impauit
potest actus inferior ille impatus
manere licz intentio nec p̄ma nec se
cūda maneāt. z dū manet ille actus
voluntate quacūqz distracta d̄r ma
nere intentio virtualis. ¶ Ad argu.
in p̄ncipio p̄r per ea q̄ dicta sunt.

Septima q̄ō

septe distinctionis vbi q̄
ritur vtr̄ baptismus possit iterari.
videt q̄ sic. qz eucharistia p̄r itera
ri z tñ est sac̄m̄ excellentiss̄ mū. er
go a fortiori baptismus. ¶ Ad op
positū de p̄se. di. iij. In hac q̄ōne
om̄s fideles p̄cordant q̄ baptism⁹
nō est iterandus. S̄z doctores diff̄
rūt in rōne q̄re nō sit iterandus. Et
sic ponit opi. sc̄r̄ tho. in. 4. di. 6. q.
2. art. j. Ad p̄mā questūculam. z
alex. de ales. i. ij. pte sū. q. de baptis
mo. Et p̄ma opio t̄z. qz x̄ps sel̄ ba
ptisat⁹ fuit iō baptism⁹ nō d̄z iterari
Secūda opinio t̄z qz iō nō iteratur
qz imp̄mis carcer. sed doctori ista
nō placent. S̄z q̄ ideo nō iterat qz
x̄pus sic instituit. z q̄ nō est alia cā
nisi voluntas ei⁹. Canoniste tenent
q̄ nō est iterandū sac̄m̄ ne sibi fiat
iniuria. de p̄se. di. iij. ostendit. De
xi sup̄ in. 3. q. 2. distinctionis. in li.

Questio

¶ Ad argumentū in principio di-
co q̄ p̄secratio nō pōt iterari. i. illa
p̄ba sup eādē materiā z si fieret ni-
hil esset postq̄ iā ostia ē p̄secrata.

¶ Tria que

stio septe distincionis vbi
querit̄ que sit pena iterantiū baptis-
mū. Iuxta istam materiā est notan-
dum q̄ duplex est ignorantia. que
dam vocat̄ ignorantia iuris. Alia
vocat̄ ignorantia facti. Itēz igno-
rantia iuris est duplex. Prima d̄
iuris diuini scz ignorare q̄ deus in-
stituit q̄ baptismus nō iteret̄. Se-
cūda d̄ iuris canonici scz ignora-
re q̄ ius canonicū imposuit talem
penam q̄ qui baptismū iteraret esset
sic puniendus z nulla istaz ignora-
tiā excusat p̄cni vt habet̄ extra d̄
aposta. ex l̄ra. Alia est ignorantia
facti. vt qñ quis baptisans ignorat
an ille sit baptisatus. n̄bī l̄ominus
baptisandus ignorat an ipse sit ba-
ptisatus. Et ista ignorantia facti bñ
excusat. z rō est. nam dum clericus
baptizat puez nescit nec tenet̄ scire
an vetula baptisauit. satis est ei q̄
interroget eam an ille sit baptisat⁹
z si vult fieri xpianus. z sic cum illo
responso baptiset. vtendosē semp
hmoī cautela. si nō es baptisatus.
ego te baptiso. z dū p̄rariū inueni-
ret̄. nec ipse est irregularis nec susci-
piens ignoranter. nam nemo cogit̄
scire circūstantias p̄ticulares. tercio
ethi. z sic excusat̄. Et licz canoniste
dicant vt h̄ p̄ illud. de p̄se. dis. iij.
de quibz. q̄ siue scienter siue ignorā-
ter eū baptiser. q̄ est irregularis. Et

VIII

tñ opi. scoti est q̄ solum sic ignoran-
tia facti q̄ nō est irregularis secus ē
si faciat scienter. nā scienter rebapti-
sat̄ deū abnegare d̄ z p̄ multā peni-
tentiā reformat̄. de p̄se. dis. iij. eos
q̄s. Itēz q̄ catholicū rebaptizare scē-
ter manifestissimū scelus ē. de p̄se.
dis. iij. rebaptizare. z talis rebapti-
satus scienter irregularis efficit̄ z pu-
nit̄. de p̄se. dis. 4. qui bis. z. c. 2. Et
am q̄ rebaptisatus ignoranter nō
debet p̄moueri. l̄. distin. qui in ali-
quo. jo. distin. p̄firmandus est. in
fi. Et notandū q̄ si sciens ignorās
ignorātia iuris peccauerit in ocul-
to vel in manifesto. an occulto pōt
dispensari ab ordinario vel ab alio
facilius. sed si manifeste talis dis-
pensatio spectat ad sūmū pontifi-
cem. Et nota de hoc. i. de ignorantia
iuris z facti habent. extra de regu-
uir. li. vi. ignorantia. z plene p̄ glo.
j. q. j. §. notandū. z. 3. dis. in sūma.
Et nota hic illam regulam. Igno-
rās iḡrabit̄. i. si aliq̄s sit cā sue igno-
rantie. nō excusat̄. z hoc potest colli-
gi ex. 3. ethicoz.

¶ Una que

stio septe distincionis vbi
querit̄ vtrū in baptismo
imprimat̄ character. v. de q̄ non. qz
circūcisio nō exp̄ssit characterē. §. nec
baptism⁹. p̄na p̄z. qz circūcisio sic
cessit baptismus tanq̄ remediū zc.
¶ Ad op̄o. est dionisius de angeli-
ca hierarchia. c. ij. In ista qōne sūt
tres particuli. Primus ē qd̄ ipor-
tat̄ noīe characterē. scōs si in baptismo
imprimat̄ character. tercius si character
v̄ ij

Dist

impfusus sic forma delibilis vel in-
delibilis. ¶ Quantū ad primū ar-
ti. sunt tria notanda. p̄mū q̄ cara-
cter idem est q̄ signū. vel figura. s̄
hoc intelligit de signo in aīa ⁊ non
in corpe. ⁊ de tali est intentio. Se-
cūdo notandū q̄ illud spūale impf-
sum anime in baptismo nō est gra-
nec aliqua virtus infusa putā fides
spes vel charitas p̄t. nam character
semp̄ impmit̄ in baptismo. sed ista
tria nā semp̄ impmūt̄ vt̄ inficere ba-
ptisato. Tercio notādū q̄ illud spū-
ale impfsum ante qd̄ d̄r character h̄z
ad minus q̄nq̄ p̄prietates. Prima
est q̄ est signū assimilatiū alteri b̄n-
ti. Secūda q̄ est signū distinctiū a
nō b̄nte. Tercia q̄ est signū mēor-
tiū sacri suscepri. Quarta q̄ est si-
gnū p̄formatiū. Quinta q̄ ē signū
obligatiū q̄z suscipiens sacrm̄ ob-
ligat̄ deo. Quantū ad secūdū ar-
t. ponit̄ tres opt̄. de caractere. vna q̄
in nullo sacro impmit̄ character ali-
quis. Et ponit̄ in decreto. i. q. i. q̄-
dam dicūt. Secūdo q̄ in aliquibz
sacris character impmit̄. sed q̄ ad b̄
sunt auct̄es exp̄sse scrōz ⁊ est sancte
tho. in. iij. dist. iij. q. i. Et nota ibi
exp̄sionē oīm auctoritatū q̄ nō lo-
quit̄ de caractere s̄m̄ istā acceptiōz
Et dicit̄ doctor q̄ ille auct̄es scrōz
ponentiū caractere sunt vocales ⁊
nō ad intentionē eoz adducte. Ter-
cia opinio p̄pria scōri q̄ p̄pter solam
auct̄em eccl̄ie ponēdus est character.
¶ Quantum ad terciū arti. est cōis
opt̄. q̄ character est forma indelibil̄.
cuius rō est. nam character est in aīa
s̄m̄ essentiā sed aīa est inuariabil̄ s̄m̄

VI

essentiam. ergo character. Si q̄s di-
ceret̄. nam grā est in aīa. sed ē de-
libilis. dico q̄ si character p̄paret̄ ad
deū dantē sic pōt̄ deleri. si h̄o p̄pa-
ret̄ ad agēs creatū p̄ nullum agens
creatū pōt̄ deleri. ⁊ sic d̄r indelibil̄.
Exemplū h̄tus inatus est indeli-
lis. acquisitus h̄o delibilis. ij. ethi.
Infusus dat̄ aliqñ ad dirigendū. ⁊
q̄z pōt̄ recipere repugnantia in subie-
cto. iō est delibilis. qñq̄ impmitur
ad distinguendū. ⁊ iste est indelibil̄
In solutione prime rō is p̄ncipalis
nota ē. tho. de opinione efficacie sa-
cramentoz. ⁊ q̄ in circūcisione im-
pmebat̄ character ē opinio tho. xl.
⁊ ij. pre. j. di. q. iij. qui. Tho. tenet̄
q̄ circūcisione nō impmebat̄ cara-
cter. doctor dicit̄ q̄ sic. licet̄ alteri rō-
nis q̄z character baptisimi. q̄ character
sit indelibilis p̄t. nam nō p̄ditur p̄
pctm̄. i. q. j. q̄ q̄dem. añ medium.
¶ Ad argumētū in principio negā-
dū ē q̄ in circūcisione nō iprimet̄
character.

Ecima Que

Ratio sexte dist in. vbi querit̄
vt̄z character sit aliq̄ forma absolu-
ta vel im̄ relatiua. videt̄ q̄ nō sit for-
ma absoluta. nā quecūq̄ forma ac-
cidental̄is absoluta est delibilis ab
illo in quo est q̄z est accidens. S̄
character est forma indelibilis q̄z.
¶ Ad oppo. character est dispositio
ad grām. sed grā est forma absolu-
ta. ergo character. cum dispositio sit
eiusdem generis cū forma ad quas
disposit̄. ⁊ hoc si sit dispositio p̄pria.
In ista qōne sunt duo arti. Prim̄

in qbus sacris impmit caracter. Se-
cundus si caracter impmissus sit for-
ma absoluta vel relatiua. ¶ Quan-
tū ad pmiū articulū dico q caracter
impmit em in tribus sacris scz in ba-
ptismo. confirmacione. et ordine. qd
piz sic. in illis aut sacris impmit ca-
racter que nō iterant. sed sacra non
iterabilia sunt tñ tria. scz. sacm ba-
ptismi. confirmaciōis et ordinis. qz i ba-
ptismo caracter imprimat hēf. 23. q.
4. displicet. circa me. Itē q nō p-
dit ex quocūqz pctō hēf. j. q. j. q. q.
daz. an me. et palt. xxiij. q. 4. displi-
cet. circa me. ¶ Quantū ad secūduz
arti. est forma absoluta vel respe-
ctiua est pma opinio qz caracter ē
forma absoluta et est scz rtho. in. 4.
di. 4. q. j. arti. j. Sed doctor ipro-
bat opi. Et in solutione pmerōnis
huius opinionis nota q mutatio p-
est ad respectū absqz nouitate ali-
cuius absoluti. Itē nota intencionē
aristo. j. phi. quō negat in ad aliqd
esse morū et quō nō. In solutione se-
cūderōnis nota q relatio p- fundamē-
tatione. nec ex hoc est pcessus i
infinitū in relationibz realibz licet
possit esse in relatiōe rōis. Ibi ha-
bes q in omni gñe inuenit idē et qle
et sile. In solutione tercie rōnis no-
ta q in quocūqz actu pōt baptisat
siue actiue siue passiue et pōt nō ba-
ptisatus absolute loquendo. Et ibi
nota q sola relatio rōnis sufficit ad
omne p- tatem q est in sacris siue in
suscipientibz sacra. Sed p isto. ij.
arti. est opi. doctoris qz caracter est
qdam respectus extrinsecus siue
nonsiue in susceptione baptisimi.

In solutione pmerōnis vel dubita-
tionis. nota quid est fundamentū
huius respectus. Et pma opi. qz p-
prius actus est fundamentū. Im-
probat ibi ptra opinionē que ponit
p- nitate fundari supgenisse et est
tho. j. metha. c. d. aliquid. Opinio
p- p-ia doctoris qz potentia gñatiua
est fundamentū p- nitate. et funda-
mentū caracteris est ip- aia possi-
to qz caracter sit relatio realis. In
solutione secūdi dubij istius qōnis
nota quō caracteres seip- s disti-
guunt et quare sunt tñ tres. vbi hēs
qz nō pōt rōne pbari ex credit q sit
forma absoluta vel respectiua de-
terminata. qz q de caractere dicunt
p- utroqz mō saluari. Postea du-
bitando supposito qz caracter sit for-
ma absoluta. vt dicit rtho. inqrit in
qua spē qualitatis ponat caracter.
Opinio pma qz nō est in gñe nec in
spē q- litatis improbat. Opinio se-
cūda qz fm varias sui p- p-ietates est
in diuersa spē q- alitatis. improbat.
Et sunt ambe iste due opi. Rich-
in. iij. di. 6. q. j. arti. 2. ad secūduū
argumentū. Tercia opinio est qz ē
in q- ta spē q- litatis. improbat. et sumit
ex decre. j. q. j. qz qdā dicit. sz forte
Quarta opi. p- p-ia qz si ponat acci-
dens absolutū p- poni in pma et ter-
cia spē q- litatis. Ibi nota solutionē
multoz qz vidēt hāc opi. impedire
In solutione p- rōnis principalis
nota qz relatio p- disponere ad for-
mā absolutā rōne agentis supnatu-
ralis. ¶ Ad arg. in prin. dicit aliq
qz caracter apud nos ē forma inde-
libil apō deū ē idelibilis d potētia

ordinata nō tñ de potētia absoluta.

Decia que

Sto sette di. vbi qñt vñū
caracter sit in essentia aīe vt in sub-
iecto pñio. vñ q sic. nā dispositio 7
forma ad quā disposit hñt idē subie-
ctū. caracter est pñia dispositio ad
fidē. fides autē est in intellectu. 8. 7c.
¶ Ad op. caracter ē pñia dispositio
ad grās. grā ē in essentia aīe. 8. cara-
cter. In ista qōne sūt tres opiones.
Prima q caracter ē in tota essentia
aīe pñ nā caract dīstīguīt mēbra xpi
a nō mēb: o xpi s; mēb: xpi dīstīguīt
fm cēntiā aīe. 8. caract ē in cēntia aīe
7 cludīt q grā ē in cēntia aīe. s; ca-
racter q est dispositio ad grās est in
intellectu 7 cōho. in. 4. di. 4. q. 1. ar-
ti. 3. S; doctor ipzobat opīntiones
q ad tria q ponit. Est aīa opī. q ca-
racter nō ē in intellectu s; in tota cēn-
tia aīe. Tercia opī. doc. ē q grā ē in
volūtate vt in subiecto pñio. s; ltr
7 caracter. 7 pñia dēf sic. Caracter ē
signū vñ fundamētū cuiusdā obliga-
tōis aīe ad deū. igit est rōnabile vt
ponat in illa potētia p quā hō pñci-
patr obligat deo. s; illa potētia ē vo-
luntas q ad voluntatē pñio pñnet
meritū vel demeritū. igit caracter ē
in volūtate. ¶ Ad arg. in pñ. dicūt
alīd q caracter nō ē dispositio pñia
ad fidē s; est dispositio ad illaz pñe-
ctōnē q pñcipalr pformat totam
aīam deo 7 hec est glīa q est eadem
cū caractere in voluntate.

Itē septimā dīstīctiōnē
pmitit dīfīnītiōz sacri cō-
firmatōis dicēs. Cōfirma-

tio seu sacm pfirmatōis est vñctio
hoīs viatoris aliquat pñententis
vel libero arbitrio nūq vñ facta in
fronte in figura crucis cūz crismate
sanctificatio a mīstro idoneo sūt cūz
intentione debita 7 vngento 7 cer-
ta pñba pferentē fcans efficaciter ex
īstītutiōe dīna vñctiōnē aīe p grās
robōrantē ad pñendū cūz f dūcia
fidē xpi. Et his pñz q sit hui⁹ sacri
materia. qz tñ poss; dīstīguīt d ma-
teria sūt in materia baptīsmi q ma-
teria pñia. i. illō vībile qd pcurrit
in fundamēto ē vñctio facta in fron-
te 7 figura cruc; cū crismate sanctifica-
to. materia autē remota ē crisma cū/
positū ex oleo olīue 7 balsamo 7 scri-
ficat spālī ab epō vñ ab alio cu scri-
ficatio poterit pñmitti. sozā at ē tal.
Signo te signo cruc; confirmo te
crismate salutis vel sanctificatiōis in
noīe pñis 7 filij 7 spūscī amē. Su-
scipiens ē hō viator aliquat pñen-
tiens s; est suscipiens indetermīata
pre. pñ qd addit in fronte. mīster est
epō vel aliter cui cōmitti poterit. iō
dī in gñali mīstro idoneo. S; doc.
īnstāt pñmā 7 materiā hui⁹ sacri
qz epō sic nō vtebat. īnstāt pñmīz
ōndend q sacerdos possit pñfirmā/
re ex pñcīsiōe grego. facta īanuario
epō. vbi nota qdruplīcē solutiōnez
ad illō decretū ibi nota duas auctē
bīero. q epī nō sūt supiores pñbīs

Septima qd

septē dīstīn. vbi qñt vñū
sacm pfirmatōis sit necessariū ad
salutē. vñ q sic. de pñe. di. 1. oēs fide-
les. ¶ Ad oppo. baptīsmo grā dat.

Questio

VII

q̄ p̄ illa ē filius regni. et ista sufficit
ad salutē. In ista q̄ōne nō sunt opi.
tō ponent̄ tres arti. p̄m^o si p̄firma
tio ē necessaria ad salutē. sc̄ds si ē ne
cessaria adulto. terciō si p̄supponit
baptismū. Quātū ad p̄mū arti.
d̄r q̄ sac̄m p̄firmatiōis nō ē simpl̄r
necessariū ad salutē p̄z. nam q̄s sine
isto dato q̄ nō p̄tēneret eā poss; ve
nire ad salutē. vt h̄ Mar. vi. Qui
crediderit et baptizatus fuerit et c. de
p̄se. di. j. sp̄s sanctus. vbi d̄r q̄ solus
baptismo regenerati saluant̄. Et si
dicat q̄ p̄firmatio sa. talis oīdo si
delib; ē necessaria. de p̄se. di. j. c. j.
dico q̄ intelligit ad bñ pugnandū.
nā in b̄ sac̄o sp̄s sancti augmentat̄
grā vt p̄firmet ad pugnā. de p̄se. di.
j. sp̄s sanctus. et c. nouissime. Quātū
ad sc̄dm arti. dico q̄ sac̄m p̄firma
tionis est necessariū boi adulto ad
salutē p̄z. q̄ si adultus poss; h̄re et
nō h̄ret exponeret se piculo mortis
eternę. vt notat̄ ex. de sen. ex. in. c. rñ
so. nō em̄ ē plene p̄pianus q̄ p̄las cō
firmationē p̄tēnit. de p̄se. di. j. oēs.
et c. de his. in fi. Et ad istū intelle
ctū loquit̄ hugo de sac̄is. li. ij. pre.
7. c. 3. timendū est his q̄ p̄ negligē
tiā dimittūt epi p̄ntiā et n̄ suscipiūt
manus ip̄ositiōz ne forte p̄p̄erea dā
nent̄. Quātū ad 3. d̄r q̄ sac̄m p̄fir
matiōis p̄supponit baptismū. ita q̄
sine baptismo nullus p̄t p̄firmari
p̄z. nā in baptismo dat̄ grā iustifi
cans. in p̄firmatiōe h̄o dat̄ grā ro
borans. s; grā roboras p̄supponit
grā iustificatiōis. gr̄c. h̄ etiā p̄z. nā
baptism^o p̄t suscipi sine alijs sac̄is
s; nō alia sine ip̄so. vt h̄. j. q. j. si q̄s
p̄ ignorantia. Itē q̄ baptismus est ia

nua et fundamentū alioz sac̄o 2. 8
p̄se. di. 4. cū itaq; in fi. nā sine bas
ptismo salus nō h̄r de p̄se. di. 4. fir
missime. Et q̄bo auctōr h̄r q̄ p̄fir
matio p̄supponit baptismū. Ad ar.
in p̄inci. p̄z p̄ ea q̄ dicta sunt.

Ercia q̄stio

septe distīn. vbi q̄rit̄ vtz
sac̄m p̄firmatiōis sit dignius ba
ptismo. vtz q̄ sic. q̄ p̄fert baptismū
de p̄se. di. ij. notissim^o. ¶ Ad opo.
baptismus delet culpā et penā sine
pnia h̄ nō facit p̄firmatio. ḡ rē. In
hac materia ponūt tres arti. Pri
mus si in p̄firmatiōe p̄fert grā grū
faciens. sc̄ds si grā baptismi et p̄fir
matiōis distīguūt. tercius ē q̄ōnis
rñsiu^o. Quātū ad p̄mū arti. dico
q̄ in sac̄o p̄firmatiōis p̄fert grā ḡ
tū faciēs p̄z. nā de sac̄is tenendū ē
q̄ sentit et et sac̄osctā eccl̄ia Ro. vtz
ex de heret. ad abolendū. Itē etiā
de fide et ei^o arti. alias essem^o hereti
ci. vtz ex d̄ sū. tr. c. j. 2. ij. in alijs h̄o
nō tenemur seq̄ et tenere qd̄ seq̄ nisi
seq̄ et doceat. xj. di. nolite. vbi de b̄
facit opt̄e de p̄se. di. 4. d̄ trina. vbi
h̄r q̄ in vna fide nil afficit sc̄cē Ro
mane eccl̄ie p̄ uetudo diuisa. s; ē no
randū q̄ grā grūz faciēs d̄r dupl̄r.
vno^o faciēs grū de nō grō. et talis
grā p̄fert in baptismo et pnia. alio^o
d̄r grā grū faciēs q̄ de grō fac maḡ
grū. et tū mō p̄fert grā in p̄firmatiōe
Quātū ad s̄m arti. dico q̄ grā bap.
et p̄firmatiōis distīguūt essentialr
sic p̄tutes et dona. q̄ i baptismo dat̄
grā q̄ influēs in potētiās. sac̄ p̄tutes
et p̄firmatiōe at p̄fert grā q̄ influēs i
potētiās sac̄ dōa. s; i ordie p̄fert grā

Dist

q̄ facit bitrudines. Alio mō dī q̄
hec z illa grā dīnt essentialr sicut
morbi q̄s ordināf. grā em̄ baptis-
malis est q̄ morbi infidelitat. grā
aut̄ p̄firmatiōis ē q̄ morbi pusilla
nūmitat. Tercio mō dī q̄ hec z illa
grā dīnt sicut duo ḡdus eiusdē for-
me. sicut dictū fuit sup li. j. di. xviij
de augmento charitat. ¶ Quātū ad
terciū art dī q̄ grā p̄firmatiōis p̄sup-
ponit grām baptismalē. sic bñ ē p̄.
su p̄pōit ēē. qñ ḡ sit p̄p̄atio baz grā/
rū hec p̄t fieri duplr. vno sine p̄sci-
sione. z sic oīno maior est grā p̄fir-
matiōis q̄ baptismalis. sicut bñ z
p̄fecte viuere est melius q̄ viuere.
Etiam sacrm p̄firmatiōis excedit
sacrm baptismi in veneratiōe qz a
maiori ministro. s. ab epō tm̄ dat̄
de p̄se. di. . de his p̄o. z. c. se. z. 88.
di. q̄uis. z. . j. p̄bros. Si aut̄ fiat
p̄p̄atio baz graz cuz p̄scissione. sic
maior ē grā baptismalis q̄ p̄firma-
tiōis. qz maioris p̄tuit est mortuū
viuificare q̄ viuificatū fornicare.
Itē qz p̄ baptismū originale venia-
le z mortale remittit. nō sic p̄ p̄fir-
mationē. de p̄se. di. iij. regnante.
z. c. sine p̄nā. ¶ Ad argu. in princi-
pio p̄t p̄ ea q̄ dicta sunt.

Marta que

stio septime dist. vbi q̄rit
vtr sacrm p̄firmatiōis possz iterari
vz q̄ sic. Nā illud q̄ qd est p̄t adue-
nire p̄t. nā p̄t post p̄firmatiōz fieri
pusillanimus. ¶ Ad op̄o. est m̄gr
in ista de p̄se. di. j. In ista qōne sunt
tres arti. Prim⁹ a q̄ sacrm p̄firma-
tiōis p̄ferat. Scōs it illd sacrm ve-

III

rat. Terci⁹ est q̄ pena iterans istud
sacrm puniat. Quātū ad p̄mū art.
dico q̄ a solo epō sacrm p̄firmatiōis
p̄ferat. z si dī q̄ a q̄libz sacerdote p̄t
p̄ferri p̄ dictū grego. ad Januariū
Ep̄m vscribit in canone d̄ p̄se. di.
ij. c. puenit. Sz ad b̄ sunt aliq̄ r̄sio-
nes inter q̄s def̄ ista q̄ meli⁹ ē q̄ dī-
cimus q̄ illo tpe papa poruit oēs
capellanos ep̄os facere z q̄ de facto
sic fecit. Quātū ad scōm art. vtr
illud sacrm possit iterari. dico q̄ nō
imō scient iteras peccat mortāl. sz
q̄re nō iterat dico q̄ qz est ex institu-
tiōe dīna. vel qz imprimit̄ caracter
vlt̄ dicas q̄ p̄firmatio nō ē iterāda
nec baptismus. z iteras q̄uis punit
de p̄se. di. j. dictū. z. c. se. Quātū ad
terciū arti. s. de pena iterantiū. dictū
canoniste q̄ sūt irregulares sicut d̄
baptismo dictū ē. sz alr dī q̄ nlla pe-
na canonica q̄ nō est inflicta a papa
p̄dente ius scurr̄ ipso iure. nec p̄t
argum̄ta exponētiū cano nes siue a
sūt siue a p̄rio sensu talis pena dī in-
fligit cū ḡ nō iuenit̄ in iure canonis
co exp̄ssa pena irreglaritat̄ inflicta
p̄ iteratōe p̄firmatiōis. sed q̄ ipso
facto illa nō incurrit maxie qz pene
sunt restringēde z p̄firmat̄ p̄textuz
de p̄se. di. j. c. dictū. vbi nulla pena
infligit̄ epō itez p̄firmati. sz nec su-
scipienti nisi q̄ fuit soli deo in h̄i
tu monachali vlt̄ clericali. ¶ Ad ar-
tu p̄n. dī q̄ ille morbo nūq̄ iterat sz
bene alius similis.

Irea dī. . q̄rit vtr eucha-
ristia sit sacrm noue legi. vtr
q̄ nō qz. . 4. meth. q̄ nō vnt̄
Et nibil fr. eucharistia s̄ ē vnt̄ signū

Questio

seu sacramentū, ergo nō est vnū sa-
cramentū Minor p̄r. nā aliud est
signū spēs panis, z aliud spēs vini
Ad o p̄o. de p̄se. di. ij. In p̄io art.
ponit definitiōem hui⁹ sacramēti. Sz
pro maiori declaratiōe ponit tres
arti. Prim⁹ ē. q̄ eucharistia ē sac̄m
noue legi. Secūda q̄ eucharistia ē sac̄/
mētū excellētius inter sac̄ra noue le-
gis. Tertius ē. si sac̄m eucharistie ē
vnū. Quātū ad primū art. d̄r. q̄
eucharistia ē sacramētū noue legis.
Qd̄ probat sic. sacramētū plenitu-
dinis gr̄e est pro t̄pe legis gr̄e. sz sa-
cramentū eucharistie est sacramētū
plenitudinis gr̄e. q̄ eucharistia ē sa-
cramētū noue legis. cum noua lex
sit lex gratie. Quātū ad sc̄dū art.
Utz eucharistia sit sacramētū excel-
lentius inter sac̄mēta noue legis. d̄r.
q̄ sic. ex q̄duplici d̄nā q̄ est inter
eucharistiā z alia sacramēta noue le-
gis. P̄ia est. q̄a alia sacramēta vera-
cia sunt quātū est de se. tñ q̄nq̄ ca-
rēt effectū signato. p̄pter indispōz
susceptis. Istud autē sacramētū nū-
q̄ carer suo signato. Secūda d̄nā est
quā istud sacramētū qd̄ signat. hoc
realiter fiet. alia autē nō p̄riner rea-
liter qd̄ f̄cāt. Tertia d̄nā ē. q̄ alia
sac̄ra f̄cāt grām acc̄ntalē z inherētē
istud at̄ f̄cāt grām subsistētē. l. ex n̄/
tā corpis xpi. Quarta d̄nā ē q̄ oīa
alia sac̄ra p̄sistūt i vsu z i fieri ita q̄
idē est ibi sacramētū z p̄ceptio sac̄mē-
ti. nec p̄manet aliqd̄ qd̄ sit sacramētū
sed cessante cessante tali vsu v̄r p̄r in
baptismo z eius p̄ceptiōe. sz hoc sa-
cramentū est qd̄dā p̄manēs z tam-
b̄ns esse aū vsuz. z ob hoc d̄r q̄ en-

VII

charistia p̄pter corpis z sanguis cri-
sti ex̄tiam excellētior ē oībus obla-
tionibz z sacramētis. de p̄se. di. ij.
nihil. ¶ Quātū ad tertiū art. dico
q̄ sacramētū eucharistie est vnū
vnitate integritatis. z nō vnū vni-
tate indiuisibilitatis. Ad cuius cui⁹
dentiā est notandū. q̄ corpus xpi
pōt accipi stricte. put̄ includit in se
partes aīatas scz aīam xpi cui⁹ p̄s
nō est sanguis. l. sit in pōnā p̄pinq̄.
vt p̄uertat in carnem aīatam. et sic
corpus ē aliud essentialr a sanguīe.
Alio mō potest corp⁹ accipi. put̄/
cludit oīa que p̄rinent ad totū cor-
pus organicū. siue sine p̄tes aīate si-
ue nō vt humores z spūs. z hoc mō
sanguis ē aliqd̄ corpis primo mō/
do accipiēdo corp⁹. l. ip̄s z sanguis
sunt p̄mo diūsa signata. p̄stituit tñ
vnū signatū totale qd̄ est corp⁹ se-
cūdo mō sūptū. z ita p̄rū signum
corpis primo mō z signū p̄rū sa n-
guinis p̄nt esse vnū signū vnitate i-
tegritatis z nō indiuisibilitatis. z cō-
gruū est sic eē vt sacramēta hoc hēant
scz vnitate integritatis z nō indiui-
sibilitatis. q̄a hoc sacramētū est ad
p̄pteram nutritiōem aīe. sicut aliqd̄
est ad p̄pterā z p̄fectam nutritiōem.
corpis. sed p̄ptera nutritiō corpis
est in aliq̄ vno vnitate integritatis z
nō indiuisibilitatis. Uñ nō nutrit p̄-
fecte cibo sine potū nec ecōuerso. q̄b
sacramētū est vnū vnitate integra-
tis. Sz in isto sacramēto sūt plura f̄cā-
ria vel vnū tñ. d̄r q̄ plura q̄ntuz
ad spēs vel q̄ ad r̄teratiōem actus.
Sed q̄ntū ad f̄cātū hoc ē dicere q̄n-
tum ad id qd̄ des̄gr̄ sp̄ est vnū z i-

Distinctio

VIII

disputatio

separabile de conse. di. ij. in xpo semel definitio eucharistie est talis. Eucharistia est sacramentum corporis xpi veraciter presenti sub speciebus panis et vini post consecrationem factam a sacerdote sub speciebus certis cum debita intentione. *Ex* institutione veraciter significans corpus xpi et sanguinem sub eius realiter contineri. Et nota quod hec definitio nihil superfluum continet. In solutione tertie rationis nota. quod est materia et quod forma in isto sacramento. Et quare istud sacramentum non potest habere pro forma species et quoniam ista species dicuntur sacramentalia sed non sunt forma. nam doctor intendit quod cum sacramentum permaneat et verba transleant. Dicitur quod species visibiles sunt materia. id est primum fundamentum relationis sacramentalis. sed ipsa significatio est hic formale. In solutione quarte rationis nota. quod species panis et vini sunt unum sacramentum vel unum significum que solutio sumitur ex Ricardo et patet de ista. q. ij. art. i. Et nota quod istud sacramentum erit perfectum visum ad iudiciu quod xps dixit. quotiescumque etc. Adhuc nota. quod eucharistia grece laetitia bona gratia interpretatur. id est. q. i. m. l. i. Ad argu. in p. i. c. d. q. ambo sunt unum signum unius rei. ut corporis xpi.

Secunda quod

octave distinctionis ubi queritur. Ut illa verba que ponuntur in canone missae sint precise forma huius sacramenti. Videtur quod non. quia si hoc primo me ego facit personam primum. ita meum possessionem. ergo sic dices ego de se loquitur. ita dices meum designat illud a se possideri. ergo sacerdos proferens

meum designat illud esse suum. id est. sacerdos dicit. Ad oppositum. est de celebratio de missa. In ista questione ponuntur tres articuli. In primo ostenditur quod sunt species consecrationis. In secundo de speciebus consecrationis sanguinis movetur duo dubia. In tertio ostenditur quod demonstrat hoc pronomen hoc. Quatum ad primum articulum dicitur. quod nulla species sunt de essentia eucharistie. sed bene alique species sunt forma consecrationis quod sunt species consecrationis corporis xpi. Dicitur quod sunt quatuor. videlicet habetur de consecratione. di. ij. quod corpus. et de forma specierum non est plus nisi. hoc est corpus meum. et hic est sanguis meus. Aliquid distinguunt aliter. quod duplex est forma. scilicet forma nectatis. et forma congruitatis. Dicitur quod de forma nectatis non sunt nisi illa quatuor species in consecratione corporis xpi. Sed de forma congruitatis est licet enim postquam ecclesia illud a proposuit. Et si ab aliquo dimittitur est error. de consecratione. di. ij. in sacro. Sed quod species sunt forma consecrationis sanguinis xpi. Dico quod hoc est maius dubium. tum quia forma que videtur nullus evangelistarum recitat. Ideo non videtur ex evangelio esse certa. Tum quia greci alia forma videtur dicentes. Dicit sanguis meus novi testamenti qui pro vobis et pro multis est in remissionem effusus peccatorum. in his non obstantibus firmiter tenendum est. quod forma nostra sit certa secundum auctoritatem Innocentii. de celebratio missae cum marthe. Multa enim tradita sunt ecclesie ab apostolis que tamen non sunt scripta in evangelio. Dicit videri. quod licet enim non est de forma ut dixi nec alia sunt necessario promittenda secundum Theobaldum in li. di. vi. q. ij. art. i. ad secundum argumentum secunde questionis cule. Ibi dicitur

forma 10

Questio

II

rat. Utz premissis alijs hōis q̄t/
tuor solū dicitis p̄ficeret sacerdos.
Opio p̄ia q̄ sic. z. Bodo. p̄iaue.
iij. p̄e sūme. in tractatu de sac̄is.
Alia ē Ricardi i. iij. di. viij. q. i. art.
iij. ip̄ob̄at op̄iōem istā. z. soluit eā i
dubijs q̄si volēdo dicere q̄ oīa q̄ or
dinata sūt ab eccl̄a dēnt poni. Quā
rū ad sc̄dm arti. de hōis p̄secratōis
sanguis mouet duo dubia. Prīmū
q̄ntū ad formā q̄ latini v̄tūtur vt dī
xi sup̄ius. z. de for̄a grecor̄ vbi poi
tur op̄io Petri de tarēstia i. iij. di.
viij. q. ij. arti. iij. Et Ricardi eadē
q. sc̄do arti. ad primū z sc̄dm a. g. p.
Un̄ dicit q̄ for̄a grecor̄ z n̄ra z q̄/
rūq̄ scripta i euāgelijs sufficiens est
ad p̄secratōes. Sed i eccl̄a Roma
na ē de n̄citate ministri vti formā q̄
v̄tūtur. Sc̄dm dubiū ponit. an ad
formā q̄ v̄tūtur p̄tineāt oīa hōba a
loco illo sūt mō vsq̄ ad illū locū h̄
facite zc. Et ponit op̄io Tho. dist.
viij. q. ij. arti. ij. in hoc q̄nto q̄ sic. s.
doctor ip̄ob̄at op̄i. p̄ia scoti q̄ n̄
scit in quib̄ p̄cise forma p̄st̄at. s.
q̄ cū reuerētia sunt dicenda q̄ ab ec
clesia sunt ordinata. Et ip̄ob̄at o.
p̄iōnē illi d̄ dicebat q̄ n̄cāritū e
rat i q̄li. sac̄o p̄cise scire hōba q̄ d̄nē
dici. i. Sc̄o p̄dat cōsiliū dicēdo h̄
p̄siliū do q̄ sacerdos intrēdēs facere
q̄ facit eccl̄a legēs dist̄icte hōba cano
nis a p̄icipio vsq̄ ad finē vere p̄fi
cit. nec ē tūtū alicui q̄ reputet se val
de peritū de sc̄ia sua z q̄ dicat volo
v̄ti p̄cise istis verb̄ p̄secratōe san
guinis s̄ securior ē simplicitas scilz
volo ista verba p̄ferre eal̄ intēctione
sub qua p̄ps instituit eē p̄ferenda.

Et ea forma verbor̄ p̄rolata cū ta
li intēctōe sit trāsubstantiatio euca
ristie virtute diuina. de p̄se. di. ij. q. qz
corpus. et ea. panis est. z. ca. reuera
aū finē. Nota ibi casum. Si mori
retur sacerdos anreq̄ p̄ficeret oīa
verba p̄secratōis q̄d agendū esset.
Et dicit Scotus q̄ nō esset adorā
dum nisi sub p̄d̄itione. neq̄ itēz p̄se
crandū. sed sacerdos dēt illud sume
re suscepto corp̄e z sanguine aū abs
lutionē. z. debz sumere sub p̄d̄itione
Quārū ad tertiū arti. quid demō
strat hoc pronomē hoc. P̄ia op̄io
q̄ sacerdos dicit illa verba q̄si ma
terialiter. quia recitat ea sic dicta a
christo nō q̄ p̄ps p̄ illa p̄ficeret. sed
p̄ benedictōem p̄cedentem. z. est go
dofredi pictauiens iij. p̄e sūme. in
tractatu de sacramēto eucharistie. i
probat. Sc̄da op̄iō est Ricardi.
di. viij. q. i. arti. ij. quia hoc pronomē
significat corp̄ p̄ut nūc est sub ist
sp̄ibus vel de p̄mo et̄m. z. sub ista
dist̄inctione verificat. ip̄ob̄at. Ter
cia op̄iō est sancti Tho. dist. viij.
q. ij. arti. i. Ad quarrā q̄st̄iūculam
z ad primū argumentū. z. hanc op̄i
monē tenet doctor subtilis. q̄ ista p̄
positio. hoc est corp̄us meū. est ve
ra. q̄a totus et̄us intellectus z p̄ple
tionis z terminor̄ intelligit p̄o vlt
timo instāti. p̄lationis. z. p̄ isto de
mōstrat illud q̄d tūc est sub i. h̄s ac
cidētib̄. Pro cui⁹ declarātōne pos
nit tredecī p̄lones q̄s declarat p̄o
dinē. Aliq̄ dicebant q̄ illa trāsuby
stantiat. o sit successiue sicut verba
p̄oferūt̄ur. S̄ incōtrariū est veri
tas imo in vltia p̄rolatōne z in vno

ego h̄
p̄iam

Questio

VIII

141

de illo q̄ sumit sc̄do v̄l tertio modo
Deinde p̄mitto aliā distinctōem v̄l
delict q̄ ieiunū est duplex. Q̄dā
est ieiunū nature. Aliud est ieiunū
eccl̄ie. Ieiunū nature est illud duz
q̄s nec pillulas nec potōem aliquaz
suscepit de illa. z talis ieiun⁹ hō re/
quirit ad p̄secratōem. Aliud ē ieiun/
nūm eccl̄ie z est illud sc̄z dum q̄s ie/
iunat q̄dagesimā vel aliquo sc̄rō.
et talis sicut iste p̄ suscepōem pillu/
laz vel p̄pter modicā potatōez mo/
dice aque cordialis de mane vel p̄/
pter serotinā bibitōem nō fr̄agit ie/
iunū quo ad eccl̄iam. Quātum ad
sc̄dā art̄i. dico. q̄ oīz suscipiētē cor/
pus xp̄i cē simp̄r ieiunū ieiunio na/
ture. nec ē aliqua cā p̄cipalis nisi
institutio diuina q̄a placuit sp̄i sc̄rō
vt in honore tanti sacramēti q̄ sa/
cerdos sit ieiun⁹. Et q̄a maior attē/
tio est in ieiunio q̄m p̄uissio. z sic
vt q̄ratur p̄mo cibo sp̄ialis q̄ cor/
poralis. nā sacerdoti p̄aso nō licet
celebrare v̄l. q̄. i. nihil post meridiē
z de p̄se. di. i. sacramēta. Itē q̄ ecce
pta necessitate eucaristia ieiunio sto/
macho ē sumēda de p̄se. di. i. liq̄do
xxvi. q̄. vi. si q̄s de corpe z vini c. se.
Sed possz dubitari circa h̄. si aliq̄s
abluēdo man⁹ trāsgluceat aliquaz
sc̄ntillā aque dicat ieiunus ita q̄ n̄
impediā celebratio n̄isse. Dico q̄
nisi fiat ex p̄posito. art̄i. xxiij. q̄. v. d̄
occidēdis. sed si ex p̄posito ipediret
q̄ntūcūq̄ ēt minus potus v̄l cibo
v̄l. q̄. i. nihil. Si aut̄ intelligat q̄o
in p̄culari. Dico q̄ duo s̄t casus i
quibz est licitū alicui nō ieiunio sto/
macho hoc sacramētū recipere. Un⁹

est in infirmitate q̄ui q̄n t̄met pert/
culū mortis em̄nētis. Alius est ca/
sus sp̄ialis. vt si m̄ster in calice pu/
tando ponere vinū albū poneret a/
quā z sacerdos p̄secraret z dū sume/
ret p̄gnosceret nō esse vinū albū. s̄z
aquā. i. tali casu teneret p̄secrare san/
guinē de nouo z p̄cipere cōsecratū.
In solutōe p̄ime rōnis nota. q̄re
xps post cenā dedit discipul⁹ suis sa/
cramētū. z quare nos dē m̄ sume/
re aū cibū. Et daret̄. q̄re xps post
cenā dedit. Nā saluator inq̄t q̄ ve/
hemēt⁹ p̄mēdaret misterij hui⁹ al/
titudinē vltimū hoc voluit infige/
re i. cordibz discipuloz. quo aut̄ or/
dine deinceps suēt apl̄s p̄ q̄s eccl̄/
esiā dispositur⁹ erat refuauit dos/
cendū. Vel dic q̄ fuit sic institutus
vltimūz alioz p̄mo p̄pter passionis
rep̄itōem. Sc̄do p̄pter veteris sa/
crificij termiatōez. Tertio p̄pter cor/
poralis p̄ntie substractōem. Quar/
to. p̄pter maiore p̄mēdatōem. vt no/
tat Dugo de p̄se. di. ij. Quia corp⁹
hoc q̄z quotidie labimur. q̄tidie re/
cidua delictoz p̄hec sacra p̄ctā re/
laxaret. de p̄se. di. ij. iterat. S̄z qua/
re post cenā z non aū dedit. Dic q̄
ideo. cenat⁹ dñs cenatis discipulis
corp⁹ suū dedit. vt in hoc sacro cō/
sumatōem oīmi sacroꝝ veter⁹ testa/
mēt⁹ z agni paschal⁹ z ceteroz mon/
straret. q̄a oīa in figura isti⁹ fiebant
et in ista cena fuerūt oīa p̄sumata d̄
p̄se. di. ij. liq̄do. Ad argu. in p̄nci.
p̄t̄z p̄ ea q̄ dēa sunt in corpe q̄.

Irea distic. nonā q̄rif. v̄t
eris in p̄cō mortali peccet
mortalr sumēdo hoc sac̄m

*Ieiunū
est dūx*

re p̄p̄tū

*Ieiunū nō
eiunū debet
v̄l d̄m̄
v̄l p̄m̄*

*Quia p̄o. c.
nō d̄m̄
p̄m̄
o f̄p̄tē*

*Duo n̄ p̄t̄ nō v̄l v̄l
m̄ p̄m̄
m̄ p̄m̄*

Dist

Uideſ q nō. quia null⁹ peccat faci
endo illud ad qd tenerur. ſed q libet
tenerur ad ſuſceptōem eucaristiē. er
go rē. Ad o ppo. eſt Cor. xi. q mā
ducatur bibi indigne rē. Rūder
diſtinguēdo ſic. q ſi ſit actualr in
peccato mortali r tūc eſt in illo pec
cato interiori exteriori vel occulto
et maniſeſto. r recolit ſic ſumendo
peccat mortaliter. Si aut ſit i pec
cato mortali qd habz pccū de quo
nō recolit. r de quo nō penituit nec
penit⁹ ſed ē obliuio affectata vl craf
ſa hoc mō q nō curat facere diligen
tiam vl excuſeſt ignoziaſtalis pec
cat mortali. Nā indigne ſumēs eu
caristiā plus polluit q purificatur
de pſe. di. ij. quotidie. r ca. qui cele
ritate. r ca. qui diſcordat. r hoc iō ē
quia hō qntū in ſe eſt eucaristiā pol
luit cū ad ipā ſumendā indigne ac
cedit. ſ. q. i. mulci. an ſinem. nā i eu
caristiā ē pura pſcia offerenda. r pu
ra mēte eſt ſumēda de pſe. di. ij. Si
aut diligenter conſciam ſuā exami
nauerit nō peccat. ſi vero de illo pec
cato penitet. tū non dū pſeſſus pbe
pſiteri ateqz celebrat vl cōicet ſi nō
eſt ſacerdos. ſi hz oportunitatē. ſi at
nō habet pſeſſorē oportunū debet
expectare donec hēat. ſi ſine ſcādalo
pōt. ſi aut nō poteſt ſine ſcādalo dēt
celebrare vel cōicare. Tū primo cō
ſiteat deo r tūdendo pecc⁹ ſuū cum
pſoſito pſicendi occurrere ſibi opor
tunitate r q adueniēte pdicta opor
tunitate ſic faciat. et credo q pſeſſio
ne facta deo primo r pditione ſequē
te poſita in pſoſito poſſet corp⁹ xpī
ſumere. nec ſacerdos dēt denegare

X

occulto pctōri quocūqz mō petenti.
Nā in hoc q xps Eucaristiā inde
dedit inuit q occultis peccatoribz
cū eam pigūt nō eſt negāda. de cōſ
ſecra. di. ij. nō prohibet. r c. ſicut in
das r vj. q. i. adūſitas in ſine r. i. q.
ſ. xps de pctō aut veniali nō oportz
dubitare q de illo nō eſt nētas pe
nitēcie. Verūtn actor quidē de eccle
ſiaſticis dogmatibz xxi. r ponit in
lra di. xij. Uideſ facere mētiōē de
pctō veniali. Aut em lz quis pecca
to mordeat ſi peccādi de cetero non
hēt volūtatē r ſatificiat lachri
mis r orōnibz accedat ſecurus. Sz
hoc dico de illo quē mortalia pctā
nō grauant. ergo videt q nō poteſt
quis ſecurus accedere niſi ſit volū
tate peccādū veniali r de pteritis ſa
tisfecerit lachrimis r orōnibz. Rel
pondeo q pōt intelligi de mortali
pctō. nō quia iā ineſt nec de pctō ſi
ne omī penitēcia. ſz iā pſeſſo ſi mor
deat. quia nō explete ſatificat. et de
illo intelligit. Ad argu. in pncipio
dico. q faciens mō debito non pec
cat. ſed qui facit mō indebito.

Circa decimā diſtinctionem
qritur. Utz poſſibile ſit ve
rum corp⁹ xpī ſub ſpē panis
et vini pſineri realiter. Uideſ q nō
quia ſub ſpē panis nō pſe. nō pſi
pitur corpus xpī. ergo nec poſt pſe
cratōem. Anſ eſt maniſeſtū. Pro
bo pñam. quia ſpēs illa nō ſe habz
aliter ſe poſt pſecratōem q ante.
Ad o pſoſitū Luce xxi. In iſta qō
ne ſunt tres arti. Prim⁹ quid ſit
de tenendū. Scōs arti. eſt. vbi mo
uet vnum dubiū. ſ. quō ſit poſſibile

Questio

corp⁹ xpi esse de nouo altari Ter/
cius arti. est. q^o corp⁹ xpi magnū
p^r p^rineri veraciter sub hostia pua.
Quantū ad primū arti. d^r. q^o hoc ē
tenendū firmiter. Matt. xxvi. vbi
ait xps. Hoc ē corp⁹ meū. 2 Jo. vi.
Caro mea vere ē cib⁹. 2 Luce. xxij.
Hoc est corp⁹ meū. 2 hic ē sanguis
meus. S³ si ab heretico diceret. est
figuratiua ista locutio. Contra. q^o
Luce xxij. d^r. hoc est corpus meū. 2
subdit statim q^o pro vob tradet. s³
ista traditio nō erat figuratiua. sed
realis 2 vera vt demonstratū fuit.
igitur veraciter dcm est. hoc est cor
pus meū. q^o ex pane 2 vino cuz aq
mixto pficiatur eucaristia. hētur de
pse. di. ij. cū omē in fine. Sed q^o
corpus xpi uētur sub alijs sp⁹ibus
2 nō sub sua visibiliter. Dico q^o si
des hēre meritū vbi hūana ratō nō
phet experimentū. 2 e contra. argu.
de peni. di. iij. in domo. 2 vt nō es
set horroz carnis 2 sanguis cū hēa
mus in vsu nō carnes crudas. 2 me
dere. nec sanguinem bibere. de pse.
ij. qd sit sanguis. 2 de pse. di. ij. for
te. 2 ca. panis est. Itē ne fieret ridi
culū paganis. vt eadē disti. panis.
Et ne vidētes recederēt dicētes. du
rus est hic fmo. vt eadē di. c. forte.
2 ca. prima qdem heres. 2 Jo. vi. c.
S³ q^o sub istis sp⁹ib⁹ potū q^o sub
alijs Dico q^o ideo ē. q^o iste due spēs
magis s³ amice nature hūane q^o a
lie. Et ad fndū p^r sic his duob⁹ p^ri
cipaliter corpus nutrit. ita aīa p^rici
paliter illo cibo de pse. di. ij. forte. 2
de reliq⁹. 2 vne. sanc. c. vno. i. clemē.
Itē q^o in p^rfiguratiōe isti⁹ agni. mel.

III

chisedech panes 2 vīnū obtulit. de
pse. di. ij. accipite Sed q^ontū p^rosic
aīe iste cibo cū sumit oñditur i apo
calipsi. c. vi. vbi d^r. q^o sic. Et ex vira
q^o p^re flumīs lignū vire afferēs si u
crus duodeci p^r singulos mēses red
dentes fructū suū folia ligni ad sa
nitatē gentiū Quantū ad scd⁹ arti. *nota bu?*
q^oliter corpus xpi sit ibi sine sui mu
tatōne veraciter vbi prius nō erat.
Circa hoc mouet q^otuor dubia. p^ri
mū est. q^o q^ontū sit simul cū quanto
cū subnā corpis sit sine q^ontitate. et
hoc soluit in scd⁹o arti. hui⁹ dis. q. i.
dicēdo q^o i corpe xpi est tāta quāti
tas in hostia q^onta erat in cruce acci
piendo q^ontitatē que ē ordo. p^riu⁹ 2
toto. nō tñ pro q^ontitate q^o ē ordo p^ri
tium i loco. Et prima q^ontitas q^o est
ordo partū in toto p^r stare cū q^onti
tate q^o est ordo p^rium i loco. siue. sic
māna siue pua illa q^ontitas q^o est or
do p^riu⁹ in loco Scd⁹ dubiū. q^o ma
ius q^ontū sit simul cū mīori. vel scz
in loco eq^olī istud soluit infra i mate
ria de corpibus glōsis in p^rconito
de subtilitate corp⁹is Tertiu⁹ dubiū
q^o idē corp⁹ sit sū i diūsis loc⁹. Ist⁹
declarat in duab⁹ q^onib⁹ sequētib⁹
Quartū dubiū q^o corpus xpi pōt
incipe eē in altari sine sui mutatōe
locali. declarat d^r. 2 est p^ria opio sci
Tho. in iij. di. x. q. i. Ad q^ontū ar
gumētū d^r. q^o panis p^ruerit i ipm.
ideo corp⁹ xpi ē vbi erat panis. im⁹
probat mltipl^r opio Tho. Est mo
dus dicēdi scoti q^o mor⁹ siue muta
tio local⁹ ē duplex. qdā dep^rditia. 2
qdā acq^rsitiua sic q^ont⁹ q^o mouet^r loco
vno ad aliū aliqd dep^rdit 2 acq^rit.

*quasi ad
p^rimum
h⁹is d^r
vni an
p^rimum.*

et talis ordine nature mouet ab hi
tu ad priuatiorem. reputa ab vbi qd
prius habet. ad vbi qd prius non habet
bar. hec mutatio dicitur de p[ri]us terminu
a quo et acquisitiua termini ad que.
nunc autem he due mutationes sunt p[er]cur
rant simul vno motu locali. contri
nunc non sic se habent quod vna p[ot]est ab alia
separari. vt acquisitiua a de p[ri]us isto mo
do. qd aliqd acquirit nouu locu non dimittit
t[er]m[in]o p[ri]ore. sic est in p[ro]posito Corp[or]is
em[an]at xpi absq[ue] h[oc] qd dimittat vbi. qd
habet in celo acquirit nouu vbi in sa
cram[en]to. et ideo e[st] hec mutatio localis
non de p[ri]us sed acquisitiua. Quan
t[um] ad tertiu arti. q[uo] corp[or]is xpi ma
gnu p[er]tinet veracit[er] sub hostia p[re]s
entia. Est prima opio q[uod] quantitas e[st] ibi
p[er] modu subiecti. et est Tho. in iij. di.
x. q. h. Ad tertia q[ue]stionem. doctor
probat. Sec[un]da opio est. q[uod] cu[m] p[ar]te
corp[or]is non sunt extra se iuicem. q[uod] si
substractio p[ar]tiu ad iuicem. et hac o
pinione defendit Ocham i tracta
tu suo de corp[or]e xpi. et in suo iij. im
p[ro]bat Tertia opio p[ri]us q[uod] duplex e[st]
ordo. vt d[ic]tu[m] fuit i p[ri]ncipio. scilicet arti. s.
ordo p[ar]tiu in toto. et ordo p[ar]tiu i
loco. Ordo autem p[ar]tiu in toto e[st] d[ic]ta
quantitatis non p[ar]tie cum sit respect[us]
sed aliquo mo acc[us]s ad d[ic]tam eius
essentialē. Ordo autem p[ar]tiu in loco
est de g[en]e situs. et ab isto respectu si
ne ordine p[ar]tiu in loco p[er]t[inet] absolu
ordo p[ar]tiu in toto. Ordo autem p[ar]t
tiu in toto e[st] p[ri]or ordine p[ar]tiu i lo
co. Prius autem p[er]t[inet] absolu a postero
ri sibi accidentaliter p[ri]uatiore. nunc autem
ordo p[ar]tiu in toto e[st] p[ri]or ordine p[ar]
tium i loco. Et iste ordo p[ar]tiu i lo

co e[st] posterior ordine p[ar]tiu in toto
cui accidentaliter p[ri]uatiore. igit[ur] corp[us]
xpi i eucharistia habet ordinē p[ar]tiu
in toto absq[ue] illo respectu q[uod] est ordo
p[ar]tiu in loco. Nota p[ro] declaratiōe
opionis q[uod] ista se habent p[er] ordinē p[ri]
mo vbi occupatiuū. scilicet coexistia
aliq[ui]anto p[ar]tiu In solutiōe terti[us] rōis
nota. q[uod] pars corp[or]is est extra p[ar]te
in p[ar]tione ad totu. non autem in p[ar]
tione ad locu. et ita non est incōueni
ens. p[er] declaratiōe totius q[ue]stionis q[uod] q[uo]n
tum erat corp[us] xpi in cruce t[em]p[or]e sit i
hostia accipiendo quantitatē p[ro] ordi
p[ar]tiu in toto. non t[em]p[or]e p[ro] ordine p[ar]
tium in loco Ad argu. in p[ri]ncipio d[ic]
t[ur]. q[uod] licet sp[irit]us non se habeant aliter
q[uo]ntum ad imutatiōem sensus. s[ed] be
ne habent aliter q[uo]ntu ad naturā suā

Secunda q[uod]

Decime distinctionis vbi q[ue]r
ritur. v[er]u[m] idem corp[us] possit e[ss]e in di
uersis locis localit[er]. Videtur q[uod] non
q[uia] idem non p[ot]est referri ad se o p[ro]posi
tis relationib[us]. cu[m] o p[ro]posita relatiue
includat p[ro]dictoria. sed si idem sit et
sit i diuersis locis posset dici inferi[us]
et sup[er]i[us] seipso. et dext[er]e et sinist[er]e q[uod]
est falsu[m]. Ad o p[ro]posi. est Hugo de
sacram[en]t[is] 2c. In ista q[ue]stione erūt duo
articuli. Prim[us] opionu positiuus
Sec[un]da opionis Scoti et p[er]clusionu
nec non et q[ue]stionis declaratiu[us] Quatu
ad p[ri]mu[m] arti. e[st] prima opio Hen.
Bandens. quol. ix. q. vlti. Sec[un]da o
pinio e[st] Tho. di. x. q. h. ad sc[un]da[m] ar
gumētū. et q[ue]stionem cule terti[us]. et q[ue]stionis
terti[us] eiusdē distinctionis Tertia opio
e[st] Egidij. q[ue]stio. i. q. i. et x. Quarta opio

Questio

II

est Sanfre. de fontibz gli. 3. q. 4. 7
 isti rñ denē qñi negatīe dicendo q
 nō pē idē corpus esse in diūsis locis
 localr. vbi ponit rōnes diūsoz do
 ctōz. iprobat opi. pme rōnis q nō
 pcludit pditionē. Scdo ponit rō/
 nes qd Gandēsis facit p seipm 7 so
 lutionē suas iprobans eas. Ecce p
 ma rō Gand. q duo corpa pnt esse
 sū in plibz locis. In solone gand.
 istius rōnis nota q p dotē subtilita
 tē tollit repugnātia q duo corpa
 pnt esse sū in eodē loco. instantia p
 solutionē. nota q dīmensionē loca/
 ti sunt pōres dīmensionibz loci 7 ma
 gis ad multiplicatiōz locatoz seqt
 mltiplicatio locoz q ecōuerso. se/
 cūda rō gandēsis p se est q si qñ/
 titas puerit in qñtitate essz localr
 vbi pus erat panis puerfus. s3 non
 esset localr. instat scotus p solonem
 Tercia rō gand. p se q vbiqz pē
 deus facere corpus suū sine mō na/
 turali pē cuz mō naturali. ibi ponit
 q nec spēs nec ecōera nec pñtia ē rō
 formalis corpis ppi existendi hic.
 Quarta rō q angelus pē esse in pli
 bus locis distincte. q corpus circū/
 scriptiue. ¶ Quantū ad scdm arti. ē
 opi. pñtia scoti q deus pē idē corp
 facere sū esse in diuersis locis localr
 vbi p declaratiōe hui⁹ māterie no/
 ta q vbi qd acqrit corp⁹ dicit respe
 ctū extrinsecus aduenientē. ibidem
 bēs q respectus tā extrinsecus q
 intrinsecus pē multiplicari eodē su
 damēto manēre. p solone rōnū opi
 nionis 7rie 7 p declaratione mate
 rie ponit tres pōes. Prima ē ista
 Quēcūqz sint pōra essentialr ipso

vbi vniformiter insunt corpi qñs
 hñti diuersa vbi sō posterius v⁹ sū
 natura variant⁹ p variationē vbi.
 secūda pō. sic passum eris in vno
 vbi recipit formā a duobz agentibz
 sibi a pproximat⁹. sic ipm patiet in
 duobz locis exñs ab eis dēñl in illis
 duobz locis a pproximat⁹ 7 b passio
 ne absoluta. dico autē passione abso
 luta qm nō oportet q eadē passiōe
 patiat loquendo de passionibz re/
 spectiuis q sunt sū natura cuz ipso
 vbi sicut sunt circūscriptio 7 itra.
 qm illa pnt variari sicut vbi pē
 deduci ex pñia pōe. Tercia pō q
 sicut corp⁹ in vno loco exñs se hñet
 in rōne actiui ad diuersa sibi appo
 ximata i illo loco sic ipm vt exñs i
 duobz locis hñet ad eadē a pproximata
 i illis duobz locis. hec p. ex pñtibz
 pcedentibz. Et si qd dicat. q si idēz
 corpus sū 7 sū pē esse in diuersis lo/
 cis. hic hēbit sū. ibi nō. hic frigus
 alibi nō. vt ponit oēs 7rie opinio
 nis. dico q hoc d3 intelligi p pñiaz
 pñem. 7 p alias qd si bñ intelligis
 cū illis poteris soluere obiectionē q
 tibi fient. nā si vulneratio fames. si
 tis. frigus zc. sunt pōra vbi. i. si que
 nūt corpi añqz sit hic vel ibi. sic hē
 bit sū 7 hēbit vbiqz erit Exem
 plū rñibile ppetit hōi añ offe vbi.
 7 qz est prior vbi 7 loco. sic est rñi/
 bilis. 7 in qñqz loco erit erit resibi
 lis. s3 si sunt posteriora ipso vbi v⁹
 sū natura cū eo nō oportz q si in b
 vbi aliquid sibi pueniat qd pueni/
 at 7 alibi. Exemplū vulneratio est
 posterior 7 sequit ipm vbi vel ipm
 locū. igit nō sequit q si vulneratur.

Dist

X

Cesaraguste aliquis q ille vulneret
tholose. Et p istud notabile solues
oia argumta. In solone pme rōnis
nota q corpus xpi pōt esse vbiq p
potētiā dei localr. tā localr q sacra
liter 7 in nō ē sic vbiq p pōtētiā
In solone. 3. rōnis nota q ad mlti/
plicatiōz locoz nō o3 multiplicari lo
cara. In solone septe rōis nota q
pmi termi imitatiois tū sūt incō/
possibiles 7 illi sūt forma 7 pvario.
q pō pcomitāt istos terminos pnt
esse ppossibilia. In solone. 8. rōnis
nota q aliq sunt creature incōpos/
sibilia q deo sūt possibilia fieri. In
solone vltie rōnis nota q ois actus
īmanēs inest corpi in diuersis loci
exnti. s3 q idē corpus possit esse in
diuersis loci b3 p hugonē de sacris
pte. 8. c. 2. sic inqēntē. q fecit q vnu
corp⁹ ess3 in vno loco fecit sic volu
it. 7 si alr voluisset alr facere potu
isset. Ite3 legi3 de b3o frontonio q
eadē die 7 hora q celebrat missas in
terfuit sepulture ierē Mar. Ad ar.
in pncipio pt3 p pclusiones.

Ercia que

Itio decime disti. vtz cor/
pus xpi fil possit esse in celo 7 in eu/
charistia. v3 q nō. p illud aug. 7 po
nit de pse. di. ij. pma heresis corpus
xpi sursum 7 in vno loco ēē o3. ¶ Ad
o ppo. est fides. est opi. pma q sic. s3
p quersionē alteri⁹ in ipm. 7 ē tho.
in. iij. di. 8. q. j. Ad qrtū argu. ipro
bat doctor oñdens 7 quersio nō est
cā hui⁹ pntialitāt. Opio ppta q
nō ē ipossibile idē corp⁹ ēē i vno lo
co qntitasse 7 i alio nō. s3 xpi corp⁹

ē in celo qntitasse. in altari aut nō
qntitasse. q nō est ibi fm ordinez
pnti i loco s3 sit ibi fm ordinez pnti
in roto. sed qd infidelis quō ccedet
hē ē possi bile. v3 volo cū restringer
dū debi circūcidit puez accipit
duas cathedras. 7 in vna seder Ra
binus vel mīster puez circūcidens
in alia pō nemo seder. nā dicit xpi
q belias descendit ad illā cathedrā
7 seder ibi. nunqd est possibile q in
eodē pūcto 7 hora in alia ciuitate vt
loco alius circūcidat. ergo si belias
ē tante fortis q in eodē pūcto 7 ho
ra pō interesse huic circūcisioni 7 illi
g multo magi xps q fili⁹ dei ē 7 ma
gis posse. h3 7 lic3 vno 7 eodē tpe in
diuersis imolef altarib3. tū sicut est
vna dinitas cui vnū sic nō diuersuz
s3 vnū idēq corpus pfacit d pse. di.
ij. qd sit post. 7. c. vtz. nā i hora cō
secratiois ima sūmis locisnt ad vo
cē sacerdoti. de pse. di. ij. qd sit. In
solone pme rōnis nota quō qntitas
ē rō formalis essendi in loco. ¶ Ad
argu. in pnci. dico q nō est incōuer
niēs q sit in celo localr 7 in eucha
ristia localr. vel pōt esse in hostia si
ne pditione sui loci.

Marta que

Itio decime disti. vbi qnt
vtz corpi xpi naturalr exnti 7 idem
sacralr exnti necessario insint eedez
pres 7 prierates. v3 q nō. q3 sāguis
nō est hic sacralr nisi p⁹ psecratioez
vini. nā ponere3 ibi frustra pmeri
s. pmo in corpe. scd o3 in vino vel p⁹
psecratioz vini. ¶ Ad o ppo. ē mgt
di. xj. 7 Inno. de officio misse pte3.

*Modus in
eius pte
q d mltos*

Questio

III

In pmo arti. ostendit q corpus vt est in eucharistia nō cōtinet tanq̃ pres-
entiam. nec accidētia nec sanguinem.
In scdo arti. declarat titulū qōis. et
pbat aliq̃s cōclōes. P̃ia ē q nō est
sic necessitas si corpus xpī mō natu-
rali hz pres et p̃prietates q eas hēat
sub mō sacrali. Et h̃ breuif a p̃p̃z
q post resurrectionē nō erit eucha-
ristia. nec corpus h̃bit sub isto mō
p̃prietates seu passiōes et tñ tūc cor-
pus xpī sub mō essendi naturali hē-
bit illud. Scda cōclō q nō ē simplr
necessitas. i. q nō seq̃r simplr neces-
sario si corpus xpī hz istas pres et p̃-
prietates sub mō sacrali q p̃ter h̃
eas hēat sub mō naturali. Et p̃z p̃-
mo sic. qñ ex̃tētia aliq̃ ē indifferens
ad duos modos. sic pōt simplr h̃i
sub vno mō sic et sub alio. s. ex̃tētia
corpis xpī seu res corporis xpī ē indis-
ferēs ad istos duos modos. s. natu-
ralē et sacralē. q̃ p̃t h̃i sub isto mō et
nō sub alio. Nota duo correlaria.
Primū q añ incarnatōz potuit eu-
charistia esse ita s̃a si ē nūc. et h̃ tam-
q̃ntū ad sanguinē q̃ntū ad res̃ca-
ta seu p̃tētia. Secūdū correlariū
q post incarnatōz corpus xpī p̃t de-
finere esse sub mō naturali. et tñ eu-
charistia vere manere q̃ntū ad s̃i-
tātē signi. et q̃ntū ad veritatē signat̃
h̃ p̃z. q si ad corpus xpī realr p̃tine-
ri in eucharistia nō necessario seq̃r
corpus illu i h̃e ex̃tētia mō natura-
li q̃ p̃mū potuit fieri siue p̃cedēdo si-
ue remanēdo p̃ destructiōz illius se-
cūdi. De p̃scisiōe pbat sp̃alr sic vbi
cūq̃ res sp̃alr p̃t h̃e ex̃tētia ibi post-
q̃ nō fuerit p̃t incipere esse simplr. s.

corpus xpī p̃t h̃e simplr ex̃tētia rea-
lē sub mō ex̃tētie sacralis. q̃ postq̃
nō fuit p̃t simplr incipere ēē. q̃ nō os-
ad h̃ q mō incipiat ēē q sub alio mō
incipiat esse. Circa terciū mēbz. s. d̃
necessitate s̃m qd sup̃a ponit vnaz
cōclōē q necesse ē isto mō easdē p̃-
res et p̃prietates corporis xpī inesse
sub isto mō essendi et alio. Si in eu-
charistia q corpus xpī sum. f. s. q
idē corpus qd sup̃ū est de h̃zine. et
passum ē nec nō et sepulcū q resurre-
xit et in celū ascendit. de p̃se. di. ij. oia
in fi. Et corpus qd xps dedit in ce-
na idē fuit qd passū est in crucifigēti-
ad naturā. s. diuer sum q̃ntū ad for-
mā. de p̃se. di. ij. c. j. et c. se. In soloe-
rōnis nota qd est in sacro pmo vt si
gnatū et vt p̃tētiū et vt cōmitant̃.
Pro q nota q in sacro altaris s̃tu-
te s̃boz corpus est sub sp̃e panis.
aia est ibi p̃ cōiunctionē. q corpus
iungit. sanguis p̃ cōmitantiā
deitas p̃ vnionē. In calice s̃o s̃tu-
te s̃boz est sanguis. p̃ cōmitantiā
corpus xpī. p̃ cōiunctionē aia. p̃ vnio-
nē vero deitas. Sed q̃reret aliq̃s si
sanguis fuit in corpe dū fuit p̃secra-
tum quid oportet q iterum p̃secres
et vinum cōuertatur in sanguinem.
dicitur hic vno modo q in corpore
fuit cōcomitanter. sed in sanguine
incepit esse et vi cōsecrationis. Si
vero teneatur q sanguis est ps cor-
poris tunc oportet dicere q bis est
hic sanguis ex vi sacramēti. sed nō
eodez modo quia sub specie panis
est p̃ se. s. nō pmo imo vt est aliqd
p̃mū. i. vt est pars corporis. in san-
guine vero est tanq̃ p̃mū et non

Dist

aliquid p̄mū. q̄ in calice incipit esse postq̄ est dico q̄ incipit esse alio mō sed nō simplr accipit esse. Ad arg. in p̄ncipio p̄t q̄ nō est incōueniēs q̄ sanguis sit i hostia z in calice tñ aliter z aliter.

Vinta Que

stio decime distin. vbi q̄rit vtz q̄libet actio imānēs q̄ ē in x̄po naturalr ex̄nti insit sibi sacralr ex̄nti in eucharistia. v̄t q̄ nō. qz organū non habet hic modū extensiuū sub quo. z nō aliter est receptū sensationis. ¶ Ad oppo. opatio est p̄fectio potentie opatiue. q̄ si oculus x̄pi hic careret visione quā h̄z in celo careret hic sua p̄pria perfectioe q̄ nō ē dicendū. doctor pbat hic tres p̄clones. Prima q̄ x̄po hic p̄comitanter inest oīs opatio q̄ primo sibi inest vt in celo. qz p̄ntia obiecti nō requirit ad actū p̄pter terminatiōz s̄z p̄pter causationē. Secda p̄clio q̄ nulla sensatio inest x̄po p̄mo vt in sacro. Tercia p̄clio q̄ aliq̄ intellectus z opatio spūalis s̄z opatio intellectus z voluntas p̄nt p̄mo inesse x̄po vt in eucharistia. Correlatiū q̄ x̄ps p̄pter suū esse in eucharistia nō p̄uat aliqua opatione quā h̄z in celo v̄t pote intellectuone z voluntione cuiuslibet obiecti. cui⁹ angel⁹ hic p̄ns h̄et z p̄ns nō ē ad impfectionē suā q̄ sit in eucharistia. s̄z ad maiore p̄fectionē. ¶ Ad arg. in p̄ndico q̄ organū hic vere est q̄ntū sic in celo z p̄ns p̄t recipe sensatiōes q̄ntū in se ē s̄z nō h̄z hic modū q̄ntitatis q̄ mod⁹ requirit ad p̄ se sensatiōz

X

Exta q̄stio

decime di. vbi q̄rit vtz corpi x̄pi vt in eucharistia ex̄nti pos sit inesse motus corpalis. v̄t q̄ sic. qz motus nobis mouet oīa q̄ in nobis sūt. q̄ mota hostia mouet corpi x̄pi i hostia. s̄z iste motus ē corpalis qz ab vno vbi ad aliud. ¶ Ad oppo. s̄z p̄bi. omē qd mouet est in loco corpus x̄pi in sacro nō est in loco. q̄ zc. In hac q̄ōne ponent duo arti. in p̄mo ponūt aliquē distinctiones. in scdo ponunt aliquē p̄clusiones. ¶ Quātū ad p̄mū arti. ponūt aliq̄ distinctiones. Prima q̄ mot⁹ p̄t capi duplr. p̄mo mō stricte fm q̄ est ad illos terminos q̄s ponit p̄bs. s̄z ad q̄ntitatē q̄ntitatē z vbi. Alio⁹ sumit extensiuē p̄ q̄cūq̄ acceptione cuiuscūq̄ forme nouē absolute siue relatiue. Secda distinctio q̄ corpus x̄pi p̄t intelligi moueri. vel p̄mo v̄l p̄comitanter. Tercia distinctio q̄ corpus x̄pi sic moueri p̄t intelligi aut a p̄tute creata v̄l imediate a deo. ¶ Quātū ad secūdū arti. ponunt sex p̄clones. Prima q̄ corpus x̄pi in eucharistia nō p̄t moueri p̄mo vel mutatione p̄prie dicta a virtute creata p̄t. qz p̄tus creata nō p̄t illi applicari qd opozt. Secda p̄clio. Corpus vt in eucharistia p̄t moueri motu p̄prie dicto a deo imediate. p̄t. qz p̄tus dīna oēm formā p̄t im̄p̄mere passio cui⁹ passum est receptū. Tercia p̄clio corpus vt in eucharistia p̄t moueri motu extensiuē sūpto cū ibi sit in loco p̄ q̄ntitatem. Quarta p̄clio corpus x̄pi vt in eucharistia isto modo z isto motu nō

Questio

VII

mouet nisi immediate a deo. Ibi nota q illa ppō ē flā mori nob mouet oīa q in nobis sunt s; est intelligēda illa ppō si pūs sit motiua illius z sic licz qd mouet hostiā tñ nō pōt corp⁹ xpi mouere qz nō subicit sue pūti. s; corpus xpi mouet a deo in tali motu. Quia pōt q corp⁹ xpi vt ē in eucharistia pcomitant pōt moueri z etiā mouet ad formā ab solutā q mouet primo vt in celo ab agēte a q vt ibi mouet piz. qz ab solutū nō variat p p variationē respectus extrinseci. i. q si corpus pmo ē calidū in exstia naturali pcomitāt ē calidū in sacro z sic de alijs q lita ribz. Ibi nota q si corpus xpi corrū pēt in exstia naturali nō pōt b cor rū pēt vt in eucharistia. Si tñ totalr desinere ēē in exstia naturali pos ser desinere esse in eucharistia vlt pos ser ibi maneret tñ alio mō. Sexta pōt q corpus xpi vt in eucharistia nō mouet pcomitant motu localiq mouet pmo vt in celo nec aliq sili motu locali. Ista pōt piz qz nō pōt moueri ab agente naturali eo mō q mouet i celo motu naturali vlt motu pcomitanti illū motū celestē naturalē. In solone pme rōis nota q corp⁹ xpi qñ vlneraf in cruce vlneraf in picide z quō nō si accipiat p formali diuisione ptiū ptiui. Si vlneraf in cruce z in picide s; p ipa vlnerationē. vt inflata a corpe non. ibidē nota quō alr ptiuitas z nō ptiuitas rōe vlneraf corrūdet cōtinuari z diuisiōi corpis in cruce z alr in picide. Nā in cruce vlnus dissōtinuat nō sic i picide. In solone secūde pōis nota q corpus i eu

caristia pōt moueri localr pmo a deo z immediate nō tñ pūte creata nec pmo nec pcomitant. Nota hic q si corpus xpi nūqz esset localr sed tñ sacralr ppetuū maneret ibi sub eo dē mō essendi q incepar ibi esse non em pōt magi mori vt ibi qz nutriti. q possibi ē esset corpus sub aliq mō essendi viuere vita mortal. z tñ imozrati. siue etiā suscepiōe nutriti z respiratiōe z alioz q ad vitā mortālē cōiter requirunt. Ad arg. in pñ. d; q ē vez si sit pportio mo uentis ad mobile qlis nō est hic.

Septima que

stio decime disti. vbi qrit. vtz xps in eucharistia exstis possit p aliquā pūte naturalē trāsmutare aliqd aliud a se. v; q sic. qz fm phz s. metha. z. y. potētia actiua ē pnci ptiū trāsmutandi aliud s; xps i eucharistia bz potētia actiua. q vt in eucharistia bz potētia trāsmutandi. Ad oppo. omne agēs phice in agendo re patit. s. phi. corpus xpi vt hic nō pōt pati phice q nec agere. In ista qōe pmo ponēt due disti. secūdo due pōtiones. Quātū ad pmiū arf. dico q sicut hō ē ppositus ex aia z corpe ita bz qsdam potēcias mere spūales q cōueniūt pmo aie z toti corpi p aiam sicut intellectus z volūtas etiā bz qsdā potēcias. s. corpeas q oīno nō sunt aie p se s; totius pūti ex corpe z aia sicut p de sensu vel d sensibz exterioribz h pōt deduci ex li. de sensu z sensato. z ex secūdo d aia Secūda disti. q istaz potētiar q sunt totius pūti qdā sunt magi

Dist

corpee quia sequit̃ naturam mixti
corpis que iam aut sunt mag̃ ap/
proxiare ad materiã aie sicut sunt
ille que sequit̃ corpus animatũ in
q̃rtũ aiatiũ. Quatũ ad .3. arti. pono
duas p̃cloes. P̃ria q̃ xps in eucha
ristia nō p̃t vti aliq̃ potentia actiua
corpea siue illa sit mere corpea p̃ns
naturã mixti siue sit corpea p̃ns to
tũ aiatiũ pbat q̃ ois potētia actiua
corpea req̃rit passuz in q̃d agat ap/
proxiatũ siue localr. s̃ illa potentia
vt ē hic nō a p̃roxiat̃ alicui localr q̃
vt ē hic nō p̃t h̃ie passuz a p̃roxiat̃
tũ in q̃d agat maior p̃. 7. p̃bi. 2. j.
de gñatiōe. op̃z em̃ agens corpeũ
esse a p̃roxiatũ passo mediate vt i/
mediate. Sc̃da p̃clo q̃ xps in eucha
ristia p̃t vti q̃cũq̃ potētia actiua sp̃ũ
ali. h̃ pbat p̃ mediu tle. illa potētia
xps p̃t vti n̄ eucharistia q̃ nō req̃rit
ad suã actionē q̃ h̃eat esse localr. s̃
potētie actiue mere sp̃uales sūt h̃mōi
s̃ intellect⁹ 7 volūtas q̃ abstrahūt
a loco p̃. q̃ si aliq̃s angel⁹ est p̃ns
in eucharistia posset xps illũ illũ/
nare 7 illi loq̃ locutiōe intellectuāli
eo mō q̃ vn⁹ angelus loq̃t alteri an/
gelo. Etia q̃ xps in eucharistia p̃t
h̃ie actionē sp̃ualē ex p̃te p̃ncipij. sic
aia mouēdo corp⁹ 7 tñ corpalē ex p̃
te termi. declarat sic. q̃ angelus h̃z
potētia motiua fm̃ locũ nō tñ orga
nicã. 7 sic est sp̃ualis ex p̃te p̃ncipij
q̃ n̄llo mō ē organica 7 tñ corpalis
ex p̃te termi. q̃ ei⁹ termin⁹ ē motus
local corporis. In solioe sc̃dc 7 terciē
rōnis nota q̃ corp⁹ xpi in eucha/
ristia nutrit 7 respirat. 7 h̃ si nutrit 7
respirat in ex̃t̃ia naturalī. s̃ si habz
bas opariōes nō tñ vt in eucharistia

X

In solioe q̃rre rōnis nota q̃ xps in
eucharistia p̃t mouere aliq̃d corp⁹
p̃ illã potētia nō organica nō tñ p̃
potentiã organica. corp⁹ s̃o suũ vt
in eucharistia mouere nō p̃t nec p̃
potentiã organica nec nō organica
s̃ vt sic p̃t tñ a deo moueri. 7 rō ē.
q̃ corp⁹ nō subest alicui potētie mo
tiue sub isto mō eēdi nisi d̃ine. Ad
ar. in p̃n. dico q̃ bñ h̃z potētia trans
mutandi q̃rtũ ex se. s̃ p̃t h̃ie aliq̃d
q̃d ipedit actualē trāsmutationem.

Trava que

stio. x. di. vbi q̃rit vtz ali/
q̃s intellect⁹ creatus possit naturalr
videre ex̃t̃iã xpi in eucharistia. ṽz
q̃ nō. nā si sic mali angeli possint eã
cog̃scere cū fm̃ diōni. de diuī. no. re
mālerūt in eis naturalia intēg. p̃ns
ē fm̃. q̃ inimici gr̃e nō p̃nt cog̃sc̃e
sacr̃z gr̃e. Ad o p̃o. aia xpi nafalit
nouit se esse vbi cū q̃. 7 p̃ p̃ns no/
uit se eē in eucharistia. 7 ita naturalr
p̃t nosse ex̃t̃iã q̃ rōne sui 7 corporis
ibi. P̃ria opi. tho. in. 4. di. r. q. 4.
q̃st̃iũcula q̃rta q̃rtũ p̃t naturalr cog̃
sci ab intellectu viatoris p̃t bñ cog̃
sci ab aliq̃ 7 h̃ actu bñfico. Sc̃da
opi. Rich. di. r. q. j. ar. j. q̃rtũ p̃t co
gnosci ab intellectu viatoris tñ ab
intellectu bñfico p̃t cog̃sci nō solum
in s̃bo s̃ etia in p̃prie gñe. s̃ in ista
q̃de ponēt duo arti. Prim⁹ in q̃ po
nūt distinctiōes. sc̃ds in q̃ ponunt
p̃cloes. Quatũ ad p̃mũ art. doc. po
nit tres modos vt termiōs. s̃. intelle
ctus videre 7 naturalr. Intellect⁹ q̃
dã ē sepat⁹ 7 q̃dã iūct⁹ cor̃upribil
corpal naturalr sumit h̃ p̃ illa opa/
tiōe in q̃ p̃t intellect⁹ p̃currēdo aliq̃s

Questio

cāis naturalibz videre sumit h p in
tellectōz intuitiua vt distinguit ab
abstractiua. vbi hēbis q intellect⁹ via
toris pē hēz cognitōz abstractiua d
epntia corpis xpi i eucaristia. ibidē
hēs quō possum⁹ hēz fidē de xpo cū
eū nō viderim⁹. Quātū ad scōz ar.
d cognitōe intuitiua ponūt tres doct⁹
Prima ē ista q intellect⁹ nō p statu
vie nō pē naturalr videre corp⁹ xpi
vt epntis i eucaristia pēz. nā suba cor
pea nō vī a viatore. 2. d aīa. igit⁹ ne
q a fontori suba copis xpi. Scda
pctio q oīa intellectus sensibz in iel
ligēdo nō obligat⁹ siue angeli siue
aīe separe siue hoīs bti naturalr pē
videre epntiā corpis xpi in euchi
ristia pē. qz ita intellect⁹ nō depēdet a
sensibz. nec tal intellectio ē p sensibi
lia. 7 sic illa epntia nō ipedit qn pos
sit videri. Ibi nota de cognitōe in
tuitiua 7 abstractiua. 7 de naturali
7 supnaturali quō nō distinguit na
tura i se s i pparōe ad agē. Tercia
pctio q intellectus btūs nllō mō p
actū bñficiū videt corp⁹ xpi in euca
ristia nec in pmo gñe pē. qz btūs n
distinguit a nō bto nisi vidēdo ob
iectū bñficiū. s3 corp⁹ xpi in euchi
ristia nō ē obiectū bñficiū vt pē. d pē.
nec ē inclusū i obiecto bñfico qd pē
qz eque eēntialr pīnet ad obiectū
bñficiū inducere in rōe obiecti visio
nē vni⁹ sacri sic alteri⁹. s3 nllō mō p
tinet ad obiectū bñficiū icludere il
lud in rōe oīsi. vt puta pferre grām
pūulo in baptismo penitenti pferre
grās in pnia seu pfessioe. 7 ista eque
veracit includunt in sacris istis sic
corpus xpi in eucharistia. g nullo⁹
obiectū bñficiū vt ē tē obiectū iclu
dit corpus xpi vt visū in eucaristia

IX

ista tenēt. nā sic vī corp⁹ xpi in euca
ristia. sic grā in alijs sacris. s3 nō vī
grā in alijs sacris. g nec corp⁹ xpi
in eucaristia. In solone pme rōnis
nota q q nō pnt nisi ab agente sup
naturali fieri pū ab intellectu creato
naturalr cōgsci. In soloe scde rōis
nota q qd cūqz cognitū p fidē excel
lit oē cōgscibile ab intellectu sensibz
in ielligēdo obligato nō tñ ielligi
bile ab intellectu separe creato. In
soloe. 3. rōis nota q mal⁹ angel⁹ si
pmittat pē sua naturali potētia iel
ligere qd cūqz ielligibile creatū 7 p
pns cogitatioēs cordis 7 mysteria
grē postqz posita sūt in esse. In sol
ne rōis p opī. pma nota qre ē nēari⁹
nob hīctus fidei 7 respectu eu⁹ obie
cti fidei succedit visio 7 dīe q succe
dit visio obiecti fidei qd ē dō trin⁹.
s3 nō alijs respectu qz ē fides. nam
grē in baptismo non succedit visio
Ad argu. in pñ. dico q mali angeli
forte si nō ipedirent possent cogno
scere multa sed impediunt.

Una Questio

1. distin. vbi qñf. vt epntia
corpis xpi possit videri oclō corpali
vī q sic. qz btūs vidēdo illas spēs
nō decipit. nā deceptio repugnat bti
tudine s3 si nō videret corp⁹ xpi pos
set decipi credēdo ibi esse subam pa
nis g rē. Ad oppo. qz seqret q cor
pus xpi videret vt rotūdū cū basis
sub q vī spēs sit rotūda. Pñ opī.
tho. 1. dī. 1. q. 4. 7 nich. eadē dīf. q
2. arti. 1. q. nec oclō glōsios nec nō
glōsios pnt videre naturalr corpus
xpi in eucaristia nec lumen glē pōt
attingere rē nō alicui existentem. 7
p psequens nec corpus xpi. Item

q nec miraclo p̄t q̄s oculos eleuari
ad cōgiscendū sube sepato exīrīā. xpi
aūe vt hic h̄z talē modū. improbat
opi. q̄ ad tria q̄ ponit Opinio p̄ria
ponit aliq̄s p̄lones. P̄ria q̄ deus
de potētia absoluta p̄t creare in ocu
lo gl̄ioso v̄l nō gl̄ioso v̄sioz corpis
xpi s̄ illud corpus nūq̄ ess̄ nisi in
eucharistia. Secūda p̄lo q̄ nulla
v̄sio xpi sic creata p̄t esse corpis vt
b. In solutiōe p̄me rōis nota q̄ sen
sus n̄r nō decipit in eucharistia licz
nō videat ibi corp⁹ xpi sicut nec v̄l
sus br̄i nā si videt q̄ntitatē ibi est. s̄
sub illa q̄ntitate ei⁹ intellectus iudi
cat qd̄ ē. i. v̄z corpus xpi. ibidem
hēs q̄ dīmissus sibi beat⁹ dubitatz
an sit ibi corpus xpi. s̄ si dubitaret
p̄ sensum nō tñ p̄ intellectu. In so
lutiōe sc̄de rōis nota q̄ lumē indi
uisibile nō multiplicat se. ibidē hēs
de reflectōe a q̄ sit r̄ q̄re nō videt in
speculo imago m̄ultiplicata r̄ ponit
rōnē qz ipedit agere fm̄ illā lineā re
ctā q̄ est maxie p̄ueniēs actiōi natu
rali s̄z recta. r̄ qz breuissima ē. ideo
agit fm̄ illā fm̄ quā p̄t s̄z fm̄ lineā
reflectā. Ad ar. in p̄n. d̄z q̄ r̄ si sens⁹
decipit nō tñ intellectus. nam vere
iudicat quod est.

Irea distīn. x̄j. q̄rīt v̄trum
trāsubatio sit possibil. v̄z
q̄ nō. qz trāsubatio ipoz/
tat idē q̄ mutatio sube in subam. s̄
talīs mutatio nō est nisi gēnatio v̄l
corruptio fm̄ p̄h̄z. j. p̄h̄i. s̄ nec ista
nec ista est in eucharistia ḡ trāsuba
tio nō est possibil. Ad oppo. ē amb.
de sac̄ris. In ista qōne sūt tres arti.
In p̄mo art. declarat qd̄ ē trāsuba
tio. r̄ d̄z q̄ ē q̄ totus panis p̄uertit

et trāsubat in v̄z corpus xpi. In
sc̄do art. oñdit q̄ huic rōi noīa p̄t
aliqd̄ subesse. i. q̄ suba p̄is p̄t trāf
subari sic fit in corp⁹ xpi. vbi oñdit
duas p̄lones. P̄rima p̄lo ē ista q̄
trāsubatio ē possibilis p̄z. qz qd̄ fit
ē possibilē r̄ h̄ hēs de p̄le. di. 2. reue
ra mirabile Sc̄da p̄lo q̄ trāsuba
tio ē possibil r̄ soli deo. nā forma s̄
boz plata sit trāsubatio eucaristie
s̄tute dīna de p̄le. di. 2. qz corpus.
r̄ c. panis ē. r̄ c. reuera. an̄ si. In 3.
arti. oñdit ad qd̄ gen⁹ mutationis
hec trāsubatio reducat. vbi nota
dīuisione de mutatiōe obiectiua r̄
subiectiua. r̄ s̄l̄r de gēnatiōe. r̄ hec ē
difficultas varronis. li. 4. i p̄nti di.
q. 3. r̄ dicit q̄ ista mutatio nō ē sub
iectiua. ponit opi. sc̄da. iprobans m̄
ripl̄r difficultatē varr. opinio p̄ria
doc. q̄ hec trāsubatio non p̄niet
ad aliqd̄ gen⁹ mutatiōis. Ad arg.
in p̄n. negat q̄ trāsubatio sit muta
tio. ideo maior est falsa.

Ecunda qō

x̄j. di. vbi q̄rīt v̄z qd̄libz
possit p̄uerti in qd̄libet. v̄z q̄ nō. nā
aug r̄ boe. dicūt p̄rīū. Ad oppo. cū
nō ess̄ repugnātia ex p̄passi tunc
d̄s nō ess̄ oipotēs. In p̄mo arti. oñ
dit q̄ nlla creatura p̄t p̄uerti in dei
tatē. Sc̄da arti. oñdit q̄ q̄libet crea
tura p̄t in quālibet creaturā p̄uerti
r̄ q̄ntitas in q̄ntitatez. r̄ corpus in
sp̄m r̄ absolutū in respectū. In so
lutiōe p̄me rōis nota q̄ s̄bū ē in
carnatū nō dīc s̄būz ē terminū ali
cui⁹ respect⁹ real̄ s̄z t̄m̄rō rōis. In
solutiōe sc̄de rōis no. q̄ esse fm̄ intū
repugnat imutabilitati in finitati

Questio

et necessitate. In solutioe tertie rōis nota. q̄ generatū est vbi prius fuit corruptū vel vbi p̄fuit corruptū. et q̄ istud vbi dē intelligi non p̄cise s̄m q̄ uersum sit ibi sic. sed vel s̄m p̄tem sui. vel s̄m aliquā p̄tem in ac re circūstantē. In solutioe q̄rte rōis nota. q̄uo intelligit illa aucto- ritas Aug⁹. et Boetij. q̄ corp⁹ non p̄t p̄uerti in sp̄m. nec ecōtra sp̄s i corp⁹. et hoc intelligit. s̄. remanēte corp̄itate vel virtute creata. In solutioe q̄nte rōis nota. q̄ absolutuz p̄t p̄uerti i respectū. nec tñ ex h̄re spec⁹ est sine fundamēto et terminō. vti lapis p̄uertat in sciam. Itē h̄es q̄ materia sine q̄ntitate ē in loco de finitiue. cu3 q̄ntitate vero ē in loco circūscriptiue. Ad argu. dī. q̄ Aug⁹ et Boetij loquūtur p̄ p̄parōnez ad cās creatas v̄l ad p̄nas creatā rē.

Tercia q̄stio

vnde cēte distinctōis vbi q̄ ritur Utz panis p̄uertat in corp⁹ xpi. Vides q̄ nō. Nā in mutatiōe positiua termin⁹ ad quē accipit eē. s̄ corp⁹ xpi nō accipit eē p̄ istā actiō nē q̄ tūc frequēter accipit eē ex frequētatōe eucharistie Ad oppo. ē ambrosius de sacris. et ponit de pse. dī. ij. In ista q̄stione ponūtur duo arti. Prim⁹ q̄d sic de hoc tenendū. Secūdus declarat q̄uo panis p̄t transubari. et q̄d de hoc requiritur Quātū ad primū arti. ponūtur tres op̄iones Prima op̄io est. q̄ panis manet et tñ vere ē ibi cū eo corp⁹ xpi. et ē magistri Johis parisiensis. de ordie p̄dicatoz. Scda op̄io ē q̄ panis nō ma-

III

net. nec tñ p̄uertit s̄ desūt eē ibi p̄ā nihilatōz vel p̄ corruptōem. et hanc tenet Durādus et Suibhel. Ochā. in p̄nti dī. Ponit rōes alioz cōtra istas duas op̄iones. q̄ soluit eas. et sunt rōnes 2 bo. dī. xi. q. i. arti. i. in solutioe ad primā q̄stūculā In solutioe prime rōis sp̄cialiter ad ducit p̄tra scdam op̄iōem q̄uo accipit dupl^r sumit et pōna sibi dupl^r. et q̄ esse h3 materia sine forma Tertia op̄inio p̄ria doctoris subtil^r. q̄ panis p̄uertit in vez corpus xpi. Conit soluit rōnes scde op̄iōis sc3 2 bo. Et pro veritate hui⁹ arti. ducit auctoritates de pse. dī. ij. et mgri dī. x. Et de ista p̄cipal^r videt mouere q̄d sacramētis tenendū est sic tenet scā Rhomana ecclia. vt habet ex de here. ad abolandā nūc ipā tenet panē trāsubari i corp⁹ et vinū in sanguinem. sic manifeste hētur ex de sumatri. firmiter credim⁹. Quātū ad secundū arti. primo declarat q̄uo panis p̄t trāsubari in corp⁹ xpi. et q̄d requiritur ad trāsubatiōem Primus mod⁹ est q̄ materia vt q̄d est inde terminata. et q̄a vt sic deo subiciit p̄t quālibet formā in quālibz materiā inducere. Et est op̄io Egidij Rhomani in theozemate de corp⁹ xpi. Theroemate p̄rio ip̄robat istū modum doctor. Ubi nota rōem q̄ materia nō p̄t lesse eadē nūero in p̄uobz Modus prius q̄ possibilitas bec trāsubatiōis ē ex h3 q̄ vterq̄ terminus ē in plena obediētia virtut⁹ diuine. Mouet dubiū q̄uo p̄t aliqd p̄uerti in p̄eris. solutio prima q̄ in trāsmutatiōe p̄tiali bec ē impossibīle

Distinctio

Eest Egidij vbi sup in trāsuba-
tionetotali. i. q. tor^o pāis trāsubat
in totū corp^o xpi hoc ē possibile. qz
illud qd trāsmutat sic nō oportet q
recipiat nouū esse. iprobat oīs q i
possibile ē q aliqz termin^o actōnis
de gñe actōnis. r p illaz nō recipiat
aliqz vez esse. Solutio pñā hui^o
difficultat^{is} q trāsmutatio pñā dupl^r
intelligi. qz vel ad entitatē sui. r hec
ē totalis. vel ad pñālitatē eius a
libi vt ēhic. r talis hz esse in pñāis.
Scdm dubiū qd est forale ineter/
nū ad quē hui^o trāsmutatiois. Ibi ē
prima opio Tho. pñā pñā. q. lxxvi
arti. iij. r iij. de vnitatē forme. i. qd
libet poit qtuor rōnes pñā pñālitā
tem formaz Pñā suitur ex vnitatē
reipiū ē Scda ex dñā foze suba
lis r accñtalis Tercia sumit ex pre
dicatōe. Quarta. qz frustra ponunt
plures. Scdm istam opioem vn^o
mod^o dicēdi est Tho. in iij. dis. xi.
q. i. arti. i. Ad scdā arē. tercie qñtiū
cule. q prim^o termin^o hui^o pñā
nis ē ex materia r aīa intellectia nō
in qñtū intellectia. sz in qñtū dat ēē
corporeū. Scda mod^o dicēdi est
Egidij romani theoremate xxvij.
pñā. xxx. q termin^o hui^o pñā
est materia hñs modū qñtatiuū.
iprobat vtrūqz modū. Ibi nota au
toritates q idē est corp^o in pñā
naturali. r in eucharistia idē mor/
tuū r viuū facit de vñ. di. ij. oīa. in
fine. Scda opio Banden^o. qli. iij.
q. vi. vij. r. r. r. qli. ij. q. ij. r iij
et quol. iij. vi. r. ideo hēs circa b
aliqz pñāes. Pñā ē q rōes Tho.
cludūt ēē in oīb^o tñ vnā formā p
terqz in hoīe. Scda pñā q in hoīe
nō cludūt Tercia pñā q ad duas

XI

fozas eductas de pñā materie sūe
pñāe distincte. nō āt ad duas. qñ
vna educit. r altera creat. Quarta
pñā q illa forma q nata ē dare esse
materie seorsuz sine altera nata est
pñāteret suppositū. iō supueniēs n
est accñs. sed foza q nō est nata da
re esse p se. sicut alia nō est nata cō
stitueret suppositū nisi miraculose.
Quinta pñā. q intellectia pñā
net vegetatiuā r sensitiuā. foza ve
ro mixtiōis pñāteret alias. iprobat
oīs istas pñāes r rōes opioes. pñ
ter soluit rōnes opiois Banden^o.
In solutōe pñā rōnis nota. qñ in
gñatōne ē vera mutatio r qñ non
pñā soluit qtuor rōnes pñā opio
nis q est Tho. vbi s. In solutōne
pñā rōnis nota. q vnū ens nō req
rit vnitatē forme pñāse. In solutōe
scdē rōnis nota. q forma subat dat
esse simpl^r vt ēē simpl^r distinguit
pñā fm qd. qd ēē fm qd dat accñs
Ibi etiā nota q subem alteratōnis
et augmēti sp est i loco vel fm for
mā prius acqñtā. vt fm formā fm
quā fluit. subiectū ho gñatōis neu
tro mō est i loco. In solutōe tercie
rōnis nota. q plures fozas saluat
pñācatō p se vt in hoīe. vbi hēs q
lz genus nō pñācat p se de oīa. pñā
cat tñ de spē p se. In solutōne qñte
rōis nota. q est rō pñādi in qñlibet
aiato corpēitatē esse formā distinctā
ab alia. vbi nota q corp^o qd ē alte
ra ps nō est indiuiduū alteri^o gñis
sz in gñe tñ p reductōez. Ibi nota.
q intellectia recedēte pñā manere for
ma mixti. nā i triduo fuit hāfoza
corpēitat^{is} in xpo r nō erat hō. g p
liā formā fuit hō. r p aliā erat cor
pus. r sic pñā forme i pñāto La

Questio

cia opio ppria Scotti q corp^o xpi p
se includit materia z ad minus for
ma mixtiois. z istud corp^o no est in
gñe nisi p reductioes. Et istud e for
ma z termin^o hui^o puerisiois. vide
bñc qñes i Scotti ptra negates pla
litate formaz. Ad argu. i pñci. cō/
cedit. q corp^o xpi accipit eē nō sim
pliciter. sed ea occasione qua termi
nus accepit hic esse

Marta Que

stio vñdecie distinctiois
vbi qñf. Urz panis i ista puerisioe
ānibilef. Uidet q sic. qz qd pñt z
nihil eius manet ānibilat pñs pre
fuit z nihil ei^o manet. qz nec mate
ria nec forma. tota em tota trāsit
materia i materia. z foia in forma.
gñe. Adlo ppo. nā panis puerit in
corp^o xpi. gñ nō ānibilat. cū aliud sit
puerisio z aliud ānihilatio zc. Pri
ma opio ē Hen. de Bandauo. qñf.
xvi. q. vi. z quoli. x. r. xj. q. x. q al
qditas panis manet in aliqditate
corpi xpi. ideo panis nō ānibilat.
Improbat oñs q illa aliqditas nō
pōt manere. Scda opio est Egidij
Romani Thereomate qñ de sacro eu
charistie. thereomate ij. z Duradi i
iij. di. xi. q. i. arti. iij. q pñs nō an
nihilat. sed manet i pñia in corpi
in qd puerit. qz vñqz bz cōe subie
ctū z materiā. doctor iprobat. Ter
cia opio ppria q nñbil pñs manet
post puerisioē. instat ptra h Scda
pñlo oñdit. q pñs nō ānibilat. in
stat ptra h dicēdo. q pñs ē oino an
nihilat^o. In solutioe scde rōis qñs
nōra. qd est de rōne ānihilatiois. et
qd de rōne corruptiois. z qz corru
ptio nō est ānihilatio. z q panis i

III

ista puerisioe nō ānibilat. lz nñbil
ei^o remaneat. In solutioe tercie rōis
pñcipal nota. qñe forma i corruptio
ne nō ānibilef. Itē qñe p agena na
turale nō pñt itez repari. z q beccō/
uersio ē sube in subaz nō qñtū ad eē
subale simplr. sñ qñtū ad h esse. Di
cit vñteri^o q termini hui^o puerisiois
sunt pñtialitas z nō pñtialitas que
pñt reduci ad gen^o vbi cū corpe xpi
nihil acqñat qñ eē bñc. Ad argumē
tuz i pñcipio dñ. q maior nō est suf
ficiēs. nā oportet ea addere nñbil e
ius manet z simplr nihil succedit vt
per se terminis.

Quinta qñ xi. dist. vbi qñritur
quibz pñonibz potest hec cō
uersio pñe exprimi Pro q ponit hec
pñclusio qd si dñt eē vera pño qua ex
primif hec puerisio oñ vnū accipit i
recto. reliquū i obliq dñorāda ordi
nē extremi cū extrō cū pñoe ex vñ in
vt ex pane sit corpus xpi. vel panis

Extra qñ (trās i corp^o xpi
xi. dist. vbi qñf. vñz sol^o pñs
tritice^o aq elem^o tari coaglat^o sit pue
riēs matie puerisiois i corp^o xpi. vñ
q nō. nā amido nō ē pñs tritice^o tñ
ex illo possz fieri pñsecratio. Ad op.
ē de pñe. di. ij. c. i. h sūt duo arti. pñm^o
vbi ponit pñgruētie z trās i qñs.
i scdo mouet tria dubia. Quātū ad
pñmū arti. doctor nñt affirmatīe z assi
gnat pñgruētiās. naz pñ sic ordiauit
tū qz xps gño frumēti se pñpauit. tuz
qz melchisedech h pñfigūauit vt pñz
gen. i. iij. qñ obrulit panē z vinū. e
rar ei sacdos dñ altissi. tū qz sz opi.
qñ dñā canonizatuz vt hosti. z hug.
ille pñs dñt eē vt dñ ex pur^o granis
frumēti intñ q si aliaqua grana mī
scentur illa non trās i substantiatur

Intensio
panis

Distinctio

q̄a x̄ps fuit granū frumētī. Un̄ Jo. 6. n̄si granū frumētī. 7 ca. notat de p̄se. di. 9. sic in sacrificādo. Et si illa farina misceat̄ cū alio liq̄e nūq̄d cōficiat̄ 7 tenet canoniste q̄ nō d̄ p̄se. di. 9. sicut i sacrificādo Quāntū ad scōm arti. occurrūt tria dubia. Pri- mū. an de amido possit fieri panis p̄secrabil. ad q̄d d̄r. q̄ nō. q̄ fm me- dicos d̄r̄t sp̄e. 7 accētia sp̄e d̄r̄ia b̄ demōstrant. Scōda dubitatio. an d̄ farina triticea pasta p̄fecta nō tñ co- cta possit p̄fici. Dico q̄ nō. q̄ sacra- mētū d̄r̄t fieri in pane visuāli. nō co- cctū nō est visuāle. Tertiū dubiū. an panis azim⁹ aut fermētat⁹ sit cōue- niēs materie hui⁹ sacramētī. Ad h̄ dicūt greci. q̄ n̄c est p̄ficere i fermē- tato. dicūt em̄ q̄ x̄ps passus ē luna deciaq̄rta. 7 sumit figūa legis de a- gno pascale. S̄z inter iudeos licuit tūc h̄re panes fermentatū in vsu. et cōiter habebāt. nō em̄ fuit eis inter- dicte panis fermētatus. 7 x̄ps p̄se- cit in fermētato. sed illud ē falsus. q̄ em̄ x̄ps sit passus luna deciaseptia. Probat exp̄sse p̄ illud Mat. xvi. P̄ria die azimoz scz luna deciaq̄r- ta p̄medit agnū paschalē. 7 decia se- ptima erat solēnitas. 7 illa die pas- sus ē x̄ps. 7 sic illa hora q̄ p̄medi de- buit agn⁹ paschal fm legē p̄mede- rūt discipuli agnū. igit̄ tenendū est q̄ de n̄citate panis p̄secrabil nō est. nec q̄ sit azim⁹. nec q̄ sit fermētat⁹. q̄ fm Anselmū in li. suo. de azimo 7 fermētato nō d̄r̄t subalt̄ fermēta- tum 7 azimū. q̄ propter nō nego gre- cos vere p̄ficere. q̄ tpe Leonis pa- pe fuit p̄stitutū q̄d p̄ficere de fer- mētato. in de n̄citate ministri in ecclia

XI

latina est p̄ficere in azimo. nā in fer- mentato est mixta corruptio. in azi- mo aut̄ nō. 7 q̄a in x̄po nulla fuit p̄ mixta corruptio. fm illud psalmi. Non dabis sc̄m tuū videre corru- ptōem. ideo melius in azimo q̄ in fermentato sit p̄secratio 7 multipl̄ peccaret q̄ in fermentato p̄ficeret. di- co in ecclia latina. Ad argumentū in p̄cipio salum supposit. nā amī- do tā mutauit sp̄em. 7 sic ex illo nō potest fieri.

Eptima q̄d

xi. distinctōis ubi q̄rit. vtz solū vinū exp̄sse de vite sit p̄ueniēs materia p̄uersionis i sanguinē. Ci- detur q̄ nō. q̄ ideo ex vino sit illud sacramentū. q̄ scōda ps nutritōis p̄sistit in vino. sed nō solū hoc cōs̄- stit i vino vitis. sed etiā in vino po- moz. 7 r̄c. Ad o p̄o. de p̄se. dist. 9. vinū. In ista materia ponit p̄clu- sio. q̄ solū vinū exp̄ssum de vite v̄l vinū vitis est p̄ueniēs materia con- uersionis i sanguinē p̄r. de p̄se. di. 9. c. vinū. Cui⁹ r̄o est. q̄a x̄ps sic in- stituit 7 p̄gruētia p̄t assignari. quia scōda ps p̄cipal nutritōis. s. potus p̄cipalr p̄sistit in vino vt in potu p̄cipali nec in eucharistia d̄nt esse v̄ue nec aliq̄ grana legumīs h̄ndicē- da de p̄se. di. 9. didicim⁹. sed purus panis 7 vinū. Sed q̄re vino a p̄o- nit aqua. Dicit m̄gr q̄ hoc ē. q̄ aq̄ fcat p̄lm x̄pianū passionē redēpti fm illō de p̄se. di. 9. c. nō o. 7. et de cele. mis. i. q̄dā. In q̄ distinctōe. b̄b̄ esse. q̄. dum x̄ps in cruce pependit de corpe eius fluxit sanguis 7 aqua S̄z dicit doctor q̄ ad hoc q̄ d̄at

Questio

VII

aponi aqua nō est de nēitate sacra-
menti. tñ est de necessitate ministri.
Sed qre dum aliq̃s cōicat nō dat
sibi vinū psecratu; Dī q ob hoc qz
illud nō repñrat institutōem sacra-
menti alcaris nec xpi passionē. Sed
in sacerdotibz liter est. nā sacerdos
corp⁹ xpi sumēs ⁊ nō sanguinē grā
de sacrilegiū cōmittit. de cōse. di. ij.
p̃perim⁹ ⁊ sacerdos hostiā psecrās
⁊ nō cōicans p̃ anū a celebratōe sus-
pendit. de cōse. di. ij. relatū. Ad ar-
gumētū in pñci. dico q rō esset bo-
na si eēt vinū simplr. l; qz nō est nī
si vinū fm qd. ideo nō cludit.

Ira distinctiōem duodeci-
mā qritur. Utz in eucharis-
tia sit aliq̃ accñs sine sub-
iecto. Tūdet q nō. nam sic sebz esse
subead eē in alio. sic esse accñs ad
esse p se. sed subaz eē ⁊ esse i alio ē im-
possibile. i. phico. q accñs esse ⁊ p se
esse ē impossibile. Ad oppo. est mgt
in lra. ⁊ adducit auctoritates scōz
In ista qōne tria videbim⁹. p̃mo
opñones. scōdo distinctiōes ⁊ p̃loas
tertio dubitatōes. Quantū ad p̃-
mū arti. est opñō 2 bo. in iij. di. xij.
q. i. ad argu. tertiu⁹ tertie q̃stūcūle in
quētis q accñs in subiecto hēt esse
subiecti. ⁊ qñ sepatur largit̃ ei deus
nouū esse ip̃obāt vtrāq̃ ptem ist⁹
opñonis. Scōda opñō est hen. q̃libe.
iij. q. xxi. vi. q qñ accñs sepatur de
us largit̃ ei p̃tutē supnaturalē. p
quā pōt inē ei sine q nō pōt eē. im-
p̃obāt. Quantū ad scōm arti. q est
opñonis doctoris declaratiū p̃mitto
distinctionē P̃ia distinctiō ē ista. q
accñs pōt accipi p̃ se p̃ se f̃cato. vel

p̃ se qd denoiatur ab isto p̃ se f̃
gnificato. Ulteri⁹ accipiēdo p̃ illo
qd denoiatur a f̃cato isti⁹ nois qd
est accñs pōt accipi vel p̃ absoluto
vel p̃ respectuo. Scōda distinctiō ē
ista. q aliq̃d inē subiecto p̃t duplr
accipi. vel fm actū vel fm ap̃tudi-
nē Tūc ponūtur tres p̃clones P̃i-
ma ē. q loq̃ndo de p̃ se f̃cato accñs
p̃dictiō est ip̃m nō esse in subēo in-
telligēdo vniformit̃er i subēo ⁊ p̃di-
cato. i. si actu actu. si ap̃tudiē ap̃-
tudiē. Hoc p̃t. qd p̃ se significatū
hui⁹ nois accñtis ē quidā respectus
ad illud cui accidit quē ip̃ozat bec-
dictiō inherēs ad illud cui inheret.
Scōda cōclusiō. q loq̃ndo de eo qd
denoiatur a p̃ se f̃cato accñtis ⁊ est
p̃ se respect⁹. Idcirco ē q sit sine sub-
iecto ⁊ hoc actu. ita scz q nō actu in-
hereat subiecto. Probāt. qd respec-
tus ē essentialr bñdo inf̃ duo ex-
trema. ⁊ ideo sic tollere terminū ad
quē ⁊ respect⁹ est destruere respectū
ita tollere illud cui⁹ est i respect⁹ ē de-
struere p̃dem respect⁹. nō igit qz re-
spect⁹ est accñs. ideo requirit subēum
vel fundamētū. sed qz respectus Ter-
cia p̃clō est ista: illud qd denoiat̃ a
p̃ se f̃cato accñs. ⁊ ē qd absolutū p̃t
inēz nō inē subiecto actualr. l; ne-
cessario insit ap̃tudināl. Ista cō-
clusiō p̃t. qd absolutū vt absolutū
nō requirit terminū vel terminos. qd
tūc nō esset absolutū. qd nō insit a-
ctualr p̃t. qd sunt distincta essentia-
liter ⁊ absolutaz sicōs p̃t facere vnū
sine alio ⁊ facit d̃ scō. ⁊ datur accñs
sine inherētia actuali. vt accñs i eu-
charistia. dixi l; n̄ario insit ap̃tudo.

dinaliter. Nam inherētia aptitudinalis ē passio accētis. z ē idē eēntialr cū accēte. lz nō sūt de eēntia qā est posterior. tū propter idēptitates essentialē. qā subēm z pīa passio sunt ab eisdē pīcipīs essentialibz. ideo nō pūt separi. nā lz rīfībīle ha beat p subiecto hoīem. nō tñ oritur ab hōīe. sed a pīcipīs essentialibz hoīs. z ideo dicūtur idē essentialr. In pbatōne tērtie pīonis i Scotō nota rōem qre deus sūm pīm nō pūt facere accētis sūne subcō. Et dī q iō. qz subēm hīz aliqūā cālitate respectu accētis. sed doctor īprobat hāc aristotelē cām. In solutōe tērtie rōis cōtra tērtiā pīonem nota. q inherētia nō pūt esse de eēntia accētis nec de pēdētia. nec aliqz respectu pūt esse de eēntia absoluti. lz possit eē aliq mō idē illi. vbi hēs qūo accētia sunt entia p sua rōne absolutā. z qūo sūt entis q ad actualē exītiā. In solutōe tērtie rōis cōtra tērtiā pīonem nota. q inherētia accētis nō est idē accētis. z q nulla relatio ad cāz extrīsecā pūt eē idēntitas fundāmīro nisi tñ relatio ad cāz pīmā. vbi hēs q inherētia ē posterior accēte. In solutōe qrtē rōis nota. q inherētia accētis z accētis p accētis ipī accētis. nec ē passio ei. sed ē respectu extrīsecus adueniēs. lz intellige de actuali. Quātū ad tērtiū artī. mouēt tres qōnes vel dubitatōes qz mouet ī solutōe pīmeritōis. qz pīa ē. qd ē aptitudo inherēti z qūter se hēt ad accētis. pīo sua ē. q nō est aliqd absolutū cui ē nec aliqd vt respectu actualē real. lz aptitudinal. Scōa qō in accētia qū p se exīstūt bēant oēs modū eēnt

di z qūo sunt ī alio. pīo sua ē q sic id ē q bī rīfībī pīū modū eēndi. et q sūt entia ad se z pīo sūt entia quā insūt. z q ī suo subiecto p illud eē nō variāt ipm eē accētis Nam sūm Aug. omē qd alicui īnēt pīū est qz insūt sp intelligēd absolutū Tērtia an tale accētis possit et sua aptitudi ne actualē rīnēē si fieret subā ī actu q nata est īformari ab eo ad istud ē pīusio sua q accētis nō pūt effectiē se vnire subcō. Un si dī reducēz sub stātiā pīis z nihil aliud faceret remaneret accētis sūne subcō. sicut mō. nec vniret ipī sube panis tanqz forma p virtutē ipī accētis. Dico effectiū. sūne aliquo alio agēte. Et si arguas. miraculū qd nō īn est. ergo cessantē īpēdīmēto inherētie scz nō īnēptiē subiecti cessabit miraculū. et totālī inherētie. dico q aliqd possit cum miraculose īn eē pīmanē ī illo eē quousqz ab aliquo agēte. trāsmutēf volo dicere aūqz hostia erat pīsecrata erat panis z accētia ī illo. facta cōsecratōe remanet quātitas p se sūne subcō si miraculose pīa subīa. ī sub stātiā pīs reuertēret an illa quātitas inherēz pīo subcō Dico q nō nisi p aliqūā virtutē illud fieret scz p virtutē diuinā. Nota ī hac qōne tērtū pīmī pīco. q intellectus qres segregare passīōes a subiectis erit qrens īncōpossibilia. Ad argu. ī pīcipio dī q tenet naturalr. h vero stāt illa accētia sic sup naturā qre zc

Ecūda que

stio duodecīe dīstīncōis. vbi qrit. Utz qd cūqz accētis remanēs sūt sūne subcō. Videt q sic. nam

Questio

III

aliter sequet qd accns accideret accn
ti qd est ptra Aristot. iij. metaph.
Ad oppo. qz esset mltiplicatio mi-
raculoz. Itē qz aristot. dē qnta erit
supficies in albū esse dices. ex qd a-
tur qd supficies. i. qntitas sit imedi-
atū subēm albedis. In ista qōne sū-
duo arti. In pmo ponent alioz opi-
niones. In scdo opio doctoris Quā-
tū ad primū arti. est pzia opio egē-
dij in tractatu de corpe xpi. ibereo-
mate. xxxvi. xxxvii. xxxviii. z xxxix.
q sola qntitas ē sine subcō. oia autē
alia sū in quātitate sūc in subcō. Se-
cūda opi. Boetredi pitaneii. in qnta
pre sume. i. tractatu de eucharistia.
q oia accns sūc ibi sine subcō. z q
nullū accns pte ē subēm alteri acci-
dēt. Et hāc opioz sequūt mlti nota-
les z tles sic isti oz pponāt mltā mi-
racula i accnibz eucharistie. s. doctor
iprobāt oīs q accns pte ē subēm al-
teri accnē. s. n vltiatū z mediatū.
et in imediatū vt quātitas albedis
Soluēdo rōnes opi. Egidij nota.
in pzia q quātitas nō est cā indiui-
duatōis nec subcō nec accnē. z ista
sūc dēcā p pmo arti. Quātū ad se-
cūdū arti. est opio pzia. vbi ponū-
tur quatuor pcolēs. Pzia pcolē. q
accns nō pte ē subēm accnē tāq vlti-
mate terminās ei? depēdētia. nā
vltiata terminatio accnē ē ad subaz
Scda pcolē q accns pte ē subiectū
accnē is pmo terminās ei? depen-
dētia. s. nō vltiata. piz qd qntitas
est imediatū subēm albedis. s. me-
diata sūc ad subaz nā qnta fuerit
supficies tantū album ē dices sūm
Aristotelē in pdicamentis. Tercia
pclusio. q oīe accidens absolutū

pōt sic inesse vtrōqz subiecto. s. vlti-
mate z proximo eius depēdētia
termināte. Patz. nam albedo inhe-
ret quātitati imediate. z sube medi-
ate. Quarta pclusio. q accidens res
spectiui nō potest ēē sine subiecto.
saltez pmo eius depēdētia ter-
minante. In solutōne secūderōnis
nota. quō intelligit illud qnti meta-
phi. Accns nō accidit accidēt. nisi
quia ambo vtrūqz intellige media-
te vel imediate. In solutōne quarte
rōnis nota. q nullo mō relatio ac-
cidentis pōt esse sine subiecto sumē-
do subiectū pro fundamēto. Sed
hoc nō puenit relationi in qntum re-
latio p se. nec in qntum accidēs pte
cise. sed in qntum relatio accidētis.
vbi habes q relatio nō est infinita
formali. Ad argu. in pzi. dico q
Arist. intelligit q accns nō accidit accnē
ti mediate. z vltiata. s. bñ imediate
vt bñ albedo est in quātitate.

Tercia que

stio duodecime distincti-
onis. vbi qntur. Utrum
accidētia in eucharistia possint ha-
bere actōem quā potuerūt habere i
subiecto. Viderur q nō. Nam pzo
de gñatione dicit phs. q oportet a-
gens z patiens cōicare in materia.
sed substantia habens ista accidētia.
cōicabant i materia cū aliquo cum
quō nō cōmunicāt ista accidētia se-
parate i materia. ergo nō. Ad oppo-
situm. nā ista accidētia sūc sensibi-
lia etiam possunt alterare possā sibi
a proximata. vt patet de modica a-
qua appōsita specibz vini. ergo nō.
In hac qstione duo sūc. Primo

Dist

ponent alioz opiones scdo docto-
ris opio z pñones. ¶ Quātum ad
primū arti. est prima opio Tho. in
iiij. di. c. ij. q. ij. arti. ij. q. iij. scda
q forma subalis nō pōt esse imedia-
tum pñcipiū alicui⁹ actōnis. s. me-
diare forma accñtali. q forma accñ-
talis in pñtate forme subalis accñ-
git formā subalem. z p hoc ad ppo-
situm cum accñtia i eucharistia ha-
beant idē esse qd in subiecto pñt in
oām actōem quā poterāt prius Im-
probat primū in h q opinio sancti
doctoris dic instrumentū pñtatem
recipere a causa pñcipali. z quō illud
est intelligendū. Scdo ondit q in
pposito opio nō pōt esse vera. cum
suba panis nō sit. Quātum ad scdū
arti. declaratm opionis Scoti po-
nūtur aliqne pñones. Pñia q acci-
dens sepatum nō pōt habere opa-
tionē illam q opatione forma suba-
lis inducit nec vt pñcipse agēs. nec
vt instrumentū. sic q formā subalez
attingat. licet possit actōem disposi-
tiuā hñe respectu hui⁹ forme Scda
pñclusio. q accñs nō potest ēē effecti-
uum pñcipiū gñandi subam pñci-
paliter. Et si dicat. q in hostia pñe-
crata visi sunt ex mīno tpe fieri ver-
mes. z ibi nō est panis. z sic accñtia
erūt effectm pñcipiū sube. dī cū q
hoc nō est pñcipalr. pñclusio vera i-
telligit pñcipaliter. Rō vero pñci-
palis illoz vermiū erit natura vt
agens naturale z nō accñtia. Ter-
cia pñclusio. q accñs sepatum saltez
eo mō quo qñtates tertie spēi pñt ef-
se pñcipiū actōnis. s. in sensu z in
intellectu. eo mō quo pñi⁹ qñtū ē ef-

III

se. i. q naturalr pñt mouere pñam
visiua ad videndū illa. z intellectū
ad intelligendū illa In solutōe tertie
rōnis nota pñdem vñem q nūq ac-
cidētia pñt gñare subaz. nec ipa cor-
rūpere p se nisi tñ dispositie. ¶ Ad
argu. in pñcipio dico. q auctoritas
est intelligenda de cōicatione bitu-
pñali vel actuali. z sic ista accñtia
sepata apta nata sunt cōicare cum
passo in materia sui subiecti. Vel a-
liter q nō est vez in se de agēte vñi⁹
uoco. nam deus vel celus nō cōicat
cum illis inferioribz

Nota que

¶ Stio duodecime distictio/
nis. vbi qñtur Uñ oīs trāsmuta-
tio que pñt causari ab agente creato
circa accñtia i eucharistia manētia
nēario requirat eandē qñtitatē ma-
nentem. i. si eadē qñtitas q erat pñ-
mo dñ hostia rare fit. vt pñdensat re-
manet hostia pñsecrata Videtur q
sic. qā sam motus q mutatio nēa-
rio pñsupponit subēm tertio pñicoz
et vi. pñsicoz. sed nihil manet hic
sub veroq termino nisi qñtitas ma-
neat eadē. ergo zc. Ad o pñosi. spēs
iste pñt a sacerdote frangi vt apper-
ad sensum. z p pñs soluitur cōtinui-
tas. z sic eius vnitas. q nō manet in
trāsmutatōe eadez qñtitas q pñi⁹.
Et circa hoc fiēt duo. In pñmo arti.
ponent opiones alioz doctorū. In
scdo ponet opio doctoris. Quātus
ad primū arti. est pñia opio Bodo-
fredi de fontibz. quol. xi. q. iij. q nō
manet eadē qñtitas. nec i aliq rare
factōe vel pñdēfātōe. s. de qñtitatibz

Questio

sic qd n̄h̄il p̄oria manet in postērio
ri nec aliq̄ p̄s postērioris p̄fuit in
p̄ore. Et ex hac p̄cone p̄cedit ad p̄
positū aliā scz qd h̄ ē mor⁹ sine sub/
iecto ⁊ ab agere creato. sicut satis p̄z
ad sensū qd ignis p̄rarefacere istal
spēs sicut si essent in subiecto. ⁊ ibi
p̄cedit morū sine mobili Instat sco
tus ⁊ istam opinionē Bodofr. vbi
notat qd non est creatio licz q̄ntitas
maior fiat ⁊ sine subiecto. Ibi h̄s
p̄ter quā distinctionē speciez. vel
melius variationez desinat esse ibi
corpus xpi ⁊ p̄ter quā nō. vbi tenē
dum est qd q̄dū ille spēs remanent
in stomacho tādū ibi remanet cor/
pus xpi. I. sicut opinio aliquoz qd q̄
cito terunt dentibz tam cito corpus
xpi in celū rapit. ⁊ fundant se in il/
lo textu hugonis postq̄ manduca
sti si corpalem xpi p̄sentiam quer/.
I celo quere. naz ibi resider ad dexte
ram dei patris. Sed scotus est alte
rius opinionis. sed species corpis
xpi descendūt ad stomachū dices
qd sic de conse. di. ij. si quis p̄ ebrie/
tatem. sed nō descendūt in secessuz
sed p̄ sudorem emittunt. de cse. di.
ij. tribus gradibus. ¶ Quantū ad
secundū artī. est opinio p̄ria qd eu/
charistia ibi manente potest intelli
gi mutatio quadruplex. vna scdm
vbi ⁊ ista est eadem q̄ntitate manē
te. secūda fm qualitatē q̄ntum non
sequit aliqua mutatio ⁊ illa ē in ea
dem q̄ntitate manente. tertia ē fm
qualitatē ad quā sequit mutatio in
q̄ntitate. quarta mutatio est fm q̄n
tatem. ⁊ ponit opinio circa ista qd
nullā istarū mutationū pōt facere

V

in illis spēs agēs creatū tū p̄pterea
qz illa accidentia a deo p̄seruant in
esse tū qz carent fr̄is. Et ponit ibi
qd a solo deo imēdiare fuit ille mu/
tationes absqz nouo miraculo. In
stat sed soluit. Est alia opinio scda
qd pōt esse ab agente creato supple
te vicem suppositi. Tercia opinio
p̄ria scoti qd quātitas noua nullo
modo est ibi actione agentis natu/
ralis. s. sola actione dīna. vel opor
tet dicere qd agens creatū pōt agere
sine passo qd est impossibile. ⁊ quō
sit impossibile declarat. In solone
p̄me rōis p̄ncipalis nota qd nō ē de
essentia mor⁹ qd sit talis vltalis. nec
mutatiōis qd sit aliquid taliter se h̄n
tis. sic nec ē essentia albedinis qd sit
aliquid h̄nris albedinem. sed sicut
forma aliq̄ in esse queto essentialiter
est in se talis I. nullus sit vt infor/
mabilis. ita motus est essentialiter
actualitas qdam potentialis vt ita
dicā. ⁊ mutatio est qdā abiectō licz
nullius denotari ab hac aq̄ abiectā.
Ad ar. in pn. ptz p̄ ea que dicta sūt.

Vinta q̄stio

duodecime distin. vbi q̄nt
vtz sit possibile circa eucharistia
fieri aliquā trāsmutatiōis corruptio
nē illoz accidentiū. v. qd nō qz for/
ma ē simplex ⁊ inīnuariabili essen/
tia p̄sistens ex actore. 6. p̄ncipioz.
Item Boe. de trini. forma simplex
subiectū esse nō p̄r. ¶ Ad o p̄o. illa
accidentia pōt frangi tener digerē
⁊ p̄bat p̄ qndā glosam ad Choī. ij.
nutrimentū aut p̄uertit in subz rei
nutriende. P̄ria opinio tho. in. 4.

di. xij. q. i. arti. ij. ad terciā q̄stionē
lam q̄ eodez mō p̄t tolli q̄ntitas sic
poterit sunt suba panis qz hz esse cō
forme sube. improbat doc. p̄mo de
ista p̄formitate. Scōa opi. p̄ria q̄
accidētia eucharistie corūpi p̄nt ab
agente naturali. Ad arg. in p̄n. d̄z
q̄ illa auctas intelligit de ill q̄ sunt
forme receptie extrinsecus adueniē
tes. vel nō intelligit de formis ab/
solutis. Ad Boeciū d̄z q̄ intelligit
de purā forma que est deus.

Extra questio

xij. distin. vbi q̄rit vtz in ali
qua trāsmutatioe facta circa eucha
ristiā necesse est subam aliquā actio
ne dīna redire. v̄z q̄ nō. Nam q̄nti
tas sepata hz modū sube in agēdo
ḡ est in fiendo z patiēdo ḡ quicqd
pōt generari ex suba si ibi est potest
ḡnari de q̄ntitate sepata ḡ nō optet
subam redire. Ad oppo. Iste spēs
p̄nt nutrire si ex accidentibz p se nō
sit suba ḡ oz q̄ aliqua suba reuertat
Circā h̄ sunt duo vidēda. Primo
sunt vidēde opi. scōdo doc. opinio
z p̄cliones. Quantū ad p̄mū arti. ē
opio p̄ma in oētij pape in tractatu
de officio missę p̄te terciā de fractio
ne panis. dicit q̄ redit ibi suba pa/
nis. ip̄robat q̄ ad ista que dicit hec
opinio. Scōa opinio tho. in. 4. di.
xij. q. i. arti. 2. Ad terciā q̄nē dicit
q̄ redit materia nō qdam pus ani/
hilata nec pus p̄uersa in corp⁹ xpi.
sz de nouā materiā ibi creat ip̄ro/
bat doc. Tercia opi. Tho. ibidē. z
egidij theomate. 44. 45. z hein.
q̄libero. 8. q. 36. q̄ cū dimensionēs

in eucharistia habeant modū sube
nō tū p̄nt rōne forme accidentalis
sub eē accidēt qz d̄ natura bñ h̄t sz
bñ a forma subali q̄ inducta vel q̄
ex p̄sequenti aduenit materie p̄pter
p̄comitāriā forme naturalē ad ma
teriā vel ipse dimēsiōne dabit p̄tu
te dīna natura materie rōe p̄pinq̄ta
tis ad ipsam formā vel dimēsiōz
ip̄robat. Opinio q̄rta Rich. in. 4.
di. xij. q. ij. q̄ ip̄sis ip̄cō in trāsuba
tione aduertit p̄tūz potentiale ex q̄
porentiali p̄t nō solū forma sz ma
teria ḡnari. z ex isto p̄nt aliq̄ ḡnari
vt vermes z alia ip̄robat. Quantū
ad scōm arti. est r̄sio doctoris euz
q̄ruoz p̄clonibz sic dicēdo. R̄sideo
q̄ trāsmutacionū possibilitū circa
eucharistiā qdam stant ipsa eucha
ristia manēte z qdam nō. Et fm hoc
sit hec p̄ma p̄clō q̄ manēte eucha/
ristia nō ē necesse subaz redire. Scōa
p̄clō q̄ trāsmutatio corruptiua eu
charistie dū tū maneat ibi eadē q̄n
titas q̄ sit subiectū trāsmutaciōis
non necessario requirit subam redire.
Tercia p̄clō q̄ dū manet eucha/
ristia nō est ibi suba nisi corp⁹ xpi.
sed alia suba nō. accidentia em̄ ma
nent sine subiecto. sz neutz esset ve
rū si suba alia rediret. ḡ manente eu
charistia suba de facto nō redit hoc
p̄z. agens qd p̄t in trāsmutacionē
p̄t in terminū si habz susceptiū nō
maḡ repugnās termino q̄ motū.
sz q̄ntitas est b̄mōi ḡ zē. minor p̄z.
quia si susceptiū ibi poni nō p̄t nē
si q̄ntitas. z illi nō magis repugnat
vnus ḡdus q̄ntitatis ad quē p̄t al/
teratio q̄ alius ḡdus imp̄fectior z

Questio

VI

fm quē r alios filis p̄r esse motus
 alteratōis. nā q̄ntitas fm: rōem sui
 nō determinat sibi aliquē gradum
 q̄ntitatis. r sic erit vez r p̄ma p̄cō
 q̄a q̄ manēre eucharistia nō neces/
 se est subam redire. Quarta p̄cō q̄
 siue p̄ alteratōē siue p̄ motū in q̄n/
 titate corrūpat eucharistia redit de
 facto suba. r hoc opposita suba cui
 talia accidentia cōuenirent quam
 r afficiūt r hoc in instāti corruptio/
 nis r etiā imēdiare a deo. p̄ma ps
 hui⁹ p̄bat q̄ deus statuit istas spēs
 manere r sine subiecto esse in eucha/
 ristia r p̄cise sic. q̄ statuit q̄ cessante
 eucharistia nō sit spēs sine subiecto
 r p̄cō sit ibi alia suba in instāti
 corruptionis. Sc̄da ps p̄bat q̄ si
 redit alia suba nō alia q̄ q̄ p̄t acci/
 pi a sp̄b⁹ nouis q̄ si alia nō esset ca/
 par illoz accidentiū. Tercia ps q̄d
 nō redeat ab alio q̄ a deo q̄ nulluz
 aliud agens bz virtutē actiua ad h̄
 sufficientē p̄erq̄ de⁹. sed dū hostia
 frangit corpus xpi frangit. dico q̄
 nō. q̄ fractio nō p̄perit sube sz q̄nti/
 tati. r licz in eucharistia xps p̄ p̄tes
 manducet tñ manet integer r vbi/
 q̄ totus. de p̄se. di. ij. q̄ manducat r
 si multi vnā hostiā p̄secratā accipe/
 rēt in singulis porcionib⁹ sp̄z sin/
 guli xpm accipient de p̄se. di. ij. sin/
 gli. ¶ Ad arg. in p̄n. dico q̄ licz q̄n/
 titas habeat modū sube in aliq̄b⁹
 transmutationib⁹ m̄ in transmuta/
 tiōe ad subz r sic maior nō ē vltis.
 Irea distin. decimāterciaz
 q̄nt vtz sola actione dīna
 possit p̄fici corpus xpi. vtz
 q̄ nō. nā auctoz sex p̄ncipioz dicit.

omnis actio in motu fundat̄ dīu/
 na actio nō fundatur in motu. ergo
 deus nō causat aliquid p̄ actionem
 ¶ Ad oppositum est aug. q. j. intra
 carbolica r recitat in libro de corpe
 dñi. mysteriū corpi⁹ r sanguinis p̄/
 ficitur virtute spūs sancti r requiritur
 sicut xpus est qui baptizat ita ip̄ e/
 est qui p̄ spūs sanctū hanc efficit car/
 nem transfundit in sanguinem. In
 ista questione tria sunt videnda. p̄/
 mo vtz actione diuina hoc sacra/
 mentiū possit p̄fici. secūdo si actiōe
 alterius agentis creati vt p̄ncipa/
 lis agentis posset hoc sacramentiū
 p̄fici. tercio an actione alterius agē/
 tis creati posset sacramentum con/
 fici vt instrumentaliter agentis.
 ¶ Quantū ad p̄mū arti. dicitur q̄
 diuina actione potest sacrament⁹
 eucharistie fieri q̄ sic nō minoris p̄/
 ruit est p̄uerrere aliquid in p̄existēs
 q̄ in nō p̄existens. sed si p̄uerrere/
 panis a deo in nō p̄existens esset
 simpliciter ibi actio diuina qua p̄/
 ducere illud nō p̄existens. quia p̄/
 duci nō potest nisi aliqua actione
 r nō relatione. igitur tunc est actio
 diuina quia p̄secrat corpus christi
 hoc p̄z. quia sub regimento corpo/
 raliū rerum diuina virtus secre/
 ta veri corporis r sanguinis christi
 operatur off. cium. de conse. disti. ij.
 ego berēgarius. ¶ Quantū ad secū/
 duz arti. dico q̄ creatura nō potest
 in istam p̄uersionē vt agens p̄nci/
 pale cui⁹ rō est ista. q̄ ista p̄uersionē
 nō p̄t nisi agens cui⁹ virtuti actiue
 totalr subest esse r non esse virtusq̄
 extremi sed nullum creatum agens

Dist

est hmoi qz qdlibet agens creatū p
supponit aliquā pte ipsius termini
a q vel ad quē qz n pte attingere in ni
bil g zc. ¶ Quatu ad terciū arti. dz
q agenti creato ista puerfio pte ppe
tere vt instrumentāl agent pte. qz
accūs pte esse instrumentāl agēs ad
gñationē sube i gñā sili aliqd agēs
creatū pte instrumentāl agere in hac
puerfione. nā in hora psecrationis
ima sūmis sociant ad vocē sacrodo
tis. de pte. di. ij. quid sit. In 3° arti.
nota opi. iho. in. 4. di. 8. q. ij. arti. 3
p eo q forma subalis nō pte esse im
mediatū pncipiū agendi iprobat z
soluit rōnem. ¶ Ad arg. in pnci. dz
q accipit ibi mor^o indrnter ad mo
tū pte dictū z ad mutationē z sub
iectiue vt fūdamntāl vt pcomitant
bic ponit motus p mutatione.

Ecūda que

stio. xij. disti. vbi querit.
vtz qlibet sacerdos pferens verba
psecrationis cū itentione debita. cir
ca materiā pueniētes possit pficere
eucharistiā. vñ q nō. p illud. j. q. j.
multi seculariū. vbi adducit illud
Malach. ij. Maledicā bñdictiōi
bus vñs. ¶ Ad oppo. j. q. j. qd qdā
z idē. s. de eis sacroz scititate in per
uersis hoībz. In ista qōne sunt tres
arti. pimus qd b pōt facere. scdus q
requirunt ex pre loci z vasis. tercius
q requirunt ex pre rpiā. ¶ Quatu
ad pmiū arti. sit bec pma plio q de
pōt in hac psecrationē pncipaliter.
sacerdos sō taliter pōt. s. ministra
liter vt dictū fuit in qstione pcedē
ti. Secūda plio q omīs sacerdos

XIII

potens verba pferre z intentionem
hē pōt pficere. nec posset illud ius
pfiendi auferri p sūmū pontificē
nec p degradationē vel alias qd res
nent canoniste in. c. degradatio. de
penis. li. vj. Et rō est qz semp rema
net caracter impīsus ob qd nō pos
set talis qntū cūqz degradatus pbe
re mīmoniiū imo tenet viuere cleri
caliter vt est bo. rex. cū glo. in. c. di
ctū. 8. j. di. Et in hoc passu in scoto
habes instantiā illam regulā. sa
cilius est destruere qz pstruere. naz
in hoc casu nō bz vez hmoi em res
gula militat in corporalibus z nō in
spūalibz. nā in epis trīum est vt est
textus expīsus in. c. inter corporalia.
extra de trans. epi. vel elec. Sz que
sunt illa querequnt ad hoc q ali
qs possit licite pficere. dico q pos
se pficere pōt duplr accipi. vno mō
absolute ita q si intendit vel artem
ptat facere facit qd intendit. Alio
mō de posse ordinate facere. Lo
quendo aut de passo simplr ad pfi
cere nihil requirit vltra debitā ma
teriā. z mīster q sit debitus ad quē
requirunt tres pditiones. s. q sit sa
cerdos q possit pferre verba conse
crationis z q possit hē debitā intē
tionē faciendi q faciet z intendit ec
clesia. sō p has tres pclones nō pōt
pficere laicus. mutus vel carens rō
ne. Et q ista possit facere sacerdos
rite ordinatus z non aliū. pbat ex
de sū. tri. c. j. s. q nō est. de pte. di. ij.
c. j. Circa qd nōra q verba qbz pfi
cif corpus xpi nō solū sunt pcatiua
sz etiā sunt sacriua z effectiua. nam
pferre verba vt sunt pcatiua rez est

Questio

II

hois sed pferre verba vt sunt facti
ua vel effectiua nō est hois vt hō s
a potentia diuina spālīr hōi collata
vnde q illa verba sint factiua z ef
fectiua hoc facit caracter sacerdotis
lis q p sacramentū ordinis infigit
in aīa sacerdotis. z quia soli p̄s byte
ri habent caracterem. ideo illi soli
p̄ficiunt. vt p̄s p̄ illud extra desum.
trini. z si. ca. c. j. Sed ad hoc q ali
quis possit licite p̄ficere requirunt
vestes quo ad ornamentū. sed quo
ad eū q sit p̄fessus ieiunius. ieiunio
nature nō exis in peccato nō acu
binarius. non publicus peccator.
Ibi nota regulā quā omnis artem
prans actū alicuius ordinis quem
nō h̄z est irregularis. s. vt si nō sacer
dos celebraret nihil faceret z esset ir
regularis z si sine euāgelio sumeret
de missa esset irregularis. z si diceret
verba nō p̄secraret. Si sacerdos si
ne indumentis vel sine requisitis cele
braret nō est irregularis. sed pena
arbitraria est puniendus. nā in cano
ne nō est determinata pena. ¶ Quā
tū ad secūdū artī. oñ dīc que requi
runt ex pte loci z vasis. dī q locus
sit p̄secratus nīl incasu necessitat.
z q vas sit lapideū vel ligneum sit
p̄secratū de vase p̄pīquo. i. de cali
ce z patena. dico ista sint aurea vel
argentea vel plumbea si paupertas
assit. Nam nō licz celebrare cū cali
ce lapideo p̄pter ineptitudinem nec
ligno p̄pter sanguinis inhibitionē
nec vitreo p̄pter fractionis piculuz
nec de ere vel auricalco p̄pter puoca
tionem ad vomitū. hec habes. de
p̄le. dī. j. vasa. z. c. ij. calic. Et nota

q ista ex parte loci necessario p̄ter
mittens nō incurrit irregularitates
nisi in duobz casibus. Primus q
scīenter celebret i loco a iudice inter
dicto. Scd̄s si celebrat in calice nō
idoneo. ¶ Quantū ad tercū artī.
ostendit que requirunt ex pte tempis
vbi notandū q t̄pus agnū est ab
auroza vsq ad nonā s in necess. ca
te p̄pter aliquam solēnitatem possit
ampliari t̄pus. Ibi habes q omīa
que ponunt in missali iuxta ritum
patrie z solēnitatē debent legi. Itē
q sacerdos in missa debet habere
rōndentem. ¶ Ad arg. in p̄nci. dī q
p̄t exponi illud malachie. Quicqd
a vobis b̄ndicet inq̄ntū mali estis
z sic eucharistia nō bene dicit sacer
dos inq̄ntū malus est. s. est h̄s in
tētoz ecclīe in b̄ndicēdoz p̄secrādo

Irea distinctionē decimā
q̄rtam q̄rit vt penitentiā
requirāt ad deletionē peccā
ti mortalis post baptismū cōmissi
vz q nō. nā offensus hō pōt remitte
tere offensam absqz hō offendens pe
niteat. q̄ multo magis deus q̄ est sū
me misericors. s. remissa offensa re
mittit peccm. q̄ zc ¶ Ad oppo. Luc.
xiij. Nisi penitentia egeritis oēs p̄
bitis zc. In ista qōne nō q̄rit de pec
cato aīa baptismū. nā illud p baptis
mū delet. s. de peccō post baptismū
qd̄ dī scd̄a tabula post naufragiū.
iō in hac qōne quorū videbūt. p̄mo
qd̄ remanet in peccōre trāseūte actu
a q̄ dī peccōr. scd̄o si illud qd̄ remo
uet in peccōre debet. tercio si delet p
penitentiā. q̄rto quō requirit ad de
letionem punitiō p̄nialis. ¶ Quā

tum ad p̄mū articulū d̄r q̄ iusticia est duplex. s. habitualis ⁊ actualis. Habitualis est gr̄a ⁊ charitas. Actualis iur̄ rectitudo nata in esse actui elicito. Eodem modo erit duplex iniusticia scz habitualis ⁊ actualis. habitualis est quedam p̄uatio gr̄a in eo cui d̄r inesse. actualis est q̄dam p̄uatio rectitudinis in actu. d̄r ergo a sancto doctore q̄ in aīa q̄ peccat manet reatus culpe qui est quedā obligatio ad penā debitā illi culpe. Ista aut̄ obligatio est q̄dā relatio non fundata sup̄ actū realis culpe sed sup̄ essentia aīe. Aliter d̄r a n̄ro doctore q̄ actu p̄c̄i transeūte nihil reale absolutū vel respectiūz manet in p̄c̄ore. sed t̄m q̄dam relatio rōnis in q̄ntū est abiectū intellectus vel voluntatis diuine sic q̄ postq̄ peccator cōm̄sit p̄c̄m volūtas diuina ordinat p̄c̄orem ad penā cōr̄ndentē p̄c̄o ⁊ intellectus diuinus illam p̄uider. Et hec est expositio aug. sup̄ ps̄. Beati quoz. vide/ re inquit peccata dei est ad penam imputare. auertere aut̄ h̄ est ad penam nō reseruare. p̄ma opinio huius arti. erat. Tho. in. 4. di. xiiij. q. 7. art. 1. ad secundam questiuclā. ¶ Quā/ tū ad secundū arti. d̄r q̄ illud tale siue sit relatio realis. vt dicit sanctus tho. siue rōnis. vt dicit scotus delect̄ p̄ penitentiā. iux̄ illud symboli. credo remissionē peccatoz. nā p̄ penā ¶ Quantū ad terciū arti. dico ista obligatio nō remittit sine pena vel aliquo equalenti in acceptatiōe di/ na q̄ quodlibet p̄c̄m sic clamat scriptura offendit deus. Offensio aut̄ dei vel eius ira est ei⁹ velle vin

dicare aut aliqd aliud sufficiens ad placandū erigitū. q̄ posito quocūq̄ peccato deus vult vindicare de peccante. s. velle vindicare est velle punire. igitur post p̄c̄m cōmissum ad eius deletionē requirit̄ punitiō vel aliud equalens in acceptatiōe diuina ex quo potest haberi q̄ penitē/ tia quātūcūq̄ modica sit papa non potest de potentia ordinata absol/ uere. nā ante ipsam vel equivalentē ipsi peccato nō dat̄ a deo misericordia. 1. di. qz tua. ¶ Quantū ad q̄rtū arti. quō requirit̄ punitiō penalis ad deletionē peccati pono duas cō/ clusiones. Prima q̄ ad deletionē p̄c̄i requirit̄ punitiō voluntaria ex pte recipientis p̄. nā si oīs pena sufficeret tūc pena dānatoz sufficeret sed nō facit qz inuolūtaria. q̄ op̄et dicere q̄ redunt̄ due pene. vna voluntaria q̄ obligat se ad tristitiam. scd̄a inuolūtaria quā exequit̄ p̄c̄e/ pro alterius scz p̄cepto confessoris. nā vere penitēs oīa que imponit̄ sustinere debet libenter. de pe. diff. ij. circa p̄n. Secūda conclusio qd̄ in/ telligit̄ p̄ penitentiā punitionem. Et dico q̄ ibi currūt q̄tuor. p̄mo velle punire ⁊ h̄ in voluntate cau/ sante. secūdo nolle peccasse ⁊ hoc in vo/ luntate detestante. tercio velle penam inflicam acceptare. q̄to velle eam sufficienter ⁊ patienter suffer/ re. ⁊ s̄m h̄ dant̄ de penitētia q̄tuor descriptiones. p̄ma penitere est vin dicare peccatū a se cōmissum. secun da est ista. penitere est odire vel de/ testari peccatū cōmissum. tercia est ista penitere est penā inflicā p̄ p̄c̄o

Questio

comisso gratanter acceptare. Q̄ta est ista penitere ē penā sibi p peccō suo inflictā patiēter supportare. ibi hēs q̄ deus p̄t dimittere culpā sine displicentia de culpa. In solone secundū artū habes quō deus sine mutationis volūtatis remittit. ¶ Ad argu. in p̄nci. dico q̄ t̄ de potētia aboluta nō de potētia ordinata.

Ecūda que

stio. p̄iij. distinctionis ubi querit vtz actus penitendi requisitus ad deletionē peccati mortalis sit actus alicuius virtutis. vtz q̄ nō. nam passionibz nō laudāf. ij. erbi. actus autē virtutis laudabilis est. ij. erbi. penitere autē passio q̄dam est si cut z ipsa puniitio quā includit. ergo zc. ¶ Ad oppositū est m̄gr in litera. In ista q̄one sunt duo artū. In p̄mo artū. determinat q̄ penitere pōt esse actus alicuius virtutis s̄m quā drup̄icē eius acceptionē p̄cedentis q̄onis. p̄mo s̄m p̄mā ei⁹ scationē vlt ei⁹ acceptiōz. Prima p̄clo penitere pōt esse act⁹ virtutis p̄t̄. inā actus conformis recte rōm est actus alicuius virtutis. sed penitere est h̄mōi ḡ zc. Secūda p̄clusio penitere est actus specialis virtutis. Tercia p̄clusio penitere nō est actus alienus intellectu alis virtutis. Quarta p̄clo penitere nō est actus alicuius virtutis ordinātis ad seipm sed virtutis ordinātis ad altez que est iusticia. Et p̄ h̄ qd̄ est actus iusticie z alicuius virtutis sp̄alis. v. erbi. Ibi habes q̄ penitere est actus iusticie vindicative nobilior omni actu iusticie excepto

II

actu p̄miandi q̄ est nobilior. Quin ta p̄clusio q̄ iste actus est voluntari⁹ cuius est impare intellectu z voluntati imperio p̄tinente ad irascibiles vel potētiā habentē aliquid sile virtuti irascibili. Nota ibi recollectionem de p̄mo actu penitentie siue de eius p̄significato quid sit. z eius sit effectus z p̄ que quasi p̄ instrumenta. Et circa quod obiectus z a quo sit z ad quē finem z cū hoc q̄ est alicuius virtutis specialis. Circa secundā significationem que est detestari culpam comissam. Prima p̄clusio q̄ penitere sit pōt esse actus virtutis. Secūda p̄clo q̄ iste act⁹ nullius virtutis sp̄alis pōt esse act⁹ sed cuiuscūq̄ appetit. Circa tercia scationē que est gratanter acceptare penā inflictā p peccato comisso. vt dictum fuit in fine q̄onis p̄cedētis. Prima p̄clusio q̄ pōt esse actus virtutis. Secūda p̄clusio q̄ pōt esse actus diuersa z virtutū quaz tñ q̄ libet sit appetitua. Circa q̄rtam significationem que est patienter ferre penā inflictā. Prima p̄clo q̄ ē actus alicui⁹ virtutis. Secda que ē virtutis sp̄alis. i. patientie. In secundo artū. ond̄it an actus p̄nie. vt est act⁹ virtutis requirā ad culpe deletionē. Prima p̄clusio q̄ nō vt actus determinate virtutis. Secūda p̄clo q̄ nō sequitur vt actus cuiuscūq̄ virtutis talis vel talis indifferēter. Tercia p̄clo q̄ actus penitēdi vt ē dispositio p̄ma ad p̄ci deletionē ē in formis. Quarta p̄clo q̄ act⁹ penitēdi vt ē dispō p̄mittās ad p̄ci deletionē ē format⁹ a caritate In soloe rōis

Dist

Principalis nota quod iusticia virtus potest manere in p[ri]ma. ¶ Ad argu. in principio dico q[uod] et si penitere vel iusticia sit passio t[ame]n impare illam est actus virtutis. s. iusticie.

Tercia q[ue]stio

Decimeq[ue]rte distinctionis. vbi querit[ur] v[er]z penitencia virtus sit t[ame]n vnius pene inflictiua. V[er]z q[uod] sic nam penitencia e[st] q[ui]dam iusticia vt dictum est. et iusticia reddit equale p[er] equali. s. erbi. vni aut[em] culpe pot[est] esse vna pena equalis ergo etc. Ad oppositu[m] facite dignos fructus penitentie. Mat[th]. i. et Jobelis. 3. scin[di]te corda vestra. oia ista ponunt in p[ri]m[is] ergo etc. Breuiter d[icitu]r q[uod] vni[us] cuiq[ue] virtuti in appetitu ex[te]ri opoz[et] q[uod] cor[re]spondeat aliqua regula existens in intellectu. s. penitencia est virtus in appetitu. igitur penit[en]te[ria] p[er]uenit aliqua regula in intellectu et p[er] h[anc] illa regula sequit[ur] actus inflictiuus vnius pene vel pluriu[m]. sed ista regula e[st] duplex. q[ui]da[m] e[st] natural[is] cognoscibilis sc[ilicet] q[uod] p[ec]c[at]u[m] e[st] detest[abi]le. d[icitu]r in q[ua]ntu[m] est dei offensiui. et a deo auersiui. Ad p[ro]positu[m] d[icitu]r q[uod] p[ri]ma p[ar]te mo[do] mo[do] vt h[ab]ens regula[m] natura[m] nota[m] e[st] vnius pene inflictiua. et ex hoc iusticie p[er]sequenter si penitencia sc[ilicet] mo[do] sc[ilicet] vt habens regula[m] ex[te]ria[m] scriptura vel ex reuelatione diuina accepta est pluriu[m] penar[um] inflictiua tot[um] sc[ilicet] quot ibide[m] legislato[rum] reuelabit sibi velle sufficere p[er] culpa[m] spiranda tora[re]. Ibi nota q[uod] sunt aliq[ue] fructus sup[er]naturales et alique regle sup[er]natural[is] note. q[ui]z regularu[m] fructus o[mn]es sunt morales q[ui] b[eat]i ex reue[re]ntia

XIII

lacione sunt tales sc[ilicet] q[uod] oia sunt di[m]ittenda p[ro]pter xpm. s. q[uod] deus in spirante tota[m] scriptura[m] q[ue] est infallibilis sunt sup[er]naturales. Ad ar. in p[ri]nci. p[er] ea que dicta sunt.

Quarta que

stio decimeq[ue]rte distinctionis. vbi querit[ur] v[er]z p[er] sac[ra]m[ent]u[m] penitentie de[be]at[ur] culpa. v[er]z q[uod] no[n]. in p[ri]m[is]. dicit[ur] p[ro]fitebor in iusticia[m] meam d[omi]no etc. ¶ Ad oppositu[m] Mat[th]. xvi. Quo d[icitu]r q[uod] si ueris sup[er] terra[m] erit solutu[m] et in celis. Ite Job. ij. Quo[rum] remissionis peccata remittunt[ur] eis. In ista q[ue]stione sunt tres arti. p[ri]mus de diffinitione no[m]i[n]is penitentie. secundu[m] q[uod] possibile est huic r[ati]oni no[m]i[n]is aliq[ui]d subesse. tertius est q[ue]stio[n]is responsiuus. ¶ Quatu[m] ad p[ri]mu[m] arti. d[icitu]r q[uod] penitencia est absolutio ho[m]i[n]is penitentis facta certis verbis cu[m] debita intentione. placita a sacerdote iurisd[iction]e h[ab]ente ex institutione d[omi]ni efficacia[m] absolute[m] a se a p[ec]c[at]o scannito. ¶ Quatu[m] ad secundu[m] arti. ostendit[ur] q[uod] possibile e[st] huic r[ati]oni no[m]i[n]is aliq[ui]d subesse. p[ri]mo q[uod] p[ro]gruit aliq[ui]d subesse. ideo p[ro]gruit h[ab]ere signu[m] institui in x[rist]o. sc[ilicet] p[ro]gruit q[uod] ista absolutio fiat a sacerdote. tertio q[uod] doctrina de sacerdote p[ro]fite. sub alterna[m] doctrine de iudicis et doctrine de sac[ra]m[ent]is. q[ui]nto q[uod] no[n] est necesse ista verba sacramentalia ita p[ro]fite e[ss]e sicut in sac[ra]m[ent]o baptis[mi] vel eucharistie. q[ui]nto q[uod] p[ro]gruit intentio debite ad requisita. sexto p[ro]gruit ex p[ar]te suscipientis q[uod] sit penitens. septimo ostendit[ur] q[uod] hec oia facta sunt. de facto vbi h[ab]es q[uod] nihil p[ro]tinens ad sac[ra]m[ent]u[m] penitentie pot[est] a

Questio

laico dispēfari ⁊ q̄ p̄fessio scā laico
 Uidef plus obēē q̄ p̄desse nisi v̄/
 gente nēitate. Quantū ad tertium
 arti. oñdit. an p̄ sacramētū peniten
 tie culpa deleaf. Et primo ponit o
 pinionē nigri in iij. di. x. vij. ca. vi.
 q̄ sacerdos noue legis sic se hēti sol
 uendis vel ligandis culpis sicut o
 lim legalis in illis qui erant p̄tami
 nati lepra que p̄cti significant. sed
 illud videt nimis derogare sacramē
 to penitentie. nam s̄m hoc nūquā
 deletur p̄ sacramētū penitentie pec
 catū. Et seq̄retur vlt̄erius incōueni
 ens q̄ sacramētū penitentie nun/
 quā esset secūda tabula post naufra
 gium. quia nunquā liberaret nau/
 fragiū a periculo submersionis. Di
 co ergo q̄ ita red̄it deus dispōem
 de p̄gruo ad hoc vt peccat ori cōse/
 rat grām. ⁊ hoc vt nō alliget poten
 tiam suā sacramētis. vt tñ sine dī/
 positōne illa p̄uia ⁊ p̄grua que sus/
 ficeret p̄ferat p̄ sacramētū grām ⁊
 hoc est maioris misericordie viam
 duplicē instituire per quā iustificet
 p̄ctōr q̄ ip̄m ad vnā viā artare. Si
 cur ergo adultus p̄r h̄ie duplici viā
 grām delentē originale p̄ctm sc̄z ex
 bono motu disponēte ad illam de
 p̄gruo ⁊ ex susceptōne baptismi. ita
 in p̄posito. Et sic cludit doctor. q̄
 per sacramētū penitentie culpa de/
 letur ⁊ p̄dita grā recupat. Nā ope
 ra p̄ p̄ctm sordidata facit deo acce/
 pta. i. dī. ⁊ purgabit in fi. Itē facit
 surgere ad opa fortiora. i. dī. quid
 est in fi. ⁊ tribu ca. se. Item restituit
 dignitatē officia. i. dī. quia tua in fi
 ne. nam p̄pter patientiā penitentie

IIII

quantūcūq̄. quam penitentiā. ⁊ in
 quocūq̄ paruo tpe factā deus nō re/
 spuit de pe. dī. iij. talis. s̄. ecce nota
 q̄ p̄t colligere a prima q̄stione isti
 distinctōis. q̄l simplr est meli⁹ pec
 catorē nō correctū esse in pena q̄ si
 ne pena s̄m q̄ pena inuolūtaria cō
 comitās p̄ctm ordinat culpā. s̄z nō
 delet. volūtaria vero delet. Ad au
 ctoritātē in p̄ncipio p̄cedit. q̄ p̄t dī
 mitti p̄ctm p̄ modū attritōis v̄l cō
 tritōis tanq̄ p̄ meritū de p̄gruo s̄z
 nō negat q̄n hic possit dimitti

Irea distinctōez decimā q̄n
 tam q̄ritur. v̄t̄z cuiuslibz pec
 cato actuali mortali cor̄m
 deat p̄pria satisfactio. Uidef q̄ non
 q̄ tūc posset satisfacere d̄ vno nō sa
 tisfaciendo de alio. ⁊ sic satisfactiō
 de vno recōciliaret in amicitia p̄ri
 stinam ⁊ nō satisfaciens de alio res/
 maneret inimicus. ⁊ sic simul esset a
 micus ⁊ inimicus. Ad oppositū sa
 tisfactio pro culpa est solutio penę
 q̄a satisfactio ē redditō eius q̄d red
 dendū est. sed s̄m iusticiā pena or
 dinat culpam. sed determinare culpe
 cor̄respōdet p̄pria pena inordinatō
 ne ordinatiua. ergo ⁊c. In ista q̄o
 ne sunt q̄nq̄z arti. Primus q̄d sit sa
 tisfactio Sc̄ds an sit homini possi
 bilis talis satisfactio. Tertius in q̄
 bus p̄st̄it. Quartus. An cuiuslibet
 p̄ctō cor̄respōdeat satisfactio vel affi
 ctio. Quir⁹. an vna satisfactio pos
 sit ab alia separari. Quantū ad p̄ri
 mū articulu dīco. q̄ satisfactio est
 redditō volūtaria equalētis alia
 ndebiti. et sic ex isto habet q̄ sit vo
 lūtarium ⁊ q̄ recidatur cui debiti

est vñ satisfactio penitentie ē pctoruz
cās excludere nec eaz suggestiōibz
aditū indulgere de pe. dist. iij. circa
pñci. Et q satisfactio ē vade z am
pli⁹ noli peccare. de pe. di. iij. qñis
caute. §. hāc auctoritate z pctor tñc
satisfacere intelligi tñc penā iudi
tio ecclē impositā facis exequitur de
pe. di. i. §. hoc idē Quantū ad scdm
arti. est opō Anselmi. in lib. j. r ij.
cur deus hō. qd nō est possibilis sa
tisfactio nisi in hūte passionis xpi
Improbat oñs q de poñā absolu
ta deus posset peccatori culpam re
mittere satisfaciente peccatore. dato
q xps nō fuisset incarnatus. Cōfir
matur p Augustinū rñ. de trini. c.
iij. fuit qdem z alius mod⁹ nostre
redēptionis possibilis q p incarna
tionē z passionē. sed nullus nre mi
serie sanande puenietior fuit de po
tētia vere ordinata deus nō remit
tit nisi virtute passionis xpi. Quā
tum ad tertiū articulū in quibz con
sistit rō satisfactōnis. Dico q ma
gis pñsit in actibz penalibz q non
penalibz. Nam tres sunt ptes satis
factōnis penales. scz elemosina. ie/
iuniū. z oratio. de pe. di. vi. §. i. Et
hoc est qd dicit Augustin⁹ de vera
et falsa. Penitentia sunt in qd di
gni fructus hūituz qui nō sufficiūt
penitentibz. Penitentia em̄ grauio
res fructus postulat vt dolore z ge
mitibus mortuus vitam impetret.
Isti autē actus penales reducūtur
ad act⁹ interiores qui sunt discipli
na z tristitia de peccato. z ad actus
exteriores qui sunt pñssio verecū
dia z satisfactio per ieiuniū z oratio

nem z p elemosynaz largitōez z si/
miliū. Quantū ad quartū arti. an
alicui peccato correspōdeat aliqua
pena pñia. Dico q pñt esse plures
satisfactōes totales vel pñiales cor
respōdentes vni peccato. Totales
quidē qā nō est peccatū qd nō pos
set remitti p solam pñitōem z tñc
illa sola est totalis satisfactio. pñt e
riam remitti p pñitōem remissaz p
alias penas sup̄ entes impfctō
nem pñitōnis cum fm quātitatē
delicti satisfactio debet ipōni rñ. q.
ij. fraternitas. de pe. di. v. falsitas.
Et publice peccātes publice satisfā
cere debēt. xi. q. vlti. canonica. Cō
tritiō autē intensa ex vna pte pñ
met remissa cum alijs penis ex alia
parte dñt specie. lz sint equalentes
in acceptatōe diuina. Ponit casum
qualiter est agendū vbi correspōn
dentia nō potest obfuarī. ibi ca. us
de paupe nō valente ieiunare nec o
rare nec elemosynā dare. Ibi casus
de diuite nullam penitētiā vo
lēte accipe. tamē pñitus de peccat⁹
et q ille pponat non redire. tenet q
vterq est absolūdus. Quantū
ad qñtum articulū. An satisfactio
pro vno peccato possit separi a satis
factōne pro alio ē opino Tho. i. q.
ro. di. xv. q. i. arti. iij. Ad scdm qd
stiūculam. z Ricard⁹ in eadē di. q.
v. arti. i. Et Hen. quol. viij. q. xvij.
Dicūt isti q existens in pctor. nullo
mō potest satisfacere. nec etiā im
pōsitaz penitentiā soluere. Improbat
doctor opō pñia q pñssus cui pe
nitētia iusta est imposita Item etiā
ante penē solutōem in peccatū rect

Questio

diuans pōt penitētiā soluere. nec
viquā illa eadem exigeretur iterum.
Item q̄ illa nō est sibi iterato impo-
nenda. Item q̄ si ppter nouū pecca-
tum dānatur nondū tota penitētia
p̄solata pro illa nō soluta cessabit il-
la punitio illius peccati. nec p hoc i-
relligas q̄ exeat ab inferno. S; vt
melius sit solutio ad articulū dico
q̄ satisfactio q̄tuor respicit. s. deū
eccliam. proximū. z seipm. vt aspi-
cit deū includit p̄ritōem. vt aspi-
cit eccliam includit p̄fessionē. vt as-
picit proximū includit restitutiōnes
vt aspicit seipm. restituentē. sic in-
cludit carnis maceratōem z orōem.
vel aliam penitentiā Et sic fm hos
modos vnus pōt satisfacere p vno
nō satisfaciendo p alio. Applicā-
vis q̄ q̄s possit satisfacere de vno
p̄ctō sine satisfactōe aliorū. habes de
pe. di. iij. inter oia. s. his auctoritatib;
Sed q̄m sola p̄ritōe sine cō-
fessione q̄s possit dō satisfacere ha-
bes de pe. di. i. sic etiam. z in mltis.
s. sequētib;. Circa qd nota. q̄ du-
plex est malū. s. culpe z pene. Cul-
pa em̄ remittit̄ ex sola p̄ritōe pec-
catorū sine qua nō sufficiūt opa cha-
ritatis. de pe. di. i. in caplo dixi. z c.
si p̄ctm cum s̄libus. Sed pena pec-
cati ex sola p̄ritōe nō dimittit̄ nisi
si ex penitētia exteriori. vel nisi ma-
xima esset p̄ritio. Nā illa maxima
pena est vt notat glo. de p̄se. di. iij.
baptismi. vices. ¶ Ad argumentū
in p̄ici. p̄z per q̄ntū articulū

Ecunda qd

deciesq̄te distinctiōis. vbi

II

q̄ritur. vtz q̄cūq̄ abstulit v̄l deti-
net iniuste. rē alienaz. teneat statim
illam restituere. sic q̄ nō possit peni-
tere sine tali restitutiōe. Vides q̄ si
Nam bonū cōe debet p̄poni bono
p̄riculari p̄tmo et bi. ergo meli⁹ est
dare pauperib; q̄ illis cuius est.
Ad o p̄positū Exodi xxi. qui furat⁹
fuerit hoīem z vendiderit eū p̄mōz
te moriat̄. In ista q̄stione sunt duo
videnda. P̄tmo vtz rerum domi-
nia sint distincta. Scdō si auferre a
lienum es p̄ctm mortale. ¶ Quan-
tum ad p̄tīm articulū dicis. q̄ rez
dominia sint distincta. Circa q̄ po-
nūtur aliquē p̄clusiones P̄tma. q̄
de lege nature om̄ia sunt cōia. Nec
patet in decreto. di. i. ca. i. iure natu-
re oia sunt cōia. Item di. vij. c. quo
iure defendias villas ecclie. Scdā
p̄clusio. q̄ post lapsus oia fuerūt di-
stincta. Et ob hoc Aristoteles iij.
poli. viupatur policias Socratis
ponentis om̄ibus om̄ia esse cōia.
Tertia p̄clusio. q̄ illa distinctio re-
rum nō est a lege nature vel diuina
Pater. quia p̄ legem nature et per
legem diuinā oia erant cōmunia.
Quarta p̄clusio. q̄ illa distinctio
q̄ hoc sit meū hoc tuū est allege po-
tius scripta seu data a p̄te seu p̄ri-
cipe Pater. nam post diluuiū Noe
distingit filijs suis terram. vel ip̄i
de cōmuni p̄cordia diuiserūt terras.
sic q̄ vnus occupauit vnaz z alius
aliā. Quinta p̄clusio. q̄ duplex ē
principatus. scz paternus z politici-
cus. Patern⁹ id ē q̄ filius obediat
patri. z nūquā nec p̄ legem Mosai-
cam nec etiā euangelicā reuocata
est hec fuitus. q̄s fundamētū est in

lege nature. i. in moralibz viij. ethi.
Politicus ē duplex. vel in vnagso
 na. vel in cōitate. sic q̄ vnus prin/
 ceps regat. ⁊ iste vterq̄ est iust⁹ fm
 iusticiā legalem. **S**exta conclusio. q̄
 prima distinctio dñoz potuit esse
 iusta a lege positua. iusta siue lata
 a p̄e siue a principe siue a cōitate.
Quantū ad scđm articulū dz. q̄ si/
 cut auferre alienū est peccatū morta
 le. ita retinere aliena inuito dño est
 peccatū mortale. Et sic respōdet arti/
 affirmatiue. sed cum hoc circa arti.
 vidētur quatuor. **P**rimo q̄s tene
 tur restituere. **S**ecundo qd tenetur resti
 tuere. **T**ertio cui tenetur restituere.
Quarto qū tenet restituere. **D**e pri
 mo quis tenet restituere. **D**ico q̄ q̄
 cūq̄ retinet vel abstulit alienū tene
 tur restituere. **S**ed auferre p̄tingit
 quattuor mōis. velut causa supior
 vt dñs castri alicui⁹ p̄cipiendo. vel
 vt cā p̄cipia auferendo. vel vt cā
 adiuuās. vel vt socius in auferēdo.
 vel vt iudicēs si p̄sultit vel fauet vel
 adulatur. p̄pter qd sit ablatio. ⁊ sine
 qua nō fieret. **E**t cum isti omēs sint
 ablatores illius rei omēs tenentur re
 stituere. cum nō dimittat peccatuz
 nisi restituat ablatum. c. iij. q. vi. si
 res. **D**e scđo quid tenet restituere.
Dico q̄ nō solū tenet restituere ē ab
 latam vel vsūm rei. sed etiā ad inf/
 esse ⁊ fructū p̄ceptum de re. si res es
 set fructifera. sed nō fructū qui pue
 nit ex industria illi⁹ q̄ vititur illa re.
 ex quo sequitur q̄ lucroz qd sequitur ex
 pecunia fenerata vl̄ acquisitū est ex
 illa pecunia nō tenet fenerator red/
 dere a quo furatus est. alioqn reci/

piens esset fenerator cū pecunia nu
 da pecunia lucraret. **D**etertio cui
 tenetur restituere. **D**ico qd dānifica
 to si transit possibile. ⁊ h̄z cum p̄sen
 tem vel mittere pōt sine maiori ex/
 pensa q̄ sit p̄cipale. **E**t si mortu⁹
 est dabitur amore dei. **D**ico q̄ si h̄et
 heredes det illis. aliter nō est satisfi
 ctus. **S**i vero heredes nō sunt dei a
 more det tuxta p̄sulum p̄fessoris.
De quarto qū tenetur restituere. **D**i
 co q̄ nō licet aliquo tpe detinere a/
 lienū dño inuito. sed in aliq̄bus ca
 sibus sicut reddere furioso arma. licet
 rū est differre restitutiōem. posita in
 iaz interiori volūtate. i. q̄ restituet
 dum erit h̄gruetia. sed isti casus nō
 bene p̄t̄r specificari. **D**eñ nota m̄
 ta q̄ in l̄ra tertio ⁊ q̄rto arti. ponū/
 tur. **S**ecūdo i scđo arti. trāslatio dñi
 auctoritate legis iuste iusta ē. **U**bi
 nota q̄ p̄scriptio in īm obilibz est
 v̄lucaptio in mobilibus est ista. id
 est longa possessio in īmobilibz. si
 alicui p̄rio videbat neglecta q̄m mō
 aliq̄s occupauit ē iusta. aliter eēt li
 tes si sp̄ vnus vellet in illa h̄ere do/
 minū. qd̄ paret ex de p̄scrip. c. v̄gi
 lanti. ⁊ in glo. sup̄ s̄bo alienauerit
Ite habes in scđo arti. dñs alicui⁹
 rei nō prohibet a lege vel a supiori
 volūtate a qua dependet in dando
 vel in trāfferendo p̄t dare rem suā
 alq̄ volēti eā recipere. vbi habes q̄ re
 quiritur ad iustā donatiōē. ⁊ que
 p̄sone nō possunt recipere nec dare.
Ex quo etiā habes q̄ monach⁹ nō
 pōt dare sine licētia abbat̄is. nec su/
 lia sine licētia parētis. nec q̄s p̄t
 dare pecuniā fratri minori si ip̄e non

Questio

II

vult esse dñs. habes terciā conclusio-
nē. vel in terciā p̄lione dñi rex iu-
ste eas transmutat vel vendit si si-
ne fraude fuerit equalitate valoris
hic habes q̄ res potest vendi carius
ob hoc q̄ vendens dānificat sic in-
telligendo q̄ si in detentione illarū
rex posset dānū recipere potest am-
plius petere sic tñ recōpensando la-
bores. Sed si emit decem et ven-
dit triginta et lucroz pecuniaz et la-
bor nō excedūt viginti. dico q̄ tene-
tur ad restitutionē. Ex quo dico q̄
anpionarij. q̄ emūt in foro et imedia-
te vendunt in domo maiori p̄cio q̄
emerūt tenent ad restitutionem. In
q̄rta p̄lione dicit q̄ ad iuste p̄trahē-
dum mutū oportet seruare equa-
litatem simpliciter in nūero et pon-
dere exceptis quibuscūq̄ casibus. nā
in quibuscūq̄ licet accipe ultra sortez
et accommodato. verbi gr̄a. Comp̄-
stici decem sic q̄ p̄ quadam die assi-
gnata. teneat mibi dare. s; si nō de-
derit realiter faciet mibi malū. nā
ego vellē illas pecunias exponere p̄
meo lucro in tali casu ille tenet mibi
ad restitutionē. Et si dicas vsq; ad
talem diem do tibi gr̄atose. s; isto
mō q̄ si illa die nō dabis q̄ des pro
dāno decem. si hō dies transit pos-
sum decem recipere. hoc tñ modo nō
erat intentio mea vt dies transiret
quia p̄pter habere decem volo. nā
si mea intentio talis ē dñi vsura. No-
ta duplicem regulam in p̄tractib; ſu-
andam. Prima q̄ p̄mutans nō
cōmutat tps quia tps nō est suū et
ideo si dicit expectabo tps si das
mibi tñ. est reddendū. Secūda re-

gula q̄ nō ponat se in lucro tuto. et
illum cū quo p̄mutat in dāno qz si
sic tenet ad restitutionē. Ibi nota du-
as regulas ſuandas in mercatione
Prima q̄ talis mercatio siue mu-
tatio sit vtilis rei. Secūda q̄ talis
iuxta diligentia ſuā et prudentiam
p̄ rōem accipiat in cōmutatione p̄
cū corrdens. In ſolutione ante
rōnis nota quid faciendū sit si p̄so-
na detinens iniuste sit p̄sona rei pū-
blice necessaria. nō autē ille a quo de-
tinet dicit q̄ si stat in illi necessitate
q̄ illud qd tenet indiget p̄ vita pōt
detinere si hō p̄ ſeruacione ſtatus
dubito. quia ſtatus nō facit ad vitā
Item si tam detinens q̄ ille cui fit
detentio ſint in extrema necessitate
dicendū est q̄ si detentor ſuit p̄mo
in necessitate q̄ non tenet reddere
nec si veniret ad pinguedinē tenere
Ratio est qz iam ex iſta necessitate
factum est ſuū si hō p̄mo venit in
paupertatem cui res detinet. dico q̄
est faciēda restitutio. vt h̄ extra de
hōbo. ſig. exijt q̄ ſeminat. Sed intē-
tio est aliquoz q̄ si venerit ad pin-
guiorē fortunā q̄ tenet ad restitū-
tionē. Et hū intentiois est herueus
et hoc h̄es. xij. q. 6. si res. 2. 23. q. 8
peſſimā. vbi dñs q̄ nō vere peniter
q̄ ablata nō restituit cū poteſt. S;
si ille qui debet nihil habet. dico q̄
nō est ſup̄ restitutione moleſtādus
q̄ nō habet vnde ſoluat. xij. q. 6. si
res. 2. malus est actio quā excludit
inopia deb̄ totis vt in. c. olīm in p/
uō. extra de reſti. ſpo. In ſolutione
ſepterōis nota qd faciendū est adul-
tere q̄ ex alieno viro cōcepit et ſi

lius viro tanq̃ legitimo succedit.
d̃z q̃ oportet q̃ illū nō legitimū p/
uocet ad deuotionē alicui⁹ religio/
nis ⁊ si illd̃ nō possit adimplere de/
bet heredi legitimo dare q̃ntū pos/
sit ⁊ laufferre suspicionē ⁊ h̃ honeste
ipse diffamet. vbi habes fm̃ docto
res etiam q̃ mulier de turpi questu
nō teneat ad restitutionē. ¶ Ad arg.
in p̃ncipio dico q̃ bonū cōm̃ ne d̃z
p̃poni p̃ticulari. vez si non fit in ius/
ria particulri.

Ercia que

stio xv. distinctiōis vbi
querit vtrū dānificans
aliquē in bonis p̃sone vel corporis
vel aīe teneat ad restitutionē ita q̃
vere penitere nō possit nisi restitū/
tione facta. ṽz q̃ nō. nullus tenetur
ad impossibile s̃ in talibz aliq̃n̄ re/
stitutio est impossibil̄ p̃t̃. Nā hō/
nū spūale nō pōt reddi g̃ r̃c̃. ¶ Ad
oppositū. 6. q. j. ex merito deterio/
res sunt q̃ vitā moresq̃ bonoz cor/
rūpunt q̃ h̃i q̃ subas alioz p̃diag̃
deciplūt. In ista q̃oe sūt duo vidē/
da p̃mo d̃ illo q̃ dānificat aliquē in
bonis aīe. sc̃do de illo q̃ dānificat
in bonis corporis vel fortūe. ¶ Quā
tū ad p̃mū arti. de bonis aīe d̃z q̃
q̃s nō pōt ledi in bonis aīe nisi de/
trahat a virtutibz ⁊ iūgat vicij̃s. et
hec restitutio nō pōt aliter fieri nisi
inducendo eū ad virtutes rogatio/
nibz vel oñonibz. Et ideo est picu/
losum inducere aliquē ad pecc̃m̃. q̃
credo q̃ de illo vix pōt fieri satisfac/
tio maxie si b̃tūatus sit cuj̃ b̃tus

nō sint in n̄ra p̃tate vt h̄etur. 3. eth.
¶ Quantū ad secundū arti. dico q̃
dānificans aliquē in corpe. aut ab/
stulit sibi vitā aut dānificauit eum
in aliquo mēbro si abstulit sibi vi/
tam dico q̃ nō d̃z absolui nisi resti/
tuat eā sic q̃ si p̃rem vel matrē ha/
bebat q̃b̃ dabat vitā aut alias p̃so/
nas p̃iūctas q̃ det illis vitaz aliter
nō absoluat. Sed hodie p̃fessores
indocri aliter faciūt. Nam si est ca/
niscida vl' bouiscida nō absoluitur
sine bouis vel canis restitutione. ⁊
si est homicida sic. Si vero dāna/
uerit in mēbro mutilando eū dico
q̃ debet cū pecunijs damni ⁊ dam/
na restituere. Sed si quis alium oc/
cidit. lege potest occidi. dico q̃ sic.
⁊ lex talionis debz suari. ⁊ herat in
lege Mosayca ⁊ p̃firmatū in leg̃e
euāgelica Math. 26. Om̃is q̃ gla/
dio occidit gladi o peribit. sed deus
nō dixit furē eē occidendū ṽt̃z iu/
ste occidatur. dico q̃ si furat de no/
cte p̃sumendū est q̃ si inuadere q̃
occideret inuadentē ⁊ sic ratione il/
lius potest occidi. Sed si de die fu/
rat nō debet suspendi q̃ p̃sumit q̃
t̃m̃ venit ad furandū sed q̃ de alia
pena. nā p̃ furto solo nō est occiden/
dus. Et posito q̃ hō esset a lege dī/
co q̃ melius hic debuit dispensari
q̃ in adulterio. sed in adulterio fa/
cta fuit dispensatio. Et q̃ adulte/
riū sit malus p̃t̃. Proū. 6. q̃ pena
de adulterio sit remota demonstra/
tur. Job. 8. Mulier nemo reaccu/
sat nec ego vade iā āplius nolī pec/
care. Sed si quis aliquē retraxerit

Questio

III

a religione si debet facere restitutio-
nem. dico q si ille stabat in religio-
ne tenetur eum restituere. si vero nō
sed venerat intrare religionē dico
q debet illum sollicitare vel alium
inducere equivalentē sibi. Si vero
aliquis simpliciter vult intrare reli-
gionem. dico q si nō faciat malicia
morus p̄tra illam potest sibi dare
psilium q nō intret. si videt sibi q
aliter melius posset vivere. et hoc
nō tenet ad restitutionem. Sed ad
uocatus si malū dat psilium mari-
me si illo consilio pars sua lucrat
causam et alius perdit tenet ad resti-
tutionem. et hoc ab illo puncto in q
sciuit prem suam nō habere iustici-
am. Et ob hoc multi eorū vel nō lo-
quunt in mortis articulo vel linguā
comedūt. p quo facit textus. et ibi p
glo. insti. quibz nō est permīssum fa-
cere testamentū militare. S. itē sur-
dus. Omnes p malo psilio consilia-
ri puniātur babes. 86. disti. tanta. in
fine. Nam qui dat bonū psilium.
p̄sentis vite habet subsidium et eterne
remuneracionis consequitur p̄mīum
x̄ij. questio. ij. bone. Sed si quis
a patre bona receperit que scit esse
fenerata tenetur ad restitutionem
dico q sic s̄m theologos licet s̄m iu-
risperitos. s̄z excusatio generalis ex-
cusat a restitutione. vt si quis dicat
alicui. Cui obligatur. Si aliquid
malum feci date mihi veniā et ali-
dar. dico q nō excusatur. Sed si di-
cat ego habui de vobis siue modi-
cum siue multū absoluatis me. di-
co q si alius est sapiens et dicit re-

mitto putarem q nō oportet nos a-
re quantitatē. Sed familiaris cō-
uentio excusaret si dicatur quis vis
p aliquo de quo nō sum obligatus
dico q si dicat sibi veritatem quā-
titatis et alius stat in sua libertate
et dicit. tanto p̄cio dimitto credo q
est absolutus. nam p nihilo posset
dimittere. Sed si dicit teneor in
decem et sunt triginta dico q nō est
absolutus. Sed de re inuenta quis
tenetur ad restitutionē. dico q sic. et
illi cuius res est sed si nō inuenitur
adhibita diligentia detur pauperi-
bus. Sed quis tenet reddere si scit
q ille cui reddet erit p̄ior cum illi
pecunijs vt si esset vsurarius. di-
co q sic. Nam dabet curare de ani-
ma sua et nō aliena. Sed pater me-
us tenuit hereditatem centum an-
nis ego scio q non erat sua teneor
ad restitutionem. dicunt iuriste q
nō sed theologi q sic et credo. Sed
quis de vsuris potest recipere ele-
mosynam dico q sic si modica sit.
Vel si credit q cuius sunt pecunie
acceptet illam. Vel si nō si fenerat
cuius sunt pecunie. Sed monaste-
rium tenetur ad restitutionem si ali-
quis ingreditur et est debitor alicu-
ius. dico q si nihil habebat mona-
sterium non tenet. sed si habebat et
dedit cenobio tenet. sicut dicimus
de hereditibus. Et ista sunt determi-
nationes disputare et p̄cluse ab her-
ueo in tractatu de restitutionibus.
¶ Ad argumentū in principio patet
quod sit restitutio p ea que dicta sūt
in questione.

¶ Ad argumentū in principio patet
quod sit restitutio p ea que dicta sūt
in questione.

Marta que

stio decime dñte distincti.
 vbi querit vtz dñificans aliquem
 in bona fama teneat ad restitutiōis
 sic qd se penitere nō possit nisi famā
 restituat. videf qd nō. extra de calū/
 niarioribus. c. j. r. ii. ¶ Ad opposi/
 tum est aug. ad Macedoniū epla
 secūda. r. ponit. xiiij. q. vi. c. j. Non
 dimittit peccata donec restituatur
 ablatū si restitui p̄t. In ista qōne di/
 co qd tripliciter potest qd aliū infā/
 mare. Et fm hoc pono tres p̄clōes
 Primo pōt infamare aliū falsum
 crimen sibi imponendo publice.
 Et isto mō pono p̄mā p̄clōnem
 qd oportet restituere famā simplr re/
 tractando verbū suum dicendo qd
 maliciose vel alias sibi imposuit r
 ita in publico sicut sibi imposuerat
 nā aliter nō fuaret iusticiā de red/
 dendo p̄tō qd suus est. j. ethi. imo
 videf mibi qd maior pōderatio de/
 bet esse in his quā in rebus ablati
 cū fama sit maiori q̄ res aliē sepa/
 re r quilibet tenet fuare famā suā.
 r si de illa nō curat puniēdus ē tāq̄
 homicida sui. 4. ethi. licz nō sit cla/
 rū in textu sed extrahit. r habes in
 decretis qd qui famā suam negligit
 crudelis ē. xij. q. j. nolo. r. xj. q. 3. nō
 sunt. Item etiā dī pdigus vt in.
 c. si. d. accu. in decretalib. d. infama/
 toribz alioz habes qd infamatores
 boim sunt peiores direptoribz rez
 6. q. j. ex merito. r. c. deteriores. Et
 am tales corporali sunt affligendi. j.
 q. j. c. j. Secūdo mō potest infama/
 re alium ne dū verum crimen h̄ oc/

cultus. nō fuando iuris ordinem
 publice p̄ponēdo. Et de isto modo
 pono scdā p̄clōnem qd non tenet
 detractare verbū suū qd p̄posuit in
 publico quia hoc faciēdo mentiref
 si illud quod p̄posuit fuit vez quia
 nō tenet mentiri p̄t quod cūq̄ bo/
 nū reddendum alteri. sed tenet ali/
 quo modo licite reddere famā p̄ ta/
 lia verba nō credo cū esse tales qua/
 lem dixi vobis. Tercio modo ve/
 rū crimen sed occultū in publico si/
 bi impositum negando. quia in h̄
 negans notat imponentem de ca/
 lumnia. Et de isto ponit tertia con/
 clusio qd simpliciter nō tenet retra/
 ctare negationem suam quā nega/
 uit in publico vez sibi crimen. im/
 positum. quia nō tenet statim qui/
 cūq̄ in iudicio p̄fiteri se esse reū nisi
 sit p̄uictus. tenet tñ p̄ quedā ver/
 ba sobria restituere famā accusanti
 quoniam indirecte notauit de calum/
 nia dicendo nō habeatis eū p̄ calū/
 niatore. quia p̄e credo qd habuit bo/
 nam intentionē in p̄ponendo. In se/
 cūda p̄clōne tenes qd plus debet
 quis diligere famā vel vitā ali/
 cuius cui potest iuste inesse q̄ suam
 si iuste non potest sibi inesse. ¶ Ad
 argumentū in p̄ncipio p̄t. p̄ ea que
 dicta sunt in cōne.

Ira distinctionē decimā.
 septam qrit vtz ista tria. cō/
 fessio. p̄nititio. r satisfactio.
 sint ptes penitentie. videf qd nō. nā
 fructus nō est ps eius cui⁹ est fruct⁹
 quia fructus est vltimū r ps nō est
 vltimū. sed satisfactio est fruct⁹ pe/
 nitentie fm aug. de vera r falsa pe/

Questio

III

nitentia. ergo rē. Ad oppo. est magister in lra. In ista qōne duo sient
 Primo ponent aliq̄ distinctōes vt
 ordo aliquaz. Scđo dicit ad ppo.
 sitū. Quantū ad primū arti. dico.
 q̄ ista q̄tuor se hnt p ordinē. Pri.
 mū est pnia q̄ est sacramētū Scđm
 est pnia virtus q̄ est quedā iusticia
 vindicaria cuius imediātus actus
 volūtatis elicit⁹ ē penitere. Tertiū
 est actus imperat⁹ qui est effectus i
 mediat⁹ actus elicit⁹ ad quē seq̄
 tur pena. Quarto ⁊ vltimo seq̄tur
 pena p̄ns istum actū impatum ab
 actu elicit⁹ ipsius penitētie s̄ntis.
 et ista pena ē effectus remotus illi⁹
 actus elicit⁹. Om̄ia em̄ ista distin/
 guūtur inter se. Pōt p posse separi
 vnū separi ab alio. Pōt em̄ s̄ntis il
 la esse sine actu suo elicit⁹. Patz de
 se ⁊ cōtra. qz vt dcm̄ est prim⁹ act⁹
 p̄formis rōni natus gñare s̄ntem
 pōt haberi anteq̄ virtus habeat qz
 est cā generatōis primī grad⁹ vir
 tutis. Considr̄ actus ille elicit⁹ qui
 est secūdus pōt esse sine tertio ⁊ sine
 actu imparo. quia nō statī ad actuz
 imperij in volūtate seq̄tur actus q̄
 imparatur. quia volūtās impans nō
 est om̄ipotens. ⁊ cōtra. Tertiū il
 lud pōt esse sine scđo. scz aliq̄s act⁹
 causatiuus pene sine actu volūtari
 impantis istum actū. Sicut pōt a
 liquis h̄re derestardem peccati a se
 pmissi imediate ⁊ p̄p̄latōne dei li
 cet nō imperet talem actum elici vt
 vindicari culpe. Pōt ⁊ tertiū esse
 sine q̄to. quia nō semp actus istos
 qui sunt nati generare penam sequi
 tur pena p̄pter aliquā indispos̄z for

te in ipsa penitētia susceptiua pene.
 sicut nō semp ad volūtiōē vel odiū
 peccati pmissi sequitur tristitia. sic
 dictum est prius. Quartus pōt esse
 sine tertio. q̄a pena pōt ista sequi si
 ne actu isto ordinato qui natus est
 causare illam penam. quia ille act⁹
 vt ordinatus nō est causa p̄cisa ge/
 neratōis illius pene. ⁊ sic vnū erit
 sine alio. Quantū ad scđm articu
 lum ⁊ declaratiū p̄positū dico de s̄
 vocabulo penitere. Nam p̄p̄e pe/
 nitere vt dictum est. est prius penam
 tenere. tenere autē includit occasia/
 nem tenentis. s. q̄ volūtariē teneat
 et quia p̄licatio pene sit ibi qd̄ in se
 teneat. pōt ergo habitus ille dici pe
 nitentia que est quedā habitual ren
 dentia pene. sicut p̄cipiū habitua
 liter inclinans ad infligendum sibi
 volūtariē penam. ⁊ actus eius elici
 tus potest dici penitentia actualis.
 vel penitere. quia quoddā velle est
 infligiū pene sibi. ⁊ actus ille p̄
 p̄mus imparatur ab actu elicit⁹ iusti
 cie pōt dici penitere. quia est volū/
 rariē habere in se penā. saltez i cau
 sa sua. nec aliter pōt eque p̄cipali
 ter volūtariē haberi. sicut in causa.
 Quartū lez puniri pena sequēte a/
 ctum illum nō est proprie penitere
 sed magis vt ita dicam peniteri et
 penam teneri vel v̄sitiuus puniri.
 Ex quibzcludūtur ista q̄ tria pri
 ma habent dici penitere vel penitē
 tia. nō autē quartū. Item q̄ ista tria
 de quibz queritur sunt p̄es penitē
 tie que est virtus. nō tamē que est a
 ctus. Possunt autē esse p̄es penitē
 tie tertio ⁊ quarto mō dicte. Itē q̄

Ista tria nō sunt prēs penitēcie sacra
mēt. requirunt tñ quodā mō ad ea.
Nota hic p̄ ista materia q̄ nos ha-
bemus p̄ritōem ⁊ attritōem Con-
tritio est dolor de peccatis p̄teritis
cū p̄posito nō iterandi. Attritio est
dolor de seip̄o cū de p̄ctis non pōt
habere p̄ritōem. ⁊ ideo si d̄s vt sal-
uetur nō potest h̄e p̄ritōem saltem
habeat attritōem. Ad argumentū
in p̄scripto dico. q̄ in penitēcia sunt
duo. s. opus exterius laboriosū qd̄
dicitur fructus. et hoc nō est pars. pe-
nitentie est opus interius scz puniri
⁊ tristari ⁊ hoc bñ est ps penitēcie

Ecūda que

stio decimesexte distinctō
nis vbi q̄ritur. Utz remissio v̄l ex-
pulsio culpe ⁊ infusio gratie sit vna
mutatio. Vides q̄ non. q̄ illud et
ad qd̄ disponit nō sunt idem. nā ex-
pulsio culpe disponit ad infusione
gratie. Probat. nam p̄ expulsionē
culpe nō est inimic⁹. sed p̄ infusione
gratie ē amicus. sed nō sunt idē de-
sinere esse inimicū ⁊ incipere esse ami-
cum. ergo ⁊c. Ad oppositū si expul-
sio culpe sit alia mutatio ab infusio-
ne gratie. aut ergo mutatio positia
vel priuatiua. vel acquisitiua vel dep-
ditua. Nō primū. quia mutatio
positiue terminus ad que est aliqd
positiui. illius autē expulsionis nō
est termin⁹ ad. quē positius alius
a grā. Nec priuatiua. quia tūc ter-
minus a quo esset positiu⁹. sed cul-
pa nō est aliqd positiuū. ergo ⁊c.
In ista q̄stione ponūtur tres. clu-
siones. Prima conclusio. q̄ remissio

culpe ⁊ infusio gratie non sunt vna
mutatio. Patet. quia remissiones
culparū sunt multe exite vna infu-
sione gratie. Et sic distinguitur per
plurificabile ⁊ nō plurificabile. Se-
cūda conclusio. q̄ remissio culpe ⁊ in-
fusio gratie nō sunt duę mutatiōes
reales. Patz. nam obligatio ad pe-
nam p̄ culpa cōmissa nō est aliquid
reale in anima post actum p̄teritū
sed est tñ relatio ratiōis in obiecto
volito vt volitum. Sed infusio est
mutatiō realis. ⁊ q̄ sit realis infusio
gratie. habitū fuit sup̄ius. dis. xiiij.
q. i. arti. i. Tercia conclusio. q̄ infusio
gratie ⁊ remissio culpe se habent sicut
relatio ratiōis ⁊ actio realis. Hoc
patet ex duobus conclusionibus p̄ceden-
tibus. habet em̄ q̄ infusio gratie est
actio realis siue sit de genere quali-
tatis siue de genere ratiōis. vt di-
uersi diuersimōe sentiūt. Et p̄ce-
denti q̄stione habet. q̄ remissio cul-
pe est relatio ratiōis. Nota q̄ in ista
questione Scoti iuenies multa p̄i-
nentia ad materiā mutatiōis. Ad
argumentū in principio dico. q̄ res
aliter sunt idem. desinere esse inimi-
cum ⁊ incipere esse amicum licet sit
ordo prioris ⁊ posterioris. ideo ma-
ior erat falsa.

Itē distinctōem decimā
septimā querit. Utz neces-
sariū sit hominī p̄tōri ad
salutē p̄fiteri om̄ia p̄ctā sua sacerdo-
ti. Videtur q̄ non. Nam sup̄ illud
psalmi. Dixi p̄fitebor ad iūsum me.
Item Cassiodorus dixi. i. delibera-
ui apud me qd̄ p̄fitebor. ⁊ tu remissi-
sti seq̄rur magna miscēia dei. q̄ ad

Questio

II

sola in promissione remittit peccata.
¶ Ad oppositum Jacobi. v. Confite-
mini alterutrum peccata vestra. In ista
questione sunt tria videnda. Primo
quo precepto tenetur peccator peccata
sua confiteri sacerdoti. Secundo quid
istud preceptum includit de confessione.
Tertio quid circa illud preceptum ec-
clesia ulterius explicabit. Quan-
tum ad primum articulum promittitur
vna distinctio. Secundo ponetur co-
clusiones. Distinctio est ista. quod tri-
plex est ius. scilicet ius nature. ius positi-
ui diuini. ius positivum ecclesie. Ius
autem nature dupliciter. scilicet large et stri-
cte. Strictè quidem est illud cuius ve-
ritas nota practica est ex tali princi-
pio sic noto ex terminis. Ius autem
nature large est verum practicum conso-
nū principis et conclusionibus legis na-
ture tantum quod statim notum est omni-
bus illud convenire tali lege. De lege
positiva divina sunt quedam quod prin-
cipaliter in scriptura pro tempore pro quo sunt
observanda. sicut fuerunt ceremonie
iudeorum pro tempore legis Moysayce. Et
sicut sunt ceremonie christianorum pro
tempore legis evangelice. Sed de iure
positivo ecclesie sunt alique observa-
tie honeste in moribus propter reue-
rentiam maiorem in suscipiendo sacra-
menta. quas observantias addit ec-
clesia ultra ius divinum scriptum.
¶ Ad propositum ponuntur tres conclu-
siones. Prima est quod confessio non ca-
dit sub precepto legis nature. Pater.
quia in lege nature non confitebatur. Et
si dicatur. ergo illi a quo iudicaban-
tur de quod adeo Greci enim solo deo con-
fiteri dicunt. sed sacra ecclesia deo et sa-

cerdori confiteri statuit. de pe. dist. 1.
Secunda conclusio. quod confessio non cadit
sub precepto positivo ecclesie. Probat
quia tunc papa non tenet confiteri. quod
non habet imperium per imperium. ut
extra de elec. innotuit. Contra hoc du-
bitatur. Primo. quia glo. decre. de
pe. di. v. et Barthol. b. xi. dicunt quod
melius est dicere penitentiam esse in-
stitutam quadam vniuersali traditione
ecclesie quam ex aliqua auctoritate no-
ui vel veteris testamenti. Secundo.
quia videtur hoc esse statutum per ec-
clesiam extra de pe. et re. Omnis vtrius-
que sexus. ¶ Ad primum dicitur. quod glo-
sator dicit sed non dat legem. nec cal-
legat et erubescimus sine lege loqui.
i. illam. C. decolla. Secundum non va-
let. quia illud statutum fuit tempore In-
nocentii tertii. Et tamen de penitentia
Augustinus locus erat ante per mul-
tos annos in li. de vera et falsa peni-
tentia. Tertia conclusio. quod confessio ca-
dit sub precepto positivo diuino. Pro-
bat per illud Iohannis 14. Quod remi-
seritis peccata. Et si dicatur. ubi con-
fessio inuenta fuit. Dico quod in para-
diso Gen. 3. Adam ubi uisus fuit
confessione inquerentis Item quilibet reus
debet iudicari tunc nullus debet esse
iudex in causa propria. ergo debet iu-
dicari per alium non principalem. quia hoc
est proprium dei. ergo ministrum et arbitrum
trahit. et sic sacerdoti cui data est potestas
et ita ex illo verbo euangelio. et ex illo ad-
iuncto diliges dominum deum tuum. videtur re-
spondendum quod confiteri sacerdoti sit de iure
positivo diuino. Et quod hec confessio pec-
cati sit necessaria ad salutem habes
de penitentia distinc. fere per totum.

Nam ubi est taciturnitas confessio-
nis non est speranda venia criminis
de pe. distic. i. ca. Taciturnitas. Et
melius est in malis humilis confes-
sio q̄ in bonis supba gloriatio. xi.
q. iij. ministri. circa finem. Quantum
ad secundum articulum. qd istud pre-
ceptum includat. Dico q̄ includit
scz quis debet confiteri. Ad qd dicit.
q̄ adules vel parvus si talis est q̄
malicia suppleat etate. Secdo quid
debet confiteri. Dī q̄ pccm mortale.
Ibi ponit opinio Richardi. li. iij.
di. xvi. q. iij. Ad primum argumen-
tum q̄ qd tenetur confiteri de venia/
libo. Sed doctor dicit q̄ nō. sed tñ
de mortalibz. nisi scienter noller cō-
fiteri illa venialia. Nec vllam mē-
tionem veller facere de illis. z in ta-
li casu venialia fierent mortalia.
Dicit vltcrius. cui tenetur confiteri.
Dico q̄ sacerdoti. naz solus iste hēt
prātem ligandi z absoluēdi. Dicit
vltra quādo. Dico q̄ qñ est in peri-
culo. vel qñ vult intrare bellum. vñ
intrare mare. vel dñ ecclia ordina-
uit. hoc est ad minus semel in āno.
Etia includit qliter dicit q̄ cuz dis-
plicētia peccati pmissi z cum pposi-
to abstinēdi. Causa breuitatis sūt
decem septē pditiones. vt p̄z ī his
solibus. Simplex z huilis confessio
purā fidelis Atqz frequēs nuda dī
sereta libens verecūda Integra la-
chrimabil accelerata. Fortis accu-
sans z sit parere parata. ¶ Quantum
ad tertium articulum potest patere ex
predictis. quid circa sacramentū pe-
nitentie explicauerit ecclesia. Nam
dicit. explicite q̄ p̄inebat preceptū

diuinū implicite scz quis. quid. cui.
quādo. z qualiter dēt fieri confessio.
vt p̄z ex de pe. z re. c. omīs vtriusqz
sexus. Nam quātum ad illos qui
tenentur confiteri dicit sic. Omīs
vtriusqz sexus fidelis postq̄ ad an-
nos discretōnis puerit zc. Quā-
tum ad illud quid tenetur confiteri.
Dicit ibidem q̄ omia pccā sua. qd
intellige mortalia z non venialia.
Causa est. quia penitētia est tabula
post naufragiū vel p̄ra naufragiū.
sed ex peccato veniali nullus patit
naufragium. ergo zc. Ad illud qd
dicitur q̄ p̄prio sacerdoti siue cura-
to vel priuilegiato. pro quo priuile-
giato intelligo curatū sedis vñ su-
periorē illi. Quādo dicitur q̄ ī pri-
mitiua ecclia quolibet die confitebā-
tur. et quia erat difficile q̄ negocia-
tes qualibet die possent confiteri rō-
ne illius quotidiana pax datur in
ecclia. Deinde ordinatū fuit q̄ die-
bus dominicis debuissent confiteri. z
quia hoc etiā visum fuit eis diffici-
le. z ob hoc q̄ natura vadit ī penis
dimiserūt. rōne cuius diebz dñicis
datur panis benedicē. Deinde fuit
factus descensus ad solēnes anni fe-
stiuitates. in quibz debent sumere
corpus xpi. de iose. dist. ij. z si nō fre-
quētius que festiuitates sūt pascha
penthecostes. z natiuitas dñi. Et qz
ad hoc videbat difficile ecclia
ordinauit q̄ saltem semel in āno cō-
fiterētur. multi tamē hoc duz repu-
tātes stant p̄ decē ānos sine p̄fessioe
vt p̄ alios decē in pccis p̄meditātes
a diabolo iuentant occupati. Nota
hic qz ī p̄cedēte dixim⁹ q̄ pccōs

Questio

II

151

dēt p̄fiteri p̄prie curato. Aliquis dī/
stinguūt de proprio dupliciter.

Uno mō vt distinguitur p̄tra alie
num. Alio mō vt distinguitur cō
tra cōe. Qñ dī q̄ dēt p̄fiteri p̄prio sa
cerdoti. intelligit q̄ distinguitur cō
tra alienū. nō vt distinguit p̄tra cō
mune. naz ep̄s vel etus locutenens
vel vicarius ecclesie Metropolitane
bñ possunt audire sine licentia p̄
prij curati. q̄ proprio vicario sit cō
fitendum habes in illa decretali.

Dñs vtriusq̄ sexus. de pe. 7 re. et
de peni. dī. vi. placuit. Item p̄bū
rum. 77. vij. diligenter agnosce vul/
tum pecoris tui. Et ad debreos vi.
Serui obedire p̄ omia p̄positis ve
stris. vtz q̄ in septem casibz vnus
potest ire ad parochiā alterius fm̄
Raymūdum in sūma sua. Prim⁹
quādo ille delinquit in prochiā ali
terius. Secundus. si mutat domici
lium. vt faciūt scolares. Tertius si
est vagabūdus. itaq̄ nō habet do/
mum manentē. Quartus si eius sa
cerdos sit imperit⁹ in tali casu peti
ta licentia 7 obtenta vel nō obren/
ta potest ire ad aliez. Quintus ca/
sus est. si q̄s vult ire longum iter pe
rita licentia p̄or. vbiq̄ 7 a quocūq̄
audiri. Sextus. si peccator est in ar
ticulo mortis. vt si sit vulneratus.
taliter q̄ esset periculū in mōra ille
talit potest. nō dico a sacerdote au/
dī sed a layco. Septimus si quis
habuit rem cuj matre sua nō potest
p̄fiteri peccatū sine infamia matris
sue. in tali casu querat aliū q̄ paro
chianū. sed semp̄ licetia petita. Nō
ta hīc vnū. q̄ d̄ crimina q̄ corrigere

potest nō corrigat ip̄el p̄mittit p̄fiteri.
q. viij. p̄terea. Ad argumētū in p̄i
cipio dico. q̄ illa p̄teritio h̄z p̄missi
onem seu p̄posituz p̄fitendi. 7 ita cū
illo p̄posito 7 illa p̄teritōe si p̄fessio
nō possit h̄z p̄ctm̄ bene deletur

Jirca distincōem decimā
octauā querit. vtz p̄rās cla
uiū in modo extendat se ad

penam t̄palem. Videt q̄ non. Nā
Joānis xij. Quoz remisistis peccata
7c. ergo p̄rās clauū ecclesie est
ad remittendū p̄ctā. non ergo p̄se
extendit se ad penam t̄palem. Ad
oppositū. illa p̄rās nō se extēdit ad
aliud q̄ ad penā t̄palem. P̄r. q̄a
nō ad remissionē culpe nec pene eter
ne quia fm̄ m̄ḡm in l̄ra hec duo cō
ueniūt soli deo. In ista q̄stione sūt
quattuor mōi dicēdi distincōe Pri
mus modus dicendi est quē recitat
magister in l̄ra q̄ sacerdos absoluit
a pena. quā op̄i oem magister in l̄ra
tera improbat. ideo eā sic ip̄roba
tam relinq̄mus. Alius modus di
cendi est. q̄ sacerdos nō absoluit a
pena. sed a vinculo p̄fessionis ligā
do ad satisfactōem. sed illud nō va
let. q̄a sacerdos ablucendo nō dicet
absoluo te a cōfessione. sed absoluo
te a p̄ctō vel a peccatis. 7 sic vel ab
soluit eū quārum ad penaz. vel q̄n
tum ad culpam. ergo oportet plus
addere q̄ illa opinio dicebat. Ali⁹
modus dicēdi est. q̄ absoluit eū nō
t̄m a vinculo. sed etiā a pena purga
torij ligādo ad penā satisfactoriā 7
nō absoluit aliquā p̄tem pene rela
tando s̄s solū p̄mutādo s̄s nec istud
valet q̄ iste p̄ctōz post absolucōem

Distinctio

diuinā nō obligat ad penā purgato-
riū magis q̄ ad aliā. Hoc p̄s quia
tū posset dīteri q̄ deus totū dimit-
teret. & statī euolaret. & sic nō opor-
tet q̄ illā mutaret. Quare mod⁹
q̄ sacerdos aliquā partē pene absol-
uendo dimittit ex vi clauū & sic
possum⁹ intelligere. Unūse vie do-
mini misericōdia & veritas. ideo in iu-
stificacōne q̄ est opus misericordie
misericōdia dñi remittit culpā & iusti-
cie regulā nō preterit. Adhuc tñ iu-
sticia diuina tenet eum obligatū ad
penas. sed diuina misericōdia puidit et
statuit arbitriū sacerdotale cui de-
dit potestātē arbitrandi. & remittē-
di aliquā partē pene ex p̄te passio-
nis christi. q̄nta sit hec pars. hec de-
terminatio est solius dei. Et hec ē o-
pinio Scoti. Sed sūlo vt cleric⁹
in dāda penitētia dicat sic. Remit-
to tibi illam penā potestati mee at-
tributā. sed in ea cōformādo me iuo-
lūtati diuine. ¶ Ad argumētum in
p̄ncipio p̄s p̄ op̄oes ī l̄ra positas.

Ira distinctōes decimāno
nam q̄ritur. Utrūz cuiuslibet
sacerdoti in susceptōe ordi-
nis sacerdotalis cōferant clauēs re-
gni celoz. Vides q̄ non Apoc. iij.
dicit de xp̄o claudicāz nemo aperit.
aperit & nemo claudicāz. Ad opposi-
tum Matth. xvi. p̄mittit Petro
et sacerdotib⁹. Tibi dabo clauēs re-
gni celoz. Et Jo. xxiij. quoz remi-
seris pccā. In ista q̄one erūt quīn-
q̄ articuli. Prim⁹ q̄ in eccl̄a ē vna
clauis apud sacerdotē qui est p̄s
sentētiandi Sc̄bs q̄ est alia clauis
que est p̄s p̄gnosendi. Tertius.

XIX

q̄ hec & illa sunt vna clauis. Quar-
tus. q̄liter habēs istas clauēs p̄t e-
rire in actum eaz. Quirius si p̄ter il-
las in eccl̄a est aliqua alia clauis.
¶ Quantū ad primū artic. dicitur.
q̄ nomē clauis trāslatū est a corpa-
libus ad spūalia s̄m aliquā silitudi-
nem s̄m illud p̄bi. omēs trāsseran-
tes s̄m aliquā silitudinē se trāsserāt
Quāuis autē est instrumentū ad re-
mouendū obstaculū ne aliq̄s in do-
mū ingrediat. ideo q̄liter potestas
remouēs obstaculū introitus in re-
gnū celoz p̄t dici clauis. Sed
triplex est obstaculū intrandi in re-
gnū celoz. & sic triplex erit clauis
Est em̄ obstaculū primū debitū e-
terni supplicii propter mortale pec-
catū p̄missum. & s̄ solus de⁹ remo-
uet. Aliud est obstaculū. s̄. debitum
solucōis p̄ccij. & hoc solus xp̄us in
sua passiōe remouit. Tertiū obsta-
culū ē debitū peccati dimissi. quo
p̄ccōr. obligatur ad penā tpalemi. et
hoc p̄t remoueri p̄ illum q̄ potest
penas taxare. & talis ē sacerdos. Et
hoc habet q̄ triplex ē clauis. scz au-
toritatis. excellētie. & ministri. Pri-
ma deo cōuenit. Sc̄ba xp̄o Tercia
sacerdoti cui data est p̄as absolue-
di etiā si malus sit q̄ diu tollat. s̄.
q̄. s̄. ita sit. & duo ca. se. Quantū ad
sc̄dm articulū dico q̄ sicut p̄as sen-
tētiandi accipit tripliciter vt dñm
est. nam p̄ncipaliter uenit deo. et
cellentes xp̄o. ministrat sacerdoti.
Sic p̄as p̄gnitōnis p̄ncipalr est
in deo excellenter in xp̄o. ministrat
liter in sacerdote. Sed diceret q̄ est
ista clauis. Dicit m̄gr q̄ est sc̄ia a.

Questio

II

etualis vel habitualis. Sed dicit Scotus. quod ista clavis in sacerdote non potest dici scia. nam in multis sacerdotibus hodie non est scia. ideo oportet dicere quod est officium discernendi. et hoc sentitur. propositum et multi alij. Quantum ad tertium articulum et sic Thomiste. quod isti claves sunt idem cum caractere sacerdotali. sed hoc est falsum. nam potestas perficiendi fuit data in cena. sed potestas clavium fuit data post resurrectionem apostolis. Ideo dicat ad articulum. quod sunt due claves. Quantum ad quartum articulum. scilicet qualiter habes istas claves potest extirpare in actum earum. dicit quod quicumque sacerdos habet potestatem a superioribus et peccator venit ad eum potest extirpare in actum earum. potest peccatorem absolvere. Ecce qualiter extirpare in actum clavium. Quantum ad quintum articulum. si preter istas est alia clavis in ecclesia. Dico quod sic. quia in ecclesia est duplex forus. Unus sacratissimus in quo ideo est actor et reus et ad istum pertinent claves predicte. Alius est forus publicus quia ecclesia habet auctoritatem corrigendi peccata publica. et ita requirit duplex auctoritas correlative potestates duplici foro predicte. Iste autem auctoritates pertinentes ad forus publicum sunt due claves. de quibus prout habet Matthei vii. Si peccaverit in te frater tuus. sequitur dic ecclesie si ecclesiam non audierit sit tibi ut ethnicus et publicanus. et sequitur Amen dico vobis. quod cumque ligaveritis super terram erit ligatum et in celis. et sic patet quod iste claves non sunt eadem. In tertio articulo. Scotus ubi ostendit de diversitate clavium ponit opinio Thome cum sua reprobande in iij.

di. xvij. q. i. arti. i. ad primum argumentum. scilicet de questione in tercio articulo. Ite habes in hac questione quod si peccator vult subdere se sacerdoti quo ad iudicium de peccatis et mutandem pene eterne in temporalis. tunc debet implere penam. Si vero se subdere nolit quo ad penam aliquam temporalem faciendam sed tamen modo deo talis est absolvendus predicando libi quod illam penam solvet in purgatorio. Si quo clavis scie errat. Dico quod quando non bene inquit in professione circumstantias et talia. nec dat iustam penitentiam per ignorantiam scie. nam circumstantie peccatorum sunt perficende de peccato. i. s. i. Sed in hac materia aliquid diceret. Clericus est arbiter in materia penitentis inter deum et hominem. quomodo sciet ille quod hic est peccator penitentis quam pro illo peccato debet dare. Dico quod in iusticia promutaria non est peccatum sic quod si non veniat ad illum peccatum non possit fieri promutatio v. ethicoz. Et maxime si est per modum arbitrij. nam in arbitrio est quedam latitudo infra quam arbitretur. nec si praeter quam debet transire. Exemplum infra decem. nec supra centum sed inter terminos mediorum potest ad sui placitum. Sic in penam quam dandum est iusticia promutaria clerici est arbiter inter deum et peccatorem taliter quod si dederit penam inter duos terminos deo ratificat illam et ut compleat. Si vero transcendit vel minuit deus Scotus quod non ratificat illam. non intelligendo quod prolo daret eum. sed quod spectat ratificationem ad purgatorium. i. supplemendum peccatum ille per ignorantiam scie non ipso. Et hec est intentio doctoris. salvo

Distinctio

meliori iudicio. Sz hic dicit qdaz.
q illa absolutio vel sit a iudice ordi-
nario vel nō. Si sit ab ordinario r
pro ordinatio intellige papam vel
epm vel vicarium suū q qntūcūq;
modica sit valet. Si vero nō sit ab
ordinario est distinguendū. q si pec-
cator q̄siuit p̄fessorem indoctus vt
nescieret discernere inter lepram et
lepram. Et cā talis ignorantie erat
in danda absolutōe. tūc peccator nō
est absolutus. Si hō fecit suā inq̄si-
tione r inuenit hōiem vt sibi videt
doctū r illi p̄buit volūtatē taliter
q erat obediēs cuilibet penitētie dī
q in tali casu obediētia supplet defe-
ctum penitētie. naz deo magis obe-
dientia placet q̄ victima. Et hec ē
intentio decreti. in ca. mensurā. in
glo. Et sic forte fuit intentio Scoti.
Ad argumentū in p̄ncipio dico q
ista auctoritas apocalips nō dēc in-
telligi de clauē mynistrali. sed p̄mi-
nenti que ē auctoritas sentētiandi
vlt et irrenocabiliter.

Ecūda que

stio decumenone distinctio
nis vbi q̄ritur. Utz aliquis debeat
excoīcari. Videt q nō. Nam eccle-
sia dī totum p sua mēbra vel p par-
tes. sed ille excoīcatus ē ps. ergo re-
cedente illo nō est totum. cum totū
constet ex partibz suis. Ad o p̄posi-
tum xliij. q. i. certum In ista que
stione sunt tria vidēda. Primo. an
aliquis possit excoīcari. Secūdo. a
quo possit excoīcari. Tercio. p quo
debet excoīcari. Quantū ad p̄mi-
mū articulum dī q sic. nam sicut ē

XIX

in corpe naturali. sic suo mō ē i cor-
pore mystico. sed in corpe naturali
membz putridū abscondit r sepa-
tur. sic in corpe mystico Eodē mo-
do em arguit apls ad Rhomanos
xij. Et hec abscessio notatur a docto-
ribz. nā excoīcatio dī ex p̄munio-
nem ecclesie separatio. xi. q. iij. nihil.
et ca. Canonica. xxvij. q. prima. vi/
duas. xliij. q. iij. tam sacerdos.
Item q oīs impius si nō ab ecclesia
tamē a deo est separatus. xliij. q. iij.
certum. Item q sicut putride carnes
sunt resecande. r ouis scabiosa ne a
lias inficiat est repellenda. sic mali
ne bonos inficiat p sententiā extra
ecclesiam sunt ponendi xliij. q. iij. re-
secande. Quantū ad scōm articulū
a quo possit excoīcari. Dicitur q in
hoc videtur esse p̄trouersia inter do-
ctores. Quidā dixerūt q p̄tās cō-
municandi solis ep̄is puenit. Alij
dixerūt q nō ep̄is sed archidyacon-
nis r abbatibz. r alijs p̄laris. Alij
dixerūt q puenit his r sacerdotibz
parrochialibz. Sed pōt dici q po-
testas q̄ est i ecclesia. data est a xpo
ap̄lis. r p̄cipue ap̄lo Petro Ista ac
est duplex. Una in foro penitētiāli
Alia in foro iudiciali. Prima res-
picit legis ordinem. Scōda p̄laris
nem. Scōm primā par pōt absol-
uere parem. Sed fm scōam. par
pōt ligare parem. nec sup̄iorem.
Prima potestas que collata ē Pe-
tro vt sacerdoti. descendit in omēs
sacerdotes. quāuis oēs nō habeāt
executionē. Secūda que collata est
Petro vt prelato descendit in oēs
personas ecclesiasticas. que bñt p̄latis

Questio

tionem et iurisdictionem. Et quicquid iurisdictionem habent non solum claves primas habentes in foro penitentiali. sed etiam non habentes ut archidiaconi et aliqui capitulares et forte aliqui alij vel episcopi vel ex consuetudine. ideo possunt excommunicare. Sed hodie officiales et vicarii generales laici excommunicant et absoluunt. de excommunicatione procedam. et de absolutione dubito. nam multi possunt ligare qui non possunt solvere maxime cum hec potestas sit data habentibus claves. laici vero non habent claves. ¶ Quantū ad tertium articulum. per quo quis debeat excommunicari. dico quod duplex est excommunicatio. una inflicta a iure. alia inflicta a iudice. prima est p̄seruatiua. secunda est curatiua. Prima fit propter euitandam culpam ad p̄seruandam libertatem ecclesiasticam. Secunda inferitur propter p̄sumptionem. ideo debet mortis p̄mitti. ut sic de p̄sumptione excommunicetur. et sic iudex nullus debet excommunicare nisi per peccatum mortali. et non per quocumque peccatum mortali. sed per peccatum contumacie. vel cui contumacia annexa est ut par. xi. q. 3. absit. Sed notandum quod quatuor modis homo contumacia incurritur scilicet quando sufficienter vocatus ad iudicium non venit nec remanendi habet legitimam causam. xxiiij. q. iij. de illicita. Secundo quando venit tamen respondere p̄temnit. ut. xi. q. iij. c. certū. Tercio quando antequam debeat illi sententia recedit ut in. c. p̄allegat. Quarto quando sententia non obedit. ij. q. vi. quisquis. ¶ Ad argumentum dicitur quod totū non potest esse sine suis

II

partibus essentialibus sed bene sine aliquibus per integrum. ut hic.

¶ Irea distinctionem vice. prima querit utrum penitentia in extremis valeat ad salutem. videtur quod non. per illud augustinus in sermone innocentium hac animaduersione percutitur peccator ut moriens obliuiscatur sui qui dum viueret oblitus est dei. ¶ Ad oppositum est augustinus de vera et falsa penitentia. dist. viij. et ponit in littera. penitentia si in extremo vite hiatu aduenerit sanat et liberat per de latrone in cruce existenti. In ista questione sunt duo. primum si penitentia in extremis valet ad salutem. secundum si penitentia est rāte sufficienter. ¶ Quantū ad primum articulum. dico quod penitentia in extremis valet ad salutem per in quocumque statu potest homo demereri in eodem potest mereri. sed in extremis homo potest demereri. ergo et mereri. Confirmat per augustinus in de vera et falsa penitentia. Et ponit in littera penitentia. et dicit quod si in extremo vite venerit sanat et liberat. Item idem augustinus dicit et ponit in littera quod dominus potest esse in morte p̄miare et punire et iuvare si placet. quia non est opus hominibus. sed dei fructuosa penitentia et inspirare potest eam quicquid vult sua misericordia. Et quod ista penitentia in ultimo momento valeat et possit esse utilis ad salutem. habes. 26 q. 6. si p̄byter. 7. c. se. 7. ibi habes exemplum de latrone. nam deus semper peccatores ad penitentiam expectat. 23. di. diaconi sunt. Item quia denique spernit penitentiam. etiam si

ad sūmū quis maloz puenit. de
pe. di. 3. talis. §. ecce. Quantū ad se
cundū arti. dico q penitentia in ex
tremis raro ē tante sufficiētie q suf
ficiat ad salutē. pbat sic. vbi est ma
lor pcurbario fantasmatū ibi ē hō
minus cōpos sui z minus habet v
sum liberi arbitrii. sed in extremis ē
maxia pcurbario fantasmatū ergo
tunc homo est minus cōpos sui et
minus habet vsum liberi arbitrii.
vbi autē nō est vsum liberi arbitrii ibi
nō videt esse sufficiētie penitētia ad
salutem. vnde aug. in hac materia
dicit sic cuz filij quos illicite dilexit
sint pntes z vxor z mūd⁹ ad se vo
cet multos solet penitentia serotina
decipere. q dubia sit penitentia ad
vltimā necessitatem delata habes
de pe. di. 7. §. j. dis. 3. §. sine. ¶ Ad
argumentū in pncipio dico q ille q
scienter se exponit in illo piculo pec
cat z est piculosus maxie si nūq de
terminat ex illo peccato facere peni
tentia nisi in extremis sed nō aliter
vlt dic sicut aug. q de neutro potest
homo esse certus.

Irea distinctionem. xxj.
querit vtrum post hanc vi
tam possit a deo pctm di
mitti. vñ q nō. nam nullus mortēs
iustus potest postea peccare. § nec
mortēs in peccato potest postea res
surgere. pna t3 a fili. ¶ Ad opposi
tum est mgt in lra z pbat per illud
Matb. xij. z Luce. xij. Matb. iij.
peccauerit in ipmictm nō remittet
ei nec in hoc seculo nec in futuro. sub
dit magister. ex hoc datur intelligi

sicut doctores tradūt q peccata in
futuro dimittunt. In ista qōne pos
sumus loqui de peccato mortali vlt
veniali. Si mortali duplicat. quia
vel de peccato mortali cōfesso vel
nō p̄fesso. Et fm hoc sunt tres con
clusiones. Prima q p̄or peccatum
mortale dimitti confessum z de fa
cto dimittit tale pctm pena soluta
hic vel in purgatorio. z hec conclusio
est certa z catholica. Scda conclusio
q de pcto mortali hic non dimisso
nō p̄or absolui vel dimitti. z pbat
sic. nā p tali peccato nō dimisso pe
na debita est pena dānationis eter
ne. § ista pena nō remittit. § zc In
tellige tñ de peccato de quo nō vo
luit p̄fiteri. Tercia conclusio que pe
na respondeat peccato veniali. Ibi
nora opinione a' erandi de ales in
expositione lrali p̄sentis distinctio
nis q dicit q peccato veniali debet
pena eterna p se. Item habes opi
nionē alexan. de alca scda scde. tra
ctatu de peccato veniali. q peccato
veniali p se debet pena tpalis. p ac
cidens vero debet pena eterna. Sz
pctio est scoti q peccato veniali si
ue hic punito siue in inferno siue a
l bñō debet pena nisi tpalis. nec p
se nec p accidens. nā fm se est talis
offensa que sufficiēter punit p pe
nam tpalem. nec est incōueniens it
lam penā debitā veniali habere ter
minū in inferno. nam vere penitēs
p̄mo antemortē z p̄re penitētie im
positā explens z ante torā expleat
reciditās in mortali z in illo mor
tali decedens p parte penitētie re
sidua explenda soluet penāz in in

Questio

ferno. sed nō nisi tempalem. ⁊ tamē
nō plus videt de illo q̄ de primo.
vbi habes q̄ quis potest in inferno
tempaliter puniri ⁊ p veniali tempali
ter punietur. dico pena sensus. quia
pena damni in ppetuū puniet pro
his p quibus damnatus fuit. Ad
argumentū in pncipio. nā nō va/
let intelligendo resurgere pro libe/
rari a peccato.

Ecūda que

stio vicesime pme distin/
ctionis vbi queit vtr p̄fessor in q̄
cūq̄ casu teneat celare p̄ctm sibi de
rectū in p̄fessione. vtr q̄ nō. nā si sa/
cerdos de aliquo peccato nō potest
absolvere licitū est vtr p̄ctm narret
ep̄o vel vicario generali ⁊ sic opoz/
ter vtr p̄ctm detegat. ¶ Ad opposi/
tū de peni. di. 6. In ista q̄one erunt
duo fienda. pmo ponent p̄clusiones
secūdo soluent dubitationes. Quā
tum ad p̄mū art. ponūt alique cō/
clusiones. Prima q̄ celare p̄ctm de
tectum in p̄fessione tenet sacerdos
de lege nature. patz de lege nature.
nullus deberet facere alteri qd sibi
nō vult fieri. s; p̄fessor noller p̄ctm
suū p aliquē. p̄di. q̄ de lege nature
ipse nō dz p̄ctm alterius p̄dere. Ri/
card⁹ in p̄cedēti distinctiōe dicit q̄
si diceret mentiret qz scit sicut de
us ⁊ si diceret. diceret sicut hō. Se/
cūda p̄clusio q̄ tenet celare p̄ctm d
lege dei positiva p̄z. xps statuit ar/
bitriū penitentie esse vltimū in ter/
ris q̄ntum ad crimē p̄fessuz. ergo
peccat p̄tra legem xpi quicūq̄ ali/
quid in isto foro discussum deducit

XXI

ad alium forum. talis autē esset re/
uelator p̄fessionū. ergo rē. Tercia
p̄clusio q̄ sacerdos tenet de iure po/
sitivo ecclesie tenere secreta p̄ctm si/
bi in p̄fessione detectū p̄z. extra de
pe. ⁊ re. omīs vtriusq̄ sexus. vbi dz
caueat omīno sacerdos ne p̄bo vel
signo vel aliquo quouis mō p̄deat
peccatorem. ⁊ statim infra statuit
pena. scz p̄petue inclusionis in artū
monasterium. Item de peni. di. 6.
sacerdos omīno cauet ne de eis qui
confitent peccata eoz alicui reuelat
Et sequitur pena. Nam si hoc fece/
rit deponat ⁊ omnibz diebus vite
sue ignominiosus permaneat. De
quarta p̄clusionē vident tria scz q̄s
q̄n ⁊ qui tenet secretum celare. De
p̄mo dico q̄ p̄fessor. secūdo cui con/
fessor reuelauit postq̄ sciat illud eē
dictum in p̄fessione nō potest reue/
lare. Item fortius dico q̄ si aliquis
audiuit aliū p̄fiteri illud quod au/
diuit nō potest reuelare. ⁊ si cū ma/
licia audir peccat mortaliter. Sed
quādo tenet celare dico q̄ semp ⁊ p
semp. ⁊ nō minus post mortē q̄ an
mortē peccatoris. Sed quādo con/
fessor nō potest absolvere nō reue/
lat supior. dico q̄ sic. sed nō p̄so
nam licz bene p̄ditionem p̄sone rō
ne circumstantiar. ⁊ in hoc includit
cui. Quinta p̄clusio q̄ omīe secretū
habendū tenet quilibet de lege na/
ture. ¶ Quantū ad secundū articu/
lum nota q̄ p̄fessens nō potest licē/
ciare sacerdotem vtr cū illa licentia
possit peccatū deregere. In solutio
ne tercię rationis nota q̄ si aliqui
latrones determinarent aliquem
aa ij

In aliquo nemore occidere. et vnus eundo diceret. ecce dico tibi in confessione q vnus ad occidendum te expectat. dicit in hoc casu q si licet te potest diceret nolo ire ad nemus sic q nec signis nec verbis detegat p fessio q no eat. Sin aut no pot re trocedere sine hoc q cognoscere q reuelat p fessionē. dicit q debet ire. et si morit martyr postq fac p fide xpi vt p fessio no detegat. In solutione sexte rōnis nota q si aliquis monachus p fessus ē abbati et vbi stat lūfurias cū muliere quid abbas faciet dico q debet videre caute. Nam si separat ab illo loco dem onstrabit q in confessione dixit et sic videbitur q abbas reuelat. ideo dicit q si semorio ab illo loco potest fieri caute si at. si qo no dimittat monachū vbi stat dando p siliū vt recedat ab illo peccato. In solutione vltime rōnis nota. si aliquis scit. aliū excoicatum p p fessionem et cum pncipant tibi quid debet facere. dico q si potest vitare mō honesto sui pncipationē faciat. Si qo no imo si p tali separatione debuissz habere circūstāciā cognitionis no dimittat imo dico q no solum no debet imo nec licet vitare postq sibi no est notum nisi p fessionem. ¶ Ad argumētū in pncipi. dico q in tali casu sacerdos dicit esse cautus ne p psecuras vicariis gñalis cognoscat psonā.

Tercia distinctiōz vicesimā secundā querit vtz peccata p penitentiā dimissa ea dē nūc si i recidiū redeāt. Vt q sic aug. ptra donatistas dicit libro

pmo redire dimissa peccata vbi fraterna caritas no est. ibi apertissime dñs in euangelio docet de illo suo q noluit dimittere conseruo suo etc. ¶ Ad oppositū successiū no redit idem numero. pccm est successiū ergo etc. In ista qōne sunt tria vidēda. pmo si absolute loquēdo pccm possit redire idem numero. secūdo si hoc est possibile de potentia dei ordinata. tercio quō peccata dicūt de facto redire. ¶ Quantū ad pmtū arti. est opinio Rich. in pñti di. q. j. q idem peccatū no potest redire. Sed est docti scoti q possibile ē idē peccatū nūero de potentia dei absolute redire Pro quo notat q peccatū accipit duplr. Uno mō vt dicit de ordinatiōz in actu. Alio mō vt dicit reatū. i. obligatōez ad penā hic aut non querit si peccatū possit redire. pmo qz si no redit actus. certū est q no redit obliquitas in actu Sed querit de peccato secūdo mō dicro. vt dicit obligatiōē ad penā et de ista dicit q pot redire p. deus p istū obligare p. B. ad eandem penā nam ad quā obligauit p. A. g iste potest obligari ad eandē. et p pñs cū pena seqt reatū sequit q ad eundem reatū. ¶ Quantū ad secūdū arti. dico q deus disponit peccata penitēti post pñiam esse tecta fm illud aug. exponētis illud ps. Beati quoz etc. Et quoz tecta sunt peccata. i. no amplius videri ad vindictā. ideo de potentia ordinata non pōt redire eadē obligatio. nec ad eandem penā postq extincta est. vt bñ de pe. di. 4. c. diuina clementia. Et

Questio

de dimissa peccata in ultionem al-
terius redire nō p̄mittit nec patitur
ideo scotus pcludit q̄ de potētia dī
ordinata eadem peccata nūero non
rederūt. sed eadem merita nūero re-
uiviscūt. ¶ Quantū ad terciū arti.
dī s̄m scotus q̄ p̄c̄m̄ dimissus redit
tanq̄ circūstantiā grauās illud pec-
catū in quo reciduat. 2° hoc dupl̄r.
Primo q̄ q̄nto aliquis recipit ab
aliquo b̄nficiū sibi indebitū. anto
magis tenet ei. sed ex̄iti in peccato
mortali nō est deus debitor nisi pe-
ne. q̄ sibi grām p̄fert hoc erit donū
maxime grē. q̄ iste ex lege gratitudi-
nis tenet special̄r deo. 2° p̄ p̄is offē-
dens p̄ra eum grauius peccat. p̄p̄
ingratiudinē. Secūdo q̄ aliquis
tenet pluribz obligatiōibz ad ali-
quē racito si trāgredit̄ grauius pec-
cat. Sed penitens quotiens digne
peniter obligat se salteꝝ voto ad nō
peccandū in posterū. sine tali enim
p̄posito nō est digna penitētia 2° p̄
pter hoc astrictus est ad nō peccan-
dū sicut quilibet ignoscens. si ergo
peccat transgredit̄ duplicē legē ob-
ligantē ad nō transgrediendū 2° per
p̄is talis grauius peccat. ¶ Ad ar-
gumentū in p̄ncipio dicit ad illaz
p̄bolum. q̄ illa peccata nō redeunt
sed obligatio ad dānationem redit
2° aggrauata p̄pter reuersionē illoꝝ
peccatorum.

Ira distinctionem vicesi/
māterclā querit vtz extre-
ma vñctio sit sacramentus
noue legis. vtz q̄ nō. nam oīa sacra-
menta noue legi sunt instituta a x̄po
sed istud sacm̄ videt̄ esse institutū

XXI

a Jacobo. Jacobi. v. q̄ 2°. ¶ Ad op-
positū est magister in l̄ra. hic sunt
tria videnda. p̄mo videbitur n̄si/
uū q̄ōnis. secūdo si istud sacm̄ ē in
remissionē peccatoꝝ. terciō si habz
diffinitionē. ¶ Quantū ad p̄mū ar-
ti. dī q̄ possibile est aliquod sacm̄
esse noue legis q̄ sit signū efficac̄ re-
missionis p̄ctoꝝ venialitū. p̄bat sic
possibile est deus remittere peccata
venialia. q̄ possibile est sibi institue-
re signū efficac̄ istius remissionis.
p̄na p̄. q̄ possibile est hōi instituire
signū efficac̄ p̄c̄icū cuiuslibet op̄a-
tionis sue. q̄ multo fortius hoc est
possibile deo. ¶ Quantū ad secūdū
artic. dī q̄ illud sacm̄ in remissio-
nem p̄ctoꝝ venialitū est sacm̄ ex̄tre-
me vñctionis q̄d p̄t̄ sic sacra sanāc̄
infirmītares vt̄ sup̄us dictum est
di. ij. q. j. ergo s̄m̄ nūez infirmīta-
tū. sumit̄ nūerus sacroꝝ 2° efficacia
eoꝝ. Sed infirmītas est duplex scz
culpe 2° pene. Infirmītas pene est q̄
duplex scz ignorāria. pusillanimit̄
tas. malicia 2° cupiscētia. Contra
ignorantiā est ordo contra pusilla-
nimitatē est confirmatio contra ma-
liciam est eucharistia. p̄ra 2° cupi-
scentiam est matrimoniū. Infirmi-
tas culpe est triplex. scz originalis.
actualis venialis. 2° mortalis. con-
tra originale est baptis̄mus. contra
actuale mortale ē penitētia. p̄ra
culpam actualem venialem est ex-
trema vñctio. ¶ Quantū ad terciū
arti. dī q̄ habet diffinitionē vel de-
scriptionē q̄ talis est. Extrema vñ-
ctio est vñctio hominis infirmī pe-
nitentis facta in determinatis par-

tribus corpora cum oleo consecrato ab episcopo ministrata a sacerdote sicut per certis cum intentione debita preferente ex institutione diuina efficaciter signas curationem venialium finalis. hic nota quod aliqui putant quod postquam istud sacramentum ab eis semel susceptum est amplius non debent suscipere nec pedes balneare. sed dicunt quod potest iterari tot quot vicibus erit necessarium. et qui suscipit potest balneari. nam caput episcopi est consecratum tamen lauat. ¶ Ad argumentum in principio dico quod istud sacramentum fuit institutum a Iaco. tamquam a promulgatore et a christo tamquam institutore

Ira distinctio vicesima
quam queris utrum in ecclesia sunt septem ordines eo modo quo ordo vel ordinatio ponitur sacramentum. videtur quod non. nam Isidorus libro etymologiarum ponit episcopatum esse ordinem et nullus istorum septem est. ergo sunt plures. Ad oppositum est magis in littera. In ista questione quatuor sunt videnda. primo quid est ordo loquendo de ordine ut in titulo est primum. secundo quot sunt ordines isto modo. tertio si ordo est sacramentum. quarto quod est unum sacramentum. ¶ Quantum ad primum articulum. est opinio. bonaure in prima parte primis distinctionis. quod. ij. articuli. ij. quod ordo est spiritualis potestas ad aliquem actum exequendum in ecclesiastica ierarchia et quod secundum diuersitatem actus est diuersitas ordinum improbat. Est opinio secunda quod ordo accipitur dupliciter scilicet coniter et aperte loquendo coniter de ordine dicitur ab aug. xij. de ciuit. dei. c. xij. quod ordo est rez parum dispariumque vnicius

loca sua tribuens congrua dispositio. et isto modo accipimus coniter in vniuerso ordine entium. sicut loquitur philosophus. xij. metha. Isto etiam modo sumitur ordo in politicis bene ordinatis. vbi personarum parum et imparium in aliqua politica congrua dispositio dicitur esse ordo illius policie a quo dicitur ordinata. Alio modo accipitur ordo aperte. ut est gradus eminentie. et hoc modo habet tale descriptionem. Ordo est gradus eminens in ecclesia dicitur ponens congrue ad aliquem actum ad consecrationem vel dispositionem eucharistie pertinentem. ¶ Quantum ad secundum articulum. quot sunt ordines. vii. prouerbia quod canonice deputantur episcopatum inter ordines. et hoc confirmant auctores Dionysii de ecclesiastica ierarchia. v. quod ponit tres ordines. scilicet episcopatum sacerdotum et diaconatum. Item auctores Isidorus. et etymologiarum. c. xij. quod ponit episcopatum esse ordinem. Item auctores canonis di. xxi. c. clericos. huius intentionis est Guill. altiodorensis. et Godofredus pictaviensis. in quarta parte sumam suarum. c. j. huius materie dicentium episcopatum esse ordinem. Tho. vero in primis di. tenet non esse ordinem. ergo cum queris quot sunt ordines dico quod si episcopatus est ordo sunt octo ordines si autem episcopatus non est ordo sunt septem. quia cum ordo sit quidam gradus eminens in ecclesia disponens de congruo ad aliquem actum qui est ad consecrationem vel dispositionem eucharistie pertinentem quot sunt gradus ad dictam consecrationem pertinentes tot sunt ordines. Primus autem gradus disponens ad consecratio-

Questio

nē eucharistie est sacerdotiū. Sed s
est diaconatus q̄ disponit ad dispē
sationē sanguinis. Tercius dispo
nens ad obligatōnes materie eucha
ristie p̄secrande ē subdiaconat⁹. Et
isti tres dicūt ordines sacri q̄ ime/
diare disponūt ad aliq̄d ministeriū
circa eucharistiā. vlt̄erius aliq̄ gra/
dus disponūt ad actus aliquos re/
mote se hñres ad eucharistiā ⁊ hoc
diuersimode. Uno mō ad oranduz
p̄ p̄p̄o ⁊ reuerenter suscipienduz. ⁊
iste est acolitus illuminādo cereos.
Alia est dispositio p̄tinens ad intel
lectū sicut est cognitio ⁊ hic ē lector.
Aliqui sunt gradus ad rep̄mendū
indignos. s̄ indigni sunt duplices.
Uno mō velut hoīes ⁊ ad tales rep̄
mendos sunt ostiarij. Alio mō ve/
lut demones ⁊ ad tales rep̄mendos
sunt exorciste. Si p̄o ep̄atus est or
do ideo dicūt q̄ h̄z ordinē ad om̄es
actus ecclesiasticos. ¶ Quāti ad ter
ciū art. d̄z q̄ loquēdo p̄rie d̄ sacro
Ordo nō est sac̄m p̄rie. q̄ omne
sacramētū est signū sensibile s̄ or
do est q̄dam gradus sp̄ualis tñ ac/
cipiendo sac̄m p̄ signo iuisibili s̄
alias dicūt res ⁊ sacramētū. h̄ mō
potest dici sacramētū. q̄ ē signum
gratie p̄uenientia executioni actus
debiti. Sed quid est ergo septimū
sacramētū. dico q̄ est ordinatio cu
ius est talis descriptio. Ordinatio
est institutio alicuius in gradū ec/
clesie p̄eminente cui conuenit aliq̄d
ministeriū circa eucharistiā exhibē
dam sacram̄ a ministro idoneo cer
ta verba p̄ferente simul cū intentio
ne debita ministeriū illius gradus

XXV

a q̄ signo visibili p̄nte ex institutio
ne diuina efficaciter signās grāz p̄
eminente qua ordinatus digne mi
nisteriū illud exequat. ¶ Quātuor
ad q̄rtū art. quō sac̄m ordinis est
vñū. dico q̄ est vñū vnitate gener/
ppinqui sicut virtutes morales sūt
q̄tuor. sc̄z fortitudo. iusticia. prudē
tia. r̄pantia. lic̄z in sp̄ali sunt plures.
In solutione terciē oīs nota q̄ oēs
ordines sunt instituti a x̄po. Et q̄re
in p̄mitiua ecclesia nō erant mini/
stri ad singulos ordines deputati.
Et quare tunc quatuor nō sacri or
dines p̄ferunt simul. In solutione
vlt̄ime oīs habes quō confusa nō
est ordo. ⁊ q̄ p̄uilegiū clericale non
est p̄rium ordinatio. ¶ Ad arg. in
principio p̄z s̄m diuersas opinio/
nes. vt p̄z in l̄ra quare ⁊c.

Ira distinctioez vicesimā
q̄ntaz querit. vtz pena ca
nonica ip̄diata susceptio
ne ⁊ collatione ordinū. videt q̄ nō
nam nulla pena canonica magis
excludit ab aliquo gradu vel actu
ecclesiastico q̄ heresis. sed heresis nō
excludit. vt h̄z. j. q. j. q̄d q̄dam. Ad
oppositū. j. q. j. de cetero. ⁊. c. p̄rio.
erga simōiacos In ista q̄oe sūt q̄nq̄
vidēda. p̄rio q̄d est pena canonica.
secundo q̄ sunt pene canonice. ter/
cio qualiter pene canonice infligūt
quarto qualiter pene canonice tol
lunt. quinto si p̄pter penas canon/
cas aliqui repellunt a susceptioe or
dinū. ¶ Quātuor ad p̄mū art. dicūt
q̄ pena canonica est pena infliḡta p̄
canones p̄hibēs punitū ab aliquo
actu ecclesiastico quē alias liceret.

Quantū ad secūdū art. qu. 7 qe sunt pene canonice. dico q in 1 se scz depositio vel degradatio. infamia irregularitas excommunicatio. interdictum et suspensio. Depositio est amorio a statu clericali. Degradatio idem est q depositio qzuis particularis degradatio possit esse qda pena particularis respectu depositionis. Infamia est status lese dignitatis qrum ad vitam et mores. Irregularitas est inhabilitas ad suspensionē et executionē ordinum. Excommunicatio est exclusio alicuius a comunione fidelium maxie in sacramentis. Interdictū est artatio a qbusdam actibus ecclesiasticis exercendis. Suspensio est phibitio ab aliquo alias pueniente. Quantum ad terciū art. qualiter pene canonice infliguntur dico q depositio et degradatio remouent hoīem a statu clericali et tradūt eum curie seculari. Ista po pena est infligenda a iudice. forma tñ fm quā est infligenda habet in. 6. decretalium in ritu. de penis. c. degradatio. cause ppter qas hec infliguntur sunt peccata enormia reputa heresis. scisma. reuelatio confessoris. pmiū pter extra de hereti. ad abolēdā. scdm extra de scismati. ad abscindendos. terciū extra de penis. re. Omnia vtriusqz sexus. Pena aut infamie incurritur impositioe criminis infamatorij. q. j. infames. 2. c. illi q. Pena irregularitatis infligitur a iure. et hoc aliqui ex criminibus. aliqui ex illis que possunt interdum esse crimina. Crimina in genere sunt quorū scz symonia ad ordinē sacrum

vel nō sacrum furtiue recipere ordines. Aliud est in ordine nō sacro ministrare. aliud est psumptio nō obseruando penas canonicas. que aliquando possunt esse crimina aliqui nō sunt vt bigamia et homicidium. nam homicidium aliqui est voluntarium et tunc est crimē. 3. etbi. aliqui nō est voluntarium. et sic nō ē crimen in eodem. 3. 2. 7. etbi. Excommunicatio aliqui infligitur a iure. aliqui a iudice. si siue sic siue sic intelligat nō habet numerus excommunicationū. Interdictū autem potest intelligi aliqui loco et nō persone aliqui persone et nō loco. quicquid loco et persone sit. et hec pena aliqui psequitur a iure. quicquid a iudice. Suspensio autem quicquid infligitur a iure. vt pter extra de sen. exco. cū medicinalis li. 6. aliqui infligitur ab hoīe. Quantum ad quatuor art. qtr pene tollunt. de pmo scz de deposito dicitur q ille nō potest restitui nisi p papā. de scdo scz de infamia dicitur q restituitur p purgationē canonice. de pur. cano. ex tua. De tercio de irregularitate si est symonia pertinet ad papā si sit ex officio si ē in beneficio p episcopum dispensare. si ex ordine furtiue suscepto si in illo est sententia excommunicationis pertinet ad papam vt si episcopum mandauerit alicui q ordinē furtiue suscepit q in illo nō ministrat. et si ministrauerit ex hoc est sic irregularis. et nullus dispensare potest cū eo isto casu nisi papa. Si vero istud nō sit sibi iniunctum pertinet episcopum vel ad quēlibet prelatū. regularē cuius debeat ingredi ista talis religionem. extra de eo qui furtiue ordinem susceperit. p totū. Si autē ē

Questio

irregularis ex amministrazione in ordi-
ne p[ri]ncipaliter solūmō ad ep[iscopu]m. ut ex de
clari. nō or. mini. c. ij. Si est irregu-
laritas nō ex crimine si est fuitus pro-
pter quā hō dicit inabilis. D[icitu]r q[uod] in
hoc oportet q[uod] d[omi]n[u]s illius sui plen-
tiar hoc est q[uod] eū manumittat. extra
de suis nō or. p[ro] totum Si ē irregu-
laritas ex illegitima natiuitate. Di-
co q[uod] hoc expectat ad papā. extra de
filij p[ro]bitor[um]. p[ro] totum Si ē irre-
gularitas ex mutilatōe t[er]ret enor-
mis t[er]ret in cā. vix disp[en]satur. v[er]o h[ab]e-
tur dist. lvi. t[er]tra de corp[or]e viciat[i]s
de homicidio t[er] bigamia videbitur
di. xxiij. Quarto dico q[uod] exco[m]municatō
relaxatur p[er] absolūtōes r[ati]ō. Quinto
dico. q[uod] interdictū relaxat p[er] illū qui
illud ip[s]e soluit. Sexto dico q[uod] suspen-
sio tollitur p[er] relaxatōem sacra[m]entalis
susp[en]sionis p[er] eum qui eam intulit.
¶ Quantū ad q[ui]ntu[m] articulū. si pe-
ne p[ro]dicere impediāt susceptōem or-
dinū. Dico q[uod] quinq[ue] pene vltime
nō prohibēt a collatōe vel susceptō-
ne ordinū. ut habet. i. q. i. ca. q[uod] qui
dam. Et prima sc[ilicet] pena sic est de g[ra]-
datio est dubiū. si ep[iscopu]s degradatus
ordines de facto p[er]ferret. Ad argu-
mentū in p[ri]ncipio dicit. q[uod] heretic[us]
nō d[ebet] dare. sed si dederit valet.

Secunda q[uestio]

vicissime q[ui]nta distinctio
vbi q[ui]ritur. Utz sexus muliebri im-
pediat susceptōem ordinū. videt q[uod]
nō. ad Galatas. iij. In xp[ist]o. Iesu nō
est filius nec liber nec femina nec mas-
culus. t[er] sic nulla est d[ist]inctio inter femi-
nā t[er] masculū. Ad o[pp]o. xxiij. di. de

II

sacramētis r[ati]ō. Ad hanc q[uesti]ōem d[icitu]r
q[uod] nō posse suscipe p[ro]t[er] intelligi tri-
pliciter. s. vel nō posse debite t[er] bone-
ste. v[el] nō posselicitate quia ē p[ro]tra p[re]-
ptum. vel nullo mō posse de facto.
t[er] si acceptaret nihil fieret. Primo
mō pueri id est nō habētes discretō-
nem nō possunt ordines accipere. cu[m]
nō possint illos suscipe cum debita
reuerentia. Secūdo mō puer nō p[ro]-
ter accipere ordinem sac[er]dotij. quia ab illo li-
cite prohibetur. Tercio mō dico. q[uod]
pueri nō prohibentur potentia remo-
ta. licet bene potentia p[ro]p[ri]a. sed
mulieres simpl[iter] impediuntur et po-
tentia remota. t[er] p[ro]p[ri]a. quia ille
nullo modo p[ro]t[er] ordines suscipere.
¶ Ad argumentū in p[ri]ncipio d[icitu]r
q[uod] intelligit[ur] q[ui]ntu[m] ad gl[ori]am cōse-
quendā. sed quantū ad gradū excel-
lentie in eccl[esi]a bene docet d[omi]n[u]s.

Ira distinctōem vice imā
septā querit. Utz m[ar]itimo
nū fuerit imediate a deo in-
stitutus. Videt q[uod] nō. nam Gen. ij.
Adam instituit q[uod] dicit. nūc os ex
ossibus meis t[er] caro ex carne mea.
Ad o[pp]o. Marthei. xij. ait xp[ist]us. nō
legistis de eo qui fecit masculū t[er] fe-
minā. t[er] dixit p[ro]pter hoc dimittet hō
r[ati]ō. In ista q[uesti]ōe sunt tria p[ri]ncipa-
liter videnda. P[ri]mo quid sit matri-
moniū. Sc[ilicet] si est honestū v[er]o et
seiam m[ar]imonialiter coniungi. Ter-
tio de q[ui]nto p[ri]ncipali. ¶ Quantū ad
p[ri]mū articulū dico. q[uod] aliud ē ma-
trimoniū. t[er] aliud ē p[ro]tract[us] m[ar]itimo-
nij. t[er] aliud ē sacramentū m[ar]imonij
q[uod] m[ar]imoniū est relatio real[is] extrin-
secus adueniens. vel ē relatio r[ati]ōis p[ro]t[er]

Dist

manens in aiabus coniugum. Contra-
ctus autem matrimonij est in fieri et est a-
ctio vel passio interior vel exterior.
Sacramentum matrimonij quod est signum
signans tractum matrimonij simpliciter
in fieri. Et tunc datur eorum trium tales
descriptioes. Primo quod est matrimo-
nium dico quod est vinculum indissolubile
inter maritum et feminam ex mutua
translatione corporum mutue potestatis suo-
rum in se invicem facta ad procreandum
prolem debite educandam. Contractus
vero matrimonij est maris et femine
mutua translatio potestatis suorum corpo-
rum pro usu perpetuo ad procreandum
prolem debite educandam. Sacramen-
tum matrimonij est expressio certorum
verborum maris et femine ad se invicem signi-
ficantium traditorem mutue potestatis
eorum corporum ad prolem debite procrean-
dam ex institutione divina efficaciter
signans gratiam conferendam mutuo con-
trahentibus ad perfectionem mutua amoris
gratiosam. Quantum ad secundam arti-
fuit opinio Socratis. ut patet in philosophi-
corum. quod non erat honestum maritum et
mulierem matrimoniali coniungi. sed quod
omnia essent contra. Sed hec opinio apud
theologos et philosophos in eodem iudicio repro-
batur. In qua articulo ponuntur tres conclusio-
nes. Prima quod honestum est ad pro-
creandum prolem debite educandam ma-
ritum et feminam indissolubili vinculo.
sibi invicem copulari et etiam obligari.
Ista conclusio patet quod finis est honestus
scilicet procreatio filiorum. et sic actus bonus
vel ethicus. ubi habetur quod sicut se habet principi-
pium in speculabili. sic finis in agi-
bili. sic quod si operatio est bona mo-
raliter oportet quod illa bonitas habeatur

XIX

a fine tota conclusio habetur ab Augustino
super Genesim. dicente Bonum plura non debet
ipsa proles. sed spes ac desiderium quod pro-
les ad hoc quod est ut religiose informetur
Secunda conclusio quod honestum est ad pro-
creandum prolem debite educandam ma-
ritum et feminam potestates suorum corporum si-
bi invicem tradere pro usu perpetuo. hoc
pater. nam plures non producit nisi per usum
virii et mulieris. Item in matrimonio
fit obligatio contractus. iste contractus
non est nisi mutue donationis potestatis cor-
porum perpetuo ad illud actum. Tertia
conclusio quod congruum est dilectionem illam
mutuam a deo approbari. Patet. nam
creatura est dei. sed quod est alterius ne-
minis datur licite iurisdictioni domino. sed in matri-
monio fit debita corporum donatio.
ergo volente domino et approbante deo
Quantum ad tertium articulum. dico tres con-
clusiones. Prima. quod matrimonium
fuit a deo institutum. hoc patet Mar-
tini. Quos deus coniungit homo non separet
loquitur Christus de perfectione matrimo-
niali. quod fuerit institutum a deo et in
paradiso. habetur per prophetam. quod. sicut. Genesim. i.
et se. Secunda conclusio. scilicet quod fuit insti-
tutum. Dico quod in matrimonio duo
sunt. scilicet contractus matrimonij et obli-
gatio indissolubilis Contractus est a deo
institutus ante lapsum Genesim. i. cum dictum
est. hoc nunc vos estis ossibus meis. et post
lapsum Genesim. ii. multiplicabo erunas
tuas. I fuit hec institutum ante peccatum in
humani generis propter remedium post peccatum in
infirmis remedium per prophetam. quod. ii. de-
quod. Sed quantum ad obligationem indissolubilem instituit deus matrimonium
cum ait. Reliquet homo patrem et matrem
et adheret uxori sue. non momentanea

Questio

nee sed sp̄ Tertia conclusio q̄lter fuit institutu matrimoniu. dz q̄ in p̄ci pio mōi sub p̄cepto vt mōus mlti plicaret. sed cessante illo statu cessat p̄ceptū. 7 ideo scda institutio tē pore legis gr̄e habuit indulgētiā 7 nō p̄ceptum. Ad argu. in p̄ci pio dicit. q̄ Adam sicut prece p̄ulic il la verba. 7 sic nō a seipo

Ira distinctiōem vicesimā septimā q̄ritur. vtz definitio magistri d̄ matrimonio sit pueniēs. Videt q̄ nō. nam i illa definitiōne ponit mutua translatiō corporū suoz. sed hec mutua translatiō ē inbonesta. ergo 7c. Ad oppo. p̄z p̄ magist̄ op̄io doctoris q̄ fm dca ad p̄cedē q̄dem definitiō magistri d̄t intelligi sicut explicādo ē per definitiōem v̄l descriptiōem bi positā. i. q̄ si termi accipiant p̄rie in ista d̄iūctione tūc debet intelligi d̄iūctiō habitualē idē qd obligatio. si aut accipiat p̄o tractu p̄rie tñ p̄iuncto pōt stare p̄ actu d̄iūgendū. v̄l passiōe que includit vtūq; actū scz interiorē 7 exteriorē p̄sonaz ex actu suo d̄iūctaz. Ad argumentū in p̄ci. dico. q̄ nō est inbonesta deo volētē 7 approbātē maxime cū fiat p̄o sine bonesto.

Ecunda qd

vicesime septie distinctiōis vbi q̄ritur. vtz cōsensus exp̄ssus ver bis sit cā effectiua m̄imonij. Ūt q̄ nō. nā nūc null⁹ posszē cert⁹ de ma trimonio. si nec de cōsensu alteri⁹. n̄ em̄ videt volūtātē alteri⁹. 7 sic non p̄t b̄e rōem infallibilē. Ad oppo. ē

II

magister. Solutio q̄ nō est cā suffi ciēs. sed ē dispō breuis sic baptisari vel ordinari ad caractē Ad argu. in p̄ci. dico q̄ talis certitudo p̄t ēē q̄lis req̄ritur i actib; b̄ianis empro nis v̄l v̄ditiōis. nō em̄ req̄rit certitudo demonstratiua. q̄re 7c.

Ira distinctiōes vicesimā octauā q̄rit. vtz solus cōsensu exp̄ssus s̄b̄is d̄ p̄ci car set matrimoniu. Videt q̄ nō. nā oē v̄nculū v̄l copla carnal post cōsensu exp̄ssum s̄b̄is de futuro licite se d̄tur nec ites dicūtur fornicari. q̄ nō solus assensus de p̄ci. Ad oppo. ē magister i littera. Dic q̄ cōsensus de futuro nō causat. sed q̄ntio p̄cedens 7 hec distinctiō iueniēti q̄stione de terminabū. idō eas sub breui relinq mus Ad argumentū in p̄ci. dico q̄ illa copla facit illū actū indissolu bilē. q̄ tñ p̄ius p̄ illa s̄ba nō erat in

Ira distinctiō. dissolubil nē vicesimā nonā q̄rit. vtz cōsensus coact⁹ sufficiat ad p̄trahēdū vtz m̄imoniu Videt q̄ sic. qz baptisat⁹ metu penaz suffici enter cōsentit vt se recipiet baptis mu. Ūn cogēdus ē ad obfuarōes si dei iā p̄cepte. ex de baptis. 7 ei⁹ esse. maiores 7c. q̄a s̄lī i p̄posito Ad oppo. ex de sp̄salib; Hic ponit op̄io p̄ia Bortredi d̄ fontib; q̄li. xij. q. xv. q̄ l3 hō possit cogi ad s̄ba p̄ferē da. nō tñ p̄t cogi ad cōsensu. 7 iō si cōsentiat ecclā p̄sumit cōsensu fuisse libez 7 ita obligare. i p̄robat op̄io q̄ ad vtūq; d̄m S; i hac q̄dē p̄mit tēde sunt aliq̄ distinctiōes. Den̄ re spōdendū distinctiōes sūt q̄rtuoz. nā

¶ Sensus. alius tacit⁹. alius exp⁹ssus. ut notat extra qui. clerici vel voue⁹tes m⁹rimoniū p⁹rabere p⁹nt. c. vlti. Itē sensus exp⁹ssus ali⁹ de p⁹nti ut accipio te in meā. ut notat extra de spon. in ca. pe. Item sensus alius absolūt⁹. alius p⁹ditionatus. et h⁹ di⁹uersimodē s⁹m di⁹as p⁹ditiones expo⁹sitas. ut habet in p⁹dicta Ru. Item sensus ali⁹ liber. alius coactus. ut notat extra de his que vi. met⁹ ve causa fuit. c. i. et b⁹etur i⁹q. et h⁹. ca. de volūtario et inuolūtario. et s⁹m hoc sunt vidēda duo. P⁹mo de sensu tacito. Secūdo de sensu coacto.

¶ Quantū ad primū articulū dico aliquas p⁹clusiones. Primo q⁹ sensus tacitus nō facit m⁹rimoniū. Patet. nā m⁹rimoniū est s⁹ac⁹m. sed s⁹ac⁹mentū est signū. ergo cā m⁹rimoniū dēt esse signū. Sed. in sensu tacito nullū est signū. ut habet ab aristo. p⁹. et h⁹. sic inq⁹uente q⁹a volūtas hoīm abscon⁹se sunt. oportet q⁹ p⁹ op⁹atōes exp⁹man⁹t. Secūda p⁹clusio. q⁹ sensus de futuro etiā s⁹bis exp⁹ssis non causat m⁹rimoniū Patz q⁹ in m⁹rimoniō dēt esse sensus plen⁹. sed in futuro nō est plenus. nam q⁹d nō est nō est plenū. sed ut⁹ est q⁹d nōdū est e go rē. Tertia p⁹clusio. q⁹ sensus de p⁹nti s⁹bis exp⁹ssis causat m⁹rimoniū. p⁹z p⁹ p⁹raritū ad scdām cō⁹clusionē rōne sic ille sensus causat p⁹tractū m⁹rimoniū q⁹ siuges tradūt sibi p⁹ratem corp⁹or⁹ suoz. sed iste ē sensus exp⁹ssus s⁹bis de p⁹nti. q⁹ rē.

¶ Quarta p⁹clusio. an sensus p⁹ditio natus sit causa m⁹rimoniū. D⁹ q⁹ cō⁹sus p⁹ditionalis vel sit. p⁹ s⁹ba de fu⁹

turo. vel p⁹ verba de p⁹nti. Si p⁹ verba de futuro Notandū tñ q⁹ p⁹ditio de futuro. aut apponit p⁹ modū p⁹ne. aut ut determinatio p⁹tract⁹. Si p⁹ modū pene null⁹ ē vigor⁹is p⁹ eo q⁹ m⁹rimonia dēntesse libera. ut si q⁹s dicat p⁹mitto tibi p⁹rabere s⁹b p⁹na centū scutoz. Si autē apponit ut determinatio p⁹tractus. est distin⁹guēdum. q⁹z hec p⁹ditio ē honesta v⁹l inhonesta. Si est honesta stāte p⁹ditione stāt sponsalia. nō stāte nō sūt spōsalia. Exēpluz v⁹ss⁹ q⁹s dicat cō⁹trahā tecū si placuerit p⁹ri meo. vel si volueris p⁹ueri ad fidē. Si autē p⁹ditio est inhonesta. hoc dupl⁹r. q⁹a autē est p⁹ra⁹subam⁹ m⁹rimoniū. aut nō. Si p⁹ra⁹subam⁹ m⁹rimoniū nul⁹la est obligatio. ut si dicat p⁹rabam tecū si p⁹curaueris venena sterilitas Si autē est inhonesta et nō p⁹ra⁹subantia m⁹rimoniū. v⁹ss⁹ dicat. cō⁹traham tecū si furatus fueris. vel si deus offenderis talis p⁹ditio pro non adiecta habenda est. id ē q⁹ ista p⁹ditio nō impediāt matrimonii.

¶ Si sensus fiat p⁹ verba de p⁹sentī. aut conditio est p⁹terita aut p⁹sentis aut futura. Si conditio est p⁹terita. ut accipio te in meam. si mortu⁹ est pater meus. Vel de p⁹sentī accipio te in meam si r⁹es virgo. stante cō⁹ditione stāt m⁹rimoniū. Si autem p⁹ditio est de futuro. aut est futuruz necessariū. aut p⁹tingens. Si necessarium. ut accipia te si cras sol ori⁹t. est m⁹rimoniuz. Si futur⁹ est contingens. Dico q⁹ nō est m⁹rimoniū. nisi copula carnalis subsequatur.

¶ Quantū ad secūdum arti. scz q⁹ntuz

Questio

ad consensum coactum videbuntur duo
 Primo quod potest esse consensus co-
 actus. Secundo si ille sufficiat ad con-
 trahendum matrimonium. De primo dico tres
 propositiones. Prima quod voluntas non potest
 simpliciter cogi ad actum volendi. Habes
 de proiciente mercimonia in mari. Item
 et ibi. non ultimate ille actus est
 voluntarius. id est habes in prima dis-
 tinctioni sententiarum in illa questione. Ut
 appropinquato ultimo sine per intellectum
 et. Secunda propositio quod habens volun-
 tatem potest cogi ad aliquam passionem ut
 potest ligari vel ad dandum cum manu
 sua alteri de quo habet v. et ibi. quod il-
 le qui mota sua manu ab alio dat al-
 teri facit iniustum. sed non iniusticiam
 Tertia propositio quod habens voluntatem
 potest cogi ad aliquam actionem humanam
 non simpliciter. sed secundum quod ut dictum est.
 de proiciente mercimonia in mari
 Secundo si iste consensus coactus suffi-
 ciat ad contrahendum matrimonium. Dis-
 co quod non. ut habet expresse extra de
 spons. ca. cum locum. et ca. se. consultationi
 Nam nemo cogendus est ad matri-
 monium et coactus separatur. xxvi. q. ii.
 si v. et. et ca. se. xxv. q. ii. ca. ultimo
 Ad argumentum in principio dictum.
 quod non est simile. nam in baptismo non re-
 quiritur usus rationis. sed in matrimo-
 nio sic. ideo similitudo non valet

Ira distinctio tricesima
 quiritur. Ut ad contrahendum
 matrimonium requiratur consensus
 sequens a prebensione non erroneum
 Videtur quod non. nam sacerdos credens
 baptizare unam personam si baptizaret
 aliam esset baptizatus. ergo error ibi
 non impedit. pari ratione nec hic impe-

II

diet. Ad oppositum est magister in lra In
 ista questione sunt duo faciende. Pri-
 mo ponitur distinctiones. Secundo con-
 clusiones et dubitationes. Quantum
 ad primum articulum est distinctio ista.
 quod in matrimonio est quadruplex error.
 scilicet error persone. error fortune. error
 conditionis. error contractus vel con-
 sensus matrimonialis. ut puta quan-
 do alter coniugatorum contrahit alio simi-
 plici alter vero contrahit dolose ut res
 habet et signis sine animo contrahen-
 bendi. Quantum ad secundum articu-
 lum ponitur quattuor conclusiones
 Primo quod error persone impedit ma-
 trimonium nisi supveniat consensus.
 Ista patet quia in matrimonio debet esse
 consensus. Sed si ego puto contrahere
 matrimonium cum Maria et illi do-
 consensus. Si vero mihi datur alia il-
 li non prebeo. consensus. agitur cum illa
 non contraho. hoc habes xxvi. q. i. §. i.
 Secunda conclusio. quod error fortune non
 impedit. nam si puto quod habet mille et
 non est sic illud non impedit. nam ista sunt
 accidentalia in matrimonio. et essentialia non
 debent variari per accidentia. De errore for-
 tune habes xxvi. q. i. §. i. Tertia conclu-
 sio quod error conditionis impedit matrimo-
 nium. ut quando putatur esse liber et est servus
 xxvi. q. i. §. i. Sed ibi est notandum
 secundum aliquos doctores quod error con-
 ditionis potest esse triplex in personis. quia
 aut est per additionis. ut cum servus
 contrahit cum ancilla. aut melioris con-
 ditionis. ut quando servus contrahit cum
 libera. aut deterioris additionis. ut
 cum liber contrahit cum ancilla. dico quod in duo-
 bus casibus primis error non impedit.
 in tertio hoc sic. Quarta conclusio quod

Distinctio

error cōsensus impedit vt quando alter coniugum trahit aīo simplici: alter doloſe vtenz ſpō ſine aīo. 2 d hoc clauditur q in facie ecclie. i. in foro iudiciali. et mīmoniu. ſed in facie dei. i. in foro penitēciali. iſte error ipedit mīmoniu. p̄p̄. nā in matrimonio reditur cōſenſus vt p̄ncipale 2 ſubale. 2 verba vt minus p̄ncipale. 2 ſic deficientie p̄io vt p̄ncipale. 2 deficient ſcōm vt minus p̄ncipale In hac q̄ta cluſiōe ponit op̄inio Richardi in ſūū. di. p̄p̄. q. iij. arti. i. Sed ſi aliq̄s dicat in mīmonio ip̄e vocet Jo. 2 dicat Petr⁹ reſponſat ille ē ligat⁹. Dī q l3 Ca noniſte dicāt in hoc paſſu q nō eſt ligat⁹ rōne mutatiōis noīis q ad iudiciū penitēciale p̄ ca. tua noſ ex tra deſpon. tñ apud theologos videtur mihi dubiū 2 apud deū. nam ſi diceret. Ego accipio te in vxorez. 2 nō noīaret ſe Petr⁹ vel Johāne. nūquid illa eſſet ſua vxor. certe ſic. Nam cōſenſus facit vxorem. 2 ille ē a p̄iori. noīa vero ſunt a poſteriori 2 p̄ius non variat p poſterius. Et ſic in hiſ caſibus l3 quo ad mūdū cogātur. quia canon p̄dicat ſic de terminat in foro iudiciali. tamē q ad deū etiam credo q cruciabitur. maxime ſi aliq̄ virgo p̄didit virginitatem ſuā. Et ſic cludo. q licet nō ſit eius maritus in foro ecclie. eſt tamē eius marit⁹ in foro iudiciali. qz ſemp iudex eccliaſticus iudicabit pro mīmonio. vez q cōfeſſor nō d̄z eū abſolvere niſi p̄mo det mīmoniu ſgini tale qle ſginiſ illi⁹ p̄ditionis ſoler dari. Ad argumētū in p̄ncipio dico q nō eſt ſiſe. nā in ba

XXX

p̄ſimo nō eſt tractus mutu⁹ ſicut in mīmonio. nec eſt error dū tamē intēdat dare ſacramētū illi p̄ſone quo p̄iſ eſt. nō ſic i mīmonio

Ecūda que

ſtio triceſime diſtinctionis. vbi q̄rit vtz inter ſgine Mariā et Joſeph fuit verū mīmon. ū. videt q nō vñ. q. i. Venerantibz non ſolū nubere ſed velle nubere dānabile ē. A ſoppoſitū eſt mgr in ſra. 2 accipitur Marthei. i. cū eſſet deſpōſata In iſta q̄ſtione ſūt duo arti. In p̄imo arti. oñdit q inter ſgine Mariā 2 Joſeph fuit vez mīmoniu Hoc p̄p̄ 2 auctoritates q̄s mgr ad ducit in ſra. Circa q̄s notandū eſt. q in mīmonio eſt duo cōſiderare. ſ. eſſentiā 2 ſignificatū. Eſſentia b̄etur ex ſolo mutuo cōſenſu. Significatū vero p copulam carnales. q̄s probat per ca. debiti. de biga. vbi dicit q p mīmoniu carnali copla nō cōſumitū deſignat charitas que eſt inter deū 2 iuſtā aīam. iux illud apli. Qui adheret deo vn⁹ ſpiritus ē cum eo. Carnalis ſpō copula addit ad mīmoniu reſpectu ſcietiam. nam p ip̄am ſignificat vnio xpi. cum ecclia iuxta dictum Johis p̄imo. Et ſp̄um caro factū eſt. Et q cludo. q copula nō eſt de eſſentia. licet ſit de ſignificato. In ſecundo arti. oñdit qūo cuz voto ſginitatis pōſtare mīmoniu. Et ē p̄ma op̄inio Richardi in p̄nci di. q. i. arti. ij. 2 Hen. quol. ix. q. ij. 2 xi. dicit q vouerat ſola p̄ditione ſginitatē ſic ſi deo placuerit vel placeret q ſua

Questio

ret fignitatē. h̄ doctor iprobat. S̄
est opio Scotti q̄ simplr vout fgi
nitatem 7 nō euz p̄ditiōe 7 p̄cessit
ibi traditiōem p̄teritis corpis i ma
trimonio. Ioseph. nō s̄ in vsuz. nā
certificata fuit p̄ angelū q̄ nūq̄ vir
ginitas eius peteret. Nā habemus
Matthei. i. q̄ angel⁹ instruxit Jo/
seph dicens. noli timere accipe Ma
riā in coniugē tuā. multo fortius tenē
dus ē q̄ ipsa a deo v̄l ab angelo fuit
instructa dicēdo. noli timere accipe
Ioseph viz iustū in coniugē tuā. qz
sp̄s sanctus dabit tibi eū in custo/
dem 7 testē fignitatis tue. q̄ tecum
pari voto p̄rineat. S̄ decuit m̄rēz
xp̄i vouere fignitatē. dico q̄ sic. nā
decuit xp̄m q̄ est speculū sine macu
la h̄e habitaculū seu matrē incorru
ptam re 7 volūtate. Sed p̄fecta in/
corruptio volūtatis ē in voto casti
tatis. q̄ decuit m̄rēz xp̄i vouere et
suare fignitatē. S̄ decuit esse vir
ginē 7 alicui despōsari d̄ fignitate.
Dico q̄ sic. qz sicut p̄m⁹ Adam
fuit de terra fignea. sic sc̄s Adam
id ē xp̄s debuit ēē fignē. Hoc ha
bent p̄cedere. Hebrei q̄ tenēt duas
l̄ras vocatas Mem. 7 vltia ē clau
sa q̄ figurat virginē clausaz. Itē q̄
sp̄s ponit in fine d̄ctōis illud Mem
sicut s̄ n̄m rotūdum. Sed in vno
loco inuenit̄ d̄ sic in hebraico. ha.
ba. le. Mah. id ē virgo. 7 inuenit̄ in
Elaia. 7 est figura q̄ inter legē na/
ture 7 legē gr̄e i medio. i. in lege scr̄
pture debeat poni Mem. clausum
id ē virgo Maria. Itē eccl̄a ē fgo
et spōsa. q̄ debuit figurari. nō habuit
a q̄ meli⁹ figuraret q̄ a m̄rē xp̄i. Q̄

II

esset spōsa d̄r Aug⁹. q̄ fuit necessari/
tas vt despōsata esset fgo nisi p̄pre
rea q̄tenus hoc sac̄m diabolo ceta
ret. Ex quo habet q̄ virgo p̄traxit
v̄z m̄rimoniū. 7 p̄cessit p̄tēz cor/
poris h̄ nō vsus. 7 sit q̄ vsus non
est de essentia m̄rimoniū. sed iō pōi
tur q̄a est quedā ratificatio coniugij.
sed sine illa est m̄rimoniū vt p̄z ex
p̄dictis. Ad argumentū in p̄inci.
dico. q̄ debēt intelligi de volētibz
nubere s̄m cōz legē quibz nō p̄stat
certitudinalr q̄ nūq̄ vsus sequens
ad talem actum peteretur

Ira distinctiōez tricesimā
primā q̄ritur. Utz sint tria
bona m̄rimoniū q̄ m̄r pōi
nit in littera. s̄. fides. porles. 7 sacra
mentū. Videlz q̄ nō. nam inter adul
terz 7 adulterā pōt ēē matrimoniū
vbi nō est bonū fidei. Ad oppo. est
magister i littera. Ad istā q̄onē d̄r.
q̄ tria p̄cedentia sūt bona m̄rimo
niū. nam ad hoc q̄ matrimoniū ha
beat esse p̄pletū tria sunt necessaria
sc̄z institutio. vsus. 7 fructus. Rarō
ne institutiōis est bonū sacramen
ti. Rarōne vsus est bonū fidei. Ra
rione fructus est bonū prolis. Se/
cū dum doctorē in m̄rimonio sunt
tria. Unū tanquā bonū intrinsecū
cui correspondet bonum sacerdoti
Aliud tanquā proxim⁹ cui corre/
sponder bonū fidei. Aliud tanquā
finis vltimus cui correspondet bo
num prolis. Q̄ triplex sit bonū ma
trimoniū. vel q̄ ista tria innotata sint
bona in matrimonio. habes in de
creto. xxvij. q̄. ij. Omne. xxxij. q̄. ij.
sicut. in fine. Ista tria bona fuerunt

Distinctio

in parentibus Christi. proles enim fuit ipse
Christus. fides quia nullum adulterium. sa-
cramentum quia nullum divorcium xxvij.
q. ij. Omne. Nota quo ista tria in
omni matrimonio sunt. et ab his matri-
monium habet indissolubilitatem. Item
nota correlativum quod contrahens sub op-
posita additione aliquorum istorum trium
nihil facit sed peccat. et obligatur ad
recedendum ab omni usu mutuo for-
te istius tractus. Ad argumentum
in principio dico. quod bonum fidei est quod
in obligatione non in executione

Ita distinctionem tricesimam
secundam queritur. Utrum in matri-
monio sit necessarium simpliciter
reddere debitum petenti. Videtur quod
non. nam tempore sacro non tenetur quis red-
dere debitum. nam tunc esset indispo-
situs ad comedendum carnes agni pas-
chalis. sed nullus efficitur idoneus
ad eucharistiam propter actum ad quem
necessario obligatur. ergo etc. Ad
oppositum prima ad Corinthios. ad te-
pus. Vir uxori debitum reddat. In
ista questione tria sunt videnda. Pri-
mo si simpliciter reddere debitum est ne-
cessarium petenti. Secundo si est ne-
cessarium pro omni loco et tempore. Ter-
tio si actus coniugalium est simpliciter sine peccato
¶ Quantū ad primum articulum dico
quod aliquis potest iuste non reddere debi-
tum petenti. et hoc tripliciter. Primo si
alter coniugum amittit ius petendi.
¶ Primum. nam in fornicatione coniugis tunc
ignoscens non tenetur reddere debi-
tum lapsi vel ignoscenti. quod lapsus
in fornicatione amittit ius petendi.
Secundo si alter non habet ius reddere
de pro tunc ut si intraret religionem

XXXII

ambo vel alter. Tercio si alter obli-
gatur ad non reddendum vinculo for-
tiori ut si infirmus. et propter illum
actum veniret in peius non tenetur vel
tempore menstrui mulieris. Quantū ad
secundum articulum. scilicet de loco et tempore. Dico
quod non debet peti in tempore solennitatis.
sed si peritur debet reddi. sed petens
est in culpa. Item non debet reddere
tempore coitationis. xxvij. q. iij. c. i. nec
in tempore natiuitatis Christi. nec in aliis fe-
stivis diebus. xxvij. q. iij. quod ieiunium
et. Item in tempore ieiuniorum xxvij. q. iij.
si causa. et duobus causis sequitur. Item nec tempo-
re menstrui ibidem de loco dico quod in
omni loco est reddendum. si locus non
sit sacer. Sed si in loco sacro debuisset
manere per multum tempus posset in il-
lo loco peti. Quantū ad tertium articulum.
si actus coniugalium sit semper sine peccato.
Dico quod aliquando est meritorius ut
dum sit causa prolis preceperunt ad cul-
tum diuinum ut patres antiqui faciebant.
Nam prima causa matrimonii debet esse
interio prolis xxvij. q. ij. pudor. Ali-
quando sit gratia reddendi. debitum uxori
primo ad Cor. vij. Vir uxori de-
bitum reddat. Aliquod est iustus vi-
tando fornicatores. ideo apostolus prima
ad Cor. Unusquisque propriam suam
uxorem habeat propter fornicationem
vitandam xxvij. q. ij. sicut. §. se. et cap-
quicquid. Item propter intentionem pro-
lis coitus excusat propter bonum ma-
trimonii. xxij. q. ij. solet queri. verum
quod aliquando actus matrimonii est illicitus
verum quis facit cum uxore sua causa libi-
dinis. Ad argumentum in principio. dico quod non est
intelligendum quod absolute habeat se
abstinere tempore sacro. sed dico quod vacent

Questio

II

orōni vt cū maiori reuerētia agnū
suscipere possint.

Ira distinctiōez tricesimā
terciā querit vtz aliqñ in
lege mosaica vel in lege na
ture fuit licita bigamia. v. q. nō. qz
bigamia est ptra leges. vt hñ ex illo
dicto Bñ. 4. Erunt duo in carne
vna ¶ Ad oppositū. 2. Regl. 1. In
ista qōne dicit q sic. nam Bñ. xvj
hñ q abraā habuit saram z agar. z
sic aliquo tēpe fuit licita bigamia
etiam de iacob Bñ. xxi. q habu
it quoz vxores. Sifr de dauid. 4.
Reg. v. q habuit qnqz. et sic cū isti
essent sancti patres. v. q bigamia
fuerit aliqñ licita. Sed est dubium
qz in mūmonio est iusticia cōmuta
tiua. Iusticia cōmutatiua requirit
equalitatē. v. etbi. S; in bigamia
nō est equalitas scz q vnus habeat
plures z ples nō nisi vnū. ergo zc.
Itē qd est ptra naturā nō est licitū
h bigamia est hñōi ergo zc. Et iō
hic erunt duo videnda. primo quō
in bigamia est iusticia cōmutatiua
z nō equalitas. scdo quō bigamia
nō est simpliciter ptra legem natu
re. ¶ Quantū ad primū art. decla
rat duplr. primo ex preiusticiuē
tractū. secūdo ex preiusticiuē. p
mo iusticia cōmutatiua requirit eq
litate cōmutatoz scz ppter plem p
creandam z fornicationē vitandā
sed ppter pmi corpus vini est ma
ioris valoris q mlieris corpus. qz
p eodem tēpe vir potest plures fe
cundare. z vna nō a plurib; sed ab
vno. z sic potest esse optima equali
tas q vnus sic plures ppter alium fi

nem scz ppter fornicationem vitan
dam. in hoc sunt equalis valoris.
Et sic dico q licz esset licitū q vna
vni sociaret tamen ad mltiplican
dum z generandū dei cultores fuit
dispensatū. Propter secundū prin
cipalis causa fuit pcreatio plis et
euitatio fornicationis. Et sic cuz in
ista principali vir super supabit in
alia. non p se sed ex psequenti scz q
supabundantia pmi su ppleat in se
cūdo. ¶ Quantū ad secundū art.
est sciendū q aliquid dicit de lege
nature dupliciter. vno modo pma
rio quod ē hic. sicut pncipiū praei
cū simpliciter notū lumen rationū
naturalium. vel sicut additio demō
strata ex illis pncipijs. Alio modo
est consonum dictamini rōis nature
p loco z tēpe. Contra pmiū nō
cadit dispensatio imo oppositum
eius semp est peccatū. Sed contra
secundū bene cadit dispensatio in
casu. z isto modo. monogamia. i.
cū vna vxore est de lege nature. bi
gamia pō contra legē nature. Vel
dicit doctor q bigamia est de lege
nature secundario. sicut monoga
mia pmario. ¶ Ad argumentū in
principio ptes p secundū art.

Ecūda que

stio tricesime terciē distin
ctiōis vbi querit vtz bigamus an
baptismū post baptismū possit ad
sacros ordines pmoueri. videtur q
sic. fm hierony. z est dist. xxvj. c. 1.
¶ Ad oppositū dist. xxvj. z habet p
augustinū sup eplā ad Titū. Ad
istam questionē pz p omē q hñōi
bb

bigamus nō potest ad sacros ordines promoueri. ut ponitur in canone di. xxyj. c. acutius et si vna. in ista questione ponitur duo articuli. in primo ostendit quid tenendum est. In secundo ostendit quare arta a sacris ordinibus. ¶ Quantū ad primum articulum dicitur quod omnis bigamus siue ante baptismum siue post est irregularis. et ponitur hic opinio Bandeni. quolibeto. vj. q. xx. dicens quod irregularitas non potest trahi ante baptismum sed hec opinio improbat. ¶ Quantū ad secundum articulum per quam causam bigamus arta a sacris ordinibus post baptismum. ponit duas rationes. Prima est ratio puritatis que dicitur esse defectus sacramenti. Secunda est ratio necessitatis. circa quam ponitur opinio quod baptismus non delet nisi peccatum vel sequelas peccati proprii sed bigamia nec est peccatum nec sequela. Et est opinio Bartholomei brisen. in decre. di. xxyj. sup. c. deinde Et apponitur et subiungitur opinio Basiliani glossatoris decreti. et notatur di. l. c. si quis vidua. sup. illo verbo post baptismum improbat ambas opiniones. Secunda opinio quod bigamia inducit infamiam seu irregularitatem ex natura actus. et ideo non potest tolli per ecclesiam. nec tollitur per baptismum. Et est opinio nicolai furiosi. ut videtur notari in decretis. distin. l. c. quicūque. improbat opinio doctorum quod bigamia mere est ex instituto ecclesie etiam irregularitas. tamen per homicidium trahitur quod per bigamiam. Sed virginitas est virtus dicitur quod continentia virginalis tria dicit. Primum est

abstinencia ab omni coitu illicito. secundum est abstinencia ab omni coitu licito. tertium est integritas mentis. et carnis. ¶ Quantū ad primum virginitas dicitur virtutis habitus. ¶ Quantū ad secundum dicitur virginitatis statum. ¶ Quantū ad tertium dicitur decorem et ornatum. Sed continentia virginalis est melior et perfectior continentia coniugali. dico quod sicut dictum est quod in puritate intelligimus sanctum habitum et statum et integritatem decorem siue ornatum. Si autem loquamur quantum ad habitum sic se habent sicut excedentia et excessiva quia aliqui ex maiori puretate trahunt coniugata contra. Si autem loquamur quantum ad decorem sic semper virginitas profertur. nam in continentia coniugali est corruptio. Si autem loquamur quo ad statum dico quod in tempore legis nature coniugare preceperant et steriles maledicebant ratione multiplicationis mundi. sed per tempore legis gratie est e contra quia iam natura est multiplicata et sic melius est coercere vicia. Sed quod est primum virginitatis dicitur quod aureola. et potest haberi per illud quod figuratum erat Exodi. xxy. ubi preceptum est fieri vnam magnam coronam et vnam puram. Et primum per pontificem doctoribus duplex primum scilicet essenziale vel substantiale quod est aurea ad similitudinem magne corone et accidentale quod dicitur aureola ad similitudinem puer corone. primum pertinet menti. secunda menti et carni. sed modo nescio quo pacto tholose nupte ducant aureolas et non nupte. in iam videtur statum nature valde corruptum aureola signat illis actibus qui res

Questio

spiciunt aliquid intrinsecum. et hoc tripliciter vel ratione doctrine et in formationis. et sic datur doctoribus vel ratione martyrii et passionis. et sic datur martyribus. vel ratione decoris et incorruptionis. et sic datur virginibus. ¶ Ad argumentum in principio exponit illa auctoritas quod criminata non obstant quantum ad gratiam recipiendam obstat tamen quantum ad gradum dignitatis.

Tercia que

¶ Titio tricesimatercie distinctio ubi quidam videtur in lege Mosayca licitum fuerit viro repudiare uxorem. Videtur quod sic. Deutero. xxiiij. si acciperit homo uxorem et non inuenerit gratiam ante oculos eius propter aliquam seditatem scribat ei libellum repudij et dabit in manu eius et dimittet eam in domo sua. ¶ Ad oppositum est lex nature et Gen. ii. quos deus coniunxit nemo separet. Opinio prima Ricardi in presenti distinctione. q. i. arti. 3. quod repudiare uxorem fuit licitum in lege Mosayca tanquam in se malum. fuit autem permixtum a moyse non a deo. Opinio secunda eiusdem Ricardi ubi super quod repudium uxoris fuit licitum in lege Mosayca. et quod saluatur ibi iusticia commutativa. Sed distinctio doctoris est quod repudium fuit licitum non simpliciter. sed pro rege et sic deus dispensauit cum illa gente illo tempore in repudio ad vitandum malum homicidij. ¶ Ad argumentum in principio dico quod fuit licitum repudium ad tollendum maiora mala.

III

¶ Ista distinctio tricesima queritur. videtur in potentia ad actum carnalem impediat matrimonium. videtur quod non. nam videtur quod senex esset et ineptus ad contrahendum matrimonium. cuius oppositum tenet ecclesia que patitur talia coniugia. ¶ Ad oppositum. xxiiij. q. i. Item de frigidis et maleficiatis. c. vlti. In ista questione faciemus duo primo promittimus aliquas distinctiones. secundo ponemus aliquas conclusiones. ¶ Quantum ad primum articulum. sit hec prima distinctio quod in potentia coeundi. alia est naturalis. alia accidentalis. Item secundo alia precedens matrimonium alia sequens matrimonium consummatum. Item tertio alia perpetua. alia ad tempus. ¶ Quantum ad secundum articulum. dico tres conclusiones. primo quod omnis impotentia simpliciter et perpetua cui si subueniri non potest per naturam vel artem. Si precedat matrimonium simpliciter impedit contrahendum et dirimit contractum per quod ex tali impotentia non potest haberi finis matrimonij nam in veteri lege. uxore sterili permixte licite ex ancillis liberos procreabant. xxiiij. q. iij. §. i. et tribus. c. se. Secunda conclusio quod impotentia sequens matrimonium consummatum quantumcumque sit perpetua non impedit matrimonium per quod iam potestas est tradita. et ille vel illa cui fuit tradita intravit possessionem. igitur non potest reuocari propter impedimentum aliquod superueniens. sed quid si impedimentum occurrit post matrimonium ratum sed non consummatum. Si impediatur dico quod sic. ut habetur. xxiiij. q. ii. c. f. Tercia conclusio quod impotentia ad illud

actū cui subueniri p̄t p naturā vel p
artē siue sit frigiditas siue malefi-
ciū siue artatio n̄ impedit m̄rimoniū
z isti tales debēt p trienniu habita-
re. z si postea iurauerint de impotē-
tia se penf. sed in hoc multi ecclesiā
decipiūt. sed si veritas inuentaf re-
uerf. ¶ Ad argumentū in princī-
pio dico q si senex est om̄ino impo-
tens dicerem q nō p̄rabat matri-
moniū. Sed multi z multe querūt
magis diuitias quā psonam.

Ira distinctionē tricesimā
quātam querit vtz adulte-
riū cū alia viro suo vivente
impediat matrimoniu. videt q nō
h̄. Regū. ij. David adulterat ē cū
berfabee z sequit post q interfecto
vria p̄rabit cum ea matrimoniu.
¶ Ad oppositū. xxxj. q. i. illud h̄o
z. c. relatiū. Ad euidentiā istius q
stionis dico q tria sunt crimina q
vnita vel separata videntur facere dif-
ficultatē. vt habet ex diuersis capi-
tulis. extra de eo q duxit in matri-
moniū quā polluit p adulterium.
Sunt aut̄ hec tria scz adulterium.
machinatio in mortē legitimī z iu-
gis fidei datio vl̄ p̄tractus cū adul-
tera. his p̄missis dico q̄ruor. Pri-
mū q fidei datio nō impedit matri-
moniū post mortē viri. z hoc habet
in rubrica p̄dicta. c. vlti. vbi d̄r q il-
lud nō dirimit vel impedit. si aliud
nō sequat. Secūdū dico q fidei da-
tio interueniente adulterio impe-
dit p̄rabendū z dirimit p̄tractum
hoc habet in eodem. et sequit tole-
rari nō debet. Istud aut̄ est intelli-
gendū cum ambo sint conscj q

iste actus est adulterius. quia si vir
tantū esset p̄sciū z mulier inscia vt
puta quia nesciūt eum habere vfo-
rem tunc ad petitionē viri nō esset
diuorziū celebrandū. vt habet in
eadem rubrica. c. p̄mo. Terciū di-
co q vbi adulter vel adultera ma-
chinant in mortem legitimī z iugis
ibi illa machinatio impedit matri-
moniū z dirimit p̄tractum. vt patet
in. c. p̄allegato. z extra de iur. in
fidelitum. c. laudabilem. Quartum
dico q vbi adulter z adultera non
dederūt sibi fidem de matrimonio
p̄rabendo. nec alter eoz in mortē
legitimī viri est machinatus matri-
moniū inter eos potest legitime cō-
trahi. vt habetur extra in supradī-
cta rubrica. x. significasti. Sed di-
co q hoc est dubiū z quilibet sic di-
cet vt matrimoniu possint p̄rabere
re. nec officialis vl̄ similis debet da-
re istis licentiā. Nam papa paul⁹
in tali casu quendam absoluit. Sz
in scriptis absolutionem minime
dare voluit. ¶ Ad argumentū in
pncipio patet per ea que dicta sunt
in littera.

Ira distinctionem tricesi-
mā sextam queritur vtrum
seruit⁹ impediat matrimo-
niū. videt q sic. nullus potest dare
alienū. sed corpus serui est dñi ipsi
us. z. poli. ergo zc. ¶ Ad oppositū
extra de iugio fuoz. c. j. In ista q
stione sunt tria videnda. p̄mo vñd
est introducta fuitus. secūdo si iu-
ste est introducta. tercio pncipale q
stionem. ¶ Quātu ad primū arti. di-
co q seruitus est introducta de lege

Questio

II

positiua cuius non sit a natura pro eo quod naturaliter omnes sumus pares. ideo sequitur quod sit a lege positiua. ¶ Quoniam autem ad secundum articulum si est iuste ordinata dico quod non nisi dupliciter. vno modo quando aliquis voluntarie se subiaciat seruituti. sed talis faciens faceret contra legem nature. tamen postquam esset necesse illud seruire. Alio modo si accipiat in bello iusto taliter quod capri debuissent mori. si capiens discat saluabo vitam. si eritis serui. in tali casu si tuus esset iustus licet inter christi. nos esset contra legem nature sed esset iusta de lege positiua. ¶ Quoniam autem ad tertium articulum aliqui dicunt quod suus potest contrahere matrimonium inuito domino. hoc patet sic. Matrimonium est de lege nature sed futurus non imo est contra legem nature. Sed quod est de lege nature non tollitur per legem positiua. ideo dicitur ad questionem quod suus potest contrahere matrimonium cum voluntate domini. potest etiam domino inuito. nam habet libertatem et aliquid ius in corpore suo. non enim priuauit se quacunque liberate ad quicunque actus. Et hec est opinio scotti In secundo articulo est opinio thome. in precedenti distinctio. quod. qui dicit suus potest contrahere in matrimonium inuito domino Scotus vero concordat cum eo in conclusionem. sed non in probationem. ¶ Ad argumentum in principio dicitur quod verum est quod corpus eius est domini sui quantum ad opera futilia. sed non quantum ad actum carnalem.

Ecūda que

Ratio tricesimesepte distinctio

tionis ubi queritur utrum eras pueri/ lis possit matrimonium impedire. videtur quod non. quia aliquis potest accipere potestatem antequam usum. ergo in contractu matrimonii ubi est datio usus et acceptatio potestatis potest aliquid antequam possit in usum et ita pueri. ¶ Ad oppositum de frigidis et maleficiis. Est conclusio quod pueri possunt sponsalia contrahere. sed non matrimonium. Si queras ipsos puericie dico quod regulariter in pueris sunt quatuordecim anni. in mulieribus duodecim nisi malicia suppleat etatem. ¶ Ad argumentum in principio. concedo quod aliquis potest suscipere potestatem antequam possit viri. sed non potest dare antequam habeat. et in isto contractu est datio potestatis.

Inca distinctio tricesima/ septima queritur. utrum ordo sacramenti impediat matrimonium. videtur quod non. nam dicitur prima ad I. b. 3. Unius uxoris virum. et dicit de episcopo. ¶ Ad oppositum. distinctio. placuit episcopis presbyteros diaconos subdiaconos sine potestate instituta et abstinere ab uxoribus. id est non contrahere. videtur dicitur glo. In ista questione conclusio est certa quod ordo sacer impedit matrimonium contrahendum et dirimit postea tractatum videtur patet per multas auctoritates quas magister adducit in littera. et multe ex eis habentur in canone dei. xxxij. hoc etiam habetur extra de clerici. iugam. Sed diffinitio cultas est in assignando causam quod licet sacer ordo impediat matrimonium. Aliqui dicunt quod hoc est propter votum castitatis annexum. Et hec

Dist

est opinio bonauenture et Rich. et beati tho. di. eadem. q. j. arti. j. Est ergo opinio doctoris in hac materia q. non est propter votum continentie sed ex hoc quod ecclesia facit talem personam simpliciter illegitimam ad matrimonium contrahendum. hoc autem rationabile fuit in statu per ecclesiam. quia iste qui deest putat in ministerio sacro requirit ad minus quatuor scilicet mentis puritatem intellectus perspicuitatem affectus feruorem et corporalis mundicie decorum Sed ad hec omnia disposita inducit frequentia et ad eorum opposita inducit frequentia actus carnalis. ergo etc. Ad argumentum in principio dico q. intelligit illud apostoli. unus uxoris uirum. id est non plurius nec tener de presentia sed de preterito hoc est q. non habuit plures q. esset bigamus. sed si est una mortua potest ad sacros promoueri.

Itaque distinctionem necessariam octauam querit uerum votum continentie impediat minimum. videtur q. non. ut habet extra qui cleri. vel uouens. contrahere potest matrimonium. Ad oppositum est. c. meminimus. t. c. h. et ponit de quadam notabili que facit votum continentie et seruauit per triennium. postea contraxit contractum. In ista questione sunt tria videnda primo quis potest votum facere. secundo quot modis votum potest emitti. tertio et his ad questionem principale. Quantum ad primum arti. dico q. omnis ille qui libere potest facere de quod uult potest uouere. et qui non potest uouere. ex quo habet q. puer q. sub

XXXVIII

est pater. uxor uiro. seruus domino. religiosus plato. ideo nullus illoz potest uouere. Quantum ad secundum arti. dico q. votum continentie potest esse publicum vel priuatum. Item potest esse simplex vel solenne. Utrum autem solennisatur tribus modis. v. ponitur extra de voto et uoti redemptione. li. vj. c. unico. ubi sic habetur votum solenne est cui interuenit aliqua istarum solennitatum. videlicet per suspensionem sacramenti ordinis. Item per suspensionem sacre vestis que tamen per clericum dari debet presentibus testibus. Item tertio modo cum per professionem deuouet se alicui religioni abbati vel abbatiisse. primum per. xxij. di. c. diaconi. secundum per. extra de regulis. et tran. ad religionem. statuimus. tertium per. ibidem. Et ne contra hoc uenire possit fiat publica scriptura. xxij. q. j. c. oes semine. Quantum ad tertium arti. si votum continentie impedit matrimonium est omnium communis opinio q. votum simplex non impedit simpliciter. quia licet impediat contrahendum non tamen dirimit contractum. votum solenne simpliciter impedit contractum et contrahendum. Sed est difficultas in assignando rationem ideo sunt opinioniones. in hoc. prima magister sententiarum in presenti distinctione eius suam improbationem. secunda Rich. in presenti di. q. ij. arti. vj. et multa alia et Rich. ponunt ibi eadem di. Sed intentio est doctoris quod ecclesia illegitimauit sic uouentem postquam posuit se in potestate ecclesie dum fecit votum. Ad argumentum in principio dico q. intelligit de voto simpliciter

Questio

Irea distinctionem tricesimam
manonam querit vtrum dis-
par cultus impediat matri-
monium. Videt qd no. Beñ. xliij. Jo-
seph accepit mulierem infidelē cū tñ
ipse esset fidelis. ¶ Ad oppositum.
Esdræ. ix. 2. r. vbi separatio fiebat cō-
iugū alienorū. In ista q̄stione sunt
duo videnda. pmo si infidelis pos-
sit contrahere m̄rimonium. secūdo quō
fidelis potest contrahere cū infidelē.
¶ Quantum ad p̄mū arti. dicūt aliq̄
q nō qz nō potest tibi esse bonū fidelis
secūdo quia ex pre eius nō est bonū
plis. tercio qz nō est bonū sacramen-
ti. q̄rto quia nō est innitens a p̄ro-
bationi legis diuine. q̄nto cū m̄ri-
monium includat indissolubilitatem
quō hoc infidelis tenebit. Sed his
nō obstantibz dicendum est q inter
infideles est matrimonium. nā apls
j. Cor. viij. dicūt si quis frater vfo-
rem habeat infidelem et hec cōsentit
habitare cū illo nō dimittat illam.
S; ista nō fuit vxor p̄pter contractus
qui fuit post fidem. sed ante fidem.
Ad rōnes. ad p̄mā dico q fides et
fidelitas possunt fluari sine fide. se-
cundū nō valet. quia vult educare
plem q̄rum pōt p rōnem naturālē
terciū nō valet. quia ante legē euan-
gelicā nō fuit annexū sacramen-
tū. s; erat m̄rimonium. ad q̄rtū q sus-
fecit sibi scire istud esse de lege natu-
rē. ad q̄ntū dico q matrimonium
ratum esset nisi aliquando supueni-
ret vinculū fortī cū quo nō posset
istud stare cū? ē obligatio noua ad
deum p fidei susceptionem quādo
alter cōiugū nōllet cōmorari absq̄

II

impedimento illius fidelis ad quam
magis teneretur q ad vinculum cō-
iugale. ¶ Quantum ad secundum.
articulum si fidelis possit contrahere
cum infideli. hic nota opinionē
Richardi in p̄nt. distin. q. iij. ar-
ti. j. Sed hic ponunt tres cōclusio-
nes. Prima q inter fidelem et infide-
lem potest esse matrimonium. hoc
pater. per illud apostoli. vir fidelis
nō dimittat vxorem infidelem. Se-
cunda cōclusio q tale matrimonium
potest contrahi ex iure diuino pater.
quia ex isto nō magis inuenitur q
cōtractus sit nullus q̄ q obligatio
ex cōtractu p̄iori sit nulla. quia nō
posito nouo impedimento qui po-
test esse alterius potest sedare alteri
sed ex p̄iori cōtractu poterat in-
ter eos esse vera obligatio. ergo 2^a.
Tercia cōclusio q de iure positi-
uo ecclesie inter fidelem et infideles
non est contrahendum matrimo-
nium. ratio est quia ecclia illegitima
uir fidelem ad contrahendū cum
infideli. Et quilibet fidelis hoc ca-
uere debet cum baptisimus sit p̄ri-
mū sacramentum. Qd non debeat
contrahere cum heretica et infideli
persona. habes. xxviij. q. j. caue. et
duobus. c. sequentibz. ¶ Ad argu-
mentum in principio dico q forte
illud approbavit deus vt fidelis lu-
craret infidelem. sed his temporibus
esset piculum.

Irea distinctionem q̄dras-
gesimam querit vtrum cō-
gnatio carnal īpediat m̄ri-
monium. vñ q nō. nā Cayn contraxerit.

cū sorore sua tamen in lege nature erat matrimoniū strictissime seruatum. ¶ Ad oppositum *Leuit. xviij* excludunt multe persone ppter consanguinitatē. In ista questione primo pmittunt alique descriptiones. ¶ Quantū ad primū arti. quibz pono descriptiones. qz prima est ista Consanguinitas est vinculu psonarū ab eadem psona carnali ppagatione descendentiū. Secūda est ista psona a qua plures carnali ppagatione descendūt vocatur stipes. Tercia est ista. linea psanguinitatis est ordinata collectis personaz psanguinitate iunctaz. Quarta est ista. linea diuidit in ascendente descendente et transuersali. Descendens a ē psona ppagante ad psonas ppagatas. Ascendens pō ecōuerso a ppagatis ad ppagātes. Transuersalis est quādo ambe psone descendūt ab eodem. sed neutra ab altera. Quinta ē ista. gđus est determinata pproximitas psone ad psonas fm psanguineitatē. et iste gradus inuenit prius in linea ascendente et descendente qz in transuersali. ¶ Quantū ad secundū articulu pono tres regulas. quarū prima est ista. in linea recta tot sunt gradus quot sunt psone vna dempta hoc pbat quia tot sunt ibi gradus quod sunt ppagationes. sed sunt tot ppagationes quot psone excepta vna. oportz em ponere vnā que nō sit ppagata. Secūda regula ē ista. in linea trāuersali pputant gradus fm remotū a stipe vt patz extra de psanguinitate et affinitate. c. fi. Et ratio est quia g

sone que sunt in linea nō habent inter se pproximitatē nisi ppter stipes et ideo nō possunt pproximari sibi coniungi qz remotior eaz iungat stipti. i. si remotior in qrtō gradu minus remota in tercio. Tercia regula qz efficacior est gradus in linea descendente qz in transuersali. rō est quia plus iungit ples parenti qz ples pli. et ideo magis est contra legem nature in primo gradu iungi in linea recta qz in linea transuersali. ¶ Quantū ad terciū articulum dico tres pclusiones. Prima pclusio est ista. Consanguinitas impedit matrimoniū in aliquo gradu ppter dictamen legis nature. et ratio est. nam naturale est apud omnes qz filius nō iungat matri. nec filia patri. hoc est ppter generationis successionē que debet pcedere et nō retrocedere. et ideo ples genita nō dz cōiungi suo principio vt gignat. Secūda pclusio qz consanguinitas impedit matrimoniū in aliquo gradu ppter prohibitionem legis diuine hoc patz *Leuitici xviij*. vbi fit prohibitio vsqz ad secundū gradū et hoc ppter honestatem. qui em mulieres cognoscit. discooperit ignominiam eius. hoc magis est inhonestū facere ppterque qz nō pproximari. Tercia cōclusio qz consanguinitas impedit matrimoniū in aliquo gradu ex lege ecclesie patet. extra de consanguinitate et affinitate. in multis. c. Sed dices vsqz ad quem gradum consanguineitatis phibuit ecclesia. dico qz illud fuit aliquando phibitū vsqz ad septimū gradum. vt patet

Questio

per m̄grm in lra. sed sub Innocētiō
iij. restrictio ē sacral vsq; ad q̄rtum
gradū. vñ p̄z extra de p̄san. ca. nō
debet. Ar argu. in p̄ci. dico q̄ fuit
illud sic necessariū pro p̄ncipio ḡna
tionis vt ille tractus fieret in p̄ci/
mo gradu. tamē in linea trāsuersali
et non recta.

Ira distinctōes q̄dragesimā
primā q̄ritur. vñz affinitas i/
pediat m̄rimoniū. Videl q̄ nō nā
effectus nō repugnat sue cause. s; af
finitas est effect⁹ m̄rimoniij ergo nō
repugnat m̄rimonio. Ad o p̄positū
xxv. q. iij. p̄p̄q̄tas. In ista q̄stione
sient duo. Primo ponētur aliquē p
positōes. Deinde dicet ad q̄stionē.
Quantū ad primū arti. est p̄ma p/
positio ista. q̄ affinitas est vinculū
q̄ddam p̄sone ad p̄sonam ex copla
carnali cuius aliqua p̄sona p̄sanguinea
tractū. Affinitas autē est q̄li exces
sus ad fines. iō oēs p̄sanguinei ma
riti sunt affines vxoris. et contra
Secūda propō. q̄ affinitas durat
quocūq; iugū mortuo. vt p̄z xxv.
q. vlti. fraternitatē. circa mediū.
Tercia propō est. q̄ ita p̄or diuidi.
affinitas sicut p̄sanguinitas ē disti
cta in q̄stione p̄cedenti. qz ita descē/
dit p̄ lineā rectā et trāsuersalem. Et
p̄ tot gradus vt sit talis regla. quo
to gradu aliq̄s distat ab alio in con
sanguineitate toto gradu distat i af
finitate. Quarta p̄pō q̄ affinitas nō
solū p̄trahit p̄ m̄rimoniū. imo etiā
p̄ coitū fornicariū. vt p̄z extra de p
ba. p̄ tuas. Quantū ad sc̄dm articu
luz. Dico q̄ affinitas simplr impe/
dit m̄rimoniū et hoc nō est nisi i/

II

stitutū ecclesie illegitmate affines
et eodē gradu ipedit m̄rimoniū.
et hoc de p̄ori dicta affinitate. vt ha
bet in titulo illo de p̄san. et affini. c.
nō debet. Consilr de affinitate exten
sive et cōiter dicta q̄ vocatur iusticia
publice honestatis. extra de p̄san. et
affi. c. i. Itē in decreto. xxvij. q. ij. q̄
desponsatā. et xxv. q. iij. porro Ad
argumentū in p̄ncipio dicat. q̄ affi
nitas est effectus m̄rimoniij cuiusdā
p̄cedentis. illud nō impedit sed i/
pedit aliud inter illos inter quos p̄
m̄rimoniū est tracta affinitas

Ira distinctōes q̄dragesimā
sc̄dam q̄ritur. vñz spūalis co/
gnatio ipediat m̄rimoniū Videl
q̄ non. extra de cognatōe spūalia.
li. Ad o p̄po. ibidem. c. veniēs man
damus In ista q̄stione sunt tria vi
denda. Primo videt q̄stionē r̄i/
siuū. Secūdo q̄d sit cognatio Ter
tio a quo sit habitū q̄ cognatio im
pediat. Quantū ad primū articu
lum dī q̄ sic. id ē q̄ impedit m̄rimo
niū. vt habet extra de cogna. spī
rituali. c. veniēs. vbi dī mandam⁹
quaten⁹ si p̄stiterit mulierē predicti
virī filiū de sacro fonte leuasse añq̄
eam desposassen vxorē inter eos ap
pellatōne postposita diuorciū cele
breris. Quantū ad sc̄dm articulū.
quid est cognatio spūalis. Dico q̄
est quoddā vinculum tractū ex di
spensatōne sacramentoz spūaliū
baptismi et cōfirmatōnis. De ista et
de eius gradibz habet extra de cog.
spī. li. vi. Pro quo pono istaz cō/
clusionē. q̄ si p̄cedat m̄rimoniū
simplr impedit. sicut parz. c. all. ve

niens. Si autem sequatur matri-
monium non dirimitur. ¶ Quantum ad
tertium articulum. si queratur a quo
hoc habitum est dicitur quod ab institu-
to ecclesie illuminantis personas. In
casu illo supra hoc etiam norandum
quod cognatio legalis impedit matri-
monium. de qua habetur extra de co-
gnatione legali. c. unico. ibi adhuc
habetur de adoptione et arrogatione
quid sit et qualiter differant et cuius
auctoritatis fuerint. Ibi adhuc ha-
bes recollectionem matrimonium. Ad
argumentum in principio dico. quod il-
lud intelligitur si vir vel mulier per
ignorantiam vel malitiam proprium
filium de fonte leuauerit quod non sunt
separandi. nec alter debet alteri de-
bitum subtrahere.

Ira distinctio quadra-
gesima tertiam queritur. virum
resurrectio hominum sit futu-
ra. Videtur quod non Ecclesiastici. iij.
v. unus est interitus hominum et iumentorum.
sed iumenta non resurgent. et
ergo etc. ¶ Ad oppositum Job. lxx. scio
quod in nouissima die de terra surrecti-
rus sum. In ista questione sunt duo
articuli. Primus si est possibile ho-
minem resurgere. Secundus. si de fa-
cto resurget. ¶ Quantum ad primum
articulum est opinio Thomae. iij.
distinct. xliij. q. i. ad tertium articu-
lum dicentis quod nihil cuius substan-
tia dependit potest idem numero repa-
rari. ideo si sensitiua in homine est a
lia ab intellectu. nunquam potest idem
numero reparari. sed quia materia et
intellectus aia sunt incorruptibilia
et ista sunt tota substantia hominis. ideo

potest idem numero homo reparari.

Secunda opinio est Egidij ibereus/
mate primo. quod deus agit sine mo-
tu et attingit materiam ut quid. ideo
potest idem numero reparare. natura
vero non. quia agit modo propria. i.
probat ambas has opiniones. Ter-
tia opinio propria quod tam ex parte
dei agentis quam ex parte patientis est
possibile idem numero redire. quod
sic persuaderetur Si non esset possibilis
resurrectio vel hoc esset ex parte age-
ntis vel ex parte effectus. sed hoc non
quia nihil praedens creatorem et nihil
sequens annihilatorem sunt eiusdem
rationis. sed deus potest aliquid de nihilo
creare ergo potest aliquid dudum cor-
ruptum et in nihilum redactum post
modum reparare. sed corruptum re-
parare est resurgere. ergo etc. Quan-
tum ad secundum articulum si de facto
erit resurrectio hominum generalis.
Dico quod sic. cuius conclusionis veri-
tas est manifesta ex fide. Hanc enim
veritatem tanquam articulum fidei respo-
ndit. et symbolum apostolorum quam simi-
limum. Nicene in vno dicitur car-
nis resurrectio. In alio resurrectio
nisi resurrectio. Item Athanasius
dicit quod omnes homines resurgent cum
corporibus suis. Job xix. In carne
mea video deum saluatorem meum
et etiam in prima epistola ad Corinthios.
xv. vbi dicit quod si ictu oculi omnes resur-
gemus. Et Marci. xv. et in
alijs locis. In solutione vltimorum
notanda. quod deus omne absolutum et
omne respectum potest idem numero
reparare. ¶ Ad argumentum in prin-
cipio dico. quod intelligit quod sicut iumentum

Questio

ta naturaliter morietur sic et nos. scilicet non loquitur de resurrectione. Vel dicitur quod illud est dictum pro futuris. nam in fine auctoritatis aliud apponitur.

Secunda que

stio quod drage in meterte di-
stinctionis ubi dicitur Urz per rationes
naturaliter possit esse notum resurrectio-
nem generalem hominum esse futuram.
Vides quod si c. nam per rationem naturalem
notum est quod omnis species que est de in-
tegritate universi est perpetua. quia to-
tum integrum est perpetuum sed homo
est species perfectissima. scilicet inter ista
inferiora. nam sumus nos quodam-
modo finis omnium. h. phis. ergo etc.
Ad oppositum est Augustinus. xij. d.
trini. c. ix. In solutione questionis pri-
mo ostendit ex quibus habet resurre-
ctio. et claudit per prius hominis.
Sed que sunt propria hominis ut pil-
la probet resurrectionem per rationem natu-
ralem ponit tres propositiones pro pri-
ma opinione. Prima propositio quod in-
tellectiva est forma specifica hominis
ostendit quod de materia omnium philosophorum fuit
animam intellectivam esse formam hominis
Ideo probat per rationes Thomae. i.
parte. q. lxxix. arti. i. per totam questionem.
Prae quas instat et solvit instantias
Secunda propositio ad ostendendum propositum
quod anima est immortalis ad quam pro-
bandum ponit auctoritates et rationes
Richardi. in ij. di. xix. q. i. arti. i. et
Thomae. i. parte. q. lxxv. arti. vi. et solvit
ostendens quod hec propositio ideo quia
anima est immortalis homo resurgat non
potest demonstrari probari. In solutio-
ne ultime rationis sine auctoritate ad

II

ducte nota. quod non credens animam immor-
talem debet se morti exponere
propter bonum virtutis. Tertia pro-
positio ad ostendendum propositum quod
anima non remanebit perpetuo extra cor-
pus Et quia pars extra totum non
est perfecta. ideo requiritur totum vel cor-
pus cum quo faciat totum. Probat
istam propositum Thomae in summa con-
tra gentiles. li. iij. ca. lxxix. et solvit
rationes. In solutione prime nota.
in quibus habet veritatem ista propositio.
quod pars est imperfecta extra totum. et in
quibus non. et quod anima extra corpus ha-
bet esse imperfectum. In solutione se-
cunde rationis ad tertiam propositum ha-
bes quomodo appetitus anime ad perfici-
endum corpus est naturalis. et quomodo
non. Si intentio est doctoris quod nul-
la istar trium propositionum prius probata
rum est nota sufficienter naturali ratione
Est alia opinio. secunda quod dicit resurre-
ctionem esse futuram posse demonstrari
a posteriori. Et arguit sic. naturaliter
notum est quod beatitudo naturaliter
appetitur. hoc patet ex primo ethici. de
beatitudine in generali. et ex x. ethici. de
beatitudine in speciali. Sed notum est per
rationem beatitudinem non posse esse nisi ex-
ternam. Ignorant est per rationes naturaliter to-
tum hominem ordinari ad aliquam per-
fectionem sempiternam. Augustinus pro-
bat maiorem xij. de trini. c. viij. ubi
probat eam sic. Si morientem vita beata
deserit aut volentem. aut nolentem. aut
neutrum. Si nolentem quomodo est beata vi-
ta quod ista est in solitudine que non sit in pra-
se. si autem volentem quomodo vita beata erit quam
noluit quod habebat. si dicas neutrum. er-
gonem ista vita beata est que talis

est ut quē beatum facit amore eius indigna sit. Sz nec ista rōcludit cōceditur em̄ q̄ vez est brūtūdinem nō solum in vli. sed etiā in p̄cula/ri appeti naturalr ab hoīe. Sz nō ē norū rōne naturalr q̄ ip̄a in p̄cula ri que si p̄sistit in isto in quo nos eā credimus p̄sistere appetat naturalr ab hoīe. Aut em̄ oportet esse notuz per rōem naturalē q̄ iste accrus est nobis p̄uentēs tanq̄ finis. Est er/ go tertia op̄io p̄pria doctoris q̄ re/ surrectio nō pōt rōne necessaria na/ turali p̄bāri. sed tantū fide tenetur. Nota q̄ intēio est Scoti. q̄ Aris. nō probauit vel nō clare posuit im/ mortalitatē aīe. Sz cui dā hīdes q̄ sic. 7 exp̄sse. iij. de aīa. in v. lo. c. p. no. vbi ponit p̄prietates intellect̄ pos/ sibilis 7 agentis ibi iuentēs clare de terminatū ab Aristo. aīam eē imor/ talem. 7 incipit caplm. Qm̄ aut si/ cut in om̄i natura. Item bēs. ij. de aīa. separatur hoc ab hoc tanquā ppe/ tuū a corruptibilij ibi ponit aīas eē incorruptibilē. Ad argumentū in/ princi. dicis. q̄ ista spēs p̄tinuabit in vniuerso vel p̄petuabit p̄ p̄tinuā successionē indiuiduoz quā pone/ ret p̄bs p̄ generatores p̄tinuā. nō au/ tem p̄tinuabit p̄ vitā alicui⁹ vel ali/ quoz in specie.

Ercia q̄stio

q̄dragesimetertie distictō nis vbi q̄ritur. vtz natura possit eē causa actiā resurrectionis Videt q̄ sic nā corrupat aer i ignē. postea ignis in aerē. deinde ecōuerso aer in ignē. ille scōs ignis videt idē auz p̄mo. si

ergo natura pōt ignē eūdem reduce re. pari rōne 7 hoīem. Ad oppositū est Dionis⁹ de diu. noībus. c. vi. Sūt aliq̄ue op̄iones pro primo ar/ ticulo vbi ponit. an natura possit a liquid idem regare. Et ponit op̄io Origenis vt recitat Augus. xij. de ciui. dei. c. xij. q̄ post circuitū m̄gnī anni. i. post circuitū triginta sex mī/ liū annoz oīa redibūt eadē nūero 7 vbi fundabat Et dicit q̄ fm̄ Pro/ lomeū in almagestis. q̄ celū stella tum mouet in centū annis vno grā du p̄ra motū diurnū. tūc sequitur q̄ p̄plebitur iste motus ei⁹ ab oriente in occidentē in triginta sex milibus annis. 7 sic si celū reuertet in p̄stinū statū q̄ eodē mō om̄ia. sed istā op̄i/ nionē improbat brūs Augustinus ibidē auctoritate apli ad Rho. vi. Christus resurgēs ex mortuis. Itē p̄ illud p̄ria ad Thessalonice. iij. semp cum dño erimus. Itē si hoc esset vez nō esset vera brūtudo post quā corpa redirent ad primas mīse/ rias. Scōda opinio est Tho. li. iij. di. xliij. q. i. ad tertiā questūculam 7 Rodofredi de fontibus. quol. vi. q. ij. et quoli. ij. q. ij. vel quoli. xi. Et Egidij thereomate p̄rio. q̄ impossi/ bile est corruptū idem nūero p̄ na/ turam redire improbat Tertia opi/ nio propria q̄ licet om̄ia nō possint per naturā eadem nūero redire. ta/ men aliqua possunt Et in solutōne secūde ratiōis hoc ostēdit quomō eadez natura numero potest esse in generato 7 corruptio In alia solu/ tione nota. quomō eadem poten/ tia siue etiā idem p̄ncipium pos/

Questio

rentiale semp manet ides. Et istud
sufficit ad hoc qd ides numero redeat.
In tercio arti. ostendit qd possibile e
nature reparare idem corp^m mixtum
numero. Sed dimissis his et supposi
ta tertia opione pro vera q est Pen
rici. quol. xi. q. xiiij. qd non est possibi
le ides eode mo reducere. et quo re
duceret inquire an illi corpi mixto
sic repaato natura posset eandem intel
lectiuam reducere tener qd non supposi
to qd pma pductio hois sit tm a do
¶ Ad argumetu in principio patet
per ea que dicta sunt

Quarta que

stio qdragesimertie di
stinctois vbi qritur. vtz resurrectio
sit naturalis. Uides qd sic fm Ba/
ma. li. ij. c. xiiij. qd coe est oibus i ea/
de spe. naturale resurrectio e hmoi
ergo etc. Ad oppo. ad cognitoez effe
ctus naturalis pot perungi p roem
naturalē. sed ad resurrectioem no pe
tingi ex secunda questione hui⁹ distin
ctionis. ergo etc. In ista questione di
stingit de naturali et supnaturali. sz
quia ista iam fueru determinata in
primo in pluribz locis. ideo breuiter
dico qd resurrectio naturalis e vt
naturale opponit violento. non tm
est naturalis vt naturale opponitur
supnaturali. Primu patet. naz pas
sum inclinat ad forma qua recipit.
et sic corpus ad sua aiam. Et per qd
no recipit ab agente naturali ordinē
ab agente ad agendu in istud id su
pnaturalis etc. ¶ Ad argumentu in
principio dicit qd auctoritas damas.
est intelligenda de eo qd est coe oi

III

bus a principio intrinseco vel a causa
naturali. no sic hic

Quinta qstio

qdragesimertie distinctio
nis vbi qritur. Utz resurrectio fiat
in instanti. Uides qd non. pma ad
Thymo. iij. mortui qui in xpo sunt
resurgent pmi. deinde nos qd viui/
mus. ergo no simul erit resurrectio
Ad oppositu pma Corinth. xiiij. in
momento i actu oculi et in nouissima
tuba etc. In ista questione doctor po
nit tria. In pmo articulo ostendit si
collectio partiu corporis humani
fiet in instanti. et de ista dicit qd fiet
ministerio angeloz. et cum no pos
sit esse in instanti ista collectio mebro
rum erit in tempore. cum mor⁹ sit in
tempore. vi. phisicoz. et in hac colle
ctione sit vel cause morus. In secu
do articulo videndu est si inductio
forme corporis seu mixti fiet in instā
ti. Dico qd sic. Cuius ratio est. quia
fiet immediate pture diuina. xrus au
tem diuina infinita e. sed hec opan
tur in instanti. et sic inductio forme
erit in instanti. Nec dico qd no pos
sit esse in tempore si deus velit In ter
cio arti. videns est si vnto aie intel
lective fiet in instanti. Et de ista bz
qd sic. Et ro est. quis erit a solo deo
immediate. cuius pmi accie nihil rez
sistit. sed hic habes duo dubia Pri
mu. an resurrectio hoim erit simul.
Dicit qd no. sed i li qui viuebāt cum
xpo. vt apli primo exiet ei obuiam
deinde resurgem⁹ nos. Scdm du
bium. an resurrectio erit in aliq de
terminata hora diei vel noctis. et die

Distinctio

q sic. illa hora qua pps resurrexit in comparatione ad illaz resurgēt mortui. vel illa hora qua iudicat^r est a pilato. vel ea qua spirauit in cruce. sed istaz certa nō inuenit in scriptura. Ad argumentū in pñci. parz p ea que dicta sunt in qstione.

Trea distinctōem qdragesimā quartā querit. Unū in quolibet homie resurget totum qd est de veritate humane nature in eo. Videt^r q nō. nam Genes^{is} h. Eua facta ē ex costa Ade. si ergo Eua resurget. illa costa nō resurget in Adam. vel Eua nō resurget. qd est falsum Ad oppositū est Augustinus in encheridion et Luce. p. c. de capite meo nō peribit. In ista qstione sunt duo articuli. Primus. si caro manet eadē continua mutatio ne. et quid ē illud qd est de veritate veritate nature humane. Secundus articulus erit de quesito. Quantū ad primū articulū est opinio magistri de veritate hūane nature ē illud qd trahitur a parentibz et qd nihil de nutrimento transit in veritatē humanam nature. improbat. Secūda opinio est Hen. quol. h. q. p. et quol. iiij. q. xxvi. q caro inducta a parentibz et de veritate nature humane. et nutrimentū transit in id qd pueritur in pexistens nō respiciēdo uouam formā. nec sū totūz nec sū ptem. sed tūmō p hoc q desinen te ibi forma nutrimentū succedat alta forma carnis pexistens. improbat opinionē. Pro opinione pñcia in

XIII

ducit aliquas conclusiones. Quare prima ē. q in nutritōne ē aliqua generatio extendēdo generatōnem ad oēm inducōem forme subalis i materia post priuatōem. Secūda conclusio. q in ista generatōne forma carnis que inducit in materiāz nutrimenti est noua Tertia conclusio q pars adueniens pmutatōem est alī quo mō similis pri que influit p generatōem. et aliquo mō dissilis et habes ibi quomō pars posterior adueniens ē impurius. et quomō etiā totū pexistens est impurius Quar ta conclusio. q est differētia inter car nem sū materiāz et sū formā. et q caro sū spēm fluit et refluit. et non sū formā. Et sic est intentio doctorū subtilis. q nō soluz de veritate nature erit caro a parentibz. sed similit illi que p nutrimentū acqñitur. Quā tum ad secūdum articulū sic prima conclusio. q nō quicqd fuit in petro de veritate nature eius pro tota vita sua resurget in eo. Secūda conclusio q ille ptes debite densitatis et debite quantitatē quales essent i fine triginta annorū si vixissent resurgent. In solutione prime rōnis principal nota. q Eua formata fuit de costa que nō erat de veritate hūane nature in Adā sū sibi supflua. et iō nō oportet q reuertat ad Adā. Cōtra illos qui dicūt q in resurrexōe sepūs mulierū pueretur in sepū viroz qd p fatuo reputo Sed est dubitatio qd est de veritate carnis in viro pōtē nutrimentū in alio maxime vbi homines comedūtur. in resurrexōne ca

Questio

ro illa i q illoz resurgz. dico q i pri-
mo cuius primo fuit ps. Ad argu-
mentū in principio dico. q Eva re-
surgit. ergo illa costa nō resurget i
Adam. Dico q nō. nā supflua erat
ei. 7 ideo nō oportet vt eā recuper

Ecunda qō

q dragelime q rte distincti
onis vbi qritur. vtrū ignis inferna-
lis cruciet malignos spūs. videt q
nō. Nam Augustin⁹ xij. sup gene-
sim arguit ex intēone sic. agens est
pstantius patiente. corpus autē nō
est pstantius spiritu. sed ecōtra. er-
go nullū corpus agit in spm. q Ad
oppositū Marthē. xvj. Ite male-
dici in ignem eternū qui paratus ē
diabolo 7 angelis ei⁹. Veritas hui⁹
qstionis clarescit ex dicto saluatoris
Ex p Augustinū. xij. c. de civi. dei.
vbi dicit. cur non dicamus spūs in
corporeos posse pena corpali ignis
affligi. Et per beatū Gregoriū q r-
to dialogo dicentē. si diabolus in-
quit eiusq angeli cum sint incorpo-
rei corporeo igni sunt cruciandi. qd
miz si anime nunq recipiāt corpo-
ra possunt corpea tormēta sentire. s3
est difficultas qūo spiritus pnt pa-
ti ab igne corpeo. Et circa hoc sunt
quatuor opiniones. Prima opio
est Thome in pnti distinctōe. q.
i. Et Egidij Rhomani. q. ij. q. ix.
et quot. iij. q. xv. quia malus spirit⁹
videt se cremari. idō cruciat. impro-
bat. q aia s3 greg. nō solū vidēdo s3
experiēdo incendiū patitur. Secū-
da opinio est Ben. de Bandauo q
lib. viij. q. xxxij. q datur āgelo ba-

II

bitus qui dā mediāte quo patit ab
igne. improbat. qz ille habet⁹ vlt
corporeus vel nō Si corpore⁹ qūo
facit in spm. Si incorpore⁹ qūo er-
go ignis corpore⁹ cruciat. Tertia
opio q in spūalibz est materia. 7 sic
pūū est materie pari passione rea-
li. sed oportet pbari q in spūalibz
sit materia qd nō est vez. Quarta o-
pinio doctoris. q spūs nō patit ab
igne passione corpali q est dolor qz
talis passio seqtur appetitū sensitī
qui nō est in angelo. sed patit pena
que est tristitia in inquantū appre-
hendit ignē sub rōne discōueniētis
et hoc dupl. Primo vt detinens
spiritū definitiue. Secūdo vt imu-
tans obieciue. De primo p r. quia
nō est in loco sibi grato. licet nō oc-
cupet illū. De secūdo nota. q intel-
lectus angeli primo determinatur p-
petuo ad intēse p r dēndū ignē
in ratōne obieci. Scdo apphēdit
istā determinatōē ad rale p r dēndū
Tertio odit 7 istud odiū orit ex affe-
ctione modi ex q vult qd cūq ob-
iectū. put sibi delectabile fuerit p r-
derare nūc hoc nūc illud. iij. sequit
apphēsiō nō tū nuda istius p r dēra-
tionis intēse 7 ppetue. v. ex h sequit
tr. sticia. Ad argu. in p rici. d r. q in-
relligit auctoritas de agere p rici pa-
li. ignis aut hic nō agit p rici pal r. s3
instrumētaliter qre nō valer.

Tercia que

stio xliij. distinct. vbi qrit
tur. vtr hoies dānari possit iudiciū
cruciabūtur i igne infernali. Videt
q nō. nā Job. ij. Lucent omnia que

Distinctio

cūq; ipse fecit nō tamē sūmet. Ad
oppo. Marthei et v. In ista q̄stio/
ne primō ponā distinctiōem Sc̄i
do ponā cōclusiones ¶ Quantū ad
primū articulū distinctiō est ista. q̄
ignis p̄ns corp̄i corruptibili aīato
aīa sensitīua pōt h̄re duplicē actiō/
nem. videlz realem q̄ est vnioca. ⁊
intentiōalem q̄ respectu illi⁹ est ed
uoca. quia spēs sensibīlis nō simplr
est eiusdē speciei cum ip̄o obiecto.
Quantū ad sc̄dū articulū pono q̄
tuor cōclusiones. Prima. q̄ ignis
p̄ns corp̄i corruptibili pōt h̄re du/
plicē actiōem in illo. s. realem ⁊ intē/
tionālē. ⁊ vna pōt haberi sine alia.
Prz. nā intētiōnalis pōt stare sine
reali. S̄c̄da cōclusio. q̄ sola intētiō/
nalis sufficit ad causandū dolorē
Prz. quia recordatiō talicū⁹ discō/
uentūris pōt causare dolorē. Ter/
tia cōclusio. q̄ p̄babilius videt post
iudiciū ponere solā mutatōem intē/
tionālē. Quarta cōclusio. q̄ non est
ibi rō certa ad neqādū oīno ibi mu/
tationē realem. Sed est difficultas
si semp ista corpa cremabūtur quō
nō sūmetur. Dico q̄ in igne sunt
due opationes Una ad calefactiōem
et incendiū. Alia ad sūmptiōem ⁊
iste sūt distincte. deus potest impe/
dire sc̄dā actiōem nō impediēdo
primā. Ad argumentū in p̄ncipio
prz p̄ ea q̄ dicta sūt in q̄stione.

Ira distinctiōez q̄dragesi/
mā q̄ntam q̄ritur. vtz ani/
ma separata possit intelligere
Additantes sibi ante separatiōem habi/
tualitē ⁊ notas. v̄ q̄ nō. nā null⁹ in/
tellect⁹ intelligit nisi intellect⁹ possibi

XLV

lis. qz agens nō intelligit. sed possit
bilis nō manet post mortē. quia ter/
tio de aīa intellect⁹ passiu⁹ corrupti/
tur. possibilis est passiuus. ergo rē.
¶ Ad oppo. est Aristoteles iij. de a/
nima. nā mēoria est archa spēs uer
p̄ illas intelligit qū vult In ista qō
ne sunt quor opiones Prima opi/
nio Tho. i. pte sūme. q. xcij. arti. i.
et in. iij. di. l. q. i. q̄ aīa separata intel/
ligit p̄ spēs a dō infusā nō trahat
pro nec tra. S̄c̄da opinio Auicēne
vi. naturalū. pte. i. c. vi. q̄ spēs in/
telligibilis nō manet post actū in/
telligēdi. ideo nec in anima separata.
Tercia opinio Hen. q. ix. q. r. r. q̄
in intellectu nulla est spēs intelligi/
bilis. sed tm̄ fantasma in fantasia.
Quarta opinio est Scoti. q̄ spēs in/
telligibilis manet in intellectu post
mortē. ⁊ p̄ p̄ns pfecta mēoria. ideo
pōt exire in actū intelligēdo q̄ddi/
tates sibi p̄us habituāl̄r notas. Et
rō m̄bi videtur op̄ia. nam est intē/
tiō Aristote. iij. de aīa. q̄ necesse est.
intelligētē fantasmata speculari.
Sed glōsā sic. vel specularū fuisse.
q̄d est sic intelligēdū. q̄ si nō habz
spēs in mēoria oportet recurrere ad
fantasmata. Sed si retiner illas. vt
vez est. iij. de aīa. qz mēoria ē archa
sp̄rum nō oportet tm̄ speculari. sed
specularū fuisse. et sic cum spēs rema/
neat in mēoria. iij. de aīa. ⁊ oīa hec
ponātur in aīa. s. intellect⁹ memo/
ria rē. q̄d obstat q̄ postqz aīa ē i cor/
pore. h̄et spēs nō indiget corpore me/
diante quo intelligat q̄ extra corpus
nō possit medi⁹ ⁊ efficiet⁹ intelligē/
re. Hoc sūmat per Auicē. vi.

Questio

naturaliū. aīa separata clari⁹ videbit
forare q̄ p̄dicta. ⁊ p̄cordat cū illo.
Sap. iij. Corpus qd corrūpitur ag
grauat aīam. Item hiero. in plogo
biblie. distamus in terris quoz nō
bis scīa remanebit in celis. valde ei
indignū esset tū laborare circa sciē
tiā ⁊ fructus si desineret esse in mor
te ⁊ valde irrōnabile ē q̄ fructus ma
neant ⁊ scīe ⁊ eoz acrus nō possint
pmanere. ¶ Ad argu. in p̄n. dico q̄
aristo. nō intellegit de intellectu pos
sibili s; de alia frute passiuā.

Ecūda que

stio q̄dragelime q̄nte disti
ctōnis vbi querit vtrū aīa separata
possit acquirere cognitionē alicuius
prius ignoti. v; q̄ nō. Nā si posset
acquirere cognitionē vnius ignoti
pari rōne ⁊ cuiuslibet ⁊ sic distācia
localis obiecti nō impediret ei⁹ co
gnitionē qd videt esse extra augu. q̄
vult q̄ aīe separe nō nouerunt ea q̄
hic agunt nisi eis exprīmas ab an
gelis vel ab aīabus ad eas venien
tib; ¶ Ad oppositū natura non est
sine p̄pria opatione specifica. i. celi.
⁊ dama. c. vi. sed p̄pria aīe opatio ē
intelligere ergo ⁊c. In ista q̄stione
sunt due opinionēs. Prima est opi
niō tho. in q̄rra di. l. q. i. q̄ aīa sepa
ta nihil recipit a rebus materialib;
sed intelligit p̄ sp̄as receptas a sub
stātijs supiorib;. has aut nō potest
recipere in via dū est forma corpis
Secūda opinio q̄ aīe separe possit
acquirere noticiā prius ignoti tam
abstractiua q̄ intuitiua. Et hec est
opiniō scoti. ⁊ rō est q̄ positis acti

II

uo ⁊ passiuo sufficienter a p̄xima
tis nō ipeditur sequit actio vel p̄p
sequi actio. Sed positis intellectu
⁊ obiecto p̄ntē sunt actiui ⁊ passi
ui ⁊ ista nō sunt ipedita q̄ ⁊c. Sed
diceret q̄ redit sp̄es habita a fan
tasmate. dico q̄ hoc est in intellectu
p̄iuncto p̄pter penā peccati. sed in in
tellectu separe nō quare requiritur
nūquid p̄sentia obiecti potest face
re illd qd fantasma. certe sic. Et ita
potest haberi intuitiua ⁊ ab ista in
tuitiua p̄fecta obiecto recedenti po
terit haberi p̄fecta abstractiua ⁊ sic
erit conclusio clara q̄ aīa separata p̄t
habere noticiā prius ignoti tā intu
itiua q̄ abstractiua. Ex quo habet
hic q̄ fantasia p̄ se nō sufficit ad ha
bendū scīam rei intuitiua ⁊ p̄sentia
rei sufficit p̄ se. In solutione secūde
rōnis nota q̄ licet intellectus p̄iun
ctus nō possit imediate abstrahere
a re. tū aīa separata potest. S; aliq̄s
quereret si aīa separata potest habere
cognitionē alicuius prius ignoti se
parati hic dicit filius cuiusdam q̄
de obiecto sibi nō p̄sente nec intuiti
ui ⁊ abstractiua habere potest ni
simisterio angeloz. vel si hñt ⁊ nō
ab angelis saltem ab aīabo ad eas
venientib;. ¶ Ad arg. in p̄inci. p̄
p̄ea que dicta sunt.

Tercia q̄stio

q̄dragelime q̄nte disti
ctōnis vbi querit vtrū aīa separata
possit recordari p̄teritoz q̄ cognō
uit p̄iuncta. videt q̄ nō. nam p̄bus
in li. de memoria ⁊ remis. ponit q̄
memoria est via sensitiua. ¶ Ad op

positū. Luc. xvj. ait Abrahā ad dī
uitē illum. fili recordare quia recipi
sti bona in vita tua. In ista questio
ne sunt duo arti. p̄mus qn memo
ria p̄prie dicta cuius est recordari p̄
teritū s̄ sit in presentia. secundus
si est in pte intellectiva. ¶ Quantus
ad p̄mū arti. p̄supponit duo. p̄mū
q̄ aliquis actus cogitandi p̄teritū
est in nobis. secundū q̄ recordari nō
est cuiuscūq̄ potentie immediate. sed
t̄mō alicuius actus q̄ infuit p̄mo
supposito recordanti. Ex p̄mo in
fert quatuor. p̄mū q̄ potentia recor
dativa h̄et post t̄p̄us. s̄m q̄ recipit
fluxū t̄p̄is inter instans et t̄p̄us in q̄
fluit illud qd̄ est obiectū recordatio
nis et instans p̄ntis p̄ceptionis. ter
ciū q̄ obiectū recordatiōis q̄n obij
cit recordatiōi nō est nisi p̄ntis. q̄r
tum q̄ potētia recordativa est p̄ser
uativa p̄pecti. Ex secūdo infert alia
q̄tuor. p̄mū q̄ recordatiō est duplex
obiecti cuius vt remoti vel ultimi
alicuius circa qd̄ recordās q̄nq̄ ha
bit actū humanū. et alterius vt p̄
ximi scz actus humani et p̄teritū ten
dentis illuz in aliud obiectū. s̄m q̄
actus p̄teritus dū infuit imp̄mebat
speciē sui in potentia. recordativa.
terciū q̄ opposit actū p̄teritū hūa
nū esse obiectū potētie recordatiue
q̄rtū q̄ nullus pōt h̄ere recordatiōē
nisi de actu p̄prio hūano. Ex his in
fert vnā cōclusionē q̄ memoria im
p̄prie dicta est in pte sensitiva vel q̄
recordatiō nō potest poni actus p̄
sensitiue. vbi nota q̄ nullus actus q̄
in brutis rep̄it arguit memoriā esse
in pte sensitiva. nec obstat de p̄gre

gatōe fornicatōis et indificatiōe si un
dinū. nā ista sūt ab instinctu natu
rali. et de quibz dicitur to verbis que
vident recordari. dico q̄ nō recor
dant. sed ex q̄dam habitu et assuefa
ctōne illud faciūt sicut etiam bestie
in inuētiōe viaz vel q̄ bestia non
recordat q̄ p̄me dīret se in tali loco
talem viam accip̄ā. sed dū ibi ē cō
gnoscit terram q̄day instinctu. vel
magis p̄prie q̄dam habitu imp̄se
cto et sic qd̄ facit est a casu. ¶ Quan
tū ad secundū arti. ostendit q̄ memo
ria p̄prie dicta est in pte intellectiva
vbi habes quō se h̄nt memoria sen
sitiva et memoria intellectiva inter
se et ad actū recordatiuū. Cōclusio
principalis p̄pria q̄ memoria intel
lectiva in aīa separata nō memoriā sen
sitiva et oīm quoz aīa p̄iuncta po
terat recordari potest etiam separa
recordari. nō tamē oīm recordatiōe
vt dictum est in p̄cedenti qōne. In
solutione terciē rōnis p̄ncipalis no
ta q̄ beati de peccatis cōmissis non
recordabūt et t̄m mias dñi in eternū
cantabūt. Et ibi notat opinio Ri
chardi in. iij. dī. xliij. arti. vij. q. s.
cū sua improbatōe. quō etiam si de
peccatis recordent dicit q̄ illa recor
datiō nullam in eis tristitiā causa
bit. Ibi etiam habes q̄ beatus h̄et
quicqd̄ vult de p̄senti vel de futuro
nō t̄m de p̄terito. ¶ Ad argu. in p̄
di q̄ licz aristo. ponit memoriā sen
sitivā nō tamen negat intellectivā.
nam eam ponit. iij. de aīa.

Marta que

stio q̄dragelime q̄nte disti

Questio

erionis ubi querit vtz beati cognoscant orones quas eis facimus vel p eis offerimus. vtz q nō. nam solus deus nouit secreta. orō mentalia q maritime est accepta est hmoi g rē.

¶ Ad oppositū ille est. vnus error quē tangit. Jeronymus in epla ad vigilantū rē. In ita qōne sūt tres arti. In pmo arti. ostendit q bñs naturalī cognitione pōt nostras tā vocales qz mentales orones cognoscere pōt. nam aīa beata vel seipara pōt acquirere noticiā nō solum ab i stractiā sed etiam intuitiā. nō solum sensibilibus sicut pōt est cūm/cta sed etiam quorumcūqz intelli/ gibiliū. igit oronem siue vocalem siue mentalem pōt cognoscere dū/ mō imoderata distantia nō impe/ diat vel diuina volūtas nō phibe at. vbi hēs q vnus intellectus pōt cognoscere naturaliter actū intīmū alicui intellectui. In secūdo articu/ lo oñdit q nō est necesse ex rōne bea titudinīs q bñs naturalr cogno/ scat orones nras etiā in verbo r n pphabile est q deus reuelat illas qz eis offerimus vel deo noīe eoz. In tercio arti. oñdit q beati orant p il lis a qbz orones offerunt eis. Et q talis orō stat cū bñitudine. Sz ali/ qz diceret bñs recipit istas orones si scit q ille q eas offert dānabit quid oportet orare p eo. Eodē mō dicaz si scit q saluabit. dico q bñs non scit vltimātam determinatiōez. p bñ scire dei cōplacentiā vlt indigna tiōē. sed vltima eius determinatio latet eū. sed bñe pōt orare p semet ipsā. dē q nō sed bñ p alijs. nā ipsi

III

iam sunt in termino nec hñt locum merendi nec demerendi. Sz orōes eoz vel rogamiā valēt p amīc vel pēntibz vel p his a qbz orones re/ capiūt. In solone scōe rōnis nota q nulla est in mēte opatio intellectus vel volūtaris r qūqz p dīctio vel p prietas realis ipius. qn totū pateat angelo pportionabilr pñti nō ipedi to vel aīe nō ipedite pportionabilr pñti sicut aīe r iūctē apparet p sen/ sus albedo pñs. De nouit absqz cō ditionez hoc ex ppta pfectione. sic q iposibile est q aliquid ipm late at. iō beati r mali r aīe seipate ppter defectū pñtie multos actus nō no/ uerūt r mali multa pñtia etiā non nouerūt deo ipediente. ¶ Ad argu. in pñci. dē q licz deus p se sciat se/ creta cordiū rñ alij sciunt de pmitte re p angelos rē.

Ira distinctionē q drageſt māſetam querit vtz in dō sit iusticia. vtz q nō nam. ¶ ethi. c. ij. dñi ad suū nulla ē iusticia qz nulla equalitas. g multo fortius dei ad creaturā cū deus possit dice/ re creature illud. j. Coz. qd hēs qd nō accepisti a me. ¶ Ad oppo. i pā Iusticia plena ē deſſera tua In ista qōe ē videndū. pmo qd sit iusticia scōe quor mo dis sumit. rercio si in deo est iusticia ¶ Quātū ad primū arti. dicit Anſ. de veritate. c. ij. q iusticia est rectitudo volūtaris p se seruata. sed phus. v. ethi. magis eam ſpecificat ad pūngens q iusti cia est ad alterum. ideo dicit q nec helſperus nec lucifer est ita admira/ bilis sicut iusticia quia vti ad alterz

est difficile. ¶ Quantū ad secundū
arti. quorū modis sumit iusticia dī
q̄ duobz modis. q̄ q̄dam est iustī/
cia naturalis. alia legalis. itez lega/
lis est duplex. vltis ⁊ p̄ticularis. Itē
ista legalis p̄ticularis diuidit in dī/
stributīuā ⁊ cōmutatīuā. Iusticia
cōmutatīa ē cui⁹ mediū accipit s̄m
p̄portionē arismet̄ricā. ⁊ sic requi/
rit equalitatē. nam nihil differt an
bonus abstulerit a malo q̄ ecōtra
ad hoc vt fiat iusticia ⁊ vt reuertat
sublatū. vel si bonus mutauerit cen/
tū malo. vel malus bono. ⁊ ista iu/
sticia debet seruari in p̄nitionibz.
Iusticia autē distributīa est cuius
mediū sumit s̄m p̄portionē geome/
tricā. ⁊ ista nō querit equalitatē sed
p̄sonaz dignitatē. hoc est si aliqua
bona debent diuidi in ciuitate non
oibz debent dari equaliter. q̄ si sic
nō fuaret iusticia. sed illa bona de/
bent distribui s̄m dignitates de q̄/
bus ⁊ alijs annexis. v. et hī. deo du/
ce latius dicam. ¶ Quantū ad ter/
ciū arti. dico ista p̄ ordinē. Primo
q̄ in dō ē iusticia q̄ ē rectitudo mē/
tis. nā in deo est volūtas que est re/
gula oīs inobliuiscitis. Secūdo q̄
in deo est iusticia vt iusticia est vir/
tus ad altez p̄t. nā est agens q̄ in
om̄i actione sua fuit rectitudinem.
Tercio q̄ in deo est iusticia legalis
q̄ ibi est veritas practica p̄cedens
om̄i determinationē volūtatīs di/
uine ibi est iusticia legalis. s̄ in deo
est aliqua veritas practica p̄cedens
om̄i determinationē volūtatīs. sicut
est ista. diliges dñz deū tuū. Quar/
to q̄ in deo est iusticia p̄ticularis ad

se q̄si ad altez. q̄ volūtas sua deter/
minat p̄ rectitudinē ad vō endū il/
lud qd̄ decet suā bonitatē. hoc ē red/
ditio dī sibi ipsi q̄si alteri. Quinto
dico q̄ est ad p̄positū q̄ iusticia cō/
mutatīua in deo p̄prie respicit p̄ni/
tionē ⁊ p̄miationē vt si p̄ meritis p̄e/
dant p̄ma ⁊ p̄ peccatis supplicia. dī/
distributīua s̄o respicit q̄si naturas ⁊
p̄fectiones sup̄additas vt sc̄z natu/
re distribuat p̄fectio sibi p̄portiona/
ta. Sed aliq̄s diceret si iusticia dī/
distributīua ē in deo ⁊ ista respicit dī/
gnitatē p̄sonaz quōd̄ deus hic se h̄z
q̄ videmus iniustis dare magnas
dignitates ⁊ iustis miseras. dī. o q̄
q̄ videns hic nob̄ iniusti forte apud
deū sunt iusti. Vel q̄ aliq̄n malis
dat bona bicēpalia. q̄ non sunt ita
mali q̄n fecerint aliquod bonum. ⁊
q̄ illud est remunerandū dat eis b̄
bona vt p̄ alio seculo puniant. ecō/
uerso non est sic aliquis bonus q̄m
aliq̄n in hoc mūdo peccauerit. sed
q̄ ex his peccatis nō mereat eternū
suppliciū. iō h̄z hic penas vt in alio
seculo habeat gl̄ias s̄m illud Sap.
x. Reddit deus mercedē laborz san/
croz suorū. Sed quare deus iustū
dimittit mori sine p̄fessioe sicut etiā
iniustū. dī. ad hoc sanctorū determi/
nationē maxime beati bernardini
q̄ deus vocat boīes vel ad maiorē
gl̄iam vel ad minorē penā. ⁊ q̄ iu/
stum videt in bono p̄posito sic q̄ si
plus viueret forte magis peccaret
vocat eū. Sed diceret aliquis facit
malā mortē. dico q̄ nō q̄ nō est pu/
tanda mala mors cuius bona vita
p̄cessit. ⁊ de malo deus scit q̄ si vi

neret peiora que fecit faceret vocat
eū sic vt minores bēat penas. Sed
quis diceret in dānato. vñ q̄ sit ma
gis de iusticia q̄ de mīa. Nā petā
que fecit sunt finita z dānat eum in
infinītū. dico q̄ dānat eū in infini
tū hac de causa. q̄ deus scit q̄ si vi
ueret in infinitum semp peccaret z
sq̄ in pēnis irer z sic ab infinita ma
la voluntate z in infinitū eū dānat
nō a volūtate simplr s; a volūtate ī
actu p̄m posita z in potentia p̄m
qua ponenda si sibi nō obīceretur.
Et in hoc est rextus beati Gregorij
ad magnā iusticiā dei in dicātis p̄
tinet vt nūq̄ careat supplicio q̄ nū
q̄ carere voluit petō. sed hic est ma
gis dubiū si in iusticia cōmutatiua
d; fvari equalitas quō fvar dādo
paradisum p bonis factis cū sit re
xtus ad Ro. viij. Nō sunt p̄digne
passiones huius seculi ad futuram
glīam rē. dico q̄ deus est maxime
liberalis z dat illud ex liberalitate
sua. Sed nos possemus petere pa
radisum. de iusticia dico q̄ si po
neremus passionē xpī z eandē sit cū
nostris bonis teneremus p vna p
te z paradisū. p alia credo q̄ posse
mus rectam facere cōmutationem
Sed dimittam⁹ passionē xpī si oīa
bona mū di facta z fienda darentur
vni aīe posset illa petere de p̄digno
glīam. dicite q̄dam q̄ nō quia oīa
hec sunt finita z glīa inf. nita. z illa
glīa est ordinis supioris. z est regla
q̄ si ea que sunt ordinis inferioris
multiplicent in infinitū nūq̄ attin
gerent ea que sunt ord nis supioris
maxime ad hoc q̄ fieret cōmutatio

equalitatis. nam finitū ad infinitū
licet sic portio attingentē nō tamē
equalitatis. q̄ padisus quō a scriis q̄
vitar z bona secūda p p̄po dederūt
potest peti. d; ab aug. qd nō de con
digno. s; de p̄gruo. nā postq̄ carbe
dre amissa a malis angelis spectent
hoīes p̄gruū est vt ibi ponant. z cō
gruū est postq̄ sumus creature sue
vt det nobis victū in hoc mūdo et
iustis in alio padisum. ¶ Ad arg.
in p̄n. d; q̄ nō est ibi q̄litas simplr
nisi ad seipm. ideo nec iusticia sim
pliciter nisi ad se quasi ad alterz sed
equalitas aīqualis potest ibi poni
qualis pōt esse dñi excedentis val
de ad suū excessum.

Ecūda que

stio q̄dragimesexte di
stin. vbi querit vñ in deo sit mīa
Videl q̄ non. q̄ fm damas. li. ij. c.
xij. Misericordia ē p̄passio de ma
lo alieno. in deo nulla est cōpassio
ergo rē. ¶ Ad oppositum in ps. pa
ciens z multū misericors. In ista
qōne sunt duo videntia. p̄mo quid
sit misericordia. secūdo si in deo est
mīa. ¶ Quantū ad p̄mū arri. dico
q̄ mīa duo iporrat. vnū principale
aliud ex p̄sequenti p̄ncipale in mīa
est habitus vel forma qua volum⁹
miseriā alterius. z quia vel nolum⁹
miseriā eius in futurū tunc p̄serua
mus si possumus. Vel q̄ nolum⁹
miseriā p̄ntē tunc reuelamus si pos
sumus. Et p̄sequenti alit mīa ipor
tat q̄ndam displicentiā z passionē
vnde iste mō misericors idem est q̄
miserz bñs cor. ¶ Quantū ad scōm

articulū dico duo q̄ isto mō secun-
do in deo nō est misericordia tū in
deo nlla passio vel miseria possit po-
ni. secūdo q̄ accipiēdo misericor-
diam. primo modo ipsa p̄rie est in
deo quod p̄z sic. quia sicut nullum
bonū euenit nisi deo volēte. ita nul-
lum malū phibet ne eueniat nisi dō
volente. Sed mltre miserie possibi-
les euenire aliquando phibent ne
eueniant. ergo deus habet nolle re-
spectu illaz z pmissionem respectu
venientia. ¶ Ad argu. in prin. p̄z
p̄ ea q̄ in lra iunt posita.

Tercia que

stio q̄dragesime septe disti-
ctionis. vbi querit vtz in deo di-
stinguat mīa z iusticia. videt q̄ nō
nam aug. xj. de ciui. dei inquit sim-
plex est deus qd̄ est quicqd̄ bz z hoc
de eo qd̄ d̄: ad se eius hmoi est mīa
z iusticia. ergo deus est iusticia de-
est mīa. ¶ Ad oppositū est cassan-
drus sup ps. v. hec due res semper
sunt ad inuicem. z loquit de mīa z
iusticia. Est prima opio rho. in. liij.
di. xlvj. q. j. z in illa p̄ totū. z Rich.
di. eadem. q. ij. arti. ij. dicentium q̄
mīa est ps iusticie z nō distinguitur
ab ea. Sed opi. est doctoris q̄ iusti-
cia z mīa distinguūtur formalr in
deo. Ad autem in prin. dicat q̄ l3
mīa z iusticia sint idē realiter in dō
tū distinguūt formalr quare zc.

Quarta que

stio q̄dragesime septe disti-
ctionis. vbi querit vtz in punitione malo

rū scurrat ex pte dei punientis iu-
sticia cum mīa. videt q̄ nō. qz sunt
opposita. nam qd̄ p mīam sit iusti-
cie regnare videt. ¶ Ad oppositum
fm aug. vbi sup in dō nō distingu-
tur. P̄rio ponit rōnē mīe fm rōnē
iusticie z mīe sup̄tū. q̄ in omī ope
dei p̄currūt iusticia z mīa. z ponit
p̄gruentiā ad hoc. z est rho. j. pte. q
j. arti. iij. z in di. p̄nt. arti. ij. q. ij. in
rōsione ad secundā q̄stionculā. Sz
ibidem doctor ostendit q̄ nec ratio
nec p̄gruentia pcludūt. Sed doctor
rūdet ad qōnem aliter tractat qua-
tuor arti. In p̄mo arti. inquit que
sit punitio maloz z dicit q̄ punitio
est carentia pceptibilis boni z uenie-
tis. vlt pceptibilis punitio mali dis-
cōuenientis vtrūq̄ est in natura in-
tellectuali. vbi habes q̄ duplex est
bonū nature intellectualis. s. cōmo-
di z honesti z q̄ vtile reducit ad ista
etiam ostendit q̄ in voluntate vt si
bi disconueniens tali nature puta
operatio vlt passio distincta contra
opationem vel operatio disconue-
niens nō qdaz generaliter. sed quia
nolita hmoi opatio in damnatis ē
semp̄ intensa p̄sideratio ignis. Ibi
dem habes q̄ quadruplex tristitia
in genere est in damnatis duplex d̄
priuatione duplicis boni. s. honesti
que potest dici pena verius z cōmo-
di. z duplex de duplici positione. s.
de discōuenienti detentione p̄pe-
tua ignis vt diffinitive locantis. z
de detentione p̄perua ignis. vt in
p̄sideratione ignis. In secūdo arti.
ponit quō punitio maloz est a deo
Prima p̄clusio q̄ p̄ma pena que ē

Questio

Trinatio culpe nō hz deū p causa
positiua. sz p causa negatiua remo/
ta. Secūda conclusio q̄ secūda pena
que est puatio beatitudinis nō hēt
deum p causa positiua sed p causa
negatiua. Tercia conclusio q̄ tertia
et quarta pena q̄ sunt detentio loca/
lis diffinitive in ipso igne. et detentio
in consideratiōe intensi ignis ha
bent deū p cā positiua mediata qz
mediante apprehensione obiecti In
tercio arti. ostendit an ī ista punitione
occurrat iusticia ex pre diuina. Pri
ma conclusio q̄ iuste de^o dimittit dā
natū pperuo in culpa. et hanc decla
rac multipliciter. Secūda conclusio
q̄ secūda pena sic est a deo negatiue
qz nō pferet beatitudinē et hoc qd ē
non pferet beatitudinē iuste est a deo.
Tercia conclusio q̄ tertia pena q̄ est
locari diffinitive in igne siue in vi/
lissimo loco vniuersi. ibi occurrit iu/
sticia. vbi habes q̄re de^o pmitte fieri
mala in vniuerso. ibidē q̄ rō de p
fectione vniuersi nec de manifesta
to diuine iusticie. nec de corruen/
tia mali pene ad malū culpe. nec d
lecticia bonoz. nec de punitione ma
loz pcludit deū debere mala pmit
ti in vniuerso fieri. Sed dicit aug.
in encheridion in. c. xj. q̄ potens ē
de illis malis bona elicere. idē in eo
dem. c. mala pueniūt sita emi
nentius cōmendant bona. Et q̄bo
pōt colligere q̄re deus pmitte ma/
la fieri. Quarta conclusio. quō est iu/
sticia quasi q̄re pene q̄ est determi
natio intellectus dānati ad cōside/
randū intente ipm ignem cū impe/
dimento ne alia posset cōsiderare q̄

III

consideratio alioz que minueret istaz
penam et hoc est a deo. In quarto
arti. ostendit an misericordia oc
currit in ista punitione ex pre dei puniē
tis. et est opinio Tho. in pñti dist.
q. ij. arti. ij. ad primā questiuu
lam. dicit q̄ deus vt dans et agens
excedit passum. ideo datio excedit
passionē. Et ob hoc semp deus dat
vltima p̄dignū. Opio p̄ria q̄ ideo
occurrit misericordia qz ap̄ius est p
fectius q̄nto a pluribz p̄turbz pce/
dit. ideo si in ista punitione infligit
aliquid ad qd tribuenduz inclināt
mi ericordia. mīa superalabit iudi
cium. In solutione secūderationis
nota quare pena est eterna. dicitur
q̄ si malus perpetue vixisset per
petue peccasset ideo perpetue puni
tur. quia perpetue peccauit in volū
tate. et est ratio gregorij in libro mo
ralium sup illud Job. ¶ Ad argu.
in pñ. dico q̄ simplr nō sunt o p̄o/
sita imo finit iusticia nisi sit p̄eras
vel misericordia sibi iuncta.

Inca distinctionē q̄drage/
simā septimā querit. vtruz
vlt iudiciū sit futur. vtr q̄
nō. nā hz in p̄s. nō resurgent impij
in iudicio. q̄ nō erit vlt. Ad oppo.
est aug. de ciui. dei. c. xx. et xxj. In
ista q̄one sunt tria vidēda. p̄mo qd
est p̄pleta diffinitio iudicij. scdo si
vlt iudiciū est futur. tercio mouet a
liqua dubia. Quātū ad p̄mū arti.
qd est iudiciū. dimissis aliquibus
diffinitionibz p̄ribz dicit q̄ iudi
ciū est p̄pleta determinatio et autē
tica reddendū alicui fm merita sua
ponit in diffinitione cōpleta. quia

Includit determinationem firmam intellectus et volutaris efficientē h est voluntas potentis et intendēis determinatōz intellectus distributivē hoc ē qd specificat p illud autentice qz p hoc intelligit q sit illius q fm suā volitōne efficacē pōt determinatōne intellectus et volutaris pducere ad effectū. ¶ Quantū ad secundūz arti. ponūt quatuor congruētie quaz pma talis est. Congruū ē separe bonos a malis q separatio habet fieri p iudiciū. Secūda congruētia est q in secretis iudicijs q fiūt circa singlas personas licz sint iusta nō tñ omibz manifesta et sic rōnabile est vt in iudicio generali manifestant. Tercia congruētia est q sicut res erūt apmo effectiuo ita reducunt in finē. et sic oportet vt fiat iudiciū in quo fiat hec reductio ad pmi a quo pērie/rūt. Quarta congruētia est q pter h q vnusquisqz ascribat regno vel ciuitati tota mltitudo pūsa ad regnū debet aliqñ determinari ad possidēdum illud et tota alia multitudo reliqui carceri vt hoc mō sit sequestratio duaz ciuitatū. sicut aug. tractat per totū de ciui. dei. et sic oportet vt mediante iudicio mittant in ciuitatē vel relinquant carceri. Quantū ad terciū arti. mouet aliqua dubia. Primū vtz iudiciū fiat in tpe vel in instanti. Et si in tpe vel breui vlt nō breui. Ex quo ponit aliqs modos. primus qd si quilibet debz in speciali scire speciali merita vel demerita alioz fiat in tpe longo sed si debet scire sua merita vel demerita

in speciali et alioz in generali fiet tēpore breui. Vel si possint omnia successiue simul vñico actu hoc deus possz facere si veller. sic iudiciū fiet in instanti. Scdm dubiū disceptatio in iudicio erit vocalis vel mentalis. dicit q si iudiciū erit in instanti erit mentalis. si in tempore erit vocalis. Sed dicit scotus q magis ē psonū euangelio q sit vocalis. Sz si vocalis in qua lingua. nam aliq dicūt q loquemur linguam latināz aliq grecāz franciscus de mayronis. dicit q ebraycā. aliq q erit noua formario lingue. dico q in hoc casu qd melius sit dicat. credo q nemo certe potest dicere. Et si aliqui in hoc faciūt casum ideo faciunt vt videant a populo. Tercium dubium in quo loco fiat iudicium. dicunt aliq q fiat in valle iosaphat. Et videt innuere Jobelis ppheta. Sed apostolus vult prima ad Thessal. iij. q boni rapiēter obuiam hristo in aera. mali autem relinquant in terra. et p consequens boni nō erunt in valle iosaphat. et ideo magister sententiaz p vltimo caplo huius distin. dicit q quidam pueriliter illud Jobelis intelligentes dicūt in valle Josaphat que vallīs ē in pedemontis oliueti versus istam partem domini ad iudicium descendurum quod frivolut est Josaphat autem interpretat iudiciū dei. in valle ergo Josaphat. id est domini iudicium. congregabuntur omēs impij. iusti vero non descendunt in valle iudicij. id est inter damnatos.

Questio

natos. sed in nubibz eleuabuntur et e-
pient obusam xpo Sz in qua manu
ponetur iusti. De q in manu dexte-
ra xpi. cum q manu dextera sit ho-
norator sinistra. vt habet ab Aris-
t. v. phis. Ite quia xps sedet ad dex-
tera dei patris tanq in pre honora-
biliori. In aliquibz vero mudi pti
bus qui vadit ppe pariet ille e ho-
norabilior. nescio vn ortuz habuit
hic vsus Ad auctoritate in pncipio
dicit. q no resurgit impij ad vitaz.
tamē bn ad iudiciū.

Ecūda que

stio qdragesime septie di-
stinctionis vbi qritur. vtz mūdus
sit purgāduz p ignez. Videt q nō.
quia tūc ignis purgaret per ignem.
cū etiā elemēta debeāt purgari. Ad
oppositū in psalmo. Ignis an ipm
pcedit. In ista qstione sunt qrtuor
videnda. Prio si mūdus purget p
ignez. Scdo quis ē ille ignis. Ter-
tio qntum ascēdet. Quarto si prece-
der aut seqtur iudiciū. Quantū ad
primū articulū dicit q purgabitur
p ignem auctoritate Petri in scda
canonica. c. iij. Celi ardentes simul
soluētur et elemēta ardore ignis te-
pescunt. Ite Esaiē vltimo Dñs in
igne veniet. hui⁹ intēctionis ē Aug-
scdo. de ciui. dei. Quantū ad scdm
arti. quis erit ille ignis. Sz triplicif.
Uno mō q ille ignis erit riuus de
nono creat. iuxta illud Daniel vij.
Fluui⁹ igne⁹ rapidusqz Egredieba-
tur a facie et sedtur iudiciū fecit et li-
bit apri sunt. Alius modus q erit
fluuius igneus p pte rez corpoz ce-

II

lestius generatus. Tertio mō dicit
Scorus. q sicut in diluuiū non fue-
rūt noue aque create. sed displesce-
gare. sic erit i iudicio q omnes ignes
pgregabūtur. Et hoc sentit Aug⁹.
in scdo. de ciui. dei. figura inqt hui⁹
mūdi mūdanoz igniū pflagratōe
peribit sicut factum est in diluuiū.

Quantū ad terciū articulū. s. qn-
tum ascēdet. Dico q qntum duras-
bunt elemēta. et sic plus ascēdet q a
qua diluuij. Quantū ad quartū ar-
ticulū aliqui dicūt q duplex est iu-
diciū. s. determinationis et executōis
et q iudiciū determinationis pcedet
ignem. sed nō iudiciū executōis. sed
sequet Alij dicūt. q ignis facit duo
scz purgat et inouat. et q rōne purga-
tionis pcedet. sed rōne inouatōis se-
quetur. Tertius mod⁹ vt habet a
glosa sup illo xpo. purgabit filios
leui et. duos ignes futuros legit⁹
vnū qui purgabit electos. alius qui
truciabit reprobos. p m⁹ pcedit iu-
diciū. scds ignis sequet eum. Et po-
test haberi p August. xx. de ciui. ta.
dei. vbi dicit iudicatis impijs et in
eternū ignem missis. Ad argumē-
tum in principio dico. q. nō habeo
pro incōuenienti q iste ignis mixt⁹
purgetur pillum ignem pur.

Irea distinctōem qdrage-
simā octauaz queritur. vtz
christus iudicabit i forma
humana. Videtur q nō. Nam iu-
dicare nō est nisi potestātē habētis.
et dominiū super iudiciū christ⁹ fm
naturam humanā est frater noster.
ergo nō domin⁹. Ad oppositū prā-
tem dedit ei iudiciū faciendi. quia

filius hominis. ergo secundum humanam naturam data est tibi potestas iudicandi. In ista questione est prima opinio. Thomas in prima distinctione. quod idem Christus meruit habere usque dominium reatu-
re per suam passionem. et ideo in forma in qua est passus iudicabit. non autem apparebit tibi in forma divina. quia illa sine gaudio videri non potest. Tunc autem impium nullum gaudium habebit. improbat opinioem quod ad duo. contra quod ponit duas conclusiones. Prima quod licet Christus in forma humana iudicet non tamen iudicabit secundum formam humanam. Et quo habes quod Christus ratione redemptionis non meruit principale dominium creature. Ponit secundam conclusionem contra secundam quod dixit in sua positione de gaudio. et conclusio est ista quod visio divine essentie potest a delectatione separari. et probat sic. Absolutum prius natura alio sine contradictione esse sine illo. visio divine essentie est quid absolutum per comparisonem ad gaudium. et prius natura alio. nam obiectum non delectat nisi prius apprehensum. Sed aliquis diceret. illa visio potest esse non delectabilis. Dico quod non. sed potest non delectare. sicut homo non potest esse non risibilis. sed potest non ridere. Sed illi qui dicunt quod felicitas est in clara visione divine essentie. sed felicitate sequitur delectatio tantumquam passio. et ethi. ideo oportet dicere secundum istos ne subiectum deatur sine passione. quod felicitas non est in visione ne absolute sed in visione simul cum delectatione. Sed pro parte Scoti posset adduci auctoritas Jo. xvij. hec est vita eterna ut cognoscas te. non dixit

ut delecter in te. Sed pro opinione secunda et responsio questionis iudicare capitur dupliciter. Uno modo principaliter. Alio modo commissarie. Pro primo modo pono istam conclusionem. Christus non iudicabit principaliter secundum humanitatem secundum quod principaliter iudicare importat perfectam determinationem et non subordinatam talis personam reddendi per tali merito et velle efficax ad equequod est determinatum. nam sic sola trinitas iudicabit. Secunda conclusio quod sumendo iudicare non omnino principaliter sed commissarie et subordinata tecum excellentia singulari qualis nulli creature committi potest ut scilicet ab eadem persona reddat istud quod intellexit a se ipsum recte iudicat secundum humanitatem et iudicabit secundum aiam. tibi habes quod nulla maior auctoritas potest Christo attribui sine blasphemia quam iudicare. In solutione ultime rationis nota. quod Christus in iudicio videbitur a beatis in forma gloriosa corporis. a malis autem vel non videbitur in vita ista vel si videbitur non tamen delectabuntur. Ibi nota exponem illius auctoritatis. Tollatur impius ne videatur gloriam dei. Ad argumentum in principio dico. quod Christus ut homo habet potestatem commissariam emineatissimam. sed non principalem et ita spectat tibi non principaliter iudicare ut homo.

Ecūda que

ratio quod dragelime octave distinctionis ubi queritur. utrum in iudicio vel post iudicium cessabit motus corporis super pre celestium. Videatur quod non. Nam dicit Genes. vij.

Questio

cunctis diebus terre estash hyems
noy et dies nō requiescēt. Ad oppo/
sitiū in tūc nō erit vicissitudo diet et
noctis. 2. probat illō Zacharie. xiiij.
erit dies vna 2c. Itē Isidorus dōr
dine creaturaz c. v. et ponit in litte
ra post iudiciū sui laboris sol merce
dem suscipiet. 2. nō venient ad occa
sum nec sol nec luna. sed in ordine q̄
creati sūt stabūt ne ip̄i incarcerationi s̄
terra positi fruātur lumīe eoz. Un̄
Abacuch vlti. sol 2. luna stabūt in
ordine suo. In ista q̄stione p̄rio po/
nētur opiniones phōz scōo opio/
nes theologoz. tertio si valēt rōes
eoz. q̄rto si motus celi ē natural' vl'
violentus. Quantū ad primū arti/
culū diceret phīs. sicut p̄z p̄ eum ī
diuersis locis. q̄ motus celi est ppe
tuus. Prima rō. substantia sepata n̄
pōt carere suo fine. vt habet. xij. me
taphi. Sed vltim⁹ finis substantie
sepate est in causando latēdem corpo
ris celestis. ergo 2c. Scda ratio in/
telligentia mouēs celum est quedaz
subna pmanens 2. sempiterna 2. ce/
lum similr 2. mouet illū. ergo B sem
piternū habet eandē habitudinē ad
aliud si cut mouēs ad motū. 2. p̄ p̄se
quēs mor⁹ est variabil'. ¶ Quantū
ad secūdum articulū dicitur theoligi
oppositū p̄ quo adducūt auctorita
tes 2. ratōnes. Est auctoritas Isae
lx. nō erit tibi sol amplius ad lucen
dus p̄ dies. Alia auctoritas ē Apo
calipsis. x. vbi iurat q̄ amplius iē/
pus nō erit. ergo nec motus cū sint
subiecta 2. propa passio. iij. phisico
rum. ¶ Quantum ad tertii articu
lum dicitur in p̄clusionē cum theo

II

logis q̄ post iudiciū cessabit mo
tus eoz corpōz celestiu. Sed nec theo
logi nec philosophi probāt suaz cō
clusionē. 2. q̄ efficacius probāt phi
losophi. theologi vero nō probant.
Nam auctoritas Esae nō negat so
lem tūc lucere. sed tūc dicit bis qui
erūt in vita eterna. vsus lucē nō pre
stabit. Illud vero Apocalipsis in/
telligitur q̄ nō erit tēpus vt imple
atur aliqua p̄phetia. quia iam oēs e
runt implere. Nec prima rō philo
sophoz probat. q̄a nō est finis sub
stantiaz. separatā mouere oibes. s̄
propri⁹ finis est in speculatiōe veri
tatis. vt p̄z xij. metaph. Nec scda
ratio valet. q̄ oportet negare illaz
propōem vel melius p̄positiōem in a
gente volūtario vel maiorē negare
si sit argumentū. Nā ibi agens pas
sum habebit formā nouam. Quan
tum ad quartum articulū dico. q̄
motus celi nec est naturalis nec vio
lentus. vt patet p̄ Auicēnaz. ix. me
taphisice. Non naturalis. quia oīs
motus naturalis est ad quietē natu
ralem. 2. tūc si nō quiescit naturali
ter erit violentus. In solutiōe quar
te ratōnis nota. q̄ motus celi ex p̄/
te mouentis est volūtarius. ex par
te tamē celi est neuter. Ad auctori
tatem in principio dico. q̄ intelligit
ante iudiciū.

Ira distinctiōem quadra
gesimam nonam queritur.

Utrum beatitudo cōsistat
per se in opatione. Videtur q̄ non.
nam Boetius tertio de solario
ne dicit. q̄ beatitudo est status om
nium bonorū aggregatiōe p̄fectus

sed ille status nō est opatio. ergo rē
Ad oppositū est Aristo. pmo ethi.
felicitas est opatio optima rē. Ad
istam qōem dī. q. felicitas vī bītu
do est in opatione. nā pmo ethi. de
fini. in cui⁹ definitōe ponitur opatō.
Itē. r. ethi. deducēdo illā definitōez
in q opatione dicit q dī q arbitra
mur felicissimos. idē eos arbitramur
sic ex quo ipos vivere suspicari su
mus r nō dormire. ideo opari. r sic
ponit felicitatē in opatione specula
tiua. idem bēs q dī qui felices sūt
opentur. r sūq in pīma opatione
q. metaph. c. vi. r c. iij. idem. r. i. r.
metaph. c. iij. In oībus his proba
tur felicitatē esse in opatione. Pre
terea. ij. celi r mūdi. Dis subīa cu
ius est opatio est ppter opatōez suā
Preterea Augul. pmo de doctri
na xpiana. sūma merces ē vt ipō p
suamur. in sūma mercede beat
tudo. sed pfrui est opatio. ergo rē.
¶ Ad argumentū in pīcipio dī. q.
boetius accipit beatitudinē exten
sivē. r sic nō definit eā pprie.

Ecūda que

stio qdragesimenone di
stinctionis vbi qritur. vtz beatitudo ī
mediatius pficiat essentia vel potē
tia. Videl q pīo pueniat ēētie. nā
aliter seqret q natura aīe nō ēē bī
ficabil nīlī d p accēs rīp pōnas qd
est incōueniens. Ad oppo. nō ppe
rit opatio ēētie nīlī mediare pōna
ij. de aīa. In ista qōe tria faciā Pri
mo dicā quid sit beatitudo. Scdo di
cā ad qstionē. Tercio. An volūtas se
beat actīe ad beatitudinē vī cū passi

ue. Quantū ad pīmū artī. dī q bī
tudo ē duplex. s. simplr r fm quid.
Beatitudo simplr est pfectio scda im
mediate pūgens obiecto pfectissi
mo nobilissimo. Sed beatitudo fm
quid est pfectio scda pūgens min⁹
nobili bono pfectissimo. r rē ex his
respōdet ad qstionē pcedentem. in
īpā em ponit pūgere. nam in defi
nitōne dī pūgens. r cū pūgere sit
opatio. tūc beatitudo erit opatio vt
probatū fuit in pcedenti qstione.
Quantū ad secūdū artīculū pnci
palem r est pīcipiū hui⁹ qstionis
est opīnio Den. quol. r. ij. q. rīj. q.
beatitudo pīmo pficiat essentia q
potentia. Et rō sua est. quia bītu
do sūt p illapsum. r sic cum illapsum
pīmo pficiat essentia q potentia
quia pīmo illabitur in aīa q in po
tentia aīe. sic beatitudo erit pīmo in
essentia. sed doctor iprobat. Cōclu
sio doctoris est. q beatitudo pīnci
palius pficiat potentia q essentia. p
batur. nam pceptio hui⁹ pfectionis
nō puenit essentia nīlī p potentia.
Cōuenit p intellectū quidā ipaz co
gnoscedo p volūtatē tanq ipam
deqstādo docēte Hugone de san
cto victore. Itē in beatitudine duo sūt.
scz cognitio r amor. cognitio illūiat
amor tāq restrictō faciat ī his bī
tudo pīstīte. s. in pgnoscedo r in bo
num amādo. sed ista pmo potētis
pvenit. quod etiā potest haberi ex
secūdo de aīa. r. i. metaphisice. q
operatio non competit essentia nīlī
mediante potentia. sed felicitas est
operatio. ergo rē. ¶ Quantū ad ter
tium artīculū. Utroz simus causa

Questio

nostre beatitudinis. est opio Tho. in
iiij. di. pñti. q. iij. q. substantia actus
est a potentia naturali. modus ho
qui ē forma actus ē ab habitu 7 p h
nō sumus causa beatitudinis nre. Cō
clusio pñtia doctoris q beatitudo est cau
sa actiua sue beatitudinis qñtuz ad il
lud absolutū qd est in beatitudine. et
hoc si volūtas est cā actiua sue vo
lūtatōis. In solutōne qñte rōnis re
nes q actus est pfectior habitu i ra
tione pfectōis finalis. qz imēdiat
attingit obiectū finale. 7 in rōne pfe
ctōis formalis qā tanta pfectio nō
posset ppetere habitui in sūmo qñ
ta actui tali in sūmo. Pñtia qā actus
attingit deū imēdiatē. hz imēdiatē
habitu. 7 sic potes tenere q pfectior
est actus qz habitus. Nota q hic glo
satur illa auctoritas q adducit a no
minalibz 3 nos. Accēs nō accidit
accēti nisi quia ambo accidunt. hz in
telligit in accētiōe desparis. 7 nō se
habētibz sicut quātitas 7 qualitas
Nota q in ista qñtione ad pbandū
q prima propō. i. etbi. habeat in
telligi de deo. habēs tres propōnes
Prima. q inter omnia nature intel
lectualis appetibilia aliqd est cēnti
aliter et simplr primū 7 supmū pñ
Nam appetit vltimū finis nō est
vanus primo celi. Scda conclusio su
premū appetibile vel volibile 7 so
lum illud cuiuslibet nature intellectuā
li simplr propter se est volēdi. Ter
tia conclusio. nulla natura intellectuā
li vltimate 7 ppetere pfitur nisi ha
bendo supremū appetibile. sed in
telligit q pfitur fm modū sibi pos
sibilem habendi illud. Ad argumē

III

tum in pñcipio dico q nō est incō
ueniens pcedere naturam intellectuā
lem beatificari p accidens primo. 7 b
loquēdo de primitate siue i media
tione fm rōem. hz sit incōueniens di
cere q beatificet p a cēdēs loquēdo
de accidente reali aliq mediāre

Tertia qñtio

qdragesimenone distin
ctionis vbi qñtur Utz beatitudo
p se pñstiat in pluribz opatiōibz so
lis. Vides q sic. nam Aug. xij. d
trim. c. v. dicit Bñs q habz quicqd
vult. sed nō tm recte vult vnā opa
tione sed plures. nā si recte vult vi
sionē et fructōem Ad oppo. in quo
libet ordine ē deuenire ad vnū pri
mū. ergo inter fines. i. etbi. Anteq
veniat ad determinandā materiā. p
mo ponit istam pñtē q vni pñt
esse duo imēdiatē. 7 pñtia vtrūq
esse eque primū. hz nō simplr. Sed
scdo primū instat pñtia istam pñtē
sed soluit veniēdo ad qñtū. In ista
qñtione sunt tres opiones. Pñtia est
Ricardi in iiij. di. pñti. q. vi. arti. i.
q beatitudo pñstiat in actu tā intel
lectualis qz volūtatōis. 7 ponit tres rō
nes ad hoc. Scda opinio ē sancti
Thome in pñti di. q. i. arti. i. ad se
cūdam qñtūculam. q beatitudo pñ
stiat in vna opatiōe tm. et poñt suas
rōnes. Tercia opinio ē Scoti q ac
cipiēdo beatitudinē pro illo q ime
diatē attingit obiectū beatificū vlti
mate distinguēdo inter beatitudi
nem noticiē intellectuāli 7 poten
tialē. Beatitudo nature intellectuā
li pñstiat in vnica opatiōe beatitudi

Distinctio

nis. Aliter pōt dici ad questionem q̄ beatitudinem p̄sistere in pluribz pōt dupliciter p̄siderari. Uno modo immediate. vel iij immediate non excludit mediam alterius rationis. ut dicatur ois potentia b̄rificabilis q̄ immediate attingit obiectū beatificū et isto mō tam intellectus q̄ voluntas beatificatur immediate. et sic accipiendo beatitudinē totalem beatitudo p̄sistit in tot opationibz quorū sunt potencie potētes attingere immediate obiectū. Si vero iij immediate excludit mediam alteri⁹ rationis quasi sic vel sic alio immediati⁹ siue p̄fectius attingēs. siue illud sit ratio attingendi siue nō. et sic beatitudo nō p̄sistit nisi in vnica opatione tñi visore si principalis in intellectu. si vero p̄fectus in voluntate. ¶ Ad argumentū in principio dico. q̄ lū quicqd nō accipitur hic p̄ quolibet app̄ribili diuisione. sed p̄ vno i quo continentur omnia vnitue.

Parta que

stio q̄dragesimenone distinctōis. vbi q̄ritur Utr beatitudo p̄ se p̄sistat in actu intellectu vel voluntatis. Vides q̄ in actu intellectu. p̄ Jo. xvij. hec ē vita eterna. vt cognoscā te et cetera. Ad oppositum. xij. de tri. Beatus est qui h̄et quicqd vult. ergo beatitudo est in voluntate. Item Augustin⁹ primo de doctrina xp̄iana. summa merces ē vt ip̄o p̄fruiamur. suū est actus voluntatis. ergo &c. In ista questione ponantur quatuor opiniones Aliqui namq̄ ponūt eam in actu intellectu

XLIX

Et ista opinio est sancti doctoris iij. dist. l. q. i. arti. i. ad scđam q̄stionem. et dicit q̄ beatitudo p̄ncipaliter et essentialiter consistit in actu intellectu. In actu vero voluntatis situr in quadā p̄fectōe extrinseca subueniente visioni. et isti habēt dicere. q̄ immediate aīa vidēs diuinā essentiam est b̄rā. Est alia opinio quete nec alterz extremū. s. q̄ felicitas precise consistit in actu voluntatis. et isti dicūt q̄ alicui poterit cōicari visio diuine essentie. et tñ nō erit beatus cum actus intellectus posset stare sine actu voluntatis. et iste est varro. Alij dicūt q̄ beatitudo est gen⁹ cuius species. sunt actus intellectus et voluntatis et isti habēt cōcordare cū sancto doctore. quia si posset species ergo et genus. sed beatitudo est q̄genus ad actum intellectus et voluntatis. ergo posset actu intelligēdi deū erit beatus. Et iste est Egidius de Rhoma. Et quarta opinio doctoris. q̄ beatitudo integratur ex istis duobz actibz. scz ex actu intellectu et ex actu voluntatis. nec p̄sistit in aliquo istoz precise. sed est beatitudo p̄pinq̄ius in intellectu q̄ in voluntate. sed verius et p̄fectius in voluntate q̄ in intellectu. Et ratio ē. nā quis nō potest esse beatus nisi volēdo deū. sed q̄s pōt videre et nō velle. ergo &c. Et si dicas visio b̄rifici obiecti necessitat voluntatem. Dico. q̄ iam fuit dictum in. j. distinctōe. primi in illa q̄stione. si a p̄p̄henso vltimo fine intellectum. voluntas necessitat fuit dictum q̄ licet necessiterz habet aīa. nō tamē actus aīa

De 2° conclusio Secunda.

2

1874

1874

Questio

rer. In hac q̄stione tenes. q̄ lz in
rellectus sit prior asscutione. tamen
volūtas est prior p̄fectōe vel actus
istaz potentiaz. Ad argumētū in
principio p̄z p̄ ea que dicta sunt

Vinta que

itio q̄dragesimenone di/
stinctionis vbi q̄nir. Utz beatitu/
do simplr p̄sistat in actu volūtaris
qui dicitur fructio. Videt q̄ nō, nā
nō habens charitatē se nude videat
essentiam diuinā q̄ nō includat cō/
tradictionē p̄t ea frui. z tamē sine
charitate p̄t esse beatus. xv. de tri.
c. xii. sola charitas est que diuidit i/
ter filios regni z p̄ditionis. Ad op/
positū primo de doctrina xp̄iana.
In ista q̄stione sunt duo arti. Pri/
mus ē. in quo actu p̄sistit beatitudo
Secūds q̄o distiguit fructio b̄i/
fica z nō beatifica. Quantū ad pri/
mū arti. pono aliquas p̄clusiones.
Primo q̄ in solo actu qui est fructio
p̄sistit beatitudo. P̄z. quia beatitu/
do est in volūtare z in amore. s. frui
est amore inherere p̄pter seipm. ḡ z
Secūda p̄clusio. q̄ nō in omni fructio
ne p̄sistit b̄ritudo. p̄z nā n̄ est i actu
p̄cupiscencie. Etrō est. quia licet il
le possit esse bonus si sit debite cir/
cūstātionat⁹ tamē nō est bon⁹ ex rō
ne sui vel obiecto. quia p̄t esse im/
moderat⁹. vt apper p̄ Augustinuz
octuagetratū q̄stionū. q. xxx. puer/
litas est in vtendo vtendis. Item
in secūdo dictū est angelū peccasse i
moderate p̄cupiscendo sibi obiectū
beatificū. vt vult Augustin⁹ de ca/
sa diaboli. c. vi. Tertia p̄clusio. q̄

V

frui ē amor amicitie. p̄z. quia frui ē
inherere alicui p̄pter seipm. sed ami/
cicia vera ē amare aliquē p̄pter seipz
viij. ethico. ḡ z. Quarta p̄clusio q̄
b̄ritudo nō p̄sistit in aliquo velle ē
moris cōcupiscencie. Hoc pater p̄
secūdam p̄clusionē. ibi habes q̄ q̄/
druplex est actus volūtaris tm̄ in
genere. scz velle z nolle Velle dupli/
citer. aut propter se q̄d est amor p̄cu/
piscencie. i. q̄ homo magis se amet
q̄ deum. aut propter volitū. z ille ē
amor pudicitie v̄l amicitie. vbi ha/
bes q̄ amor habitātis sit amor fru/
entis sic intelligendo q̄ ideo. quia
amor meus habitat in deo. z habet
in illo terminū. i. q̄ nō p̄ alterum di/
ligo deū. sed ex magno amore i deo
habitāt me morti expōrē tē suoz
illo. Quantū ad secūdam articulū
q̄o distiguitur fructio beatifica
et nō b̄tifica. Est opinio cōis i theo/
logoz q̄ non differūt specie. sed fm̄
magis z minus. nec tm̄ seq̄iur q̄ via/
toz sit b̄rit⁹ lz fructur. q̄ b̄ritudo i/
ponit ad frādū in gradu determi/
to z a natura specifica sic fundamē/
to. z ideo fundamēto p̄t dici frui. sz
nō dici beatus. Opio propa q̄ dif/
ferūt specie z seipis formaliter. sed a
causis vel ab habitudine ad causas
causaliter. ibi habes q̄ ponendo q̄
intellectus est causa p̄tialis volitio
nis vel tm̄ causa sine qua nō potest
saluari q̄ fructio viatoris et visio
beati differāt specie. sicut potest sal/
uari volitōes in specie distingui p̄/
nes obiectum. licet obiectum sit tm̄
causa sine qua non. ¶ Nota in hac
materia q̄ visio p̄inet ad intellectu

Distinctio

fruitio ad volūtatē. securitas ad virtutē. ¶ Ad argumentū in principio dicē. q. si sine charitate q. videret deū nō haberet fruitiōem sup. naturālē. quia nec actū aliq. p. nū sup. naturales ē esse p. cedit agere. nec per p. nū habet fruit. beatificū

Extra questio

q. dragesimenone distinctio nis. vbi q. ritur. Utz ad essētiā beatitudinis p. tinetur securitas. Videt q. sic fm. Aug. r. q. de trini. c. viij. Ad oppositū p. mo. et h. nō est perfectius eo q. d. durū. exēplificat de albo vni. diei. z. vni. āni. q. securitas nō p. tinet a beatitudinē. In ista q. stione ponit duos arti. vñ. de q. si to. Scd. de causa illius securitatis. ¶ Quantū ad primū arti. est determinatio doctorum sacre scripture. vt Math. xxv. Ibi iusti in vitā erent nam. Et Math. r. vij. erūt sicut angeli dei. Et psalmo. In secula laudabūt te. non p. sūt in seculū laudare nisi sint p. petui. z. imortales. Item Aug. r. q. de trini. c. viij. Btā vita eē nō potest nisi sit imortalis. Quā tum ad scd. arti. s. de cā p. petuitatis. P. nū opio est circa hoc sancti Tho. in q. ro. dist. xvi. q. ij. arti. iij. ad tertiā q. stūculaz. q. ex se formaliter est p. petua. Arguit Scotus p. ista opione. z. iprobat eā. z. quo ad hoc ponit vñ. cōclusionē. q. nihil aliud a deo est formaliter necesse ēē Se cūda opinio est. Ven. q. fuit recitaz. ra in p. mo. li. di. i. q. iij. q. re ibi. z. ei. reprobatōes Cōclusio Scoti q. licet intellectus n. ritate n. tati videat obie

XIII

ctum p. nū volūtas. tū nō scd. r. vel nō n. rario fruitur. hoc tā p. batū fuit in p. nū. Tertia opio euilides Tho. q. idō necessitat q. intellect. n. rario de ermia. ad videndū ex luine glie et volūtas determinat n. rario ad fruendū ex charitate p. sūmata iprobat Sed aliq. diceret q. vñ erit ista securitas b. rōz. Di. q. cā hui. p. petuitatis nō est forma beatitudinis q. si p. ipam beatitudo sit formaliter necessaria nec natura potentia. z. istarū quaz si p. tra. obiectū necessario p. petuo o. peret. nec ē habet in potētis q. si necessario determinet potētias ad p. petuo opandum. sed ē ex sola volūtas te diuina que sic p. fectē talē naturā intente p. sūuat in tali p. fectōe p. petuo Et hec ē intentio doctoris. Alij dicūt q. in tali visione deus sp. aliqd. influit. z. q. nō stat sine illo influxu. igit nec sine securitate. sed frāctus reprobat hoc. Dicit ali. q. deus est cā totalis beatitudinis. z. q. est cā in fallibilis sunt securi q. beatitudo erit infallibil. Et hec est bona opio nō deuiando ab intēctione Scoti. S. hic ē magnū dubiū quō Michael beat. erit impecabil. nam p. nihil intrinsecū sibi bz. quādo p. tingeret fruit. et p. nū pōt nō fruit. z. sic peccare qd. est p. tra Augustinū tēche. ridion. Rūdetur cū Scoto q. b. rōs in sensu p. positō. i. b. rōs qd. peccet z. q. sit b. rōs nō pōt stare. quia tā nō ē scd. b. rōs. sed i. sensu diuisionis q. m. nens beat. nō habeat potētā z. p. sibilitatē ad peccandū intelligit dupliciter. vñ. p. aliud sibi intrinsecū qd. excludat potētā talē. vel p. cām ex

Questio

intrinsicā. idē dico qd nō est cā intrinsicē
ca in michaelē ad h qd nō possit pēc
care. sed est cā extrinseca scz volun/
tas dīna. Exemplū si oculus dispo/
situs nō videt a remotis nō est a cā
intrinsicā sui. sed ab extrinseca. i. a
distantia vel ab impedimento extrin/
seco. eodem modo est in euangelio
Ad argu. in pnci. dī qd aug. accipit
p obiecto beatitudinis z nō p actu

Optima qō

qdragesimenone disti. vbi
querit vtz gaudiū de obiecto bñfi
co sit de essentia vel pteineat ad eēn
tiā bñtudinis. vī qd sic. nā delecta/
tio ē boni z optimi. sed bñtudo ma/
xime z eēntialr vnit optimo bono
qd nō sit nisi p actu fruendi z dele/
ctandi. ¶ Ad o ppo. ad prem intelle
ctiua nō pñet passiōes. delectatio
ē passio igit. In ista qōc ponit opi.
tho. in. 4. dī. 48. q. 1. arti. 3. z Rich
in. 4. dī. eadē. q. 6. arti. 3. Et isti re/
nent qd de essentia bñtudinis ē dele/
ctatio. Et rōnes ponūt ad h S; i
istas arguit sic. Nulla pfectio scda
est essentialr bñtudo. s; gaudiū seu
delectatio ē pfectio scda supueniēs
fruitioni vel delectationi. pbat ma/
ior. qz bñtudo est essentialr seipsa p
fectā qz seipsa imēdiate se pūgit fini
vltio z optio. s; h nulli passionū cō
uenit cū sit a posteriori passio. g rē.
Itē felicitas ē opatio p se sufficiēs z
pfecta. i. ethi. g nō indiget delectatō
ne supueniēte de p se s; bñ ex psequē
ti cū illa delectatio oriā a pncipijs
illius opationis sic passio a pncipi/
ijs subiecti. Ex qd ponit opio scoti

VIII

qd delectatio nō est de essentia bñtu
dinis sicut passio nō est de essentia
subiecti. Et hec ē opi. vera z pona
Aristo. p. ethi. Ad arg. in pñ. pñ p
ea que dicta sunt.

Trava qstio

qdragesimenone dī. vbi q
rit vtz natura hūana sit infima na
tura bñtudinis capax. vī qd nō. nā
cause inferiores sūt bñi. v. d. n. n. s. capa
ces cū tēs vltimates qetant in suis
vltimis finib; g beatificant. ¶ Ad
o ppo. rñq. de tri. c. xix. Ad istā qōc
rñdet qd sic vī. 1. Coz. xij. S; ē du
biū an hoc possit rōne naturali p/
bari ē pma opio phoz qd nō pōt rōe
naturali pbari. nā fm phos nō pos
sumus rōne naturali pbari deum
posse a nobis cognosci nisi in effe/
ctib; z in gñali. Scda opio pñia
qd rōne naturali pte pbari natura hu
manā esse capace bñtudis. Et hec
sit pma pñio. vbi etiā hēs qd ens in
qntū ens ē obiectū intellectus nři
Itē hēs qd naturali rōe pte videri vel
onā qd deus pte ab intellectu hūano
clare videri. Scda pñio qd nlla na
tura inferior natura hūana ē subie/
ctū bñtudis cū tales nature careāt
rōe p dñs volūrate. Tercia pñio qd
aliq natura inferior natura hūana
ē fm qd bñficabilis vt sensus attin
gens suū obiectū. Quarta pñio qd
nec lapis nec aliqd aliud ab hoīe in
ferius eo vltz lapis exis in centro
nec ignis in spera sua dicūt aliquo
mō bñficari. z cā est qz vbi nō ē rō
nō est capacitas bñtudinis. ¶ Ad
argu. in pñ. dī qd licz quierent nō rñ

Dist

beatificant cū rōne careant.

Una que

stio q̄dragesimenone dis.
vbi querit̄ vtz om̄s hoies de neces
sitate sūme appetant beatitudinem.
¶ Uē q̄ nō. nam ignotū nō p̄r appeti
fm̄ aug. ij. de ciuitate dei. sed vlti
mus finis nō est notus p̄t. q̄ de il
lo sunt prarie opinionones p̄io eibi.
ḡ rē. ¶ Ad o p̄o. est aug. r̄ij. de tri
ni. c. 8. beati om̄s volūt esse. Itē in
eodem li. bf. c. 5. q̄ om̄s ardentissi
me hoc appetūt. In ista q̄stione p̄i
mo distinguit de appetitu naturali
z libero. z fm̄ hoc ponent̄ duo arti.
p̄imus r̄is. uis q̄ōnis. secūdu an
velle libero om̄s de necessitate ve
lūt beatitudinē. ¶ Quantū ad p̄i
mū articulū ponunt̄ alique p̄ctōes
q̄rū p̄ima est q̄ appetitus natura
lis nō est aliq̄s actus elicitus. s̄ est
sola inclinatio naturalis. Secūda
p̄ctio q̄ appetitu naturali oīa sūme
z de necessitate appetūt beatitudinē
nec p̄nt nō a p̄petere. Tercia p̄ctio q̄
appetitus naturalis ē respectu bea
titudinis in p̄iculari. Item q̄ licz
appetitus naturalis nō sit in p̄ate
hois imo illo necessitat̄ hō ad bo
nū. tñ actus elicitus a voluntate bñ
est in potestate hois. z p̄mo nec me
remur nec demeremur s̄ bene secun
do. ¶ Quantū ad scōm arti. vbi q̄
rit an velle libero om̄s de necessita
te vel in b̄tudinē. Est opinio p̄ia
bein. quolibeto. ij. q. xvij. q̄ volū
tas summe z de necessitate vult tali
mō velle beatitudinē in vli pōt tñ
nō velle in p̄iculari. Secūda opi.
p̄ia q̄ voluntas vult beatitudinē

XLIX

in vli z in p̄iculari. tñ suā beatitu
dinē maḡ in deo q̄ in alio esse vult
vz nō de necessitate vult quia pōt
nō velle. ibi habes q̄ inclinatio na
turalis plus inclinat voluntates q̄
quicūq̄ b̄tus. Etā habes ibi vñū
valde notandū q̄ dilectio beatitu
dinis ē naturalis q̄ vniformis ap
petitui naturali. nō est vere natura
lis q̄ nō naturaliter sed libere elici
tur. Nota q̄ ibi arguit duplici sar
gumento aug. ex ei^o dicto q̄ nō pos
sumus velle miserā z q̄ de neces
sitate volumus b̄tudinē sed hoc iaz
p̄ma di. p̄imi positū fuit z r̄sum.
S̄z hīc r̄idet q̄ nec de necessitate
volumus miserā nec d̄ necessitate
volumus b̄tudinē s̄ vtrūq̄ possu
mus suspendere p̄ quoddā nō velle
nec sequi ista p̄ia nō volo de neces
sitate miserā ḡ nolle de necessitate
miserā. Et si obijciat nō aufert neces
sario actus a potentia nisi q̄z h̄z ne
cessario suū o p̄o. z ita si nō pōt vel
le miserā h̄z semp nolle miserā.
R̄idet q̄ illa nō est cā. sed cā est ex
obiecti ad actus. q̄z sc̄z miserā non
pōt esse obiectū volitōis nec b̄tū
do nolitōis. stat tñ libertas ex parte
volūtatis z hoc intellige q̄rū ad ele
ctionē. Ad argumentū opionis dū
d̄ q̄ necessariū est volitū in quo nō
est defectus boni ibi negat. vñ vt di
ctū est pōt suspendere z velle et nol
le p̄ quoddā nō velle. In p̄ima rōe
p̄ncipalis argumēti nota q̄ appe
titus naturalis beatitudinis p̄ma
net sine cogē de b̄tudinē siue nō
sed nō a p̄petus liber. Nota i scōo
p̄ncipali de damnatis vbi notant̄
duo. P̄imū q̄ in eis sp̄ manet ap

Questio

petitus naturalis britudinis vt tñ in eis fuit naturalr inditus. Nam fm anñ. fm ei s remanēte oīa naturalia integra fm q̄ possunt habere elici/ tam dilectionē britudinis licet eis impossibilis z imoderatius q̄ iusti qz solū ratiōe cōmodi. nō em̄ habēt dilectionē efficacē que est tantū res/ spectu possibilis sed aditionalē que potest esse respectu ipossilibilis. Nota q̄ in principio facit vnū argumen/ tū sic q̄ si omnia de necessitate appe/ tūt beatitudinē in appetendo illam nō esset meritū postq̄ natura ad illud inclināt. ad hoc dicit Rich. li. 4. in pñti di. arti. ij. q. v. q̄ solū dilectio habet rōem meriti respectu finis in pñticulari z nō in vñ. Impro/ bar scorus ostendens q̄ vtrubiq̄ ē meritū aliter dicit q̄ respectu finis est meritū vt bz rōem honesti nō tñ vt bz rōem cōmodi. ¶ Ad argu. in pñ. bz q̄ illud intelligit̄ faciliatē politica nō autē de felicitate eterna.

Ecima que

fitio q̄dragesimenone dis. vbi querit̄ vtz omnia que appetunt appetunt ppter beatitudinē. Arguitur q̄ sic. pmo auctoritate aug. rñij. de ciui. del. 7. c. q̄ si nō cognoscere/ mus beatitudinē quō ordinarem/ media ad illam. In oppo. arguitur dupliciter. pmo ex cognitiōe qz nullus cognoscit beatitudinē q̄ nec ordinar aliquid ad illam. Secūdo quia tunc essent duo actus in voluntate simul se frui z vti. In ista qōne pñt. d̄ distinguūt de duplici appetitu. s. naturali z libero vbi ponit aliq̄ pñt. Pñt q̄ loq̄ndo de appe

X

ctū naturali oz q̄ appetat media illa q̄ appetit in ordine ad britudinem. Et rō ē qz i hac aut solū aut pñtue tendit. Scda pñt. q̄ de appetitu li. bero dicit q̄ nō oz q̄ appetat illa q̄ appetit in ordine ad britudinē iō p̄t appetere negatiue z pñt se hñs. ad britudinē pbat q̄ negatiue qz ē defectus cognitiōis britudinis. Cōtrarie pz qz q̄ p̄t peccare mortāl. Ad argu. dicit q̄ pñtū appetibile est cā oīm appetibiliū nō tñ de nēitate p respectu ad potētiā nisi esset potētia naturalis. Ad scdm q̄ nō cogitens finē nō vlt. p̄t hēc ens ad finē loq̄ndo pñt se bz bñ negatiue. Ad pñmū pñt. oppositē dicit q̄ vez ē de appetitu li. bero nō tñ naturali q̄ nō seq̄t cognitiōne. Ad scdm dimittit sub dubio an eodē actu diligat finis z ens ad finē. nec reputat in cōueniens in voluntate duos esse actus scz frui z vti.

Indecima

q̄o. xlij. di. vbi q̄r. f. vtz hō ex puris naturalibz possit p̄seq̄ britudinem. Et arguit q̄ sic q̄druplici medio. pñtū sumit ex p̄fectōe naturē z opibz ei⁹. z h̄ pbat triplici. pñt. cō/ pado naturā ad morū stelloz. scdo p̄pando īrelligentiā ad sensū. tertio p̄pando sensum ad suā p̄fectionem. Scdm mediū sumit p̄pando potētiā passiua ad actiua. tertiu p̄pado voluntatē h̄rui z britudinē. q̄rto p̄pando miorē p̄fectōz maiori. In oppo. arguit ad ro. 6. ḡra dei vita eterna. q̄ nō ē a natura. In ista qōne est pñt. certa q̄ nō ex puris naturalibz p̄t p̄seq̄ britudinē. z h̄ pbat triplici medio duoz doctor. i. Richar. z Tho. in pñti di. pñtū sumit ex hoc

quod cognitū est in cognoscere iux' co-
gnoscentis modū 7 ē Rich. in pñti
di. q. 6. arti. 1. Secundū sumit ex h
q cognitū ē in cognoscere p modū
informantis 7 est hein. quolibeto. 3
7 qlibero. 4. q. 7. Terciū sumit ex
pportione cogniti ad cognosces. 7 ē
cho. in. 4. di. 49. q. 2. arti. 6. Sed
doctor iprobat pñā rōem lz em de
us cognitus sit in cognoscente aut
p spēm hīa vel p actū. nō oportz tñ
q penitus hēat silem modū essendi
sufficit pportio actiui ad passiuū
q est cū magna difficultate. sz nō re-
quirīt equalitas aut pportio geome-
trica q est creatura multoties repli-
cata vel eius pfectiones replicare
excedant deū. ad scđam q est secūdi
doctoris dicit q destruit seipsam
aut em hz maiorē falsam negando
spēm in intellectu aut minorē falsā
ponēdo spēm in intellectu. Ad ter-
ciā rñdet q dictū pñi de sensu 7 sen-
sato q inter potentiam cognitiuā
deū est pportio cogscntis 7 cogno-
scibilis q vocat pportio vitalis imu-
tationis alioqn deus cognosci non
posset. Sz rñsio doctoris ad qđam
est cū duabz pñiōibz. Prima pñiō
q natura hūana est imēdiatū susce-
ptiuū brīu dñis pbat. qz nec me-
diante aliq natura. nec mediāte hī-
tu suscepit. hanc pñiōē roborat ex
eo q pfectissima pfectio hoīs est be-
atitudo. Scđa pñiō q aīa hūana
nō est sufficienter actiua ad vidēdū
deū pz. qz nec pñner deū nec aliqd
in q sit vehementer cōtentus qđ tñ
requirit. Ex qđo infert q aīa ex pre-
receptiui nihil requit an brīitudine
sed si aliquid requit hoc ē ppter opa-

tionē aut ex pre obiecti in memoria
lumine glie 7 intelligentia 7 chari-
tate 7 volūtate. 7 qñs nō sit neces-
se de duobz pñiis tñ vī ponenda ca-
ritas. 7 sic dicit apłus. nō credo ibi
umē glie. Ad pñū dī q natura de-
ldit hōi potentias receptiuas nō tñ
totū dispositiue nec est sile de sensu
q est organicus. intellectus hō non
sz totū esse ei? plectit 7 plus. 7 sen-
sus est capax tñ sensibilis. intellectus
hō sensibilis 7 intellectuabil'. Ad
scđm dicit q cuilibet potentie passi-
ue cōtrñdet actiua aut creata aut in-
creata. nec aliter phus posuit pbat
hoc de aīa intellectuua tñ different
ipse 7 nos. Ad aliqd dīstīguir de
potentia pñinqua 7 remota 7 de hī-
tu glie requisito in intellectu si ē acti-
uus nō aut si est passiuus. Ad qrtū
dicit q aliqn pfectior inferior ē pñē-
ta in supiori pfectione aliqn nō.

Modecima

qñtio qdragesimenone di.
vbi querit vtz hō in vīa mortali
possit psequi brīitudine. Et dicit q
sic. 7 pbat qdrupl'r. pmo exēplo xpī
scđo exēplo pauli. tercio ex pre cor-
poris q nō suscipit brīitudine sz aīa
qñto ex appetitu naturali brīitudis.
qñto ex pre cognitiōis deū imēdia-
te attingentis in vīa. In oppo. ar-
guit aucte aug. xij. de tri. 7 Exodi.
33. In pncipio solutiōis dīstīguir
duplice intellectū qñtis. primus ē
intelligendo q hō ex actibz qđ mō
expimur posset brīficari. 7 hoc mō
posuisset phus. iprobat tñ rōe entis
qđ est obiectū adequatū intellectus
m ex cognitione intuitiua q etīaz in

Questio

sensu repit et fortiori in intellectu re
spectu obiecti nobilissimi. Alii in
tellectu rationis. Hec est si ex alijs actibus
quos exprimur possetur edificari. et hunc
diceret quod nulla est repugnancia. Primum
ex parte agere. scilicet oportet dei. secundo nec
simpliciter ex parte hominis cum sit edificabilis
Tertio de quod repugnet secundum quod in quantum
bitudo est opposita mortalitati non quod
deus formaliter sed formaliter. sic effectus op
ponit cetera reliqua effectus sunt eo quod anima non
edificatur sine corpore propter ordinem. Et
si dicatur quod idem est propter obiectum edificatum
hic et in prima. imo etiam respondet quod idem
etiam materialiter obiectum non obstat propter
diversitatem statuum et actuum intuitum et
abstractum. Sed alijs hunc querit quod erunt
illi qui gloriatur paradisi hunc poterit vel per
petrari. de quod bitudo paradisi celestis a ne
mie est ecclesiam posito percipit de ple.
di. liij. ecclesia paradisi. nam bitudo est re
velatio glorie magni dei et saluatoris domini
nostri iesu christi. de ple. di. v. ieiunium quod so
lummodo membris christi paratur. de pe. di. i.
ois quod non diligit. Ad primam rationem de christo.
secundo de paulo. dico quod si fuerunt huius vel
secuti sunt bitudinem huius fuit miraculo
se. Ad tertiam de quod corpus productum est ef
fectus cui bitudo repugnat in via. Ad
quarta de quod naturaliter propter mortis appetit in
quantum impedit bitudinem quod appetit na
turaliter. Ad quinta de quod deus cognoscit
in coram et profuse in via. bitudo autem non con
sistit in clara cognitione et dilectione coram
te ex hoc propter quod anima appetit unum corpus
imortaliter propter duo. scilicet propter operationes
aie perfectiores. et ut corpus perficiatur suo
modo sicut esse primo.

Ecce tertia quod

atio quod dragelimenone distun

XIII

et omnis ubi dicitur. vix corpus hominis
bri post resurrectionem erit impassibile.
Conclusio sua est quod sic. rationes ad hoc
ponit. Primum inquit de causa huius incorru
pibilitatis. ubi ostendit quod causa incorru
pibilitatis non est propter hoc quod quantitas
prout mixtum non maneat nec propter hoc
quod ille quantitates non maneat. Primum. ubi
nota quantitates debet intelligi. Primum narra
tione fieri circa idem. et debet intelligi cir
ca idem sub eodem ibi ponit vna ratio quod causa
huius corruptiois precequantitas quantitas
tamen in corpore secundum abilitatem. improbat hoc.
Prima opinio est Thomas in iij. dist. xliij.
arti. i. quod causa incorruptiois est anima que
tunc perfectum dominabitur suo corpore. improbat
opinionem. Secunda opinio est quod causa incor
ruptiois est deus. Arguitur per et contra. et
est. Den. quod. ix. q. xvi. Tertia opi
nio est causa huius est cessatio moris celestis
et est opinio philosophorum arguit et improbat
Quarta opinio propria quod voluntas divi
na est causa non coagens cause secunde ad cor
ruptioem huius. improbat sua opinionem
et soluit in solutione prime instantie. no
ta quod deus propter non inesse realiter persone do
tate ubi habet quod beatissimus huius in ista do
te. In solutione rationis prime opiniois no
ta. quod cor. p. subdit aie In solutione
rationis tertie opinionis nota de primitate
moris celi ad alios moris. et quod huius mo
tus propter esse sine illo. In solutione pri
me rationis principalis nota. quod celi est
sensibile. non aliquid quantitate sensitiva af
ficiendo. sed tantum resistendo. In solutio
ne secunde rationis nota. quod sensus bri
erunt in actu sine corruptiois mutatio
organum. ubi ponit opinio Thomas in iij.
di. xliij. q. ij. arti. i. ad tertiam et quartam
questionibus In solutione tertie rationis
nota. quod clemencia perpetuo erunt in cor
do iij

Dist

porre beati nec tñ est simpliciter violentu. ibi hēs de violento fm qd z simplr naturali z eco nverso.

Ecima Quar

ta qō qdragesimenone di. vbi qrit vtz corpa brōz erūt agibilia. In ista qōne veritas est clara p aplm. j. ad Cor. xv. Semināt corpus aiale surget corp⁹ spūale. semiatū i infirmitate surget in virtute. seminat in ignobilitate surget in glia. Item Sap. iij. fulgebūt iusti zc. et Esa. Et assumēt pēnas vt aqler volabūt z nō deficiēt. currēt z nō labo rabūt. Sz dubiū est qle sit dos agilitatis. et dī cōiter q est qdā q̄litas q̄ facili ter mouet corpus siue illud qd facit pportione morus ad mobile auferēs grauitatē p Aug⁹. xxiij. de ciui. di. v. c. Dico igit alr q agilitas nihil aliud est nisi potētia motiua aīe cui inest p̄io z p se. licz alicui pti corpis inlit p se sz nō pmo. Ex q̄b habet q duo reqrunt ad agilitatez. virtus ex p̄e aīe. et dispō ex p̄e cor poris. Dicit vlti⁹ q p̄ter illū mo uēdi modū q̄ mouet aīa corp⁹ organice p̄t sibi inesse ali⁹ mor⁹ q dī nō organicus in q̄ motu non mouebif vna ps post alterā sz totū corpus si mul sic angeli mouent. z h̄ mō post resurrectōz corpa gloriūficata moue bunt. qz volabūt et nō deficiēt. Sz est dubiū an sit eadē vis cū illa qua mouet mō corpus. Rñder p̄io q sic. qz pluralitas sine cā nō est pone da. et hoc sufficit remoris impedi mētis vt est vis organica Secdo di cit si hoc nō placet dicat q in aīa se parata de nouo illa vis infundat. sz

vlti.

tūc nō erit eadē natura. Tercio dic aliter p̄t dici q̄ illa vis alia ab orga nica est mō in nobis sed q̄scit. Sz est dubiū q̄ dispō vel q̄ qualitas erit in corpe p̄ quā corp⁹ moueat totū si mul z nō ps post p̄t. Erīt ne alia q̄ litas q̄ ista quā mō tener vlt erit ista mer quā mō tener Et ibi ponit opi nione dicentiū alia poni q̄litate in corpe q̄ auferit grauitas corpis. z ē opi. Ricar. in p̄nti dist. q. viij. arti. iij. impozbat qdrupl. iō dicit do/ ctor q nō oportet aliqd sup natura le poni in aīa vel corpe p̄pter talem agilitatē. sed solū intēdi virtutē aīe et in corpe q sit duplex impedi mētū remotiū. Primiū iunctura orga norū Secundu fumositates capis et hūiores corpis. Ibi hēs vnū cor/ relatiū q̄ scī sic stabūt in celo erecti et nō sedentes. Itē ponit q cessatio mor⁹ celi nō erit cā cessatōis aliorū. Itē notat q nō erit tps tūc. Itē dic q p agilitatē rapient sancti obuias xpo. In tertia rñsione dic q nō mi nuef bñtudo accñtalis brōz. Sed aliqn recedēt corp aliter a p̄ntia xpī In q̄rta rñsione dic q beati nō ha/ bebūt omnē pfectionē.

Ecima Quin

ta q̄stio qdragesimenone distinctōis vbi qrit. Vtrū corpus gloriōsum erit post resurrectōz cla/ rū. Dic cōiter dicūt oēs theologi q corpa brōz erūt clara vt pz in scri ptura. Fulgebūt iusti sic sol. sz mo/ dus nō ē clar⁹. iō dicit q vnus mo/ dus sufficit. et dic q claritas nō est nisi quedā relucētia sup illud qd lu/ cet. et sup colorē et addit qndā ma/

Questio

manifestationē eo mō q̄ dī clara veritas et clara intellectio. vñ nō solū veritas s; clara intellectio scire maiest. stat. color q̄ corp̄is erit clar⁹ s; m gradu pplexionis sue et statim q̄rū erit de se erit manifestati⁹. q; de nō aufert a colore s; m gradu pplexionis sue. sic nec q̄litates q̄bus cōtrident cōplexiones. et hoc fiet p diuersitatē meritor. Et sic ex coniunctōe diuers. forū color. vñ color est delectabilis vni et ali⁹ alteri. Sic i eadē pplexione hābit maiorē claritatē color s; m maiora merita ita q̄ omēs colores erūt delectabiles s; m diuersitatē et pportione. Dico autē s; m merita. q; sic beat⁹ videbit clar⁹ deū in aīa sic corpus videbit clar⁹. Dico q̄ claritas nō ē nisi pfectio coloris cōueniētis isti corp̄i s; m pplexionē sicut stella differt a stella in claritate. et alia est claritas solis alia lune et alia stellarū. sic resurrectio mortuorum. S; corp⁹ brī erit susceptiuū tā coloris q̄ lucis. dī q̄ sic. S; corpus brī erit solidū sic cristallus. aliq̄ dicūt q̄ sic. aliq̄ q̄ erit porosum ita q̄ p poros erit visibile oculis. et p illos poros poterit multiplicari spēs vsq; ad oculū brī. Vel si talis multiplicatio specierū ibi nō sit possibilis dicem⁹ cū Grego. q̄ mentali et intuitiua visione poterit videri armonia corp̄is brī. Sed Grego. dicit q̄ corpa brōz sunt pspicua rōne poroz. S; corpa brā pnt videri ab oculo corp̄ali. dicit q̄ non vidit qn aliquā visionē claritatē possit habere salte pceptionē in rapu q̄ est quedam actio et imitatio nō q̄ sit rea

VXI

lis sed intēctionalis. licet q̄ nō possit videre istā claritatē corp̄is gloriosi tñ aliquā pceptionē subitā et immutationē posset sic pceptio claritatē solis s; nō videā solē q; substantia non videt. et sic discipuli in transfiguratione viderūt claritatē s; nō substantiā corp̄is xpi. Et hec est intēctio scoti. Sed Ricar. in pñti dist. q. vi. dicit q̄ ocul⁹ nō glorificat⁹ nō p̄ aliq̄ mō videre corp⁹ glorificatū. sed doctor iprobat. Dicit aliq̄ q̄ aīa p̄ abscondere claritatē corp̄is. vt patz de xpo dū apparuit duobz discipulis euntibz i emaus. sed dicit doc. q̄ illud nō est ad imperiū aīe. s; si aīa facit. facit virtute diuina. et sic xpus mediante volūrate dīna manifestabat q̄b; volebat claritatē et occultabat q̄b; volebat. s; in transfiguratione qd. ostendit xps discipulis colorē vel claritatē vlt lucē. Dico q̄ dā potuit cāre in xpo et in alijs ad libitū visiones alterius q̄litis ac si illa q̄litas illi corp̄i inesset sicut voluit ostendere illi nec fuit illusio q; nō crederent in se esse tale q̄le ostendit vel si crederent q̄ ibi erat verus color nō erat error in via mox s; m aug. nō em̄ ē incōueniens si credat vez esse colorē qd nō est verus color. Sicut nō esset error si quis crederet ire p illam viam p quā nō vadit si cū iret p illam veniret ad terminū. Similiter nulla est deceptio si credat esse talem colorē postq̄ ille ducat ad terminū cognitionis corp̄is gloriosi.

Ecimafexta

qō q̄ dragelimenone distit

Dist

post resurrectionem p̄ dorē subtilitatē
possit simul eē cum alio corpore. In
ista q̄one ē veritas a theologi p̄ces/
sa q̄ sic. S; i p̄nci. ponit opio p̄ho
rū dīctū q̄ p nullā p̄onaz p̄nt duo
corpa eē in eodē loco Et p̄bant q̄n/
q̄ rōnibz. S; veniēdo ad p̄nciū q̄o
nis hic ē vna fictio q̄ ad hoc q̄ p̄a
corpa possint sūt esse dīc q̄ aīa brā fi
guat corp⁹ p̄p̄riū in tā pua q̄ntita/
te q̄ p̄t p̄ poros alteri⁹ corp̄is intra
re ⁊ sic penetrabit q̄d cūq̄ corp⁹ hec
est opio durādī li. iij. sentētiāz. di.
xliij. obicit p̄ra hūc modū triplici
testimonio. s. xpi in nat̄itate q̄ ex p̄gi/
ne clausa exiuit sine ap̄itione i resur
rectōe sine lapidis āmonitōe. in ap̄i
tione sine ianuaꝝ clausaz ap̄itione
Dimissis his ē opio theologoz. q̄
corpa brōz p̄nt eē cū alio corpore vir
tute alicui⁹ forme inep̄ntis. Et ē Ri
cardi di. p̄nci. q. v. opione. ij. ⁊ hanc
p̄bat quinqz rōnibz Scdā opio est
petri de tarētasia p̄nci di. p̄bleuma
te. iij. q. iij. q̄ corpa nō p̄nt eē simul
p̄pter grossiciē sed hāc tollit subtili
tas. Scot⁹ ip̄robat hūc modū sex
rōnibz sūptis a brō Tho. di. xliij.
q. ij. arti. ij. ad scdāz q̄stīūculā Cōn
trēplīcat modū p̄nīs Tho. d. eē
dīctico quāto p̄ sūt dīstīctū p̄ re/
q̄stīā ale dīstītatē matarie fm cām
naturalē creatā. Aliū cū est fm cām
īncreatā. ⁊ ē Tho. ibidē in iij. S;
doctor ip̄robat triplici rōe Tūc po
nit q̄rtā opioez q̄ est Hen. q̄li. ix. q.
vlti. q̄ in h̄ fundat q̄ deus p̄t facere
p̄ri⁹ sine posteriori. ⁊ sic q̄ntitatē si/
ne s̄itu Quīta opio est Borsfredi de
fontibz. q̄li. vi. q. v. q̄ corpa p̄nt eē

vlti.

in eodē loco. s; nō localr. ip̄robat dī
cēdo q̄ ē in loco sibi eq̄li. Tūc veni
endo ad q̄om dīuidit eā in tres ar
ticulos fm q̄s fm Scoti int̄rōem
tres ponūtur p̄does. P̄ria q̄ ē pos
sibile duo corpa eē sūt. Probat. q̄a
nō ē dīstīctio formal̄ q̄ntitatē ad q̄n
tum. s; sola p̄tual. Scdā p̄do q̄ rō
hui⁹ possibilitatē est p̄ dorē subtili/
tatē. vel ex eo q̄ tal̄ aīa tale corp⁹ in
format Tercia p̄do q̄ ista possibi
litas nō est q̄litas absolutā i corpore
brō sine q̄ntitate. s; dico q̄ nō op̄ret
q̄ aliq̄ repugnātia iuenit ibi ex p̄te
quāritatē p̄ modū actōis ad quā or
dīnat q̄litas. dico q̄ ⁊ certū hēo q̄ i
corpore brō ē dos īpassibilitatē ⁊ sub
tilitatē. ⁊ sic dos īpassibilitatis erat
ibi extrīseca vt aliq̄d agēs nō possz
agere i illud actōe p̄ria. sic dos subtili
tatē nō est nisi ordo debīt⁹ ad j̄ctū
duz sūt cū isto corpore q̄ est ordo extrī
secus nō intrīsec⁹ formalr. dīc q̄da z
hic q̄ ideo duo corpa nō p̄nt esse sūt
iij. p̄bi. qz corp⁹ est i loco circūscri
ptiue ⁊ occupat illū locū. ⁊ est i loco
sibi equali. ⁊ p̄pter h̄ vnū corp⁹ non
p̄t stare cū altero in eodē loco. s; cuz
oīa i sta p̄ dorē subtilitatē remouēat
tur. ideo q̄ vnū corpus sūt cū altero
nō h; vnde prohibeat.

Jirca dīstīctōez q̄nq̄gesimā ⁊
vltimā q̄ntur. vtz dānatī vlt
q̄cūqz aliq̄ possint fm rectā rōem ad
fugīenduz miserīā appetere nō esse.
Et arguit triplici auctoritate. p̄rio
Mat. xxvi. d. iuda. vbi dī bonū eēt
ei si nar⁹ nō fuisset Scdā. iij. ethico.
de delectābili quia cōtēntia malī est

Questio

delectabil. Tertia Ansel. in libro
cur deus hō. vbi dicit qd melius esset an
nihilari qm peccare. In oppo. arguit
triplici rōne supra ab aug. iij. de li/
bero arbitrio. Prima sicutur ex rōne
nihilitat. Scda ex defectu boitat.
Tertia ex respectu ad finē. Soluēdo
qōem p̄distiguit duplicē miserā. s.
miserā pene. et miserā culpe. Se/
cūdo ponit tres opiones. et tertio po
nit p̄mā. P̄ia opio Ricardi dist.
p̄nti. in p̄ncipali qōne ibi dicit de ma/
lo pene. p̄io qd nō dēt appeti nō ē.
et illud pbat dupl̄r. P̄io ex p̄ma
fortis malī. et minoris malī. Scdo ex
maiori et minori pfectōe. Scda opi
nio eiusdē Ricardi ibidē. et dicit idē
de malo culpe. et pbat eiusdē rōnib.
Opio tertia eiusdē Ricardi vbi s.
q̄ est p̄ia in opione. s. nō in p̄tione
et dicit qd magis appetēdū est nō esse
q̄ ē in culpa. pbat trip̄l̄r. P̄io qd
culpa ē p̄tra deū. Scda qd ē carētia
voti debiti Tertia qd est malū sim
pliciter ip̄obāt. P̄io p̄mā opio
nec ex vniformitate rōnū p̄tra vtrū
qd malū Scdo ip̄obāt rōes tertiē
opionis P̄io p̄mā qd nō arguit
ceteri parib. Ad scdaz p̄ idē Ad ter
tiā scdē mō. v̄l dicat qd p̄tīm hō nō
ē malū simpl̄r nec ē idē v̄l r̄ vnūso.
sed peccātū. nec aliqd tollit dō intri
secū aliqd n̄ deberēt maxie nolle pec
catū Rursus s̄m h̄ q̄libet dēt et ma
gis appetere nō ē q̄ qd aliqd pecca
ret mortali. qd est s̄m. Opio p̄ia
q̄ consistit in duobz p̄clusiōib. P̄ia
p̄tō ē de malo penē qd p̄ter fugat
malū pene nullū s̄m rectā rōez p̄t v
dēt appetere nō ē Et pbat duabz rō

II

nib. nā pena ē bonū et iusta nō esse
nō ē bonū nec iustū. s. et. Scda sū
tur ex appetitu. nā s̄l p̄sono boita
ti diuise. qd oēs natural̄ appetim⁹ ē
et melius est ēē et ēē dānatū. qd nō esse
nā melius est ēē aliqd qm nihil. tñ nō
ēē dicit nihil. Scda p̄tō qd p̄pter ma
lū culpe p̄t appeti nō esse. et declarat
hoc qd est valde notādū Et nota qd
volūtas p̄t p̄pari ad nō esse. v̄t vo/
lūtas est cā non esse p̄ se. et tūc qd est
nulla. qd volūtas nō est cā ānibila
tionis p̄ se. si intelligat qd est cā ān/
nihilatōis. i. qd vellet nō esse si possz
se ānihilare etiā qd nulla ē. s. dēt in
telligi qd p̄t appetere nō esse. i. qd su
stineret. h̄ nō volēs. nec fugiēs nec
repugnās si de⁹ sibi daret cū min⁹
malū sit qdāmō bonū. v. ethi. 2. sic
dicit qd aliqd appeti qd min⁹ odit et tē
hoc velle ē nolle. qd qñ sūt duo ma
la i eliciēdo min⁹ malū ē fugere ma
ius malū. et isto mō tenet volūtas
nō vitare suū nō esse deo ānihilāre
qd peccare siue qd p̄ culpā deū offen
dere. duobz s̄bis declaro totū. dico
qd melius dēt hō velle a deo ānibila
ri et nō esse qd peccare. et ēē p̄tra deū.
et hāc p̄tōem pbat trip̄l̄r. P̄io ex
p̄p̄tione regule superioris ad regulā
inferiorē. Scdo ex entitate dei Ter
tio ex dicto p̄bi. iij. et ix. ethi. dicētis
qd qd debet p̄eligere mortem anteq̄
quid turpe operetur.

Ecūda que

stio qd dragesime distinctō
nis vbi q̄ritur. v̄t dānat⁹ appetat
nō esse p̄pter fugiendū miserā. Ad
istā q̄stionē dicit qd obstinat⁹ et puer

Distinctio

si quid ad utrumque actum. i. pene et culpam. l. displiceat eis culpa inquantum vermis non tamen inquantum culpa precipue demonum qui per deo iudicant. iuxta illud psalmi. Supbia eorum qui te oderunt ascendit super eos. Et ideo propter istam maximam suam penam non appetunt non esse. Dico tamen secundum rectam rationem. ne aliquid tale actum eligere vellet sibi plus placere a deo animi laniari et dānari propter culpam non appetunt non esse. Si autem questio intelligatur si appetunt non esse propter vitandam penam credimus sic appetant. quia non esse non est malum sicut ab eterno non fuit malum. sic nec potest esse malum non esse. sed pena et miseria est simpliciter malum. sed non esse est obiectum modi ut in superiori questio ne fuit deum. l. sit contra appetitum naturalem. quod est hic valde notandum

Ercia que

istio quinquagesime distinctionis ubi queritur. utrum beati videant penas dānatorum. In ista questione arguit tripliciter quod non. Primo ex defectu rationis videndi. quia nec potest videre per divinam essentiam nec personam. Secundo quia pene non habent ideam in deo. Tercio quia nec videtur nec vellent videre. In oppositum est Gregorius in dialogo soluit et distinguit dupliciter cognitionem. scilicet in genere primo et in modo. De prima dicit quod beati non vident penas dānatorum nec visione sensibili nec intellectuali propter nimiam distantiam de secunda. Ad tria dubia tres ponit conclusiones. Primum dubium quod est in deo ratio cognoscendi illas penas. Conclusio quod beati cognoscunt per essentiam divinam penas dānatorum cogni-

L

one determinata sicut per propriam rationem cognoscendi et videndi. Secundum dubium. an pene habeant ideam in deo. Conclusio quod pene possunt habere ideam in deo. sed non privative. quod declaro sic secundum Augustinum. ix. de tri. c. liij. in fine. dicit quod quedam est cognitio per spiritum et quedam per privationem. Cognitio quod fit per spiritum similis est illi rei quam novit. Cognitio autem qui fit per privationem non est per similitudinem. sed per contrarium. dicitur. Tunc duplex est pena. scilicet pena dāni. et pena sensus. Pena dāni est carceris debiti et tristitia de culpa et hec caretia nihil est sed per contrarium dicitur. scilicet cognoscit privationem dānatorum et ista non habet ideam in deo. Alia est pena sensus et ista est positiva et ista bene habet ideam in deo. scilicet per spiritum in deo. Tercium dubium quod se habet voluntas beati ad has penas. Conclusio non vult eas absolute. sed inquantum placet deo. et dato quod nolle non tristaret delectatione divine essentie. Ad primum principale dicit quod divina essentia est ratio videndi. et distinguit de duplici in determinatione. scilicet passiva et activa. Ad secundum patet que pene habeant ideam et que non. Ad tertium beati volunt eas non absolute sed quia deus vult

Quarta que

istio quinquagesime distinctionis. ubi queritur. utrum sit equal pena omnium dānatorum. dicit quod sic quia tripliciter. primo ex parte dāni. secundo ex parte ignis tertio quod si non tunc peiores haberent plus de bono. quia vero quod si sit in equalitas magis debet esse secundum extensionem

Questio

fm intensionē qđ est fm In oppo-
arguit auctoritate Apoē. dicentis
quātū glāuit se tm̄ dat ei tormentū
z lucrū Itē Eſaias. reddet vnicuiq;
fm opa ſua. Soluēdo qđem tripli-
tē diſtinguit penā. ſ. penā dāni. ver-
mis. z ignis de qualibet vnā ponit
p̄lōem de pena dāni eſt talis p̄clu-
ſio. pena dāni nō equalr affligit dā-
natos. p̄bat qz nō debz p̄ſidari ſola
p̄uatio quā dānum ſcat. ſed ap̄itu-
do ſubiecti q̄ maior fuit i vno q̄ in
alio p̄tz etiā p̄cluſio ex affectōe p̄mo-
di z ex conatu p̄cti. De pena ſmis
eſt p̄cluſio. q̄ nō erit equal. p̄batur.
Nam q̄cūq; maiori p̄ctō peccauit.
plus triftat nō propter p̄ctm̄ in ſe ſz
propter penā. De pena ignis ē p̄clu-
ſio q̄ nō equalr torquet dānatos
ſiue. veiat ex ardore maiori z m̄iori
ignis ſiue ex p̄plexiōe dānatoz ſiue
ſint mobiles de loco ad locū ſiue n̄
ſiue tādē bec diuīa agat inſtātia Ad
primū p̄ncipale oñd̄it. q̄ p̄uatio p̄t
accipi. aut i ſe z ſic ē eq̄lis. aut reſpe-
ctu ad ſub̄m̄. z ſic eſt ineq̄lis. Ad
ſcđm p̄tz ex tertia p̄clōne. Ad tertiū
q̄ lz maior pena ſit mai⁹ bonū ſim-
pliciter. nō tñ hīc imo q̄libet daret
libet̄er alteri p̄tem ſuam. Ad q̄rtā.
q̄ eq̄litas pene d̄z attēdi fm̄ int̄ctōz
ſicut z p̄ctm̄. ſed p̄petuitas ē ex lib̄-
tate diuine volūtatis.

Quinta que

ſtio. q̄nquageſime diſtin-
ctiōis vbi querit. Utrum beati-
tudo oīm hominū ſit equalis. Ar-

V

guit q̄ ſic tripliciter. Primo ex eq̄-
litate denarij diurni. Secūdo ex e-
qualitate viſionis. Tercio auctori-
tate Auguſtini ſup Jobem. Omelia
lxvi. In oppoſitum arguit dupli-
ci auctoritate. Prima Jo. xiiij. In
domo p̄is mei māſiones m̄ltē ſūt.
Secdo in p̄s. Reddet vnicuiq; fm̄
opa ſua. opa ſunt ineq̄lia. ergo zc.
Soluēdo q̄ſtionē ponūtur ſeptem
p̄cluſiones. Prima p̄cluſio. q̄ inter
b̄tōs eſt inequalitas. Probat. q̄a
nō oportet appetitū libez p̄forma-
ri appetitui naturali niſi fm̄ volū-
tatem diuinā. nūc aut̄ ip̄a dicat in
equalitatē. Secda p̄clō q̄ ip̄a ineq̄li-
tas nō eſt ex p̄te obiecti. ſ. ex p̄te di-
uine eſſentie. nec ex parte ratiōis di-
uine eſſentie. nec ex parte infinī-
tis eius. quia om̄es illam infinī-
tem. videbūt. Tercia p̄cluſio. q̄ nō
eſt ex parte potentie paſſiue nude qz
quelibz natura intellectuālis eſt ad
ſūmā p̄fectōem poſſibilem. ſz be-
ne eſt quodāmodo. inequalitas ex
potentia diſpoſita. vt parz in meri-
tis Quarta p̄cluſio q̄ inequalitas
eſt ex parte obiecti inq̄uātū agi fm̄
volūtatem diuinā reſpectiue ad
merita. Quinta p̄cluſio. q̄ pōt eſſe
inequalitas ex parte volūtatis p̄fe-
ctioris. vel minus p̄fecte caritatis
maioris vel minoris conatus for-
tioris vel minus fortis. Sexta con-
cluſio. q̄ equaliter beati ſiūtur deo
Septima p̄cluſio. q̄ licet oīs bea-
ti equalem habeāt beatitudinē quā-
tum ad primum eſſentiale quod eſt

Distinctio

accidentale quod respicit modum visionis
et videntium merita. Sed mones unum
dubium. utrum beati equaliter velint bonum
suum quod est minus et primi quod est ma-
ius. Rursus quod quilibet beatus propter supernum
bonum quod quisque magis quam seipsum de-
diligere diligit bonum proprium quam alte-
rius. Et ratio est quod omnis charitas beatorum or-
dinata a seipso incipit. Item. ix. ethi. a
micabilia ad alios procedunt ex amica-
bilibus nobis. Sed diuina essentia poterit
videri oculis corporalibus. etiam si illi ocu-
li sunt glorificati in interiori Christi. in hoc
passu quod proprii corporis et corporis beatorum hominum
beatorum videbuntur. sed quod diuinitas oculo
corporali etiam glorificato non videbitur. sed
dicit beatus Augustinus. in li. de videndo deum
quod sic videbimus. sic nunc oculi nostri vi-
derent alicuius vitam. vita autem non videtur o-
culo corporali sicut per se visibile. sed sic
sensibile per accensum quod quidem a visu non
cognoscitur. sed statim cum sensu ab aliquo
alia mente cognoscitur. scilicet ab intellectu quod
autem statim visus corporalibus in proprio diuini-
tatis presentia ex eis cognoscatur per intelle-
ctum et duobus contingit. scilicet ex perspicacitate
intellectus et ex refulgencia diuine cla-
ritatis in corpore inouatur. Ad argu-
menta ad primum principale dicitur. quod ille de
narius est vita qui caret principio et intelli-
git de diuina essentia quod ex parte sui est omnium
equaliter et induratur. Ad secundum dicitur aucto-
ritatem esse tractatam. vel dicitur ut in septima
conclusionem dicitur vel soluit Scotus referendo
alienitatem ad intelligibilitatem vel ad
obiectum intellectum. Ad tertium quod de a-
liis non est per gaudium in eternum. sed eternum

ulti.

queris. utrum beatitudo omnium corporum
erit equalis. Et arguitur quod sic ex impos-
sibilitate et subtilitate. quod omnes erunt
qualiter impassibiles et subiles. Sed
contra hoc arguitur ex dicto Pauli. i. ad
Cor. xv. soluendo quodam dicit primo
de impassibilitate. ponit primam conclu-
sionem. quod si impassibilitas est qualitas po-
sitiva in corpore. non omnia corpora erunt equali-
ter impassibilia. Si hoc non sit forma
positiva. sed puritativa. id est impassibile quod
non potest pati. Dico quod dicit equaliter.
quia sic istud corpus non est impassibi-
le nec illud. Secundo de agibilitate dicitur
et ponit secundam conclusionem. quod si agibilitas
dicatur equaliter proportionis tunc omnia
corpora sunt equaliter agibilia et habent
equalem proportionem ad agibile quod
intelligendo quod quilibet anima est propor-
tionabilis tali corpori cum tali beatitudi-
ne. Si hoc dicatur equaliter quantitatatis
dico quod non. Tercio de claritate dicitur
quod non est dubium quod erunt inaequales. Et
ratio est. quod claritas sequitur beatitudi-
nem corporis. sed non omnes equaliter erunt
beati. nec per omnes omnes equaliter erunt cla-
ri. et hoc apparet per apostolum. ii. ad Cor.
Alia est claritas solis. alia lune. et sic
alia erit claritas beatorum sancti. et alia
illius. Ad argumentum principale patet per
conclusiones vide eas. Deus igitur omnipotens
quod ad finem huius opusculi nos perducit
ad illam summam paradisi claritatem glorio-
sissime virginis Marie precibus et sua
infinita clementia adducere dignetur.
Qui vivit et regnat per infinita seculorum
la seculorum. Amen.

Exta questio

et ultima quartae sententiarum ubi

finis liber quartus.

Tabula

Incipit tabula

Tabula pmi libri scori pauvez in
qstia de ordo. nā pñō ponūt distin
ctōes. scōs qōnes. terciō qstionū ar
ticulū. 2 aliqñ nō nūte difficultates
In plogo.

Utz hōi p statu isto sit necessarius
aliqūā doctrinā spālem supnatura
lē inspirari ad quā nō possit accin
gere lūine naturali intellectus agē.

Scōa qstio plogi.

Utz cognitio nēcia viatorū tradi
cta sit sufficienter in sacra scriptura
hic habet ptra hereticos.

Tercia qstio plogi.

Utz theologia sit de deo vbi tres
ponūt qōnes pma dicta. scōa si est
theologia de deo sub aliq rōe spāli.
tercia si oīa ad illud subiectū acrr/
buūt.

Quarta qō plogi.

Utz theologia sit scīa h tres qōnes
ponūt. pma dicta. scōa utz ad aliā
scīam beat hīud dīe. s. sub alternat
vel sub alternate. terciā utz ad the
ologū pteat tā ptingentia qz ne
cessaria.

Quinta qō plogi.

Utz theologia sit scīa pctica vbi
sunt quor arti. primus qd sit ppris
scōs q sit dīa inter habitū practiciū
2 speculatiū. tercius vñ hīus dī
cat practicus. qrtus mīsius qōis.

Distinctio prima.

Utz obiectū p se fruitōis sit finis
vltimus. hic sūt tres arti. prim^o de
obiecto fruitōis ordinate. scōs de
obiecto fruitōis in cōi. terci^o quō
intelligit fruitōne esse circa finem.

Scōa qstio.

Utz vltimus finis beat tñ vnā

rōnem fruitilitatē. hic ponūt qua
tuor arti. prim^o de fruitōe viatoris
qstū ad possibilitatē. scōs de fruitō
ne pphēoris loquēdo de potia dei
absoluta. tercius de fruitōne pphē
oris loquēdo de potentia creatoris
qrtus de potētia 2 fruitōne viator
is 2 pphēoris de facto.

Tercia qstio.

Utz fruitio sit actus volūtatis. hic
ponūt tres arti. pms si dilectio 2
delectatio sint idē realr. scōs si frui
tio est dilectio vl delectatio. tercius
mīsius qōis.

Quarta qstio.

Utz vltimo fine pphēso p intelle
ctū possit nō velle illū vbi ponūt
quor arti. pms de fine obscure ap
phēso in vñ. scōs de fine obscure
apprehēso in piculari. tercius de
fine clare viso in habente volūtates
pfectam p habitū charitatis. qrtus
de fine clare viso in nō habente ha
bitum supnaturalem.

Quinta qstio.

Utz deo pntat frui. hic sunt qnq
qōnes. pma dicta. scōa utz viator
fruat. terciā vtrum peccator frua
tur. quarta vtrum bruta fruāt. qñ
ta utz oīa fruāt.

Distinctio secūda.

Utz aliquid sit in entibz actu infi
nitū. hic ponūt alia questio. s. vtrum
deū esse sic p se nō.

Secūda qstio.

Utz tñ sit vnus deus hec veritas
pbat septē vñs.

Tercia qstio.

Utz cōitate diuine eēntie sint tres
plone. hic sunt quor qōnes. prima

dicta. secunda vtz sint tres persone in
essentia diua. tertia vtz in diuinis
possit esse aliqua pductio intrinse/
ca. quarta vtz sint ibi tm due pdu/
ctiones intrinsece.

Distinctio. iij.

Utz deus sit naturaliter cognosce/
bilis ab intellectu viatoris hñs aliā
qñe scz vtz deus sit primū cogni/
tū a nobis naturalr p statu isto.

Secunda qñtio.

Utz deus sit obiectū intellectus nrī

Quarta qñtio.

Utz veritas creata z sincera possit
naturalr cognosci ab intellectu via/
toris absqz lucis increate speciali il/
lustratiōe.

Quinta qñtio

Utz creatura sit vestigiū trinitatē
hic ponūt tres arti. primus qñ sit ve/
stigiū z quōd distinguat ab imagine. se/
cūdu in quo existit z respectu cui/
in deo sit rō vestigiū in creatura. ter/
cius in q fundat respectus vestigiū.

Sexta qñtio.

Utz in pte intellectiua ppe lūpta
sit mēoria hñs spēm intelligibilē.

Septima qñtio.

Utz mēoria intellectiua sit pseruati/
ua speciei intelligibilis cessante actu
intelligendi.

Octava qñtio.

Utz in intellectu nostro sit noticia
genita.

Nona qñtio.

Utz intellectus sit cā totalis z actiua
acc^o intelligēdi vel si reqrit obiectū

Decima qñtio.

Utz pncipalis cā noticie genite sit
obiectus in se vel in spē pēunte vel
ipse pō aīe intellectiue.

Undecima qñtio.

Utrū in mēte sit imago trinitatis

hic sunt qñtuor articuli. Prim^o q
sit imago. Secundus rectū cui⁹ in
diuinis sit imago. Tercius qualis/
ter sit in mēte in nobis et in quibus
actibz. Quart^o si illa in qbz est dif/
ferētia realiter inter se z ab eēntia aīe

Distinctio quarta.

Utrum hec sit pā deus genuit aliū
deū.

Secunda qñtio

Utrum ista sit vera. deus est pater
et filius z spīritus sanctus.

Secunda qñtio.

Utrū fili⁹ generet de substantia pātis

Distinctio septima.

Utrū de⁹ pater genuit deū filiū
volūrate. hic ponunt qñtuor articu/
li. Prim^o qd sit necessitas. scd^o svtz
pō pducit filiū necessitate. terci^o vbi
ponunt pclusiones. quart^o vtz pa/
ter filiū pducit naturaliter.

Distinctio septima.

Utrū potētia generans in patre sit
aut qd absolutū vel relatiuū.

Distinctio octaua.

Utrū de⁹ sit summe simplex. hic ha/
bes qñtuor articulos. prim^o in q sol/
uitur qñtio. scd^o svtz cū summa sim/
plicitate stet nō idēitas vel distin/
ctio. tercius cū sūma idēpitate stet
distinctio. quartus quor sūt modi
identitātū in diuinis.

Secda qñtio.

Utrū aliq creatura sit simplex.

Tercia qñtio.

Utrū posito q de⁹ sit simplex si de/
us vel aliqd dictū de deo sit forma
līter in gñe.

Quarta qñtio.

Utrū cū summa vnitare possit sta/
re distinctio pfectionū essentialiū p/
cedens aut q mō actū intellectus b

Tabula

ponūt tres arti. p^mus qd sic vnitas
scds ē declaratiu⁹ aliqz p^oonū. t^o
cūs attributa distinguit p^o intelleg^o
cū.

Quinta q^ostio.

Utz solus deus sit imutabilis.

Distinctio. i.

Utz generatio filij sit eterna. hic
ponūt q^uor arti. p^mus sub rōe po
nit g^oario in dⁱnis. scds si illa g^ona
uo ē eterna. tertia si est idē eternitas
p^ois z filij. q^uo si in illa eternitate ē
aliq^o p^oitras patris ad filiū.

Distinctio. i.

Utz spūsc^o pducit p^o modū vo
lūtat^{is}. hic ponūt q^uor arti. p^mo si
in deo est volūtat^{is}. scds si in deo
est volūtat^{is} sub rōe p^oncipiū pducti
uū. t^oo si spūsc^o pducit p^o actū
volūtat^{is}. q^urtus est dubioz solutiū⁹

Distinctio. i.

Utz spūsc^o pcedat a p^ore z fi
lio. hic ponūt q^uor arti. p^mo positi
uus q^onis. scds vtz spūsc^o pce
dat a p^ore p^o filiū. t^oo q^u sit p^onci
piū pductiū spūsc^o. q^urtus q^u sit
t^ortus formalis spirationis actiue.

Secūda q^ostio.

Utz si spūsc^o nō pcederet a fi
lio posset stare distinctio real^{is} ipsius
a filio vel distingueret ab eo.

Distinctio. i.

Utz pater z filius spirēt spūsc^o
in q^untū oīno vnū v^ol in q^untū aliquo
distincti. hic ponūt q^uor arti. p^mo
si p^o z fili⁹ sunt vnū p^oncipiū spū
sancti. scds si p^oncipiū spū
sancti sunt vnū vel in q^untū distincti
t^oo si p^oncipiū spū
sancti sit p^oncipiū vniformi
ter. q^urtus si spiratio actiua terminat^{ur}
ad syū appositū.

Secūda q^ostio.

Utz p^o z filius possint dici duo spi
rantes vel duo spiratores.

Tertia q^ostio.

Utz pater z filius spirēt vniformi
ter spūsc^o.

Quarta q^ostio.

Utz p^o eternus prius origine pdu
cat vt vel spirēt spūsc^o q^u filius.
hic ponunt q^uor arti. p^mus si in
diuinis est ordo originis. scds si in
diuinis p^o est prior origine filio. t^o
cūs si in illo priori q^u p^o pcedit fili
um. p^o pperit aliq^o opatio vel si p^o
prius origine spirat spūsc^o q^u fili
us. q^urtus si p^o origine prius pdu
cit filiū q^u spūsc^o.

Distinctio. i.

Utz pductio spūsc^o sit generatio
vel distinguat ab ea.

Distinctio. i. z. v.

Utz quelibet psona diuina mittat
quācūq^u psonam vel mittat.

Secūda q^ostio.

Utz aliqua psona dīna mittat se
ipsam. hic p^mo q^urit qd sit missio
z quor modis capis. secundo quō
aliqua essentia z aliqua notionalia
tercio mīdet q^oni.

Tertia q^ostio.

Utz relatio q^uncq^u possit fundare
respectū. hic ponūt q^uor arti. p^mo
si relatio imediare possit fū dare sub
stātiā. scds vtz relatio imediare
possit fū dare relationē. t^oo vtz
spiratio passīua possit fū dare respe
ctū. q^urtus vtz relatio diffīnat per
aliq^o sui g^ois. Distinctio. i.

Utz in missione visibili spūsc^o sancti
spūsc^o referat a creatura. hic pon
nūt tres arti. p^mus de pūcto q^onis

ee q

scds vtz deus referat ad creaturā p
actus nre iōnis. tercius vtz illa si/
gna in qbo apparuit spūscūs fue/
runt vera signa.

Distinctio septima.

Utz in mente sit ponere charitatē
hic ponūt tres ar. prim⁹ vtz sit ne
cessariū de potētia dei absoluta po/
nere charitatē creatā in aīa nostra.
scds vtz deus posuit de potētia ab/
soluta aliqūē acceptare sine charita/
te. tercius vtz necessario diligar ho/
minē exītem in charitate.

Scda qstio.

Utz charitas vel qcuqz habit⁹ sit
principiū actūū rectū. actus ponit
quor art. primus qd sit caritas in/
fusa z qd acq̄sita. scds ad qd ponit
charitas acquisita in aīa. tercius ad
qd ponit charitas infusa in nobis.
qritus si hō exīns in charitate possit
scire hīc charitatē infusam.

Distinctio. xviij.

Utz rota charitas pēns corūpat
dū sit argumentū. hic ponūt quor
art. primus posito q charitas au/
gmentet. an augmentū sit p grad⁹
scds rñdet cōclusioni. tercius posito
q illi grad⁹ nō corūpanē vtz sint
distincti vel idē realiter. qritus quō
isti gradus faciūt vnū.

Secūda qstio

Utz illud positiuū charitat⁹ pēns
q manet in actu si tota essentia ca/
ritatis. hic hēs quatuor. pmū q sit
cā suscepcionis magis z minus. se/
cūdū si sit augmētabilis fm sui essen/
tiā. terciū p quē modū ē charitas au/
gmētabil. qritū si qd⁹ sūt diuisibiles

Tercia qstio.

Utz charitas augeat p extraciōes
pris noue de potētia ad actū z de ex/
tracta ista qōne ponit si charitas in/
infinitū sit augmētabilis. z ponunt
tres art. primus vbi sunt aliqua di/
cta. scds extendet ppositio. tercius
si intellectus diuinus pducit chari/
tatē in esse cognito.

Distinctio. xix.

Utrum psonae diuinae sint equales
fm magnitudinē. hic sunt quor ar
ti. primus qd est fundamētū equa/
litas tā primū q̄ remotū. scds si
psonae diuinae sunt equales. tercius
si equa dicit relationē positiuā. qritus
si equalitas purificat in diuinis.

Secūda qstio.

Utz vna psona sit in alia p circū/
inceptionē.

Distinctio. xx.

Utz tres psonae sunt equales in po/
tētia. hic ponūt tres art. prim⁹ de
disiunctiōe. scds an psonae sint eq/
les in potentia. tercius ad qd se ex/
tendit illa potentia in q sunt cōles.

Distinctio. xxi.

Utz ista ppō sit vera solus pater ē
deus hic sunt tres articuli. primus
si vnū relatiuū est de primario pce/
pto alterius. scds si dicto exclusiua
addita relatiuo excludat aliud. ter/
cius de principali quesiro.

Distinctio. xxij.

Utz deus sit notabilis ab hoīe vī/
arore aliquo noīe pprio.

Distinctio. xxij.

Utz psonae fm q dicit aliquid cōe
patri z filio z spūsancto dicat pci/
se aliquid scde intentionis.

Distinctio. xxiiij.

Utz in diuinis sit nūerus. hic po/

Tabula

nunt quatuor arti. primus vtz nūerus sit ens reale vel rōnis. scōs si est forma absoluta vel respectiva. tercius in quo ponūt aliq̃e p̃sones. quartus r̃silius questionis.

Distinctio. xxx.

Utz p̃sona in dīnis dicat substantiam vel relationē.

Distinctio. xxxi.

Utz p̃sone dīne p̃stituant inesse p̃sonali p̃ relationes origins. i. p̃ rationes p̃prias.

Secūda questio.

Utrum relatio in creatura differat realiter a fundamento. hic ponunt quatuor arti. primus si in creaturis relatio est ens reale vel rōnis. scōs vtz relatio creature sit idē suo fundamentō. tercius a quo effectiue causat relatio in creaturis. q̃rtus p̃ quē modū causat relatio in creaturis.

Distinctio. xxxii.

Utz verbū mentis create sit intellectio actualis. hic sunt duo arti. primus si verbū qd̃ foris sonat significat p̃ceptū mentis. scōs q̃ōni r̃silius.

Secūda questio.

Utz verbū in dīuinis dicat p̃prietate p̃sone genite.

Tercia questio.

Utz verbū dīnū dicat respectū ad creaturā.

Distinctio. xxxiii.

Utz ingenitū sit p̃prietas patris. hic sunt duo arti. primus quō ingenitus p̃uenit patri. scōs q̃ōni r̃silius.

Secūda questio.

Utz inascebilitas sit p̃prietas p̃stitutiua patris.

Tercia questio.

Utz dīuina p̃sona p̃stituat inesse p̃

sonali aliqua relatione positua ad secūdam p̃sonam.

Distinctio. xxxiv.

Utz p̃ncipiū vno mō dicat de p̃ncipio sumpto personaliter notionaliter et essentialiter.

Distinctio. xxxv.

Utz aliqua relatio dicat de deo se tpe. Secūda qd̃ vtz dei ad creaturam possit esse aliqua relatio realis

Distinctio. xxxvi.

Utz idē p̃prietates similitudo et equalitas sint relationes reales in deo. in hac q̃ōne ponit duos arti. p̃mns si equalitas dicit relationē in creatore. scōs si dicit relationē in dīnis.

Distinctio. xxxvii.

Utz p̃r et filius diligant se sp̃s scōs

Secūda questio.

Utz p̃r sit sapiens sapia genita. p̃mo declarat q̃ōnez secūdo soluit eā

Distinctio. xxxviii. et xxxix.

Utz p̃sona sit idem q̃ essentia sūt quatuor arti. primus si essentia dīna distinguit a p̃prietate relatiua circūscripto actu rōnis. scōs q̃ essentia dīna et p̃sona distinguunt ex natura rei. tercius q̃ p̃sona et p̃prietas distinguunt ex natura rei. quartus mouet dubia.

Secūda questio.

Utz in deo sit distinctio. hic sunt quatuor arti. primus in quo ponūt p̃am bula. scōs ubi ponunt septē veritates. tercius r̃silius q̃ōnis. q̃rtus quō inuestigat distinctio aliquoz.

Tercia questio.

Utz in deo sint ponende formalitates. hic sunt quatuor articuli. p̃rtimus quid sit formalitas. secundus qd̃ realitas. tercius si formalitas sit

et lq̃.

adequata realitas. quartus questio
nis responsivus. Quarta questio

Utrum in deo sint intellectus agens
et possibilis. hic ponuntur quatuor ar
ti. primus si in deo sit potentia intelle
ctiva. secundus si in deo est intellectus
agens. tercius si in deo est intellectus
possibilis. quartus utrum intellectus
possibilis producat actum intelligendi

Distinctio. xxxv.

Utrum in deo sint relationes eterne ad
omnia scibilia quid dicitur cognita
hic sunt quatuor arti. primus quid
sit ydea. secundus si sunt ponende ydee
tercius in quo sunt principaliter ponende.
quartus qualiter sunt ponende.

Secunda questio.

Utrum omnia cognita habeant ydeam
in ipso deo. Distinctio. xxxvi.

Utrum fundamentum relationis eterne
ad deum ut cognoscentem habeat vere
esse essentie ex hoc quod est sub tali respec
tu. hic ponuntur quatuor arti. in primo
ponuntur actiones. secundus est respon
sivus questionis. tercius utrum essentia rei
creabilis sit necesse esse. quartus utrum
sit aliud reale ex natura rei creabile.

Secunda questio.

Utrum creatura in esse suo addita
tuo seu obiectivo distinguatur ex na
tura rei a deo. hic ponuntur quatuor arti.
primus de puncto questionis. secundus positi
vus questionis. tercius positivus verita
tis questionis utrum producatibilitas creatu
re sit per intellectum nostrum.

Distinctio. xxxvii.

Utrum deus sit ubique. Hic ponuntur
quatuor articuli. Primus questio
nis responsivus. Secundus per quid est
fortius maliter ubique. Tertius si est ubi

est proprium dei. Quartus quibus
modis generaliter loquendo est ubique.

Distinctio. xxxviii.

Utrum scientia dei sit causa rerum

Distinctio. xxxix.

Utrum deus habeat notitiam determi
naram omnium rerum quantum ad omnes
additiones existentie sic quod illa notitia
sit infallibilis

Secunda questio.

Utrum in univoco veniat aliqua co
ringenter Hic ponuntur duo artice
li. Primus questionis responsivus Se
cundus interrogationum rusticorum so
lutiis.

Distinctio. xl.

Utrum possit damnari. Hic ponuntur
duo articuli. Primus si predesti
natus possit damnari. Secundus si
deus pre aliquem de novo predestinare.

Distinctio. xli.

Utrum sit aliquod meritum predesti
nationis et reprobationis

Distinctio. xlii.

Utrum deum esse omnipotentem
possit probari ratione naturali. hic po
nuntur duo articuli. primus positi
vus distinctionum. secundus negativus
questionis.

Distinctio. xliii.

Utrum impossibilitas rei fiende sit
ex parte dei vel ex parte rei factibilis.
hic habentur duo. primo respondetur questioni.
secundo movetur an deus possit facere
aliquid impossibile.

Distinctio. xliii.

Utrum potuit deus res melius fa
cere quam fecit. Hic ponuntur duo arti
culi. Primus si deus potuit res et
mundum melius facere quantum ad na
turas creaturarum. Secundus si deus po
tuit melius facere quantum ad ordinem

Tabula

Distinccio. xlv.

Utrū deus velit aliud a se hic bēs
quō deus malum cognoscit.

Distinccio. xlv.

Utrū volūtas bñplaciri dei semp
impleatur.

Distinccio. xlvij.

Utrū pmissio diuina sit aliq̄s actus
volūtat̄is diuine. vñ si vult mala fieri.
post duos articulos. prim⁹ distin
ctiōnū declaratiū. scōs q̄stionis solu
tiuus. Distinccio. xlvij.

Utrū volūtas creata p̄formis vo/
lūtar̄i diuine s̄ sit recta.

Secūda q̄stio.

Utrū in potētia dei volūta r' execu
tiua distinguātur. hic ponūtur tres
articuli. Prim⁹ de p̄cto q̄stionis
scōs positiū. p̄clusioni. tertius an
volūtas p̄currat ad effectū imēdiatē

Incipit tabula

secūdi libri sententiarū.

Distinccio prima.

Utrū prima cālitās respectū
oīm creabilū de p̄ncipate sit
in tribus p̄sonis. r' ponūtur
tres arti. Prim⁹ si creabilitas in eē
reali sit i tribus. Scōs si creabilitas
in eē volūto vñ cognito sit in tribus.
Tert⁹ si p̄ impossibile nō esset nisi
vna persona si possit in ea perfecta
creabilitas.

Secūda q̄stio.

Utrū de⁹ possit aliqd̄ creare. ponūtur
duo articuli. prim⁹ an eē a p̄mo sit

p̄ius nō ens formatū q̄ ens. scōs
si creatio posset demonstrari nihil op̄
min⁹ r' eternitas vt ip̄ediret creatio

Tertia q̄stio.

Utrū sit possibile deū producere ali
quid aliud a se sine p̄ncipio. Hic po
nūtur duo articuli. Prim⁹ q̄ est a
liqua p̄ductio que nō p̄suppoit sub
iectum. Scōs q̄ om̄e ens aliud a
deo sit ab ip̄o tanq̄ a causa agente.
et q̄ hoc sentit Aristoteles.

Quarta r' q̄nta q̄stio

Utrum creatio angeli sit idem an gēlo.
Quinta. vñ relatio creature
ad deū sit idem fundamēto.

Sexta q̄stio.

Utrū angelus r' anima differant
specie. Distinccio secūda

Utrū in existētia angeli actuali sit
aliqua successio formaliter.

Secūda q̄stio.

Utrum in angelo actualiter existē
te necesse sit ponere aliquid mensur
rans existētiā vel duratiōem existē
tie eius aliud realiter ab ip̄a existen
tia.

Tertia q̄stio

Utrum oīm creabilium sit vnum
eum.

Quarta q̄stio

Utrū opatio angeli mensuret eū

Quinta q̄stio

Utrum angelus sit in loco. r' deter/
miata q̄stione dicit an angelus pos
sit esse in loco quātūcūq̄ magno vñ
paruo. Et quid est angelum dici in
loco.

Sexta q̄stio

Utrum vnus angelus possit esse in
pluribus locis

Septima q̄stio.

Utrum duo angeli possint esse in
eodem.

Octaua q̄stio

Utrum angelus possit moueri de loco ad locum motu continuo.

Nonā questio.

Utrum angelus possit se mouere

Decima questio.

Utrum angelus possit se moueri in instanti.

Undecima questio.

Utrum angelus possit ab extremo in extremū mutari nō pertrāseūdo medium.

Distinctio tertia.

Utrum materialis substantia ex se sit ne ex natura sua sit indiuidua

Secūda questio.

Utrum substantia materialis p' ali- quod principiū intrinsecū sit indi- uidua. hoc est si est indiuidua p' ne- gationem. **Tertia questio**

Utrum substantia materialis sit in- diuidua p' actualement existentiā.

Quarta questio.

Utrum substantia materialis sit in- diuidua per quāritatem.

Quinta et Sexta q̄stio

Utrum substantia sit hec et indiui- dua p' materiam. **Sexta questio** si est indiuidua p' aliquam entitatem positiuam.

Septima questio

Utrum possibile sit plures ange- los in eadem specie. vbi habes tres articulos p'denatos contra illos q' dicūt non esse plures angelos in ea- dem specie.

Octaua questio.

Utrum angelus possit cognoscere se per essentiam suam

Nona questio.

Utrum angelus habeat noticiam

naturalem distinctam essentia diui- ne.

Decima questio.

Utrum ad hoc q' angelus cognos- cat distincte q'ditates creatas alie a se requiratur necessario q' habeat p' prias distinctas rōnes cognoscen- di eas. **Distinctio q̄rta et q̄nta.**

Utrum inter creatōem et beatifica- tionem angeli boni fuerit aliq' mor- tula. In q̄nta. vtz angel' prius me- ruit suam beatitudinē quā eam ac- ceperit. vbi habes duos articulos. Primus an angeli fuerint creati in gratia. Secūdo an fuerint creati in beatitudinē.

Distinctio sexta.

Utrum angelus malus potuit ap- petere equalitatem dei. Secūdo an angeli potuerūt et quando peccau- runt.

Secūda questio

Utrum primū peccatus angeli fue- rit formaliter supbia. Ponit duos articulos. Prim' que fuit malicia in primo angelo peccante. Secun- dus. ad quod genus peccati ptine- bat illa malicia.

Distinctio septima.

Utrum angelus malus necessario velichmale. vbi habes vtrum in an- gelis bonis sit potentia ad peccan- dum.

Distinctio octaua.

Utrum angelus possit assumere cor- pus in quo exerceat opera vite. Hic ponūtur quattuor articuli. Prim' vtrum angeli habeant corpora na- turaliter eis vnita. Secūdos vtrū habeant corpora volūtaria sumpta. Tertius quas operationes possunt exercere. Quattus si sunt in corpo- ribus suis sicut in loco.

Tabula

Distinctio nona.

Utr angel⁹ supior possit illumia/
re inferiorē. vbi hēs duo pmo d cho
ris angeloz. scdo de ordine

Secūda questio.

Utr angelus possit intellectuali/
ter loqui alteri.

Distinctio decima

Utr angel⁹ custodies possit aliqd
effectie causare i intellectu hoīs cu/
stodiri. vbi hēs tres articulos. pmo⁹
de aliquibz certis. scds p quē mo/
dum cātur aliq cognitio i intellectu
nro. tert⁹ p quē modū in volūtate
pnt causare volitōem.

Distinctio vndecima.

Utrum oēs angeli mīrātūr z disti/
guīt de missione.

Distinctio duodecima

Utr subnā generabilī z corrupti/
bilī sit aliqua entitas positā distin/
cta realiter a forma.

Distinctio xliij.

Utr lux gignat lumen tanquā pro/
pria spēm sensibilē sui. hic poīt tres
articulos. prim⁹ quid sit lux. scdus
quid sit lumē. tertius qualiter lumē
a luce gignatur.

Distinctio xliij.

Utr corp⁹ celeste sit de eēntia sim/
plex. hic ponūtur duo articuli. pmo⁹
quō capīt materia. scdus si i celo est
materia

Scda qstio

Utr aliqd celū sit mobile a celo stel/
laro.

Distinctio. xlv.

Utr in mixto remaneāt elementa
fm actū.

Scda qstio.

Utr imago trinitatē in aīa rōnali
consistat in tribz potentīis realiter
distinctis.

Distinctio. xvi.

Utr aīa Ade fuerit creata in cor/
pore.

Distinctio. xvij.

Utr paradīsus sit locus pueniens
habitationi humane.

Distinctio. xviij.

Utr in materia sit rō seminalis ad
formā naturaliter educendā.]

Distinctio. xix.

Utr in statu innocētie habuissēnt⁹
corpa imortalia. hic ponūtur tres
articuli. prim⁹ si in illo statu corp⁹
esset corruptibile. scdus dato q sic.
vtr aliqn fuissent corruptū. tert⁹
si in illo statu corp⁹ illud aliqn fuisset
subiectū passioni.

Distinctio vicesima.

Utr filij pcreati in statu innocētie
fuissent statim pfirmati i iusticia o/
riginali. hic sunt tres articuli. pmo⁹
si parentes nō peccassent filij si fuisset
nati in iusticia originali. scdus
si illa fuissent cōfirmati. tertius si
fuissent nati pfecti fm corp⁹

Secūda questio.

Utr in statu innocētie fuissent illi
soli geniti qui nūc sunt electi.

Tertia qstio

Utr filij in statu innocētie circūf/
sent in corpe z scia sicut mō

Distinctio. xxi.

Utr pctm primi hoīs in statu ino/
centie potuit esse veniale.

Distinctio. xxij.

Utr pctm ade fuit gravissimū. hic
ponūtur tres articuli. prim⁹ cuius
generis sit pctm ade. scdus vtr fue/
rit gravissimū. tertius qd fuit ma/
ius vl ade vl eue.

Scda qstio

Utr pctm pmi hoīs fuerit ex igno/
rātia. poīt duos arti. in pmo ponit

distinctiōem. In scōo rñdet qñt.

Distinctio. xxiij.

Utrum deus possit facere volūta-
tem creature rationalis impeccabi-
lem p naturam.

Distinctio. xxij.

Utrū portio supior sit potentia di-
stincta a portione inferiori

Distinctio. xxv.

Utrū aliqd aliud a volūtate causet
actū volendi in voluntate vbi hēs
que pōna sit nobilior intellectu et
volūtiua.

Distinctio. xvi.

Utrum grā sit eētia anime vel im-
potentia vbi hēs an grā sit qd ab-
solutū vel respectiū.

Distinctio. xxvij.

Utrū grā sit frus. vbi hēs an fru-
tes infuse oriātur a grā

Distinctio. xxvij.

Utrū liberū arbitriū hoīs sine grā
possit cauere oē pccm mortale. vbi
hēs an qd sine adiutorio grē possit
acq̄rere frutes morales

Distinctio. xxix.

Utrū iusticia originalis sit donū su-
pernaturale in adā. vbi hēs duo pmo
an pmi parentes habuerūt grām in
pmo instāti sue creatōis. Scōo si p
amissionē originalis iusticie natu-
ra hūana fuit i naturalibz peiorata

Distinctio. xxx. cxi. et xxij.

Utrū qlibz r pparat ab adā. fm le-
ger cōez q̄bat pccm origiāle. Scōa
q̄stio vtrū illud pccm sit carētia ori-
ginalis iusticie In distin. cxi. vtrū
ip̄a aīa q̄bat pccm originale a car-
ne infecta. In xxij. ponit de remis-
sione pccī originalis

Distinctio. xxij.

Utrū pccō originali debeat sola ca-
rētia vīsiōis diuīe p pena

Distinctio. xxij.

Utrum pccm sit ab alio vt a cā. vbi
hēs tres arti. p̄mus qd i p̄p̄tē noīe
mali. scōs si ē dare p̄mū malū qd sit
cā oīm maloz. ceteri si bonū cā ma-
li

Distinctio. xxxv.

Utrū pccm p se sit corruptio boni

Distinctio. xxxvi.

Utrū pccm sit pena culpe vel pccī

Distinctio. xxxvij.

Utrū pccm possit eē a deo. nota finē
istaz distinctiōnū Scōa q̄stio

Utrū volūtas creata sit total cā re-
spectu sui velle sit qd de respectu illi
nō hēat aliquā efficiētiā imediate
sz tāū mediate Distinctio. xxxvij.

Utrū intētiō sit sol⁹ act⁹ volūtaris.
hic ponūtur tres arti. p̄m⁹ qd intēde
re large nō est act⁹ volūtaris. scōs qd
obiectū hui⁹ act⁹ est finis et illud qd
est ad finē. ceteri quō differt intēde-
re ab eligere p̄cipe et velle

Distinctio. xxxix.

Utrū sinderis sit i volūtate. Scōo
vtrū p̄scia sit i volūtate. vbi hēs an
volūtas possit agere p̄tra p̄sciam

Distinctio. xl.

Utrū act⁹ sit bon⁹ vl mal⁹ et fine

Distinctio. xli.

Utrū aliqd act⁹ possit eē indr̄is sc̄it
duo. pmo declarat modū. deīn rñdet.

Distinctio. xliij.

Utrū pccā mortalia distinguātur p
obiecta vel rōnes formales.

Distinctio. xliij.

Utrū volūtas creata possit peccare.
ex malicia volēdo aliqd nō oñsum.
sibi sub rōne boni veri vl boni sim-
pliciter. vl boni appen⁹ vl fm qd i.

Tabula

hic positum ois act^{us} hois ex^{tra} i pec-
cato mortali sic possum mortale

Distinctio. c. liij.

Utrum possit peccādi sit a deo. ybi
bēs an deus sit cā peccati

Incipit tabula tertij libri sniaz.

Distinctio prima.

Utrum possibile sint natu-
ram humanā vniri deo in
vnitate p^{er}one. Hic ponun-
tur tres articuli. Primus. an aliqd
addat suppositū sup naturam. Se-
cūsus de possibilitate vnionis hu-
mane nature ad xbum. Tertius sub
qua ratōne formali verbū terminet
vnionem. an sub ratōne essentie vel
sub ratōne huius proprietatis.

Secūda questio.

Utrum tres p^{er}one possint assumere
eandem naturam nūero

Tertia questio.

Utrum vna p^{er}ona possit assumere
plures naturas. Hic sunt tres arti-
culi. Primus in quo consistit ratio
suppositi. Secūsus. vtrum natura
possit assumi in supposito Tertius
articulus est respōsiuus q^{uest}ionis

Quarta questio.

Utrum suppositus creatum possit
sustentare hypostatice aliam natu-
ram creatam q^{uam} istam quā habet

Quinta questio

Utrum formalis rō terminandi vni-
onem nature humane ad xbum sit
propetas eius relatiua. Hic ponū-
tur duo articuli. Primus qd sit pro-
prietas p^{er}sonalis p^{er}sonam. Secūsus
si propetas p^{er}sonalis sit ratio termi-
nandi istam vnionem.

Distinctio secūda.

Utrum naturam aliquā imēdiate
vniri verbo hypostatice nō fructu
cludat p^{er}adictionem. Hic ponūtur
tres articuli. sup illo dubio. Si na-
tura nō nata frui possit assumi. 2 pri-
mus est an possit assumi de potētia
absoluta Secūsus si pōr assumi de
potētia ordinata. Tertius. si ma-
gis debuit assumi natura humana
q^{uam} alia natura.

Secūda questio.

Utrum fuerit aliquod mediū con-
gruitatis inter verbū 2 naturam as-
sumptā. Hic ponūtur duo articuli
Primus de medio intrinseco. i. si
primo sumpsit p^{er}es. Secūsus est
an grā mediet inter naturam istam
vnitā et terminū vnionis

Tertia questio.

Utrum incarnatōem p^{re}cesserit cor-
poris organisatio 2 aiatio. Hic sūt
duo articuli. Primus de prioritate
re tēporis. scds de p^{er}sonate nature.

Distinctio tertia.

Utrum beata xgo fuerit concepta
in peccato originali. Hic sunt tres
articuli. Primus distinctionū po-
sitius. Secūsus in quo doctores cō-
ueniūt. Tertius in quo ponitur op-
inio Scott.

Secūda questio

Quare nō straxit corp^{us} christi pec-
catum originale.

Distinctio quarta.

Utrum beata virgo fuerit vere ma-
ter dei 2 homis. Hic ponūtur tres
articuli. Primus. si mater habere
liquā vim actiuam in generatōne.
Secūsus si beata virgo aliquid co-
operata ē in generatōe christi. Ter-
tius si fuit vere mater.

Distinctio. v.

Utrum natura diuina assumpsit vel
assumere potuit. **Hic** est alia que-
stio scilicet utrum persona creata fuit assu-
pta vel potuit assumi. hic ponitur
tres articuli. **Primus** verum naturam
humana percipit ante assumptionem
secundus utrum homini assumpsit eam cum propria
personalitate. **tertius** dato quod non. verum
eam assumere potuit prius personata
propria personalitate.

Distinctio. vi.

Utrum in christo sint plura esse. scilicet in christo
sint due nature actualiter existentes cum
vna substantia.

Secunda questio

Utrum christus sit aliquid duo. scilicet si perso-
na christi sit composita. hic sunt tres arti-
culi. **primus** utrum natura humana quod di-
citur anima et corpus addat aliquam en-
titaatem anime et corpori. **Secundus** utrum ex ver-
bo et humana natura assumpta resul-
tet aliquid totum quod addat entitaatem ali-
quam super utrumque. **tertius** est quodammodo re-
sponsiuus.

Distinctio. vii.

Utrum ista est vera. deus est homo. **Et po-**
nitur hic quod sit modus predicandi.

Secunda questio.

Utrum deus factus est homo. ubi ponitur
triduum. **Primum** si humana natura est
vnita verbo accidentaliter. **Secundum** si
humana natura vnitur homini per modum
instrumenti. **Tertium** utrum ex vnione
ad hominem fuit aliqua virtus supernatu-
ralis agendi miracula.

Tertia questio.

Utrum christus predestinatus fuit esse filius
dei.

Distinctio. viii.

Utrum in christo sint due filiationes re-
ales. vna ad patrem. alia ad matrem.

Distinctio. ix.

Utrum christus debeatur latría vel ho-
nor latría solum secundum naturam diuinam
Hic ponitur quattuor articuli. **primus**
quorundam modis latría accipitur. **Secundus**
quodammodo quatuor nominibus nominatur. **Ter-**
tius si est virtus generalis. **Quartus**
erit responsiuus questionis.

Distinctio. x.

Hic sunt tres questiones. **Pria** utrum
christus sit creatura. **Secunda** utrum christus secundum
quod homo est creatura. **Tertia** utrum christus
incepit esse. ponitur tres articuli. et quilibet
bet respondet sue questioni.

Distinctio. xij.

Utrum christus potuit peccare. **Hic**
sunt tres articuli. **Primus** utrum natura
intellectualis assumpta de necessitate
fruatür et sit beata. **Secundus** utrum talis
natura sit necessario impeccabilis.
Tertius quod sit de facto. si natura as-
sumpta a christo fruebat et erat impec-
cabilis.

Distinctio. xij.

Utrum anime christi offerretur vel potuit
conferri summa gratia que potuit offerre
creature. **Hic** ponitur tres articuli.
Primus utrum gratia christi sit finita vel in-
finita. **Secundus** utrum aliqua gratia pos-
sit equari gratie christi. **tertius** utrum aliqua
gratia possit esse maior.

Secunda questio

Utrum de facto anime christi fuerit colla-
ta gratia summa possibilis offerri creatu-
re. ubi habes. **An** christus potuit aliquid
mereri.

Tertia questio.

Utrum possibile sit voluntatem ani-
me christi habere summam fructuorum possibi-
lem nature create.

Tabula

Quarta q̄stio.

Utz aia xpi possit summe frui deo
sue summa gratia.

Distinctio. xliij.

Utz possibile fuerit intellectū aīe
xpi primo et immediate pfici visione
verbi pfectissima possibili creature
hic sunt duo arti. primus an possit
pfici visione pfectissima verbi. scōs
si potest perfici sine lumine intelle-
ctus agentis.

Secūda q̄stio.

Utz possibile sit intellectu aīe xpi vi-
dere oīa in xpo q̄ videt vtz. h sunt
tres arti. primus vtrū essentia diui-
na sit obiectū beatorū noticie sub ra-
tione infinita. Scōs dato q̄ sit pos-
sibile vtrū sit possibile q̄ aīa xpi vi-
deat in essentia diuina oīa que x-
hum videt. tercius vtrū in xpo sit
alia scientia q̄ scientia realiter xbi

Tercia questio.

Utz aīa xpi nouit oīa in genere
prio.

Quarta q̄stio.

Utz aīa pfectissime nouit oīa in
genere prio.

Distinctio. xlv.

Utz in aīa xpi fm portione supio-
rem fuerit verus dolor. hic ponunt
tres articuli. primus si xpus habuit
dolores. secūsus si habuit fm por-
tione supiorem. tercius si fm portio-
nem inferiorem.

Distinctio. xlvj.

Utz xps habuit necessitatē morien-
di. hic ponunt tres arti. prima quō
est intelligenda ista mors. secūsus
rūdet questioni. tercius vtz virtute
voluntatis aīe xpi potuisset se xps

in passione a morte pseruare.

Distinctio. xlvj.

Utz in xpo fuerūt tūc due volunta-
tes. vbi habes si quicqd voluit xps
fuit impletū.

Distinctio. xlvij.

Utz xps meruit in primo instanti.
hic ponunt tres arti. primus quid
sit meriti. secūsus qualiter xps cū
esset beatus potuit mereri. tercius vtz
p actum beatificū potuit mereri. q̄-
tus si meruit in primo instanti.

Distinctio. xlvij.

Utz xps oībō nobis meruit grāz
et glāz et remissionem culpe et pe-
ne. hic ponunt tres arti. primus vtz
oībō alijs a xpo meruit grām et
secūsus v. et sibi ipsi. tercius si grā
data p̄mis parētibō cecidit sub me-
rito christi.

Distinctio. xlvij.

Utrum necesse fuit genus hūanū
reparari p passionē christi. hic sunt
tres arti. primus q̄ necesse fuit ho-
minē redimi. secūsus q̄ nō potuit
redimi sine satisfactione. tercius q̄
satisfactio faciēda erat a deo et hōie
quartus q̄ conuenientiōr modus fuit
fieri p passionem xpi.

Distinctio. xlvij.

Utrum corpus xpi fuisset putrefa-
ctum si resurrectio nō fuisset accele-
rata. hic sunt tres arti. primus vbi
ostendit ppositum. secūsus si in ta-
li pseruatione esset nouū miraculū
tercius si remāsit alia forma ab aīa

Distinctio. xlvij.

Utrum in triduo p̄sens fuit homo
hic ponunt tres arti. primus si for-
ma est tota quidditas rei. secūsus
ff

Utrum anima separata sit hō. tertius
respōsiuus questionis

Distinctio. xxiij.

Utz de credibilibz nobis reuelatis
necesse sit ponere fidem infusam. h
ponūtur tres arti. prim^o si in hōie
saluando requiratur fides supnatura
lis ex pte obiecti. scōs utz requiratur ex
parte medij. tert^o si de illo obiecto
pōt esse fides acquisita

Distinctio. xxiiij.

Utz de credibilibz nobis reuelat^{is}
possit aliquis hēre sciētiamz fidem.
hic ponūtur duo arti. prim^o an de
credibilibz reuelatis possit esse scia.
scōs an simul possit eē scia z fides

Distinctio. xxv.

Utz an aduētū xpi fuit fides neces/
saria eoz que mō credimus. h pri/
mo distinguit de credere. deīn ponū/
tur tres arti. prim^o si in adule^t fuit
nēariū sic credere explicite. scōs si p
oī rpe fuit nēariū hēre credere deter/
minate. tert^o si in oīi statu fuit ne/
cessaria credulitas pfecta oīi arti/
culoz

Secūda questio.

Utrū ad hoc q fides sit in intellectu
necesse sit aliquē habitum infusum
in voluntate.

Distinctio. xxvi.

Utrum spes sit virtus theologia
distincta a fide z charitate. hic ponū/
tur duo articuli. prim^o pambular^{is}.
scōs qstionis respōsiuus.

Distinctio. xxvii.

Utrum sit aliqua virtus theologi/
ca inclinans ad diligendum deum
sup oīa. hic ponūtur tres articuli
Primus. utrū natura rōnalis non
corrupta per pctm possit deū ex pu

ris naturalibz diligere sup oīa. se/
cūdus articulus. utrū hoc possit na/
ture corrupta per peccatū Tertius
utrū hoc possit natura nō dānata
p pctm

Distinctio. xxviii.

Utrū eodem habitu sit diligēdus
proximus quo diligitur deus.

Distinctio. xxix.

Utrum qlibet teneatur maxime se
diligere post deum.

Distinctio. xxxima

Utrum necesse sit ex charitate dili/
gere inimicum

Distinctio. xxxi.

Utrū charitas remaneat in patria
ita q nō euacuet^{ur} Hic ponūtur duo
articuli. primus si fides remanet. se/
cūdus si remanet charitas.

Distinctio. xxxii.

Utrum deus diligit oīa ex qualita/
te equaliter. hic sunt tres arti. Pri/
mus si deus diligit. Scōs si dili/
gere est propriū alicuius p sone. ter/
tius erit respōsiuus questionis

Distinctio. xxxiii.

Utrū virtutes morales sint in vo/
luntate tanq in subiecto. Hic viden/
tur tria. Primo ponūtur pambula
questiōis declaratiua. Scōs respon/
detur questioni. tertio dicitur quomō
virtutes distinguūtur

Distinctio. xxxiiii.

Utz putes bona z bñdies z fru/
ctus sint hīc int se idēz duo ponū/
tur primū si ptes morales acqsi/
tas requiratur alie ptes morales in/
fuse. scōs dicitur ad questionē

Distinctio. xxxv.

Utz sapientia scientia habitus phi/
lium z intellectus sint habitus intel

Tabula

lectuales. vbi habes de vira acrua
et repleat ua. **Distinctio. xxxvi.**
Utrum virtutes morales sint dupe.
vbi habes duo. primū vtrum sint dupe
inter se. secundū si sunt dupe cum pru
dencia. **Secunda questio.**

Utrum virtutes morales sine conexione
necessario virtutibus theologicis.

Distinctio. xxxvii.

Utrum precepta decalogi sint de lege
nature. hic sunt tres arti. primus qui
vocant precepta prime tabule. secundus
vtrum ista precepta sint de iure na
ture. tercius si possint fieri dispensatio
in preceptis.

Distinctio. xxxviii.

Utrum omne mendacium sit peccatum. hic po
nunt tres arti. primus si omne menda
cium sit peccatum. secundus si omne mendacium
sit peccatum mortale. tercius an hicus
mendacium sit in intellectu vel volun
tate. **Distinctio. xxxix.**

Utrum omne iurium sit peccatum mortale
hic videntur quatuor. primo ponunt per
ambula. secundus si iurium sit de genere
peccati mortalis. tercius vtrum sit pec
catum contra preceptum prime vel secunde
tabule. quarto quod est maius peccatum per
iurium vel homicidium.

Distinctio. xl.

Utrum lex noua sit grauior lege vete
ri. hic ponunt quatuor. primo distin
ctio inter actum legis et legem. secundus
quod lex in mente hominis est hicus cogni
tiuus practicus. tercius quod lex spiritus in
mente hominis etiam est habitus cogni
tiuus practicus. quarto soluit quodam.

¶ Finis tercii libri.

Incipit tabula

quarti libri scori pauper.

Distinctio prima.

Utrum creatura possit habere aliquam acti
onem respectu termini creationis.

Secunda questio

Utrum hec sit propria diffinitio sacri sa
cramenti est inuisibilis gratia et visibi
lis forme. hic ponunt tres arti. pri
mus cuius entis est diffinitio. secundus
si sacri sit diffinitio. tercius dato quod
sit diffinitio quod est illa.

Tercia questio.

Utrum pro tempore cuiusque legis a deo da
te debuit institui aliquod sacramentum.

Quarta et quinta questio.

Utrum possibile sit aliquod sacramentum habere
realtatem aliquam actum respectu
gratie.

Quinta questio.

Utrum possibile sit in aliquo sacro esse
aliquam virtutem supernaturalem.

Sexta questio

Utrum in circuncisione remittebatur peccatum
originale.

Septima questio.

Utrum in circuncisione et vi circuncisio
nis perferebatur gratia. hic ponunt tres ar
ti. primus an deus de potentia ab
soluta possit dimittere peccatum origina
le absque collatione gratie. secundus an de
us de potentia ordinata possit dimitte
re originale absque infusione gratie. ter
cius si in circuncisione perferebatur gratia.

Octava questio.

Utrum in lege nature fuit aliquod sacra
mentum commendans huius circuncisioni

Distinctio. ii.

Utrum sint septem sacra noue legis.

Secunda questio.

ff ii

Utrū sacra noue legis babeat efficiam a passione xpi.

Tercia q̄stio.

Utrū baptisati baptismo iohis iterum baptizandi baptismo xpi hic sunt tres arti. primus a quo fuit baptisimus iohis institutus. scds ad qd fuit institutus. tercius que erat eius efficacia.

Distinctio. iij.

Utrū hec sit vera distinctio baptismi quā m̄gr ponit. s. baptismus est institutio. i. ablutio corporis exterior facta sub forma x̄porū p̄scripta sūt tres arti. primus cuius entis sit distinctio. secundus q̄ baptismi est alia qua distinctio. tercius q̄ sit eius ratio distinctiua.

Secūda q̄stio.

Utrū sit ista p̄cisa forma baptismi baptisate. In noie p̄ris 2 filij 2 spūs sancti. hic sūt tres arti. primus si alia qua verba sunt forma. scds que sūt illa verba que sunt forma baptismi. tercius si illa verba possunt mutari vel variari.

Tercia q̄stio.

Utrū sola aqua naturalis pura sit cōueniens materie baptismi. ponit duos arti. primus q̄ntis r̄s̄iua. secundus dubitationū declaratiua.

Quarta q̄stio.

Utrū institutio baptismi euacuauerit circūcisionē sunt duo arti. p̄m^o vñ baptismus h̄eat necessitatē. secundus q̄ tpe fuit sub p̄cepto 2 q̄ tpe sub p̄silio.

Distinctio. iij.

Utrū puuli sint baptizandi.

Secūda q̄stio.

Utrū puuli baptisati recipiāt effectum baptismi. ponit tres arti. primus an paruuli recipiāt fidem. secundus vtrū recipiāt gratiā gratū facientem. tercius vtrū recipiāt gratiā gratū facientem.

Tercia questio.

Utrum paruul^o possit in vtero matris baptisari.

Quarta q̄stio.

Utrū adultus nō cōsentiente possit recipere effectum baptismi si nō h̄z vsum rōnis. sunt tres arti. Prim^o de nō cōsentiente simplr. Secund^o de dissentiente. Terci^o de cōsentiente negatiue.

Quinta q̄stio.

Utrū adultus vicus suscipiat gratiam baptismi ponit duos articulos. Primus vtrū vicus interius recipiat rem sacramēti. Secundus si nō volens separe a peccato vel in fidelitate recipiat sacramētū 2 rē sacramēti.

Setta q̄stio.

Utrū iam iustificati teneant ad suscepiōnē baptismi. nota de virgine et eius baptismō.

Septima q̄stio.

Utrū oēs baptisati recipiāt eq̄liter effectū baptismi sunt tres articuli. Primus si ex parte dei dat maior gra vni q̄ alteri. Secundus si x̄pus in passione se offerebat magis pro vno q̄ p̄ alio. Terci^o si ex precepiētū sit equalitas.

Octaua q̄stio.

Utrū puuli indeoz sint inuitis parentibus baptizandi.

Distinctio quinta.

Tabula

Utrū malicia ministri impediāt cō
ferri verū baptisimū.

Secūda q̄stio.

Utrū repiciēs baptisimū scēsa ma/
lo ministro peccet mortali. hic sunt
duo arti. primus de malo ministro p̄/
ciso. scōs de malo nō p̄ciso.

Tercia q̄stio.

Utrū aliq̄s debeat ministrare baptis/
mū q̄n p̄sumit baptizatiōē vergē
tē in piculū vite corp̄is eius q̄ sulce
pit.

Distinctio. vi.

Utrū solus sacerdos possit baptiza/
re sunt tres arti. primus q̄ p̄gruū ē
viatozem baptizare. secūdus q̄ est
p̄gruū q̄ sit sacerdos. tercius q̄ in
necessitate quilibet pōt baptizare.

Secūda q̄stio.

Utrū vnitas baptisimi necessario re/
quirat q̄ ab vno ministro p̄ferat.

Tercia questio.

Utrū baptisimus requirat sit ablu/
tiōē ⁊ platiōē verborū.

Quarta questio.

Utrū teneat baptizans distingui a
baptizato.

Quinta q̄stio.

Utrū in baptizante requirāt intentio

Septa q̄stio.

Utrū in baptizante req̄rat intentio
actualis.

Septima q̄stio.

Utrū baptisimus possit iterari ⁊ que
est causa quare nō.

Octaua q̄stio.

Quē sit pena iterantiū baptisimū.

Nona q̄stio.

Utrū in baptismo imprimat̄ character
hic sunt tres articuli p̄mus qd̄ ipor
tat̄ noīe characteris. scōs si in baptis
mo imprimat̄ character. tercius si cara
cter impressus sit forma debilis vel

debilis.

Questio decima.

Utrū character sit ali q̄ forma absolū
taylēt̄ relatiō hic sunt duo arti. p̄m^o
in q̄b̄ sacris i p̄sumit̄ character. scōs
si character impressus sit forma absolū
luta.

Questio. xi.

Utrū character sit in essentia aīe vt in
subiecto. p̄mo.

Distinctio. vii.

Qd̄ sit sacramentū p̄firmationis.

Secūda q̄stio.

Utrū sac̄m p̄firmationis sit neces/
sariū ad salutē. sunt tres arti. p̄m^o
si p̄firmatio est necessaria ad salutē.
scōs si est necessaria ad vltio. tercius
si p̄supponit baptisimū.

Tercia q̄stio.

Utrū sac̄m p̄firmationis sit dignū
ut baptismo ponit̄ tres articulos. p̄
mus si in p̄firmatione p̄ferat̄ gratia
gratū faciens. scōs si gr̄a baptisimi
⁊ p̄firmatiōis distinguūt̄. tercius
est q̄ōis r̄sūus.

Quarta q̄stio.

Utrū sac̄m p̄firmationis possit ite
rari. hic ponit̄ tres arti. p̄mus a q̄
sac̄m p̄firmationis p̄ferat̄. secūd^o
si illud sac̄m iterat̄. tercius q̄ pena
iterans istud sac̄m puniat̄.

Distinctio. viii.

Utrū eucharistia sit sac̄m noue le/
gis. hic sunt tres arti. p̄mus q̄ eu/
charistia est sac̄m noue legis. secū
dus q̄ eucharistia est sac̄m ex cellē
tius intersacramenta noue legi. ter
cius si sac̄m eucharistie est vnū.

Secūda q̄stio.

Utrū illa verba que ponūt̄ in cano
ne mūse sint p̄cise forma butus sa
c̄m

crameri. hic sunt tres arti. primus qd nulla verba sunt de essentia essentie sed bene aliqua verba sunt forma consecrationis. secundus que sunt verba consecrationis corporis christi et sanguinis. tertius quid demonstrat hoc per nomen hoc.

Tercia questio.

Utrum hoc sacramentum possit a non seculis celebrari. hic sunt duo articuli. primus distinctionum positivus. secundus conclusionis negativus.

Distinctio. ix.

Utrum christus in peccato mortali peccet mortaliter sumendo hoc sacramentum.

Distinctio. x.

Utrum possibile sit verum corpus christi sub specie panis et vini contineri realiter hic sunt tres articuli. primus quid sit fide tenendum. secundus qualiter corpus christi est in altari sine sui mutatione vera etiam. tertius quomodo corpus christi magis potest contineri sibi hostia quam.

Secunda questio.

Utrum idem corpus possit esse in diversis locis localiter. hic sunt duo articuli. primus opinionum positivus. secundus obiectionum negativus et positionum per materiam contrarius.

Tercia questio.

Utrum corpus christi possit simul esse in celo et in eucharistia. nota hic contra infideles.

Quarta questio.

Utrum corpori christi naturaliter existenti et idem sacramentaliter existenti necessario insint eadem presertim proprietates ubi habes quomodo corpus una et divinitas sunt in eucharistia.

Quinta questio.

Utrum quolibet actio immanens est in proprio naturaliter existenti in se sibi sacramentaliter existenti in eucharistia.

Sexta questio.

Utrum corpori christi in eucharistia existenti possit inesse motus corporaliter sunt duo articuli. primus distinctionum positivus. secundus conclusiones negativus.

Septima questio.

Utrum christus in eucharistia existens possit per aliquam virtutem naturalem transmutare aliquid aliud a se. hic sunt duo articuli in primo ponunt distinctiones. in secundo conclusiones.

Octava questio.

Utrum aliquis intellectus creatus possit naturaliter videre essentiam christi in eucharistia. hic sunt duo articuli. primus distinctionum positivus. secundus conclusionum declarativus.

Questio. ix.

Utrum existentia corporis christi possit videri oculo corporali.

Distinctio. x.

Utrum transsubstantiatio sit possibilis. hic sunt tres articuli. primus quid est transsubstantiatio. secundus quod huius rationi non potest aliquid subesse. tertius ad quod genus mutationis hoc transsubstantiatio reducat.

Secunda questio.

Utrum quodlibet possit pueri in quodlibet. ponit duos articulos. primus quod non nam creatura non pueritur in deitatem. secundus quod potest quolibet creatura in quolibet creaturam pueri.

Tabula

Tercia questio

Utrum panis conuertatur in corpus christi. hic ponunt duo arti. in pmo ponit qd sit de hoc tenendum. in secundo qua panis pot transsubstantiari in corpus xpi et qd requirit ad tras substantiatione.

Quarta qstio.

Utz panis in ista puerfatione amibilis.

Quinta qstio.

Nonet qd ponit pot hec puerfio vere exprimi.

Sexta qstio

Utz solus panis triticeus aqua elemental coagularus sit puenies materia puerfionis in vtz corpus xpi. hic sunt duo articuli. primus qd nis ratiuus. scds dubioz motiuus

Septima questio.

Utz solu vinu xpi sum de vite sit conueniens materia puerfionis in sanguinem.

Distinctio. xij.

Utz in eucharistia sit aliqd accidens sine subiecto. hic sunt tres arti. in pmo ponunt opinioes. in scdo distinctiones et pdes. in tercio dubitationes.

Secunda questio

Utz qd aliqd accidens remanens sit sine subiecto. hic ponunt duo arti. in pmo ponunt opinioes. in secundo opinio doctoris.

Tercia questio.

Utz accidentia in eucharistia possint hie actione qua potuerunt habere in subiecto. hic sunt duo arti. in pmo ponunt opinioes. in scdo opinio doctoris.

Quarta qstio.

Utz eadez quantitas q erat pmo du

hostia rarefit vel condensa remanet in hostia psecrata. hic sunt duo arti. in pmo ponunt opinioes. in secundo opinioes doctoris.

Questio qnta.

Utz sit possibile circa eucharistias fieri aliqua transmutatione corruptiu illor accidentium

Utz in aliqua transmutatione facta circa eucharistia necesse sit substantia aliqua actione diuina redire. hic sunt duo arti. pimus opinio nū positiuus. scds qonis ratiuus.

Distinctio. xij.

Utz sola actione diuina possit pfici corpus xpi. hic ponunt tres arti. primus vtz actione diuina hoc sacrm possit pfici. scds si actione alterius agentis creati vt principalis agentis possit hoc sacramentū pfici. tertius an actione alterius agentis creati possit sacrm pfici vt instrumentalia agentis.

Secunda qstio.

Utz quilibet sacerdos pferens verba psecrationis cu intentione debita circa materiam puenientem possit conferre eucharistiam. hic sunt tres articuli. primus quis hoc potest facere. secundus que requirunt ex pre loci vasis. tertius que requirunt ex pre tempore.

Distinctio. xij.

Utrum penitentia requiratur ad deletionem peccati mortalis post baptismum commissi. hic sunt quatuor articuli. Primus quid remanet in peccatore transiente actu a quo dicitur peccator. Secundus si illud

q̄ remanet in peccatore delect. terci⁹
si delect p̄ penitentiā. q̄rtus quō req̄
rit ad delectiōē puniōis penitentiā
lis. **Secūda q̄stio.**

Utrum actus penitendi requisitus
ad delectiōem peccati mortalis sit
actus alicuius foris. hic sunt duo
arti. primus q̄ penitere potest esse
actus alicuius virtutis. secūsus an
actus penitētie ut est actus virtutis
requiratur ad culpę delectiōem.

Tercia q̄stio.

Utrum penitētia virtus sit tm̄ vni
us pene inflictiua.

Quarta q̄stio.

Utrum p̄ sac̄m p̄nitē delectat culpa.
hic sunt tres arti. primus de diffini
tione noīis penitētie. tercius q̄ pos
sibile est huic rōe noīis aliquid sub
esse. tercius q̄ōis m̄stius.

Distinctio. xv.

Utrum cuilibet peccato actuali mortali
corrūdeat p̄p̄ia satisfactio. hic sunt
quēq̄ arti. primus q̄ dicitur satisfactio.
secundus an sit hōi possibilis talis
satisfactio. tercius in quib⁹ p̄sistit.
quartus an cuilibet peccato corre
spondeat satisfactio v̄l afflictio. q̄n
tus an vna satisfactio possit ab aliā
separari.

Secūda q̄stio

Utrum quicūq̄ abstulit vel deti
net iniusterem alienam teneat sta
tim illam restituere sic q̄ possit pe
nitere sine tali restitutione. hic po
nunt duo arti. primus vtrum rerum
dominia sint distincta. secundus
si auferre alienū est peccatum mor
tale.

Tercia q̄stio.

Utrum damnificans aliquē in bo
nis persone vel corporis vel anime
teneat ad restitutionē ita q̄ vere pe
nitere nō possit nisi restitutione fa
cta. hic sunt duo articuli. primus d
illo qui damnificat aliquē in bonis
aie. secūsus de illo qui damnificat
in bonis corporis vel fortune.

Quarta q̄stio

Utrum damnificans aliquem in bo
na fama teneat ad restitutionem sic
q̄ vere penitere nō possit nisi famā
restituatur.

Distinctio. xvj.

Utrum ista tria p̄fessio contentio ⁊
satisfactio sint partes penitētie. b
sunt duo articuli. primus in quo po
nuntur distinctiones. secūsus in quo
ponuntur q̄stiones m̄stiones.

Secūda q̄stio.

Utrum remissio vel expulsio culpe
⁊ infusio gratie sit vna mutatio

Distinctio. xvij.

Utrum sit homini peccatori ad sa
lutem p̄fiteri omnia peccata sua sa
cerdori. hic sunt tres arti. primus
quo p̄cepto tenet peccator peccata
sua p̄fiteri sacerdoti. secūsus quid
istud p̄ceptū includit de p̄fessione.
tercius q̄d circa illud p̄ceptū eccl̄ia
vltterius explicauit.

Distinctio. xvij.

Utrum potestas clauum tantūmō ex
tendat se ad penam corpalem.

Distinctio. xij.

Utrum cuilibet sacerdoti in susce
ptione ordinis sacerdotalis con
ferantur clauē regni celorum.

Tabula

Hic sunt quatuor articuli. Primus quod ecclesia est una clavis apud sacerdotem que est potestas sententiandi. Secundus quod ecclesia clavis que est potestas cognoscendi. Tertius quod hec et illa non sunt una cula. Quartus quod ter habens istas claves preest in actum earum. Quintus si preter illas in ecclesia est aliqua alia clavis.

Secunda questio.

Utrum aliquis debeat excommunicari. hic sunt tres articuli. Primus an aliquis possit excommunicari. Secundus a quo possit excommunicari. Tertius quomodo debet excommunicari.

Distinctio. xx.

Utrum penitentia in extremis valeat ad salutem. ponit duos articulos. primus questionis responsivus. Secundus si penitentia est tunc sufficientia.

Distinctio. xxj.

Utrum post hanc vitam possit a deo peccatum dimitti.

Secunda questio.

Utrum in quocumque casu confessor teneat celare peccatum sibi directum in confessio. hic sunt duo articuli. In primo ponit conclusiones. In secundo soluit dubitationes ibidem.

Distinctio. xxij.

Utrum peccata per penitentiam dimittantur de numero i reatu redire. hic ponitur tres articuli. Primus si absolutione loquendo peccatum potest redire de numero. Secundus si hoc est possibile de poena dei ordinata. Tertius quomodo peccata dicuntur de facto redire.

Distinctio. xxij.

Utrum extrema unctio sit sacramentum nove legis. Respondet per tres articulos. primus questionis responsivus. Secundus

si hoc sacramentum est in remissionem peccatorum. tertius si habet definitionem.

Distinctio. xxij.

Utrum in ecclesia sint septem ordines eodem modo quod ordo vel ordinario ponit sacramentum. hic sunt quatuor articuli. Primus quod est ordo loquendi de ordine. Vnde in titulo est promissum. Secundus quot sunt ordines. Tertius si ordo est sacramentum. Quartus quod est unum sacramentum.

Distinctio. xxv.

Utrum pena canonica impediatur a susceptione et colatione ordinum. Hic sunt quatuor articuli. Primus quod est pena canonica. Secundus que sunt penes canonicas. Tertius quomodo pene canonicas infliguntur. Quartus si propter penas canonicas aliqui repelluntur a susceptione ordinum.

Secunda questio

Utrum sextus materia impediatur susceptionem ordinum.

Distinctio. xxvi.

Utrum matrimonium fuerit immediate a deo institutum. Hic sunt tres articuli. primus quod sit matrimonium. Secundus si est honestum viri et feminam matrimoniali. Tertius coniugii. Tertius quomodo responsivus.

Distinctio. xxvij.

Utrum definitio magistri de matrimonio sit convenientia.

Secunda questio

Utrum consensus expressus sibi sit effectiva matrimonii.

Distinctio. xxvij.

Utrum solus consensus expressus sibi et potest causet matrimonium.

Distinctio. xxix.

Utrum consensus coactus sufficiat ad contrahendum vel matrimonium. hic ponitur

ter duo. primo p̄miserit distinctiones
sc̄do responderet q̄stioni.

Distinctio. xxx.

Utrum ad contrahendū matrimoniū
requirāt cōsensu frequens a p̄be
tionem nō erroneā. Hic primo po
nūtur distinctiones. sc̄do conclusiōes
et dubitationes.

Secūda q̄stio.

Utrum inter p̄ginem mariam et iō
seph fuerit vez m̄rimoniū. hic sunt
duo articuli. Prim⁹ q̄stiois r̄sū
uus. Sc̄do quō cum voto p̄ginita
tis p̄ostare m̄rimoniū.

Distinctio. xxxi.

Utrum sine tria bona matrimoniū
que magister ponit in litera. sc̄z si
des. proles. et sacramentū.

Distinctio. xxxii.

Utrum in matrimonio sit necessa
rium simplr reddere debitum p̄re
riti. Hic sunt tres articuli. Prim⁹
si simplr reddere debitum est neces
sarium petenti. Secūdu si est ne
cessariū pro omi loco et tēpore Ter
tius si actus coniugalī est semp sine
peccato.

Distinctio. xxx.

Utrum aliquādo in lege moſayca
vel nature fuit licita bigamia. Hic
sunt duo articuli. Primus quomō
in bigamia est iusticia p̄muniua et
nō equalitas. Secūdu quomō in
bigamia nō est simplr p̄tra legem
nature.

Secūda q̄stio.

Utrum bigam⁹ aī baptisimū. post
baptisimū possit ad sacros ordines
p̄moueri. Hic ponit duos articu
los. Prim⁹ quid tenendū est. Sec

cūdis per quā causam bigamus ar
tatur a sacris ordinibus.

Tertia q̄stio

Utrum in lege moſayca licitū fue
rit viro repudiare vxorem

Distinctio. xxxiiij.

Utrum impotentia ad actum carna
lem impediat matrimoniū. hic po
nūtur duo articuli. Primus distin
ctionū p̄positiuis. Secūdu conclusi
onum declaratiuis.

Distinctio. xxxv.

Utrum adulteriū cui⁹ alio viro suo
viuente impediat matrimoniū. hic
ponūtur duo articuli. Primus que
sunt que impediūt. Secūdu respō
sio questionis.

Distinctio. xxxvi.

Utrum fuitus impediāt m̄rimoniū
Hic sunt tres articuli. Primus vñ
est introducta fuitus. Secūdu si
iuste est introducta. Tertius respō
siuis questionis.

Secūda q̄stio.

Utrum etas puerilis possit matri
monium impedire.

Distinctio. xxxvij.

Utrum ordo sacramenti impediat
matrimoniū.

Distinctio. xxxviij.

Utrum votum continentie impediat
matrimoniū. Hic ponūtur tres ar
ticuli. Primus q̄s potest voruz fa
cere. Secūdu quor modis p̄ vo
tum emitti. Tertius r̄sū q̄stiois.

Distinctio. xxxix.

Utrum dispar cultus impediat ma
trimoniū. Hic ponūtur duo articu
li. Primus si infideles p̄nt contrahere
matrimoniū. Secūdu quō fide

Tabula

lis potest strabere cū infideli

Distinctio. xli.

Utrū cognatio carnalis impediat mīmonū. Dic ponit tres articulos. Primus in quo ponitur aliquē de scriptōnes. Scdō vbi ponitur ali que regule seu pōne. Tertius in quo ponitur aliqūe cōclusiones

Distinctio. xlii.

Utrum affinitas impediat mīmonū. Dic sunt duo articuli. Pri mus ponit aliquas pōsitiones Se cūdo dicit ad questionē

Distinctio. xliij.

Utrū spūalis cognatio impediat mīmonū. Dic sunt tres articuli. Primus q̄stionis respōsiuus. Se cūdo demonstrans qd sit cognatio Tertius ostendēs a quo sit habitū p cognatio impediat

Distinctio. xliij.

Utrū resurrectio hominū sit futu ra. Dic sunt duo arti. Primus si est possibile hominē resurgere Scdus si de facto resurgat.

Secūda questio.

Utrū per rōem naturalem possit eē notū remorōem generalē hominū esse futuram

Tertia questio.

Utrum natura possit esse causa acti ua remorōnis.

Quarta questio.

Utrū remorō sit naturalis.

Quinta questio

Utrum orō fiet in instanti. Dic sūt tres arti. Primus si correctio priū corpīs hōni fiet in instanti. Scdō si inductio forme corporee fiet in in stanti. Tertius si unio aīe intellecti

ue fiet in instanti

Distinctio. xliij.

Utrū in quolibet hōie resurget to tum qd est de virtute būane nature in eo hic ponit duos articulos. Pri mus si caro maēt eadē i pūna mu tatione. Scdō erit de q̄stio.

Secūda questio

Utrū ignis infernalis cruciat mali gnos spūs. In pmo rīdet q̄stioni. Scdō mouet dubiū quō spūs pāt pati ab igne corporeo.

Tertia questio.

Utrū hōies cānati post iudiciū cru ciabūtur in igne infernali. Dic po nūtur duo articuli. In pmo distin crōnes. In scdō cōclusiones 2 diffi cultates

Distinctio. xlv.

Utrū aīa sepata possit intelligere qd dīctares sibi aī separōez hūmalr no tes.

Secūda q̄stio

Utrū aīa sepata possit acq̄rere agat tione alicui prius ignort.

Tertia questio.

Utrū aīa sepata possit recordari pte ritoz que ipa cognouit pūcta. Dic sūt duo arti. Primus an mēoria pro prie dē cuius ē recordari pteritoz sit in pte sensitīua. Scdō si est in pte intellectīua.

Quarta questio.

Utrū beati agnoscat orōes q̄s eis faciū vel pro eis offerim. hic sūt tres arti. primus q̄ bñs naturali co gnitōe pōt nīas tā vocales q̄ mēta les orōnes agnoscere. scdō q̄ nō est nē illud ex rōe bñtudis. tertius q̄ bñ orāt p illis ad qd orōes offerūtur.

Distinctio quarta.

Utrū in deo sit iusticia hic ponūtur

tres arti. Primus qd sit iusticia. secundus qd modis sumit. tertius questionis responsivus.

Secunda questio.

Utrum in deo sit misericordia. Hic ponitur duo arti. Primus qd sit misericordia. Secundus questionis responsivus.

Tercia questio.

Utrum in deo distinguatur misericordia et iusticia.

Questio quarta.

Utrum in punitione malorum currat ex parte dei punientis iusticia cum misericordia. hic sunt quatuor articuli. Primus qd sit punitio malorum. Secundus quomodo punitio malorum est a deo. tertius an in ista punitione currat iusticia ex parte divina. quartus an misericordia concurrat in ista punitione ex parte dei punientis.

Utrum vnus iudicium sit futurum. hic sunt tres articuli. primus qd est completio definitio iudicii. secundus si vltimum iudicium est futurum. tertius est motum dubiorum.

Secunda questio.

Utrum mundus sit purgandus per ignem. Hic sunt quatuor articuli. Primus si mundus purgetur per ignem. secundus quid est ille ignis. tertius quantum tempus ascendet. quartus si procedat antequam iudicium.

Distinctio. xlvij.

Utrum christus iudicabit in forma humana.

Secunda questio.

Utrum in iudicio vel post iudicium cessabit motus corporum supra celestia. Hic sunt quatuor articuli. primus est opinio philosophorum. secundus opinio theologorum. tertius si valent rationes eorum. quartus si motus celi est naturalis

vel violentus.

Distinctio. xlvij.

Utrum beatitudo consistat per se in operatione. et dicitur quod sic.

Secunda questio.

Utrum beatitudo immediatus perficiat essentiam vel potentiam. hic sunt tres articuli. primus quid sit beatitudo. secundus responsivus questionis. tertius an voluntas se habeat actus ad beatitudinem vel tantum passive.

Tercia questio.

Utrum beatitudo per se consistat in pluribus operationibus simul.

Quarta questio.

Utrum beatitudo per se consistat in actu intellectus vel voluntatis.

Quinta questio.

Utrum beatitudo simpliciter consistat in actu voluntatis que est fructus. hic sunt duo articuli. primus in quo actu consistit beatitudo. secundus quomodo distinguitur fructus beatifica et non beatifica.

Sexta questio.

Utrum ad essentiam beatitudinis pertineat securitas. Hic ponitur duo articuli. primus responsivus questionis. secundus de causa illius securitatis.

Septima questio.

Utrum gaudium de obiecto beatifico sit de essentia vel pertineat ad essentiam beatitudinis.

Octava questio.

Utrum natura humana sit infinita natura beatitudinis capax.

Nonna questio.

Utrum omnes homines de necessitate summe appetant beatitudinem. ponitur duo articuli. primus distinguit de appetitu naturali. libero. secundus ostendit an velle libero omnes de necessitate velint beatitudinem.

Tabula

Decima questio

Utrū omnia que appetuntur appetantur propter beatitudinem

Undecima questio

Utrum hō ex puris naturalibz possit sequi beatitudinem.

Duodecima q̄stio

Utrū hō in vita mortali possit consequi beatitudinem.

Deciatertia q̄stio.

Utrū corpus hoīs beati post remotionem erit impassibile.

Decia quarta q̄stio.

Utrū corpora beatorū erūt agibilia
Hic dicit veritatē esse certam p modum dubij. dicit qualis sit dos agilitatis.

Decia quinta questio

Utrū corpus glorioſus erit post resurrectionem clarum.

Decia sexta questio.

Utrū corpus beati post remotionem per dotem subtilitatis possit simul esse cū alio corpore. Diuidit in tres articulos. et pro quolibz ponit vnā conclusionem.

Distinctio vltima

Utrum dānati vel quicūqz alij possint fm rectā rōem ad fugiendā miseriam appetere nō esse soluēdo questionem distinguūt duplicē miseriam
Secūdo ponit opiniones.

Secūda questio

Utrum dānati appetant nō esse ad fugiendā miseriam.

Tertia questio.

Utrū beati videant penas dānatorum. Hic ponit tria dubia. pro quibus tres ponit conclusiones.

Quarta questio

Utrum sit equalis pena oīm dānatorum Soluendo q̄stionem triplicem ponit penam. scz dāni vermis. et ignis. et de qualibet vnam ponit conclusionem.

Quinta questio.

Utrum beatitudo oīm hominū sit equalis soluendo q̄stionem ponit septem conclusiones. Deinde mouet vnū dubium Secūdo mouet si diuina essentia videatur oculis corporalibus.

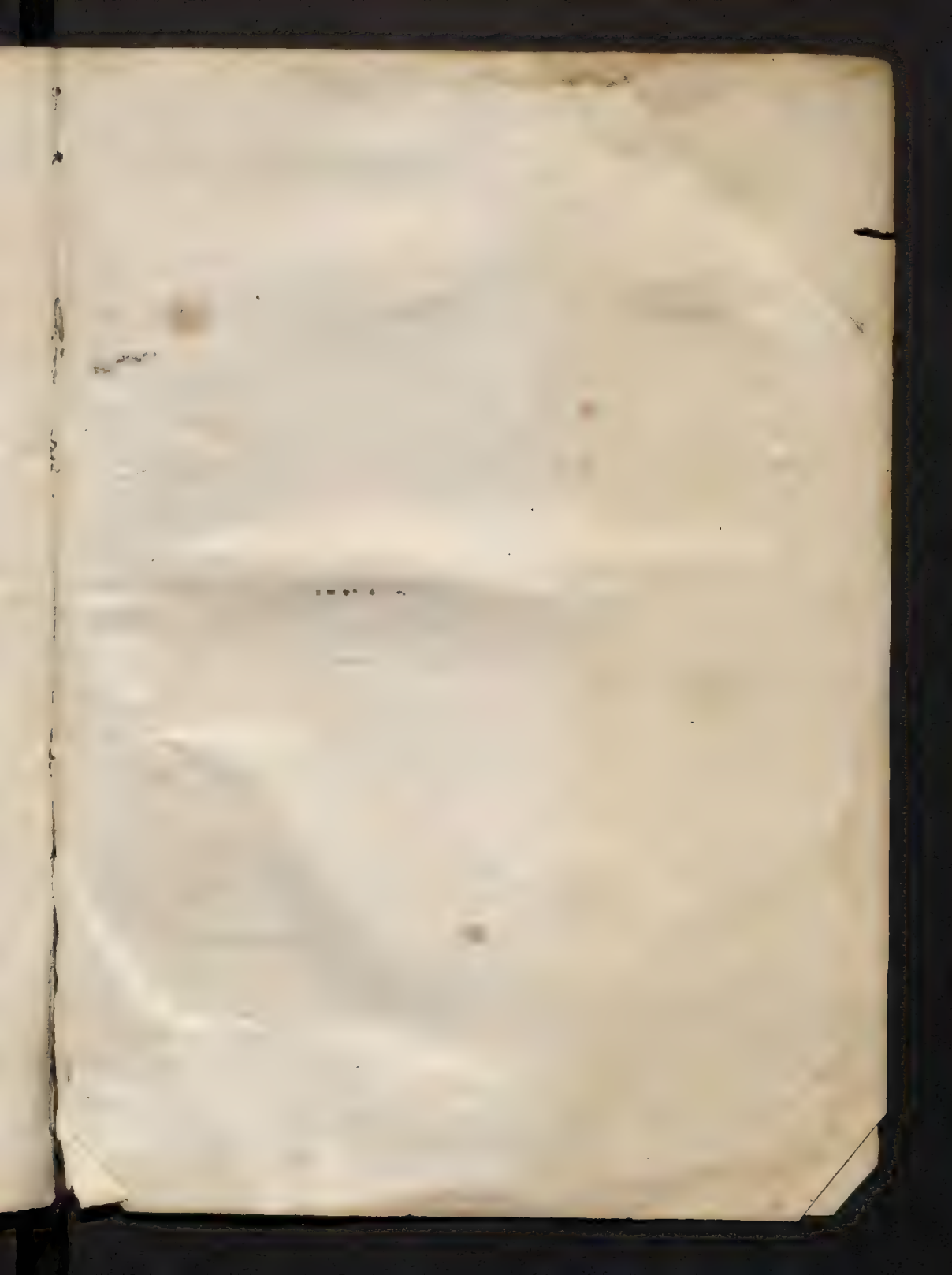
Sexta q̄stio et vltima

Utrum beatitudo omnium corporū erit equalis soluendo questionē de impassibilitate. de agilitate. et de claritate tres ponit conclusiones

Finis tabule. Deo grās

Bibl. Jag.

BIBLIOTHECA
UNIV. JAGELL.
CRACOVENSIS

... et purum sanguis Polyzomyia

... 1 oblo

Podlyal 1

Mastigogonolasty 1

Dop

... 1

Gumpka mastigogonowa 3 oblo

Bulungla 1

... 1

Gumpka prosta 1

... 1

... 1

... 1

... 1

... 6

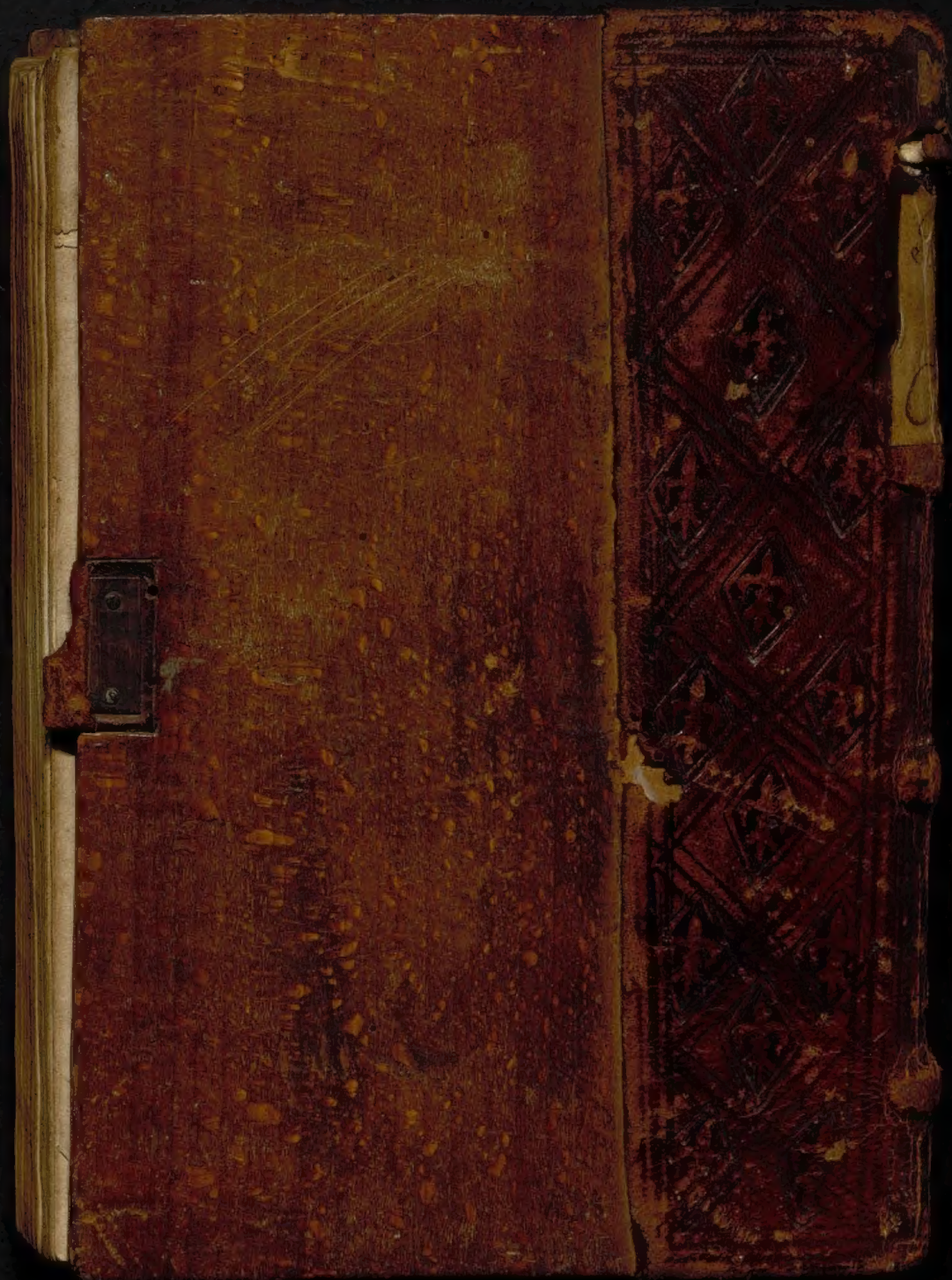
... fiat byz... in
... fluore... 7 modum
... gela deota

... 1

... 1

Secunda quarta

[Faint, illegible handwritten text]

Walter
Scott
minor

S.

C